SHASTRI INDO-CANADIAN INSTITUTE
156 Golf Links,
New Delhi-3, India

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

http://www.archive.org/details/sivaparinayahpoe00kesavpil

BIBLIOTHECA INDICA.

WORK No. 224.

ŚIVA PARIṆAYAḤ.

KĀSHMIRI TEXT WITH SANSKRIT GLOSS.

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS
PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES No. 1286.

शिवपरिणयः ।

ŚIVA-PARIṆAYAḤ

A POEM IN THE KĀSHMĪRĪ LANGUAGE

BY
KRṢṆA RĀJĀNAKA (RĀZDĀN)
WITH A
CHĀYĀ OR GLOSS IN SANSKRIT
BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRI.
EDITED BY
SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., PH.D., D.LITT.,
Honorary Fellow of the Asiatic Society of Bengal; Honorary Member of the Nāgarī Pracāriṇī Sabhā, of the American Oriental Society, and of the Société Finno-Ougrienne; Foreign Associate Member of the Société Asiatique de Paris; Corresponding Member of the Königliche Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen.

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET.
1913.

PK
7035
K74S5
1913

PRELIMINARY NOTE *(AD INTERIM)*.

With the few exceptions noted below, the Kāshmīrī portion of this work follows the system of spelling employed by Īśvara Kaula in his *Kāśmīra-śabdāmṛta*, and by me in my *Essays on Kāçmīrī Grammar*.

Attention may be called to the extremely frequent use by the author of the emphatic suffix *y*, often employed pleonastically *metri causa*. In the first four chapters this *y* is regularly represented in the Sanskrit *chāyā* by the word *ēva*; but from the 5th Chapter on, I have exercised my discretion as editor, in omitting the *ēva*, when the suffix is merely pleonastic. By that time the reader will be accustomed to its appearance in this otiose character, and will not be tempted to confuse it with other forms.

According to the *Kāśmīra-śabdāmṛta* (II, iii, 21; *cf. Essays*, p. 92), when this *y* is added to a word ending in a consonant, *ū-mātrā* is used as a junction vowel. Thus करानूय् *karānūy* (*karān* + *y*), doing indeed. In the present work *ạ* is often used instead of *ū-mātrā*, as in *karānạy* (करानय्). This is hardly more than a variation of spelling. We may also note that the author frequently employs present participles ending in *-an* instead of the *-ān* prescribed by the grammars. Thus in verse 418 we have गालन् *gālan* instead of *gālān* गालान्. With emphatic *y*, we have वननय् *wananạy* instead of वनानूय् *wanānūy* in verse 408, and so on. The conjunctive participle of verbs whose roots contain the letter *a*, according to the *Essays*, takes the form करिथ् *karith*. Here, however, the author generally writes करिथ् *karith*. Thus, he writes वरिथ् in v. 24. He similarly

writes the accusative-dative of the second declension with *i-mātrā*. Thus न्यथनिनिस् *nĕthanan¹s*, instead of न्यथनि *nĕthananis*, in v. 88. He often, *metri causa*, changes a fi *i* to *ē*, as in गरके *garakē* for गरकि *garaki* (v. 22) and क *karanē* for करनि *karani* (v. 126). In other respects t grammar closely follows the system of Īśvara Kaula, as explained in my *Essays*.

The Sanskrit *chāyā* is an extremely literal, word for word, translation, prepared under my supervision by Mahāmahopādhyāya Mukundarāma Śāstrī. In editing it for the press, I have freely relaxed the usual rules of *Sandhi* In this I have not studied consistency, my sole aim being to assist the reader in disentangling the corresponding Kāshmīrī words from the suffixes with which they are encumbered. As originally prepared, the *chāyā* was interlinear, each Sanskrit word being written under the corresponding Kāshmīrī word. Practical considerations of typography have led me, against the intention of its author, to print it separately on the page facing the corresponding text. I fully admit that, from the point of view of the Sanskrit scholar, in this condition it strongly resembles *mūrkha-jalpana*. It is, however, printed solely with the object of assisting students of Kāshmīrī, and not as a specimen of elegant Sanskrit.

G. A. G.

PREFACE.

WITH much regret, I record the death of that excellent scholar Mahāmahôpâdhyāya Mukundarāma Śāstrī, which occurred in the year 1921, while this work was passing through the press. His knowledge of the Kāshmīrī language, ancient and modern, was, I believe, unique. I owe much to his teaching and to the help he gave me in the preparation of the *chāyā* printed in the following pages and of the notes which formed the basis of the Kāshmīrī dictionary now being published by the Society.

In regard to other points I have nothing to add to the *ad interim* Preliminary Note issued with the first fasciculus of this work, except to express my regret that in the earlier pages, a great many Kāshmīrī types have broken off in the course of printing. These, so far as I have noted them, are entered in the List of Errata and explain its length. In the later pages, the printers have overcome this difficulty with some success. The spelling of certain Kāshmīrī words is doubtful, and till I had worked several times through the text, I did not always succeed in producing [illegible] this respect. On this account, after the List of Errata [illegible] a list of probable spellings of certain words which escaped my eyes when correcting the proofs. None of these are of importance, but, in the interests of uniformity, I give them for the benefit of students of the language.

I must also offer my thanks to Professor Jules Bloch, who was kind enough to read through the proofs of the earlier fasciculi. The outbreak of the War called him forth to the defence of his country, and prohibited me from troubling him further with my doubts or difficulties; but I cannot refrain from putting on record my gratitude for his valuable help.

G. A. GRIERSON.

CAMBERLEY,
23rd June, 1924.

ERRATA.

Preliminary Note, p. iii, last line. *Read* कॅरिथ् .

Page 2, line 10, *read* लूरपारयो.

,, 4, page heading. *For* 2, *read* 1.

Page 6, page heading. *For* 1, *read* 2.

Page 9, line 2, *read* उन्मोच्ये .

,, 11, ,, 11, ,, प्रस्फुव्यैव .

,, 16, ,, ,, ,, पर्ननिय् .

,, ,, ,, 12, ,, सार्यनय्

,, 22, ,, 11, ,, हृदयुक .

,, 23, ,, 15, ,, संख्यख-र्णन .

,, 26, ,, 5, ,, मुचरोव-नस् .

,, 27, ,, 2, ,, मनसा० .

,, 29, ,, 6, ,, कर्तृन् .

,, 30. ,, 15, ,, शिवजी .

,, ,, last line, ,, काल् .

,, 33, line 16, transfer the comma to after नहि .

Page 34, line 2, *read* मशरोव-थन् .

,, 36, ,, 3, ,, रूपस् . .

,, 37, ,, 8, ,, सहस्रिति-मनी .

,, 38, ,, 3, ,, सूर्य .

,, ,, ,, 13, ,, व्वपदोव .

,, 42, page heading, and also in heading of Chapter 9, *read* ŚIVA.

Page 43, line 2, *read* तस्यै .

Page 44, line 1, *read* स्वम्बरा-विम् .

,, ,, ,, 3, ,, कृती .

,, ,, heading of Chapter 10, *read* ŚIVA.

Page 44, line 3, from bottom, *read* चोसु .

Page 46, line 3, *read* सॉपनु .

,, ,, ,, 6, ,, चासयु .

,, ,, ,, 15, ,, हे-क्षमा-करवनि .

,, 48, ,, 3, ,, ŚIVA.

,, ,, lines 6, 10, 14, 18, 22, *read* पर्ननिय् .

Page 48, line 8, *read* चग्रस् .

,, ,, ,, 17, ,, सूर्य .

,, 49, ,, 13, ,, सूक्त .

,, 50, *insert* 11, *before page heading.*

Page 50, lines 4, 8, 12, 16, 20, *read* पर्ननिय् .

Page 50, line 6, *read* यिथिनय् .

,, 52, ,, 21, ,, द्यान .

,, 54, ,, 9, ,, सूर्य .

,, 56, ,, 20, ,, नारायण् .

,, 57, ,, 9, *insert hyphen after* प्रत्यंश .

Page 60, ,, 4, *read* सूर्य .

,, 64, ,, 23, ,, दिदुर्य .

,, 66, head of Chapter 18, *read* ŚIVA.

Page 68, line 3, *read* जगदीश्वर.

,, 70, ,, 12, ,, सूर्य .

Page 72, line 1, *read* वैकंट.
,, 74, ,, 9, ,, यियित-नय्
,, 77, ,, 3, transfer (वौजयन्यौ) to the end of line 5.
Page 82, last line but one. For खृदि वोऋु, compare note to verse 1876.
Page 88, line 16, *read*, बख्चुख्.
,, 90, ,, 6, ,, तपकिय्.
,, 95, ,, 5, from bottom, *read* संभूतिश्च.
Page 97, line 3, ,, ,, *read* भवेन्मे खित्.
Page 98, first line of text of Chapter 30, *read* हृदय्.
Page 102, line 9, from bottom, *read* साँपनुन्.
Page 104, line 9, *read* बख्चुम्.
,, 106, ,, 7, ,, ल्वकटुय्.
,, 108, ,, 6, ,, पाञिस्.
,, ,, ,, 11, ,, सुब्हस्.
,, 109, ,, 2, from bottom, *read* अत्यर्थं.
Page 110, line 9, ,, ,, *read* वुथिचूय्.
Page 110, last line, *read* नवद्वार्.
Page 114, line 2, *read* सूर्य.
,, ,, ,, 5, ,, आत्मसूर्युकुय्.
,, ,, ,, 13, ,, सूर्य.
,, ,, ,, 3, from bottom, *read* सूर्य.
Page 116, lines 2, 6, 10, *read* सूर्य.
Page ,, line 11, *read* SIVA.
,, 118, ,, 4, from bottom, *read* हनुमंत.
Page 120, line 6, *read* पनुनुय्.
,, ,, ,, 9, ,, निरंजन
,, 122, ,, 3, ,, चिखन मेव
,, ,, ,, 7, ,, सूत्स्
,, 123, ,, 4, ,, कल्पारम्भा०.
,, ,, ,, 13, ,, वर्ग.
,, 124, ,, 10, ,, यज्ञम्.
,, ,, ,, 5, from bottom, *read* मृत्युंजय.
Page 128, line 3, of text of Chapter 37, *read* यज्ञम्.
Page 129, line 7, of text of Chapter 37, *read* राजा.
Page 129, line 9, of text of Chapter 37, *insert comma, after* देवाः.
Page 130, line 7, *read* जा-के.
,, ,, ,, 2, from bottom, *read* रूप.
Page 131, ,, 7, *read* समीपं.
,, 132, ,, 16, ,, बूच्यूम्.
,, 136, ,, 9, ,, तननंय्.
,, ,, ,, 16, ,, वननंय्.
,, ,, ,, 17, ,, ग्वननंय्.
,, ,, ,, 19, ,, यियितनंय्.
,, 140, ,, 3, ,, तिहूय्.
,, 141, ,, 3, ,, अपयायात्.
,, 142, ,, 8, from bottom, *read* माल्.
Page 143, line 6, *read* धर्मेण.

Page 144, line 11, *read* सूर्य .
,, 148, ,, 3, from bottom, *read* सतू-खन .
Page 154, line 3, *read* सूर्य.
,, 156, ,, 5, ,, सूर्य .
,, 160, ,, 7, ,, लागान् .
,, ,, ,, 15, ,, मन्दक्षान् .
,, 162, ,, 7, from bottom, *read* स्वर्यर् .
Page 162, line 4, ,, ,, *read* क्षसूर्यनाफ् .
Page 170, lines 1 and 5 *read* सूर्यन् सूर्य, respectively.
Page 170, line 3, *read* चुर्वश् .
,, 172, ,, 5, ,, लोलुकुय्.
,, 175, last line, ,, पुष्पं .
,, 176, line 5, ,, कासहास्.
,, ,, ,, 2, from bottom, *read* सूर्य .
Page 178, line 6, *read* GLORIOUS
,, ,, ,, 1, of text of Chapter 12, *read* सुफारिय् .
Page 178, line 4, of text of Chapter 12, *read* पनुनुय् .
Page 178, line 11, of text of Chapter 12, *read* सूर्य .
Page 181, line 11, *insert* प्रति *after* त्वां .
Page 183, line 9, *read* निरर्थं .
,, ,, ,, 10, ,, गतं .
,, ,, last line, ,, परिमल-नस्य० .
Page 184, line 1, ,, वनुथ् क्यथ् for क्यथ् वनुथ् .
Page 184, line 11, ,, वन्वास् .
,, 191, ,, 3, from bottom, *read* योजयेयमात्मानं .
Page 192, line 4, from bottom, *read* महादेवन् .
Page 197, line 13, *read* आसीत्-न खखरूपेण .
Page 197, ,, 17, ,, करणं for चरणं .
Page 202, ,, 5, from bottom, *read* महादेवम् .
Page 208, last line *read* कलस्-
यत् क्यय् .
,, 216, line 9, *read* हिमाल .
,, 218, ,, 13, ,, यावनस् . for योवनस् .
Page 226, ,, 5, ,, म्वयोमतु.
,, 228, ,, 6, ,, कुसय् .
,, 230, ,, 2, from bottom, *read* क्यम्खाब .
Page 232, line 3, *read* गंडिथ् .
,, 240, ,, 1, ,, नाविसय्.
,, 241, ,, 18, *insert* प्रतीतिः before आगमिष्यति .
Page 257, line 11, *read* द्रष्टुं .
,, 261, ,, 2, ,, द्रष्टुं .
,, 267, ,, 4, from bottom, *read* ग्रन्थकर्तुः .
Page 274, line 3, ,, ,, *read* नयि .
Page 276, line 11, *read* व्यूठ् .
,, 276 and 277, line 12, *add*, in each case ९६५ ॥ at end of line.
Page 278 and 279, line 10, *add*, in each case ९७० ॥ at end of line.
Page 278, line 13, *read* व्वञ् .
,, 280, ,, 2, ,, वननाव् .
,, ,, ,, 2, from bottom of text, *read* क्रिय् .

Page 285, line 2, *read* प्राणात्मना, and omit marks of parenthesis before भर्ग and after च.

Page 290, line 7, *read* फेरव्.

,, 292, ,, 4, from bottom, *read* यं बरूज़लन्.

Page 294, line 2, *read* गर.

,, 304, ,, 1, ,, चन्द्रचूड.

,, 308, ,, 5, ,, गेरि.

,, 315, ,, 2, from bottom, *read* प्रापयिष्यति.

Page 318, in page heading, *for* 9, *read* 49

Page 320, line 4, from bottom, *read* लंगनस्.

Page 346, line 4, *read* उमाधरमंय्.

Page 354, ,, 11, ,, खंदूराह्.

,, ,, ,, 2, from bottom, *read* ह्यमोन्.

Page 456, line 8, *read* ख्वस्स.

PREFERABLE SPELLINGS OF KĀSHMĪRĪ WORDS.

Page 4, line 9, *read* सार्यनिय्.
,, ,, ,, 11, ,, वौद्.
,, ,, ,, 17, ,, वंस्तर्.
,, ,, ,, 21, ,, शक्ति.
,, 12, ,, 2, ,, सथ्-ऱ्यथ्
,, 14, ,, 19, ,, क्कमारी.
,, 20, ,, 3, ,, वौद्.
,, 22, ,, 1, ,, ग्वल्लाबस्.
,, ,, ,, 10, ,, निश्कल.
,, ,, ,, 13, ,, वंस्तर्.
,, ,, ,, 14, ,, निश्का-मय्.
,, 28, ,, 14, ,, सार्यनिय्.
,, 30, ,, 20, ,, गाँगल्.
,, 34, ,, 11, ,, शरमन्द.
,, 42, ,, 5, ,, वानी.
,, ,, ,, 6, ,, वौद्.
,, 46, ,, 2, ,, ब्वनन्.
,, ,, ,, 18, ,, ह्यतकार.
,, 52, ,, 10, ,, करुनाव-तार.
,, ,, ,, 19, ,, शडचर.
,, 56, ,, 1, ,, ब्वनन्.
,, 62, ,, 18, ,, प्राख्
,, 64, ,, 16, ,, सथ्-ऱ्यथ्.
,, 68, ,, 17, ,, प्रोम.

Page 70, line 13, *read* ग्वसाञ्.
,, 80, ,, 5, ,, प्रोम.
,, 88, ,, 7. ,, ऱ्यथ्.
,, 90, ,, 16, ,, क्रुद्.
,, 92, ,, 19, ,, वौद्.
,, 114, ,, 3, ,, तौज़.
,, 118, ,, 9, ,, साख्याथ्.
,, 132, ,, 12, ,, सामवौ-द्कि.
,, 136, ,, 3, ,, राज़क्क-मारी.
,, 160, last line, ,, प्रोम.
,, 166, lines 7 and 6 from bottom, *read* पान्ज़न् and पान्ज़ respectively.
Page 166, line 3 from bottom, *read* क्कमारजिय.
Page 178, line 2 of text of Chapter 12, *read* क्कमारिय्, and so in the 4th line of each verse on pp. 178, 180, 182.
Page 180, line 12, *read* ह्यतकार.
,, 228, ,, 15, ,, ग्वकुटा.
,, ,, ,, 17, ,, व्वदासी.
,, 296, ,, 8, ,, व्वयोग.

In several places the word सूर्य has wrongly appeared as सूर्य, and the word रूफ् (रूप, रूपस्, etc.) as रूफ् (रूप, रूपस्, etc.). I believe that I have entered all instances of this in the Errata. but, if any have escaped my notice, they should be corrected accordingly.

CONTENTS.

	Page
Preface	v
Errata	vii
Preferable Spellings of Kāshmīrī words.	xi
Preliminary Note (ad interim)	iii
Sanskrit Preface	v
PART I.	
1. Invocation to Gaṇēśa	2
2. Invocation to the Guru	6
3. The creation of the universe, and birth of Umā. Her marriage to Śiva.	12
4. Dakṣa, rejoicing over Umā's marriage with Śiva, addresses his relations	16
5. The wedding-journey of Śiva and Umā to Kailāsa ..	20
6. Dakṣa visits Śiva and the gods in Kailāsa, and is not received by Śiva with the respect which he considers to be his due. Dakṣa's wrath. He determines to invite all the gods except Śiva to his sacrifice	24
7. The gods come to Dakṣa's sacrifice. Dēvī goes to it without invitation and asks why Śiva is not invited. Dakṣa gives an insulting reply. She casts herself into the sacrificial fire	30
8. Praise of Dēvī under the form of Jwālā	36
9. Praise of Dēvī, as one with Śiva	42
10. Nandin goes to Kailāsa and tells Śiva that Dēvī has become Satī. Creation of Vīrabhadra..	44
11. Vīrabhadra arrives at Dakṣa's sacrifice. He slays Dakṣa. He routs and slays the gods present. The gods, in order to pacify Śiva, sing his praises	48
12. Kṛṣṇa's hymn in honour of Śiva. *The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 133–143*)	52
13. Brahmā's hymn in honour of Śiva	52
14. Dharmarāja's (Yama's) hymn in honour of Śiva	52
15. Indra's hymn in honour of Śiva. *The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 172–177*)	64
16. Varuṇa's hymn in honour of Śiva	64
17. Citragupta's hymn in honour of Śiva. *The 17th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 183–186*)	66
18. The Gandharvas' hymn in honour of Śiva	66
19. The Sun-god's hymn in honour of Śiva	68
20. The Moon-god's hymn in honour of Śiva. *The 20th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 216–223*)	76
21. The joint hymn of Lakṣmī and Sarasvatī in honour of Śiva ..	76
22. Hymn of the planet Mars in honour of Śiva	80
23. Hymn of the planet Mercury in honour of Śiva	82

Page

24. Hymn of the planet Jupiter in honour of Śiva 84
25. Hymn of the planet Venus in honour of Śiva 88
26. Hymn of the planet Saturn in honour of Śiva. *The 26th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 258–265*) .. 90
27. Nārada's hymn in honour of Śiva 90
28. Hymn sung jointly by all the gods in honour of Śiva. *The 28th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 288–299*) .. 98
29. Śiva acknowledges the preceding hymn. He is pacified, and expresses himself as pleased with their devotion (*Bhakti*). He cares not for eating or drinking and has no pleasure in sacrifices. He longs for *Bhakti* and for nothing else. *Chapter 29 is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 300–304*) . 98
30. The author's praise of Śiva. Account of the gods' intercession on behalf of Dakṣa. 98
31. Dakṣa is brought to life. His head having been reduced to ashes, he is given a goat's head 102
32. Dakṣa's hymn describing how he has become freed from worldly desires 106
33. Another hymn of Dakṣa on the same subject 108
34. Dakṣa's self-abasement 114
35 Dakṣa sings a hymn in praise of Śiva, and asks pardon. This is granted 116
36. Another hymn of Dakṣa 118
37. Having finished his praises of Śiva, Dakṣa again commences his sacrifice. Having pacified Śiva the gods obtain permission to depart, and repair to their respective abodes .. 128
38. The sacrifice being completed, Nārada commences a triumph-song in praise of Śiva as the latter departs for Kailāsa .. 132
39. Nārada's triumph-song. *The 39th chapter is in Hindī, and is here omitted* (*vv. 397–407*) 134
40. Another triumph-song of Nārada. He prophesies the marriage with Pārvatī 134
41. Epilogue of the author in praise of Śiva, as an introduction to the second part 138

PART II.

1. Birth of Pārvatī. Her youth and upbringing. Her desire for Śiva as her husband. She wanders in the forest calling for him 142
2. Pārvatī has memories of her former birth as Satī, and utters praises of Śiva 146
3. Remembering Śiva's comely appearance and his lovable disposition. Pārvatī laments her absence from him and addresses him in prayer. *The 3rd chapter is in Hindi, and is here omitted* (*vv. 453–465*) 152
4. Continuation of the foregoing. She claims identity with Śiva.. 152
5. Description of Pārvatī in the forest. The beauty of the forest blessed by her presence. She enters a lake and, standing in the water, invokes Śiva 160

Page

6. Pārvatī sings a hymn of praise to Śiva, alluding to each day of the lunar fortnight 164
7. Śiva disguises himself as an ascetic, and comes to Pārvatī to test her. He urges her to worship Rāma, not Śiva .. 170
8. Continuation of the foregoing. Śiva, in his character of an ascetic, advises Pārvatī to devote herself to Rāma, Lakṣmī, and Kṛṣṇa. *The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545–552)* 174
9. Pārvatī's reply. She tells the disguised ascetic to go to the Daṇḍaka forest, where he will find that Śiva alone is to be worshipped 174
10. Pārvatī continues her advice to the ascetic to go to the Daṇḍaka forest. He will there find that Śiva is all in all, that he alone exists, that he is Brahmā, Bhagavat, all the gods, and all creation, and that there is no duality. *The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560–570)* .. 176
11. Śiva's reply. He praises Pārvatī's beauty, and argues that so lovely a person as she, should not undertake such ascetic practices 176
12. Continuation of the foregoing. He advises her to go home. Śiva is not a householder. He is not so glorious as the Sun, so gracious as Viṣṇu, or so righteous as Brahmā. She should worship them 178
13. Pārvatī angrily reproaches the disguised Śiva, and assures him that he is attempting an impossible task in appealing to her 182
14. Continuation of Pārvatī's speech. She threatens him and proclaims Śiva as the one object of worship . .. 182
15. Śiva, pleased with Pārvatī's constancy reveals himself in his proper form, and praises the virtues of constancy and devotion 186
16. Description of the glorious appearance of Śiva as he revealed himself to Pārvatī. *The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607–617)* 188
17. Pārvatī sees Śiva in his proper form, and begins to sing his praises 188
18. Pārvatī's hymn in praise and awe of Śiva. She entreats him to take her for his spouse. He promises to grant her petition, and tells her to go home and wait for Nārada .. 188
19. Śiva comforts the awe-stricken Pārvatī. He promises to marry her in her father's house, and return to Kailāśa .. 192
20. Pārvatī leaves the forest of her austerities, and returns home. Her reception by her people 196
21. Himālaya and Mēnakā praise Pārvatī 198
22. Prayer and praise addressed to Pārvatī by the whole universe 200
23. The legend of the Asura Tāraka. He oppresses the gods. Śiva tells how Brahmā has explained to them that he can only be conquered by Śiva's son, and sends Arundhatī and the seven Ṛṣis and others to Himālaya to ask him and his wife to give their daughter to Śiva in marriage. They consent. Arundhatī, etc., return to Benares and inform Śiva. He is pleased, and directs Nārada to summon Brahmā, Viṣṇu, and the other gods.. 202

Page

24. Nārada goes to Viṣṇu, and, after praising him, informs him of Śiva's intended marriage 208
25. Viṣṇu, pleased, dispatches Nārada to call Brahmā and the other gods. They all approach Śiva. Śiva dispatches Nārada to warn Himālaya, who notifies the approaching wedding. Nārada informs Śiva of this. The wedding procession is formed and starts. Viṣṇu leads the other gods 214
26. The Gandharvas praise Viṣṇu 218
27. The author explains that he cannot describe the glory of Śiva's wedding, which even the gods are unable to praise .. 222
28. The author again expresses his inability and unworthiness .. 222
29. The rejoicing in the home of Himālaya at the approaching arrival of Śiva. Nārada identifies to Mēnakā the members of the procession, as from a high tower she watches the approach. Her lamentations on Śiva, in his ascetic form, being pointed out to her. She refuses to be comforted. Pārvatī, on the other hand, is enraptured, and consoles her mother 230
30. Pārvatī describes Śiva's virtues to her mother 242
31. Mēnakā scolds Pārvatī for thus speaking well of the horrible bridegroom. Pārvatī justifies herself. Nārada reports the state of affairs to Śiva 250
32. Nārada praises Śiva, and asks him to abandon his horrible form 252
33. Śiva takes a beautiful and adorned form. Mēnakā's wonder 258
34. Mēnakā, seeing Śiva in a form of unearthly beauty, praises him 262
35. Mēnakā's satisfaction.. 268
36. Mēnakā calls upon the bridesmaids to sing in honour of Śiva 268
37. The bridesmaids sing praises of Viṣṇu, who leads the procession 270
38. The women assemble to watch the bridegroom 274
39. They sing the wedding song.. 274
40. The bridesmaids praise Śiva in a song accompanied by drums 280
41. A song in praise of Viṣṇu 286
42. A prayer of the author, under the form of a song of the bridesmaids 294
43. A prayer of the author, under the form of a song sung by Mēnakā 300
44. A hymn by the author in his own name, under the form of a song sung by the women 304
45. Another hymn of praise by the author, under the form of the women addressing Pārvatī as a Śārikā bird 308
46. Parable of the means of salvation in the form of a hymn in praise of the Rāsa-līla 310
47. Praise by the author under the form of a parable sung by those desirous of salvation 314
48. The assembling and feasting of the wedding party. They then commence the worship of the deity of the house door 316
49. The song of the women of the wedding party at this worship 318
50. The arrival of Mahādēva himself. The wedding dinner .. 322

		Page
51.	A further description of the wedding dinner	322
52.	The joyful song of Mēnakā	326
53.	The gods and Brāhmaṇs recite vedic hymns	330
54.	Song for the Puṣpa-pūjā, describing the var ous forms under which Pārvatī chose Śiva	332
55.	Song in praise of Śiva sung at the Puṣpa-pūjā	338
56.	Praise of Śiva at the Puṣpa-pūjā, including a list of holy places	342
57.	The procedure at the Puṣpa-pūjā	352
58.	A rapturous song of the faithful at the Puṣpa-pūjā in honour of Śiva	352
59.	Song on putting on the wedding garland	358
60.	The women complain that the bride has no ornaments. Śiva creates gold, and it is showered like snow upon the bride ..	366
61.	Song of praise to Śiva, on account of the shower of golden snow	368
62.	The guests decide to climb on to the roofs of the houses ..	372
63.	The people shovel the golden snow from the roofs, and find that the roads are blocked up with it. They lament the inconvenience of the universal wealth and Indra recommends them to ask Śiva to stop the fall	372
64.	The Earth finds the weight of the gold inconvenient ..	374
65	The Earth implores Śiva, to stop the fall of gold	374
66.	The gods, distracted by the immense mass of the golden snow, praise Śiva, and confess that they have more than they require..	378
67.	The people pray to Śiva for the cessation of the shower of gold	382
68.	Mahādēva asks them why they are frightened. They reply that the earth is covered with gold and will not produce fruit. Moreover, there will be no longer any distinction of rich and poor. He directs the wind-god to collect the gold in a heap. This is done and the world is restored to its former condition	386
69.	The author praises Śiva the omnipotent	390
70.	Himālaya's joy and gratitude to Viṣṇu for being Śiva's best man..	392
71.	Himālaya praises Viṣṇu for his mercy and for his incarnations, especially that of Kṛṣṇa..	394
72.	Viṣṇu is pleased. Led by Nārada, all unite in praising him .	398
73.	Himālaya again praises Nārāyaṇa	400
74.	Śiva gives religious instruction to Nārada, recommending inward asceticism while living outwardly a wordly life ..	402
75.	The guests prepare to depart. Gratitude of all, including Viṣṇu for this instruction..	406
76.	Mēnakā's song of gratitude	406
77.	The author praises Viṣṇu, who stands as father of the bridegroom	408
78.	Another song of Mēnakā in praise of Viṣṇu, detailing the exploits of the youthful Kṛṣṇa	414

Page

79. The author taking as his text the parting embrace between Viṣṇu and Śiva, explains that Viṣṇu and Śiva are one .. 422
80. The author addresses praises to Śiva and Viṣṇu as one .. 422
81. Praise of the Antaryāmin Nārāyaṇa as one with Śiva .. 426
82. Himālaya praises Kṛṣṇa.... 432
83. The women-folk dance the Rāsa dance as Gōpīs, and praise Kṛṣṇa 438
84. A metaphorical prayer to Kṛṣṇa under the form of a song sung at the Rāsa dance 448
85. The salutation of Pārvatī as she mounted the wedding car .. 456
86. Praise of Pārvatī as Śārikā 458
87. Praise of Pārvatī as Mahārājñī 464
88. A prayer of the author to Śiva 470
89. Praise of Viṣṇu as one with Śiva 474
90. Hymn in praise of the Śiva-rātri festival 476
91. Hymn in honour of Śiva 478
92. Praise of Viṣṇu as one with Śiva 484
93. Prayer and praise directed to Śiva 486
94. Prayer and praise directed to Śiva 490
95. Prayer and praise directed to Śiva 492
96. Impossibility of describing Śiva 496
97. Praise of Śiva on his departure for the forest 496
98. The author and Mēnakā proclaim devotion on Śiva's departure 496
99. What Mēnaka and the people said to each other when Śiva departed.. 500
100. Lamentation of Mēnakā on Śiva's departure 502
101. Praise of and prayer to Hari-hara 506
102. Praise of and prayer to Hari-hara 510
103. Exhortation by the author to attain salvation by means of Yōga practices 514
104. The women, as Gōpis, sing Kṛṣṇa's praises 516
105. The author calls upon his hearers to worship Kṛṣṇa .. 518
106. Song of a woman seeking for Śiva 522
107. The chorus of Himālaya's relations on the departure of Śiva 530
108. Warning given by the author. He praises the Kali-Yuga .. 530
109. The author praises Śiva, using words of Saraswatī .. 538
110. Praise of one who has taken refuge with Śiva 544
111. Prayer and praise by the same 546
112. Prayer for guidance and praise of the mystic syllable ōm .. 552
113. Praise of the syllable ōm 560
114. Praise of the good way 566
115. The same, united with praise to Rama.. 568
116. The poet explains the source of his own power 570
117. Exhortation as to the unreality of the world 578
118. The poet describes his own condition 592

		Page
119.	He eloquently praises Śiva for his gift of knowledge of the means of salvation	596
120.	The author's devotion	600
121.	Prayer for increase in knowledge of God	604
122.	Prayer for acceptance, as Abhinavagupta was accepted ..	608
123.	Prayer for the three great blessings	612
124.	The Power of Śiva's name	614

शिवपरिणयचरितकाव्यम्

काश्मीरभाषापद्यात्मकम् ।

ओं नमः शंकराय शंभवे ॥

भूमिका ॥

ओं नुमो विघ्नेश्वरं यस्यानुग्रहावाप्तबुद्धयः ।
प्रौढबुद्धिषु शोभन्ते बालिशा मादृशा अपि ॥ १ ॥

हर्षादम्भोजजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या
श्वश्रा मौलौ पुरारेर्दुहितृपरिणये सात्तत चुम्ब्यमाने ।
तद्वक्त्रं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो
दृष्ट्वा तद्वृत्तमाशु स्मितसुभगमुखः पातु नः पञ्चवक्त्रः ॥ २ ॥

नानाविधदेशप्रचलितानां नानाविधभाषाणां नदीनदनागकुल्यादिजन्यार्णःस्तोमस्य देशदेशान्तरप्रचारमनु स्वकारणभूतो महार्णव इव शब्दब्रह्मैव गम्यस्यानमन्ततः । तासु च श्रीशारदात्तेत्रापरपर्याय – कश्मीर – (सतीसरो)भाषा विस्तीर्णा गम्भीरात्याख्यादवती मुख्यापि तज्जलस्तोम इवानन्यत्रप्रचारा भूम्नि काले तत्रैव कृतस्थितिरासीत् । अधुना त्वनतिकालाद्बहिःप्रचाराभिमुखा क्रमशः संजायते । यद्विषयाश्च व्याकरणकोशादिग्रन्था बहुभिर्विद्वद्भिः प्राय इङ्लिशभाषानुवादसंवलिता बहवो विरचिता अप्यसमस्तताऽसामञ्जस्यादिसत्तया संतोषानावहा* एव संभवन्ति स्म ।

अथ चाशेषदेशभाषाभिज्ञानधुरंधरैस्तत्तद्भाषाविषयव्याकरणकोशादिनिर्माणेन तदुज्जीवनबद्धपरिकरैः श्रीमच्छ्री जी० ए० ग्रियर्सन पी० एच्० डी० सी० ऐ० ई० इत्यादिसत्पदाभूषितप्रशस्ताभिख्यमहोदयवर्यैः काश्मीरिकपण्डित – ईश्वरकौल – निर्मितं संस्कृतभाषासंवलितमुद्दिष्ट (काश्मीर) भाषाव्याकरणं संस्कारानुवादमुद्रापणाद्यनेकप्रयत्नवृत्तगोज्जीवितं प्रख्यापितं

---

* सम्यगभ्यस्यतां चाभीष्टभाषाभिज्ञानात्मफलोद्भवाप्रयोजकाः ।

चास्ति। तदेव समञ्जसं संपूर्णं निर्दोषमुचितरीतियुक्तियुक्तं सर्वथा संतोषावहं च समुपलक्ष्यते, आस्तां च प्रसिद्धमहनीयगुणव्रातानां ग्रन्थग्रन्थकृद्ग्रन्थप्रकाशकानां गुणानुवादेन ॥

सन्ति हि "हिन्दी"प्रभृतिभाषाणामनेकविधान्यनन्तसंख्यानि ज्ञानकर्मोपासनाभक्तिस्तुतिकीर्त्तिवृत्तादिविषयकाणि पद्यबद्धकाव्यपुस्तकानि प्रसिद्धानि ; तादृशान्येव पुस्तकानि काश्मीरभाषायाश्च प्रयत्नेन संग्रहीतव्यानि संस्कृताद्यर्थेन च विवरणीयानीत्येवंविधामुद्दिष्टमहोदय(साहिब)वराज्ञां तत्प्रसादोत्साहं चावलम्ब्य तादृशानि पुस्तकानि संगृह्णता ऽयं शिवपरिणयचरिताख्यो ग्रन्थः समासादितो मया ॥

आसंश्चास्याध्यायाः खण्डशः खण्डशो बहुभिर्गीतभक्त्यादिरसिकैर्यथारुचि यथाज्ञानं च शारदाक्षरलिप्या, पारसीकाक्षरलिप्या, कण्ठेकरणादिना च विभज्य स्थापिता रक्षिताश्च ; येनायं ग्रन्थो व्यस्तप्रायो ऽक्रमो ऽसमस्तो ऽप्यासीत्। ज्ञात्वा चास्य पदलालित्य-वृत्तलालित्यालंकारलालित्य-भक्तिरसलालित्याद्यनुत्तरोत्कृष्टगुणान् यथावन्निष्क्षेप महोत्सुकीभूय महाप्रयत्नो यावद्ग्रन्थकर्तृसमागमं मया व्यधायि ; तत्पार्श्वतश्च परिपूर्णा साक्षसंपत्तिमधिगत्य यथाकथंचिदस्य ग्रन्थस्य सम्यक्संपूर्णता समपादि ॥

अस्ति चास्य ग्रन्थस्य कर्त्ता राजानकजात्यङ्कितः कृष्णाभिधानः, अनन्तनागाख्य-काश्मीरशाखापुरोपकण्ठवर्ति-वनपोष-(वनूपुह्)-ग्रामवास्तव्यस्य (बहुग्रामाग्रहाराधिपति-भूतपूर्वाढ्यब्राह्मणसत्तमस्य) राजानक-गणेशाभिधानस्य तनूजन्मा, राजकीयकार्यसेवोपयोगिपारसीकविद्याध्ययनाद्यलग्नचित्ततया पितृतोऽवाप्तरोषावमानो बाल्य एव वैराग्यवृत्तिमाससाद। ततश्चानतिदूरप्रदेशवर्तिनन्दिकेश्वराभिख्य-श्रीमहादेवक्षेत्रे समाश्रितशरणस्यान्यानभिज्ञं समनुष्ठितानेकदिवसोपवासव्रतचर्यस्य यस्य "मच्चरितं कीर्तय तेनेष्टमवाप्स्यसि" इति स्वप्ने समधिगतमहादेवप्रसादानुशासनस्य द्वादशवत्सरप्रायवयोदेश्यस्य देवतासमावेशेनैवेतादृश्यः सूक्तयो गिरिप्रस्रवणवन्निरर्गला अकस्मात्प्रादुर्बभूवुः ॥

सन्ति चास्मिन्ग्रन्थे बहवः काण्डाः ; येषु प्रथमं मङ्गलाचारमनु संक्षेपेण सृष्टिनिर्णयोत्तरं लौकिकाचारवद्दाक्षायणीविवाहादिव्यवहारकीर्तनम्। ततो दक्षयज्ञध्वंसनं तत्संयोगिवृत्तानुवर्तिवीराद्भुतभयानकहास्यबीभत्सकरुणादिरसव्यञ्जनपूर्वकमनुत्तरैश्वर्यप्रख्यापनम्। ततश्च पार्वतीतपश्चर्याद्युत्तरतत्परिणयो-

पयोगिविभूतिप्रदर्शनपुरःसरं मणिस्वर्णादिवृष्टिवृत्तकीर्तनं, तदनुगुणगीतिगाथास्तुत्यादिविधानं, कैलासशिखरं प्रति शिवयोः प्रस्थानादिकीर्तनं च। अनन्तरं विष्णुशिवयोः स्तुतिप्रस्तावनद्वारा तयोरभेदरूपप्रदर्शनपूर्वकमद्वैतज्ञाननिदर्शनम्। ततोऽवशिष्टा बहवः काण्डा भक्त्युपासनायोगधारणामुक्तिफलावाप्त्यादिविषयका वर्तन्ते॥

सोऽयमेतादृशो ग्रन्थः "लिखितं मया पठिष्यतीश्वरः" इति—न्यायप्रसिद्धानुवृत्त्या काश्मीरिकभाषालिपिरीतिं शुद्धतया अजानानैः सर्वैरेव खण्डशः खण्डशोऽप्यशुद्धरीत्या लिखितोऽभूत्,* मया तु पूर्वोद्दिष्टव्याकरणानुसारिनियमेन शुद्धस्पष्टपदरीत्या लिखित्वा काश्मीरदेशभाषानभिज्ञैरपि शब्दतोऽर्थतश्च निरर्गलमध्येतुं बोद्धुं च सुशक्यो यथा भवेत् प्रतिपदं संस्कृतानुवादात्मकसंक्षिप्तवृत्तियुक्तः समस्कार्यन्ववादि च॥

अथायं ग्रन्थः पूर्ववर्णितश्रीमच्छ्री जी० ए० ग्रियर्सन-महोदयवरोत्साहेन मुद्रितः प्रकाशितश्च संभवेत्, अनुगृह्णीष्यन्ति च गुणग्राहकाः सहृदयसज्जना एतस्य सुस्पष्टगुणस्तोमरसास्वादनचमत्करणसमीक्षणस्वीकरणादिना, सर्वथा संजातसत्फलो भविष्यत्ययमेतादृङ्मत्परिश्रमः इति॥

काश्मीरिकः पण्डित-मुकुन्दराम-शास्त्री।

---

* यथा लेखकस्यापि स्वलिखितमध्येतुमसुगममासीत्।

ERRATA LIST FOR FASC. 1 OF ŚIVA PARIṆAYAḤ.

CORRECTIONS.

Page	3,	line	18,	*read*	अवमर्दः
,,	7,	,,	5,	,,	भूतानां
,,	9,	,,	2,	,,	उन्मोच्य
,,	11,	,,	11,	,,	प्रस्फुट्यैव
,,	16,	,,	11,	,,	पनंनिय्
,,	22,	,,	1,	,,	ग्वलावस्
,,	23,	,,	15,	,,	संष्ठ्यस्वर्णेन
,,	30,	,,	20,	,,	गाँगल्
,,	33,	,,	16,	transfer the comma to after नहि	
,,	37,	,,	8,	*read*	सहस्थिनिमतो
,,	44,	,,	13,	,,	ŚIVA.
,,	44,	,,	18,	,,	ओमु
,,	46,	,,	2,	,,	ब्ववनन्
,,	48,	,,	8,	,,	अग्रस्
,,	49,	,,	13,	,,	स्कृत
,,	52,	,,	21,	,,	द्यान
,,	56,	,,	1,	,,	ब्ववनन्
,,	57,	,,	9,	,,	प्रत्यंशं-सं०
,,	64,	,,	last,	,,	दिद्र्थ
,,	70,	,,	12,	,,	ग्वसाञ

॥ ओं ॥

॥ ओं श्रीगणेशाय विघ्नहर्त्रे नमः ॥

॥ ओं नमो ब्रह्मणे विष्णवे महादेवाय नमः ॥

अथ

शिवपरिणयः प्रारभ्यते ॥

PART I.

1. INVOCATION TO GAṆEŚA.

सिद्दिदाता कुख् विग्नहर्तारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ १ ॥
नालि छ्यथ् लाल-माल नागिन्द्रहारो
विनायकबल प्रारयो ।
रुद्र-गणनय्-हन्दि सर्दारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
इन्द्रराज़स् य्यलि खतु अन्दकारो
ज़ोरन्-ति गोस् लूर-पारयो ।
स्वकलोवुथन् कुख् चुह् बख्चन्-हारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
हे लम्बोदर हे सर्वव्यपकारो
स्वकलाव् इमि संसारयो ।
लम्बोदरिथ करुथ् आहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
विष्णन् करुनय् न नमस्कारो
खदरस् करुथ् वथवारयो ।
गज़मुख ब्वय्यनय् जै-जै-कारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ ५ ॥

पूर्वार्धम् ॥ १ ॥

निष्प्रत्यूहसिद्धये श्रीगणेशं स्तौति ॥ १ ॥

सिद्धिदाता असि हे-विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥ १ ॥

गले सन्ति-ते मणि-मालाः हे-नागराजहार

विनायकबलिनाम्नि-भवत्तेत्रे प्रतीक्षिष्ये-त्वां-भोः ।

प्रमथाख्यरुद्रगणानां हे-अधिपते

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥

इन्द्रस्य-राज्ञः यदा आरूढः अन्धकारः

बलानामपि संपन्नस्तस्य विनाशः ।

उन्मोचितस्त्वया-सः, असि त्वं क्षमाशीलः

हे-महागणपते० ॥

हे लम्बोदर हे विश्वोपकारकर्तः

उन्मोचय-नः अस्मात् संसारात् ।

लम्बोदरीनद्याः कृतस्त्वया आहारः

हे-महागणपते० ॥

विष्णुना कृतस्तेन-ते न नमस्कारः

समुद्रस्य कृतस्त्वया अवमर्दः ।

हे-गजमुख भूयात्ते जय-जय-कारः

हे-महागणपते० ॥ ५ ॥

विष्णु-भगवानस् बूज़ुथ् ज़ार-पारो
कृष्णपिङ्गल ओय् आरयो ।
वक्रतुण्ड वल् कुय् महाविचारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
आद्यमहाशक्ति-हन्दि आद्यकारो
एकदन्त पत-पत लारयो ।
शिवजी-सन्दि टाठि विघ्ननिवारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
सारिनिय् ब्रोंठ् छ्यय् खड अन्वारो
ज़प-यज्ञ-स्वाहाकारयो ।
विकट-रूप कुख् वेद-ओंकारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
परमा शंख्चू-हन्दि सेवाकारो
इच्छाछत्र विस्तारयो ।
बालचन्द्र ज़गतुकु कुख् व्यवहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
वस्त्र् नालि छिय् रंगि गुल्नारो
चतुर्भुज़ बडि-सर्कारयो ।
च्यानि दर्बारय् लब दर्बारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ १० ॥
मन्त्र-नायक शक्ति-अवतारो
पूज़ह्यांय् गणपय्यारयो ।

विष्णु-भगवतः श्रुतस्त्वया सान्त्वप्रणयः

हे-कृष्णपिङ्गल संभूता-ते करुणा ।

हे-वक्रतुण्ड बलं अस्ति-ते महाविज्ञानरूपम्

हे-महागणपते० ॥

आद्यायाः-महाशक्तेः प्रथमक्रियारूप

हे-एकदन्त अनुधाविष्यामि (सरिष्यामि)-त्वां-भोः ।

शिवस्य वत्सल विघ्नहर्तः

हे-महागणपते० ॥

सर्वेषामेव प्रथमं अस्ति-ते प्रथमः (पूजा-)क्रमः

जप-यज्ञ-स्वाहाकारैः ।

महारूपेण असि वेदानामोंकाररूपः

हे-महागणपते० ॥

परमायाः शक्तेः उपासक

इष्टपुत्र विस्तारयिष्यामि-तव-भोः (त्वदुपासनाम्) ।

चन्द्रमुकुट जगतः असि व्यवहारः

हे-महागणपते० ॥

वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-ते रागेण अतिरक्तानि

हे-चतुर्भुज महा-सम्राट् ।

त्वदीयेन समाश्रयेणैव लप्स्यामि अधिकारिपदम्

हे-महागणपते० ॥ १० ॥

हे-मन्त्रनायक शक्ति-स्वरूप

पूजयेयं-त्वां गणपतियारनाम्रि-तीर्थे ।

कपर्दिन् कर्त व्वञ् सोनुय् चारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
वल्लभा सूंत्य् छ्यय् खखरूपदारो
अथन्-क्यथ् चोर् हंथिहारयो ।
बूतन् त राचसन् करान् संहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
अविद्याय साञ् दन्द-सूंत्य् मारो
मक-सूंत्य् पाफ् गाल् वारयो ।
हल त मुसल-सूंत्य् क्रूद् दख् न्यवारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
सिंहयुगवाहन ज़ोरावारो
धूम्रवर्ण संसार-सारयो ।
दमि बवसर दित बल्यन् तारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥

---

2. INVOCATION OF THE GURU.

शिवनाथ आनन्द-अमृंथ् च्यावतम्
मद्-म्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥ १५ ॥
दति कुख् क्वारथ् कथ् ब्वह् मकानस्
गोमंतृ कुस् अज्ञानस्-मञ्ज ।
अंनु कुस् ज़ाञ्-हंञ्ज वथ् वुछनावतम्
मद्-म्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्षोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वल्लभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-ते स्व(भवत्)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भूतानां च राक्षसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च मुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुग्मवाहन अतिपराक्रम

धूम्रवर्ण संसारसारभूत ।

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

हे-शिवनाथ आनन्दरूपममृतं पायय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-मध्यात् प्रकाशम् ॥१५॥

इहैव असि अन्वेषिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेश्मनि

गतोऽस्मि अज्ञानस्य-मध्यम् ।

अन्धोऽस्मि प्रज्ञप्तेः मार्गं प्रज्ञापयस्व-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

वंलुनस् संसारच माथाय
स्वकलय् च्यानिय् व्यपाय-सूंत्य् ।
दयाय-हंझूय् नज़राह् त्रावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मझ़ गाश् ॥
कुय् काम क्रूद लूब मुह अन्दकारय्
ममताय-सूंत्य् विस्तारंय् म्योनु ।
समताय-सूंत्य् दूमि-मझ़ स्वकलावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मझ़ गाश् ॥
संतोश विचार सत्सङ्ग दर्मय्
खटनय् आयवम् क्रकर्मय्-सूंत्य् ।
अनिच्छाय परम-गथ् प्रावनावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मझ़ गाश् ॥
मज्ज़न-घरश् थिम् आसि प्रकृति-पर्
चिरकालि प्रोवुख् ईश्वर-स्थान् ।
तिमनंय् मझ़-वाग् आसन् म्य दावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मझ़ गाश् ॥ २० ॥
अन्दरंय् युस् कुम् आनन्द-मन्दिरंय्
तंथि-मझ़ करयो योग-पूज़ा ।
उपनिशदन्-हंन्दि सिर् म्यति वावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मझ़ गाश् ॥
ल्वकचार् अंन्दि गोम् गरके-चूवय्
ज्ववान् कुस् रक्तम् लूवय्-निश् ।

आवृतस्तया-अहं संसारस्य मायया

उन्मोक्ष्ये-ते तवैव (अनुग्रह-) उपायेन ।

दयायाः-एव दृष्टिं विसर्जय-नाम-मयि

हे सद्गुरो० ॥

अस्ति-एव कामेन क्रोधेन लोभेन मोहेन अन्धकारेण

ममतया विस्मृतिः मम ।

ममतया (अद्वैतज्ञानेन) अस्मात् (कामादितः) उन्मोचय-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

हे-संतोष, हे-विचार, हे-सत्सङ्ग, हे-धर्म

तिरोहिताः संपन्नाः-यूयं-मे कुकर्मणा-एव ।

आकस्मिकत्वेन परमां गतिं प्रापय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

सच्चरित्रपुरुषाः ये आसन् प्रकृतिपराः (प्रकृतिपुरुषविवेकासक्ताः)

चिरकालेन प्राप्तं-तैः ईश्वर-पदम् ।

तेषामेव मध्ये स्थितिं मे दापय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥ २० ॥

अन्तरेव यत् अस्ति-मे आनन्दाख्यं-मन्दिरम्

तस्यैव-मध्ये कुर्यां-ते योगेन-पूजाम् ।

उपनिषदां सारान् ममापि प्रकटय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥

बाल्यं बहिः (निरर्थं) गतं-मे गृहस्थ-क्षोभेन

युवा अस्मि रक्ष-नाम-मां लोभात् ।

बुज्यर् कुह् नंज़िदीख् मत मन्दछावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
व्यपदीश-सूतिन् वुछिथय् त्रावतम्
सूत्य् मा आस्यम् कुनि कँह् लीफ् ।
ब्रह्मानन्दसय्-प्यठ् वार थावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
द्यानचू नदियाह् निर्मल् करिथय्
योग-पाज़ि-सूतिन् बरिथय् छह् ।
ब्वय् तन् नावय् च्य् मननावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
इन्द्रिय् थिम् आसि द्रायेम् फटिथय्
ह्यस् ह्यथ् रटिथय् खटिथय्-पाठि ।
सारि खम्ब्रावतम् कुनुय् बनावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥ २५ ॥
ज्ञानकि निथरय् वार सुचरावतम्
पंपोश् ज़न् फ्लनावतम् मन् ।
अद्वैत-बाव-सूत्य् पानस् छावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥
मूल-तल ओसुस् निर्मल् पोज़ुय्
व्यवहार-प्रछचू करनम् यख् ।
निर्नय-गर्मिय-सूत्य् व्यगलावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मज़ गाश् ॥

वृद्धत्वम् अस्ति अदूरं मा-नाम लज्जय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

उपदेशेन उपलक्ष्यैव विसर्जय-नाम-माम्

सह मा-स्वित् स्यात्-मे कुतोऽपि कश्चित् लेपः ।

ब्रह्मानन्दे-एव सुष्ठु स्थापय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

ध्याननिष्ठारूपां नदीं निर्मलां कृत्वा-एव

योगात्म-जलेन आपूर्णा अस्ति-या ।

(तस्यां) अहमेव तनूं स्नापयेयम् त्वं सान्त्वय-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

इन्द्रियाणि यानि आसन् निर्गतानि-मे प्रस्फुटैव (विषयेषु)

चेतनं गृहीत्वा प्रगृह्यैव गूढ-प्रकारेण ।

सर्वाणि संगमयस्व-नाम-मे, एकरूपं संपादयस्व-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥ २५ ॥

ज्ञानस्य लोचने-एव सुष्ठु उन्मोचय-नाम-मे

पद्मम् इव विकासय-नाम-मे मनः ।

अद्वैत-भावेन स्वात्मनि उपभुङ्क्ष्व-नाम-माम् (सायुज्यं देहि)

हे-सद्गुरो० ॥

वस्तुतः आसं निर्मल-जल-रूपः

व्यवहारात्म-प्रकृत्या कृतं-तया-मे शीतश्यानत्वम् ।

विचारात्मना-औष्ण्येन विगालय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

नाव् कुम् कृष्ण् छ्यम् च्यांज़्नय् आग्नय्
हाव्तम् सत्चित्-आकाग्नय् ।
संसारस्-मज़् पुग्न मत पाव्तम्
सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मज़ गाग्न् ॥ २ ॥

---

3. THE CREATION OF THE UNIVERSE, AND BIRTH OF UMĀ. HER MARRIAGE TO ŚIVA.

ओंकार-रूपस् ग्नरने आय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ २९ ॥
परमात्मा युस् कुह् परमानन्दय्
तमिसय् कुह् स्वच्छन्दय् नाव् ।
स्वच्छन्दम् निग्न माया द्राय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ ३० ॥
माया ईश्वर-इच्छा ज़ानय्
तमि-मज़ विष्णु भगवानय् द्राव् ।
ब्रह्मा व्वपदोव् विष्णु-मायाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
लछ्य-बदि व्वग-सान् नगर-काण्डय्
मोरु संसार् ब्रह्माण्डय् ह्यय् ।
पैद-करि ब्रह्मा-मज़्य इच्छाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति, अस्ति-मे तवैव आशा

प्रदर्शय-नाम-मे सच्चिदाकाशस्वरूपम् ।

संसारस्य-मध्ये अपर्याप्ततां (हीनतां) मा-नाम आपातय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥ २ ॥

श्री-उमायाः प्रादुर्भावं विवक्षुस्तावज्जगदुत्पत्तिं संक्षेपेण विवृणोति ॥ ३ ॥

ओंकारात्मानं (परमशिवं) शरणम् आगताः-वयम्

ओं नमः शिवायेति कुरु (नित्यमुच्चारयेत्यर्थः) ॥ २९ ॥

परमात्मा यः अस्ति परमानन्दरूपः

तस्यैव अस्ति स्वच्छन्दात्मेति नाम ।

स्वच्छन्दस्य सकाशात् माया निर्गता

ओं नमः० ॥ ३० ॥

मायाम् ईश्वरेच्छां जानीहि

तन्-मध्यात् श्रीविष्णुः भगवानेव निर्गतः ।

ब्रह्मा उत्पादितः विष्णु-मायया

ओं नमः० ॥

लक्षशः युगैः-सह नगर-(भुवन-)समूहाः (भूरादिचतुर्दशभुवनानि)

सर्वः संसारः ब्रह्माण्डानि गृहीत्वा (तैः सह) ।

उत्पादिताः ब्रह्मणः इच्छया

ओं नमः० ॥

दक्ष-प्रज़ापय् ग्वड व्यपदोवुन्
ज़गतुकु होवुन् तस् व्यवहार् ।
वारयाह् ज़ायेय तस् कन्याय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
तिमनय् मज़ अख् कोराह् ज़ायस्
भगवय्-माया गर चायस् ।
नाव-किनि ज़न्म् ह्यतु माज्य उमाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
तस् माज्य मालिस् छुह् जय-जय-कारय्
तस् हिङ् न बक्रावारय् काँह् ।
यमि-सन्दि गरि दकू कन्या ज़ाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ ३५ ॥
ब्रह्म-चर्षु देवलूकुकु मर्दारय्
तप-चर्षु बडि आदिकारय् सान् ।
यस् दकू दया करू दयाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
त्रैलोक्यनाथस् त्रिभुवनसारस्
परमशिवम् गङ्गादरस् ।
मय् कुमारी बागनि आय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
मतोवुह् कोर्य तस् पथ्-कुन् आसम्
विवाह् करुनख् चन्द्रमम् सूत्य्

दक्षप्रजापतिः प्रथमम् उत्पादितस्तेन

जगतः प्रदर्शितस्तेन तस्मै व्यवहारः ।

अनेकाः जाताः तस्य कन्याः

ओं नमः० ॥

तासामेव मध्यात् एका कन्या जाता-तस्य

(या) भगवन्माया गृहं प्रविष्टा-तस्य ।

(अर्थतः) नाम्ना जन्म गृहीतं मात्रा उमया

ओं नमः० ॥

तस्याः मातुः पितुः अस्ति जयजय-कारः

तस्य सदृशः न भाग्यशाली कश्चित् ।

यस्य गृहे ईदृशी कन्या जाता

ओं नमः० ॥ ३५ ॥

ब्रह्मर्षिः देवलोकस्य नायकः

तपर्षिषु महता अधिकारेणैव संयुक्तः ।

यस्य ईदृशी दया कृता महामायया

ओं नमः० ॥

त्रैलोक्यनाथाय त्रिभुवनसाराय

परमशिवाय गङ्गाधराय ।

सैव कन्या विवाहे समागता

ओं नमः० ॥

सप्तविंशतिः (अन्याः) कन्याः तस्य अवशिष्टाः आसँस्तस्य

विवाहः कृतस्तेन-तासां चन्द्रमसा सह ।

साथ् नचत्र् छ्यय् तिम ताराय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
उमा-रुद्रस् कुह् नमस्कारय्
शिव-शक्ति-रूप युस् कुह् सर्व-व्यपकार् ।
विवाह् करुहस् लोल त माय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
प्रज़ापथ् गौव् मन सावदानय्
य्यलि शिवजी मनिदानय् आम्
दपुनस् कन् थव् म्याञ्ज़ लीलाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ ४० ॥
पननिय् दुख् खख् पनन्यन् बायन्
वननिय् सार्यनय् लाज़िम् छिय् ।
तमि तिह् बोज़नाविय् पननि हंसाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
ब्वद् म्याञ्ज़ वातिय् योरय् योरय्
तोरय् तोरय् सोरुय् चुय् ।
इति योर् कृष्णस् म्य कर् व्यपाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥

---

4. DAKṢA, REJOICING OVER UMĀ'S MARRIAGE WITH ŚIVA, ADDRESSES HIS RELATIONS.

सावदान मन कुम् परमानन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४१ ॥

मुहूर्तरूपाः नक्षत्राणि (च) सन्ति-हि ताः ताराः (अश्विन्याद्याः)

ओं नमः० ॥

उमाशक्त्यभिन्नरुद्राय अस्ति नमस्कारः

शिव-शक्ति-रूपेण यः अस्ति सर्वोपकारकः ।

विवाहः कृतस्तैस्तस्याः भक्त्या च प्रेम्णा

ओं नमः० ॥

दक्ष-प्रजापतिः संपन्नः मनसा आनन्दपूर्णः

यदा श्रीशिवः संनिधिं आगतस्-तस्य ।

कथितं-तेन-तस्मै कर्णे निधेहि मदीयां (मत्कृतां) स्तुतिम्

ओं नमः० ॥ ४० ॥

स्वकीयानि दुःखानि सुखानि (च) स्वकीयेभ्यः भ्रातृभ्यः (बन्धुभ्यः)

कथनीयानि सर्वेषामेव आवश्यकाः सन्ति-हि ।

तेन तद्वृत्तं संश्राविताः स्वकीयाः सहस्थितयः

ओं नमः० ॥

बुद्धिः मदीया प्राप्स्यति यत्र यत्रैव

तत्र तत्रैव सर्वमेव त्वमेव ।

अतः परं कृपाणस्य मे कुरु रक्षोपायम्

ओं नमः० ॥ ३ ॥

दक्षस्योक्तिः स्वसंबन्धिनः प्रति ॥ ४ ॥

समाहितेन मनसा अस्ति-मे परमानन्दः

श्रीशिवः संपन्नः-मे बान्धवः च बन्धुः ॥ ४३ ॥

सर ज़न् फ़्रालुमतु कुस् पंपोश्
ल्वकच्यारस् कुम् आमतु बोश् ।
तोशान् तोशान् कुस् ब्वह् प्रसन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
अमि श्रीगङ्गादरन् ग्वसाञि
स्वयंवर वरून् कन्या म्याञ् ।
आपरस् प्रीम-सूत्य् द्वद-बत-कन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४५ ॥
तसञ्य मायाय ब्वद् वातिय् न साञ्
नय् सय् ब्रह्मा विष्णन् ज़ाञ् ।
नय् कुस् ग्वड् तय् नय् कुस् अन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
अय् कर्पूर गौरम तने
मुश्कचू कीर्तना कुस् सन वने ।
चिवान् कैचाह् ह्यम् सौगन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
सुय् ब्रह्मा त विष्णु मानुन्
ज़गतुकु ईश्वर् सुय् ज़ानुन् ।
सुय् अगूर् त सुय् स्वच्छन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
अबीद बक्थ् ह्यय् तसञ्जुरु ज़ान्
सुय् कुय् मन् त सुय् कुय् प्रान् ।

सरसः इव प्रफुल्लः अस्मि पद्मः

बाल्यस्य (बाल्यावस्थावत्) अस्ति-मे आगतः अत्यादरः ।

संतुष्यन् संतुष्यन् अस्मि अहं प्रसन्नः

श्रीशिवः० ॥

अनेन श्रीगङ्गाधरेण योगेन्द्रेण

स्वयंवरेण वृता-तेन (यत्) कन्या मम ।

हस्तेन-भोजयिष्यामि-अमुं अतिभक्त्या दधियुक्तान्नं फाणितम्

श्रीशिवः० ॥ ४५ ॥

तस्य मायायां बुद्धिः प्राप्स्यति न अस्माकम्

नैव सा ब्रह्मणा विष्णुना (च) ज्ञाता ।

नैव अस्ति-तस्याः आदिः च नैव अस्ति-तस्याः अन्तः

श्रीशिवः० ॥

अस्याः कर्पूरवत् गौररूपायाः तन्वाः

सुगन्धस्य वर्णनां कः नाम कथयिष्यति ।

संपद्यमाना कियती अस्त्यस्याः सुगन्धततिः

श्रीशिवः० ॥

स-एव ब्रह्मा च विष्णुः मन्तव्यः

जगतः ईश्वरः स-एव ज्ञातव्यः ।

स-एव अघोरेश्वरः च स-एव स्वच्छन्दः

श्रीशिवः० ॥

भेदरहिता भक्तिः अस्ति-हि तस्यैव ज्ञानम्

स-एव अस्ति-हि मनः च स-एव अस्ति-हि प्राणः ।

सुय् नेरि श्रोग्रद् ग्रास्त् मन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
सुय् कुय् ग्रास्त् वेद-सागर्
सुय् कुय् श्रामवुनु विद्यादर् ।
सुय् कुय् सार् श्रों-कारुकु व्यन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ५० ॥
लच्च-बदि लोल त प्रियम-सूत्य्
ज़प तप यज्ञ दर्म कर्म-सूत्य् ।
पोग्र-पूज़् करियय् ज़ुव् तम् वन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
लष्ण फिर् म कारूय् कर् म तारूय्
तिथ-पाठि पूज़ाय दारूय् कर् ।
थिथ ग्रग्पदन्तन् लागिनम् दन्द्
शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४ ॥

---

5. THE WEDDING-JOURNEY OF ŚIVA AND UMĀ TO KAILĀSA.

राज़न् खान्दर् य्लि म्वकलोवुय्
परम-ग्रखूचू गौव् लच्चनोवुय् ह्यय् ॥ ५१ ॥
पम्पोग्रकि-पाठि फ्रालु संसारय्
ज़गतम् नवु बहारय् श्राव् जान् ।
श्ररिज़-पोग्रम् गौव् ह्यय् न्योवुय्
परम-ग्रखूचू गौव् लच्चनोवुय् ह्यय् ॥

स-एव निर्गमिष्यति औषधरूपः शास्त्राणि मथ्यन्तां (सारभूतः)

श्रीशिवः० ॥

स-एव अस्ति-हि शास्त्रं वेदविद्या-समुद्रः

स-एव अस्ति-हि संभवन् विद्याधरः ।

स-एव अस्ति-हि सारः प्रणवस्य बिन्दुरूपः

श्रीशिवः० ॥ ५० ॥

लक्षवारं भक्त्या च प्रेम्णा

जपेन तपसा यज्ञेन धर्मेण कर्मणा ।

पुष्पादिपूजां कृत्वा स्वात्मानं तस्मै उपहारी-कुरु

श्रीशिवः० ॥

(स्वात्मानं प्रत्यालापः) हे-कृष्ण पर्यावर्तय मा ग्रीवाम्, कुरु मा [विलम्बम्

तथैव पूजायां धैर्यं कुरु ।

यथा पुष्पदन्तेन समर्पिताः (पुष्पार्थं) दन्ताः

श्रीशिवः० ॥ ४ ॥

अथ श्रीशिवस्योमया सह कैलासं प्रति प्रस्थितिं विवृणोति ॥ ५ ॥

राज्ञा (दक्षेण) उत्सवः यदा समापितः

परमशक्तिं गतः लक्ष(अनन्त)नामा गृहीत्वा ॥ ५३ ॥

पद्मवत् विकासमागतः संसारः (सर्वलोकः)

जगति नवः वसन्तसमयः (इव) आगतः शोभनः ।

(अरिज्) पुष्पविशेषं गतः गृहीत्वा स्थलपद्मः

परम० ॥

गुलाबस् तय् आरवलि म्युलु गौव्
दिल् गौव् मौलिथ् रूदुख् न ब्यन् ।
यंबरूज़लि-हंन्दु रङ्ग् खम्बलन् प्रोवुय्
परम-शंखचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥ ५५ ॥
ह्रहवंरि गरि सुय् वारय्-कारय्
परमाक़न-व्यवहारय् मान् ।
हशि ह्यहरस् ह्यथ् रुख्सथ् द्रोवुय्
परम-शंखचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥
उमा-रुद्र् कुख् अस्य न्यथ् बासन्
निष्कल मन् कर्त आसनदार् ।
हृदयुकु पम्पोश् अस्य वथरोवुय्
परम-शंखचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥
तस् निश क्याह् कुय् वस्तर् त जामय्
विरक्थ् कुय् निष्कामय्-सूंत्य् ।
निदान्-अबदन्-हंन्दु खन-सोवुय्
परम-शंखचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥
तस् निश क्याह् गय लक्ष्मी त द्यारंय्
युस् आसि लूब-अन्दकारय्-रंस्तु ।
ब्रह्मा विष्णंय् यंमि व्यपदोवुय्
परम-शंखचू गौव् लक्ष्यनोवुय् ह्यथ् ॥
तस् निश क्याह् कुय् गण्डुनु त क्रावुनु
यस्-निश द्राय महामाया ।

पुष्पविशेषस्य च पुष्पविशेषेण संगमः जातः

मनः गतं संमेलनं, अवशिष्टस्तयोः न भेदः ।

पुष्पविशेषस्य रागः पुष्पविशेषेण प्राप्तः

परम० ॥ ५५ ॥

श्वशुरसंबन्धिनि गृहे सः प्रसन्नतया

द्विरागमनव्यवहारेण संयुक्तः ।

श्वश्वाः श्वशुरात् गृहीत्वा गमनाज्ञां निर्गतः

परम० ॥

उमारुद्रः अपि अस्माकं नित्यं भासमानः

निर्वासनं मनः कुरु-नाम (नः) आधारयुक्तम् ।

हृदयस्य पद्मं अस्माभिः आस्तृतम्

परम० ॥

तस्य निकटे किं-नाम अस्ति वस्त्रं च चोलः

विरागी अस्ति गतस्पृहत्वेन ।

असंख्यार्बुदपरार्धसंख्य स्वर्णेन-आढ्यः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम भवन्ति धनानि च द्रव्याणि

यः स्यात् लोभान्धकारेण-रहितः ।

ब्रह्मा विष्णुः (च) येन उत्पादितः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम अस्ति आभूषणं च तदुपभोगः

यस्मात् निर्गता महामाया ।

त्रैलोक्य् य॑मि ईश्व॑रि व्वपुदोवुय्
परम-ग॑ख॑च् गौव् लछ्यनोवुय् ह्यय् ॥ ६० ॥
ज़ा॑ञ्-हञ्य लर्य छ्यय् सासबञ्ज़ हेरय्
कृष्णस् म्य फेरय्-निश म्वकलाव् ।
ह्य॑रु खारुम् कुम् ग्वडञ्जुकु पोवुय्
परम-ग॑ख॑च् गौव् लछ्यनोवुय् ह्यय् ॥ ५ ॥

---

6. DAKṢA VISITS ŚIVA AND THE GODS IN KAILĀSA, AND IS NOT RECEIVED BY ŚIVA WITH THE RESPECT WHICH HE CONSIDERS TO BE HIS DUE. DAKṢA'S WRATH. HE DETERMINES TO INVITE ALL THE GODS EXCEPT ŚIVA TO HIS SACRIFICE.

उमारुद्रस् त्रिबुवनसारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६२ ॥
कैलासस् प्यठ् चमा-करवुनु
उमा-देविय ह्यय् य्यलि गौव् ।
वैकुण्ठ् सॉंप॑नु तय् कह-सारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
दह अकि आसिय् त्रगवय् कारन्
वीद् व्यस्तारन् दीवता ह्यय् ।
मनेम॑ति आसिय् मञ्ज़ स्वर्गद्वारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
दक्ष-प्रज़ापय् मनकामनाय
त॑तु वोतु दर्म-सबाय मञ्ज़ ।

त्रैलोक्यं येन परमेश्वरेण उत्पादितम्

परम० ॥ ६० ॥

ज्ञानरूपायाः शालायाः सन्ति सहस्रशः अधिरोहिण्यः

कृष्णां मां विपर्ययात् उन्मोचय ।

ऊर्ध्व-धाम आरोपय-माम्, अस्ति-मे (इदं) प्रथमं सोपानमेव

परम० ॥ ५ ॥

नाकलोके देवानां सभाविधानकथनपुरःसरं दक्षं प्रति क्रोधाविर्भावं शिवस्य प्रक्रामति ॥ ६ ॥

उमामहेश्वरस्य त्रिभुवनसारस्य

मनसा (निर्विकल्पेन) धारणया धारयिष्यामि-तस्य ध्यानम् ॥ ६२ ॥

कैलासपर्वतं प्रति क्षमाशीलः

उमा-देवीं गृहीत्वा यदा गतः ।

(शोभया) वैकुण्ठधाम-इव संपन्नं तस्मिन् पर्वतराजे

मनसा० ॥

दिवसे एकस्मिन् आसन् त्रय-एव कारणात्मानः (ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः)

वेदं वितन्वन्तः देवताभिः सह ।

समवेताः आसन् मध्ये स्वर्गलोकस्य

मनसा० ॥

दक्षप्रजापतिः स्वाभीष्टाय

तत्र प्राप्तः धर्मसभायाः मध्ये ।

मारिय् व्यथि तस् जै-जै-कारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६५ ॥
गोमतु मञ्ज़ ओसु मोह-अन्दकारस्
शिवनाथन् तोर कर्नस् न कथ् ।
वुठ् मुच़रोव्नस् न नमस्कारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
करुनु ओसु पानय् श्रीनिराकारस्
अद् कुननोवुनस् मायाज़ाल् ।
व्वडनोवुन् मञ्ज़ मोह-अन्दकारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
व्वज़लुय् वुयु गोस् यिथु आसि नारस्
ज़िनि-अम्बारम् ह्यचूनस् यंह्
क्रूद्-म्वख् गोस् यिथु कालसंहारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
वननि लगु पानस्-सूत्य् ओसु शोदय्
मोदय् वोलुनस् दीवन् मञ्ज़ ।
दति-योर् लग व्वज़् अमिकिस् चारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
वार-पाठि यञ्जाह् व्वज़् व्वह् बनावय्
दच्छाय प्रयम बावनाय सान् ।
पथ्-कुन् नावाह् यव संसारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ७० ॥

सर्व-एव उत्थिताः तस्मै जयजय-कारोक्तैः (अभ्युत्थानाय)

मनसा ॥ ६५ ॥

गतः मध्ये आसीत् मोहान्धकारस्य

औशिवेन (स्वयं) प्रत्युत्तरेण कृतस्तेन-तस्मै न वृत्तादिप्रश्नालापः ।

(प्रथममेव दक्षेण कृतेऽपि नमस्कारे) ओष्ठौ उद्घाटितौ-तेन-तस्मै न नमस्काराय

मनसा० ॥

कर्तव्यं आसीत् स्वयमेव निराकारस्य (तस्य)

अतः निपातितं-तेन-तस्मै मायाजालम् ।

निमज्जितः-सः मध्ये मोहान्धकारस्य

मनसा० ॥

प्रज्वलं मुखं संपन्नं-तस्य (दक्षस्य) यथा स्यात् अग्नेः

काष्ठकूटस्य (इव) समुद्गता-तेन-तस्य हेतिः ।

क्रोधाविष्टं-मुखं संपन्नं-तस्य यथा कालसंहारस्य

मनसा० ॥

कथयितुं प्रवृत्तः आत्मना-सह (स्वगतं) आसीत् मोहमत्तः

मानात् भ्रंशितो-ऽनेनाहं देवानां मध्ये ।

इतः-परं प्रवर्तयिष्यामि अतः अस्य प्रत्युपायम् (प्रतिक्रियाम्)

मनसा० ॥

शोभनतया यज्ञमेकम् अतः अहं संपादयिष्यामि

अभीष्टेन प्रेम्णा भावनया सह ।

पुरस्तात् नामधेयं (कीर्तिं) स्थापयिष्यामि संसारे

मनसा० ॥ ७० ॥

ब्रह्मा विष्णस् दीवौ मानय्
मनिदानय् कर आवाहन् ।
फकथ् करन गङ्गादारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
दृति-योर् पथ्-कुन् व्वञ् यिम् आमन्
तिम् तस् बासन्न यज्ञस् मञ् ।
अननस्न ज़प-यज्ञकिस् व्यवहारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
ब्वति मन्दक्कोवुनस् सुति मन्दक्कावन्
ठठ-पाठि कथ् पावनावन् याद् ।
अद गक़ पननिस् कारस् त बारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
दय् गञ्जरोवुन् ज्यग् सपदोवुन्
मारिनिय् वननोवुन् मालस् ।
दपुनख् दपिञ्जिन बस्मादारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥
कृष्ण यिथ-तिथ गरि गरि शिव शिव कर्
अनुबव-बाव-किनि द्यव तोठिय् ।
शरन् गकुन् गक्कि चन्द्रकलादारस्
मन-किनि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ७५ ॥ ६ ॥

———

ब्रह्मणो विष्णोश्च देवैः सह

सांनिध्येन करिष्यामि आह्वानम् ।

केवलं करिष्यामि-न गङ्गाधरस्य

मनसा० ॥

इतः-परं पुरःकाले अतः ये भवेयुः

ते तस्य (शिवस्य) दृष्टिगोचरा-न-भवेयुः यज्ञस्य मध्ये (यज्ञकर्तृन् न [द्रक्ष्यति) ।

आनयिष्यन्ति-तं-न जपस्य-यज्ञस्य व्यवहारे

मनसा० ॥

अहमपि क्षेपितस्तेनाहं, तमपि क्षेपयिष्यामि-तम्

उपहासपूर्वं वृत्तं स्मारयिष्यामि-तम् ।

ततः गमिष्यामि स्वकीयस्य कार्यस्य च व्यवहारस्य (करणार्थम्)

मनसा० ॥

इदमेव संकलितं-तेन, यज्ञः संपादितस्तेन

सर्व-एव आकारिताः निमन्त्रणाय (निमन्त्रिताः) ।

कथितं-तेन-तेभ्यः (दूतेभ्यः) वक्तव्यं-न (निमन्त्रणं) भस्मधारिणे

मनसा० ॥

(स्वं-प्रत्यालापः ग्रन्थकर्तुः) हे-कृष्ण-नामधेय यथा-तथा प्रतिक्षणं शिव-शिवेति [कुरु

अनुभव-भावेन कदाचित् तोक्ष्यति-त्वाम् ।

शरणं गन्तव्यं चन्द्रकलाधरम्

मनसा० ॥ ७५ ॥ ६ ॥

---

7. THE GODS COME TO DAKṢA'S SACRIFICE. DĒVĪ GOES TO IT WITHOUT INVITATION AND ASKS WHY ŚIVA IS NOT INVITED. DAKṢA GIVES AN INSULTING REPLY. SHE CASTS HERSELF INTO THE SACRIFICIAL FIRE.

दच्च-प्रज़ापतनिस् यज्ञस् तय्
देवता आय् पोग्न-दस्तय् ह्यय् ॥ ७६ ॥
आवाहन् गौव् ब्रह्मलोकस् तय्
ब्रह्मा विष्णुभगवान् ह्यय् आव् ।
मत-च्छ्षि तति आ॑सि वीद् परनस् तय्
देवता आय् पोग्न-दस्तय् ह्यय् ॥
अ॑न्दि-अ॑न्दि तिम् य्यलि बी॑ठि यज्ञस् तय्
दच्च-प्रज़ापतन॑य् द॑पुनख् ।
आवाहन् क॑रिज़िन शिवस् तय्
देवता आय् पोग्न-दस्तय् ह्यय् ॥
शिव्जी ओसु ग्यठ् कैलासस् तय्
माज्य-भवाञ्र-कुन् ल॑गु वनने ।
दपनि कोन आव् अस्य काँह् सालस् तय्
देवता आय् पोग्न-दस्तय् ह्यय् ॥
माज्य-भवाञ्र फौरिय् द॑पुनस् तय्
आस्यख् व्यवहार॑चू गाङ्गल् ।
पन॑नि छिख् पत निन् आस्यखन ह्यस् तय्
देवता आय् पोग्न-दस्तय् ह्यय् ॥ ८० ॥
देविय दमि-रङ्ग य्यलि व॑नुनस् तय्
छ्रप क॑रू ईश्वरन् गौव् य॑चू काल ।

दक्षस्य यज्ञं प्रति देवानामावाहनं श्रीशिवस्यानाहूत्या-त्मानादरवृत्तं विवृणोति ॥ ७ ॥

दक्षप्रजापतेः यज्ञे नाम

देवाः आगताः पुष्पवृन्तानि गृहीत्वा ॥ ७६ ॥

आह्वानं गतं (संभूतं) ब्रह्मलोकस्य नाम

ब्रह्मा विष्णुभगवन्तं सहकृत्वा आगतः ।

सप्तर्षयः तत्र आसन् वेदं अधीयानाः नाम

देवाः० ॥

परितः ते यदा निविष्टाः यज्ञस्य नाम

दक्ष-प्रजापतिनैव कथितं-तेन-तेभ्यः ।

आह्वानं कुर्यान्न श्रीशिवस्य नाम

देवाः० ॥

श्रीशिवः आसीत् पृष्ठे कैलासस्य नाम

जगन्मातरं-भवानीं-प्रति प्रवृत्तः वक्तुम् ।

कथयितुं कुतो-न आगतः आवयोः कश्चित् निमन्त्रणं नाम

देवाः० ॥

जगन्मात्रा-भवान्या प्रत्युत्तरं कथितं-तया-तस्मै नाम

स्यात्तेषां व्यवहारस्य व्याकुलता ।

स्वकीयाः स्मः-तेषां, पश्चात् नयिष्यन्ति (नः) स्यात्तेषां-न समाधानं नाम

देवाः० ॥ ८० ॥

देव्या एतादृक्प्रकारेण यदा कथितं-तया-तस्मै नाम

मौनं कृतं ईश्वरेण, व्यतीतः अतिकालः ।

तोर काँह् दपनि आख्न आ्रि तिम् मस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
अद दपु देविय ग्रिवनाथस् तय्
ग्वर-गर माल्युनु दपन रंस्तुय् ।
गक़ंनुय् वंनुव लह्म मज़ू वौदस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
ब्वति गक़ ऐब् क्याह् कुम् गक़नस् तय्
पनुनुय् गर लोल-माल्युनु कुम् ।
वंनिथंय् गय रुख्सय् ह्यय् तस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
मायाय-हंन्दिसंय् ज़म्पानस् तय्
खंचू सूंत्य् ओसुस् नन्दिकेश्वर् ।
कहरौ-कनि ग्रक्तिय् आसस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
खख-सान् वांचू य्यलि तय् यानस् तय्
ब्रौंठ काँह् द्रास् नत बोज़न-आस् ।
क्याह्-ताज़् गोस कुख् सोनु व्वन्दस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥ ८५ ॥
स्वंदुय् गय खंचू प्यठ् होमस् तय्
वननि लंजू प्रज़ापतसंय् कुन् ।
च्यानि साल रंस्तुय् पान आयस् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥

तेभ्यः (सकाशात्) कश्चित् वक्तुं आगतस्तेभ्यः-न, आसन् ते मोहमत्ताः नाम

देवाः० ॥

ततः कथितं देव्या शैशिवाय नाम

गुरुगृहं पितृगृहं आह्वानं विनैव ।

गन्तव्यमेव कथितं (अनुशिष्टं)-युष्माभिः युष्माभिः मध्ये वेदस्य नाम

देवाः० ॥

अहमपि गमिष्यामि, दोषः किंविधः अस्ति-मे गमने नाम

स्वकीयमेव गृहं प्रेमपात्रभूतं-पितृगृहं अस्ति-मे ।

कथयित्वा गता गमनाज्ञां गृहीत्वा तस्मात् नाम

देवाः० ॥

मायात्मिकां (अनर्घरत्नभरितां वा) शिविकां नाम

आरूढा सहयाता आसीत् नन्दिकेश्वरः ।

वाहकरूपाः शक्तयः आसन्-तस्याः नाम

देवाः० ॥

सुखोपेता प्राप्ता यदा तत् स्थानं नाम

पुरः (प्रत्यभ्युत्थानाय, कश्चित् निर्गतः नहि अनुमितं-(च)-तया ।

कश्चिन्नाम व्यलीकः अस्ति-अमीषां अस्माकं, मनसि इति

देवाः० ॥ ८५ ॥

निरर्गलं गता, आरूढा प्रति होमं (यज्ञसभायां) नाम

वक्तुं प्रवृत्ता दक्षप्रजापतिं प्रति ।

त्वदीयेन निमन्त्रणेन विनैव स्वयं आगताहं नाम

देवाः० ॥

हे-हे क्याज़ि गोख् मज़्-मोहम् तय्
मंग्रोव्यन् च्य ज़गदीश्वर् ।
आवाहन् इति कोन कंरुवम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
प्रज़ापतनंय् तोर दंपुनम् तय्
कम् सूरमंतिसंय् मंन्यासम् ।
न्यथनंनिसंय् कल-माल नांलि छ्यम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
सालम् अनहांन् राज़-रङ्गम् तय्
मन्दछाविहेम् म्यति मार्यनंय् मज़्ू ।
ग्रमंन्द करिहेम् मज़्ू मारकम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
सर्पग्वसांज़िम् कालकण्ठम् तय्
ब्यहन्-ज्याय् छ्यस् गिमग्रानन् प्यठ् ।
ठण्डायाह् च्यथ् आमान् छुह् मम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥ ९० ॥
देविय दंपुनम् वनान्-छुख् कम् तय्
सुय् छुय् आमवुनु त्रिबुवन-सार् ।
अमि कथि नाग्र् व्वज़् पज़ियं बननम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यथ् ॥
दह् बूज़िथ् ताज़् गय मज़्ू क्रूदम् तय्
अश्वद पद-सूंत्य् ह्यंचूनम् यंह् ।

महाञ्छोकः, कुतः गतस्त्वं मोहमध्यं नाम

(यतः) विस्मारितस्त्वया-सः त्वया जगदीश्वरः-शिवः ।

आवाहनं इह कुतो-न कृतं-युष्माभिस्तस्य नाम

देवाः० ॥

प्रजापतिना प्रत्युत्तरं कथितं-तेन-तस्मै नाम

कस्य भस्ममलिनाङ्गस्य संन्यासिनः ? ।

नग्नस्य (यस्य) कपालमालाः कण्ठे सन्ति-तस्य नाम

देवाः० ॥

निमन्त्रणे आनयिष्यामि-तं (चेत्) राज-मण्डपे नाम

अलज्जयिष्यां मामपि सर्वेषामेव मध्ये ।

लज्जितं अकरिष्यां मध्ये सत्संसदि नाम

देवाः० ॥

व्यालग्राहिरूपिणः कालकण्ठस्य नाम

निवास-स्थानं अस्ति-यस्य श्मशानानां पृष्ठे ।

भङ्गारसं पीत्वा वर्तमानः अस्ति प्रमत्तः नाम

देवाः० ॥ ९० ॥

महादेव्या प्रत्युक्तं-तया-तस्मै, कथयन्-असि कस्य नाम

स-एव अस्ति भवन् त्रिभुवन-सार-रूपः ।

अनेन कथनेन विनाशः अतोऽनन्तरं योग्योऽस्ति-ते भवितुं नाम

देवाः० ॥

एतत् (पूर्वोक्तं दक्षस्य) श्रुत्वा तावत् गता मध्ये क्रोधस्य नाम

रुक्ष-पद-वाक्येन उद्गतेव-तस्याः ज्वाला ।

जै ब्वय्यनम् ज्वालम्वख-रूपम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
ज्वालाय-रूपम् पूज़् करहम् तय्
ह्रष्ण् वनि लीला बोज्यम् मय् ।
ख्रिवि ह्यय् आमवंज़् रक्षान् ज़गतम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥
ग्रवायम् दुख-ग्रमनायम् तय्
ग्रक्ति-रूफ् दारिय् सूत्य्-सूत्य् ह्यय् ।
ग्ररने यिम नम प्यम पायम् तय्
देवता आय् पोग्र-दस्तय् ह्यय् ॥ ७ ॥

---

8. PRAISE OF DĒVĪ UNDER THE FORM OF JWĀLĀ

ख्रिव् खम पोग्र-पूज़् कर ज्वालाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ८५ ॥
महाविद्याय ज़गन्माताय
महालक्ष्मिय ग्रिवप्रियाय ।
विष्णुमायाय सर्वसिद्दिदाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
ममयाह् अख् ओसु क़ाडनि द्राय्
ज्वालाय-रूपम् विष्णु-ब्रह्मा ।

जयकारः भूयात्तस्याः ज्वालामुखी-रूपायाः नाम

देवाः० ॥

ज्वाला-रूपायाः पूजां कुर्यां तस्याः नाम

कृष्णाः* कथयिष्यति वृत्तस्तुतीः श्रोष्यति-ताः सेव ।

खिव्-नाम्नि-क्षेत्रे (यास्ति) वर्तमाना पालयन्ती-सा जगत् नाम

देवाः० ॥

शर्वाय-इति-नाम-चिन्त्याय दुःखशमनायेति-भक्तकीर्तनीयनाम्ने नाम

(या) शक्ति-रूपं धृत्वा सहस्थितिमती अस्ति (यस्य) ।

शरणं आगमिष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि रक्षास्मृतौ नाम

देवाः० ॥ ७ ॥

अतःपरं श्रीदेव्या ज्वालारूपायाः स्तुतिरियम् ॥ ८ ॥

खिवाख्य-प्रदेशं (गमिष्यामि) आरोक्ष्यामि (तत्पर्वतं) पुष्पपूजां करिष्यामि [ज्वालायाः

(तस्या) महामायात्मिकायाः जयकारो (-ऽस्तु) ॥ ९५ ॥

महाविद्यात्मिकायाः जगन्मातुः

महालक्ष्म्याः शिवप्रियायाः ।

विष्णुमायायाः सर्वसिद्धिदायाः

महामायायाः० ॥

समयः एकः (पूर्वकालिकः) आसीत्, अन्वेष्टुं निर्गतौ

ज्वाला-रूपस्य (यस्य) विष्णुर्ब्रह्मा (-च) ।

---

* स्वात्मानं प्रति कटाक्षीकृत्य पन्थकदुक्तिः ॥

अन्द् कुनि लंबुहस् न फौरिथ् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
सूर्य-हिहि कननंय् छिम् कनवालिय्
व्वज़लिय् ज्याम छिम् नालिय ।
इन्द्राची-रूंप श्रीचन्द्रकलाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
बक्रिय बापथ् ज़गथ् व्वपदोवुन्
मार्यनंय् होवुन् ज्वालम्वख-रूंफ् ।
चिबुवन् त ञ्चकारन् तस् निग्र द्राय
माञ्य ज्वालाय जै-जै-कार् ॥
शिवशक्ति-रूंफ् छ्यय् चतुर्बुज़ दारिथ्
मांज़् पालना व्यस्तारिथ् ब्रौंठ् ।
प्रारब्द व्वपदोव् तमञ्य दच्छाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०० ॥
पापन् चय् कर् मांजि-भगवती
छ्यख् पार्वती सती-रूंफ् ।
दर्शन-बापथ् लारान् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
मज्जन-प्रयाग प्रसन् सपदावूख्
तमि सूंत्य् प्रावूख् परम-गथ् ।
आनन्द-गन् कंरि तमञ्य सेवाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

अन्तः कुत्रापि लब्धस्ताभ्यां-तस्य न प्रत्यावृत्य आगतौ (तौ)

महामायायाः० ॥

सूर्यसदृशे कर्णयोः स्तस्तस्याः कुण्डले

रक्तवर्णानि वसनानि सन्ति-तस्याः वसितानि ।

(तस्याः) इन्द्राक्षीरूपायाः श्रीचन्द्रकलात्मिकायाः

महामायायाः० ॥

स्वभक्तेः करणाय जगत् उत्पादितं-यया

सर्वेभ्य-एव प्रदर्शितं-तया ज्वालामुखी-रूपम् ।

त्रिभुवनं च त्रिकारणदेवाः तस्याः सकाशात् निर्गताः

मातुः ज्वालामुख्याः जयकारो (-ऽस्तु) ॥

शिवशक्ति-रूपा (या) अस्ति भुजचतुष्टयं धृत्वा

अस्माकं पालनां विस्तार्य पुरा ।

(तस्मादेव) प्रारब्धकर्म उत्पादितं तस्याः इच्छया

महामायायाः० ॥ १०० ॥

पापानां नाशं कुरु हे-मातर्भगवति

असि (त्वं) पार्वती सती-रूपा ।

भवद्दर्शनार्थं धावित्वा आगता-वयम्

महामायायाः० ॥

सज्जन-पुरुषैः प्रसन्ना संपादिता-त्वं-तैः

तेन हेतुना प्राप्ता-तैः परमा-गतिः ।

आनन्द-घनाः कृताः तस्याः सेवया

महामायायाः० ॥

दया-रूप दित बक्षन् मुक्तिय्
परम-शक्तिय् सांज़् बक्य् बोज़् ।
नमनि अ्सि आय् प्रथम त माय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
हृदयस् मज़् छ्यख् ज्योती-रूफ् आसवंज़्
अज़पा बासवंज़् यिवान् न द्रैंठ् ।
गट कास् वलिमति छिह् लूबच क़ाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
चराचर-ज़गि छ्यय् व्यापख् आसवंज़्
सानि खटि कर्म् कासवंज़् सय् ।
पाफ् ज़ालि दुख् गालि तसज़्य दयाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०५ ॥
प्रज़ापतसय् य्यलि खतु क्रूदय्
च्यानि स्मरन-निग्र रूदुय् दूर् ।
वीरभद्रन् मोरु यज्ञच ज्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
द्यन-राय् च्यांज़ूय् कीर्तना करहा
च्यानि खर्-दिन-सूत्य् खरहाय् द्यान् ।
मोच-बङ्ग च्यानिय् मन-साज़ वाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

दया-रूपेण देहि-नाम भक्तानां मुक्तिम्

हे-परम-शक्ते अस्माकं भक्तिं शृणु।

नम्रीभावाय वयं आगतास्ते प्रेम्णा च हार्देन

महामायायाः० ॥

हृदयस्य मध्ये असि ज्योती-रूपा भवन्ती

अजपात्मिका भासमाना आगच्छन्ती न दृष्टिम् ।

तामिस्रं विनाशय, संवलिताः स्मः लोभस्य छायया

महामायायाः० ॥

चराचरात्म-जगतः अस्ति व्याप्नुवन्ती वर्तमाना

अस्माकं निन्द्यानि कर्माणि विनाशयन्ती सेव ।

पापानि विनाशितानि, दुःखानि अपाकृतानि, तस्याः दयया

महामायायाः० ॥ १०५ ॥

दक्षप्रजापतेः यदा आरूढः क्रोधः

त्वदीयात् स्मरणात् स्थितः (सः) दूरे ।

(तदा) वीरभद्रेण हतः* (सः) यज्ञस्य भूमौ

महामायायाः० ॥

अहोरात्रं तवैव कीर्तनां कुर्याम्

त्वदीयेन स्मृतिदानेन स्मरेयं-ते ध्यानम् ।

मोक्षद-स्वरभङ्गीः त्वत्कीर्तिविषयाः मनो-रूपेण वाद्येन धमास्यामि

महामायायाः० ॥

---

* यज्ञकाले चण्डालाततायादिपाप्यपि न हन्यते । यत्स दक्षः समस्तदेवानां सांमुख्येऽपि हतः, तस्माच्छ्रीशिवानादरहृदाततायादितोऽपि गुरुतरः । सर्वदेवताभ्योऽप्युत्कृष्टतरसामर्थ्यः शिवोऽस्तीत्यपि सूच्यतेऽनेन ॥

शैलाचक्रस् स्वप्रकाश-रूपस्
आलवम् द्फ् तय् रत्नदीफ् ।
खारम् बूज़न् मन-कामनाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
पान छ्यख् वाणी माजि-भवानी
परमज्ञानी वेद्-सागर् ।
सद्गवर् छ्यख् वय् हाव् विद्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
कृष्ण-जी वलुमतु कुय् ममताय
म्वकलिय् च्यानिय् व्वपाय-सूत्य् ।
द्यन् वाति नज़्दीख् वन् समताय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ११० ॥ ८ ॥

---

9. PRAISE OF DĒVĪ, AS ONE WITH SIVA.

शिवनावम् प्यठ् सजख् सती
श्रीपार्वती ब्वय्यनय् जय् ॥ १११ ॥
पूज़ाय पोश् लागहाय् लवहती
अकिन्गामि आसवज़् छ्यख् शिवा ।
रक्तबीज़् मारिय् छ्यख् पान ततो
श्रीपार्वती ब्वय्यनय् जय् ॥

शिलाचक्रात्मनः (प्रद्युम्नपीठस्य) स्वप्रकाश-स्वरूपस्य

ऊर्ध्वं-भ्रामयिष्यामि-तस्य धूपं तथा रत्नदीपम् ।

निवेदयिष्यामि-तस्मै भोजनपदार्थं हार्दाभीप्सितेन

महामायायाः० ॥

स्वयं असि वाणी-रूपा हे-मातर्भवानि

परमज्ञानिनी वेदाब्धिः ।

सद्गुरुः असि मार्गं प्रदर्शय विद्यायाः

महामायायाः० ॥

कृष्णनामा (=अहं) आवृतः अस्ति ममतया

मोच्यते-नाम तवैव उपायेन-हेतुना ।

दिवसानि प्राप्तानि (तस्य) सामीप्यं आज्ञापय समतां (नाम स्वशक्तिम्*)

महामायायाः ॥ ११० ॥ ८ ॥

शिवरूपे लयोक्तिपूर्वकं शिवाभिन्नतां निरूपयति देव्याः ॥ ९ ॥

शिवनाम† प्रति संपन्ना-त्वं सती

(हे) श्रीपार्वति भूयात्ते जयः ॥ १११ ॥

पूजायां पुष्पाणि समर्पयेयं-ते हिमजलकणपूर्णानि

अकिनूगोसु-इत्याख्यग्रामक्षेत्रे वर्तमाना असि शिवाख्यदेवतारूपेण ।

रक्तबीजं हत्वा असि स्वयं तत्रैव

श्रीपार्वति० ॥

---

* अग्निशक्तिः समता नाम प्रसिद्धास्ति ॥

† साक्षात्कृत्येवेयं स्तुतिः ॥

पोश् खम्बरविम् व्वज़्लि नीलि छतिय्
पूज़ा करहाय् इष्टदेवी ।
ज़ार-पार वार बोज़् छिय् आर-कुतो
श्रीपार्वती ब्वय्यनय् जय् ॥
अमर्नाथ-कैलासकिय् सूरमतिय्
वरूनख् त करूनख् अर्दशरीर् ।
न्यथ् छख् आसवज़् तस् सूत्य् सती
श्रीपार्वती ब्वय्यनय् जय् ॥
अष्टस्वज़् सूत्य् छय् ब्रूठि तय् पतिय्
शिव-शक्ति-रूप छख् सर्वव्यापख् ।
कृष्णम् तोठ् छख् बोज़ान् इतिय्
श्रीपार्वती ब्वय्यनय् जय् ॥ ११५ ॥

---

10. NANDIN GOES TO KAILĀSA AND TELLS SIVA THAT DĒVĪ HAS BECOME SATĪ. CREATION OF VĪRABHADRA.

श्रीशिवजी श्रोसु पठ् कैलासस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११६ ॥
योर-तोर देविय-हन्दु संवाद्
दज़नुकु यिह् कँक़ाह् श्रोसु तस् याद् ।
स्वकसर् मोरुय् कुस वनुनम्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥

पुष्पाणि संचितानि-मया रक्तानि हरितानि शुक्लानि

पूजां कुर्यां-ते हे-इष्टदेवि ।

विज्ञप्तिविनयान् समाधानेन शृणु वयं-स्मः आर्ति-क्लान्ताः

श्रीपार्वति० ॥

अमरनाथ-कैलासवास्तव्येन भस्मलिप्तगात्रेण

वृता-तेन-त्वं पुनः संपादिता-तेन-त्वं अर्धशरीररूपा ।

नित्यं असि वर्तमाना तेन संयुक्ता सती-रूपा

श्रीपार्वति० ॥

अणिमाद्यष्टसिद्धयः सहचर्यः सन्ति-ते पुरस्तात् च पश्चात्

शिव-शक्ति रूपेण असि विश्वव्यापिनी ।

कृपास्य (मे) प्रसन्ना-भव असि शृण्वती इहैव

श्रीपार्वति० ॥ ११५ ॥ ९ ॥

अतः परं नन्दिनः कैलासं प्रति गमनम्, तत्र च सतीदाहादिवृत्तस्य शिवं प्रति कथनानन्तरं वीरभद्रोत्पादनवृत्तं कथयति ॥१०॥

श्रीमहादेवः आसीत् (निवसन्) उपरि कैलासस्य

नन्दिकेश्वरः गतः वक्तुं * तस्मै ॥ ११६ ॥

अत्रत्यं-तत्रत्यं † देव्याः (दक्षेण सह) संवादरूपम्

दाहस्य यत् किंचित् आसीत् तस्य स्मृतिविषयम् ।

अन्ततः सर्वमेव वृत्तं कथितं-तेन-तस्मै

नन्दिकेश्वरः० ॥

---

* वक्तुमिति । भूतवृत्तान्तम् सतीदाहादिसंबन्धिनमिति शेषः ॥

† अत्रत्यं-तत्रत्यमिति । कैलासान्निर्गमनमारभ्य सतीशरीरदाहान्तमिति शेषः ॥

क्रूदस् मञ्ज़ गौव् कालसंहार्
तिथुय् यिथु ञ्यन् वुवनन् ह्यथि नार् ।
वीरभद्र् सांप्पनु तंथि क्रूदस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
वननि लंगु वीरभद्रस् शिवजी
ब्वति आसय् छ्यय् च्य म्यांज़्यय् द्रिय् ।
तिय् करुख् यिह् करव् कल्पान्तस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
यिम् तति आसन् देव् कारन्
अन्द् ह्यज्यख् मारन् मारन् च्य् ।
वथवार् कंरिज्यख् बंडिस् यज्ञस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १२० ॥
वीरभद्र् ब्रौंठ् द्राव् पत शिवजी
करनि लंगु यिय् दप्योनस् तंमि तिय् ।
हे-चमाकरवंनि बस् कर् बस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
क्रूदम्वख-निश रछि कालसंहार्
हितकार-पुछ्य् करि छ्यत नरक-नार् ।
व्यह-मञ्ज़ शहज्यार् दियि कृष्णस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १० ॥

क्रोधस्य मध्यं गतः कालसंहारः (रुद्रः)

तथैव यथा त्रयाणां भुवनानां उद्गच्छेत् अग्निः (दाहाय)।

वीरभद्रः उत्पन्नः तस्मादेव क्रोधात्

नन्दिकेश्वरः० ॥

वक्तुं प्रवृत्तः वीरभद्राय महादेवः

अहमपि आगतः अस्ति-ते तव ममैव शपथः।

तदेव कुरु-तेषां यत् करिष्यामः कल्पान्ते

नन्दिकेश्वरः० ॥

ये तत्र स्युः देवाः कारणानि (च)

अनुक्रमं निगृह्णीयास्तान् हत्वा हत्वा त्वमेव।

विनाशं कुर्यास्तेषां महतः यज्ञस्य

नन्दिकेश्वरः० ॥ १२० ॥

वीरभद्रः अग्रे निर्गतः पश्चात् महादेवः

कर्तुं प्रवृत्तः यदेव कथितमासीत्तेन-तस्मै तेन तदेव।

(अकथयंश्च ते यथा) हे-क्षमाशील अलं कुरु अलम्*

नन्दिकेश्वरः० ॥

क्रोधमुख-सकाशात् पालयिष्यति कालसंहारः

हितकरणाय करिष्यति शान्तं नरकानलम्।

कालकूटादेर्विषात् शीतलत्वं दास्यति कृष्णाख्यग्रन्थकृतः

नन्दिकेश्वरः ॥ १० ॥

---

* क्रोधं संहरेति भावः ॥

11. VIRABHADRA ARRIVES AT DAKṢA'S SACRIFICE. HE SLAYS DAKṢA. HE ROUTS AND SLAYS THE GODS PRESENT. THE GODS, IN ORDER TO PACIFY SIVA, SING HIS PRAISES.

वीरभद्रन् देव् छ्यप दिवनाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२३ ॥
ग्वडञ्ञय् दक्ष-प्रज़ापय् रंटिर्थय्
कल चंटिर्थय् छुनुनम् अग्नस् ।
छ़ागि-लटर्य कंडि कंडि देव् मन्दछ़ाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
कँह् कँह् गालिन् कँह् कँह् ज़ालिन्
कँह् कँह् वालिम् अहङ्कार-निग्र् ।
कल चंटि चंटि पृथिविय-प्यठ् चाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२५ ॥
ब्रह्मा रुद्रमन्तर् परनोवुन्
चाननोवुन् गुहि-ब्वनिमय् मज़् ।
सूर्य-देवताहस् दन्द् फुटराविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
विष्णुभगवान् लगु शिव-शिव करने
अनुग्रह अनुग्रह लगु परने ।
मारि देवता हर-हर करनाविन्
मार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

वीरभद्रस्य यज्ञं प्रत्यागमनं देवैः सह दक्षदण्डकरणं च निरूपयति ॥ ११ ॥

वीरभद्रेण देवाः गूढापक्रम-संचारान् दापिताः(स्वीकारिताः)-तेन

सर्वेभ्यः प्रदर्शितानि-तेन स्वानि-एव बलानि ॥ १२३ ॥

प्रथममेव दक्ष-प्रजापतिं गृहीत्वा

शिरः छित्त्वा प्रक्षिप्तं-तेन-तस्य अग्नौ ।

शिखा-केशवेणीः उद्धृत्य उद्धृत्य देवाः क्षेपितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

केचित् केचित् विनाशितास्तेन केचित् केचित् दग्धास्तेन

केचित् केचित् अवरोपितास्तेन अहंकारात् ।

शिरः भित्त्वा भित्त्वा पृथिव्यां पातितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा रुद्रमन्त्राख्यां (वैदिकसुक्तस्तुतिं) अध्यापितस्तेन

प्रवेशितस्तेन गोमयकूटस्य मध्यम् ।

सूर्य-देवस्य दन्ताः विभेदितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

विष्णुभगवान् प्रवृत्तः शिव-शिवेति कर्तुम्

अनुगृहाण अनुगृहाणेति प्रवृत्तः पठितुम् ।

सर्वे देवाः हर-हरेति कारितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

सफेद्-बुथिस् चन्द्रम-देवस्
कंण्डु-मण्डुलु कंरुनम् त रूदुम् न दाऱू ।
बीम-सूंतिन् तस् कल क्रंख्रांविन्
सार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥
च्यार कँह् ज़ोनुख् न गय् अवारय्
बस्मादारय् यियिनय् आर् ।
कम् कम् लीलाय तिम् वननांविन्
सार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥
यिम् तति आसिय् त्रैलोक्य-देवता
डाङ्गौ-सूंतिन् ह्यंतुनख् ज्यान् ।
त्राहि माम् त्राहि माम् बारव् दांविन्
सार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १३० ॥
ग्वडञ्ञय् विष्णन् वञ्ञूनस् लीला
तमि-पत ब्रह्मन् अद देवौ ।
शिवनाथ्-जी अस्य व्वञ् म्वकलांविन्
सार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥
बावना-पोश् फ्रांलि मनच वार्य
कृष्णज़ी दारनाय दारे द्यान् ।
यिम् पोश् फ्रांलि तिम् ईश्वरन् छांविन्
सार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥ ११ ॥

शुक्लवर्णमुखस्य चन्द्रदेवस्य,

पङ्ककलङ्कविशेषकं कृतं-तेन-तस्मै, अवास्थितं-तस्य च न धैर्यम् ।

विभीषिकाभिः तस्य कलाशिरांसि शोषितानि-तेन

सर्वेभ्यः० ॥

उपायः कश्चित् ज्ञातस्तैः न, संपन्नाः अनिष्टव्याप्ताः (अकथयंश्च)

हे भस्माङ्गराग उद्भवतु-ते करुणा ।

कानि कानि (विविधविचित्राणि) स्तुतिजालानि ते प्रवादितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

ये तत्र अभवन् त्रैलोक्यदेवाः

मुसलादिघातेन निगृहीतं(निष्कासितं)-तेन-तेषां जीवनं (प्राणः) ।

त्राहि मां त्राहि माम् (इति) करुणाक्रन्दोच्चारणानि विज्ञापिताः (स्वीकारिताः)
[-तेन

सर्वेभ्यः० ॥ १३० ॥

प्रथममेव विष्णुना कथिता-तेन-तस्य स्तुतिः

तत्पश्चात् ब्रह्मणा, ततः देवैः ।

श्रीमहादेवः अस्मान् अतः (क्लेशात्) मोचयतु

सर्वेभ्यः० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वं समुद्दिश्योक्तिः) भक्तिपुष्पाणि विकसितानि मनोवाटिकायाम्

कृष्णाख्यः धारणया धारयिष्यति ध्यानम् ।

यानि पुष्पाणि फुल्लाणि तानि ईश्वरेण उपभुक्तानि-तेन (तस्मै समर्पितानि)

सर्वेभ्यः० ॥ ११ ॥

---

12. KṚṢṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133—143).

---

13. BRAHMĀ'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The first eight verses (144—151) of this chapter, which consist merely of a string of Sanskrit titles of Śiva, are here omitted. After these titles, which are all in the Sanskrit vocative case, the text proceeds as follows.

कालसंहार भुजगेन्द्रहार

दमि संसार स्वकलाव्तम् ।

महारुद्र करुणावतार

कर् म्योनु च्यार कुम् आसर ॥ १५२ ॥

हे-सिद्द-साद्य कालाग्निरुद्र

जटादार त्रिनेत्र

हे-विश्वनाथ दिगम्बर

खरूंफ् च्योनु कुह् आश्वर ॥

सूरमति उमापति

ज्ञान-वति प्यठंय् अन् ।

कृष्ण् चियु करि शिव-शिव

मन्त्र् ज़पि षडक्षर ॥ १३ ॥

---

14. DHARMARĀJA'S (YAMA'S) HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

च़रनन्-हन्दि द्यान्-खरन

दमि बव-सर तर ब्वह् ।

हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥ १५५ ॥

सर्व-व्यापक संसार-सार

दारनाय च्योनु दार द्यान् ।

श्रीकृष्णस्तुतिः हिन्दी-भाषया शिवं प्रति प्रथममेव ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्तुतिः शिवं प्रति ॥ १३ ॥

हे-महाकालनाशक हे-नागेन्द्रहार

अस्मात् संसारात् मोचय-नाम-माम् ।

महारुद्र दयार्थं-धृतावतार

कुरु मम उपायं अस्ति-मे आश्रयः (ते) ॥ १५२ ॥

हे-सिद्धमेव-साध्यं-यस्य-तादृश, हे-कालाग्निरुद्ररूप

जटाधर सूर्यचन्द्राग्न्यात्मनेत्रत्रय ।

हे-जगन्नाथ दिगम्बर

स्वरूपं तव अस्ति आश्चर्यदायि ॥

भस्मोद्धूलितदेह उमापते

ज्ञानमार्गं प्रत्येव प्रापय (अस्मान्) ।

(अन्यकृत्) कृष्णः यथा करिष्यति शिव-शिवेत्युच्चारम्

मन्त्रं जपिष्यति षडक्षरम् (ओं नमः शिवाय इति) ॥ १३ ॥

धर्मराजकृता स्तुतिः ॥ १४ ॥

(तव) चरणयोः ध्यानस्मरणेन

अस्मात् संसार-सरसः तरिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप गङ्गाधर, कल्याणरूप, कल्याणकर, कल्याणप्रभव ॥१५५॥

सर्वव्यापिन्, संसारे-सारभूत

धारणया तव धारयिष्यामि ध्यानम् ।

परमानन्द श्वब-च़रनन्
च्यान्यन् वन्दयो पान् ।
नम च्य़य् कुन् दम-दम शम
रिन्द-पा़ठि ज़िन्द मर ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हे अविनाश चित्प्रकाश
साज़ शुरि-बाश वार बोज़् ।
गाश-रस्यन् अज़गटि-मज़्
सूर्य-प्रकाश् सुब सोज़् ।
परमेश्वर कर् च़्ह् पूर्यर्
क्यथ दूर्यर् ज़र ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
वासनाय कायाय
मायाय मज़् ब्वह् गोस् ।
देह् गालवुनु ज्यानवाराह्
काल-ज़ालस् मज़् ब्वह् प्योम् ।
हे दयावान बडि भगवान
ज़गतस् क्याह् कर ब्वह् ।
हे च़राच़र गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
विष्णु-ब्रह्मा कुख् च़्ह् पानय्
कुख् च़्ह् दयालु बंडु दय् ।

हे-परमानन्दस्वरूप शुभदचरणयोः

तव उपहारीकुर्यां स्वात्मानम् ।

नंस्यामि त्वां प्रत्येव क्षणे-क्षणे शान्तो-भविष्यामि

प्रागल्भ्येन जीवन्नेव मरिष्यामीव अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे अविनाश चैतन्यप्रकाश

अस्माकं बालभाषणानि सम्यक् शृणु ।

निष्प्रकाशानां तामिस्र-मध्ये

सूर्यप्रकाशं प्रत्युषं प्रेषय ।

हे-परमेश्वर कुरु त्वं पूर्तिमभीष्टस्य

कथं (नाम) दूरतां सोढास्मि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

दुर्वासनायाः, शरीरस्य

मायायाः मध्यं अहं गतः ।

देहं विनाशयन् पक्षिरूपः

कालात्मजालस्य मध्यं अहं पतितोऽस्मि ।

हे दयालो महामहेश भगवन्

जगत्यां किं करिष्यामि अहम् ।

हे-चराचररूप० ॥

विष्णुः ब्रह्मा (च) असि त्वं स्वयमेव

असि त्वं दयालुः महान् ईश्वरः ।

च्यन् बुवनन्-हन्दि खामियो
मोनु ब्वयिनय् जै-जै ।
वार निश्चय् लब त्यलि य्यलि
शिव-शास्त्र् पर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हंसासन गरुडासन
वृशबासन वन क्याह् ।
हनि हनि मञ्ज् कुख् चुह् पानय्
फेरवनि मनवुनु क्याह् ।
दय् श्रमान् कुम् राथ्-द्यन्
च्यय् सूतिन् बर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६०
नरक-मञ्जय् म्बकलाव्तम्
गथ् पनञ्जय् हाव्तम् ।
कट-संकट बसादर
हर हर वननाव्तम् ।
हृदयस् मञ्ज् हे केवल
द्यान् च्योनुय् दर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
श्री-नरायण् कुख् चुह् पानय्
सार्यनय् जीवन् मञ्ज् ।
परमात्मा श्वद् निर्मल्
सार्यनय् देवन् मञ्ज् ।

(हे) त्रयाणां भुवनानां स्वामिन्
अस्मदीयः भूयात्ते जयजयकारः ।

सम्यक् निश्चयं प्राप्स्यामि तदा यदा
शिव-शास्त्राणि पठिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हंसासनब्रह्मन्, गरुडासनविष्णो
वृषभासनशिव वक्ष्यामि किं-नाम ।

अंशे अंशे मध्यगतः असि त्वं स्वयमेव
हे-प्रत्यंशं संचरणशील (भवतः) सान्त्वनं किं-नाम ।

इदमेव अत्यौत्सुक्यं अस्ति-मे, रात्रिन्दिवम्
त्वयैव सह निर्वाहयेयं अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६० ॥

नरकमध्यादेव उन्मोचय-नाम-माम्
गतिं स्वकीयां प्रदर्शय-नाम-मे ।

संकट-भेदिन् भस्माङ्गराग
हर हरेति वाचय-नाम-माम् ।

हृदयस्य मध्ये हे कैवल्यस्वरूप
ध्यानं तवैव धारयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

नारायणः असि त्वं स्वयमेव
सर्वेषामेव जीवानां मध्यंगतः ।

परमात्मस्वरूपः शुद्धः निर्मलश्च
सर्वेषामेव देवानां मध्ये ।

मर कंरुमख् ज़गथ्-ईश्वर
च्यांज़् सुमरन् फिर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
प्रथ् प्रबातन् सुलि व्वथहां
च्यांज़् पूज़ा करहां ।
कन् दारिथ् मन् लागिथ्
च्यांज़् लीला परहां ।
नालि कुनहांय् लाल-माल
बिय म्वक-लर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
तिथु स्वरहांथ् यिथु म्य मेल्यम्
मन् त प्रान् च्यय् सूंत्य् ।
नत क्याह् अथ् बव-सरसंय्
आय् कैत्याह् गय् कूंत्य् ।
मन् मेलन बेह्यस् गक़
नाफहमन् खर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हे महाकाल कालच ज़ाल
च्यानि नाल-सूंत्य् चलनम् ।
वामनायन् संकल्पन्-
हंन्दि मूलंय् गलनम् ।

उपलक्षणीकृतो-मया-त्वं हे-जगदीश्वर

तव स्मृतिमालां (जपसमाधिं) प्रवर्तयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

प्रतिप्रभातं सुवेलमुहूर्ते उद्गच्छेयं (निद्रातः)

तव पूजां कुर्यां-नाम ।

कर्णौ धृत्वा मनः संगमय्य

तव लीलास्तुतिं पठेयम् ।

कण्ठे पातयेयं-ते मणिमालाः

पुनः मुक्तादामानि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

तथा स्मरेयं-त्वां यथा मम संगंस्यते-मे

मनः च प्राणः त्वयैव सह ।

अन्यथा किं-नाम अस्मिन् भवसरसि

आगताः कति (असंख्याः) गताः चासंख्याः ।

मनसः संयोगेन निःसंज्ञः (इव) संभविष्यामि

(यथा) मूर्खाणां द्वेष्यो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे महाकालरूप, अन्तकात् भीतयः (ज्वरा इव)

तव आक्रन्दसमावेशेन अपयास्यन्ति-मे ।

दुर्वासनानां संकल्पानां

संबन्धीनि मूलानि विनङ्क्ष्यन्ति-मे ।

द्यान्-अय् खर कालि-कालसंय्
थरि पोश् ज़न् हर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६५॥
हत सूर्य-खत तीज़ कुय्
गज़-चम् छ्य् नालिय् ।
चन्द्रम कुय् छ्क-प्यठि-किनि
गट-पक्क-निश खालिय् ।
लोल च्याने शोल-दीवन्
ज़ून् ज़न् लग दर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
दर्शनके शबनम-सूत्य्
फ्लहा ज़न् पम्पोश् ।
दर्शन च्यानि अम्तके
वर्शन यियि अस्य बोश् ।
फलरस्तिस् अहंकारकिस्
कुलिसंय् वाल अर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
अक्षि-मुचरञ्ज च्योनु दह् तय्
अक्षि-वटञ्ज च्याञ् राय् ।
आर् यियिनय् कास लोला
कुख् चय् भोला-नाथ् ।
साफ् तन् नय् च्याञ् डेशन्
हिय् ज़न् गक्क बर ब्वह् ।

ध्यानं-यदि स्मरिष्यामि कदाचिदेव

लतायाः पुष्पाणि इव (दुर्वासनाभ्यः) क्षीणो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६५ ॥

शतशः (असंख्येभ्यः) सूर्येभ्योऽधिकं तेजः अस्ति-ते

हस्तिचर्म अस्ति-ते परीधानम् ।

चन्द्रमाः अस्ति-ते ललाटे (अवतंसरूपः)

कृष्णपक्षेण विनाभूतः (नित्यमविगलत्स्वरूपः) ।

प्रेम्णा तव प्रकाशस्वभावः (देदीप्यमानः)

ज्योत्स्ना इव संगंसे निरोधं अहं (समाधिलीनो भवेयम्) ।

हे चराचररूप० ॥

भवद्दर्शनरूपेण तुषारकणपुञ्जापातेन

विकसेयं पद्म इव ।

दर्शनेन तव अमृतस्य (इव)

वर्षणेन संभविष्यति अस्माकं महार्घता ।

(येन हेतुना) निष्फलस्य अहङ्कारात्मनः

वृक्षस्य अवतारयिष्यामि क्रकचच्छेदनानि अहम्

हे चराचररूप० ॥

अच्युन्मेषः तव दिवसकालः नाम

अक्षिनिमेषः तव रात्रिकालः ।

दया समुद्रच्छतु-ते अपवारयिष्यामि (दर्शनलाभेन) तदत्युत्कण्ठाम्

असि त्वमेव साधुसेव्यः-स्वामी ।

निर्मलां मूर्तिं न-चेत् तव द्रक्ष्यामि

मालतीपुष्पं इव संपतिष्यामि जीर्णः-लुप्तश्च अहम् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
परमात्मन् नीलकण्ठा
नालि हटि वासुख् छुय् ।
अर्पन् गक़ चरनन् द्वन्
सूत्य्-बाजि सूत्य् ह्यथ् ब्वय् ।
यथ् ज्याय पाद् थावख्
खन-कनि अ्छि जर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
गक़ि करुनाय च्याञ सूतिन्
सार्यनूय् पापन् नाश् ।
दर्मरूप सेनाय-सूत्य्
ज़ेन शहरे अविनाश् ।
संतोश-सूत्य् क्रूद् गालिथ्
मोह-राज़स् फर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१७०॥
हे सदाशिव स्य-ति ह्रष्णस्
चेतनाय कुन् बास्तम् ।
प्राक्-ज़न्मकि खटि कर्मथ्
कास्तम् खश् आस्तम् ।
संसाराह् द्वख-बरुमतु
नत क्यथ-पाठि दर ब्वह् ।
हे-चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१४॥

हे चराचररूप० ॥

हे-परमात्मस्वरूप नीलकण्ठ

प्रालम्बभूतः कण्ठे वासुकिनागः अस्ति-ते ।

उपायनं भविष्यामि (तव) चरणयोः द्वन्द्वे

सहचरान् सह-कृत्वा अहम् ।

यस्मिन् स्थाने पादौ स्थापयिष्यसि

(तत्र) स्वर्णयोजनकृते स्वनेत्रे उट्टङ्कयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥

संपत्स्यति करुणया तव हेतुना

सर्वेषामेव पापानां नाशः ।

(भवद्भक्ति-)धर्मरूपया सेनया

जेष्यामि देशं अविनाशात्मानं (मोक्षम्) ।

संतोषेण क्रोधं विनाश्य

मोहराजं मोहयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥ १७० ॥

हे नित्यकल्याणरूप ममापि कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः)

चेतनां प्रति भासमानो-भव-नाम-मे ।

पूर्वजन्मनां निन्द्यानि कर्माणि

अपनय-नाम-मे प्रसन्नः भव-नाम-मे ।

संसारस्तु दुःखपरिपूर्णः

अन्यथा केन-प्रकारेण स्थिरो-भविष्यामि अहम् (तत्र)

हे चराचररूप० ॥ १४ ॥

---

15. INDRA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172—177).

---

16. VARUṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ।
बस्मादारय् छ्यम् च्यांऱ् लादन्
सादन् प्यमयो पादन् तल् ॥१७८॥
लमयो ब्यामन् रटयो दामन्
शिवनाथ छ्यम् च्यांऱ् मनि-कामन् ।
त्रिज़गत्-पालय् यित म्योनु सालय्
च्यावतम् प्यालय् अमृत-ज़ल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥
त्रिबुवनसारो हनि-हनि-मञ्ज़ कुख्
मायाय-सूत्य् कुख् न यिवान् द्रेँठ् ।
सत्-चित्-आनन्द केवल गोविन्द
ज्याय् च्यांऱ् हृदयुकु पंपोशडल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१८०॥
मनकिस् बागस् फुलयाह् द्राय
रक्वनि लक्नावि अक्-पोश् क्वाव् ।
शोख च्यानि प्रयम बुलबुल् क्हि नालान्
बोलान् शिव शिव दिदर्य त जल् ।

इन्द्रकृता स्तुतिः ॥ १५ ॥

अतः परं वरुणः स्तौति ॥ १६ ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार
प्रतीक्षिष्ये-ते स्वकीये स्नानतीर्थे (सुवासनारूपे) ।

हे-भस्मपरिमलितदेह अस्ति-मे तव अनुग्रहः (उपकारः)
त्वद्भक्तानां (साधूनां) नंस्यामि-भोः पादयोः तले ॥ १७८ ॥

आकर्षयं-ते-भोः वस्त्रमुण, गृह्णीयां-ते-भोः वस्त्राधोभागम्
हे-शिव अस्ति-मे तव मनस्युत्सुकता ।

हे-त्रिजगत्पालक आगच्छ-नाम मत्सान्निध्यं निमन्त्रणे
पायय-नाम-मां कंसानि अमृतजलस्य ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार
प्रतीक्षिष्ये० ॥

हे-त्रिभुवनसार (सर्वभूतानां-)प्रत्यंश-मध्ये असि
स्वमायया असि न आगच्छन् संदर्शने ।

हे-सच्चिदानन्दस्वरूप कैवल्यात्मन् वेदवाग्लभ्य
स्थानं तव (मे) हृदयस्य पद्मषण्डम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार
प्रतीक्षिष्ये० ॥ १८० ॥

मनोरुपस्य उद्यानस्य पुष्पविकासः निर्गतः (संपन्नः)
हे-पालक अनन्तनामधेय अक्ष-(नाम पुष्पविशेषं) उपभुङ्क्ष्व ।

रागेण तव प्रेरणा-च भरद्वाजपक्षिणः सन्ति रुवन्तः
रुवन्ति शिव शिवेति दिद्वर्य-(पक्षिविशेषाः) च पुनः जल-
(पक्षिविशेषाश्च) ।

श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥
हे कृष्ण वासना स्यद् थव् श्वद् थव्
ब्वद् थव् सतमय् सूत्य् सनिदान् ।
सतमय् मन् थव् सतमय् कन् थव्
सतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१६॥

---

17. CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 17th Chapter is in Hindī, and is here omitted (*Vv.* 183—186).

---

18. THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF SIVA.

बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाव् पंपोग्र-दस्तय् ।
पूज़ाय लागय् परमशिवस् शिवनाथस् तय् ॥१८७॥
जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् छ्यस् तय् ।
देविय देवता विष्णु ब्रह्मा छिस् दस्-बस्तय् ।
वक्रिय बाव ज़ै-ज़ै कार् आश्यन् तस् तय् ।
बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाव्-पोग्र् लागस् तय् ॥
दयासागर लोल-विज़याय कर्नस् मस् तय् ।
हा पोग्रमत्यो होग्र व्वल मनि थव द्यान् ह्यस् तय् ।
असोरु संसार् क्लरावान् सोरु रोज़ि कस् तय् ।
पूज़ाय लागय् परमशिवस् पंपोग्र-दस्तय् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां मृत्वीं समाधेहि शुद्धां (च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्यं-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्यं-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृक्षस्य उत्पत्स्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

बिल्व-पत्राणि च मादली(आरण्यतुलसी)पत्रविशेषं वनपत्रविशेषं तरुणी-पुष्पं पद्मपुष्पवृन्तानि ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय श्रीमहादेवाय नाम ॥ १८७ ॥

(यस्य) जटामुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती अस्ति-तस्य नाम ।

देवाः देवताः विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाञ्जलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात् तस्मै इति ।

बिल्वपत्राणि च मादलीपत्राणि वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभङ्ग्या कृतस्तयाहं प्रमत्तः नाम ।

हे पुष्पपूर्णदेह चेतनया आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः कलयन्नस्ति, स्थिरः स्थास्यति कस्य नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय पद्मवृन्तानि ॥

पारि-पारि लगहाय् शिव शङ्कर शिवनावस् तय् ।
दर्शन च्यान्युकु कुह् म्य यकु लोल् यचू हावस् तय् ।
तोठ्तम् शिवजी जगदीश्वर कुस् बेकस् तय् ।
पूज़ाय लागय् व्यन ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥१९०॥
पंपोश-पादौ-सूत्य् यितम् अस्तय् अस्तय् ।
चरनन् वन्दय् ज़ुव् त ज्यान् ह्यय् वालिंजू वस् तय् ।
यिन च्यानि-सूतिन् पोञ्ज़ बुज्यम् नागरादस् तय् ।
पूज़ाय लागय् बिल् त ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥
अमर्नाथस् नीलकण्ठस् शेरि लागस् तय् ।
दयाय-सूतिन् कृष्णस् प्यठ् आर् यियितन् तस् तय् ।
तवय् कृष्णो अर्पन् गकू शिवनावस् तय् ।
पूज़ाय लागस् व्यन ग्वलाब् दस्तय् दस्तय् ॥१८॥

---

19. THE SUN-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

वृशबासन निर्वन ग्वन् च्य सारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥१९१॥
चैतन्य-लाल-माल अनहा गञ्ज गञ्ज
प्रेम-सूत्य् कुनहाय् च्यय् नालिय् ।
श्रीभगवान् कुख् सर्व-व्यपकारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
कैलास-वासी कारान् आसिय्
आनन्द-अमृत-खासिय् च्याव् ।

उपहारभावाय संयोजयेयं-(स्वात्मानं)-ते शिव शङ्कर शिवेति-नामधेयाय नाम।

दर्शनार्थं तव अस्ति मे इच्छा, हार्दं अतिशयेन कौतूहलं च ।

संतुष्य-नाम-मम, हे-शिव जगदीश्वर अस्मि निःसहायः नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि च ॥

पद्मकोमलपादाभ्यां आगच्छ-नाम-मे शनैः शनैः ।

चरणयोः निवेदयिष्यामि-ते प्राणं च जीवं सह हृत्कमलेन वपया च ।

आगमनेन त्वदीयेन अमृतमिव-जलं आविर्भवेन्मे हृदात्मवाप्याम् ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-ते बिल्वपत्राणि च तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि ॥

अमरनाथस्य नीलकण्ठस्य मूर्ध्नि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ।

स्वदयालुतया भक्तं-कृष्णाख्यं प्रति कृपार्द्रता उद्भवतु-नाम तस्य हि ।

तत्कारणेनैव कृष्णाख्य-भोः (ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) समर्पितस्वकर्मा भव-भोः शिवनाम्नि नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-तस्मै वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि वृन्तं वृन्तम् ॥ १८ ॥

सूर्यदेवकृता स्तुतिः प्रस्तूयते ॥ १९ ॥

हे-वृषभवाहन गुणातीत गुणाः ते सर्व-एव

प्रेमपुष्पाणि अहं निवेदयिष्यामि-ते विचित्य विचित्यैव ॥ १९३ ॥

चिद्विमर्शात्ममणिमालाः आनयेयं सान्द्राः सान्द्राः

प्रेम्णा पातयेयं-नाम तवैव कण्ठे ।

श्रीमदैश्वर्यवान् असि सर्वोपकारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-कैलासवासिन् मार्गयन्तः अभूम-वयम्,

आनन्दात्मामृतकंमानि पायय ।

स्मरन च्यानि पाफ् सारिय् हारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ १९५ ॥
उमादेवी करवञ् पाया
ञ्यन् ब्ववनन्-हञ्जु महामाया ।
सूत्य् छ्य् आसवञ् कामि म्य खारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
ग्रेर् च्योनु आसवुनु स्वर्गापुरी
गौरी-शङ्कर कुलि रग छ्य् ।
मस्थ् च्योनु प्रथ्-गास हे जटादारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
सूर्य-चन्द्रम छिय् अंकु ज़्य् च्याञ्र
हे-गुसाञ्र च्योनु द्यान् दारिय्-क्यथ् ।
तारा-मंडलस् ग्रब्-बेदारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
आसु कुय् अंगुन्, त तरफ् दह् कन् छिय्
मन् कुय् सावदान् वक्यन् प्यठ् ।
दख-निग्र म्वकलाव् वाल् पाप-बारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
आकाश् नाफ् तय् पृथिवी खोर् छिय्
वानी च्याञ्य् वीद् चोर् छिय् ।
यड् छ्य् समुद्र् कुख् निराहारिय्
लोल-पोग्र् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ २०० ॥

स्मरणेन तव पापानि सर्वाणि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

प्रेमपुष्पाणि० ॥ १९५ ॥

उमादेवी कुर्वन्ती पालनां

त्रयाणां भुवनानां महामाया ।

(सा) सहचरी अस्ति-ते भवन्ती, अपनेष्यति मम दुर्गतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

शिरः तव वर्तमानं (अस्ति) द्युलोकम्

हे-गौरीशङ्कर, वृक्षाः सिराः सन्ति-ते ।

केशसमूहः तव सर्ववृक्षानि हे-जटाधारिन्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

सूर्याचन्द्रमसौ स्तः नेत्रयोः द्वयं तव

हे-साधो तव ध्यानं धृत्वा ।

नक्षत्रमण्डलस्य रात्रिजागरणं (नियतम्)

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आस्यं अस्ति-ते अग्निः, पुनः दिशः दश कर्णौ स्तस्ते

मनः अस्ति-ते समाहितं भक्तान् प्रति ।

दुःखात् उन्मोचय-नः अवतारय पापभारान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आकाशः नाभिः, पुनः पृथिवी पादौ स्तस्ते

वाणी तवैव वेदाः चत्वारः सन्ति ।

कुक्षिः अस्ति-ते समुद्रः, (तथापि) असि-त्वं निराहार-एव

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०० ॥

आसवुनु च़्य् कुख् वैकुंठ-नायख्
मक़् च्यात्र इन्द्राज़ देवता ह्यथ् ।
पान कुख् त्यांगी पान व्यवहारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
बन्द् च्यानि आसवनि क्वह् त बालय्
हे बूलबालय् कर् रचपाल् ।
मार्यनिय् ज़ीवन् कर् च़्ह् व्वत्र् यारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
हे महाखख, मख च्यान्युकु वन क्याह्
मास-बदि सूर्य ज़न् छिय् यख्-ज्याह् ।
च़ख् छ्य् प्रलय् हे काल-संहारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
अविनाश न्यथ् कुख् लसवुनु बसवुनु
ज़गतुकु कल्यान् असनुय् च्योनु ।
ज़य शिव ओंकार हे निराकारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
तोठान् कुख् च़्य् स्यट्न् मादन्
पंपोश-पादन् वन्दयो पान् ।
गङ्गामाता कल प्यठि च्य जारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥ २०५ ॥
क़ारवनि त गारवनि च्य़य् छिय् सारिय्
ज्यङ्गलन् त क्वहन् काफन् मञ्ज् ।

भवन् त्वमेव असि वैकुण्ठनायकः

भुजौ तव इन्द्रराजः देवताभिः सह ।

स्वयं असि विरक्तः स्वयं व्यवहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

बन्धवः तव वर्तमानाः पर्वताः च शिखरिणः

हे साधुवत्सल कुरु पालनाम् ।

सर्वेषामेव जीवानां कुरु त्वं अधुना साहसम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे महासुख मुखस्य तव वक्ष्यामि किम्

सहस्रशः सूर्याः इव सन्ति-ते एकत्रैव ।

मन्युः अस्ति-ते प्रलयकालः, हे कालसंहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-विनाशरहित नित्यं असि जीवन् निवसन्

जगतः कल्याणरूपं स्मितं तव ।

जय शिव ओंकाररूप, हे निराकार

प्रेमपुष्पाणि० ॥

तुष्यन् असि त्वमेव सिद्धानां साधूनाम्

पद्मपादयोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ।

श्रीगङ्गा मस्तकोपरि तव प्रवहन्ती

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०५ ॥

अन्विष्यन्तः च विचयन्तः त्वामेव सन्ति सर्व-एव

अरण्यानां च पर्वतानां अटवीनां मध्ये ।

जोगी त संन्यासी ब्रह्मचारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
लोल-सूत्य् चीर खण्ड थालाह् बरयो
अर्पन् करयो मोरुय् पान् ।
प्रयमच्यन् बरञ्जन् मुचराव् तारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
महादेव सर्वदेव बूञ्जन् रनयो
अनयो च्यय् निश्च कर्त आहार् ।
आर् यियितनय् त कुख् महाविचारिद
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारि ॥
पुनिम् त मावसि आर्ती परयो
पार्थिव-पूजा करयो ब्वह् ।
स्वर्गी-दिववनि हे गङ्गादारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
करिय् गोख् प्रजापतस् प्यठ् क्रूदय्
श्रीहर-नाथो क्रूद-निश्च रक्ष् ।
वुञ्ज ह्यय् देवन् सय् बेमारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ २१० ॥
ब्रह्मा च्योनुय् रूफ् लग् स्वरने
कर्पूरगौरम् लग् परने ।
सबन् ति देवता गैय् लारि लारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥

योगिनः च संन्यासिनः ब्रह्मचारिणः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

प्रेम्णा क्षीरस्य सितामिश्रितस्य पात्रीं समापूरयेयं-ते-भोः

समर्पितं कुर्यां-ते-भोः सर्वमेव देहं (च)।

प्रेमरूपाणां द्वाराणां उद्घाटय अर्गलानि

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-महादेव सर्वेषां-देव भोजनं पच्यामि-त्वदर्थं-भोः

आनयिष्यामि-भोः तवैव समीपं कुरु-नाम आहारम्।

दया समागच्छतु-नाम-ते, असि हि महाविचारवान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूर्णिमायां तथा अमावस्यायां करुणाक्रन्दस्तुतिं पठिष्यामि-ते-भोः

पार्थिवलिङ्गपूजां कुर्यां-ते-भोः अहम्।

मुक्तिप्रदानशील हे गङ्गाधर

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृतवान् असि दक्षप्रजापतिं प्रति क्रोधम्

हे-श्रीहरस्वामिन् क्रोधात् रक्ष (अस्मान्)।

अधुनापि अस्ति-त्वत्तः देवानां सेव (महाभीत्या) अनारोग्यता

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१० ॥

ब्रह्मा तवैव रूपं लग्नः (प्रवृत्तः)-अस्ति स्मरणाय

कर्पूरगौरमित्यादिध्यानमन्त्रं समासक्तः पठितुम्।

भित्तिषु देवाः अपि गताः संयुज्य संस्थितुम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूरन् सर्वव्यापख् कुख् आसवुनु
सार्यनिय् वासवुनु हृदयस् मञ्ज् ।
राज़ी आस्त अस्य कास्त लाच्यारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
गङ्गा त जमुना गजिगाह् छ्यह् करान्
ब्रह्मा त विष्णु खरान् छिह् द्यान् ।
इन्द्राज़ दर्मराज़ देव् ह्यथ् सारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
नन्दिराज़ ब्रोंठ् ब्रोंठ् छीरू ह्यथ् दोरन्
तसन्द्यन् ज़ोरन् वाति न कांह् ।
[तसन्दि नाव-सूत्य् राख्यस् म्य सारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
कृष्ण कुस् राथ-द्यन् करवुनु ज़ारिय्
कास्तम् संकठ् त नादारिय् ।]*
सदाशिव खामियो लगय् पारि-पारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥२१५॥१८॥

---

20. THE MOON-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 20th Chapter is in Hindī, and is here omitted (Vv. 216—223).

---

21. THE JOINT HYMN OF LAKṢMĪ AND SARASVATĪ IN HONOUR OF ŚIVA.

श्वब-लचन् सारिय् च्य छियो
शिवजीयो ब्वय्यनय् ज़य् ॥ २०४ ॥

---

* The passage enclosed in brackets is wanting in the best MSS.

पूर्णः सर्वव्यापकः असि वर्तमानः

सर्वेषामेव दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

प्रसन्नः भूयाः-नाम, (वीजयन्त्यौ) स्तः अस्माकं अपनय-नाम दारिद्र्यम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

गङ्गा अपि यमुना चामरं कुर्वन्त्यौ

ब्रह्मा विष्णुः च चिन्तयन् स्तः ध्यानम् ।

इन्द्रराजः धर्मराजः (च) देवैः सह सर्वैः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

नन्दिगणः पुरः पुरस्तात् वेत्रं गृहीत्वा धावन्नस्ति

तस्य वीर्याणि प्राप्स्यति-पारं न कश्चित् (नोपमिमीते) ।

तस्य नामस्मरणमात्रेण पापात्मरात्तसाः मया मारिताः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृतः स्वाकूतं) असि रात्रिन्दिवं कुर्वन् दैन्यविघ्नमोः

अपनय-नाम-मे संकटं च (ज्ञानस्य) दारिद्र्यम् ।

हे-नित्यकल्याणरूप स्वामिन् संगंस्यामि-ते उपहारभावाय

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१५ ॥ १९ ॥

चन्द्रमसः स्तुतिं प्रस्तौति ॥ २० ॥

लक्ष्मीसरस्वत्यौ युगपत्स्तुवतः ॥ २१ ॥

शुभलक्षणानि सर्वाण्येव तव सन्ति-भोः

हे-शिवस्वामिन् भूयात्तव जयः ॥ २२४ ॥

निर्मल रूफ़ क़ारानि छियो
तनि च्याज़-हन्दु वनयो क्याह् ।
मन्दक्कावव॑ज़ झ्लव॑ज़ छियो
शिवजीयो ब्वय्यनय् ज़य् ॥ २२५ ॥

स्वप्रकाशपरमानन्दय्
वन्दय् ब्वय् ज़ुव् तय् ज्यान् ।
वन्दहाय् यिय् दपहाम् तियो
शिवजीयो ब्वय्यनय् ज़य् ॥

मायाय वजनम् ब्वह् ज़ालय्
अर्पन् कर बालय् पान् ।
स्वकलाविय् नाव् च्योनु नियो
शिवजीयो ब्वय्यनय् ज़य् ॥

ज़न्म ज़न्मय् दारनाय दारय्
शिवचरनन् हन्दु श्वब द्यान् ।
द्यान् दारिय् रतु फल् म्य दियो
शिवजीयो ब्वय्यनय् ज़य् ॥

अरे* हो माधो घेरा बनावो
सब गावो शिव-लीला ।
सत्संग-सूत्य् शिवनाथ् यियो
शिवजीयो ब्वय्यनय् ज़य् ॥

ममताय-रस्तु मन् बान्दी
ममता-की आँधी-में ।

* From here to the end of the chapter, the language is a mixture of Hindī and Kāshmīrī.

निर्मलं रूपं विचिन्वन्तः सस्ते-भोः

मूर्तेः तव वच्यामि-नाम किम् ।

(या मूर्तिः)-इपयन्ती विकसन्तीं मालतीम्

हे-शिव० ॥ २२५ ॥

हे स्वप्रकाशात्मपरमानन्दस्वरूप

उपहारीकुर्यां-ते अहं प्राणं अपि जीवात्मानम् ।

उपहारीकुर्यां-ते यदेव कथयेः-मां तदेव-भोः

हे-शिव० ॥

मोहमायया आवृता-तयाहं अहं जालेन (इव)

समर्पयेयं-त्वयि बाल्ये-एव स्वात्मानम् ।

उन्मोच्य नामस्मरणं त्वदीयं नेष्यति-(नः)-भोः

हे-शिव० ॥

जन्मनि जन्मनि धारणया धारयिष्यामि

शिवचरणयोः शुभदं ध्यानम् ।

ध्यानं धृत्वा शुभं फलं मे दास्यति-भोः

हे-शिव० ॥

अङ्ग भोः साधवः पर्यावृतस्थितिकां-सभां संपादयत

सर्वे गायथ शिवचरितस्तुतिम् ।

सत्संगेन (ज्ञानकीर्तिचर्चया) श्रीशिवः आगमिष्यति-भोः

हे-शिव० ॥

समतया-रहितं मनः काराबद्धं (इव)

ममतात्मनि अन्धताभिस्ते ।

क्रोड-कर-के लियो लियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥ २३० ॥
सब भोजन भोगाँ खावो
हस-हस-कर आवो जी।
प्रेम-ठंडाइ पानख् पियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥
कृष्ण्-जी है तेरा दासय्
संन्यासय् निशकल् कर्।
च्यांञ् बकथय् तस् बड़ू ज़ियो
शिवजीयो ब्व्यनय् ज़य् ॥ २१ ॥

---

22. HYMN OF THE PLANET MARS IN HONOUR OF ŚIVA.

परंब्रह्म परमशङ्करो
ज़गदीश्वरो ब्व्यनय् ज़य्।
हर हर हर हर गङ्गादरो
ज़गदीश्वरो ब्व्यनय् ज़य् ॥ २३३ ॥
महारुद्र महादेव परमेश्वरो
दयावान अनन्तवान् कुख् भगवान्।
सदाशिव शिवनाथ दयाकरो
ज़गदीश्वरो ब्व्यनय् ज़य् ॥
परमात्म नीलकण्ठ जटादरो
हनि-हनि वन्दयो पनुनुय् पान।

(तस्मात्)-उन्मोच्य नयतु-भवान् नयतु-भवान्

हे-शिव० ॥ २३० ॥

सर्वं भोजनं यावद्भोगान् भुङ्क्ष्व

हसित्वा हसित्वा आगच्छ-भोः नाथ ।

प्रेमात्मभङ्गादिरसं पानीयं पिब

हे-शिव० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यो ऽस्ति तव दास-एव

संन्यासिनं-एव निर्वासनं (तं)-कुरु ।

तव भक्तिरेव (अस्ति) तस्य महान् लाभो-भोः

हे-शिव० ॥ २१ ॥

भौमग्रहः स्तौति ॥ २२ ॥

हे-परंब्रह्मन् परमकल्याणकर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ।

पापहर दुःखहर अनिष्टहर विघ्नहर गङ्गाधर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ॥ २३३ ॥

हे-महारुद्र महादेव परमेश्वर-भोः

हे-दयावन् अन्तरहितः असि-त्वं ऐश्वर्यवान् ।

नित्यकल्याणरूप शिवस्वामिन् दयाकृत्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥

हे-परमात्मन् नीलकण्ठ जटाधर-भोः

प्रत्यंशं उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः त्वं आत्मानम् ।

हर कास्त सारिय् अस्य अरमरो
ज़गदीश्वरो ब्वय्यनय् ज़य् ॥ २३५ ॥
विष्णुरूप कृष्णजी वस्मादरो
च्यानि ब्वपकार च्योनु दारिहे द्यान् ।
मतंचू वय् हाव् हे सद्ग्वरो
ज़गदीश्वरो ब्वय्यनय् ज़य् ॥ २१ ॥

---

23. HYMN OF THE PLANET MERCURY IN HONOUR OF ŚIVA.

परमात्म पान कुख् मन् तय् प्रान्
चिन्ताय होश बोज़् वासनाय सान् ।
चय-ग्वन संस्तु कुख् श्रीभगवान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २३० ॥
स्वख-म्वख कास्तम् पापंचू हान्
श्वब-दर्शनुकुय् कुम् अर्मान् ।
पद्मपाद सन्त-साद कुख् दयावान्
सदाशिव कर्तम् पारीज़ान् ॥
प्रथमंचू नदियाह् पकवंत्र् ज्यान्
श्वद् वासनाय-सूत्य् करस् कलवान् ।
तमि मज़ द्यान-पाज़ि-सूत्य् कर श्रान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
खंदि-वोत्र् पंडियाह् ब्यहान् श्रोसु वान्
वालकव् करूहस् च्यय्-सूत्य् ज़ान् ।

हे-हर अपनय-नाम सर्वान् अस्माकं व्याधीन्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २३५ ॥

(हे) विष्णुरूप कृष्णाख्यः (अन्यकृत्) भस्मानुलिप्तगात्र-भोः

तव उपकारेण (अनुग्रहेण) धारयेत् (ते) ध्यानम् ।

सत्स्वरूपस्य मार्गं प्रदर्शय (तस्मै मे) हे सद्गुरो-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २१ ॥

बुधः स्तौति ॥ १३ ॥

हे-परमात्मन् स्वयं असि-त्वं मनोरूपः च प्राणरूपः

चिन्ताः चेतनया (समाधानेन) शृणु वासनया सह ।

त्रैगुण्येन सहितः असि-त्वं श्रीभगवान्

हे-सदाशिव नाथ-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥ २३७ ॥

अकस्मात् अपनय-नाम-मे पापोत्थां हानिम्

भवच्छुभदर्शनस्य अस्ति-मे अत्यौत्सुक्यम् ।

(हे) कमलचरण सतां-साधो असि-त्वं दयावान्

हे-सदाशिव कुरु-मे स्वपरिज्ञानम् ॥

भवत्प्रेमरूपा नदी (यास्ति) प्रवहन्ती शोभना

शुद्धया वासनया कुर्यां-यस्याः मलापहरणायालोड्य-शोधनाम् ।

तस्याः मध्यात् ध्यानजलेन करिष्यामि स्नानम्

हे-सदाशिव स्वामिन्-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥

सुदर्शनाख्यवणिग्वृत्तिः ब्राह्मणजातिः तिष्ठन् आसीत् आपणे-व्यवहरन्

बालकैः-कैश्चित् कृता-तैस्तस्य त्वया-सह (परिचय-)ज्ञप्तिः ।

तिथय्-पाठि द्यान-मञ्ज़ हाव्तम् म्य पान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २४० ॥
संसारस्-मञ्ज़ कुस् नादान्
मन-तन-किनि छ्यम्-न ईश्वर-ज़ान् ।
ज़्यवि-किनि कुस् च्यांज़् गौथ् ग्यवान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
शिवकर्मी कुस् कृष्ण-राज़्दान्
शिवजिय मन दारहाय् च्योनु द्यान् ।
श्वबलख्यन प्रथ्-शाय च्योनु थान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २३ ॥

---

24. HYMN OF THE PLANET JUPITER IN HONOUR OF ŚIVA.

कुस् कस् ज़्यये कुस् कस् मरे
छ्यरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ।
कुस् कस् देवस् पूज़ा करे
छ्यरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४२ ॥
संसार् कुह् कमिस् ऊमिस् त दमिस्
अमिचू गाँगल् छ्यह् अविद्या ।
दथ् भ्रम-दीशस् मञ्ज़ कुस् दरे
छ्यरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ॥
कुस् सादसंगुकु संवाद् बूज़िथ्
बिहिथ् सतच शिकार्य-क्यथ् ।

तत्प्रकारेण ध्यानमध्ये प्रदर्शय-नाम-मे मे स्वं-रूपम्

हे-सदाशिव० ॥ २४० ॥

संसारस्य-मध्ये अस्मि मूर्खः

मनसा-तन्वा (च) अस्ति-मे न ईश्वर-ज्ञानम् ।

जिह्वया* अस्मि भवतः कीर्तिं गायन्

हे-सदाशिव० ॥

कुलपरम्परया शिवतन्त्रकर्माख्यकर्मोपासकः अस्मि कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृत्) राजदानकुलोत्पन्नः

हे-शिवनाथ मनसा धारयेयं तव ध्यानम् ।

हे-शुभलक्षण प्रतिस्थानं (स्थाने स्थाने) तव स्थानम्

हे-सदाशिव० ॥ २३ ॥

अथेयं बृहस्पतिस्तुतिः ॥ २४ ॥

कः कस्मात् जनिष्यते, कः कस्य मरिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम(स्मरणम्) ।

कः कस्य देवस्य पूजां करिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम ॥ २४३ ॥

संसारः अस्ति कस्य, अमुष्य, अस्य च,

अस्य (संमतस्य) प्रत्यूहना अस्ति अविद्या

अस्य भ्रान्तिस्थानस्य मध्ये कः स्थिरीभविष्यति

केवलं० ॥

कः सत्समागमस्य संवादालापं श्रुत्वा

उपविश्य सत्यात्मिकायां नावि ।

---

* केवलं जिह्वया, न तु मनःसमाहितत्वयेत्यर्थः ॥

असार-सरम् अपोरु् तरे
ख्यरा कुह् थ्याराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४५ ॥
आकाशि पाताल्लि पूरब पक्छिमि
दक्छिनि खोवरि नज़दीख् दूरु ।
परमशिव् ज़ानुन् सुह् गरि गरे
ख्यरा कुह् थ्याराह् श्रीहर-नाव् ॥
सुय् मुच़रावे ज्ञान-दर्वाज़
सुय् करनाववुनु कुह् राज़-योग् ।
तमन्दि रस्तु कुस् अचि़ म्वक्त-खरे
ख्यरा कुह् थ्याराह् श्रीहर-नाव् ॥
सुय् शिवशंकर् कुह् सद्गुर् आसवुनु
द्यान-सूत्य् वासवुनु हृदयस् मज़ ।
तमन्दि रस्तु कुस् शिव-शास्त्र परे
ख्यरा कुह् थ्याराह् श्रीहर-नाव् ॥
हे कृष्ण सत्संग् हशाँ च़ह् कर्
प्रकाश-रूपुकु खरुन् द्यान् ।
मय् अय् बोज़ख् कुस् कम् खरे
ख्यरा कुह् थ्याराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४ ॥

असारसरसः (संसारात्मनः) पारं तरिष्यति

केवलं० ॥ २४५ ॥

आकाशे, पाताले, पूर्वदिशि, पश्चिमदिशि,

दक्षिणे, वामे, समीपे, दूरे ।

परमशिवं जानीहि-तं (समाधानेन) तं प्रतिक्षणम्

केवलं० ॥

स-एव उद्घाटयिष्यति ज्ञानकपाटम्

स-एव कारयन्नस्ति राजयोगम् ।

तेन विना कः प्रवेक्ष्यति मुक्ताभूषितवसतिं (मुक्तिस्थानं च)

केवलं० ॥

स-एव शिवशङ्करः अस्ति सद्गुरुरूपः वर्तमानः

ध्यानेन दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

तेन (तदनुग्रहेण) विना कः शिवशास्त्राणि अधीष्यते

केवलं० ॥

भोः कृष्णाख्य* सत्सङ्गं अङ्ग त्वं कुरु

प्रकाशात्मनः (शिवस्य) स्मर ध्यानम् ।

सत्यं यदि श्रोष्यसि कः कं स्मरिष्यति

केवलं० ॥ २४ ॥

---

* ग्रन्थकृतः स्वं प्रत्यालापः ।

25. HYMN OF THE PLANET VENUS IN HONOUR OF ŚIVA.

बन्द् कर्नस् ब्वह् बाग, ज़गतच वाल-वाग ।
म्वकलय् च्याञ़ आग, शिवनाथ अविनाग ॥ २५० ॥
बाव-सूत्य् निग यिमयो, हरम्वख वनि दिमयो ।
मोह-गटि-हन्दि गाग, शिवनाथ अविनाग ॥
कैलास-क्वह क़ारथ्, दारनाय द्यान दारथ् ।
सथ्-चित्-आकाग, शिवनाथ अविनाग ॥
तार् दिम् मोह-वावस्, मायाय-दरियावस् ।
कड् दुख-नावि पाग, शिवनाथ अविनाग ॥
संसारकि सरय् ब्वह्, हर-नाव-सूत्य् तरय् ब्वह् ।
कास् संकट् चित्रकाग, शिवनाथ अविनाग ॥
ज़प-ग्रवनम-दारे, पपि ब्योलु तप-वार्य ।
काँह् फलु गक्रि न हाग, शिवनाथ अविनाग ॥ २५५ ॥
हे भोलानाथ सादय्, आवाहन-नादय् ।
साञ़ बोज़् शुरि-बाग, शिवनाथ अविनाग ॥
कृष्णस् आँफ् च्याञ़य्, बखचुख् पाफ् प्रानिय् ।
ग्रापन् कर्त नाग, शिवनाथ अविनाग ॥ २५ ॥

———

शुक्रस्तुतिः ॥ २५ ॥

बद्धः कृतस्तेनाहं अहं पक्षिविशेषः,* जगतः जालविशेषेण ।

उन्मुक्तो-भवेयं-नाम तव आशया, हे-शिवनाथ विनाशरहित ॥ २५० ॥

भावनया समीपे आगच्छेयं-तव, हरमुखाख्ये-क्षेत्रगिरौ अन्वेषणानि विधास्यामि-ते ।

मोहतामिस्रस्य-मध्ये प्रकाशस्वरूप, हे शिवनाथ० ॥

कैलासगिरौ मृगयेयं-त्वाम्, धारणया ध्यानेन धारयिष्यामि-त्वाम् ।

हे-सच्चिदाकाशरूप, हे-शिवनाथ० ॥

तारं देहि-मे मोहवात्याव्यामायाम्, मायात्मनद्याम् ।

निष्कासय दुःखनौकायाः खण्डानि (खण्डशो विभेदय तां), हे-शिवनाथ० ॥

संसारात्मनः सरसः-एव अहम्, हरेतिनामस्मरणेन उत्तीर्णो-भवेयं अहम् ।

अपनय संकटं हे-चित्प्रकाश, हे-शिवनाथ० ॥

भवज्जपात्मतुषारजलधारया, पक्वं-भविष्यति बीजं तपोरूपवाटिकायाः ।

किंचनापि बीजफलं संप्राप्स्यति न तुच्छताम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५५ ॥

हे सत्साधुनाथ साधो, विहितावाहननादेन ।

अस्माकं शृणु बालभाषणानि, हे-शिवनाथ० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) आशाबाहुल्यं तवैव, क्षमस्व-तानि पापानि पुरातनानि ।

(भाविनां) शापानां (पापानां च) कुरु-नाम नाशम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५ ॥

---

* श्येनगृध्रादिघाती पक्षिविशेषः 'बाज' इत्युच्यते 'बहरू' इति नामान्तरः । तत्समानशौर्यो ऽप्यहमित्यर्थः ।

26. HYMN OF THE PLANET SATURN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 26th Chapter is in Hindī and is here omitted (vv. 258—265).

27. NĀRADA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

नालि छ्यय् कपाल-माल ग्रम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥ २६६ ॥
प्रयम-जंगलस् तपकिय् कुलि
आसन-ग्रब्नम नियम-पोग्र् क्वलि ।
द्यान-हरनस् दिम क्वाल ग्रम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
अविद्याय मीगस् य्यलि गक्वि नाग्र्
दारनाय वाव नेरि नंनु आकाग्र् ।
च्यथ् वुज़मलि मुह् ज़ाल ग्रम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
सन्तोग्र पोग्रवार्य करयो क्राव्
ग्रम दम यम नियम सूतिन् क्वाव् ।
काम् क्रोद् लूब् मुह् गाल ग्रम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
सूरमति माद-सन्त मञ्चामय्
हृदयावामी कैलासय् ।
भोलानाथ बूल-वाल ग्रम्भो
साल व्वल त्रिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥ २७० ॥
परमग्रिव पान कुख् प्रथ्-ग्राय
अन्तर्द्यान मञ्जु मायाय ।

शनैश्चरकृता स्तुतिरियम् ॥ २६ ॥

नारदर्षिः स्तौति ॥ २७ ॥

वैकक्षकरूपेण सन्ति-ते कपालमालाः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ हे-त्रिजगत्पालक शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रेमात्मारण्ये तपोरूपाः वृक्षाः

(तेषु) योगासनतुषारजलकणैः नियमपुष्पाणि प्रफुल्लानि ।

ध्यानरूपस्य मृगस्य दास्यामि (दापयिष्यामि तत्र) प्लुतानि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

अविद्यात्मनः मेघजालस्य यदा संपत्स्यति नाशः

धारणात्मना वायुना निर्गमिष्यति प्रकाशं (निर्मलीभविष्यति) आकाशः ।

चैतन्यरूपया विद्युता मोहं दाहयिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

संतोषात्मिकायां पुष्पवाटिकायां कुर्यां-नाम फलोपभोगम्

शमेन दमेन यमेन नियमेन संयुक्तं उपभुञ्जे(त्वमपि तत्) ।

कामं क्रोधं लोभं मोहं हनिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-भस्मोद्धूलिताङ्ग साधूनामपि-साधो संन्यासिन्

हृदन्तर्यामिन् कैलासवासिन् ।

सज्जनस्वामिन् सत्स्वभाव कल्याणप्रभव

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २७० ॥

हे-परमकल्याणरूप स्वयं असि प्रतिष्ठानं (स्थितः)

तिरोहितात्मा मध्ये मायायाः ।

च्योनु दूर्यर् क्यय चाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
शिव द्यान् दारिथ् करयो त्याग्
अमरनाथ मन-किनि ह्यमयो ज़ाग् ।
बाल क्राडथ् बाल-बाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
सच्चिदानन्द च्योनु दारिथ् द्यान्
पूज़ाय-बापथ् मन साविदान् ।
जंगलन्-हन्दि पोश् वाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
परमानन्द पान कुख् सथ्-च्यथ्
च्याज़्य् आसिनम् न्यथ् स्मरथ् ।
नख कुख् त मो दिम् डाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥
निर्व्वन् निश्कल् निश्कामय्
दारनाथ दारहाथ् सुब-ग्रामय् ।
रटथो लोल-सूत्य् नाल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥ २७५ ॥
साम-वेद् ग्यवयो प्रथम-साज़य्
रोज़्तम् त बोज़्तम् आवाज़य् ।
मारथो लोलज़ ताल ग्रम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल ग्रम्भो ॥

तव दूरस्थितिं कथं सोढासि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-शिव (ते) ध्यानं धृत्वा कुर्यां-ते (सर्वस्य वासनादेः) त्यागम्

हे-अमरनाथ मनसा गृह्णीयां-त्वदर्थं जागराम् ।

हे-बालस्वरूप मार्गयेयं-त्वां प्रतिपर्वतं शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-सच्चिदानन्दरूप तव धृत्वा ध्यानम्

पूजार्थं मनसा समाहितेन ।

अरण्यानां पुष्पाणि विचित्य-अवतारयिष्यामि (संग्रहीष्यामि) हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-परमानन्दरूप स्वयं असि सच्चिद्रूपः

तवैव भूयान्मे नित्यं स्मृतिः ।

समीपे तु असि मा देहि (विधेहि) उपेक्षणानि हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

गुणातीतः निरपेक्षः निष्कामश्च (भूत्वा)

धारणया धारयेयं-त्वां प्रातः-सायम् ।

गृह्णीयां-त्वां प्रेम्णा आलिङ्गनेन हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥ २७५ ॥

सामवेदं गास्यामि-ते प्रेमात्मवाद्येन

तिष्ठ-नाम-मत्संनिधौ तथा शृणु-नाम-मे सत्स्वरान् ।

आहन्यां-ते प्रेमरूपान् तालान् हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

द्रख-संसाराह् अपज़्युकु फन्द्
ज़ल्रि-सन्दि पाठिन् गोसय् बन्द् ।
म्वकलाव्तम् म्य अमि ज़ाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
संकलफ् लूरान् कुम् द्यानस्
पोशान् कुसन पननिस् पानस् ।
कस्-सूत्य् कर जंजाल् शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
द्यान-दारनाय निश गोसय् दूर्
ल्वकच्यार् सूरिथ् चलुम् ज़न् चूर् ।
कतु-त-कोर् वात द्रमि हाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
नर्द-पच्य संसार-बीद् ज़ानुन्
गरमतु चरुंगवाह् देह् मानुन् ।
मार् शिव-शक्ति-दुखाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥ २८० ॥
समदृष्टि-सूतिन् खख् तय् द्रख्
आसुनु त आसन् ज़ानुन् अख् ।
बुर्ज़-ज्याम ज़ान् जोरि-शाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
मनकिस् ऐनस् कास्तम् खय्
पान कुख् सैकल् करवुनु दय् ।

दुःखपूर्णः-संसारः (अस्ति) असत्यस्य कूलभूतः

(यत्र) ऊर्णनाभस्य प्रकारेण गतोऽहं-भो बन्धम् ।

उन्मोचय-नाम-मां मां अस्मात् जालात् हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

दुर्वासना भिन्दन्ती अस्ति-मे समाधिम्

पर्याप्नुवन् अस्मि-न स्वस्यात्मनः (स्वदेहेऽपि नालंभविष्णुः) ।

(तत्) केन-सह करिष्यामि कोलाहलं (संख्यं) हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

ध्यानधारणायाः सकाशात् गतोऽहं दूरम्

(सामर्थ्यसंपन्नं तु) बाल्यं अवसाय चलितं-मे इव चौरः ।

कस्मिन्-च-कुत्र (देशे) प्राप्स्यामि अनेन व्यवहारेण हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

शारिफले (इव) संसारे-द्वैतात्मज्ञानं ज्ञातव्यम्

(तत्र) घट्टितः अक्षः (इव) देहाभिमानः मन्तव्यः ।

(तत्) आघातय शिवशक्तिरूपेण (तदैक्यस्वात्माभिन्नज्ञानदानेन)

[अक्षद्वयगतदुखालाख्यैकैकाङ्कपातनेन हे शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८० ॥

समदृष्ट्या-हेतुभूतया सुखं दुःखं च

संभूश्चि स्थितिश्च ज्ञातव्यं-तत् एकरूपमेव ।

भूर्जमयवस्त्राणि जानीयां विशिष्टकौशेयवस्त्रयुग्मकं हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

मनोरूपस्य दर्पणस्य अपनय-नाम-मे कलङ्कम्

स्वयं असि तन्मार्जनां कुर्वन् ईश्वरः ।

च्यानि र॑स्तु कति संबाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
च्यतमो ठंडाद् यितमो यूरि
दितमो दर्शुन् नितमो ठूरि ।
ख्यतमो चीर-खंड-थाल् शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
ज़गतम् सारिमय् करिथ् संहार्
रोज़ख् पानय् श्री-निराकार् ।
परमात्म हे श्री-अकाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
अन्तःकर्म-किनि कर्तम् ज़ान्
ज़ाहिर् पाठि श्रूच्रावय् पान् ।
सारिय् व्रथ् च्यानि पाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥ २८५ ॥
सद्गवर च्यय् र॑स्तुय् वन कस्
म्य ति च्यावतम् परमार्थुकु रस् ।
अथस्-क्यथ् छुम् दक्कि-प्याल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥
शिवनाथ कृष्णस् म्य पालना कर्
मरन-विज़ि फोर्यम् द्यव हर हर् ।
च़लनम् कालञ्र ज़ाल शम्भो
साल व्वल चिज़गत्पाल शम्भो ॥ २७ ॥

त्वया विना कुत्र संस्कृतो-भविष्यामि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

पिब-नाम-मे (मन्निवेदितं) भङ्गादि-रसम्, आगच्छ-नाम-मे इहैव

देहि-नाम-मे दर्शनम्, नय-नाम-मां तत्रैव (स्वसमीपे) ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्रीं हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

जगतीं सर्वामेव कृत्वा संहृताम्

स्थास्यसि स्वयमेव श्रीमान्निराकारः ।

हे-परमात्मन् हे श्रीमदनन्त शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

आन्तरेण-कर्मणा (निर्विकल्पसमाधिना) कुरु-नाम-मे स्वज्ञानम्

(यथा) बाह्येन प्रकारेण (प्रत्यक्षं) शोधयिष्यामि देहम् ।

(यथा च) सर्वाण्येव व्रतानि तव पालयेयं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८५ ॥

हे-सद्गुरो त्वामेव विना वच्यामि कम्

मामपि पायय-नाम-मां पारमार्थिकं रसम् ।

हस्ते अस्ति-मे इच्छात्मकंसं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-शिवस्वामिन् कृष्णाख्यस्य मम रक्षां कुरु

मरणकाले मुखादुच्चरितो-भवेन्मेस्वित् हर हरेति ।

(येन) अपयास्यन्ति-मे महाकालस्य भीतिशीतज्वराः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ॥ २७ ॥

---

28. HYMN SUNG JOINTLY BY ALL THE GODS IN HONOUR OF ŚIVA.
The 28th Chapter is in Hindi and is here omitted (vv. 288—299).

---

29. SIVA ACKNOWLEDGES THE PRECEDING HYMNS. HE IS PACIFIED, AND EXPRESSES HIMSELF AS PLEASED WITH THEIR DEVOTION (*BHAKTI*). HE CARES NOT FOR EATING OR DRINKING AND HAS NO PLEASURE IN SACRIFICES. HE LONGS FOR *BHAKTI* AND FOR NOTHING ELSE.
Chapter 29 is in Hindī and is here omitted (vv. 300—304).

---

30. THE AUTHOR'S PRAISE OF ŚIVA. ACCOUNT OF THE GODS' INTERCESSION ON BEHALF OF DAKṢA.

स्वयम् हृदय् म्योनु तंति च़्ह् दूञ् ज़ालान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप ग्वसाञ्ज़ो ॥ ३०१ ॥
वैश्वानर अंग्न् अन्न् कुख् अंप्रान
प्रानस् समान-सूंत्य् बांग्रानो ।
प्रथ्-कुनि सांची परमात्म कुख् पान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप ग्वसाञ्ज़ो ॥
दक्षि च्याञ् मज्ज़न् पत च्यय् लारान
अकि शब्द-सूंत्य् स्वर मिलवानो ।
ओंकार द्यान-दारनाय द्यान् दारान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप ग्वसाञ्ज़ो ॥
लीलाय बूञ्जिय् मन् ग्वंयु साविदान
आशुतोष कुख् च़्य् कुमलानो ।
युस् यिय् मंगिय् तम् तिह् कुख् दिवान
तेज़ो-रूंप ज्योति-रूंप ग्वसाञ्ज़ो ॥
देवन् दंपुय् कोन छिव कैंह् मंगान
बक्रि बावनाय कुम् तोठानो ।

सर्वदेवानां समवेत्य स्तुतिः प्रक्राम्यते ॥ २८ ॥

अथ प्रसन्नीभूतः श्रीशिवः देवान्प्रति प्रतिवदति ॥ २९ ॥

अतः परं ग्रन्थकृत् स्वयं स्तौति ॥ ३० ॥

स्वयं-नाम-प्रदेशः[1] हृदयरूपेण (वर्तते) मम, तत्रैव त्वं नित्याग्निं प्रज्वालयन् (असीति)

हे-तेजोरूप, ज्योतिःस्वरूप, यतिव्रत-भोः ॥ ३०५ ॥

वैश्वानरः अग्निः अन्नं असि-त्वं जरयन्

प्राणवाहिनाडीषु समानवायुना (तत्) विभाजयन्-भोः ।

प्रत्येकस्य (वस्तुनः कर्मणश्च) साक्षी परमात्मा स्वयमेव (असि)

हे-तेजोरूप० ॥

इच्छया तव सत्पुरुषाः अनु त्वामेव धावन्तः

एकेन शब्देन (प्रणवादि-)स्वरात्मना संयोजयन्तः ।

ओंकारेण ध्यानधारणया ध्यानं धारयन्तः

हे-तेजोरूप० ॥

स्तोत्राणि श्रुत्वा मनः संपन्नं-ते प्रसन्नम्

हे-शीघ्रप्रसादशील असि त्वमेव दयार्द्रीभवन् ।

यः यदेव प्रार्थयिष्यति-त्वत्तः तस्मै तदेव असि वितरन्

हे-तेजोरूप० ॥

देवान् अकथयः कुतो न स्य किंचित् प्रार्थयन्तः

भक्त्या भावनया अस्मि प्रसीदन् ।

---

[1] यत्र गिरिशेने स्वयंभूरग्निः कालाग्निरुद्ररूपेण भुवो गर्भादुन्मिषति । See note to Stein's translation of the *Rājataraṅgiṇī*, i, 34.

कर्‌वम् प्रसन् खर्‌वस् दृक्ति पक्ति सान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
दंपुहय् तोर हे मन्मख मन्निवास
शिवनाथ दय् छिय् मंगानो ।
प्रज़ापथ् ज़िन्द गक्ति तफ् ज़फ् करि पान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥ ३१० ॥
न-त दमि-योर्-कुन् आसन् दय् वनान
यज्ञ-करनम् कुव नाश् बनानो ।
पथ्-कुन् जग् कुँह् ति आसि न करान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
अद दंपुथख् तोर क्याज़ि छिव तम्बलान
तिय् बनि थिय् छिव वनानो
प्रज़ापथ् ज़िन्द गक्ति द्यान् चरि मन-प्रान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
अमि वानिय य्लि कर्‌थख् बन्दान ।
प्रज़ापथ् क़ावलि कल-सानो ।
यज्ञस् प्यठ् गौव् हर हर ज़पान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥
कृष्णम् ज्वालाय-रूप कुख् बासान
हृदयस् मज़ु दीफ् प्रज़लानो ।
मोह-गटि मज़ु कुख् ज़ाज़्-गाश् हावान
तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाज़ो ॥ ३२० ॥

कृतो-युष्माभिरहं प्रसन्नः (यतः) स्मृतो-युष्माभिरहं कामनया श्रद्धया सह

हे-तेजोरूप० ॥

कथितं-तैरेव प्रत्युत्तररूपेण, हे संमुखरूप सतां-निवास

शिवस्वामिन् इदमेव स्मो-वयं प्रार्थयन्तः ।

(यथा) दक्षप्रजापतिः जीवन् संपत्स्यति तपः जपं करिष्यति स्वयम्

हे-तेजोरूप० ॥ ३१० ॥

अन्यथा अस्मात्कालादनन्तरं स्युः (लोकाः) इदमेव कथयन्तः

यज्ञकरणस्य अस्ति-हि नाशः भावी (फलम्) ।

तत्पश्चात् यज्ञं कश्चित् भवेत् न कुर्वन्

हे-तेजोरूप० ॥

ततोऽनन्तरं कथितं-त्वया-तेभ्यः (देवेभ्यः) उत्तररूपेण कुतो-नाम स्य चञ्चलीभवन्तः

तदेव भविष्यति यदेव स्य कथयन्तः ।

प्रजापतिः सजीवः संपत्स्यति ध्यानं संविधास्यति मनसा-प्राणैः (सह)

हे-तेजोरूप० ॥

अनया वाचा यदा कृतस्त्वया-तेभ्यः अङ्गीकारः

प्रजापतिः अजस्य धृतशिराः ।

यज्ञमण्डपं प्रति गतः हर हरेति जपन्

हे-तेजोरूप० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) ज्वालारूपेण असि भासमानः

हृदयस्य मध्ये दीप-इव प्रदीप्यमानः ।

मोहात्मतामिस्रमध्ये असि ज्ञानप्रकाशं प्रदर्शयन्

हे-तेजोरूप० ॥ ३० ॥

31. DAKṢA IS BROUGHT TO LIFE. HIS HEAD HAVING BEEN REDUCED TO ASHES, HE IS GIVEN A GOAT'S HEAD.

दम दम ग्रम नम ष्यम पायस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २१५ ॥
ग्रन् गकुर्हा ग्रर्वायम् तय्
सुय् कुय् आसवुन् करुनावतार् ।
वन्दर्हास् ज़ुव् ह्यथ् वालिंज़ त वस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
सूर् ओसु गोमतु मज़ु अंग्रस् तय्
दक्ष-प्रज़ापतनिस् ग्रेरस् ।
करनुय् ओसु तिय् कर्ताहस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
देवौ दपु तति शिवनाथस् तय्
प्रज़ापथ् गक्कि ज़िन्द वुज़् सांपनुन् ।
बक्षन्-हन्दु वाति बोज़ुन् तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
क़ावुल्वाह् अख् ओसु तथ् समयस् तय्
कल चट्टुहस् ओसु तिय् काँक्षान् ।
नमस्कार् ब्वय्यन् तस् बाग्यवानस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
बड़ु घज़्रवान् ओसु प्राख्-ज़न्मस् तय्
त्रिबुवन-नाथन् कल चट्टुनस् ।

अथ प्रजापतेः पुनरुज्जीवनम् । तस्य भस्मीभूतशिरसः स्थाने ऽजशिरःस्थापनम् । तद्रूपमुखेनैव शिवं प्रति स्तुतिं च प्रस्तौति ॥ ३१ ॥

निमेषे निमेषे (प्रतिश्वासकालं) शान्तो-भविष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि
स्मृतो नाम ।
अस्मि निःसहायः च कुरु-मे पालनाम् ॥ ३१५ ॥

शरणं गच्छेयं नमः-शर्वायेति-मन्त्रवाच्याय नाम
स-एव अस्ति वर्तमानः करुणावतारः ।

उपहारीकुर्यां-तस्मै प्राणं धृत्वा (प्राणैः सह) हृदयं च वसां च
अस्मि निःसहायः० ॥

भस्म आसीत् संपन्नं मध्ये अग्नेः नाम
दक्षप्रजापतेः शिरसः ।

कर्तव्यं आसीत् तदेव सर्वकर्तुः नाम
अस्मि निःसहायः० ॥

देवैः कथितं तत्र शिवस्वामिनं-प्रति नाम
प्रजापतिः योग्यः सजीवः अधुना भवितुम् ।

स्वभक्तानां (विज्ञापनादि) योग्यमस्ति श्रोतव्यं तस्य च
अस्मि निःसहायः० ॥

छगलकः एकः आसीत् (तत्र) तस्मिन् समये नाम
शिरः कृत्तं-तैः(श्रीशिवेन)-तस्य (यतः) आसीत् तदेव (सो ऽजः)
काङ्क्षन् ।

नमस्कारः भूयात् तस्य (छागस्य) भाग्यशालिनः नाम
अस्मि निःसहायः० ॥

महान् पुण्यकृत् आसीत् प्राग्जन्मनि नाम
(यस्य)त्रिभुवनस्वामिना शिरः कृत्तं-तेन-तस्य ।

म्वकृथ् गौव् परम-पदवी दिचूनस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ ३१० ॥
सुय् कल दच्च-प्रज़ापतस् तय्
लोगुन् त दितुनस् ज़ीवादान् ।
थंदु ब्वंथु पकान् गौव् प्यठ् यज्ञस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
फीरि फीरि अंन्दि अंन्दि परमशिवस् तय्
प्रदख्यन् दौ दौ लंगु वनने ।
बख्चुम् गयोस् मज़ु मोहस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
है-है मोह-मायाय वंलुनस् तय्
है-है क्याह् गोम् कंरुम् द्यथु कार् ।
राख्यस-ब्वंज़ु ग्रमन्द कंरुनस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
आकाश डुलविथ् ब्वन् वोलुनस् तय्
पृथिविय प्यठ् दितुनस्-दारिथ् ।
किबरन् कंरुनम् तख्मौर् कुह् कस् तय
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ ३१ ॥

(येन सः) मुक्तः संपन्नः परमा-पदवी (सलोकता) दत्ता-तेन-तस्मै नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२० ॥

तदेव शिरः दक्षप्रजापतये नाम

संयोजितस्तेन, दत्तस्तेन-तस्मै च जीवादानाख्यो (जीवन-कृन्मन्त्राभिषेकः) ।

(यामवस्यां प्राप्य) समुत्थितः (दक्षः) द्रुतं गतः प्रति यज्ञस्थानं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

प्रक्रम्य प्रक्रम्य परितः परितः परमशिवस्य नाम

प्रदक्षिणानि दत्त्वा दत्त्वा प्रवृत्तः कथयितुम् ।

क्षमस्व-मे गत-आसं मध्यं मोहस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

कष्टं, मोहमायया वृतस्तयाहं नाम

कष्टं, किं संपन्नं-मम कृतं-मया ईदृक् कर्म ।

रात्तसबुद्ध्या लज्जितः कृतस्तयाहं नाम

अस्मि निःसहायः०

आकाशात् संनिपात्य अधः अवतारितस्तयाहं नाम

पृथिवीं प्रति (पृथ्वीपृष्ठे) पातितस्तयाहम् ।

अहङ्कारेण कृतमेतन्मे, दोषः अस्ति कस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३१ ॥

---

32. DAKṢA'S HYMN DESCRIBING HOW HE HAS BECOME FREED FROM WORLDLY DESIRES.

दमिय् ड्यूठुम् ग्रब्नम प्यवान्
दमिय् ड्यूठुम् प्यवान् सूर् ।
दमिय् ड्यूठुम् अज़्गंटु रातम्
दमिय् ड्यूठुम् द्वहस् नूर् ॥ ३२५ ॥
दमिय् ओसुस् ल्वकटुय् न्यचिव्वाह्
दमिय् साँपंनुस् ज्यवान् पूर् ।
दमिय् ओसुस् फेरान् थोरान्
दमिय् साँपंनुस् दज़िथ् सूर् ॥
नय् रोज़ि वन्दतय् नय् रोज़ि च्छंत-कोलु
नय् बोलि आवन पत क्खूर् ।
नय् रोज़ि खशो त नय् रोज़ि मातम्
नय् वज़ि द्वहय् साज़-खन्नूर् ॥
ओसुस् कुनुय् त साँपंनुस् स्यठाह्
नज़्दीख् वातिथ् गोसय् दूर् ।
ज़ाहिर् त बातिन् कुनुय् ड्यूठुम्
गयेम् ख्यथ् च्यथ् च्वज़्ज़ाह् चूर् ॥
संसारम् मज़्ज़ कँह् न ग्रा रोज़ि
रोज़ि कुन् परम-शिव ओ-अगूर् ।
ल्वल्य-मज़्ज़-बागन् ब्वय् ललनावन्
जिगरस् मज़्ज़-बाग् करस् गूर-गूर् ॥ ३२ ॥

दक्षस्य वैराग्यकथनम् ॥ ३२ ॥

क्षणमात्रेणैव दृष्टं-मया, हिमजलकणाः पतन्तः
क्षणेनैव दृष्टं-मया, पतत् हिमजालम् ।
क्षणेनैव दृष्टं-मया, अन्धतामिस्रं रात्रौ
क्षणेनैव दृष्टं-मया, दिवसे प्रकाशः ॥ ३२५ ॥
क्षणेनैव आसं अल्पवयाः स्तनंधयबालकः
क्षणेनैव संपन्नोऽहं युवा पूर्णः ।
क्षणेनैव आसं संचरन् प्रचरन्
क्षणेनैव संपन्नोऽहं दग्धीभूय भस्मशेषावस्थः ॥
नहि स्थास्यति शीतकालः नहि स्थास्यति ग्रीष्मकालः
नहि विरविष्यति श्रावणमासात् पश्चात् कस्तूरनामपत्ती ।
नहि स्थास्यति प्रसन्नता, पुनः नहि स्थास्यति शोकः
नहि शब्दायिष्यते प्रत्यहं वीणादिवाद्यम् ॥
अभूवं एक-एव संपन्नोऽहं च अनेकरूपः
सामीप्यं प्राप्य संपन्नोऽहं-त्वत्तः दूरः ।
प्रत्यक्षं परोक्षं च एक-एव दृष्टो-मया (त्वं विश्वात्मा)
गता-मत्तः जग्ध्वा पीत्वा चतुष्पञ्चाशत् चौराः ॥
संसारस्य मध्ये किञ्चित् नहि भोः स्थास्यति
स्थास्यति एकाकी परमशिवात्मा श्री-अघोरभट्टारकः ।
(तं) अङ्कमध्यभागे अहमेव लालयिष्यामि
हृदयस्य मध्यभागे करिष्यामि-तस्य लालनाम् ॥ ३२ ॥

---

33. ANOTHER HYMN OF DAKṢA ON THE SAME SUBJECT.

निश्र अन्त-रस्ति आगर लो-लो
निर्मल् ज़ल् गोस् खर लो-लो ।
नंनु गोस् मज़ु बव-सर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३३० ॥
पाज़िस् मज़ु ओसु नंनु आकाश्
सद्विचार-नेत्रन् ज़ांज़्-हंन्दु गाश् ।
मोह-वुनरि खंटु म्य ज़र ज़र लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
मोह कठ्कार-सूंत्य् बोज़न आम्
रातस् द्वह् त सुबहस् श्याम् ।
मन्दिज़्न् द्वह् म्य लंगु दर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
क्रेठि-व्वन्दके वन्द-सूंत्य् अन्द-वन्द्
म्वख् आम् खटन त गोस् यख् बन्द् ।
पम्पोश् ज़न् गोस् बर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
च़ञ्चल् माँपनुम् चित्-चन्द्रम्
ल्वकटिस् प्योम् न ग्रम-ग्रव्नम् ।
बुज्यरुकु सूर् प्योम् ज्यर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दक्षवैराग्यमेवात्रापि वर्ण्यते ॥ ३३ ॥

सकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मलं जलं (उद्भूय) संपन्नोऽहं मूर्तरूपः नाम ।

प्रत्यक्षीभूतोऽहं मध्ये भवसरसः नाम

गम्भीरः आत्मा विस्मृतो मम, किं-नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (मदात्मनः) मध्ये अभूत् प्रकाशः आकाशः

सद्विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानस्य प्रकाशः ।

(तत्र) मोहात्ममिहिकया गूढः मम अंशः अंशः नाम

गम्भीरः आत्मा० ॥

मोहान्धकारेण अतिशैत्यात्मना दृष्टौ आगतं-मे

रात्रौ दिनं, तथा प्रभाते सायंकालः ।

मध्याह्ने दिवसः मम गतः निरोधं (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कठोरचित्तात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

मुखं आच्छादनेन पिहितमिव मे, यथा संपन्नोऽहं ध्यान-जलमिव बद्धः ।

पद्मं इव गतोऽहं विशरणां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

चञ्चलः संपन्नो-मे चित्तचन्द्रमाः

बालस्य पतितो-मे न शमरूपं-शीतजलकणजालम् ।

(अधुना) वृद्धतायाः अवस्थायस्तुतिः पतिता-मयि अत्यर्थं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

---

* लो लो इति वात्सल्यातिशयद्योतकं पदं वाक्यान्ते प्रयुज्यते ॥

कुस् शिशर् गाँठू ज़न् मन-किनि सक्य्
ज़ीव-आर-रस्तिस् छ्यम्-न च्यांज़् बक्य् ।
खर-रंसु व्यसर मा व्वज़् व्वह् लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२५ ॥
दुयी-हज़्य तूर्य म्य आत्म-सूर्य खंटु
अंनु बन्योस् तंनु आसिथ् व गोस् म्वंटु ।
क्रूद्-कठ्कंशि कंरुस् खर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
संसार-छानन् कंरु म्य दंरु कार्
दार-कनि लोगुनम् देह-अहंकार् ।
तुल-कतर्युकु लंदुन् गर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
कंरुनम् कलिकालंकि शिशिरन्
दार-छ्यय वार-वुथिचूय् नंशरन् ।
वुर्यनम् पाँ-म्वक्क-लर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ममताय त्रिय कंरुनस् खानदार्
दंपुनम् विशय-बूगन् लार् ।
गर अक्क् लूबकि बर लो-लो
संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
इन्द्रिय-शुरि छिय् ताबेदार्
दार्यौ-कनि छिय् वंथि नव द्वार् ।

अस्मि श्यानीभूतजलधारा इव मनसा कठिनीभूतः

जीवदयारहितस्य अस्ति-मे-न तव भक्तिः ।

स्मृति(चेतना)रहितः भ्रंशमाप्स्यामि मा-स्वित् अधुना अहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३५ ॥

द्वैतात्मकेन शीतेन मम स्वात्मात्मसूर्यः गूढः

अन्धः भूतोऽहं, तनुः भूत्वा अपि संपन्नोऽहं स्थूलः ।

क्रोधात्मना शीतातिशयेन कृतोऽहं स्थिरः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

संसारात्मना-तृष्णा कृतं मम दृढं कर्म

दारकृते संयोजितस्तेन-मे देहाहंकारः ।

(यत्र) श्यानीभूतजलमयशिलेष्टिकाभिः आरोप्य-निर्मितं-तेन गृहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कृता-तेन-मम कलिकालात्मना शिशिरकालेन

धैर्यरूपगेहपटलास्तरणतृणस्य वैरात्मपटलप्रान्तनिःस्रव-
ज्जलविप्रुड्जालकरणिका नश्वरता ।

(तत्र) प्रोम्भितास्तेन-मे जलमयमुक्तावल्यः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

ममतारूपया स्त्रिया कृतस्तयाहं गृहस्थाश्रमी

कथितं-तया-मे विषयभोगान् अनुसर (आसक्तोपभुङ्क्ष्व ।

गृहं प्रविश लोभात्मना द्वारेण नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(अत्र) इन्द्रियात्मापत्यानि सन्ति-ते वशवर्तीनि

पक्षद्वारस्थाने सन्ति-ते उद्घाटितानि नव द्वाराणि ।

वुछ् हवाह् कर् हवस् खर लो-लो
सन् पान् मठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३४० ॥
छ्श्रा थवमय् खिद्मथ्गार्
छ्रह् दिथ् राथ्-द्वह् गर कुन् सार्।
लूटिथ् पनन्नि त व्वपर् लो-लो
सन् पान् मठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ज्यन् मरुन् मश्राव् स्वख-सान् व्यह्
शिशिरस्-मज़् यख्-त्रेशाह् च्यह्।
दथ् गर कुथ् आश्वर लो-लो
सन् पान् मठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
बूज़िथ् दथिसय् गरस् मज़् गोस्
यच्-कालि होशस् प्योस् काँप्योस्।
ढ्यर्थ-हंज़् छ्यम् थर-थर लो-लो
सन् पान् मठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
निर्मल निश्कल निश्कामय्
छिय् बमन्त-रङ्ग वलिमति ज्यामय्।
पद्मनाभ पीताम्बर लो-लो
सन् पान् मठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
अमृत-वर्शन-सूत्य् च्याने
यिथि दशमच् हिथ-थर्य म्याञ्।
बामुन् श्याम-खन्दर लो-लो
सन् पान् मठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३४५ ॥

पश्य सुखवातं, कुरु कुतुकं स्थिरं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४० ॥

तृष्णा निहिता-मया-ते दासी

अन्विष्य अन्विष्य रात्रिन्दिवं गृहं प्रति क्रमेण-संगृह्य-संचिनु ।

अभ्यवस्कन्द्य स्वान् परान् (च) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

जननं मरणं विस्मर, सुखयुक्तः तिष्ठ

अतिशीतकालमध्ये अतिशीतलं जलं पिब ।

ईदृक् गृहं अस्ति-ते आश्चर्यरूपं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(इत्थं) श्रुत्वा, ईदृशस्य गृहस्य मध्यं गतोऽहम्

अतिकालेन स्मृतौ पतितोऽहं, कम्पितोऽहम् ।

शैत्यस्य अस्ति-मे अतिकम्पः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

हे-निर्मल, निष्कल, निष्काम

सन्ति-ते पीतवर्णानि वसितानि वस्त्राणि ।

हे-पद्मनाभ पीताम्बर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(दयात्मना) अमृतवर्षेण त्वदीयेन,

उद्भविष्यति दग्धायाः मालतीलतायाः मदीयायाः

अङ्कुरः हे-श्यामसुन्दर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४५ ॥

ज़्वालारूप ज्योतीखरूफ् यिम्
सूर्य-हिङ् प्रत्यख् दर्शुन् दिम् ।
च्यानि तेज़-ताप कति दर लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ननु नेरि आत्मसूर्यकुय् प्रकाश्
मुह कठ्-कंशिमय् सुय् करि नाश् ।
आकाश् वुछ ज़र-ज़र लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
नय् रोज़ि कठ्-कंशु नय् मर्दी
बिय माँपन यिय् ओसुस् तिय् ।
निर्मल् ज़ल् ब्वव खर लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
कृष्णस् म्य सूर्य-रूफ् हावि ग्वसोञ्
शीन-मञ्ज़ वुछिहे नेरान् पोञ् ।
मरि गोस् करि करि मर लो-लो
मनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२ ॥

---

34. DAKṢA'S SELF-ABASEMENT.

ज़ाञ्-गाश् मोहञ्-राचू गटरोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २५० ॥
प्रत्यख् आसिथ् कति पर्ज़नोवुम्
मन्यञ्न् होवुम् रातकूलि पान् ।

हे-ज्वालारूप, ज्योतिःस्वरूपः आगच्छ-मे

सूर्य-इव प्रत्यक्षं दर्शनं देहि-मे ।

त्वदीयेन तेजोद्योतेन कुत्र स्थिरीभविष्यामि नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(येन) प्रत्यक्षं निर्गमिष्यति आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

मोहात्मनः श्यानशीतस्य स-एव करिष्यति नाशम् ।

(येनैव) चिदाकाशं द्रक्ष्यामि संपूर्णं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

नहि स्थास्यति शीतश्यानता, नहि शैत्यम्

पुनः संपत्स्यामि यदेव आसं तदेव ।

निर्मलं जलं भूयासं सृत्या नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य मे सूर्यात्मरूपं प्रदर्शयिष्यति यतिनाथः

हिममध्यात् पश्येत् निर्गच्छत् पानीयम् ।

निमग्नः संपन्नो-ऽहं कृत्वा कृत्वा परीक्षां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३ ॥

दक्षस्येयं सव्रीडमिवोक्तिः ॥ ३४ ॥

ज्ञानप्रकाशः मोहात्मरात्र्या गृहितो(तामिस्रीकृतः)-मे

सूर्यः उपलक्षितो-मया न, विनष्टो-मे दिवसः ॥ ३५० ॥

प्रत्यक्षीभूतः कुत्र उपलक्षितो-मया

मध्यन्दिने प्रदर्शितो-मे परोक्षिणपक्षिणा स्वात्मा (दुर्निमित्तमिव दृष्टम्) ।

खर-पखि हंसाह् कति वुफनोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥
च्यतुकुय् बालुख् कति वुज़नोवुम्
मोवुम् आद्य-प्रबातस्-मञ्ज़ ।
मुर्ख-ब्वंज़ू मन-मञ्ज़लिय् अलरोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥
सूर-म्यचि मिलविथ् यूञ्जाह् चोवुम्
प्यचि-कानाह् तथ् थोवुम् सूंत्य् ।
गंञ्जूरोवुम् त मद् हंख्वाह् पोवुम्
सूर्य पर्ज़नोवुम् न रोवुम् दह् ॥ ३४ ॥

---

35. DAKṢA SINGS A HYMN IN PRAISE OF ṢIVA, AND ASKS PARDON. THIS IS GRANTED.

बक्ति-बावनाय-सूंत्य् कुस् दस्-बस्तय्
ज्यव् छ्यम् न परहां च्यांञ् लीला ।
क़ावंलि-ज्यव् छ्यम् मन्दछान् कुस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ ३५ ४ ॥
क़ावंलि-बोल्य ब्यलि दय् वंनुनस् तय्
प्रसन् गौव्, अमनि लंगु शिवशंकर् ।

स्मृतिरूपपक्षेण हंसः (स्वात्मरूपः) कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्धापितो-मया

सूर्यः उपलक्षितो न० ॥

चित्तात्मा बालकः कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्बोधितो-मया

(प्रत्युत) शायितो-मया प्रभातारम्भे (स्मृत्या शम्भुसारूप्यप्रदे) ।

मूर्ख-बुद्ध्या मनोरूपे-बालशय्यावाहने* लालितो-मया (येन गाढनिद्रां गतःसः)

सूर्यः उपलक्षितः० ॥

भस्म-मृत्तिकया संयोज्य (घटितः) क्रीडनकगुलिकाविशेषः प्रक्षिप्तो-मया

तृणविशेषात्मबाणः तेन सह स्थापितो-मया ।

गणितं† तु, मत्तहस्ती पातितो-मया (इति)

सूर्यः उपलक्षितो० ॥

स्वपूर्वकृतस्य क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकं दत्तस्तुतिः ॥ ३५ ॥

(अतः) भक्तिभावनया अस्मि बद्धाञ्जलिः

(तादृशी) जिह्वा अस्ति-मे न (यया) पठेय तव स्तुतिम् ।

क्षागस्य जिह्वा अस्ति-मे (तेन) लज्जमानः अस्मि नाम

अस्मि निःसहायः, तत् कुरु-मे पालनाम् ॥ ३५४ ॥

क्षागभाषया यदा इत्थमेव कथितं-तेन-तस्मै नाम

प्रसन्नः संपन्नः, हसितुं प्रवृत्तः शिवशंकरः ।

---

* बालशय्या तु यदि न चञ्चलिता स्यात्तदा बाल उद्बुध्यते । यदि च चञ्चाल्यते तदा स्वयमुद्बुद्धो ऽपि बालो ऽत्यन्तं निद्रालीनो भवति इति प्रसिद्धम् । तद्वन्मयापि मनोरूपशय्यायां संचालितश्चित्तबालो ऽतिशयेनैव निद्रालीनो विहित इति भावः ।

† असत्याहंकृतिरेव ममोद्भूतेति भावः ॥

बूज़ि बूज़ि दपनि लंगु ब्रह्माहस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ ३५५ ॥
हे-ब्रह्माजी खश् गोमस् तय्
दमिय् बोल्य पूज़ाय-प्यठ् कांक़ाह् ।
युस् परि, ज्यलुदंय् प्रसन् गक़ तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
अमिय् गलमुद्री नाव् यंवुहस् तय्
तय् बोल्य यियु परि प्रथ् कांक़ाह् ।
शिवजी साख्यात् बोज़नि यियि तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
प्रज़ापतनंय् नीलकंठस् तय्
क़ावंलि-बोल्य वंञू दहय् लीला ।
प्रसन् गोस् गंक़ितन् स्य-ति कृष्णस् तय्
कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ ३५५ ॥

---

36. ANOTHER HYMN OF DAKṢA.

कोफुर-रङ्ग, सफेद्-अङ्ग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३५८ ॥
कुंनुमंतु कुय् च्य वासुख् हटि
रछिनि मटि च्यय् सारिय् ।
आश् छ्यम् गाश् अन् अञ्जगटि
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३६० ॥

श्रुत्वा श्रुत्वा वक्तुं प्रवृत्तः ब्रह्माणं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५५ ॥

हे-ब्रह्मन् प्रसन्नः संपन्नो-ऽहमस्य नाम

अनया वाख्या पूजायां कश्चित् ।

यः पठिष्यति, शीघ्रमेव प्रसन्नः भविष्यामि तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

अनेनैव-हेतुना गलमुद्रेति नाम स्थापितं-तैस्तस्याः (तादृग्वाख्याः) नाम

तां वाणीं यथा पठिष्यति प्रत्येकः पुरुषः ।

श्रीशिवः साक्षात् श्रोतुं आगमिष्यति तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

दक्षप्रजापतिना नीलकण्ठस्य नाम

क्षागवाख्या प्रोक्ता इयमेव स्तुतिः ।

प्रसन्नः संपन्नो(यथा)-तस्य, संभूयात् (तथा) ममापि भक्तस्य (कृष्णाख्यस्य) नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५ ॥

दक्षस्य स्तुतिः क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकम् ॥ ३६ ॥

हे-कर्पूररागदेह, शुक्लवर्णाङ्ग

उपहारीभवेयं गङ्गजटन्-नाम्नि-भवदाश्रितक्षेत्रे (गङ्गायुतजटायां वा) ॥ ३५९ ॥

धृतः अस्ति-त्वया त्वया वासुकिः कण्ठावलम्बी

रक्षणाय समर्पिताः तवैव सर्वे ।

आशा अस्ति-मे, प्रकाशं आनय (उत्पादय) अन्धतामिस्रे

उपहारीभवेयं० ॥ ३६० ॥

परं-ब्रह्म हे केवल
क़ावलि कल म्य लोगुथ् ।
च्यानिय्-सूत्य् व्वज़् बिय बल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
हे परम-शिव परमानन्द
ब्वह् च्यय् वन्द पननुय् पान् ।
म्य शोनुमख्-न कुस् शरमन्द
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
निराकार निरञ्जन
त्रिलोचन कुख् सोरुय् ।
आनन्दगन वृषबासन
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
दयावान संकर्षण
सावदान मन दारय् द्यान् ।
यिथु ओसुस् तिथु बिय-ति बन
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
प्रथ् बाल बाल प्रथ् वन वन
सनातन क़ारथ् ब्वह्
च्य् कुख् द्यार् च्य् कुख् दन
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३६५ ॥
चिन्तामन श्री-आत्मदेव
महादेव खसाञ्जो ।

हे-परंब्रह्मन्, हे-कैवल्यात्मन्

अजस्य शिरः मयि संयोजितं-त्वया ।

तवैव-कारणेन अधुना पुनः उल्लाघीभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे परमकल्याणरूप परमानन्दरूप

अहं त्वय्येव उपहारीकुर्यां स्वकीयं देहम् ।

मया ज्ञातो-मया-त्वं न, अस्मि (तेन) लज्जितः

उपहारीभवेयं० ॥

हे-निराकार, निष्कलङ्क

त्रिलोचन, असि-त्वं सर्वमेव ।

हे-आनन्दघन, वृषभवाहन

उपहारीभवेयं० ॥

हे दयामय, संकर्षण

सावधानेन मनसा धारयेयं-तव ध्यानम् ।

यादृक् अभूवं तादृक् पुनरपि संभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

प्रत्येकस्मिन् गिरौ गिरौ, प्रत्येकस्मिन् वने वने

हे-सनातन, अनुचरेयं-त्वां अहम् ।

त्वमेव असि द्रव्यं, त्वमेव असि धनम्

उपहारीभवेयं० ॥ ३६५ ॥

हे-भक्तचिन्तामणे, श्रीमन्नात्मदेव

हे महादेव, यतीन्द्र ।

द्यन्-राथ् च्यय् करय् सीव्
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
इच्छा-कुलि त्रिग्वन् मेव
चिदाकाश शब्नम-सूत्य् ।
तथ्-मञ्ज् बेलि-फलु कुख् शिव
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
सुय् बेलि-फलु कुह् सूक्ष्म् दान
कुलु ह्यथ् लंज्य लंगौ-सान् ।
हनि-हनि वातिथ् कुख् चूय् पान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
बोज़न यिख् चूह् ज़ाञ्-ग्यान
अमि दमि सान् सोरय् ह्यथ् ।
दारनाय वार दारिथ् द्यान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
स्वदय् साद सूरयमति
उमापति कुख् नज़्दीख् ।
चराचर क्राडय् कति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३७० ॥
दह् लगु दर स्वमञ्ज्-स्वथि
अश्वद वासनायौ-सूत्य् ।
हैरान् कुस् ब्वह् दमिय् वति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥

अहो-रात्रं तवैव करिष्यामि-ते सेवाम्

उपहारीभवेयं० ॥

सदिच्छावृत्तस्य त्रिगुणात्मप्राकृतिकरूपाणि फलानि (फलितानि)

चिदाकाशसकाशात् (कल्यारम्भाद्यतमोरूप)रात्र्यन्तपतितहिमकणपुञ्जेन।

तस्य-मध्ये बीजफलरूपः असि-त्वं हे-शिव

उपहारीभवेयं० ॥

तदेव बीजफलं अस्ति अतिसूक्ष्मम्

(यस्मात्) वृक्षः सह शाखाभिः स्कन्धैश्च सह (संभवति)।

(तत्र सर्वस्मिन्) प्रत्यंशं व्याप्य असि त्वमेव स्वयम्

उपहारीभवेयं० ॥

सुज्ञातो भविष्यसि त्वं संवित्प्रकाशेन

अनेन (अप्रत्यक्षेण) एतेन (प्रत्यक्षेण च) सह सर्वमेव (कार्यकारण-वर्गं) सह-धृत्वा।

धारणया दृढं धृत्वा ध्यानम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे-ऋजुप्रकृते साधो, भस्ममलितगात्र

उमापते, असि समीपवर्ती।

हे-चराचरात्मन् अन्वेषिष्यामि-त्वां कुत्र-नाम

उपहारीभवेयं० ॥ ३७० ॥

दिनं संगतं निरोधे (अवसितं) मध्यभागे-सेतोः (अकृतकृत्यत्वे)

अशुद्धाभिः वासनाभिः

कांदिशीकः अस्मि अहं अनेनैव मार्गेण

उपहारीभवेयं० ॥

भैरव-नाथ महाकाल
स्मरन च्यानि निश कुम् दूर् ।
तवय् कुम् ब्वह् द्रमिय् हाल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
आम्तम् खश् कास्तम् ज़ाल
हे बूलबाल दयालो ।
करय् लोल-पोशन् माल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
मारय् लोल-खरञ्ज ताल
थितम् साल यग्यस् प्यठ् ।
ख्यतम् ख्यौर-खंडकि थाल
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
ओसुम् वार खतुम् कूद्
द्रति-योर् रूदु च्यतम् म्य ।
कूद-निश कँह् द्राम् नो सूद्
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३७५ ॥
दयावान हे बडि-दय
मृत्युञ्जय दया कर् ।
बोज़न आख् मथ्-निर्नय
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
ज़ालय् काँठगनच स्वछ
रत्नदीप दूपय् सान् ।

हे-भैरवनाथ महाकालरूप

स्मरणकर्मणः तव सकाशात् अस्मि सुदूरः ।

तेनैव अस्मि अहं अनेनैव वृत्तेन (युक्तः) (इमामवस्थामाप्तवान् इति)

उपहारीभवेयं० ॥

भूया-नाम-मे प्रसन्नः, अपनय-नाम-मे ज्वरान्

हे साधुनाथ दयालो ।

कुर्यां-ते प्रेमपुष्पाणां मालाः

उपहारीभवेयं० ॥

आहन्यां-ते प्रेमस्वरोपेतान् तालान्

आगच्छ-नाम-मे निमन्त्रणेन यज्ञं प्रति ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे (मन्निवेदितानि)सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्राणि

उपहारीभवेयं० ॥

आसं (तु) साधुवृत्तः, आरूढो-मयि क्रोधः

इतो-ऽनन्तरं स्थितं नित्यस्मृतौ मम ।

क्रोधात् किंचिदपि निर्गतं-मे न फलं (प्रत्युत दुष्फलमेव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३७५ ॥

हे-दयालो, हे महेश्वर

हे-मृत्युञ्जय दयां कुरु ।

प्रतीतौ आगतस्त्वं सत्यनिर्णयेन

उपहारीभवेयम्० ॥

प्रज्वालयिष्यामि (आधूपयिष्यामि)-ते गुग्गुलस्य अञ्जलीन्

रत्नदीपेन धूपेन (च) सह ।

प्रयम-सूत्य् ह्यमथ् क्कच्च
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
दितम् ज्यव् त लौला पर
पशु-वाव-निश रक्तम् म्य ।
इति-थोर् व्वञ् कर हर हर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
हे अंग्न-म्वख जटादार
अंग्न-वंत्रू अंग्नम् मञ् ।
ऊमय् ख्यत शिव-शङ्कर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
यितम् गर महेश्वर
मनस् दार च्योनुय् द्यान् ।
प्रयम च्यांञ् पूजा कर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३८० ॥
चरन् च्यानि दिगम्बर
रटहां हर मनस् मञ् ।
लवहां तार् इमि बव-सर
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
सादन्-हन्दि हे सत्संग
सतंचू म्य-ति करतम् लय् ।
संसारन् ब्वह् अंनुनस् टंग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥

अतिप्रेम्णा गृह्णीयां-त्वां अङ्के

उपहारीभवेयं० ॥

देहि-नाम-मे जिह्वां, यथा लीलां (स्तुतिं) पठिष्यामि

पशुभावसकाशात् रक्ष-नाम-मां माम् ।

(यथा) इतः-परं, अधुना करिष्यामि हर हरेति (नित्यकीर्तनम्)

उपहारीभवेयं० ॥

हे अग्निमुख जटाधर

हविष्यद्रव्यफलानि अग्नेः मध्ये ।

जुहुयां-ते भुङ्क्ष्व-नाम हे-शिव-शङ्कर

उपहारीभवेयं० ॥

आगच्छ-नाम-मे गृहं हे-महेश्वर

मनसि धारयिष्यामि तवैव ध्यानम् ।

प्रेम्णा तव पूजां करिष्यामि

उपहारीभवेयं० ॥ ३८० ॥

चरणौ त्वदीयौ, हे-दिगम्बर

गृह्णीयां हे-संतापहर मनसः मध्ये ।

(येन) लभेयं उद्धारं अस्मात् भवसरसः

उपहारीभवेयं० ॥

सज्जनानां भोः सत्संगरूप

सत्पथस्य ममापि कुरु-नाम-मे प्रीतिम् ।

संसारेण अहं प्रापितस्तेनाहं अत्यन्तमुद्वेगम्

उपहारीभवेयं० ॥

कृष्णम् म्य च्याव् द्यानचू बंग
स्मरन-सूत्य् करुम् मस्थ् ।
तिथुय् चिथु गक़ दबंग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३६ ॥

---

37. HAVING FINISHED HIS PRAISES OF ŚIVA, DAKṢA AGAIN COMMENCES HIS SACRIFICE. HAVING PACIFIED ŚIVA THE GODS OBTAIN PERMISSION TO DEPART, AND REPAIR TO THEIR RESPECTIVE ABODES.

राज़न् य्यलि वञ्ज़ लीला स्वन्दर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८४ ॥
यग्यस् प्यठ् गय् समिथ् सारिय्
शमिथ् त कर्रुहस् आर-ज़ारिय् ।
शिव-द्यान् दोरुख् हृदयस् अन्दर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८५ ॥
होम करवाया दखन-का राजा*
घंटा शङ्ख और बाजा नाल ।
टफ्थ् गेय् देवता खश् गौव् ईश्वर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
लाखों चौजों अग्नि-में पाया
सावधान् कराया जगन्नाथ् ।

---

* This and most of the following lines are in Hindī.

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिर्देशः) कृष्णाख्यं (मां) पायय ध्यानात्मकं भङ्गारसम्

स्मरणेन (स्वेन) कुरु-नाम-मां प्रमत्तम् ।

तथैव यथा भविष्यामि मदेन-निश्चेष्टः (इव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३६ ॥

स्तुतेरनन्तरं दक्षस्य पुनर्यज्ञारम्भः । तान्देवान्प्रति प्रसन्नी-भूतस्य शिवस्य सकाशात्स्वगृहाणि गन्तुं लब्धसमनुज्ञानानां देवानां वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ३७ ॥

राज्ञा|(दक्षेण) यदा प्रोक्ता स्तुतिः शोभना

प्रसन्नः संपन्नः शिवशङ्करः ॥ ३८४ ॥

यज्ञस्थानं प्रति गताः समेत्य सर्वे-एव

शान्त्वा तु कृतास्तैस्तस्मै आर्तविज्ञप्तयः ।

शिवस्य-ध्यानं धृतं-तैः हृदयस्य अन्तः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३८५ ॥

यज्ञं कारितस्तेन दक्षिणापथस्य राज्ञा

घण्टाभिः शङ्खैः तथा वाद्यविशेषेण युक्तोत्सववृत्त्या ।

संतृप्ताः संपन्नाः देवाः संतुष्टिं उपगतः ईश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

लक्षसंख्याकानि द्रव्याणि अग्नौ प्रक्षिप्तानि

(यथा) अत्यन्तप्रसन्नतां आपादितः जगदीश्वरः ।

त्रिलोकनाथ् ईश्वर् परमेश्वर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
कोप हटा सिद्ध हुई मन-की चिन्ता
आग-से यज्ञपुरुष निकला ।
ताज़् आव् स्वामियस् निश नन्दिकेश्वर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
अरज़ यों किया जा-कें अकेला
जाने-का वेला है नज़दीख् अब ।
सब-को रुखसथ् करना है ब्यहतर्
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥
महादेव-ने फिर फिर बोला
सब जावोगे आनन्द नाल ।
जाते-हैं हम भी कैलास-के ऊपर
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३९० ॥
दुख छोड-के रखो आनन्द नालय्
कृष्ण-जी-को रच-पालय् कर् ।
दिखावो रूप उस-को अपना दिगम्बर
प्रसन् साँपनु शिव-शङ्कर् ॥ ३७ ॥

त्रिलोकनाथः ईश्वरः परमेश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

(तस्य) कोपः अपगतः, सिद्धा संपन्ना मनसः कामना

अग्नेः यज्ञपुरुषात्मा-शिवः निर्गतः ।

तावदेव आगतः स्वामिनः समीपं नन्दिरुद्रः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

विज्ञप्तिः इत्थं कृता, गत्वा-समीप रहस्यतया

गमनस्य समयः अस्ति निकटे अधुना ।

सर्वेषामेव गमनानुज्ञानं विधेयं अस्ति योग्यम्

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

महादेवेन पुनः पुनः कथितम्

सर्वे गमिष्यथ आनन्देन युक्ताः ।

गच्छामः वयं अपि कैलासं प्रति

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३९० ॥

दुःखं विहाय (अपाकृत्य) स्थापय आनन्देन युक्तम्

कृष्णाख्यस्य (मे) (च) पालनं कुरु ।

प्रदर्शय रूपं तस्मै (मे) स्वकीयं हे-दिगम्बर

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३७ ॥

---

38. THE SACRIFICE BEING COMPLETED, NĀRADA COMMENCES A TRIUMPH-SONG IN PRAISE OF ŚIVA AS THE LATTER DEPARTS FOR KAILĀSA.

ज्यग् य्यलि म्वकल्योव् वारय्-कारय्
नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९२ ॥
दपुनम् अरज़् कुम् हे निराकारय्
गक्वि् व्हि खख-मान् कैलास् प्यठ् ।
वनहाव बूज़ितोम् अूकहन तारय्
नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥
शिवनाथ् साँपनु वृग्रबस् सवारय्
फीरिथ् वननि लगु नारदम् कुन् ।
सामवेदकि खर् वन् वार-वारय्
नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥
रचु वनिज़ि वानी ब्वह् कन् दारय्
बक्ति बावनाय प्रयम-बावय् सान् ।
दपुनम् बूज्यूम् चिवुवन-सारय्
नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९५ ॥
दथ् वानिय मज़ू बोज़् ज़ार-पारय्
बस्मादारय् कृष्णम् चय् ।
रूफ् हावुस् मुचरिथ् नव-दारय्
नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३८ ॥

अथ यज्ञसमाप्तेरनन्तरं नारदर्षेर्नान्दीवादनं प्रस्तूयते ॥ ३८ ॥

यज्ञः यदा समाप्तः सुखेनैव

नारदः उत्थितः वीणां सह-कृत्वा ॥ ३९२ ॥

कथितं-तेन-तस्मै (शिवाय), विज्ञापनं अस्ति-मे हे निराकार

गच्छत यूयं सुखेन कैलासं प्रति ।

कथयेयं-वः शृणुत-नाम-मे श्लोकानां त्रितयमात्रम्

नारदः उत्थितः० ॥

श्री-शिवः संपन्नः वृषभे आरूढः

प्रत्युत्तररूपेण कथयितुं प्रवृत्तः नारदं प्रति ।

सामवेदस्य स्वरान् कथय शनैः शनैः

नारदः उत्थितः० ॥

मनोहरां कथयेः वाणीम्, अहं कर्णौ निधास्यामि

भक्त्या भावनया प्रीतिभावेन संयुक्तम् ।

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै, शृणुयात-मे (भक्तिगीतं) हे-त्रिभुवनसारभूताः

नारदः उत्थितः० ॥ ३९५ ॥

अस्याः वाण्याः मध्ये शृणु करुणाविच्छ्रीः

हे-भस्मानुलिप्तगात्र कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः मे) त्वमेव ।

रूपं-स्वं प्रदर्शय-तस्मै उद्घाटय नवद्वाररूपद्वाराणि

नारदः उत्थितः० ॥ ३८ ॥

---

39. NĀRADA'S TRIUMPH-SONG.

The 39th Chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397—407).

---

40. ANOTHER TRIUMPH-SONG OF NĀRADA. HE PROPHESIES THE MARRIAGE WITH PĀRVATĪ.

सेतार-स्वर् गयु कननय्-कननय्
वननय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥ ४०८ ॥
नौरिथ् गोख् मञ्ज् ज्यङ्गलन् त वननय्
वृशवस् साँपनुख् सवारो लो-लो ।
दर्शन च्यान्युकु कुस् तलब्गारो
वननय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥
द्वह-खत द्वह कुम् लोल् च्योनु गननय्
त्रोवुथम् च्य कंतु रफ्तारो लो-लो ।
खंटुथम् पान् तय् रंटुथम् गारो
वननय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥ ४१० ॥
बक्रबागनय-किनि रंतु कुम् बननय्
डेशहाथ् दुबार बिय च्य् लो-लो ।
हिमालय-सन्दि गरि कुय् विवाह-कारो
वननय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥
तथ् खान्दरम् म्य-ति क़ारिथ् अननय्
डेशथ् त्रिबुवन-सारो लो-लो ।
तति बोज़नावथ् बिय सेतारो
वननय् छिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥

नान्दीवादनं नारदस्य ॥ ३९ ॥

पुनर्गानं नारदस्य ॥ ४० ॥

वीणास्वरः गतस्ते कर्णयोः

कथयन्तः स्मस्ते दैन्यालापान् नाम ॥ ४०८ ॥

निर्गत्य गतस्त्वं मध्ये अटवीनां, अरण्यानां च

वृषभे संपन्नस्त्वं आरूढो नाम ।

दर्शनस्य त्वदीयस्य अस्मि अत्युत्सुकः

कथयन्तः० ॥

दिनाद्दिनं अस्ति-मे प्रेम तव घनीभवत्

आरब्धं (प्रक्रान्तं)-त्वया-मत्तः त्वया कुत्र गमनं नाम ।

गूहितस्त्वया-मे स्वात्मा, पुनः परिगृहीतं-त्वया-मे सुगूढगुहास्थानम्

कथयन्तः० ॥ ४१० ॥

सुभाग्यतया शुभं अस्ति-मे भवितव्यम्

पश्येयं-त्वां द्वितीयवारं पुनः त्वामेव नाम ।

हिमालयगिरेः गृहे अस्ति-ते (भविष्यत्) विवाहकर्म

कथयन्तः० ॥

तस्मिन् विवाहोत्सवे मामपि निमन्त्रयिष्यन्ति

द्रक्ष्यामि-त्वां हे-त्रिभुवनसार नाम ।

तत्र श्रावयेयं-त्वां पुनः वीणाशब्दम्

कथयन्तः० ॥

कम् कम् बूज़न् च्य़्-कि्ति रननय्
साल यिख् गंगादारो लो-लो ।
वरिथ् निहन् बिय राज़कुमारो
वननय् छिय् विस्ल-ज़ारो लो-लो ॥
मनच वाज्य-मज़ू नाव् च्योनु खननय्
द्यान-न्यारिनि नाम्दारो लो-लो ।
म्वहर् च्यांज़् मानन् कुह् मोरु संसारो
वननय् छिय् विस्ल-ज़ारो लो-लो ॥
ग्राफ् छिम् तननय् पाफ् छिम् छ्यनन्य्
आँफ् छ्यम् व्वज़् कूतु प्रारो लो-लो ।
तार् दिम् बव-सर करुनावतारो
वननय् छिय् विस्ल-ज़ारो लो-लो ॥ ४१५ ॥
गरि गरि दर्गनु च्योनु कुम् बननय्
हृदयस्-मज़ू, कंतु लारो लो-लो ।
यित व्वज़् सन्म्वख् दित दीदारो
बननय् छिय् विस्ल-ज़ारो लो-लो ॥
कृष्ण् लगि पारि-पारि च्यान्यन् ग्वननय
छ्यत कर्त नरकुनु नारो लो-लो ।
दति-योर् थियितनय् ज़गतुकु आरो
वननय् छिय् विस्ल-ज़ारो लो-लो ॥ ४० ॥

कानि कानि भोज्यानि त्वत्कृते पाचयिष्यन्ति

निमन्त्रणेन आगमिष्यसि गङ्गाधर-भोः नाम।

वृत्वा नयिष्यसि-तां पुनरपि राजकुमारीं (सतीम्)

कथयन्तः० ॥

मनोरूपायाः ऊर्मिकायाः-मध्ये नाम त्वदीयं उट्टङ्कयन्तः

ध्यानात्मखनकलोहत्तुर्विशेषेण हे-प्रशस्तसन्नामधेय नाम।

मुद्रां त्वदीयां मानयन् अस्ति सर्वः संसारः

कथयन्तः० ॥

शापाः सन्ति-मे क्षीणीभवन्तः, पापानि सन्ति-मे छिन्नी-भवन्ति

(महती) आशा अस्ति-मे, अधुना कियत्कालं प्रतीक्षिष्ये नाम।

उत्तारं देहि-मे भवसरसः, करुणावतार-भोः

कथयन्तः० ॥ ४१५ ॥

क्षणे क्षणे दर्शनं तव अस्ति-मे भवन्,

हृदयस्य-मध्ये (तत्,) कुत्र (सुदूरं) धाविष्यामि नाम।

आगच्छ-नाम अधुना सांमुख्यं, देहि-नाम साक्षात्कारम्

कथयन्तः० ॥

(अन्यकृत्) कृष्णाख्यः संयोक्ष्यति स्वात्मोपहारं तव गुणेषु

शान्तं कुरु नारकं अग्निं नाम

इतः-परं आगच्छतु-तव (उत्पद्यतां-तव) जगतीं-प्रति दया

कथयन्तः० ॥ ४० ॥

---

41. EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN INTRODUCTION TO THE SECOND PART.

सदाशिव-स्वामियो कुख् पाफ् गालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४१८ ॥
सदाशिव स्वामियो कुख् स्वर्ग् दावन्
सदाशिव स्वामियो कुख् स्वकलावन् ।
अपंज़ु पंज़ु सोरुय् सोनु कुख् च़ह् च़ालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
स्वठाहन् नाव्वमीज़ू-मज़ु आग़् थावन्
स्वठाहन् गटि-मज़ु कुख् गाग़् हावन् ।
अंग्गम्वख-सूंत्य् कुख् च़य् पाफ् ज़ालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४२० ॥
करान् कुख् च्यार लाच्यारन् त खारन्
विष्णु-रूंप कुख् अवतार् दारन्
स्वठाहन् अंदकार-प्यठ कुख् वालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
सदा मायाय अन्द-कनि कुख् च़ह् रूज़िथ्
तमाग्राह् कुख् वुक्कान् बनि क्याह् अथ् ।
तवय् कुख् क्रूह् दिवान् कहन् त बालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
अगर् काँह् वुमरि-मज़ु करि वारयाह् पाफ्
अकिय् शिव-नाव-सूंत्य् तम् करख् माफ़ ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन्-नाथ असि पापानि विनाशयन्
हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि जगतीं पालयन् ॥ ४१८ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन् स्वामिन् असि स्वर्गादिलोकान् वितरन्
हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि सर्वबन्धमोचकः ।

असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं असि त्वं सहमानः
हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश्य-मध्ये आशां निदधन्
असंख्यानां आन्ध्य-मध्ये असि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।

अग्न्यात्मसुखेन असि त्वमेव पापानि दाहयन्
हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् असि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्
विष्णुरूपेण असि अवतारं बिभ्रत् ।

असंख्यान् गर्वान्ध्यसमुच्छ्रायात् असि-त्वं, अधः-पातयन्।
हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

नित्यं मायायाः-सकाशात् औदासीन्येन असि त्वं स्थितः
क्रीडामात्रं असि पश्यन्, भविष्यति किं अस्याः (इति)।

तेनैव-कारणेन असि संचरन् (इव) पर्वतेषु च प्रस्थेषु
हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णवयसि करिष्यति अनेकानि पापानि
एकेनैव शिवनामस्मरणेन तस्य करिष्यसि क्षमां (पापविनाशम्) ।

क्कर्मन् यिय् ड्यकस् कुख् अथ डालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
तिकूय् ब्वद् दित यिथु अस्य गम् चलि दूर्
ग्रङ्गन् चलि वुक्कोय् ज़न् चन्द्रमाह् पूर् ।
वलिन् अ्मि संसारकिय् माया-ज़ालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥
ह्यह् कर्मचू अस्य पथ्-कुन् कर्म हानय्
पत्युमु पथ् त्राव्, नवू नवू हाव् ज़ानय् ।
नविस् रक्, वुक् म व्वज़् पतिम्यन् मलालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४२५ ॥
सती-माताय-हन्दुय् कुय् प्रयम् ह्यान्
अकिय् कथि च्याज़ि-बापथ् ज़ोलु तमि पान् ।
स्वकर्म् क्याह् कर्मतु श्रोमु हिमालन्
सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

दुर्भाग्यानां साक्षादागत्य ललाटे अपि हस्तेन स्पृशन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

तादृशीं बुद्धिं देहि-नाम, यथा अस्माकं भीतिः अपयायात दूरम्

उपरागः अपयास्यति, द्रक्ष्यामस्त्वां इव चन्द्रमसं पूर्णम् ।

आवृतास्तेन वयं संसारस्यैव मायात्मना जालेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

अस्ति कृता अस्माभिः प्राक्काले कर्मणः हानिः (दुष्टाचरणविधेयत्यागात्म-दुष्कर्म)

अतीतं पाश्चात्यं परित्यज्य (पापं क्षान्त्वा) नवीनां नवीनां प्रदर्शय सुक्षमिम् ।

नवीनतया पालय, पश्य मा अधुना पुरातनेषु अलीकेषु (अस्मत्कृतेषु त्वद्विषयेषु)

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२५ ॥

सत्याः-(जगत्-)मातुः अस्ति-ते प्रेम अत्यन्तम्

एकस्या-एव कथायाः-निमित्तेन तव-कृते दग्धः तया स्वदेहः ।

पुण्यकर्म (अलौकिकं) किं-नाम (अचिन्त्यमनुत्तरं च) कृतं आसीत् हिमालयेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

PART II.

1. BIRTH OF PĀRVATĪ. HER YOUTH AND UPBRINGING. HER DESIRE FOR ŚIVA AS HER HUSBAND. SHE WANDERS IN THE FOREST CALLING FOR HIM.

कर्म्मवान् ओसु हिमाञ्चय् बंडु दयावान्
मनस्-मञ्ज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ ४२७॥
बंडुय् राज़ा पर्वतन्-हन्दु आसवुनु सर्
स्यठाह् आसिम् खज़ानय् लाल गोहर् ।
स्यदन् सादन् दिवान् आसान् दर्म-किनि दान्
मनस्-मञ्ज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
करान् ओसु ईश्वरस्-कुन् ज़ार-पार
वनान् ओसुम् च्ह् कर्तम् म्योनु च्यार ।
मनस् कुम् दख् स्यठाह्, कँह् कुम् न सन्तान्
मनस्-मञ्ज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
स्यठाह् कुम् माल दोलय् गंज गोहर्
स्यठाह् असवाब् स्वन् त वंफ् ज़र-ज़ेवर् ।
ग्रुराह् कुम न तवय् कुम् सक्य् अर्मान्
मनस्-मञ्ज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ ४२० ॥
सती-माता गयस खग् बान ओसुस्
तमिस् राज़स् निशिन् यिनु पान ओसुस् ।
ज़न्म् ह्यत् तमि तस्-निश् गौव् स्यठाह् ज्यान्
मनस् मञ्ज़ ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥

उत्तरार्धम् ॥ २ ॥

श्रीपार्वत्या जन्म विवक्षुरादौ हिमालयवृत्तं प्रारभ्यते ॥ १ ॥

पुण्यकर्मकृत् आसीत् हिमालयः महान् दयालुः (यः)

मनसि आसीत् धारयन् शिवस्य ध्यानम् ॥ ४२७ ॥

महानेव राजा पर्वतानां वर्तमानः शिरोरूपः

अतिशयेन आसंस्तस्य निधयः रत्नानां मुक्तानां (च) ।

सिद्धेभ्यः साधुभ्यः ददन् वर्तमानः धर्मण-विधिना तद्दानम्

मनसि० ॥

कुर्वन् आसीत् ईश्वरं-प्रति दयोत्पादकविज्ञापनानि

कथयन् आसीत्तस्मै त्वं कुरु-नाम-मे मम अनुग्रहोपायम् ।

मनसः अस्ति-मे दुःखं अतिशयेन, (यतः) किंचित् अस्ति-मे न अपत्यम्

मनसि० ॥

अत्यन्तं अस्ति-मे द्रव्यं धनं निधयः मुक्तादि

अत्यन्तं वस्तूनि स्वर्णं रूप्यं च सौवर्णपदार्थानि-भूषणादीनि ।

अपत्यमात्रं अस्ति-मे न, तेन-हेतुना अस्ति-मे दृढः अभिलाषः

मनसि० ॥ ४३० ॥

(अथ) सती-जगन्माता संपन्ना-तस्य प्रसन्ना, सौपात्रं आसीत्तस्य

तस्य गिरिराजस्य समीपे आगमनं स्वयं आसीत्तस्याः ।

जन्म गृहीतं तया तस्मात् संपन्नं अतिशयेन शोभनम्

मनसि० ॥

तिथय् कोराह् तमिस्-निग़् य्यलि ज़ाय
स्वदय्-लक्ष्मी स्वदुय् तस् गर चाय ।
तिथिस् बाग्यवानस्-सूत्य् कुस् करिय् मान्
मनस्-मज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
त्रिकोटी-देवता छिय् आमवनि यिम्
स्वठाह् आसिय् प्रयम् तमि-सन्दु करान् तिम् ।
तसन्दि पाद् दर्शनस् यिथ् शेरि दारान्
मनस्-मज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
कलान्-छ्यम् ज्यव् तमन्दि तौज़ुकु वनय् क्याह्
करान् आसि देव् गन्दर् स्वद् वाह्-वाह् ।
सूर्य-चन्द्रम-खत आमूय् म ज़ोतान्
मनस्-मज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
वनय् कोताह् ढद कन्द नावद-सूत्य्
रछान् खद्मथ्गार् तस् आसिसय् कूत्य् ।
बबस् तय् माज्य आमूय् टाठू ज़न् प्रान्
मनस्-मज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ ४३१ ॥
वुछिथ् परमशक्तिय-हन्दु द्यान् दारिथ्
थवुख् तस् पार्वती नाव् पान चारिथ् ।
खन्दर्-मालाह् स्वठाह् क्याह् आसू शूवान्
मनस्-मज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
रछान् आम स्वठाह् तस् चज़ दाय
रछन-आय सतन्-मज़् याज़् चाय ।

तथैव कन्या-एका तत्समीपे यदा जाता

सिद्धलक्ष्मीः-एव सम्यक् तस्य गृहे प्रविष्टा

तादृशेन भाग्यवता-सह कः करिष्यति स्पर्धाम्

मनसि० ॥

त्रिकोटिसंख्याकाः-प्रधाना-देवाः सन्ति वर्तमानाः ये

अतिशयेन आसन् प्रीतिं तस्याः कुर्वन्तः ते ।

तस्याः पादौ दर्शनार्थं आगत्य शिरसि धारयन्तः

मनसि० ॥

कुण्ठिता-भवति-मे जिह्वा तस्याः तेजसः कथयिष्यामि किम्

कुर्वन्तः आसन् देवाः गन्धर्वाः सिद्धाः कौतूहलानि ।

सूर्यात्-चन्द्रमसो-ऽधिकतया आसीत् सा दीप्यन्ती

मनसि० ॥

कथयिष्यामि कियत् दुग्धेन सिताविशेषेण फाणितेन

पालयन्तः सेवकाः तां आसंस्तामेव कियन्तः ।

पितुः मातुः च आसीत्सा वत्सला प्राणाः इव

मनसि० ॥ ४३५ ॥

दृष्ट्वा परमशक्तेः-तस्याः ध्यानं धृत्वा

स्थापितं-ताभ्यां तस्याः पार्वतीति नाम स्वयं विचित्य ।

अतिसुन्दररूपा-एका अत्यन्तं किंनाम (अवर्णनीया) आसीत् शोभमाना

मनसि० ॥

पालयन्त्यः आसन् ब्रह्मः तां सेवकस्त्रियः धात्र्यः

पाल्यमानतराभूत् सप्तमे-वर्षे यावत् प्रविष्टा ।

सदाशिव् च़तस् प्योस्, आसूम् पतिमू ज़ान्
मनस्-मज़ू ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
सती आसू मशरोवुन् माजि तय् मोलु
गन्योमतु ओसु तस् शिवनाथ-सन्दु लोल् ।
प्रयम-सूतिन् ब्यक-लानिस् द्राय क़ारान्
मनस्-मज़ू ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
शिव-सन्दु द्यान् करिथ् सय् न्यथ् मनस्-मज़ू
ह्यवान् पय्, वनि दिवान् द्राय वनस्-मज़ू ।
तिथय्-पाठि शिव-लीला आमू बोलान्
मनस्-मज़ू ओसु दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ १ ॥

---

2. PĀRVATĪ HAS MEMORIES OF HER FORMER BIRTH AS SATĪ, AND UTTERS PRAISES OF ŚIVA.

थिमय् पत दिमय् नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४० ॥
च़य् कुख् ज़प-यज़ुकु ज़फ्
च़य् कुख् तप-वनुकु तफ् ।
च़य् कुख् सादन्-हन्दुय् साद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़य् कुख् योगियन्-हन्दु योग्
च़य् प्रानियन्-हन्दुय् प्रान् ।

सदाशिवः स्मरणे आगतस्तस्याः, आसीत्तु-तस्याः प्राचीनं ज्ञानम्

मनसि० ॥

सती आसीत्सा (अवतीर्णा), विस्मृतस्तया माता पिता च

घनीभूतं आसीत् तस्याः शिवस्वामिनः प्रेम ।

प्रेम्णैव स्वभर्तारं निर्गता मार्गयन्ती

मनसि० ॥

शिवस्य ध्यानं कृत्वा सैव नित्यं मनसि

समन्विष्यन्ती संकेतं, मार्गणानि ददती निर्गता वनस्य-मध्ये ।

तेनैव-प्रकारेण शिवस्तुतीः आसीत् वदन्ती

मनसि० ॥ १ ॥

वने प्रस्थिता पार्वती प्राचीनस्मरणपूर्वकं शिवं प्रति स्तौति ॥ २ ॥

आगमिष्यामि-त्वां पश्चात् दास्यामि-ते आह्वानानि

कथं-नाम स्मरणे मे आपतितस्त्वं-मे ॥ ४४० ॥

त्वमेव असि जपयज्ञस्य जपरूपः

त्वमेव असि तपोवनस्य तपोरूपः ।

त्वमेव असि सज्जनानां-मध्ये साधुः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि योगिनां योगात्मा

त्वमेव प्राणिनां प्राणात्मा ।

च़्य् कुख् सज्जन-संवाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् डख च़्य् कुख् नख
च़्य् कुख् दूर् च़्य् नज़्दीख् ।
च़्य् कुख् सार्थनिय्-हंन्दु आद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् द्वख् च़्य् कुख् स्वख्
च़्य् कुख् परम-आनन्द-म्वख् ।
च़्य् कुख् कम् च़्य् कुख् ज्याद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
च़्य् कुख् सादन्-हंन्दु सत्संग्
च़्य कुय् तनि सफेद् रङ्ग् ।
पम्पोश् हिहि छिह् च्यानि पाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४५ ॥
वीदन्-मञ्ज़ कुख् सामवीद्
देवन्-मञ्ज़ च़्य् इन्द्राज़ ।
दैत्यन्-मञ्ज़ कुख् प्रह्लाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
रज़ो-ग्वन कुख् ब्रह्मा
सत्त्व-ग्वन विष्णु-भगवान् ।
तमो-ग्वन गालान् व्याद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

त्वमेव असि सज्जन-संवादरूपः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि आधारात्मा त्वमेव असि समीपवर्तिसहायात्मा

त्वमेव असि दूरे त्वमेव निकटे ।

त्वमेव असि सर्वेषामेव आदिभूतः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि दुःखात्मा त्वमेव असि सुखरूपः

त्वमेव असि (मोक्षात्मा) परमानन्दसुखम् ।

त्वमेव असि न्यूनात्मा त्वमेव असि अधिकात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि साधूनां सत्सङ्गरूपः

तव अस्ति-ते मूर्तौ शुक्लः* रागः ।

पद्माभ्यां सदृशौ स्तः तव पादौ

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४४५ ॥

वेदानां-मध्ये असि सामवेदः

देवानां-मध्ये त्वमेव इन्द्रराजः ।

दैत्यानां-मध्ये असि प्रह्लादात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

रजोगुणप्रधानः असि ब्रह्मा

सत्त्वगुणप्रधानः विष्णुभगवान् ।

तमोगुणेन (रुद्रात्मना) प्रधानेन नाशयन् (संसारस्य) व्याधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

---

* मूर्तिस्ते शुद्धसत्त्वप्रधाना ॥

दर्मच लर्य कर्मकि वर
च्यानिय् वर अचुनु कुम् ।
च़्य् कुख् कनू च़्य् बुनियाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
यमि युस् ज़ोनु सुय् तमि मोनु
च़्य् कुख् म्योनु कर्म-लोनु ।
वनय् ब्वह् च्य लानिनि वाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
लोलनि साज़् प्रथम-बंग्
वायय् रोज़् दमाह् बोज़् ।
यितम् यूरि दितम् नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४५० ॥
कृष्ण् दारनावुन् द्यान्
सुय् यथ् दपान् ब्रह्म-ज़ान् ।
ह्यथ् शिव-राग् दिथ् समाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
संकल्फ़् त्रावि रटि मन प्रान्
वासना गालि दिथि समाद् ।
च्याज़ दयाय प्रावि बिन्दु-नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ २ ॥

———

धर्मात्मनो गृहस्य कर्मरूपेण द्वारेण

तवैव वरदानेन प्रवेष्टव्यं अस्ति-मे ।

त्वमेव असि प्रतिष्ठाशंकात्मा, त्वमेव आधारभूम्यात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

येन यः ज्ञातः स-एव तेन प्रमाणितः

त्वमेव असि मदीयं कर्मभाग्यम् ।

कथयिष्यामि अहं त्वां भाग्यभर्तुः-कृते विज्ञापनानि (उत्तरार्थानि)

कथं-नाम स्मरणे० ॥

पेमात्मकानि वीणादिवाद्यवादनानि हार्दभङ्गया

धमास्यामि तिष्ठ, क्षणमात्रं शृणु ।

आगच्छ-नाम-मे इहैव देहि-नाम-मे आह्वानम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४५० ॥

(ग्रन्थकर्तारं मां) कृष्णाख्यं समाधापय-तं ध्यानम्

तदेव, यत् कथयन्ति ब्रह्मज्ञानम् ।

गृहीत्वा शिवरागं दत्त्वा समाधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

दुःसंकल्पान् त्यक्ष्यति संग्रहीष्यति मनसा प्राणान्

दुर्वासनाः अपाकरिष्यति, दास्यति समाधिम् ।

तव दयया प्राप्स्यति बिन्दुनादात्मताम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ २ ॥

---

3. REMEMBERING ŚIVA'S COMELY APPEARANCE AND HIS LOVABLE DISPOSITION, PĀRVATĪ LAMENTS HER ABSENCE FROM HIM AND ADDRESSES HIM IN PRAYER.

The third chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453—465).

---

4. CONTINUATION OF THE FOREGOING. SHE CLAIMS IDENTITY WITH ŚIVA.

द्या कर् म्य द्यावान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥ ४६६ ॥
च़्य् कुख् ह्यक-प्यठुकु टिक
ब्वह् छ्यस् बुथि-प्यठुकु तीज़् ।
ह्यकस् टिक कुय् शूबान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
च़्ह् कुख् द्वह् त ब्वह् छ्यस् राथ्
च़्ह् आकाश् त ब्वह् बुतराथ् ।
च़्ह् कुख् दानू त ब्वह् छ्यस् दान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
च़्ह् कुख् पोशनूलाह् ज्यान्
ब्वह् छ्यस् आरवल् शूबान् ।
अकिय् रंग छिय् आसान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥

श्रीशिवस्वरूपं चिन्तयन्ती सविलापमिव स्तौति पार्वती ॥३॥

श्रीपार्वती स्वात्मना शिवैक्यभावेन समाक्रन्दपूर्वकं स्तौति ॥४॥

दयाम् कुरु मे हे-दयावन्,

अहं अस्मि स्वयं हे-दयालो* ॥ ४६६ ॥

त्वमेव असि ललाटपृष्ठस्य ललाटिकाभूषणम्

अहं अस्मि मुखपृष्ठस्य तेजोरूपा† ।

ललाटे ललाटिका अस्ति-ते शोभमाना

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि दिनरूपः च अहं अस्मि रात्रिः

त्वं आकाशरूपः च अहं भूतधात्री‡ ।

त्वं असि दाडिमफलं च अहं अस्मि अन्तर्गतफलरूपा,§

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि जीवजीवपक्षिरूपः सुन्दरः

अहं अस्मि पुष्पविशेषरूपा शोभमाना‖ ।

एकेनैव रूपेण स्तस्तौ-एव भवन्तौ

अहं अस्मि० ॥

---

* भवत्सहचारिणी त्वदभिन्नशक्तिस्वरूपा शरणागतास्मि । दयाया आलय-रूपाहमप्यस्मीति च भावः ॥

† अहं तेजस्त्वादुत्कृष्टा । तेजोराहित्ये तव का नामोत्कृष्टतेति भावः ॥

‡ रात्रिं विना दिनं न शोभत इत्यतोऽहमुत्कृष्टा । पृथ्वीसद्भावादेव ततो यज्ञादिद्वाराकाशस्थानां स्थितिः ॥

§ दाडिमस्य फलेभ्य एव पुनरुत्पत्त्यादि । लङ्माचे तु विफललमेवातो मे उत्कृष्टता ॥

‖ आरक्तपुष्पं विना जीवजीवपक्षिणः विरावविकासो नोत्पद्यते ॥

ब्वह् छ्यम् कार्तिकचू ज़न् ज़ून्
स्यठाह् खग् बिय मैज़ून्
वह्यककि सूर्य कुख् ज़ोतान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥ ४७० ॥
ब्वह् छ्यम् स्यज़ू त चह् कुख् साद्
अकिय् नाद्-सूतिन् यिम् ।
मासम् छ्यम् त ब्वह् क्याह् ज़ान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
चह् कुख् चैलूकुकु राज़
ब्वह् छ्यम् राजर्यञ् च्यय् हिशू ।
च्य हिहु कुम् कुह् सुय् ब्वह् मान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
चय् कुख् आत्म ब्वह् छ्यम् प्रान्
अकिम् ज्याय किह् मेलान् ।
चह् कुख् अम्टय् त ब्वह् छ्यम् बान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥
चह् कुख् मालि-हन्दिय् फलि
ब्वह् छ्यम् पन् तय् तलि-तलि ।
पन-सूत्य् मालि किह् ज़पान
ब्वह् छ्यम् पान दयालो ॥

अहं अस्मि कार्त्तिकमासस्य ज्योत्स्ना इव

अतिशयेन प्रसन्ना तन्वी च ।

वैशाखमासस्य सूर्यरूपः असि-त्वं प्रदीप्यमानः*

अहं अस्मि० ॥ ४७० ॥

अहं अस्मि सरला त्वं च असि साधुः

एकेनैव आह्वानेन आगच्छ-माम् ।

बालिका अस्मि अहं च किं जानामि

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि त्रैलोक्यस्य राजा

अहं अस्मि महाराज्ञी तवैव सदृशी ।

त्वत्सदृशः कः अस्ति तमेव अहं मंस्ये

अहं अस्मि० ॥

त्वमेव असि आत्मा अहं अस्मि प्राणरूपा†

एकस्मिन् स्थाने स्वः मिलन्तौ ।

त्वं असि अमृतरूपः अहं अस्मि तत्पात्रम्‡

अहं अस्मि० ॥

त्वं असि मालायाः फलरूपः

अहं अस्मि सूत्रं तस्याः अधोऽधः§ ।

सूत्रेण मालया सन्ति जपन्तः (जपकर्तारः)

अहं अस्मि० ॥

---

* कार्त्तिकज्योत्स्नया कुङ्कुमपुष्पाणां विकासतरत्वं, येषां वैशाखमासस्य सूर्यस्य सादृश्यं प्रसिद्धम् ॥ † प्राणानन्वितात्मनः स्थितिर्नास्ति ॥

‡ पात्रं विना अमृतस्यापि स्थितिर्नास्ति ॥

§ सूत्रं विना माला स्थिरीकर्तुं न शक्यते ॥

च़्ह् कुख् वृग्नि-मञ़् च़न्द्रम्
स्यठाह् खग्र् कुन्युकु न गम् ।
रोहिन् छ्यस् ब्वह् शूबान
ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥ ४७५ ॥
मेग्र-हंन्दु सूर्य-भगवान्
खग्र् आसान् कुख् तथ्-मञ़् ।
मेग्र-सूंत्य् च़्य कुय् यारान
ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥
मकरि-हंन्दि हे बौम-दीव्
च्यांज़्य मीव् करय् न्यथ् ।
द्यथु रंतु कुय् न काँह् मकान
ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥
कज़्-हंन्दि प्रयमंकि ब्वद
रछ्य् द्वद त नावद-सूंत्य् ।
ज्यल् यिम् छिम् लूख् गेलान
ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥
कर्कटि-हंन्दि बृहस्पत
छ्यस् पत पत च़्य् क़ारान् ।
ज्योतिग्र् च़्य् रंतु गंज़्रान
ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥
मीनि-हंन्दि शुक्र मन साविदान्
प्रमन् पान रोज़्तम् म्य ।

त्वमेव असि वृषराशौ चन्द्रमाः

अतिशयेन प्रसन्नः, कस्यापि-वस्तुनः न खेदः (यस्य सद्भावात्)।

रोहिणीनक्षत्रं असि अहं शोभमानम्*

अहं असि० ॥ ४७५ ॥

मेषराशेः सूर्यभगवान्

प्रसन्नः भवन् असि तस्य-मध्ये ।

मेषराशिना तव अस्ति-ते मैत्रम्

अहं असि० ॥

मकर-राशेः हे भौमदेवग्रह

तवैव सेवां करिष्यामि-ते नित्यम्

ईदृक् शोभनं अस्ति-ते न किंचित् स्थानम्

अहं असि० ॥

कन्याराशेः प्रेमपात्र हे-बुधग्रह

पालयिष्यामि-त्वां क्षीरेण सिताविकारविशेषेण च ।

शीघ्रं आगच्छ-मां सन्ति-मे लोकाः उपहसन्तः

अहं असि० ॥

कर्कटराशेः हे-बृहस्पतिग्रह

असि पश्चात् पश्चात् त्वामेव अन्विष्यन्ती ।

ज्योतिर्विदः त्वामेव शोभनं गणयन्तः

अहं असि० ॥

मीनराशेः हे-शुक्रदेव मनसा सावधानेन

प्रसन्नः स्वयं तिष्ठ-नाम-मां मां-प्रति ।

---

* रोहिणीं विना वृषचन्द्रो न शोभते । इत्थं सर्वत्राग्रेऽपि स्वोत्कृष्टत्वं द्योतयन्ती स्वप्रत्यक्षीभावोपालम्भवाक्यानि गायति तद्वृद्धिमद्भिः स्वयमूह्यम् ॥

मनंकि सिर् छ्यसय् बावान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥ ४८० ॥
तोलि-हंन्दि ग्नैश्वर
व्वच्चुकु गर पनुनु छुय् ।
क़ाडथ् वार दारिथ् द्यान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
मिथुनि-मञ्ज् खग् छुख् राह्
हे पादग्राह् खख फोजि-सान् ।
संकटा-दग्य छुख् गालान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
सिहमि-हंन्दि हर्ग्रंकि केत
यमदूत-निग्र म्वकलाव्तम्
छ्यसय् खख् त द्वख् पुग्रान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
लक्ष्मी-हंन्दि नारायण
गयस् मन ग्रन् च्यय् ।
च्ह् छुख् बाव-सूंत्य् तोठान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
सावित्री-हंन्दि ब्रह्मा-जिय
च्योनुय् रूंफ् म्य यिथि खग् ।
दग्रुंन् दिम् छ्यसय् क़ारान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥ ४८५ ॥

मनसः रहस्यानि अस्मि-ते प्रकटयन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८० ॥

तुलाधरराशेः हे-शनेश्वर

(यत्) उच्चभावस्य गृहं स्वकीयं अस्ति-ते

अन्वेषिष्यामि-त्वां समाधेन धृत्वा ध्यानम् ।

अहं अस्मि० ॥

मिथुनराशिमध्ये प्रसन्नः अस्मि-त्वं राहुः

हे सम्राट् ! सुखेन सैन्येन-सहितः ।

सङ्कटाख्यां-दशां अस्मि-त्वं नाशयन्

अहं अस्मि० ॥

(हे) सिंहराशेः हर्षयुत केतो

(त्वत्समपुच्छेभ्यो) यमदूतेभ्यः उन्मोचय-नाम-माम् ।

अस्मि-त्वयि सुखं च दुःखं समर्पयन्ती

अहं अस्मि० ॥

लक्ष्म्याः-शक्तेः हे-नारायण (स्वामिन्)

गताहं मनसा शरणं तवैव ।

त्वं अस्मि भावेन (भक्तिमात्रेण) तुष्यन्

अहं अस्मि० ॥

सावित्रीदेव्याः हे-ब्रह्मन् (स्वामिन्)

तवैव रूपं मम आगमिष्यति मनोहरम् ।

दर्शनं देहि-मे अस्मि त्वां अन्विष्यन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८५ ॥

पार्वती-हंन्दि परमेश्वर
यितम् गर पनुनु कुय् ।
हृदयम्-मञ्ज़ कुह् च्योनुय् थान्
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
ईश्वर कोन कुख् यिवान्
दर्शुन् कोन कुख् दिवान् ।
मंग्-दिल् कुख् न, कुख् लागान
ब्वह् छ्यस् पान द्यालो ॥
पालन् कुख् च़ह् म्यांञ़् करान्
ब्वह छ्यस् च्यांञ़् सीव् करान् ।
कृष्णस् तोठ् म्य महेशान
ब्वह् छ्यम् पान द्यालो ॥
यहद्यन्-मञ्ज़ कुख् सन्निदान्
यहंदि-बल् तस म्य-ति कास् ।
लूकन्-मञ्ज़ छ्यस् मन्दकान
ब्वह् छ्यम् पान द्यालो ॥ ४ ॥

---

5. DESCRIPTION OF PĀRVATĪ IN THE FOREST. THE BEAUTY OF THE FOREST BLESSED BY HER PRESENCE. SHE ENTERS A LAKE AND, STANDING IN THE WATER, INVOKES ŚIVA.

द्यय्-पांठि शिव-लीला लंजू वनने ।
वनान् वनान् सदाशिव् लंजू वनने ॥ ४९० ॥
तिकूय् गय मस्य् रूदुस् न कुन्युकु होश् ।
फ्रांलिस् लोलकिस् सरस्-मञ्ज़ प्रेम-पंपोश् ॥

पार्वतीदेव्याः हे-परमेश्वरशिव

आगच्छ-नाम-मां गृहं स्वकीयं अस्ति-ते ।

हृदयस्य-मध्ये अस्ति तवैव स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

हे-ईश्वर किं न असि आगच्छन्

दर्शनं किं न असि ददन् ।

कठोरहृदयः असि न, असि तदनुरूपं-कुर्वन्

अहं अस्मि० ॥

पालनां असि त्वं मम कुर्वन्

अहं अस्मि तव सेवां कुर्वन्ती ।

क्षमां(ग्रन्थकर्तारं मां-)प्रति तुष्य, हे-महेशान

अहं अस्मि० ॥

ग्रहाणां-मध्ये असि संनिहितः

दुर्ग्रहाणामवस्थां तस्य ममापि अपनय ।

लोकानां-मध्ये असि लज्जमानः

अहं अस्मि० ॥ ४ ॥

अतः परं वने यद्वृत्तं संपन्नं तत्पुरःसरं जले स्थित्वा समाधानं श्रीपार्वत्याः प्रस्तूयते ॥ ५ ॥

इत्थं-प्रकारेणैव शिवस्तुतिं प्रवृत्ता वक्तुम् ।

उक्ता उक्ता सदाशिवैकरूपा प्रवृत्ता भवितुम् ॥ ४९० ॥

तादृश्येव संपन्ना मत्ता, अवस्थितं-तस्याः न कस्यापि परिज्ञानम् ।

प्रफुल्लानि-तस्य भक्तिरूपस्य सरसः-मध्ये प्रेमरूपपद्मानि ॥

शिवय् साँपञ् दितुन् शिवनाथसय् दिल् ।
पननि-पानचू खबर् रूजस् न बिल्कुल् ॥
वनस्-मञ्ज़ छुह् दिवान् आमू रूसिकटू ज़न् ।
शरन् गय ईश्वरस् पुशरिथ् स तन् मन् ॥
वनय् क्याह् तथ् वनस् आसि दन्-वाग्ये ।
यत्यन् माता भवानी बक्ति लागे ॥
सुह् ज्यङ्गुल् ओमु कोताह् कर्मवानय् ।
यमिस्-मञ्ज़ परम-शक्तिय होवु पानय् ॥ ४९५ ॥
वनय् कूतु तमि बुतराचू परम् श्वब् प्रोवु ।
यमिस्-प्यठ माजि भवानिय कदम् त्रोवु ॥
वनय् क्याह् आसि यिम् कुलि दस्ताद् ।
लंबुख् पारिज़ात-खत कदर् ज्याद् ॥
तिमन् आमिय् कुल्यन् थिम् छ्लिमतिय् पोश् ।
सपज़ू तुलसी ति डौशिथ् तिमन् बेहोश् ॥
वसवञ्र आस पाञ्रिच नहर क्याह् खश् ।
वुछिथ् स्वर्दर्यर् तिहन्दु गौव् नाबदस् गश् ॥
सबज़ कच्छ् वथरिथ् तल् पादनय् दन् ।
सपनु मखमल् त प्रज़ल्योव् आदनाह् ज़न् ॥ ५०० ॥
हवाह् क्रस्तुर्यनाफ ज़न् स्वशखदार् ।
सपदु आकाश-प्यठ वकू अमृतचू दार् ॥
समिथ् ज्यानवार् करान् आसि बोल्-वाश्य ।
वनान् आसि शिव शङ्कर अविनाश ॥

शिवरूपेव संपन्ना समर्पितं-तया श्रीशिवे-एव चित्तम् ।

स्वात्मनः प्रवृत्तिः स्थिता-तस्याः न अखिलतया ॥

वनस्य-मध्ये मार्गणां दद्दती आसीत् मृगी इव ।

शरणं गता ईश्वरं समर्प्य सा तनुं मनः ॥

वक्ष्यामि किं (वक्तुं न शक्नोमि) तस्य वनस्य आसन् धन्य-भाग्यानि ।

यत्र जगन्माता भवानी भक्तत्वं अनुकरिष्यति ॥

तत् महारण्यं आसीत् कियत् (अनन्ततया) भाग्यशालि ।

यस्य-मध्ये परमेशशक्त्या प्रकटितः स्वात्मा ॥ ४९५ ॥

वक्ष्यामि कियत्, तया पृथ्वया परमं मङ्गलं अवाप्तम् ।

यां-प्रति मात्रा भवान्या (महामायया) पदं स्थापितम् ॥

वक्ष्यामि किं आसन् ये वृक्षाः उत्थिताः ।

लब्धस्तैः पारिजातवृक्षात् आदरः अधिकः ॥

तेषां आसन् वृक्षाणां यानि प्रफुल्लानि पुष्पाणि ।

संपन्ना तुलसी अपि दृष्टा तानि निश्चेष्टा ॥

अवरुहन्तः आसन् जलस्य झराः अतिशयेन सुन्दराः ।

अवलोक्य माधुर्यं तेषां, संभूता फाणितस्य मूर्च्छा ॥

हरिद्वर्णः तृणः आस्तरणीभूतः तले पाद्योः द्वयोः ।

संपन्नः कौशेयवस्त्रविशेषरूपः प्रदीप्तः च आदर्श-एकः इव (निर्मलदीप्तिः) ॥ ५०० ॥

वायुः कस्तूरीमृगनाभ्युद्भवौषधिः इव सुगन्धपूर्णः ।

संपन्नः, आकाशात् अवतीर्णा अमृतात्मनो-जलस्य धारा ॥

समेत्य पक्षिणः कुर्वन्तः आसन् विरावान् ।

कथयन्तः (इव) आसन् शिव शङ्कर अविनाशेति ॥

ग्यवान् आस बागनय्-मञ्ज़ कुकिल गूगुः ।
मलिथ् बस्माह् वनान् आस शिव शम्भुः ॥
समिथ् कुन्नी प्रयम-सूतिन् वनान् आसि ।
च्य़ कुय् वासुख् हव्य अस्य लोलञ्य् फासि ॥
हवाह-सूतिन् वनान् ओसु पन् कुल्यन्-हन्दु ।
करान् अस्य नालमतु कुय् लोल् तमि-सन्दु ॥ ५०५ ॥
वनान् ओसु पोञ्ज़ ज्वयन्-हन्दु हे-सदाशिव् ।
रटन् शिवजी तवय् छ्यम् चावू-मचू दव् ॥
समिथ् सारिय् वनान् आसि हे-भवानी ।
चह् छ्यख् शिव-शक्ति-रूफ् असि बक्ति च्यानी ॥
करनि आय् देविय-हन्दु देव् दर्शुन् ।
कख् आकाश-प्यठ तस् पोश-वर्शुन् ॥
नज़र् चावून् वुकुन् अख् नागरादाह् ।
वसिथ् तथ-मञ्ज़ दिचून् लोलचू समादाह् ॥
परून् लीला, सदाशिव् शाद् साँपनु ।
प्रयम-सूत्य् शिवनाथस् नाद् साँपनु ॥ ५१० ॥ ५ ॥

---

6. PĀRVATĪ SINGS A HYMN OF PRAISE TO ŚIVA, ALLUDING TO EACH DAY OF THE LUNAR FORTNIGHT.

वेल वोतु मेलनस् दर्शुन् स्य हाव्
प्रयम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५११ ॥
अद्वैत-रूप कुख् कुनुय् आसवुनु
अकि ज्योतिरूप-सूत्य् न्यथ् बासवुनु ।

गायन्त्यः आसन् उद्यानेष्वेव कोकिलाः गूगुः (इति शब्दम्) ।

परिमलय्य भस्म कथयन्त्यः आसन् शिव शम्भुः (इति) ॥

समेत्य पक्षिविशेषाः* प्रेम्णा कथयन्तः आसन् ।

तव अस्ति वासुकिः कण्ठे, अस्माकं प्रेमरूपाः (त्वदीयाः) पाशाः ॥

वायुना-संयुक्तः कथयन् आसीत् पर्णसमूहः वृक्षाणाम् ।

कुर्वत् अस्माकं आलिङ्गनानि अस्ति प्रेम तस्य ॥ ५०५ ॥

कथयत् आसीत् पानीयं अल्पकुल्यानां हे सदाशिव ।

ग्रहीष्यामि-तं श्रीशिवं, तेनैव अस्ति-मया आरब्धा द्रुतगतिः ॥

समेत्य सर्व-एव कथयन्तः आसन् हे-भवानि ।

त्वं असि शिवशक्तिरूपा वयं भक्ताः तवैव ॥

कर्तुं आगताः देव्याः देवाः दर्शनम् ।

कृतं-तैः आकाशात् तस्याः पुष्पवर्षणम् ॥

दृष्टिः दत्ता-तया, दृष्टं-तया एकं देवखातकम् ।

उत्तीर्य तस्य-मध्ये दत्तस्तया प्रेमात्मा समाधिः ॥

अधीता-तया स्तुतिः, सदाशिवः अतिप्रमोदभाक् संपन्नः (यतः) ।

प्रेम्णा शिवस्वामिनः आह्वानं संपन्नम् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

प्रतिपदमारभ्य देवस्तुतिः क्रियते श्रीपार्वत्या ॥ ६ ॥

समयः प्राप्तः संगमस्य, दर्शनं मे प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः पद्मानि उपभुङ्क्ष्व ॥ ५११ ॥

अद्वैत(प्रतिपत्तिथि)रूपः असि एक-एव भवन्

एकेन ज्योतीरूपेण नित्यं भासमानः ।

---

* कुर्मरि इति प्रसिद्धाः कोकिलसदृशाः पक्षिविशेषाः ॥

कुनुय् कुख् तवय् कुय् केवल नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
द्वय-लचन कुख् शिवशक्ति-रूफ्
दुयी त्रविथ् कुख् प्रज़लवुनु दीफ् ।
द्वय-हन्दि द्वय च्यय् कुह् रतु खबाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
त्रैलोक्य-नाथ् कुख् त्रिभुवन-सार्
त्रय-ग्वन-सूत्य् कुख् करान् व्यवहार् ।
त्रिनेत्र-दारवनि नज़राह् त्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
चतुर्भुज़ वातिथ् कुख् चवा-पोर्
चन् तर्फन् ह्यय् अवस्थाय चोर् ।
चन् वोदन्-मज़ कुख् बक्ति-बाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५१५ ॥
पंच-ग्वख आसवुनु कुख् शिव-जी
पाँचन् प्रानन् पैरवुनु चय् ।
द्रमि पाँच-तरज़ तार् अन् दर्म-नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
शयि शयि* क्राडय् कुम् च्योनु लोल्
शम्बखिस् कुमारजिय-सन्दु कुख् मोलु ।
शडचर् नाव् च्योनु श्रोशद् द्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥

* षष्ठातिव्यपलक्षणमेतत् ।

(यतः) एक-एव असि तेनैव अस्ति-ते केवल-इति नाम

प्रेमात्मसरसः ० ॥

द्वाभ्यां लक्षणाभ्यां असि शिवशक्तिरूपः

द्वैतं त्यक्त्वा असि प्रज्वलन् दीप-इव ।

द्वितीयातिथेः* ईश्वर तवैव अस्ति शुभः स्वभावः

प्रेमात्मसरसः ० ॥

त्रैलोक्यनाथः असि त्रिभुवनसारभूतः

गुणत्रयेण असि कुर्वन् जगद्व्यवहारम् ।

हे-त्रिनेत्रधर शुभदृष्टिमेकां प्रसारय (अस्मासु)

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-चतुर्भुज व्याप्य असि चतुर्दिक्कम्

चतुर्णां दिग्देशानां गृहीत्वा अवस्थाचतुष्टयम्

चतुर्षु वेदेषु असि भक्ति-भावरूपः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५१५ ॥

पञ्चमुखः वर्तमानः असि श्रीशिवः

पञ्चानां प्राणानां अलंकुर्वन् त्वमेव ।

अस्मात् संसारात्म(पाँचतरन्-नाम्नो)नदीप्रवाहात् तारय, आनय (उत्पादय) धर्मरूपां-नौकाम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

प्रदेशे प्रदेशे अन्वेषिष्यामि-त्वां, अस्ति-मे तव अतिप्रेम

षण्मुखस्य स्वामिकुमारस्य असि पिता ।

षडक्षरमन्त्रात्म नामधेयं तव (संसारस्य) औषधं उद्भूतम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

---

* आषाढद्वितीयायां शिवोत्सवः प्रसिद्धः

सथ्-संग् सांदन्-हंन्दु सत्य-रूंफ्
सत्य-वांदी कुख् कुय् न कँह् लीफ् ।
मत्सदाशिव वथ् म्य सतंचू हाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
अष्टस्वंज़ू सूंत्य् छ्यथ् कर् म्योनु पाय्
अष्टदल-हृदयस्-मज़ू च्यांज़् ज्याय् ।
अष्टमूर्त्ति-विष्णु कुख् चय् मोच् दाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
नव्युमु गर दर्मुकु च्योनु दर द्यान्
नव् द्वार् मुचरिथ् रट मन प्रान् ।
नव् निदान् बंरि बंरि छिय् चाव-चाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५२० ॥
दशभुज़ नाव् च्योनु नांगिन्द्र-हार्
दहवंनि द्यशन्-हंन्दु कुख् चय् सार् ।
दहन् इन्द्रियनंय् म्यति शंम्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
एकादश-रुद्र च्यांनि बक्रिय् छिय्
तिथुय् कतं यिथु पर्ज़नावोथ् चय् ।
अद कति रावि अस्य काहन् गाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
बाहन् बुर्जन्-मज़ू च्योनु व्यवहार्
बाहन् यज्ञन्-मज़ू च्योनु विस्तार् ।

सत्सङ्गात्मा साधूनां सत्य-रूपः

सत्यवादी असि अस्ति-ते न कश्चित् लेपः ।

हे-सन्नित्यकल्याणात्मन् मार्गं मे सत्यस्य प्रदर्शय

प्रेमात्मसरमः० ॥

अष्टसिद्धयः संयुक्ताः सन्ति-ते, कुरु मम उपायम्

अष्टदलयुक्तहृदयस्य-मध्ये तव स्थानम् ।

(पृथ्वयादि)मूर्त्यष्टकात्मा-विष्णुः असि त्वमेव मोक्षं दापय-नः

प्रेमात्मसरसः० ॥

नवमं (ग्रहराशिकुण्डलीरीत्या) गृहं धर्मस्य तव, धारयिष्यामि ध्यानं (ते)

नव द्वाराणि उद्घाट्य ग्रहीष्यामि मनसा प्राणान् ।

नव निधयः पूर्णाः पूर्णाः सन्ति-ते अच्छिद्राः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२० ॥

हे-दशभुज, नाम तव नागेन्द्रहार-इति

दशानामेव दिशां असि त्वमेव सारभूतः ।

दशेन्द्रियाणि (तद्विषयवासनाश्च) ममापि शमय

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-एकादशात्मरुद्ररूप तव भक्ताः स्मो-वयम्

तथैव कुरु-नाम यथा उपलक्षयिष्यामः त्वामेव ।

तदा कुतो-नाम अविनङ्क्ष्यत् अस्माकं एकादशसंख्याकानाम् (एका) गोः*

प्रेमात्मसरसः० ॥

द्वादशसु मेषादिराशिरूपगृहविशेषेषु तव व्यवहारः

द्वादशसु (वाजपेयादि-)यज्ञेषु तव विस्तारः ।

---

* दशेन्द्रियाणां मनस एकादशस्य वाणी कुतो नाम विनष्टा भवेदिति भावः ।

बाहन् सूर्यन् च्योनु तीज़् नंनु द्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
हेरंचू चुशंश्-हंन्दु कुख् रंतु फल्
राथ्-द्यन् आसितन् म्य च्यांज़्य् कल् ।
त्रयोदश-आत्म सूर्य-तीर्थ मन् नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
चदाह् रंतन् द्राख् चय् ओमु बक्ति-बाव्
चदंश्-हंन्दि स्वामियो म्य-ति म्वकलाव् ।
पुनिमू-हंज़ू ज़ून् छ्यम् मत मन्दछाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५२५ ॥
पुनिमू त मावंसि व्रथ् दारि दारि
न्यथ् करहाय् पूज़् पोश् चारि चारि ।
लोलक्यन् पोशन् कर्तम् क्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
कृष्णम् प्रौम् च्योनु यन-प्यठ ज़ाव्
च्यांज़् सीव् करने ज़न्मम् आव् ।
कालि मेलि वावम्-सूंतिन् वाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ६ ॥

---

7. ŚIVA DISGUISES HIMSELF AS AN ASCETIC, AND COMES TO PĀRVATĪ TO TEST HER. HE URGES HER TO WORSHIP RĀMA, NOT ŚIVA.

मदाशिव् जूगि लांगिथ् ओसु लारान् ।
वनय् क्याह् हाल कमि ओसु छाल मारान् ॥ ५२८ ॥

द्वादशसु सूर्येषु तव तेजः प्रत्यक्षं निर्गतम्

प्रेमात्मसरसः० ॥

शिवरात्र्युत्सवाधारभूतायाः त्रयोदशीतिथेः असि शुभं फलम्

रात्रिन्दिवं भूयान्नाम मम तवैव अनुरागचिन्ता ।

त्रयोदशात्मसूर्यस्य (मार्तण्डस्य) (त्रयोदशस्य स्वात्मसूर्यस्य वा) तीर्थे मनः संशोधय

प्रेमात्मसरसः० ॥

चतुर्दशरत्नरूपः उद्भूतस्त्वं त्वमेव, (यतः) आसीत् (देवासुराणां) भक्ति-भावः

हे-चतुर्दशीतिथेः स्वामिन् (तस्यां त्वदुपासकानां मुक्तिश्रुतेः) मामपि उन्मोचय ।

पूर्णिमातिथेः ज्योत्स्ना-इव असि मा-नाम लज्जय

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२५ ॥

पूर्णिमायां च अमावस्यायां व्रतानि धृत्वा धृत्वा

नित्यं कुर्यां-ते पूजां पुष्पाणि विचित्य विचित्य ।

हार्दात्मकानि पुष्पाणि कुरु-नाम-मे उपभोगम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य प्रेम त्वदीयं यत्कालात्प्रभृति उत्पन्नम्

तत्र सेवां कर्तुं जन्मनि आगतः ।

कालेन संगंस्यति वायुना-सह वायुः (शरीरं नश्वरम्, भूततन्मात्रमात्रमवशिष्यते)

प्रेमात्मसरसः० ॥ ६ ॥

श्रीशिवस्य यतिरूपं धृत्वा पार्वतीवञ्चनाय परीक्षितुमागमनवृत्तं वर्ण्यते ॥ ७ ॥

सदाशिवः योगिनो-लिङ्गं अनुरूपं-धृत्वा आसीत् धावन् ।

कथयिष्यामि किं, वृत्तेन केन अभूत् प्रुतानि ददन् ॥ ५२८ ॥

हरन् मुसलाह् वलिथ् बस्साह् मलिथ् आम् ।
बनिथ् वन्वा॑मि त लागिथ् जूगि संन्यास् ॥
महामाया दपान् ओसु ब्रम्रावन् ।
प्रयम् कोताह् कुह तस् म्योनु अज़्मावन् ॥ ५३० ॥
कुनुनु कुस् बाव-वानस् लोलकुथ् खन् ।
मनचू कहवटू ब्वह् लागम् छा सुह् कुन्दन् ॥
गछ्यम् लोलचू नदी ज्यारी कमिस् कुन् ।
दूह् गंज़्रावि॑थ् दितुन् आलव् तमिम् कुन् ॥
करव् मंवाद् चह् कन् थाव् राज़-कूरिथ् ।
कुह् क्याह् कर्मस् च्य पुग्र-प्योमतु तिह् पूरिथ् ॥
कुञ्थ्-ज़ञ् अथ् वनस्-मञ् क्याज़ि आयख् ।
कसन्दु कुथ् लोल् छारने कस् चह् द्रायख् ॥
मतन्-मञ् यिनु पज़्या दछनथ् वतन्-मञ् ।
गंडिथ् क्यम्खाब् डुलगनि दिनि दतन्-मञ् ॥ ५३५ ॥
दपुस् देविय म्य छ्यम् शिवनाथ-मञ् माथ् ।
दपुस् तमि कुथ् सुह् बेपर्वाथ् है-हाथ् ॥
गराह् आमान् कुह् शीतल् ज़न् सुह् कोपूर् ।
गराह् आमान् स्पठाह् कूदी स्पठाह् कूर् ॥
पकवुनु कुथ् न वोदच वति-कुन् सुथ् ।
यमिचू दच्छा गछान्-छ्यस् तिथ् करान्-कुथ् ॥
ग्रकर्-वुठव् म कर् व्वञ् शिवनाथ शिवनाथ् ।
सुनावता-हूँ तुझे अब मैं धर्म-की बाथ* ॥

* From here to the end of the chapter, the second half of each line is in Hindī.

मार्गे चर्म वसित्वा भस्म परिमलयित्वा आगतस्तस्थै ।

भूत्वा वानप्रस्थः च अनुरूपयित्वा योगिनं संन्यासिनम् ॥

महामायात्मिकां-पार्वतीं चिन्तयन् आसीत् मोहयिष्यामि-ताम् ।

प्रेम कियन्मितं अस्ति तस्याः मम, परीक्षिष्यामि-ताम् ॥ ५३० ॥

विक्रेयं अस्ति-तस्याः भक्त्यात्मापणे प्रेमात्मैव स्वर्णम् ।

मनोरूपं शाणं अहं संयोजयिष्यामि अस्ति-कीदृक तत् स्वर्णं (मा शुद्ध-स्वर्णरूपास्ति किम्) ॥

संपत्स्यति-तस्याः प्रेमात्मिका नदी प्रवहन्ती कं प्रति ? ।

इत्थं संकलय्य दत्तस्तेन आह्वाननादः तां प्रति ॥

करिष्यावः संवादं, त्वं कर्णौ निधेहि हे-राजकन्ये ।

अस्ति किं कर्मणः (भाग्यस्य) तव अपूर्णीभूतं ? तत् पूर्ण-भविष्यति ॥

एकाकिन्येव अत्र वनस्य-मध्ये कुतो-नाम आगतासि ? ।

कस्य अस्ति-ते रागः ? अन्वेष्टुं कं त्वं निर्गतासि ? ॥

सप्तमे-वर्षे (सप्तवार्षिकाः) आगमनं योग्यमस्ति-किं ईदृशेषु मार्गेषु ? ।

वसित्वा कामुखाबाख्यं-बहुमूल्यवस्त्रं, निपत्य-संचारान् दातुं (योग्यं किं) लोष्टेषु ? ॥ ५३५ ॥

प्रत्युक्तं देव्या, मम अस्ति-मे श्रीशिवस्य प्रीतिः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तेन, अस्ति सः निर्भयः (निर्गौरवः) महत्कष्टमेतत् ॥

कदाचित् वर्तमानः अस्ति शीतलः सः कर्पूरः इव ।

कदाचित् भवन् अत्यन्तं क्रुद्धः अत्यन्तं क्रूरश्च ॥

आचरन् अस्त्येव न वेदस्य मार्गं-प्रति सः ।

यस्य (कार्यादेः) इच्छा संपद्यते-तस्य, तदेव करोति ॥

स्वादिष्टौष्ठाभ्यां मा कुरु अतःपरं शिवनाथ शिवनाथेति ।

श्रावयामि त्वां अधुना अहं धर्म्यां कथाम् ॥

करुनु ह्यत तफ् त ज़फ् श्रीराम-सन्दु नाव् ।
बऊत लक्ष्मी वही देवे रखो भाव् ॥ ५४० ॥
ज़पन् कुस् राथ्-द्यन् श्रीराम श्रीराम् ।
मुझे है कुछ नही उस-के सिवा काम् ॥
म्य कुम् न लूव् आमवुनु कुस् ब्वह् परदेस् ।
मुझे सब कहते-हैँ जोगी-ज्यै आदेस् ॥
अथम्-क्यथ् कुय् फकथ् म्य अख् कमण्डल् ।
अभी जाता-हूँ मैँ मण्डल्-ब-मण्डल् ॥
बनिय् सर्तलि खन् कन् थाव् च्ह् म्यय् कुन् ।
अरे राजे-की कुमारी गल् मेरी सुन् ॥ ७ ॥

---

8. CONTINUATION OF THE FOREGOING. ŚIVA, IN HIS CHARACTER OF AN ASCETIC, ADVISES PĀRVATĪ TO DEVOTE HERSELF TO RĀMA, LAKṢMĪ AND KṚṢṆA

The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545–552).

---

9. PĀRVATĪ'S REPLY. SHE TELLS THE DISGUISED ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST, WHERE HE WILL FIND THAT ŚIVA ALONE IS TO BE WORSHIPED.

हतो मादो मतो वन्तम् म्य दूक् कथ् ।
मतंचू कथ् चावमंच छ्यय् रावमंच वथ् ॥ ५५३ ॥
तिथुय् तफ् साद् च्य थियु निर्मल् गक्यि मन् ।
दुथो चावख् वुकख् पानय् सुह् हन्-हन् ॥
ब्वह् बाबा-जो वनय् च्यय् कुन् ज्यवाबाह् ।
अलख् बोलख् फ्रलख् ज़न् रंतु ग्वलाबाह् ॥ ५५५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भव-नाम तपः जपं च श्रीरामस्य नामस्मरणरूपम् ।

महतीं विभूतिं स-एव दास्यति-ते आतिष्ठ भावनाम् ॥ ५४० ॥

जपन् अस्मि रात्रिन्दिवं श्रीराम श्रीरामेति ।

मम अस्ति किंचित् नहि तद्रहितं कार्यम् ॥

मम अस्ति-मे न लोभः, प्रवर्तमानः अस्मि अहं वैदेशिकः ।

मां सर्वे कथयन्ति हे-योगिनाथ आदेशोऽस्तु-ते (इति आचारोक्तिम्) ॥

हस्ते अस्त्येव केवलं मम एकः कमण्डलुः ।

अधुनेव गमिष्यामि अहं मण्डलान्मण्डलान्तरम् ॥

संभविष्यति-ते आरकूटस्य (इव) स्वर्णं, कर्णौ निधेहि त्वं मामेव (मदुक्तिं) प्रति ।

अङ्ग राज्ञः कुमारि वाचं मे शृणु ॥ ७ ॥

आदेशपूर्वकमिव पुनर्वञ्चयितुं कथयति पार्वतीं प्रति श्रीशिवः ॥ ८ ॥

शिवायोगिरूपशिवयोः परस्परविवादः ॥ ९ ॥

रे साधो मा-नाम कथय-मे मे ईदृशीं कथाम् ।

सत्यस्य कथा संत्यक्ता (त्वया) अस्ति-ते विनष्टः मार्गः ॥ ५५३ ॥

तथैव तपः साधय, तव यथा निर्मलं संपत्स्यति-ते मनः ।

द्वैतं त्यक्ष्यसि द्रक्ष्यसि स्वयमेव तं निःशेषम् (विश्वमयम्) ॥

अहं हे-योगिरूप कथयिष्यामि त्वां प्रति प्रत्युत्तरम् ।

अलख्(-इति शिवसूचकं पदं) उच्चारयेश्चेत्, विकसिष्यसि सुन्दरं ग्लाव (कुमारी) पुष्पं इव ॥ ५५५ ॥

अगर् आज्ञा च़ह् म्याञ़् थावख् मनम्-मञ़् ।
गक्रिथ् सादख् च़ह् तफ् दण्डख्-वनम्-मञ़् ॥
दयौ त्रावख् कपठ् थावख् न अख् ज्यव् ।
कहेाँगी मैं तुझे क्या है सदाशिव्* ॥
च़ कुय् मन् ऐन य्वद्दे कामहाम् खय् ।
बतावेाँगी तुझे शिवनाथ् क्या है ॥
ननन् कुख् ज़ीव् त य्वद्दे बनख् देव् ।
सुनाअेाँगी तुझे क्या है महादेव् ॥ ८ ॥

---

10. PĀRVATĪ CONTINUES HER ADVICE TO THE ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST. HE WILL THERE FIND THAT ŚIVA IS ALL IN ALL, THAT HE ALONE EXISTS, THAT HE IS BRAHMĀ, BHAGAVAT, ALL THE GODS, AND ALL CREATION, AND THAT THERE IS NO DUALITY.

The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560–570).

---

11. ŚIVA'S REPLY. HE PRAISES PĀRVATĪ'S BEAUTY, AND ARGUES THAT SO LOVELY A PERSON AS SHE SHOULD NOT UNDERTAKE SUCH ASCETIC PRACTICES.

दपुम् सादन् म्य-प्यठ् नाहख् गयख् तङ् ।
करान् छ्यख् ज्यङ् दथ-पाठि गौव् न सत्सङ् ॥ ५७१ ॥
कपठ् त्राविथ् म्य वनुमय् मन् थविथ् साफ् ।
गरज़् क्याह् कुम् म्य च़य्-निग्र, कर् च़ह् दन्साफ् ॥
म्य कुम् फेरान् च़ह् छ्यख्-ना क्याह् खन्दर्-माल् ।
वनय् क्याह्, कुय् च़ गोमतु हाल बेहाल् ॥
म्य कुम् फेरान् च़ह् छ्यख्-ना सूर्य निर्मल् ।
कमिय् करुनय् च़ दथु कुल् रटुथ् ज्यङ्गल् ॥

---

* From here to the end of the section, the second half of each line is in Hindī.

यदि आज्ञां त्वं मदीयां निधास्यसि मनसि ।

गत्वा साधयिष्यसि त्वं तपः दण्डकारण्यमध्ये ॥

द्वैतं त्यक्ष्यसि कपटं निधास्यसि न एकं यवमात्रम् ।

वक्ष्यामि अहं त्वां कः अस्ति सदाशिवः ॥

तव अस्ति-ते मनः आदर्शः (इव) यदि अपनेष्यसि तन्मालिन्यं ।

कथयिष्यामि त्वां, श्रीशिवः किं-वस्तु अस्ति ॥

प्रत्यक्षतया-भासमानः असि-त्वं जीवः, यदि तु संपत्स्यसे देवः ।

श्रावयिष्यामि त्वां, किं-वस्तु अस्ति महादेवः ॥ ९ ॥

उपदेशादिव कथनं श्रीपार्वत्याः ॥ १० ॥

श्रीशिवस्य प्रत्युक्तिः ॥ ११ ॥

प्रयुक्तं-तस्ये साधुना मदुपरि निरर्थं संपन्ना-त्वं क्रुद्धा ।

कुर्वन्ती असि युद्धमिव, अनेन-प्रकारेण भवति न सत्सङ्गः ॥ ५७१ ॥

कपटं विहाय मया कथितं-मया-ते मनः कृत्वा (स्थापयित्वा) शुद्धम् ।

प्रयोजनं किं अस्ति-मे मे तव-समीपे, कुरु त्वं विचारम् ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम किंरूपा (अलौकिकी) सुन्दरी ।

कथयिष्यामि-ते किं, अस्ति-ते तव संपन्नं वृत्तं विपरीतम् (देहकान्ति-कार्श्यम्) ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम सूर्य-इव निर्मल-रूपा ।

केन-नाम कृतं-केन-ते तव ईदृक् कृलं (वञ्चनं) (येन हेतुनाश्रितं) गृहीतं-त्वया विपिनं (ईदृक्) ॥

म्य छुम् फेरान् चह् छ्यख्-ना तौज़-वुज़मल् ।
गछ़ख् मा व्वज़् चह् नाहख् मौगर्ुय् तल् ॥ ५७५ ॥
म्य छुम् फेरान् ज़्य चोवुथ् फर्ग़ मखमल् ।
क्यथय्-पाठिन् गरि द्रायख् कमि कड़ूय् कल् ॥ ११ ॥

---

12. CONTINUATION OF THE FOREGOING. HE ADVISES HER TO GO HOME. ŚIVA IS NOT A HOUSEHOLDER. HE IS NOT SO GLORIOUS AS THE SUN, SO GRACIOUS AS VIṢṆU, OR SO RIGHTEOUS AS BRAHMĀ. SHE SHOULD WORSHIP THEM.

ज़्यथ-स्फारकि चाफ् ऐल सुपारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥ ५७७ ॥
सत-वरिग्रिय् छ्यख् ख्यत च्यत वारय्
मारय् मत कर्त पननुय् पान् ।
सुह् कवय् ज़ानिय् करज़् खानदारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥
तस् सूरमतिर्ुय् कति दन-दोलथ्
मस्य् छुय् आनन्द-अमृथ् च्यथ् ।
नय् छुय् ग्रहस्य् त नय् व्यवहारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥
वनखय् तौज़-मस्तु सूर्य-भगवानय्
रूप कुय् वडि-बड़ु देवन्-मज़ू ।
खमज़् छ्यस् शूविदार् रथ-सवारिय्
गर गछ़् राज़-कुमारिय् ॥ ५८० ॥
शूविय् विष्णु-ज़ुव् लक्ष्मीवानय्
सुय् शूवि-सानय् श्याम-खन्दर् ।

मम अस्ति-मे शोकः, त्वं असि-नाम तेजस्विनी-विद्युत् (इव)

गमिष्यसि मा-स्वित् अधुना त्वं निरर्थमेव मेघमण्डलस्यैव तले
(तिरोधानम्) ॥ ५७५ ॥

मम अस्ति-मे शोकः, त्वया संत्यक्तं शयनीयकं मखमलाख्यबहुमूल्या-
स्तरणोपेतम् ।

केनैव-प्रकारेण गृहात् निर्गतासि, केन समुद्भाविता-तव दुरिच्छा ॥११॥

श्रीपार्वतीं प्रति विनयदानपूर्वकं श्रीशिवः कथयति ॥ १२ ॥

चित्स्कारमास्वादय, अद्धि एलाफलानि पूगफलानि(च)

गृहं गच्छ हे-राजकुमारि* ॥ ५७७ ॥

सप्तवार्धिक्येव असि भुङ्क्ष्व-नाम पिब-नाम मधु-म्

हतकं मा कुरु-नाम स्वकीयं आत्मानम् ।

सः (शिवः) कुतो जानाति क्रियां गार्हस्थ्यस्य (कुटुम्बभरणस्य)

गृहं गच्छ० ॥

तस्य भस्मपरिमलिताङ्गस्य कुत्र धनानि-द्रव्याणि

प्रमत्त-इव अस्ति स्वातन्त्र्यानन्दामृतं पीत्वा ।

नहि अस्ति गृहस्थः, पुनः नहि व्यवहारं-कुर्वन्

गृहं गच्छ० ॥

मन्यसे-चेत् तेजस्वी (वरणयोग्यः) सूर्य-भगवानिव

रूपेण अस्त्येव अनुत्तरः देवानां-मध्ये ।

वाहनरूपेण अस्ति-यस्य शोभमानं रथवाहनमेव

गृहं गच्छ० ॥ ५८० ॥

अनुरूपो-भवेत्तत्र (सः) श्रीविष्णुः (यो) लक्ष्मी(महाशोभा)वान्

स-एव सुषमयोपेतः श्याम-सुन्दरः ।

---

* चित्स्कारास्वादपूर्वकम् अचित्स्कारं ग्रासीकृत्य, गृहं स्वात्मशम्भुलीनतां प्रयाहीति भावः । एतदनुरूप एवार्थोऽत्र चिन्त्यः ।

तमिय् द्रय् ज़गतस् अवतार् दारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
दपखय् ब्रह्मा ति कुय् ग्वनवानय्
वौद् बखनानय् न्यय् सथ्-रूफ् ।
संसार् कुह् व्यपदावान् च़पारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
द्रम् चावित्य् क्यख् कम् पथ् लजूमच़
रूंकल्प-क्रल्य ज़न् गजूमच़ ज़न् ।
कहन्दि बापथ् क्यथ् ईच़ लाच्यारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
वुक्ति वुक्ति च्यय्-कुन् ताब् कुस्-न अननय्
वननय् कुसय् व्यञ् हितकार-पुक्य् ।
मन् थव् प्रसन् रोज़् बोज़् कन् दारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥
हय् हय् यमि-सज़ू प्रय् क्यथ् गननय्
चावित्य् सुह् च़लिय् वननय्-मज़ू ।
बूज़ुमतु कुय् साद् कस् द्राय् सारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥ ५८५ ॥
गम-रस्तु वुक्रान् कुस् मज़ू व्यवहारस्
अम्दम् फीरि फीरि संसारस् ।
कम् कम् राज़ कम् कम् संसारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥

तेनैव अस्मिन् जगति अवताराः धृताः

गृहं गच्छ० ॥

(अथवा) मन्यसे-चेत् ब्रह्मा अपि अस्ति गुणवानेव

वेदं अभ्यसन् नित्यं सत्यरूपः ।

संसारं अस्ति उत्पादयन् समन्तादेव

गृहं गच्छ० ॥

एतान् विहाय, असि-त्वं कस्य पश्चात् लग्ना

(नित्यचिन्तन-)संकल्पकलनया गलिता इव ज्योत्स्ना (असि) ।

कस्य कृते अस्ति-ते इयती दुर्गतिः

गृहं गच्छ० ॥

दृष्ट्वा दृष्ट्वा त्वां सहनधर्मं अस्मि न स्वीकुर्वन्

कथयन्नेव अस्मि-त्वां अधुना हितकाराय ।

मनः निधेहि, प्रसन्नं (प्रसन्ना) तिष्ठ, शृणु कर्णौ निधायैव

गृहं गच्छ० ॥

कष्टं कष्टं यस्य प्रीतिः अस्ति-ते घनीभवन्ती

अपहाय सः अपयास्यति (त्वां) वनानामेव-मध्ये ।

श्रुतं अस्ति-त्वया (प्रसिद्धमेतत्) यतयः कस्य संपन्नाः स्थिराः

गृहं गच्छ० ॥ ५८५ ॥

निर्भयः पश्यन् अस्मि मध्ये व्यवहारस्य

स्वेच्छानुकूल्येन परिवृत्य संचारं-गताः (आश्रिताः) संसारस्य ।

के के-नाम राजानः, के के संसारिणः (अन्येऽपि बहवो महैश्वर्या महाराजाः सन्ति)

गृहं गच्छ० ॥

त्याग-वैराग-रंस्तु रोज़् व्यवहारी
व्यवहार-मज़ू व्यपकारी आस् ।
क्षपा कर् राग-द्वेग-रंस्तु खानदारिय्
गर गक़् राज़-कुमारिय् ॥ १२ ॥

---

13. PĀRVATĪ ANGRILY REPROACHES THE DISGUISED ŚIVA, AND ASSURES HIM THAT HE IS ATTEMPTING AN IMPOSSIBLE TASK IN APPEALING TO HER.

हतो मादो कपठ् मोरुय् वनान्-कुख
न च़्य् जूगो न च़्य् मज्ज़न् ननान् कुख् ॥ ५८८ ॥
हिहिय् फम्ब-डोँगि त हायख् कज़ अनान् कुख् ।
ब्वह् कँह् बोज़य् न, च़्य् नाहख् क़्नान् कुख् ॥
अबस् खनवट-सूंतिन् खड् खनान् कुख् ।
अबस् मागस् अन्दर् ग्रोनाह् कुनान् कुख् ॥ ५९० ॥
वनान् खाराह् फलंचू, हाराह् रनान् कुख् ।
गक्रिय् व्वलरम् च़्ह् नाबर्-फ़्लि कुनान् कुख् ॥ १३ ॥

---

14. CONTINUATION OF PĀRVATĪ'S SPEECH. SHE THREATENS HIM AND PROCLAIMS ŚIVA AS THE ONE OBJECT OF WORSHIP.

न च़्ह् कुख् जूगि त न च़्ह् संन्यास् ।
बस्माह् मलनुकु आसिनय् पाम् ॥ ५९२ ॥
अलगडंरु सूंत्य् कुय् कंरुमय् माफ् ।
पाफ् मा खस्यम्, न-त दिमहाय् ग्राफ् ।
थियु पज़िहिय् तियु करहाय् चाम् ।
बस्माह् मलनुकु आसिनय् पाम् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वोपदेशः) त्यागेन-वैराग्येण-सहितः तिष्ठ व्यवहारकृत्

व्यवहारस्य-मध्ये परोपकारशीलः भव ।

हे-कृष्णाख्य कुरु रागेण द्वेषेण (च) रहितः गार्हस्थ्यम्

गृहं गच्छ० ॥ १२ ॥

सक्रोधोपालम्भमिव प्रतिवदति पार्वती ॥ १३ ॥

रे साधो कपटं सर्वमेव कथयसि ।

न त्वमेव योगी न त्वमेव सज्जनः (भासमानः) प्रत्यक्षीभवन्नसि ॥ ५८८ ॥

सादृश्यं पिचु-पिण्डानि तुलाः च शिलाः आनयन्नसि* ।

अहं किंचित् श्रोष्यामि न, त्वमेव निरर्थं (आयासेन) छिन्नीभवसि ॥

निरर्थमेव कफोणिना गर्तं खनन्नसि ।

निरर्थमेव माघमासस्य मध्ये हिममिव विक्रीणासि ॥ ५९० ॥

कथयन् (श्लाघमानः) खारीप्रमाणां† फलस्य (तण्डुलादेः),

शारीमाणं (अल्पमेव) पचन्नसि ॥

गत्वा (च) वुलराख्यमहापद्मसरसो-मध्ये त्वं फाणितखण्डानि पातयन्

(माधुर्यसंपादनाय) असि ॥ १३ ॥

पूर्ववदेव पुनर्वदति श्रीपार्वती ॥ १४ ॥

न त्वं असि योगी न च त्वं संन्यासी ।

भस्मनः परिमलनस्य भूयात्ते क्षान्तिः (मत्तः) ॥ ५९२ ॥

कूष्माण्डफलविशेषसंभूतः-कमण्डलुः सहभूतः अस्ति-ते, (तेन) कृता-मया

क्षान्तिः ।

(बिभेमि) पापं मा-स्वित् रुष्टं-भवेन्मे, अनया अदास्यं-ते शापम् ।

यथा भवेत्-ते-समुचितं, तथा अकरिष्यं त्वासम् (दण्डम्) ।

भस्मनः परिमलनस्यं ॥

---

* असमञ्जसमेव वदसीति भावः ।

† खारी-माणविशेषकप्रमाणमञ्जाते ।

क्यथ वनुथ् कँह् कुन शिवजी च़्य दय् ।
ज़न् पतिमिय् दह् आमति छिय् ।
महाकालन् कुय् करमतु ग्रास् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥
कलि-कालन् मा पान् होवुय् ।
सूँदुमतु सोरुय् कर्म रोवुय् ।
चान्द्रायन् चाफ् कर् व्वपवास् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥ ५८५ ॥
कन् दारिथ् रोज़् बोज़् संवाद् ।
च़्यथ् थाव् तम् कुन् कथ् थाव् याद् ।
अद् कुख् साद् तय् अद् वनवास् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥
पंपोश् हिहि छिय् तसन्दिय् पाद् ।
सुय् स्यद्-सादन्-हन्दु कुय् साद् ।
सुय् राज़योग् सुय् प्रान-अच्याम् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥
कनम् कर् थफ् अद वनम् मज़ू फेर् ।
दर्मच लर्य छ्य् कर्मचू हेर् ।
दति-थोर् शिव शिव करवुनु आस् ।
बस्माह् मलनुकु आमिनय् पास् ॥
कृष्ण च्योनु मोलु त माज़ू कुय् ईश्वर् ।
लोल-मान् बोल् शा-शिव शङ्कर् ।

कथितं-त्वया कथं किमपि अस्ति-न श्रीशिवः त्वया इत्यम् ।

प्रायः अन्त्यसमयस्य दिनानि आगतानि सन्ति-ते ।

महाकालेन अस्ति-ते कृतः ग्रासः ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

कलियुगेन किंनाम स्वात्मा प्रकाशितस्ते ? ।

(येन) संचितं सर्वमेव सत्कर्म नष्टं-ते ।

व्रतं चान्द्रायणाख्यं चर कुरु (अनुतिष्ठ) उपवासान् (अनशनव्रतानि) ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥ ५९५ ॥

कर्णौ निधाय समातिष्ठ शृणु सत्संवादम् ।

चित्तं समाधत्स्व तं (शिवं) प्रति, कर्णां निधेहि स्मृतौ ।

ततः असि-त्वं साधुः तथा ततः वानप्रस्थश्च ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

पद्मपुष्पसदृशौ स्तः तस्य (शिवस्य) पादौ ।

स-एव सिद्ध-साधूनामपि अस्ति सद्गुरुः ।

स-एव राजयोगः स-एव प्राणाभ्यासकर्म ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

कर्णस्य कुरु हस्तग्रहणं ततः वनस्य मध्ये संचर (हस्तेन कर्णग्रहणं नाम शपथविशेषः) ।

धर्मरूपे संनिवेशे अस्ति सत्कर्मरूपा अधिरोहिणी ।

इतः-परं शिव शिवेति कुर्वन् भूयास्त्वम् ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥

हे-कृष्णाख्य-स्वात्मन्*, तव पिता माता च अस्ति-ते ईश्वरः ।

सातिप्रेमभक्त्या रटमानो-भव शिवेति शंकरेति ।

---

* [illegible]

ज़न्म ज़न्म आसख् तसन्दुय् दास् ।
बस्माह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥ १४ ॥

---

15. ŚIVA, PLEASED WITH PĀRVATĪ'S CONSTANCY REVEALS HIMSELF IN HIS PROPER FORM, AND PRAISES THE VIRTUES OF CONSTANCY AND DEVOTION.

ग्रन् डौग्रिथ् फिरुनु जूगिस् वर्न् प्योस् ।
सदाग्रिव-जी तिथुय् सॉपनु यिथुय् ओसु ॥ ६०० ॥
सतुकु संवाद् बूज़िथ् साद् खग् गव् ।
ग्रन् डौग्रिथ् बन्योव् जूगिस् सदाग्रिव् ॥
सतुकु संवाद् कुय् ज़ि क्कद्रथ् करान् नज़् ।
सतकि संवाद-सूत्य् क्यथ् कज़ गक़ान् यज़् ॥
सतुकु संवाद् ज़ि नेत्रन् कुय् अनान् गाग् ।
सतुकु संवाद् ज़ि पापन् कुय् करान् नाग् ॥
सतुकु संवाद् बूज़िथ् मन् च्ह् खग् थव् ।
सतुकु संवाद् कुह् पानय् सत्-सदाग्रिव् ॥
ग्रन्-गक़नुय् चनस्-मज़ मोच् दावान् ।
ग्रन् गक़नुय् कुह् लूकालूख् हावान् ॥ ६०५ ॥
ग्रन्-गक़नुय् करान्-कुय् खात्मचय् ज़ान् ।
ग्रन्-गक़न कुह् हावान् खात्म-ग्रिव् पान् ॥ १५ ॥

(येन) जन्मनि जन्मनि भविष्यसि तस्यैव दासः ।

भस्मनः परिमलनस्य० ॥ १४ ॥

श्रीपार्वत्याः सकोपोपालम्भप्रतिभाषितोत्तरं दृढभक्तिनिश्चयं परीक्ष्य श्रीमहादेवस्य लिङ्गिवेशपरावृत्त्या स्वरूपसाक्षात्कारवृत्तम् ॥ १५ ॥

शरणापन्नतां दृष्ट्वा परिवर्तयितुं योगिलिङ्गिनः (शिवस्य) लिङ्गित्वं आपतितं-तस्य (लिङ्गित्वं त्यक्त्वा स्वरूपमास्थित इत्यर्थः) ।

(अर्थात्) श्रीसदाशिवः तादृगेव संपन्नः यादृगेव आसीत् (वस्तुतः) ॥ ६०० ॥

वास्तवं संवादं श्रुत्वा साधुः (योगिलिङ्गी) संतुष्टः संपन्नः ।

शरणापन्नतां दृष्ट्वा संपन्नं योगिलिङ्गिनः (वास्तवं) सदाशिवत्वम् ॥

सत्यस्य संवादः अस्ति हि वाङ्मानसातीतं (वृत्तं) कुर्वाणः प्रत्यक्षम् ।

सत्यस्य संवादेन अस्ति शिलायाः भवन्ती नवनीतता (कठोरस्य मार्दवं संपद्यते इत्यर्थः) ॥

सत्यस्य संवादः नाम अन्धनेत्रयोरपि अस्ति जनयन् सुप्रकाशम् ।

सत्यस्य संवादः हि पापिपापानां संभवति कुर्वन् विनाशम् ॥

सत्यस्य संवादं श्रुत्वा मनः त्वं संतुष्टं संनिधेहि ।

सत्यस्य संवादः (तत्सत्स्वरूपः) अस्ति स्वयमेव सत्सदाशिवः ॥

शरणापन्नता क्षणमात्रकाले-एव मोक्षावस्थां दापयति ।

शरणापन्नतैव संभवति लोके-आलोकं (संसारे सत्प्रकाशं) प्रदर्श-यन्ती ॥ ६०५ ॥

शरणापन्नतैव कारयति स्वात्मरूप-परिज्ञानम् ।

शरणापन्नतया संभवति प्रदर्शयन् स्वात्मरूपः-शिवः स्वस्वरूपम् ॥ १५ ॥

---

16. DESCRIPTION OF THE GLORIOUS APPEARANCE OF ŚIVA AS HE REVEALED HIMSELF TO PĀRVATĪ.

The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607–617).

---

17. PĀRVATĪ SEES ŚIVA IN HIS PROPER FORM, AND BEGINS TO SING HIS PRAISES.

वुछुन् जूगिस् बन्योमंतु ब्याख् रंगा ।
खसिथ् वृग्रबस् वसान् तस् ग्रेर गंगा ॥ ६१८ ॥
सफेद आंमू तस् तन् ज़ि ज़न् निर्मल् सुह् कोपूर् ।
करोर् सूर्यन्-हन्दि थंदु क्याह् वन तसंन्दु नूर् ॥
अथन् दन् ह्यथ् सुह् पंपोग्राह् त्रिशूलाह् ।
तिथय् तमि पंरू दास-बावंचू खास लीला ॥६२०॥१७॥

---

18. PĀRVATĪ'S HYMN IN PRAISE AND AWE OF ŚIVA. SHE ENTREATS HIM TO TAKE HER FOR HIS SPOUSE. HE PROMISES TO GRANT HER PETITION, AND TELLS HER TO GO HOME AND WAIT FOR NĀRADA.

हे ग्रिव ग्रंकर परमेश्वर हर ।
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२१ ॥
अमरनाथंकि अकाल अमर
ब्वह् मर च्यय्-पत ह्यथ् सारी ।
सुय् ज़िन्द मरुन् कुह् देवन् ति आश्वर
भस्मादर काल-संहारी ॥
सतंचू वथ् हाववुनु कुख् सद्ग्वर
च्य् कुख् महा-ब्यचारी ।

श्रीपार्वतीमोहचिकीर्षयागतस्य श्रीशिवस्य तदनुरूपलिङ्गिरूप-वर्णनं हिन्दीभाषया ॥ १६ ॥

श्रीशिवस्य योगिलिङ्गितात्यागोत्तरं स्वस्वरूपावस्थान-दर्शनम् ॥ १७ ॥

दृष्टं-तया योगिपूर्वरूपस्य संपन्नं अन्यत् स्वरूपम् ।

(यथा) आरुह्य वृषभं (वृषभारूढः सः) प्रस्रवन्ती तस्य शिरस्तः गङ्गा ॥ ६१८ ॥

शुक्लवर्णो आसीत् तस्य मूर्तिः हि इव निर्मलं सः (अभूत्) कर्पूरम् ।

कोटिसंख्य-सूर्याणामप्याधिक्येनाभूत्, किंनाम कथये (यत्) तस्याभूत प्रभाप्रकाशः ॥

हस्ताभ्यां द्वाभ्यां गृहीत्वा सः (अभूत्) कमलं त्रिशूलं (च) ।

तावत् (तादृक्स्वरूपं दृष्ट्वा) तया (पार्वत्या) अध्येतुं-प्रस्तावितादास्याचरणस्य शुद्धा स्तुतिः ॥ ६२० ॥ १७ ॥

तत्स्वरूपदर्शनमनु श्रीशिवं प्रति पार्वत्याः स्तुतिरियम् ॥ १८ ॥

हे शिव जगत्कल्याणकर परमेश्वर (भवभय-)हर ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग महाकालसंहारकर्तः ॥ ६२१ ॥

हे-अमरनाथाख्यक्षेत्रनिवास, अनन्त (वा तत्क्षेत्राश्रयाणां कालहरण) मृत्युहीन ।

अहं मरिष्यामि (उपहारीकुर्यां स्वात्मानं) त्वामुद्दिश्य सह-धृत्वा सर्वपरिवारम् ॥

तदेव जीवदवस्थयापि मरणं समस्ति देवानामपि आश्चर्योत्पादकं (दुर्लभं) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

तत्त्वज्ञानस्य मार्गं प्रदर्शयन् असि सद्गुरुमूर्तिः ।

त्वमेव असि सन्महाविवेककृत् ॥

च़्य् कुख् प्रश्न् त च़्य् कुख् व्वत्तर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् कुख् माता पिता च़र-अच़र
च़्य् कुख् बांदव् त बंद् सारी ।
च़्य् कुख् पनुनु त च़्य् कुख् व्वपर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् कुख् विष्णुरूप महेश्वर हे हर
संसारस् आख् अवतारी ।
राचस् गालिथ् बक्थ् कंरूथ् खर
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२१ ॥
वीदंचू शोबा कुख् च़ह् विद्यादर
च़्य् वातिथ् कुख् च़वापारी ।
कृपा कर्त्तम् कुम् च्योनु आसर
भस्मादर काल-संहारी ॥
गंगाय गयाय प्रयाग पुष्कर
धर्मकि फल पाप-न्यवारी ।
च़्य् देवन्-देव् कुख् महेश्वर
भस्मादर काल-संहारी ॥
न्यथ् सुलि व्वथहा पतिमि पहर
च़रनन् लगहाय् द्यान पारी ।
दया म्य कर्तम् दया-सागर
भस्मादर काल-संहारी ॥

त्वमेव असि सत्प्रश्नरूपः त्वमेव च असि उत्तररूपः ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि माता पिता चराचरात्म-जगतः

त्वमेव असि बान्धवरूपश्च संबन्धिरूपश्च सर्वे (बन्धवः संबन्धिनश्च सर्वे त्वमेव)

त्वमेव असि स्वीयः त्वमेव च असि परः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि विष्णुरूपः महेश्वरः (जगत्पालकः) हे हर (जगल्लयकर्तः)

संसारे आगतस्त्वं अवतारेण ।

राक्षसान् विनाश्य (मुक्तिकरी) भक्तिः कृता-त्वया स्थिरा

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६२५ ॥

वेदस्य शोभा (सारगम्यः) असि त्वं हे-विद्याधर (सर्वविद्याश्रय)

त्वमेव व्यापकः असि सर्वतः ।

दयां कुरु-मयि, अस्ति-मे तव अवलम्बः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीगङ्गायां गयातीर्थे प्रयागतीर्थे पुष्करतीर्थे

हे-सद्धर्मफलदातः (तथा) पापनाशन ।

त्वमेव देवानां देवः असि हे-महेश्वर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

नित्यं सुवेलायां (ब्राह्ममुहूर्ते) उत्तिष्ठेयं रात्र्यन्त्यप्रहरे

(ते) चरणयोः येजयेयमात्मानं समाधिं धृत्वा ।

दयां मयि कुरु-मयि हे-दया-सागर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

महाराज़ बनिथ् यितम् ज़टादर
सूंत्य् ह्यथ् शूबिदार् सवारी ।
छपा कर्तम् वर्तम् म्य स्वयंवर
भस्मादर काल-संहारी ॥
शिवनाथन् तोर दंपुनस् ब्वह् तिय् कर
यिथ् वनहाम् तिय् राज़-क्कमारी ।
खश् रोज़् स्वख-सान् गछ् व्वञ् पनुनु गर
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६३० ॥
शंक्कि ह्यथ् वातिय् नारद-मुनीश्वर
करनावि खांदरंचू तयारी ।
यिमय् त निमथ् हालंय् गक्कि़य् सर
भस्मादर काल-संहारी ॥
च्योनु म्य-ति छ्रुणस् प्रयम्-दिगंबर
च्यांञ्य् बकथ् छ्यम् सदारी ।
श्रोशद् मनश्र् ज़प न्यथ् शडचर
भस्मादर काल-संहारी ॥ १८ ॥

---

19. ŚIVA COMFORTS THE AWE-STRICKEN PĀRVATĪ. HE PROMISES TO MARRY HER IN HER FATHER'S HOUSE, AND RETURNS TO KAILĀŚA.

महदेवन् दंपुम् अज़-हद् करथ् तफ् ।
ब्वह् करथस् खश् स्वठाह् दफ् क्याह् गक्कि़य् दफ् ॥ ६३३ ॥
यिकख् यंदुवय् त पख् म्यय्-सूंत्य् चह् वुञ्क्यन् ।
पकख्-नय् अद करुन् क्याह् गक्कि़ तिह् चय् वन् ॥

महाराजः (वरः) भूत्वा आगच्छेः-मे (मद्वरणाय) हे-जटाधर
सह धृत्वा शोभमानां जन्यसादिततिम् ।
कृपां कुरु-मयि वृणुयाः-मां मां स्वयंवरेण
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥
श्रीशिवनाथेन उत्तरं कथितं-तस्मै अहं तदेव कुर्याम्
यदेव कथयेः-मां तदेव हे-राजकुमारि ।
प्रसन्ना भव सुखेन गच्छ अधुना स्वीयं गृहम्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६३० ॥
संदेशं धृत्वा प्राप्नुयात्-ते नारदमुनीश्वरः
कारयिष्यति विवाहोत्सवस्य सज्जनाम्
आगच्छेयं-ते नाम सह-नयेयं-त्वां शीघ्रमेव भवेत्ते सुज्ञातम्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥
तव ममापि कृष्णाभिधस्य (अन्यकृतः) प्रेम (अस्ति) हे-दिगम्बर
तवैव भक्तिः अस्ति-मे प्रोन्नताधिकारित्वम् ।
भवौषधभूतं मन्त्रं जपेयं नित्यं षडक्षरात्मकम् ।
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १८ ॥

श्रीपार्वत्यास्तपःसंतुष्टः श्रीमहादेवः पुनरपि तत्प्रशंसनोत्तरं वरदित्सया संवदति ॥ १९ ॥

ीमहादेवेन कथितं-तस्मै अत्युत्कृष्टं कृतं-त्वया तपः ।
हं कृतस्त्वयाहं प्रसन्नः अतिशयेन कथय किं इष्टं-तव कथय ॥ ६३३ ॥
च्छसि यदि तु आयाहि मयैव-सह त्वं अधुना ।
ायासि-न-चेत् ततः कर्तव्यं किं अस्ति तत् त्वमेव वद ॥

दंपुस् तमि छ्यम् म्य थिच्छा हिमाल-संन्दु थिख् ।
त्रिकोटी देवता ह्यय् तंति म्य वरिथ् निख् ॥ ६३५ ॥
दंपुस् तंमि तोर सोरुय् च्योनु कुह् मंज़ूर् ।
ब्वह् कुस् च्यय् सूंति-सूंतिनंय् कुस्-न कँह् दूर् ॥
थिह् फ्रमांवख् ब्वह् तथ्-कुन् न्यथ् थवय् च्यथ् ।
सम्रादथ् कुम् सम्रादथ् कुम् सम्रादथ् ॥
ब्वह् यूरि सोज़ख् सत-ऋषि ह्यथ् अरुन्धथ् ।
मुकर्रर् तिम् करन् इति खांदरंचू कथ् ॥
तिमन् पत पान नारद-ऋषु ब्वह् सोज़न् ।
लदख् ग्रंक्ति तिम् तसज़्य वांनिय बोज़न् ॥
च़ह् गक़ ब्वज़् माज्य-मांलिस् माज्यराह् वन् ।
इह् बूज़िथ् थिथु लदन् तिम् हनि-प्यठ् हन् ॥ ६४० ॥
ब्वह् कुस् शिव् शक्ति-रूंप वांतिथ् च़पोरुय् ।
यमिस् दितु म्य तमिस् च्यय् दितुथ् सोरुय् ॥
ब्वह् कुस् च्यय् सूंत्य् च़य् म्य सूंत्य् छ्यख् नितोन्यथ् ।
इछ्य् कुय् सथ् इछ्य् कुय् सथ् इछ्य् सथ् ॥
च़ह् छ्यख् गौरी ब्वह् कुम् शंकर् कुह् क्याह् ब्यन् ।
कुह् कंरमंतु कर्मलांनिय् अस्य पैव्यन् ॥
च्य़ सूंत्य् कँह् म्य तफावथ् छ्य-न कन् थाव् ।
कुह् गौरी-शंकर व्यंद् म्यथ् कुनुथ् नाव् ॥
इछ्य् नाव् युमु ज़पिथ् तस् कास मंकठ् ।
दया करवुनु रोज़ न्यथ् ब्वय् तमिस् प्यठ् ॥ ६४५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै तया अस्ति-मे मम इच्छा हिमालयस्य (गृहे) आगच्छेस्त्वम् ।
त्रिकोटिसंख्याः देवताः सह-कृत्वा तत-एव मां कृत्वा नयेस्त्वम् ॥ ६३५ ॥
प्रत्युक्तं-तस्मै तेन उत्तरं सर्वमेव त्वदीयं अस्ति (मे) स्वीकृतम् ।
अहं अस्मि त्वया नित्यं-सहवर्त्यव अस्मि न किमपि दूरे (व्यतिरिक्तः) ॥
यत् आज्ञापयसि अहं तदुपलक्ष्य नित्यं समाधास्यामि चित्तम् ।
अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतम् ॥
अहं इहैव प्रेषयिष्यामि-तान् सप्तर्षीन् सह अरुन्धत्या ।
निश्चितं ते करिष्यन्ति इह विवाहोत्सवस्य कथां (वृत्तम्) ॥
तेषां पश्चात् (तान्प्रति) स्वयं नारद-देवर्षिं अहं प्रेषयिष्यामि-तम् ।
प्रेषयेयं-तान्प्रति संदेशं, ते तस्य वाचा श्रोष्यन्ति ॥
त्वं गच्छ अधुना मातापितृभ्यां सर्ववृत्तान्तं कथय ।
इदं-वृत्तं श्रुत्वा यथा आरोपयिष्यतः तौ अङ्गेषु अङ्गानि (हर्षेण स्वयमपि नो मास्यतः) ॥ ६४० ॥
अहं अस्मि शिवः शक्तिरूपेण (अभिन्नशिवशक्तिः) व्याप्य-स्थितः परितः (सर्वत्र) ।
यस्मै दत्तं (भोगमोक्षफलं) मया तस्मै त्वयैव दत्तं-त्वया सर्वम् ॥
अहं अस्मि त्वयैव सह त्वमेव मया सह असि नित्यदा (न कदापि वियुक्तिरावयोः)
इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव सत्यम् ॥
त्वं असि गौरी अहं अस्मि शंकरः अस्ति को-नाम भेदः ।
अस्ति कृतं आद्यदैवेन आवयोः पिण्डैक्यम् ॥
त्वया सह कोऽपि मम विशेषः अस्ति-न कर्णौ निधेहि (समाधानेन शृणु)
अस्ति गौरीशंकर-इति प्रसिद्धं मम एकमेव नाम ॥
इदमेव नाम यः जपिष्यति तस्य अपाकुर्यां संकटम् (दुःखजालम्) ।
दयां कुर्वन् भवेयं नित्यदा अहं तं प्रति ॥ ६४५ ॥

द्रुय् नाव् ज़पवन्यन् न्यथ् स्वर्ग् दावे ।
द्रुय् नाव् युस् ज़पिय् सुय् मोक्ष प्रावे ॥
बन्येमंचू छ्यख् ब्वय् कुस् ब्वह् सूतिनंय् च्यय् ।
च्य त म्य छ्य-न फर्ख् कँह् छ्यम् पननंज़् द्रिय् ॥
वनिथ् द्रय् गव् सदाशिव् कोहि-कैलास् ।
अमिय् लोल अमिय् प्रयम द्रहय् आस् ॥
बनिन् कृष्णस् म्य द्रुकू बक्तौ द्रथुय् लोल् ।
च्य् म्य गौरी-शंकर कुख् मांजू तय् मोलु ॥ १९ ॥

---

20. PĀRVATĪ LEAVES THE FOREST OF HER AUSTERITIES, AND RETURNS HOME. HER RECEPTION BY HER PEOPLE.

भवानी आय अज़-जंगल् ब-खानय् ।
वनय् क्याह् तफ् करुन् ओसुस् बहानय् ॥ ६५० ॥
महामाया स आंसू-ना पननि-पानय् ।
कुह् सोरु चैलोक्य् तसंन्दुय् अख् निशानय् ॥
शिवस् सूंत्य्-शक्ति अज़लय् मिलु प्रसिद्ध् ओसु ।
द्रथय् ज़ाहिर्-ज़मादाह् तफ् करुन् प्योस् ॥
ह्योंव् तम् तप-सूंत्य् तेज़् कोताह् ।
वनव् कोताह् करय् ब्वज़् कस कोताह् ॥
ह्यचोव् याज़् तमि पकंनुय् गर-वते-कुन् ।
वुछिथ् देवव् तिह् ह्यंतु तस् बोज़नावुन् ॥
कंरुय् देवन्-हंन्दिय् देवन् बंडु च्य प्रसाद् ।
च्य गौरी राज़कूरी कुय् आफरौं-बाद् ॥ ६५५ ॥

इदमेव नाम जपद्भ्यः नित्यं स्वर्गभोगं दापयिष्यति ।

इदमेव नाम यः (समाधानेन) जपन्स्यात् सः मुक्तिं प्राप्स्यति ॥

संसिद्धा असि-त्वं अहमेव, अस्मि अहं नित्याविवियुक्तः त्वया ।

तव अपि ममापि अस्ति-न अन्तरं किमपि (तत्कृते) अस्ति-मे स्वात्मनः शपथः ॥

उक्त्वा इत्यमेव गतवान् श्रीसदाशिवः शिखरस्थानं-कैलासस्य ।

ईदृश्या आसक्त्या ईदृशा प्रेम्णा (युक्ता) नित्यमेव भूयाः (इति) ॥

भवतु-नाम कृष्णस्य मम ईदृशी भक्तिः ईदृगेव प्रेमासञ्जनम् ।

त्वमेव मम हे-गौरीशंकर असि माता पिता च ॥ १९ ॥

श्रीगौर्याः पितृगेहमागत्य तदनुबन्धि वृत्तम् ॥ २० ॥

भवानी आगता वनप्रदेशात् पितृगेहम् ।

वदिष्यामि किंनाम तपश्चरणं आसीत्तस्याः हेतुमात्रम् ॥ ६५० ॥

(यतः) महामायाशक्तिः सा आसीत-न-न स्वस्वरूपेण (वस्तुतः) ।

अस्ति-हि सर्वं त्रैलोक्यं तस्या-एव एकं कलामात्रम् ॥

शिवेन सहचारिणी (अभिन्ना) शक्तिः (इति) आदित-एव ऐक्यं प्रसिद्धं आसीत् ।

कारणविशेषेण (स्वातन्त्र्यलीलामात्रेण) लोकाचारदर्शनार्थं तपसः चरणं आभासितम् ॥

(तत्रापि) अत्युत्कृष्टतां-गतं तस्याः तपश्चर्यया तेजः अत्यन्ततया ।

वक्तुं-शक्यं कियन्नाम, कुर्यां अधुना प्रासङ्गिकवृत्तं समाप्तम् ॥

आरब्धं यावत् तया संक्रमणं गृहमार्गं-प्रति ।

समीक्ष्य देवैः तत् आरब्धं तामुद्दिश्य संस्तवनं (प्रशंसनम्) ॥

(यथा) कृतः देवानामपि देवेन महान् तव प्रसादः ।

तव, हे-गौरि, हे-राजकुमारि, अस्ति अभ्युदयवादः (अस्मत्तः) ॥ ६५५ ॥

वुछिथ् मैनावती गय वारयाह् खग़् ।
हिमालय् ते स्यठाह् लंगु तम् करनि ग़ाबग़् ॥
प्रज़लवुनु तस् वुकुख् कर्मुकु बंडु खप्रकाग़् ।
कंरुख् तस् मर्हबा ग़ाबाग़् ग़ाबाग़् ॥
ल्वकटि-पान-प्यठय् आसूय् ज़्य सतंचू लय् ।
ज़्य ब्वयिनय् जय् सदाग़िव-संजू दया छ्य् ॥ २० ॥

---

21. HIMĀLAYA AND MĒNAKĀ PRAISE PĀRVATĪ.

प्रयम् ओसुय् ग़िव-संन्दु ज्यन-कालय् ।
करय् ब्वह् लोल-पोग़न् पोग़-मालय् ॥ ६५८ ॥
दिचय् हरनञ्र क़ालय् लोल-डालय्
सदाग़िव् पान क़ोडुयन् बाल-बालय् ।
ज़्यहय् बाल-पान तोयोय् बूल-बालय्
करय् ब्वह् लोल-पोग़न् पोग़-मालय् ॥ ६६० ॥
दचन-दीग़ुकु चंलुय् जलदंय् मलालय्
ज़्य वरने सदाग़िव् थियि कमि हालय् ।
ज़्य ल्यूखुमंतु रंतु कुह् पानय् पननि कपालय्
करय् ब्वह् लोल-पोग़न् पोग़-मालय् ॥
गनान् छ्यम् प्रय् वनन्-हंन्दि पोग़् वालय्
ज़्य लागय् पोग़ मिलविथ् अर्ग-चालय् ।
छ्यह् कृष्णञ्र पालना च्यानिय् हवालय्
करय् ब्वह् लोल-पोग़न् पोग़-मालय् ॥

तां तथाविधां) दृष्ट्वा मेनका (जननी) संपन्ना अत्यन्तं प्रसन्ना ।
हिमालयः (पिता) च अत्यन्तं (प्रसन्नः) लग्नः तस्याः कर्त्तुं प्रशंसाम्) ॥
देदीप्यमानः तस्याः दृष्टस्ताभ्यां सौभाग्यस्य अतिमहान् स्वप्रकाशः ।
तं-ताभ्यां (च) तस्याः अहोभाग्यमिति प्रशंसनं प्रशंसनं (वीप्सया
प्रशंसनम्) ॥
ाल्यादेव-प्रभृति आसीत्ते तव सद्वस्तुसंयोगस्य प्रीत्यासक्तिः ।
व भूयात्ते जयजयकारः श्रीसदाशिवस्य महान् अनुग्रहः अस्ति-यां-प्रति
॥ २० ॥

श्रीपार्वत्या मातृकृतस्तुतिप्रस्तावना ॥ २१ ॥

प्रेम आसीत्ते परमशिवस्य जन्मन-आरभ्य ।
कुर्यां-त्वत्कृते अहं प्रेमपुष्पैः (विचिताः) पुष्पमालाः ॥ ६५९ ॥
दत्तानि-(विहितानि-)त्वया मृगपोतस्येव उच्छलितगतानि
प्रेमविह्वलतया
श्रीसदाशिवः स्वयमेव अन्विष्टः प्रति-पर्वताधित्यकोपत्यकम् ।
तवैव बाल्यावस्थायां संतुष्टीभूतस्ते नित्यबाल्यमनोहरमूर्तिः-शम्भुः
कुर्यां-त्वत्कृते० ॥ ६६० ॥
दाक्षिणात्यप्रदेशस्य (अर्थतो दक्षप्रजापतिसंबन्धी) अपगतस्ते
शीघ्रमेव मनुः
तव वरणाय श्रीसदाशिवः आगमिष्यति केनापि वृत्तेन
(महाप्रश्रयसंभारेण)
त्वया (हि) लिखितं प्रशस्तं अस्ति (सद्भाग्यं) स्वयमेव स्वस्मिन्
भालपट्टे
कुर्यां-त्वत्कृते० ॥
धनीभवन्ती अस्ति-मे प्रीतिः वनानां पुष्पाणि आनयिष्यामि
त्वयि समर्पयिष्यामि पुष्पाणि मेलयित्वा अक्षतहस्तपूरैः ।
अस्ति कृपास्य पालनं तव स्वायत्तमस्ति
कुर्यां त्वत्कृते० ॥

करन् बंक्ति बक्य् च्यांज़्य् परमशक्ती
छ्यह् बक्यन् च्यांज़् बक्यंय् नित्यम्बक्ती ।
छ्यह् बक्ती च्यांज़् कासान् सांज़् सक्ती
छ्यह् बक्य् च्यांज़् बक्यन् नेख्बख्ती ॥ २१ ॥

---

22. PRAYER AND PRAISE ADDRESSED TO PĀRVATĪ BY THE WHOLE UNIVERSE.

हिमालय-पर्बतनि गरि च़्य् ज़ायख् ।
आयख् करने ज़गि रक्षपाल् ॥ ६६४ ॥
परमशख्थ् परमशिव् क़ाडनि द्रायख्
कर्म-सूंत्य् सपंज़ूख् शिवशक्ति-रूंफ् ।
भगवथ्-माया बोज़नय् आयख्
आयख् करने ज़गि रक्षपाल् ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूंर्य-मज़ तीज़् नंनु द्रायख्
प्रज़लनि आयख् संसारम् ।
यमि-मज़ द्रायख् तंथि मज़ च़ायख्
आयख् करने ज़गि रक्षपाल् ॥
ज़गतंचू दाता छ्यख् फलदायख्
यस् दिख् च़्य् तस् दिथि शिवजी ।
सुय् च्य़्य् लायख् च़्य् तस् दायख्
आयख् करने ज़गि रक्षपाल् ॥
वरने यिथिय् ह्यथ् वैकुंठ-नायख्
वीगिम् खसनुकु कुय् छाय्यख् ।

कुर्वन्ति (सर्व एव) भक्ताः भक्तिं तवैव हे परमशक्ते
अस्ति (हि) भक्तानां तव भक्तिरेव नित्यमुक्तिरूपा ।
अस्ति (हि) भक्तिः तव नाशयन्ती अस्माकं संकटम्
अस्ति (हि) भक्तिः तव भक्तानां सौभाग्यशालिता ॥ २१ ॥

पार्वतीं प्रति सर्वस्य जगतः स्तुतिपूर्वकं कीर्तनम् ॥ २२ ॥

हिमालय-पर्वतस्य गृहे त्वमेव जाता-त्वम् ।
आगता-त्वं कर्तुं जगत्याः पालनाम् ॥ ६६४ ॥
परमशक्तिरूपा परमशिवं अन्वेष्टुं निर्गता-त्वम्
सत्कर्मणा (लोकाचारविहितेन) संपन्ना-त्वं अभिन्नशिव-
शक्तिरूपा ।
भगवन्माया (साक्षात्) दृष्टिपथं आगता-त्वम्
आगता-त्वं० ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूर्य-मध्यात् प्रकाशरूपा प्रत्यक्षं निर्गता-त्वम्
प्रकाशयितुं आगता-त्वं संसारमण्डलम् ।
यन्मध्यात् निर्गता-त्वं तस्यैव मध्यं प्रविष्टा-त्वम्
आगता-त्वं० ॥
जगतः दातृरूपा असि फलदात्री
यस्मै दास्यसि त्वमेव तस्मै दास्यति (सत्फलं) श्रीशिवः ।
स-एव तवैव योग्यः त्वमेव तस्य धीसचिवात्मिका
आगता-त्वं० ॥
वरीतुं आगमिष्यति-त्वां (सः) सह-कृत्वा वैकुण्ठ-नायकम्
(श्रीविष्णुम्)
विमानचित्रस्य* आरोहणस्य अस्ति-ते संपदुपभोगः ।

---

* विवाहोत्सवेषु गृहाङ्गनमध्ये पञ्चरङ्गादिना यद्विमानाकारं चित्रं लिख्यते स उच्यते ।

मानर्यञ् पतिव्रथ् त मती द्रायख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥
कृष्ण लोल-तारौ सेतार वायख्
वानी भवानी च्य् गछि स्यद् ।
मय् करिय् नाद-व्यंद् बोज़नस् लायख्
आयख् करने ज़गि रचपाल् ॥ १२ ॥

---

23. THE LEGEND OF THE ASURA TĀRAKA. HE OPPRESSES THE GODS. ŚIVA TELLS HOW BRAHMĀ HAS EXPLAINED TO THEM THAT HE CAN ONLY BE CONQUERED BY ŚIVA'S SON, AND SENDS ARUNDHATĪ AND THE SEVEN ṚṢIS AND OTHERS TO HIMĀLAYA TO ASK HIM AND HIS WIFE TO GIVE THEIR DAUGHTER TO ŚIVA IN MARRIAGE. THEY CONSENT. ARUNDHATĪ, ETC., RETURN TO BENARES AND INFORM ŚIVA. HE IS PLEASED, AND DIRECT NĀRADA TO SUMMON BRAHMĀ, VIṢṆU, AND THE OTHER GODS.

च्छ्वाह् अख् ओसु् ओसुस् ग्रिवसन्दु् बाव् ।
तमिस् छिय् सूत-पौरानिख् दपान् नाव् ॥ ६७० ॥
च्छ्वीश्वर् बंडु तपीश्वर् कर्मवानंय् ।
मनस् आसिस् खनिय् अरदाह् पुरानंय् ॥
दयय् पाठिन् दिवान्-कुय् वीद-साची ।
तपोवन-प्यठ ग्रिव-जी आव् कांग्री ॥
बनारस् नाव् कांग्रिय-हंन्दु कुह् मग्ह्रुरु ।
महेदेवस् कुह् तमि दीग्रुकु प्रयम् पूरु ॥
बसान् युस् तति मोच्चय् गय् बनान्-छ्यस् ।
सदाग्रिव् पान ग्रिव-लूकस् अनिय् तम् ॥
तंतुय् वातिथ् मत च्छ्वि मंगनाविन् ।
तिमन् मारिय् मनंकि मिर् वार बाविन् ॥ ६७५ ॥

मानवती पतिव्रता सती च निर्गता-त्वं (एव)

आगता-त्वं० ॥

हे कृष्णाख्य* हार्दात्म-तन्त्रीभिः वीणां वादयिष्यसि (चेत्)

वाणी (परात्मिका) भवानी तवैव संपत्स्यते सिद्धा ।

सा-एव करिष्यति-ते नाद-बिन्द्वात्मकं† श्रवणार्थं योग्यम्

आगता-त्वं० ॥ २२ ॥

प्रकृतवृत्तकथानकनिरूपणम् ॥ २३ ॥

ऋषिरेकः एकः आसीत् आसीच्-(च)-तस्य शिवात्मपरमात्मनः अतिरागः ।

तस्य सन्ति (लोकाः) सूत-पौराणिक-इति कथयन्तः नाम ॥ ६७० ॥

(सः) मुनीश्वरः महान् तपस्विनामग्रः सत्कर्मशीलः (च) ।

मनसि आसन्-यस्य उट्टङ्कितानीव अष्टादश पुराणानि ॥

(तत्कथनानुरूपं) इत्थं प्रकारेण प्रददाति वेदस्य-प्रामाण्यम्‡ ।

तपोवन-पृष्ठात् श्रीशिवः आगतः काश्याम् ॥

वाराणसीति नाम काशीपुरः अस्ति प्रसिद्धम् ।

महादेवस्य अस्ति तस्य देशस्य प्रेम पूर्णम् ॥

वास्तव्यः यः तत्र मोक्षस्यैव गतिः संभवन्ती-तस्य ।

सदाशिवः स्वयं शिवलोकं आनयिष्यति तम् ॥

तत्रैव प्राप्य सप्तर्षयः आनायितास्तेन ।

तेषु सर्वाण्येव मनसः रहस्यानि सम्यक् आविष्कृतानि-तेन ॥ ६७५ ॥

---

* ग्रन्थकृतः स्वोक्तिः । † योगप्रसिद्धः शब्दः ।

‡ एतद्वृत्तं वेदे पूर्वभूतमेव प्रकाशयति सूत इति भावः ।

अरुंधती बमै नारद्-मुनीश्वर् ।
सर्पनि हाज़िर् तिमन् लगु वननि ईश्वर् ॥
कुह् तारक-नाम् दैत्याह् अख् बज़ोरय् ।
तमिय् न्यूमतु-कुह् देवन् राज्य् सोरुय् ॥
छिह् तस्-निग़ देवता लाच्यार् आमति ।
बहार् अत्राफ् छिय् तफ् करनि द्रामति ॥
तिमन् वनुमतु ज़ि कुह् ब्रह्मा-जियन् दुय् ।
कुह् राज़ौ तारकस् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥
करिव् तफ् शिव-नायम् बनि संतान् ।
लबिव् अद राज्य् सुय् ह्यि तारकस् ज्यान् ॥ ६८० ॥
सुह् तारुख् दर्म-कर्म-निग़ प्यि तंतु-ताम् ।
शिवस् संतान् व्वत्पय् गक्कि यंतु-ताम् ॥
बहानाह् ज़ाहिरुकु तस् दुथु वनुनु प्यव् ।
न-तय् निश्क्राम निश्क्रल् छुय् सदाशिव् ॥
गक्कि्व् त्वहि तस् हिमालम् निग़ वनिव् दुय् ।
अनोन् गौरी वनन् दुथ-पाठि शिव-जिय् ॥
कुह् ध्रमावान् दुथय्-पाठि शिव शंकर् ।
करव् गौरिय सूतिनय् असि स्वयंवर् ॥
ब्वय्यन् जै-जै च्य-हिहिस् बाग्यवानस् ।
सदाशिव् पान यिथि यस् कज़्दानस् ॥ ६८१ ॥
दुह् बूज़िय् सत-ऋषि अरुंधती ह्यथ् ।
पकान्-गय् वज़ूख् हिमालम् हकैकथ् ॥

अरुन्धती (वसिष्ठर्षिसधर्मिणी) (च) सह नारदर्षिणा ।

(ते सर्वे) संपन्नाः संनिहिताः तान्-प्रति प्रवृत्तः वक्तुं ईश्वरः ॥

अस्ति (हि) तारको-नाम दैत्य-एकः एकः अतिबली ।

तेनैव अपनीतमस्ति देवानां राज्यं सर्वमेव ॥

सन्ति (हि) तस्मात् देवाः उद्वेगं आगताः ।

बहिरेव दूरेषु-प्रदेशेषु सन्ति तपः तप्तुं निष्क्रान्ताः ॥

तेभ्यः कथितं हि अस्ति श्रीब्रह्मणा इदमेव ।

अस्ति प्रसन्नः तारकं प्रति स्वयं श्रीशिवः ॥

कुरुत तपः (येन) श्रीशिवस्य उद्भविष्यति अपत्यम् ।

अलप्स्यत ततः राज्यं (स्वं) स-एव ग्रहीष्यति (अपनयिष्यति)
तारकासुरस्य जीवनम् ॥ ६८० ॥

सः तारकासुरः धर्मात्-कमर्णः पतिष्यति तत्कालपर्यन्तम् ।

शिवस्य अपत्यं उत्पन्नं संपत्स्यते यावत् ॥

मिषमात्रं प्रत्यक्षं (लौकिकं) तस्य ईदृशं कथयितुं आपतितम् ।

अन्यथा निष्कामः निर्वासनः अस्ति सदाशिवः ॥

गच्छत यूयं तस्य हिमालयस्य समीपे कथयत इदमेव ।

आनयिष्यामः(आनयिष्यामि)-तां गौरीं कथयन्ति (कथयति)
इत्थं श्रीशिवः ॥

अस्ति आज्ञापयन् इत्थं-प्रकारेण श्रीशिवः शंकरः ।

करिष्यामः (करिष्यामि) गौर्या सह वयं (अहं) स्वयंवरम् ॥

भूयात् जयकारः त्वत्सदृशस्य भाग्यशालिनः ।

सदाशिवः स्वयं आगमिष्यति यस्य कन्यावरणार्थम् ॥ ६८५ ॥

इदं श्रुत्वा सप्तर्षयः अरुन्धत्या सह ।

निर्जग्मुः कथितस्तैः हिमालयाय वृत्तान्तः ॥

च़ह् कुख् बंड़ु बाग्यवानंय् कर्मवानंय् ।
यियिय् शिवनाथ् ह्यथिय् च़य् कऱ्दानंय् ॥
कुह् वीदुकु आद् युस् ओंकारसंय्-मज़् ।
यियिय् सग्वख् सुह् च्यानिम् द्वारसंय्-मज़् ॥
निरंज़न् निर्मल् निर्वन् निराकार् ।
न तस् क्रूदंय् न तस् लूबंय् निराहार् ॥
महामायाय हंन्दु कुय् कर्मलोनुय् ।
दियिय् दर्शुन् यियिय् सुय् गर च्योनुय् ॥ ६८० ॥
तिथय् मैनावती य्यलि बोज़नावूख् ।
स्यठाह् साँपऱ् प्रसन् आँकार् स दावूख् ॥
दंपुख् हिमालन् ति मज़ूर् कुह् मज़ूर् ।
पुनिमू-चंद्रम खंतु म्यय् पूरि-कनि पूर् ॥
दहय् कथ् च़य् थविथ् मानिव् दय-गथ् ।
म्य वंनुमव वाख् त्वहि ज़ानिव् सतो सथ् ॥
ह्यतुख् रुख्सथ् तिमन्-निग आय् काशी ।
महादेवस् दंपुख् हे अविनाशी ॥
यिह् कँक़ाह् अस्य आसूय् आगिया च्यान् ।
अंकूय् कथ् बोज़वुनु पानय् तिमौ मान् ॥ ६८५ ॥
दह् बूज़िथ् वारयाह् खग् गव् महेश्वर् ।
तिथय् हाज़िर् सपंनु नारद् मुनीश्वर् ॥
महादेवन् दंपुस् शंक्रि बोज़ थव् कन् ।
गक़िथ् ब्रह्मा-जुवस् विष्णस् दह् कथ् वन् ॥

त्वं असि महान् भाग्यवान् सुकर्मकृत् ।

आगमिष्यति-ते श्रीशिवः प्रतिग्रहीष्यति-ते त्वत्तः कन्यादानम् ॥

अस्ति (हि) वेदस्य आदिभूतः यः ओं-(प्रणव)-इति-तस्य मध्ये ।

आगमिष्यति-ते संमुखं सः तव द्वारमध्ये (द्वारे) ॥

(यः) निरञ्जनः निर्मलः निर्गुणः निराकारः (च) ।

न तस्य क्रोधः न तस्य लोभः निरपेक्षभोज्यः (चास्ति) ॥

महामायारूपायास्त्वत्कन्यायाः अस्ति भाग्यं (भर्तृरूपः सः) ।

दास्यति-ते दर्शनं आगमिष्यति स-एव गृहं तवैव ॥ ६९० ॥

तथैव मेनका यदा आविता-तैः ।

(सापि) अतिशयेन संपन्ना प्रसन्ना अङ्गीकारं सा दापिता-तैः ॥

प्रतिकथितं-तेभ्यः हिमालयेन अपि स्वीकृतं अस्ति स्वीकृतम् ।

पूर्णिमाचन्द्रमाः (इव) उदितः ममैव पूर्वदिग्भागात् पूर्णः ॥

इमामेव कथां (वाचं) चित्ते निधाय मन्यध्वं दैवीं-गतिम् ।

मया कथितं-वः वाक्यं यूयं जानीत सत्यमेव सत्यम् ॥

गृहीता-तैः गमनानुज्ञा तेभ्यः आगताः काशीम् ।

(तत्र) महादेवाय कथितं-तैः हे अविनाशिन् ॥

यत्किंचिद्रूपा अस्माकं आसीत् आज्ञा त्वदीया ।

एकामेव कथां (वाचं) शृण्वद्भिः स्वयमेव तैः संमता (सा) ॥ ६९५ ॥

इदं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

तथैव प्रत्यक्षः संपन्नः नारदः मुनीश्वरः ॥

महादेवेन कथितं-तस्मै संदेशं शृणु निधेहि कर्णौ (त्वम्) ।

गत्वा श्रीब्रह्मणे विष्णवे इमां वाचं वद ॥

त्रिकोटी देवता ह्यथ् अस्य निग् थिन् ।
वुछिथ् वेलाह् मभिथ् तिम् हाज़िरी दिन् ॥
द्रह् बूज़िथ् द्राव् नारद्-जी तुजून् दव् ।
पकान्-गव् विष्णुलूकम् वातिर्थय्-प्यव् ॥ २३ ॥

---

24. NĀRADA GOES TO VIṢṆU, AND, AFTER PRAISING HIM, INFORMS HIM OF ŚIVA'S INTENDED MARRIAGE.

हरि-नारायणम् लंगु बावने हाल् ।
महाराजा महादेवुनु ञ्य कुय् साल् ॥ ७०० ॥
च़्ह् राम-रूप-किनि सीताय तोयोख्
च़्ह् कृष्ण-रूप-किनि राधाय तोयोख् ।
तुलुथ् ञ्यय् किस्य-प्यठ् गोवर्धनुकु बाल्
महाराजा महादेवुनु ञ्य कुय् साल् ॥
ञ्य लोलंचू थंञ् ख्ययथ् यशोदाय निग्
च़्ह् रूदुख् लोल-किनि कुञ्जाय निग् ।
सुदामनि अथ ख्ययथ् कंमू-सिरिचू चाल्
महाराजा महादेवुनु ञ्य कुय् साल् ॥
बनोवुथन् अकिथ् सिरि-म्वछ-सूत्य् दनिथ्
दयिम्य म्वछ अथ रंटुनथ् श्रीरुक्मिणिथ् ।
व्यनथ् कंरूनथ् दिहम् कोताह् ज़रो-माल्
महाराजा महादेवुनु ञ्य कुय् साल् ॥
विभीषणम् दितुथ लंकाय-हंन्टु राज्य्
कलम्-प्यठ . य् थंवुथ् सुग्रीवमंथ् ताज् ।

त्रिकोटिसंख्याकान् मुख्यदेवान् सहकृत्वा अस्माकं समीपे आगच्छेयुः।

(यथा) समीक्ष्य समयं समेत्य ते साक्षात्कारं ददुः ॥

इत्थं श्रुत्वा निष्क्रान्तः नारदर्षिः उत्थापिता-(स्वीकृता)-सेन द्रुतगतिः।

अगमत् (च) विष्णुलोकं प्राप्नोत् ॥ २३ ॥

विष्णुलोकं प्राप्य नारदार्षर्विष्णुं स्तौति प्रवृत्तिं च प्रस्तौति ॥ २४ ॥

हरये-नारायणाय प्रवृत्तः कथयितुं वृत्तम्।

हे-महाराज महादेवस्य तव अस्ति निमन्त्रणम् ॥ ७०० ॥

त्वमेव राम-रूपेण सीतायाः (परमशक्तेः) अतुष्यः

त्वमेव कृष्ण-रूपेण श्रीराधिकायाः अतुष्यः।

उत्थापितस्त्वया त्वयैव कनिष्ठिकाङ्गुल्यां गोवर्धनाख्यः पर्वतः

हे-महाराज० ॥

त्वया प्रेमसमर्पितं नवनीतं भुक्तं-त्वया यशोदायाः समीपे

त्वं आस्थितस्त्वं हार्देन कुब्जायाः समीपे।

सुधामब्राह्मणस्य हस्तेन भुक्तं-त्वया तण्डुलकणरेणोः

हस्तपूरमात्रम्

हे-महाराज० ॥

संपादितस्त्वया-सः एकेनैव तण्डुलकणचूर्णदानेन महाधनी

द्वितीयायाः मुष्टेः (तद्ग्रहणकृते) हस्तः गृहीतस्तया-ते

श्रीरुक्मिण्या।

विज्ञप्तिः कृता-तया-ते दास्यसि-तस्मै कियन्-नाम स्वर्णादिद्रविणम्

हे-महाराज० ॥

विभीषणाय दत्तस्त्वया लङ्कायाः राज्यम्

शिरसि त्वयैव स्थापितं-त्वया सुग्रीवस्य (राज-)मुकुटम्।

ज़्य बख़्चुय् बलिदानवम् ति पाताल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
वछ़्न् त बालकन् ह्यथ् ग्वयु ज़्य ब्रह्मा
बनाविथ् तिम् तिथिय् तम् कर्‌य् चमा ।
च़्ह् तोयोख् गोपियन् कुय् नाव् गोपाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥ ७०५ ॥
मरिथ् आसि देवकिय् गर्भति ग्र संतान्
अनिथ् दितिथस् दिलुकु कंडुयस् ज़्य अर्मान् ।
तिमन् ओसु मरनस् गोमतु स्यठाह् काल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
परिथ् विद्या ग्वरन् दचिना मंजूय् ज्यान्
गछ़्मत्यय् दिनु मूदुमतु अनिथ् संतान् ।
समुद्रस् फटुम् वदि वदि म्य गलिम् लाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
मनस् य्यलि राग् संतान-सन्दु स्यठाह् गोस्
अनिथ् तमि रूप दितुथस् थिथु तमिस् ओसु ।
कर्‌न् अस्वथ् ज़्य-कुन् च़्य् कुख् फिरान् काल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
शंखास्वर् दैत्य् मोर्‌थन् शंख् तमिस् द्राव्
कुह् तथ् शंखस् ज़्य थवुमतु पाञ्चज़न्य् नाव् ।
तवय्-बापथ् दिच़्य् पाञ्जिस् अन्दर् क़ाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥

त्वया परितोषेण-समर्पितं-त्वया बलिदानवाय अपि पातालराज्यम्

हे-महाराज० ॥

वत्सान् (गोपाल-)बलकान् च संगृह्य अपगतः त्वत्तः ब्रह्मा

समुद्भावितास्त्वया ते तथैव (तादृशा एव) तस्मै (ब्रह्मणे)

कृता-त्वया क्षमा ।

त्वं संतुष्टस्त्वं गोपीनां अस्ति-ते नाम गोपाल (इति)

हे-महाराज० ॥ ७०५ ॥

मृत्वा आसन् देवकीमातुः गतपूर्वा षट् पुत्राः

आनीय दत्तास्त्वया-तस्मै मनसः निष्कासितस्त्वया-तस्याः

त्वया अत्यौत्सुक्यक्लेशः ।

तेषां आसीत् मरणकालात् व्यतीतः अत्यन्तः समयः

हे-महाराज० ॥

अधीत्य (अध्याप्य) विद्याः गुरुणा दक्षिणा प्रार्थिता-त्वत्तः रुच्या

इष्टं-देयमस्ति-चेत् दातव्य(स्त्वया) मृतः आनीय पुत्रः ।

समुद्रे निमग्नः-स-मे रुदित्वा रुदित्वा मम विनष्टा-मे कनीनिकाः

हे-महाराज० ॥

(इत्थं) मनसि यदा रागः (अत्यौत्सुक्येन हठः) पुत्रस्य अतिशयेन

संपन्नस्तस्य

आनीय तेन रूपेण (साक्षात्स एव) दत्तस्त्वया-तस्मै यादृश

(-एव) तस्य आसीत् ।

कृता-तेन कृतकृत्यभावेन-स्तुतिः त्वां-प्रति, (यतः) त्वमेव असि

विपर्ययन् मृत्युम्

हे-महाराज० ॥

शङ्खासुरनामा दैत्यः हतस्त्वया-सः शङ्खः तस्मात् निर्गतः

अस्ति तस्य शङ्खस्य त्वया संनियतं पाञ्चजन्य-इति नाम ।

तत्कार्यार्थमेव प्रक्षिप्ता-त्वया जलधेः मध्ये झम्पा

हे-महाराज० ॥

करनि लंगि पांक्ङ् पांडव् च्यांज़् पूज़ा
स्यठाह् गव् रग्ख् राजन् क्याह् दृह् शूय्या ।
सुदर्शन-चक्र मोरुथन् सुय् शिशुपाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥ ७१० ॥
कुह् कम् तागय् वनिथ् ह्यकि च्योनु चर्यथ्
शुराह् साम् ऐठ् अख् हथ् चिय वर्यथ् ।
वरिथ् कुख् बालुखाह् चटिथ् मुहंनि ज़ाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
बनांविथ् रूंफ् ब्यंनु ब्यंनु प्रथ्-अकिस् सूंत्य्
कुनुय् आंसिथ् करान् ओसुख् चह् दिह् कूंति ।
स्यठाह् शरमन्द गोसय् तिथु वुछिथ् हाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
ज़्य खांरिथ् म्वक्तमालि-कि्ति म्वक्त कुलिय्
मज़्ज़िमि-यांरि रांधिकाय-हंन्दि कूंति तुलिय् ।
तिथय्-पांठि वालि शिवजी रूद-कनि लाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
वंरूथ् थिथ-पांठि लक्ष्मी आंसू ज़्यय् प्रय्
तिथय्-पांठि शंकरस् गौरी वरूज़् छ्यय् ।
करुनु कुय् वारयाह् खग् तसति हिमाल्
महाराजा महादेवुनु ज़्य कुय् साल् ॥
कुनुय् कुख् आसवुनु छिय् लछ्य-बंदि नाव्
सदाशिव-रूंप कृष्णस् दर्शुनाह् हाव् ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पञ्च पाण्डवाः तव पूजाम्

(तेन) अतिशयेन संपन्नः द्वेषः राज्ञः किंनाम इत्थं शोभते
(योग्यं नास्तीति)

(तावत्) सुदर्शनेन-चक्रेण हतस्त्वया-सः स-एव शिशुपालः

हे-महाराज० ॥ ७१० ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं कथयितुं शक्नुयात् तव चरित्रम्

षोडश सहस्रं अष्टौ एकं शतं स्त्रियः वृतास्त्वया ।

(ताश्च) वृत्वा असि बालकमात्रं क्षिप्त्वा मोहस्य जालानि

हे-महाराज० ॥

उद्भावितानि-त्वया रूपाणि भिन्नं भिन्नं प्रत्येकया सह

एक-एव भूत्वा कुर्वन् आसीः त्वं रूपाणि कियन्ति (असंख्यानि)।

अतिशयेन लज्जितः संपन्नो-ऽहं-ते तादृशं दृष्ट्वा चरितम्

हे-महाराज० ॥

त्वया आरोपिताः राधिकायाः-कृते (मुक्तमालाया वा) मुक्तफलात्मकाः
वृक्षाः

मध्यस्थेन (विवाहार्थं) (येभ्यः) राधिकायाः असंख्याः
(मुक्ताः) उत्थापिताः (प्राप्ताः) ।

तादृक्-प्रकारेण वर्षिष्यति श्रीशिवः वर्षणरूपेण रत्नानि

हे-महाराज० ॥

वृता-त्वया येन-प्रकारेण लक्ष्मीः आसीत् तवैव अनुरागः

तादृक्-प्रकारेण शङ्करस्य पार्वती वरणीया अस्ति ।

कर्तव्यः अस्ति अतिशयेन प्रसन्नः तस्यापि हिमालयः

हे-महाराज० ॥

एक-एव असि वर्तमानः सन्ति-ते लक्षशः नामानि

सदाशिव-रूपेण भक्तस्य (कृष्णाख्यग्रन्थकर्तुः) दर्शनं प्रदर्शय ।

अबीद-बक्य् बख्चुस् तस् दुयी गाल्
महाराजा महादेवुनु ञ्य कुय् साल् ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

---

25. VIṢṆU, PLEASED, DISPATCHES NĀRADA TO CALL BRAHMĀ AND THE OTHER GODS. THEY ALL APPROACH ŚIVA. ŚIVA DISPATCHES NĀRADA TO WARN HIMĀLAYA, WHO NOTIFIES THE APPROACHING WEDDING. NĀRADA INFORMS ŚIVA OF THIS. THE WEDDING PROCESSION IS FORMED AND STARTS. VIṢṆU LEADS THE OTHER GODS.

द्रह् बूज़िथ् श्री-विष्णुजी खग्र् स्यठाह् गव् ।
वननि लंगु सोनु स्वामी श्री-सदाशिव् ॥ ७१६ ॥
अच्छिव्-किनि अ्सि पकव् हर्ग्रस् थविथ् मन् ।
च़ह् गछ् ब्रह्मा-जियस् वन् सूत्य् सुय् अन् ॥
गंडिथ् गुलि द्राव् नारद्-जी द्रहय् कथ् ।
वंञ्नन् ब्रह्मा-जियस् कथ् आव् तस् ह्यथ् ॥
खबर् नारद्-जुवन् कंरू ज्याय-ज्याय ।
त्रिकोटी देवता बूज़िथ् तिय् आय ॥
खबिथ् गरुडस् मुरारी कंरू तयारी ।
शिवस् निश आव् अद ह्यथ् देव् सारी ॥ ७२० ॥
गंडिख् गुलि त कंरुख् शिवनाथस् नमस्कार् ।
छ्यह् क्याह अस्य आगिया, सारिय् छिह् तयार् ॥
महादेवन् दंपुख् नारद्-मुनीश्वर् ।
खडञ् शंक्रि ह्यथ् गक्रिन् तंतु तिय् कुह् ब्यहतर् ॥
गक्रिथ् वंनु नारदन् हिमालयस् द्रय् ।
त्रिकोटी देवता ह्यथ् श्रोय् शिव-जिय् ॥

अद्वैतरूपां-भक्तिं वितर-तस्मै तस्य (भक्तस्य) द्वैतं विनाशय ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

हे-महाराज० ॥

श्रीविष्णुना तच्छ्रुत्वा प्रत्युच्यते यच्च विधीयते तद्वृत्तम् ॥ २५ ॥

इत्थं श्रुत्वा श्री-विष्णुः प्रसन्नः अतिशयेन संपन्नः ।

कथयितुं प्रवृत्तः अस्माकं स्वामी श्री-सदाशिवः (अस्ति) ॥ ७१६ ॥

अत्तिद्वारा (इव) वयं (अहं) आगमिष्यामः (-मि) हर्षं स्थापयित्वा मनः ।

त्वं गच्छ ब्रह्माणं वद, सह तं आनय ॥

बद्ध्वा अञ्जलिं निर्गतः नारदर्षिः इयमेव वार्त्ता ।

(गत्वा) कथिता-तेन श्री-ब्रह्मणे कथा (प्रवृत्तिः), आगतः (नारदः) तं सह-कृत्वा ॥

प्रवृत्तिः नारदर्षिणा कृता (आविता) प्रति-देश-देशं (सर्वान्देवादीन्) ।

त्रिकोटिसंख्याकाः मुख्यदेवाः श्रुत्वा तदेव आगताः ॥

आरुह्य गरुडं मुरारिणा कृता सज्जना ।

शिवस्य समीपे आगतः अनन्तरं गृहीत्वा देवान् सर्वान् ॥७२०॥

बद्ध्वा-तैः अञ्जलीन् कृतस्तैः च शिवस्वामिने नमस्कारः ।

अस्ति का-नाम अस्माकं आज्ञा सर्व-एव सः सज्जाः ॥

महादेवेन प्रयुक्तं-तान् नारदमुनीश्वरः ।

प्रथमं संदेशं गृहीत्वा गच्छतु तत्र तदेव अस्ति समञ्जसम् ॥

गत्वा (च) कथितं नारदेन हिमालयस्य इदमेव ।

त्रिकोटिसंख्यात्मकान् देवान् सह-कृत्वा आगतस्त्वत्समीपे श्रीशिवः ॥

पकान् छ्यय् म्यय् पतय् तसंज़्ल्य् सवारी ।
तयारी कर् तयारी कर् तयारी ॥
खबर् वूज़िथ् बजाविन् ग्रादियान ।
तज़ान् ओसु ज्यावज्या बंडु नगारखान ॥ ७१५ ॥
सुवाफिख् आव् म्य व्वज़् दोर्य-ज़मान ।
बनिथ् महाराज़ थिथि शिव-नाथ् पान ॥
सदाशिवस् निश नारद् मुनीश्वर् ।
सपंनु हाज़िर् दथोनस् हे महेश्वर् ॥
पकिव् हिमाल-संन्दि-किनि छ्यन कुतिचू तारू ।
वुकूम् तस् वारयाह्-पाठि ह्यमथ् त दारू ॥
खबर् वूज़िथ् सपंज़् सारिचू तयारी ।
सवारी आसू देवन्-हंज़ू चपारी ॥
वुकुख् लंगनाह् ग्रहंदि तथ्-प्यठ् किंदंरि बीठि ।
स्यदथ् आय योगिनी ह्यथ् तथ् दितिन् मीठि ॥७३०॥
सदाशिव् द्राव् ह्यथ् त्रैलोक्य् मोरुथ् ।
लकन्-हंन्दि लक् करोरन्-हंन्दि करोरंथ् ॥
खसिथ् गरुडस् चतुर्भुज़् श्री-नरायण् ।
पकान् अस्टंथ् छ्यकान् ओसु शंख् वायन् ॥
करान् आसिस् लता गंदर्व सारी ।
हरे गोपाल श्री-गोवर्धन-दारी ॥ २५ ॥

आगच्छन्तः सन्ति ममैव पश्चात् तस्य सादिमुख्याः (सहचराः) ।

सज्जनां कुरु सज्जनां कुरु सज्जनाम् ॥

वृत्तान्तं श्रुत्वा वादितास्तेन (हिमालयेन) उत्सवार्थपटहाः ।

ध्मायमानः आसीत् प्रतिस्थानं महान् आनकादिवाद्यनिवहः

॥ ७२५ ॥

इष्टानुकूलः समागतः मे अधुना प्रचारः-समयस्य ।

(यतः) भूत्वा महान्वरः आगमिष्यति श्रीशिवः स्वयम् ॥

(अनन्तरं) श्रीसदाशिवस्य समीपे नारदः मुनीश्वरः ।

संपन्नः प्रत्यक्षः कथितं (-च)-तेन-तस्मै हे-महेश्वर ॥

आगच्छत हिमालयस्य-द्वारा नास्ति कस्यापि (वस्तुनः) विलम्बः ।

दृष्टं (-च)-मया तस्य अत्यन्त-प्रकारेण औदार्यं धैर्यं (च) ॥

(एतत्) वृत्तं श्रुत्वा संपन्ना सर्वप्रकारेण सज्जना ।

अश्वहस्त्यादिवाहनानि आसन् देवानां समन्तात् ॥

समीक्षितं-तैः विवाहमुहूर्तलग्नं ग्रहाः (सूर्यादयः) तत्र-स्थानेषु

केन्द्राणां स्थिताः ।

सिद्धिः आगता योगिनीः गृहीत्वा तस्य (लग्नस्य) दत्तानि-तया

शुभचुम्बनानि ॥ ७३० ॥

सदाशिवः निर्गतः गृहीत्वा त्रैलोक्यमुख्यान् सर्वान् ।

लक्षसंख्याकानां लक्षान् कोटिसंख्याकानां कोटीः ॥

आरुह्य गरुडं चतुर्भुजः श्रीनारायणः ।

गच्छन् अमृतं सिञ्चन् आसीत् शङ्खं वादयन् ॥

कुर्वन्तः आसन्-यस्य स्तुतीः गन्धर्वाः सर्व-एव ।

हे-हरे गोपाल हे-गोवर्धनधर (इति) ॥ २५ ॥

---

26. THE GANDHARVAS PRAISE VIṢṆU.

तोठान् च़य् कुख् वक्रि-बावस् ।
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७३४ ॥
साम्बिख गीथ् कुय् ग्यवान् शेषनाग्
राथ्-द्यन् आसितन् म्य च्योनुय् राग् ।
ज़नख्-राज़ च्यय् करनोवुथन् त्याग्
राज़-भर्तृहरियस् दितुथ् वैराग् ।
योग-किनि तोयोख् भुसुंड-कावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७३५ ॥
शंख-मज़ शब्द्-चावनस् लगयो
बोज़वुनु मोच् दावनस् लगयो ।
असवुनु म्वख् हावनस् लगयो
नाग-रस्तिस् योवनस् लगयो ।
लगयो मथ्-रूपकिस् खबावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥
हे शिव केशव कुस् च्योनु दास्
शिव-रूप बसवुनु कुख् चह् कैलास् ।
राम-रूप लंकाय करवुनु डास्
कृष्ण-रूप-किनि कुख् खेलान् राम् ।
तार् दिम् मोहनिस् दरियावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥

मुख्यमग्र्यं च श्रीविष्णुं प्रति गन्धर्वादीनां स्तुतिप्रस्तावः ॥ २६ ॥

तुष्यन् त्वमेव असि भक्तिभावस्य ।

हे-श्यामरूप उपहारीभूयासं-ते रामेति-नाम्नि ॥ ७३४ ॥

सहस्रमुखैः कीर्तिगीतिं अस्ति-ते गायन् शेषनागः

रात्रिन्दिवं भूयान्नाम मे तवैव अनुरागः ।

जनकराजः त्वयैव कारितस्त्वया-सः सर्वसंसारत्यागम्

राज्ञे-भर्तृहरये दत्तं-त्वयैव वैराग्यम् ।

योगविधानेन संतुष्टस्त्वं भुसुण्ड-काकस्य

हे-श्यामरूप० ॥ ७३५ ॥

शङ्खमध्यात् शब्दप्रकाशनस्य उपहारीभवेयं-ते

तच्छ्रुतिसमकालमेव मोक्ष-वितरणस्य उपहारीभवेयं-ते ।

हसनशीलस्य मुखस्य प्रदर्शने उपहारीभवेयं-ते

अनन्तस्य यौवनसौन्दर्यस्य उपहारीभवेयं-ते ।

उपहारीभवेयं-ते सत्यरूपस्य स्वभावस्य

हे-श्यामरूप० ॥

हे शिवात्मन् केशवात्मन् अस्मि तव दासः

शिवस्वरूपेण वास्तव्यः असि त्वं कैलासे ।

रामरूपेण लङ्कायाः कुर्वन्नसि सर्वनाशम्

कृष्णरूपेण असि-त्वमेव क्रीडन् रासलीलाम् ।

तारं देहि-मे मोहात्मिकायाः महानद्याः

हे-श्यामरूप० ॥

कति थ्वि समयन् कंसस् ज़ोर्
कति रूज़ रावणस् तिकू दोर-दोर् ।
कति रूदि लंकाय बाह् शथ् पोर्
अज़्-ताज़् संसार् कस् रूदु मोर् ।
कंमि दौफ् प्रज़लोवु मज़ु वावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥
सर्व-व्यापख् कुख् मज़ु मनस्
कृष्ण-रूंफ् दारिथ् मज़ु वनस् ।
कल ह्यथ् वामन्-ज़ीवनस्
आश्वर् च्य ह्योवुथ् अर्ज़ुनस् ।
च्याज़ बक्तिय-हंन्दु कुम् म्य हावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥
रामचन्द्र शीतल् कुय स्वबाव्
पुनिमू-द्वह शिव-आर्ती करनाव् ।
चन्द्रचूंड सूर्य-हिऊ् दर्शुन् म्य हाव्
कृष्णस् शिव-लोल तिथु गंज़्राव् ।
यिथु पार्थी करि दरि मावस्
श्याम-रूंप लगयो राम-नावस् ॥ ७४० ॥ १६ ॥

कुत्र-नाम निहितानि समयेन कंसस्य वीर्याणि

कुत्र-नाम स्थिता रावणस्य तादृशी प्रभावशीलता ।

कुत्र स्थितानि लङ्कायाः द्वादश शतं पुराणि

अद्य-यावत् संसारः कस्य स्थितः सारभूतः (ध्रुवः) ।

केन दीपः प्रज्वलितः मध्ये वातस्य

हे-श्यामरूप० ॥

सर्वव्यापकः असि-त्वं मध्ये मनसः

कृष्णरूपं धृत्वा मध्ये वनस्य ।

शिरः छित्त्वा वामनजीवनाख्यस्य

आश्चर्यरूपं त्वया प्रदर्शितं-त्वया अर्जुनाय ।

तव भक्ति(-दार्ढ्यस्य) अस्ति-मे मे कुतुकम्

हे-श्यामरूप० ॥

हे-रामचन्द्रात्मन् शीतलः अस्ति-ते स्वभावः

पूर्णिमा-दिने शिव-आरती-नामिका-दयाक्रन्दस्तुतिं कारय-माम् ।

हे-चन्द्रचूड सूर्यवत्प्रदीप्यमानं दर्शनं मम प्रदर्शय

कृष्णाख्यस्य (मे-ग्रन्थकर्तुः) शिवप्रीतिं तादृशीं घनीकुरु ।

यथा (नित्यं) पार्थिवलिङ्गात्मशिवार्चनां करिष्यति व्रतानि-करिष्यति अमावस्यादीनाम्

हे-श्यामरूप० ॥ ७४० ॥ २६ ॥

---

27. THE AUTHOR EXPLAINS THAT HE CANNOT DESCRIBE THE GLORY OF ŚIVA'S WEDDING, WHICH EVEN THE GODS ARE UNABLE TO PRAISE.

कलन् छ्यम् ज्यव् डलन् कुस् कुय् मयय्-मय् ।
कुह् कस् ताकथ् सुह् करि तमि खांदरचू कथ् ॥७४१॥
समेमति आसि मालर् क्याह् वनय् कूति ।
सदाशिव् ओसु् कियु त कम् आमिस् तमिस् सूत्य् ॥
महापुरुशन् महादेवुनु महात्मिय् ।
वनुनु द्वर्लब् म्य ब्वद् क्यथ-पाठि वातिय् ॥
तसञ्ज़ लीला कठिञ्ज़ गामचू छ्यह् देवन् ।
वनुनु पञ्या अद अस्य मूर्खन् त ज़ीवन् ॥
वनय् क्याह् मूर्ख-बावाह् द्रयु वनुनु कुय् ।
फकथ् शिवनाथ-सन्दु नावाह् वनुनु कुय् ॥७४५॥
रनिस् खनवट-सूतिन् खड् खनुनु कुय् ।
अनिस् रूपम् अंदर् वावाह् अनुनु कुय् ॥
द्रथिम् कुलिसय् कुह् कति त्युहरुय् कुह् कति मूल् ।
करान् कुस् स्वकमर् अति कुम् गक़ान् तूल् ॥
कलन् छ्यम् ज्यव् डलन् ब्वद् छ्यम् वनय् क्याह् ।
परय् लीला करय् व्वञ् कुस कोताह् ॥२७॥

---

28. THE AUTHOR AGAIN EXPRESSES HIS INABILITY AND UNWORTHINESS.

सदाशिव स्वामियो कुस् बक्ति ह्यूनुय् ।
बन्योमतु पाप-शैलाह् ज़ड् त च्यूनुय् ॥७४८॥

ब्रह्मादिभिरपि स्तोतुमशक्यस्य श्रीशिववृत्तस्य वर्णितुमत्यशक्तत्वं स्वीयं मन्यमानो ग्रन्थकृद्वदति ॥ २७ ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा चञ्चलीभवन् अस्मि अस्त्येव सत्यमेव-सत्यम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं सः करिष्यति तस्य उत्सवस्य निरूपणम् ॥ ७४१ ॥

समेताः आसन् जन्याः किं वदिष्यामि कियन्तः (असंख्याः) ।

सदाशिवः आसीत् कीदृशः के च आसन्तस्य तस्य सहचराः ॥

महापुरुषाणां (अपि) महादेवस्य माहात्म्यम् ।

वक्तुं दुष्करं मम बुद्धिः केन-प्रकारेण पर्याप्स्यति (तन्माहात्म्यं वक्तुम्) ॥

तस्य स्तुतिक्रिया कठिना संभूता अस्ति देवानाम् ।

कथयितुं योग्यमस्ति-किं ततः अस्माकं मूर्खाणां देहिनां च ॥

कथयिष्यामि किं मौर्ख्यमेव ईदृक् कथनीयं अस्ति ।

केवलं श्रीशिवस्य नाममात्रं कथनीयं अस्ति ॥ ७४५ ॥

कुकरस्य कफोणिना गर्तः खननीयः (इव) अस्ति ।

अन्धस्य (इव) रूपस्य दर्शनविषये वायुः (कीदृग्रूपोऽस्तीति पृच्छा इव) आनेयः अस्ति ॥

ईदृशस्य वृत्तस्य अस्ति कुत्र अग्रभागः अस्ति कुत्र मूलभागः ।

कुर्वन् अस्मि संक्षेपणं (परंतु) अत्र अस्ति-मे संभवन् दैर्घ्यम् ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा, तरलीभवन्ती बुद्धिः अस्ति-मे, कथयिष्यामि किम् ।

पठिष्यामि स्तुतिं करिष्यामि अधुना वृत्तान्तं समाप्तम् ॥ २७ ॥

स्वासामर्थ्यमयोग्यत्वं च प्रकटयन्ग्रन्थकृदेव पुनर्वदति ॥ २८ ॥

हे-सदाशिव स्वामिन् अस्मि भक्त्या हीन-एव ।

संपन्नः पापात्मा शिलारूपः जडः भित्तिरूपः च ॥ ७४९ ॥

दया दर्मस् कुनय् कँह् कुम् न मैलय् ।
क्वचैलय् कुस् क्वचैलय् कुस् क्वचैलय् ॥ ७५० ॥
अहंकारन् बनोवुमतु ग्वनौ रस्तुय् ।
म्वहाह् आसिय् म्वहन् करुमतु ब्वह् हस्तुय् ॥
मञ्जिनि वस्तर् वलिय् छिम् कुम् न अूचुय् ।
फकय् इंद्रिय्-खखंचू छ्यम् वार रूचूय् ॥
पश्यन्-हन्दि-पाठि कुस् ख्यथ् च्यथ् श्वंगान् ब्वह् ।
मशान् मथ् कुम् दिङ्कु खख् कुस् मंगान् ब्वह् ॥
शमान् कुस् न लमान् कुस् लूबमय् कुन् ।
कुनान् तश्रा तवय् छ्यम् चूबसय् कुन् ॥
स्यठाह् कुम् मद् त छ्यम् न वासना श्वद् ।
गकुख् क्यथ-पाठि स्यद् म्य छ्यम् न तिकूय् ब्वद् ॥ ७५५ ॥
न ज्ञानय् योग् पूज्ञा नय् लता द्यान् ।
न ज्ञानय् यज्ञ बक्थ् न संद्या आन् ॥*
न ज्ञानय् वीद् परुनु† खरून् न नावय् ।
न ज्ञानय् तफ् न ज्ञानय् बक्ति-बावय् ॥
न कुम् परुमतु शास्तर् नय् पुरानय् ।
वुछिय् लूकन् कुनय् कुम् व्रथ् दरानय् ॥
थविथ् व्रथ् छ्यम् ख्यनचू आसान् मनम् कल् ।
खसान् कुम् कूद् असान् आसान् पतय् लल् ॥

---

* न ज्ञानय् पार्थि-पूज्ञा नय् लता चाञ् ।
न ज्ञानय् चारती न आन् संद्या ॥ इति पाठान्तरम् ॥

† न ज्ञानय् जफ करुन । इति पाठान्तरम् ॥

दयायां धर्मे प्रत्येव कापि अस्ति-मे न रुचिः ।

कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव ॥ ७५० ॥

अभिमानेन संपादितः गुणैः विहीन एव ।

मशकः भूत्वा मोहेन कृतो-ऽस्मि अहं हस्तिरूपः ॥

मलिनानि वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-मे, अस्मि न शुद्धः ।

केवलं इन्द्रियसुखस्य अस्ति-मे सुष्ठु रुचिरेव ॥

पशूनां-सदृशवृत्तया अस्मि जरध्या पीत्वा स्वपन् अहम् ।

विस्मरन् सत्यं अस्ति-मे, देहस्यैव सुखं अस्मि कामयन् अहम् ॥

शाम्यन् अस्मि न अनुसरन् अस्मि लोभं प्रत्येव ।

पातयन्ती तृष्णा तेनैव-हेतुना अस्ति-मे क्षोभं प्रति ॥

अतिशयेन अस्ति-मे मदः अस्ति-मे च न वासना शुद्धा ।

संपत्स्यसि केन-प्रकारेण सिद्धः मम अस्ति-मे न तादृशी बुद्धिः ॥ ७५५ ॥

(तव) न जानामि योगं पूजां नैव स्तुतिं ध्यानम् ।

न जानामि यज्ञं भक्तिं न संध्यां स्नानम्* ॥

न जानामि वेद-पाठं† स्मरणं न नाम्नः (तव) ।

न जानामि तपः न जानामि भक्ति-भावम् ॥

न अस्ति-मया अधीतं शास्त्रं नैव पुराणम् ।

समीक्ष्य लोकान् प्रत्येव अस्मि व्रतानि धारयन् ॥

निधाय व्रतानि अस्ति-मे भुक्त्यर्थमेव वर्तमाना मनसि कलना ।

आरोहन् अस्ति-मे क्रोधः हसन्ती वर्तमाना अन्वेव ललना (कुत्सिता) ॥

---

* न जानामि पार्थिवलिङ्गपूजां न स्तुतिं तव ।

न जानामि आर्तिस्तुतिं न स्नानं संध्याम् ॥ इति पाठान्तरस्य ॥

† न जानामि जप-करणम् । इति पाठान्तरस्य ॥

म वुछ् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
चह् वुछ् पनज़्य् दयाय कुन् दया कर् ॥ ७६० ॥
खबर् ज़्य् छ्य् बह् कुम् अन्तर्बहिः कियु ।
चह् कुख् यियु यियु नमस्काराह् ज़्य तियु कुय् ॥
म्वद्योमंतु कुस्, स्यठाह् कुस् मूर्ख् नादान् ।
तवय् ज़ानान् बह् कुस् कुम् मासुकु पान् ॥
खबर् कँह् छ्यम् न दय् मामस् बन्योव् कथ् ।
खबर् कँह् छ्यम् न छ्यम् क्यथ-पाठि व्वत्पथ् ॥
अन्द्रि-किनि छ़ाल मारान् कुम् चपोरुय् ।
न्यबरि-किनि छुम् वनान् प्रारब्द् कुह् सोरुय् ॥
असय् वानी वनान् कुस् कुम् डलान् मन् ।
अपंज़ु पंज़ु बूज़ि बूज़ियु कुस् थवान् कन् ॥ ७६५ ॥
न्यबर् तज़र् अन्दर् सोरुय् म्वच्यर् कुम् ।
खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् ॥
तिकूय् कामचू म्य छ्यम् नेचन् अन्दर् ज्याय् ।
नज़र् यामय् दिवान्-कुस् छ्यम् गक़ान् राय् ॥
म वुछ् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
चह् वुछ् पनज़्य् दयाय कुन् दया कर् ॥
खबर् सारुय् ज़्य छ्य् मन् म्योनु कूठु कियु कुय् ।
चह् कुख् यियु यियु नमस्काराह् ज़्य तियु कुय् ॥
गराह् वनान् कुमय् निर्वन् निराकार् ।
गराह् वनान् कुमय् शंभो जटादार् ॥ ७७० ॥

मा पश्य मामेव प्रति,* हे उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥ ७६० ॥

विदितं तवैव अस्ति-ते अहं अस्मि अन्तर्बहिः (च) कीदृशः ।

त्वं असि यादृक् यादृक्(रूपः) नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

त्रिमलेन-स्थूलीभूतः अस्मि, अतिशयेन अस्मि मूर्खः निर्बुद्धिः ।

तेनैव-हेतुना जानानः अहमस्मीति (ममतां) अस्ति-मे मांसमयः स्वात्मा ॥

विदितं किंचित् अस्ति-मे न इदं मांसं संपन्नं कस्य-वस्तुनः ।

विदितं किंचित् अस्ति-मे न अस्ति-मे केन-प्रकारेण उत्पत्तिः ॥

अन्तःकरणद्वारा झम्पाः ददन् अस्मि समन्तादेव ।

बाह्यव्यवहारेण अस्मि कथयन् प्रारब्धं अस्ति सर्वमेव ॥

असत्यां वाचं कथयन् अस्मि, अस्ति-मे तरलीभवन् मनः ।

असत्यं सत्यं श्रुत्वा श्रुत्वा अस्मि संनिदधन् कर्णौ ॥ ७६५ ॥

बहिः तनुता अन्तः सर्वमेव स्थौल्यं अस्ति-मे ।

मालिन्यं अस्ति-मे मलिनं च अस्ति-मे पुनः मालिन्यं अस्ति-मे ॥

तादृश्येव कामनायाः मम अस्ति-मे नेत्रयोः मध्ये स्थितिः (ते) ।

दृष्टिं यदा ददामि अस्ति-मे संभवन् संकल्पः ॥

मा पश्य मामेव प्रति, हे-उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥

विदितं सर्वमेव तव अस्ति-ते मनः मदीयं कठोरं कीदृक् अस्ति ।

त्वं असि यादृक् यादृक् नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्गुणः निराकारः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां हे-शम्भो जटाधर ॥ ७७० ॥

---

* मत्कर्माणि कुत्सितानि मा समीक्षस्व इति भावः ।

गराह् वनान् कुमय् कुय् न ़्य काँह् रंग् ।
गराह् वनान् कुमय् कोफुरु् छिय् अंग् ॥
गराह् वनान् कुमय् निर्लूब् निश्क्रिय् ।
गराह् वनान् कुमय् छ्य् बावंच्य् प्रय् ॥
गराह् वनान् कुमय् खटिय् रटिय् वन् ।
गराह् वनान् कुमय् पानय् च़्ह् हन् हन् ॥
गराह् वनान् कुमय् ओंकारुकुय् ब्यंद् ।
गराह् वनान् कुम् नय् खड् न ़्यय् अंद् ॥
गराह् वनान् कुमय् अगोर हे-खच्छंद् ।
गराह् वनान् कुमय् बे-मिस्लु-मानंद् ॥ ७७५ ॥
गराह् वनान् कुमय् कुख् आत्मा प्रान् ।
गराह् वनान् कुमय् कुख् योग् त ज़ान् ॥
गराह् वनान् कुमय् बंडू छ्य् ़्य दया ।
गराह् वनान् कुमय् कँह् कुय् न पर्वा ॥
गराह् कुय् विष्णुरूपय्-किनि म्बकुटा ।
गराह् छ्य् शिवरूपय्-किनि ़्य जटा ॥
ब्वह् कुम् द्वन्-व्यन्-अंदर् गोमंतु उदासी ।
कुनुय् कुख् आसवुनु कैलास-वासी ॥
़्य कुम् ज़ानिय् च़्ह् कुख् कियु-हिहु निराकार् ।
च़्ह् कुख् यियु तियु तियय् ब्यनय् नमस्कार् ॥ ७८० ॥ २८ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते न तव कश्चित् रागादिः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां कर्पूरस्य(-इव) सन्ति-ते अङ्गानि ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्लोभः निष्क्रियः (इति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते भावस्यैव प्रीतिः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां गूढं गृहीत्वा वनरूपः (इवागाधः) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां स्वयमेव त्वं अंशमशंसु ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां प्रणवस्य बिन्दुरूपो (ऽसीति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि नहि आदिः न तव अन्तः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अघोर हे स्वच्छन्देति ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अनुपमसादृश्य-इति ॥ ७७५ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि आत्मा प्राणरूपः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि योगः ज्ञानं च ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां महती अस्ति-ते तव दया ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां किंचित् अस्ति-ते न भयम् ॥

कदाचित् अस्ति-ते विष्णुरूपस्य मुकुटम् ।

कदाचित् अस्ति-ते शिवरूपस्य तव जटा ॥

अहं अस्मि दोलायमानः संपन्नः उदासः ।

एक-एव असि वर्तमानः कैलासवास्तव्यः ॥

त्वां कः जानाति त्वं असि कीदृक् निराकारः ।

त्वं असि यादृशः तादृशः, तादृशः (तादृशाय) भूयात्ते नमस्कारः ॥
७८० ॥ २८ ॥

---

29. THE REJOICING IN THE HOME OF HIMĀLAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MĒNAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM, BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND, IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्याह् वा॑ति तिम् नज़दीख् यख्-बार् ।
हरेः नारायणम् ब्रय्यनम् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥
तिथय् अद पाञ्चज़न्य् नोमु शंख् वोयुन् ।
शिवः शंभुः करिथ् श्वब-शब्द् लोयुन् ॥
शब्द् बूजिथ् स्यठाह् खश् गैय् सा॑री ।
वननि ल॑गि वा॑च शिव-नाथ॑ञ् सवा॑री ॥
तिथय् मैनावती गय वारयाह् खश् ।
लयौ॑-खत थ॑दु वुकुन् बंगालुकुय् पश् ॥
खसिथ् त॑थि-प्यठ् द॑पुन् पिल्यम् नज़र् दूर् ।
वुकुन् शिव-जी आसि कियु कुम् प्रयम् पूर् ॥ ७८५ ॥
चिय्यम् महाराज़ कियु राज़कमार्य ।
कथ चा॑विथ् लगस् ब्रह् रथ-सवार्य ॥
लगस् अथ् म्वक्त-ज़म्पानम् लगस् ब्रह् ।
लगम् महाराज़-सामानम् लगम् ब्रह् ॥
गुरिस् खमनम् पथर् वसनस् लगस् ब्रह् ।
खंदर् म्वखस् रतिस् असनस् लगस् ब्रह् ॥
लगम् ख्यम्खाब-ज्यामन् लगम् ब्रह् ।
लगस् अतलास-पैज्यामन् लगस् ब्रह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २९ ॥

कथयिष्यामि किं-नाम, प्राप्ताः ते समीपस्थानं युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूयान्नाम-तस्मै नमस्कारः ॥ ७८१ ॥

तयैव (तत्काले) ततः पाञ्चजन्यं नाम शङ्खः ध्मापितस्तेन ।

शिवः शम्भुरिति कृत्वा कल्याणप्रदशब्दः प्रचालितस्तेन ॥

शब्दं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नाः संपन्नाः सर्व-एव ।

कथयितुं प्रवृत्ताः प्राप्ताः श्रीशिवस्य अश्वहस्त्यारोहादयः ॥

तयैव (विशेषतः) मैनावती संपन्ना अतिशयेन प्रसन्ना ।

गृहेभ्यः अत्युन्नतः समीक्षितस्तया (यः) प्रासादस्य पटलः (ऊर्ध्वभागः) ॥

आरुह्य* तस्मिन्नेव कथितं-(विचारितं-)तया पर्याप्स्यति-मे दृष्टिः सुदूरं (अस्मादेव) ।

द्रक्ष्यामि-तं, श्रीशिवः स्यात् कीदृशः अस्ति-मे प्रेम (औत्सुक्यं) पूर्णम् ॥ ७८५ ॥

समागमिष्यति-मे वरश्रेष्ठः कीदृक् राजकुमार्याः ।

(अन्याः) कथाः परित्यज्य उपहारीभवेयं-तस्य अहं सहागतरथिभ्यः ॥

उपहारीभवेयं-तस्य अस्मिन् मुक्तामययाप्ययाने उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य वरार्हसामग्रयां उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

अश्वं-प्रति आरोहणे तस्माद्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

सुन्दरमुखे शोभन-स्मिते उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषाधरीयवस्त्रे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

* मनोराज्यानि करोति मेना ।

यिथय् पांठिन् गनान् श्रोसुस् प्रयम् बाव् ।
तिथय् नारद् मुनीश्वर् तस् निग्रिन् श्राव् ॥ ७९० ॥
गडिय् गुलि तस् दंपुन् दय् हे मुनीश्वर् ।
दमन् मञ्ज़ कुस् कुह् हावुम् शिव-शंकर् ॥
दह् वन्तम् श्याम-रूंपय् कुस् कुह् ज़ोतन् ।
स्वकटाह् दिथ् हटिस् कुस् कोस्खब-मन् ॥
खसिथ् गरुडम् कुनिथ् कुय् लाल-मालय् ।
वलिथ् कुस्-ना पीतांबरुकुय् दुग्रालय् ॥
निथ्र् पंपोश् क्रिस् ज़ि कुय् तीज़वानंय् ।
म्य श्रमि-संन्दु स्वख् वुक्रिथ् कुय् दख् चलानंय् ॥
दय् मा महाराज़ श्रास्थम् खग् गछ्यम् मन् ।
गनिथ् यक्ष् छ्यम् स्यठाह् पक्ष् म्य श्रन्तम् ॥ ७९५ ॥
दंपुस् नारद्-जियन् लक्ष्मी-नरायन् ।
दुछय् कुय् पाञ्चज़न्य् नोमु शंख् वायन् ॥
सत्व-ग्वन् कुस् स्यठाह् कासान् कुह् संकठ् ।
भृगंज़ लथ् छ्यम् भृगलत्ता वकुस्-प्यठ् ॥
दुछय् शिवनाथ-संज़ु स्वरन् फिरान् कुय् ।
शरन् गंक्रि गंक्रि चरन् तमन्दिय् स्वरन् कुय् ॥
दप्योनम् बिय हे नारद मुनीश्वर् ।
म कर जल्दी म्य सूंतिन् श्रख् गराह् बर् ॥
दह् वन्तम् कुम् कुह् ह्यथ् गंदर्व-लूखंय् ।
स्वखौ चोरौ परान् कुय् वौद-श्रूखंय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आसीत्तस्याः प्रेम भक्तिः ।

तथैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९० ॥

बद्ध्वा अञ्जलिं तं-(नारदं-)प्रति कथितं-तया इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति प्रदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूपः कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वैकक्षकं अस्ति-तस्य कौस्तुभ-रत्नम् ॥

आरुह्य गरुडं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलयुग्मम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्य मुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगच्छत् ॥

अयं स्वित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आनय-नाम-मे ॥ ७९५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्त्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातचिह्नं अस्ति-तस्य भृगुलक्षेति-नाम वक्षसि ॥

अयमेव श्रीशिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणो तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुरु शैघ्रं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सहधृत्वा गन्धर्वलोकान् ।

मुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

खसिय् हंसस् वलिय् वंस्त्र् व्वज़्लि कुय् ।
अथन् च़न् ह्यथ् च़तुर्वीदंय् परान् कुय् ॥
दंपुस् नारद्-जियन् ग्रंक्कि बोज़् च़ह् कन् दार् ।
दृह् कुय् ब्रह्माजुवंय् ब्वय्यनस् नमस्कार् ॥
अंमिय् व्वपदोवुमंतु कुह् संसार् सोरुय् ।
असङ्ग्य वांनिय निग्र् द्राय् वीद् च़ोरय् ॥
दयोनस् बिय वन् कुम् ग्रिव-संन्दु लोल् ।
म्य सांरिय् हाव्त व्वञ्र् यिथु च़ल्यम् होल् ॥
दृह् वन्तम् ह्यय् कसंङ्ग दङ्कू रथ-सवांरी ।
पकान् कुय् सूंत्य् ह्यथ् बालख् च़पांरी ॥ ८०५ ॥
स्यठाह् कुय् तीज़-संस्तुय् तीज़वानंय् ।
म्य अंमि-संन्दु दर्शुनुय् कुय् खग्र्-यिवानंय् ॥
दृह् मा महाराज़ आस्यम् खग्र् गच्यम् मन् ।
दंपुस् नारद्-जियन् वन ब्वह् च़ह् थव् कन् ॥
दृह् कर्मुकु गाग्र् कुय् दर्मुकु निदानंय् ।
दृह् प्रत्यच्च देवता कुय् तीज़वानंय् ॥
अमिम् क्षिय् सूंर्य-भगवानंय् वनानंय् ।
दृङ्य् कुय् परमग्रिव-संन्दु रथवानंय् ॥
दथय्-पांठि हांविनस् वंनि-दिथ् च़पांरिय् ।
दर्म-राज़ वमै इन्द्राज़ सांरिय् ॥ ८१० ॥
दयोनम् बिय वन्तम् ह्यम् इच्छा दय् ।
अक्किव् वुकहांन् कियु कुह् महाराज़ ग्रिव-जिय् ॥

आरुह्य हंसं वसित्वा वस्त्राणि रक्तवर्णानि अस्ति ।

हस्तेषु चतुर्षु गृहीत्वा चतुर्वेदान् पठन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै नारदर्षिणा संदेशवाचं शृणु त्वं कर्णौ धारय ।

अयं अस्ति ब्रह्मा भूयादस्मै नमस्कारः ॥

अनेनैव उत्पादितं अस्ति जगत् सर्वमेव ।

अस्य वाणी-सकाशात् निर्गताः वेदाः चत्वारः ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय अस्ति-मे श्रीशिवस्य हार्दम् ।

मह्यं सर्वानेव प्रदर्शय-नाम अधुना यथा अपयास्यति-मे

अत्यौत्सुक्याधिः ॥

इदं कथय-नाम-मे अस्ति कस्य ईदृक् रथगामिसमूहः ।

व्रजन् अस्ति सह कृत्वा बालकान् समन्तात् ॥ ८०५ ॥

अतिशयेन अस्ति तेजःसहितः महातेजस्वी ।

मम अस्य दर्शनमात्रं अस्ति अतिरोचकम् ॥

अयं स्वित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

प्रत्युक्तं-तस्मै नारदर्षिणा कथयिष्यामि अहं त्वं निधेहि कर्णौ ॥

अयं कर्मणः प्रकाशात्मा अस्ति धर्मस्य हेतुभूतः ।

अयं प्रत्यक्ष-देवः अस्ति महातेजस्वी ॥

अस्य सन्ति सूर्यभगवानिति (नाम) कथयन्तः ।

अयमेव अस्ति परमशिवस्य रथवाहकः ॥

इत्यमेव प्रदर्शितास्तेन-तस्मै अन्विष्य परितः ।

धर्मराजः सह इन्द्रराजादिभिः ॥ ८१० ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय-नाम-मे अस्ति-मे इच्छा इयमेव ।

नेत्राभ्यां पश्येयं-तं कीदृक् अस्ति महावरः श्रीशिवः ॥

कुह् सादाह् अख् दमन् मज़् कमि हाल ।
हटिस् प्रथ्-तर्फ गंडिय् सर्प-माल ॥
असन्दु म्वख् कासवुनु द्वख् गालवुनु व्याद् ।
दृऊय् गव् साद् छिस् पंपोश-हिहि पाद् ॥
म्वसोऱ्वाह् नालि कुनिथ् कुय् कमि हाल ।
दृथिस् निर्मल् रूपसय् कल-माल ॥
दृह् तन् ज़ोतन् स्यठाह् छ्यस् कुस् मलिथ् सूर् ।
सफेद् साफ् त निर्मल् ज़न् कुह् कोफूर् ॥ ८१५ ॥
अंगन् बस्साह् अमरबूथाह् मलिथ् कुस् ।
गज़-चम् त सह-मुसलाह् वलिथ् कुस् ॥
खसिथ् वृशबस् असवुनु न्यथ् लसवुनु ।
ननन्-कुम् मज़् वनन् आसिय् बसवुनु ॥
करिथ् वन्वासचू सन्यास-चालाह् ।
कुह् ज़न् सूर-सासस् तल् खास लालाह् ॥
कुह् मस्तानाह् कुन्युकु कुस् न खयालाह् ।
स्यद्दाह् सादाह् विरक्ताह् बूलबालाह् ॥
दृह् मारान् आसि क़ाल बाल-बाल ।
दृह् वन्तम् क्यथ-पाठि आमतु कुह् साल ॥ ८२० ॥
दथोनस् तमि च्य कुय् दन्-बाग्य कन् थव् ।
पयस् वाचूख् दृऊय् क्या गव् सदाशिव् ॥
दृऊय् शिवनाथ् कुय् महाराज़ च्योनुय् ।
कुह् कोर्य च्याऱ्-हंदुय् कर्म-लोनुय् ॥

अस्ति (हि) साधुः एकः एतेषां मध्ये केन चरितेन (अलौकिकरूपः) ।

कण्ठे (यस्य) प्रतिस्थानं (परितः) बद्ध्वा सर्पात्ममालाः ॥

अस्य मुखं अपनयन् दुःखं विनाशयन् व्याधिम् ।

अयमेव अस्ति साधुः स्तो-ऽस्य पद्मसदृशौ पादौ ॥

योगीन्द्रः कण्ठावलम्बं पातयन् अस्ति अचिन्त्य-रूपेण ।

ईदृशे निर्मले रूपे-ऽपि कपालमालाः ॥

इयं (अस्य) तनुः दीप्यन्ती अतिशयेन अस्त्यस्य, अस्त्यस्य परिमलितं भस्म ।

शुक्लः शुद्धः निर्मलः च अस्त्ययं कर्पूरः इव ॥ ८१५ ॥

अङ्गेषु भस्म अमरभूतिः परिमलितं अस्त्यस्य ।

गजचर्म सिंहचर्म च वसितं अस्त्यस्य ॥

आरूढः वृषभं हसनशीलः नित्यं जीवन् ।

परिज्ञायते-मया (अयं) मध्ये वनानां स्यात् निवसन् ॥

कृत्वा वनवासयोग्यां संन्यासिवृत्तिम् ।

अस्ति भस्मरेणोः अधस्तात् शोभनं रत्नं इव ॥

अस्ति आमोदमग्नः कस्यापि अस्त्यस्य न स्मरणमात्रम् ।

सिद्धः साधुः वैरागी ऋजुस्वभावः ॥

अयं प्रचारयन् स्यात् प्रुतवसंचारान् गिरौ-गिरौ ।

इदं कथय-नाम-मे केन-हेतुना आगतः अस्ति निमन्त्रणे ॥ ८२० ॥

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै तेन (नारदर्षिणा) तव अस्ति धन्यवाद-भाग्यं, कर्णौ समाधत्स्व ।

संज्ञानं प्राप्त-त्वं अयमेव नाम अस्ति सदाशिवः ॥

अयमेव श्रीशिवः अस्ति महावरः त्वत्संबन्धी ।

अस्ति कुमार्याः तव कर्मभाग्यभूतो-वरः ॥

द्रुय् सन्यास् कुह् आसान् कोहि-कैलास् ।
छिह् सारिय् अ्मि-सन्दि दासन्-हन्दिय् दास् ॥
द्रह् बूज़िथ् प्योस् मातम् गोस् हाला ।
वनान् क्याह् कुख् च़्ह् द्रथु वनुनुय् ब्रह् ज़ाला ॥
दप्योनस् बिय नारद्-जी द्रह् क्याह् गोम् ।
ग्वसोड़्वाह् हिहु द्रह् कियु महाराज़ यिथ् प्योम् ॥ ८२५ ॥
द्रह् कमि द्रकुनम् द्रथुय् महाराज़ यियिनय् ।
ग्वसोड़्वाह् राज़कमार्य च़्य निथिनय् ॥
द्रकुम् कमि पोग्रसय् सूत्य् खार् रूज़िन् ।
द्रकुम् कमि सूरसय् सूत्य् नार् रूज़िन् ॥
दिच़्न् अद बाख् लजूस् व्वज़् लूक-पामन् ।
मलनि लजू खाख् वालिन् च्याख् ज्यामन् ॥
दमन्-मज़् वुक् बनान् क्याह् व्यवहारस् ।
सपज़् मातम्-सरायाह् राज़-द्वारस् ॥
समिथ् प्रहर्यज़् यिम आसय् वनवान् ।
वुठन् ब्रडि कडिथ् गय अथ हावान् ॥ ८३० ॥
सपनि हैरान् सारिय् द्रथि हालय् ।
लज्योव् अद बोज़नावने तस् हिमालय् ॥
म वद् कर् ब्रद् गयख् च़्य् कथ् खयालस् ।
त्रिलोकेश्वर् कुह् आमतु पान सालस् ॥
द्रकूय् द्रच्छा गयस् दोरुन् द्रथु लिबासाह् ।
मलुन् अथ् नूर-रूपस् सूर-सासाह् ॥

अयमेव संन्यासिरूपः अस्ति वर्तमानः कैलासपर्वते ।

सन्ति सर्व-एव अस्य दासानामपि दासाः ॥

इत्यं श्रुत्वा आपतितस्तस्याः शोकः संपन्नं-तस्याः (च) वृत्तं-कठिनम् ।

कथयन् किं-नाम असि त्वं, ईदृक् कथनं अहं सहिष्यामि-किम् ॥

कथितं-तया-तस्मै पुनः हे-नारद इदं किं संपन्नं-मे ।

वैराग्यवान् इव अयं कीदृक् वरः आगत्य आपतितो-मे ॥ ८२५ ॥

इदं केन (हिषता) अभीप्सितं-तेन-मम ईदृगेव वरः आगच्छतु-ते ।

विरक्तसाधुः राजकुमारीं तव नयतु-ते ॥

अभीष्टं-मे केन (हिषता) पुष्पेणेव सह कण्टकजालं तिष्ठतु ।

अभीष्टं-मे केन (हिषता) भस्मनेव सह अग्निकणः तिष्ठतु ॥

प्रसारितं-तया ततः आक्रन्दनं लग्नाहं अतः-परं लोकनिन्दापात्रताम् ।

परिमलितुं प्रवृत्ता (स्वदेहे) मृद्भस्मादि, कृतानि-तया खण्डनानि वस्त्राणाम् ॥

क्षणे-क्षणे पश्य संपद्यते किं-वृत्तं (विपर्ययः) व्यवहारस्य ।

संपन्नं शोकाक्रन्द-गृहं (इव) राजद्वारस्य ॥

समेताः संबन्धितिथिस्त्रियः याः आसन् गायन्त्यः ।

ओष्ठेषु संकोचान् विधाय गताः हस्तान् प्रदर्शयन्त्यः ॥ ८३० ॥

(यदा) संपन्नाः विमनस्काः सर्व-एव ईदृशेन वृत्तेन ।

प्रवृत्तः तदा श्रावयितुं तां हिमालयः ॥

मा रुदिहि संविधत्स्व बुद्धिं गता-त्वं त्वमेव कस्यां चिन्तायाम् ।

त्रिलोकेश्वरः अस्ति आगतः स्वयं निमन्त्रणे (स्वयंवरे) ॥

ईदृशी इच्छा संभूतास्य, धृतो-ऽनेन ईदृशः वेषः ।

परिमलितोऽनेन अस्य ज्योतिःस्वरूपस्य भस्मरेणुव्यूहः ॥

अमिस् लच्छ-नाविमय् छिय् लच्छ-बदि रंग् ।
च़ ज़ूठुय् अकुय् रंग् दछ् गयख् तंग् ॥
दछ्ञय् शंभू स्वयंभू छुस् दछ्ञय् रूफ् ।
दछ्ञय् छुय् प्रज़लावान् सतवय् दौफ् ॥ ८३५ ॥
सूर्य अमि-सन्दि तौज़ुकु अख् ज़्चाह् छुय् ।
समंदर् सथ् असङ्ग अख् क्वल्-कचाह् छिय् ॥
दथय् पाठि तस् हिमालन् य्वलि वञ्जोनस् ।
दपुस् तमि तोर हे स्वामी व्वञ् करिव् बस् ॥
छुह् छ्रमावुनु तुहन्दु सोरुय् सथय्-सथ् ।
म्य छुम् फेरान् दह् छ्यम्-ना खांदरचू कथ् ॥
दह् गरू छ्यय् सार्यनिय् शूबाय सानय् ।
तवय् लूकन् वुछिय् छ्यस् मंदछानय् ॥
महाराज़स् पज़्या दारुनु वरन् दथु ।
ग्रहस्थन् लूब-सस्थन् छुय् खरान् दथु ॥ ८४० ॥
दपिव् य्वद्वे त्वम्ल दाञ्जस् छुह् नेरान् ।
म्य वुञ्-क्यन् पछ् यिय्यम्-न छुम् ज़ि फेरान् ॥
दह् गम् य्वलि बोज़नोवुन् ज़्यूठु तय् क्रूठु ।
हिमालय् गव् व्वथिय् अद लबि-कनि ब्यूठु ॥
दथय्-पाठि सारिवय् ब्यनु ब्यनु वनुख् तस् ।
कमी तस् गयस्-न कँह् क्रूद्-चूवस् ॥
खबर् देविय गय रूदुस्-न कँह् होश् ।
महादेवनि महोबतन् दितु तमिस् जोश् ॥

अस्य लक्षशो-(अनन्त-)-नामधेयस्य सन्ति अनन्तानि रूपाणि ।

त्वया दृष्टं त्वया एकमेव रूपं ईदृशी संपन्ना-त्वं खिन्ना ॥

अयमेव कल्याणप्रभवः स्वयंभूः अस्त्यस्य इदमेव रूपम् ।

अयमेव अस्ति विद्योतयन् सप्त दीपान्* ॥ ८३५ ॥

सूर्यः अस्य तेजसः एकं कणमात्रं अस्ति ।

समुद्राः सप्त अस्य एकं गण्डूषमात्रं सन्ति ॥

इत्थं प्रकारेण तस्यै हिमालयेन यदा कथितं-तेन-तस्यै ।

प्रत्युक्तं-तस्मै तया उत्तरं हे स्वामिन् अतः-परं कुरुत अलम् ॥

अस्ति आज्ञापनं यौष्माकीणं सर्वमेव सत्यमेव ।

मम (तु) अस्ति-मे वैमनस्यं, इयं अस्ति-मे-नाम महोत्सवस्य कथा (अवसरः) ॥

इयं वेला अस्ति सर्वेषामेव शोभया सहिता (भवितव्या) ।

तेनैव लोकान् समीक्ष्य अस्मि लज्जमाना ॥

वरस्य योग्यमस्ति-किं धारणीयं रूपं ईदृक् ।

गृहस्थानां सदा-कामनोपेतानां अस्ति अरोचकं ईदृक् (विधानम्) ॥ ८४० ॥

कथयिष्यथ यदि तण्डुलं धान्यात् अस्ति निर्गच्छत् ।

मम संप्रति (तादृङ्नियमवाक्ये) आगमिष्यति-मे-न, (यतः) अस्ति-मे हि वैमनस्यम् ॥

इत्थं शोकः यदा आवितस्तया-सः दीर्घः क्लिष्टः च ।

हिमालयः गतः उत्थाय ततः कोष्ठान्तभागे आस्थितः ॥

इत्थमेव सर्वैरेव भिन्नं भिन्नं कथितं-तैः तस्यै ।

न्यूनता तस्याः संपन्ना-तस्या-न काचित् क्रोधस्तोभयोः ॥

विदितं देव्याः (पार्वत्याः) संपन्नं ममास्थितं-तस्यै-न किंचित् स्मरणम् ।

महादेवस्य प्रेमातिशयेन वितीर्णं तस्यै पाटवम् ॥

---

* योगप्रसिद्धाः सप्तभूमिकाः ।

पकान्-गय माज्य निश तस् वननि ल्ंज़ू दय् ।
चूह् क्याह् ज़ानख् कमिस् प्यव् नाव् शिव-जिय् ॥ ८४५ ॥
ज़गथ् कुनि श्रोसु-न तथ् ब्रोंठ् सुय् श्रोसु ।
चिग्वन-रूंफाह् करुनु दच्छाय-पुछ्य् प्योम् ॥
दथिस् आकाशसंय् वीदस् ति गव् ज़्यूठु ।
खसुनु ह्यंरु सु-ति अकिस् हेरि-प्यठ् ब्यूठु ॥
कुह् कस् ताकथ् महात्मा वनि अंमि-संन्दु ।
कठिनु ब्रह्मा-जुवस् गोमंतु कुह् यंमि-संन्दु ॥
दऊय् बेरंग् कुय् प्रथ् रंगसंय् मज़्ज़ ।
दऊय् मादन्-हन्दिस् सत्संगसंय् मज़्ज़ ॥ २९ ॥

---

30. PĀRVATĪ DESCRIBES ŚIVA'S VIRTUES TO HER MOTHER.

परम-शक्ति वरवुनु परमेश्वर् है ।
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥ ८५० ॥
ब्रह्म-रूंप श्रामवुनु वीद-सागर् है
विष्णुरूंप दारवुनु ज़गि अवतार् ।
शिव-रूंप राचसन् ति दिववुनु वर् है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
दऊय् चूरि निवनाववुनु मीताय है
दऊय् लंकाय है करवुनु डाम् ।
दऊय् राम-लक्ष्मण् श्याम-सुंदर् है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥

आगमत् (च) मातुः समीपे तां कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव ।

त्वं किं-नाम जानासि कस्य आपतितं नाम शिव-इति ॥ ८४५ ॥

जगत् कुत्रापि आसीत्-न तस्मात् प्राक् स-एव आसीत् ।

त्रिगुणात्मकरूपं करणीयं स्वेच्छार्थं आपतितं-तस्य ॥

एतादृशे चिदाकाशे (स्तोतुं) वेदस्य अपि संपन्नं दौर्घम् ।

आरोहणं ऊर्ध्वं सो-ऽपि एकस्मिन् सोपाने आश्रितः ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं माहात्म्यं वदिष्यति अस्य ।

कठिनं (दुष्करं) श्रीब्रह्मणः संपन्नं अस्ति यस्य (माहात्म्यानुकीर्तनम्) ॥

अयमेव नीरूपः अस्ति प्रति-रूपस्य मध्ये ।

अयमेव साधूनां सत्सङ्गस्य मध्ये ॥ २९ ॥

अथात्र पार्वती मातरं प्रति श्रीशिवस्य सद्गुणान्वर्णयति ॥ ३० ॥

परमायाः शक्तेः वरः परमेश्वरः अयि (मातः) ।

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५० ॥

ब्रह्मात्मना वर्तमानः वेदसमुद्रः अयि

विष्णुरूपेण धारयन् जगत्यां अवतारम् ।

शिवरूपेण रात्तसेभ्यः अपि वितरन् वरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव चौर्यमिषेण नाययन् (रावणद्वारा) सीतां अयि

अयमेव लङ्कायाः अयि कुर्वन् सर्वनाशम् ।

अयमेव रामलक्ष्मणात्मा श्यामसुन्दरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पांनुन् पांडवन्-हन्दु ईश्वर् है
दुऊय् अरदाह् अक्षौहिनी गालवुनु ।
दुऊय् कृष्ण-जुव् मुरली-मनोहर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
मछ-अवतार कुय् ज्ञान् व्यपदाववुनु
सावर्णि-राजस् प्रलय् हाववुनु ।
कल्पांथ् अमि-मन्दु चन-माथर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
कूर्म-रूप समुद्रस् कुय् मंदनाववुनु
चदाह् रत्न् दाववुनु बागराविथ् ।
अथि ह्यथ् त अमृथ् धन्वन्तर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥ ८५५ ॥
पाताल वराह-रूप पृथिविय खारवुनु
हिरण्याक्ष-दैत्यस् दुऊय् मारवुनु ।
गजेन्द्रस् म्वकलावुनु हरिहर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
प्रह्लाद-बक्तिस् दुऊय् पालवुनु है
मद्-माज़ वालवुनु हिरण्यकश्यपस् ।
नरसिंह-जी दुऊय् नर्मदेश्वर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
दुऊय् म्वक्थ् करवुनु मुक्तीश्वर् है
दुऊय् ध्रुव-राजुनु गोपीनाथ् ।

पञ्चानां पाण्डुपुत्राणां ईश्वरः अयि

अयमेव अष्टादश अक्षौहिणीः विनाशयन् ।

अयमेव श्रीकृष्णः मुरलीमनोहरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

मत्स्यावतारेण अस्ति ज्ञानं उत्पादयन्

सावर्णिमनवे प्रलयं प्रदर्शयन् ।

कल्पमितकालः अस्य क्षणमात्रकालः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कूर्मात्मनावतारेण समुद्रं अस्ति मथयन्

चतुर्दश रत्नानि दापयन् विभज्य (देवासुरेभ्यः) ।

हस्तेन धृत्वा च अमृतं धन्वन्तरिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५५ ॥

पातालात् वराहात्मावतारेण पृथिवीं उद्धारयन्

हिरण्याक्षाख्यदैत्यं अयमेव निघ्नन् ।

गजेन्द्रं उन्मोचयन् हरिहरात्मा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

प्रह्लाद-भक्तं अयमेव पालयन् अयि

मदान्मांसात् (निर्मदवीर्यं कुर्वन्) अवरोपयन् हिरण्यकशिपुम् ॥

नरसिंहरूपी अयमेव नर्मदेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव मुक्तिं विदधत् मुक्तीश्वरः अयि

अयमेव ध्रुवराजस्य इष्टदेवो-वरप्रदश्च ।

अटल-पद् दिववुनु विश्वेश्वर् है
दृऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
दृऊय् वामन-जी गंगादर् है
बलि-राज़स् बंडु दात करवुनु ।
दृऊय् पान आसवुनु कुह् स्वर् त अस्वर् है
दृऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
अमिसंय् सादन्-हंन्दु न्यथ् प्रनाम् है
भार्गव-राम् है दृऊय् आसवुनु ।
चत्रियन् गालवुनु अथि तबरू ह्यथ् है
दृऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥ ८६० ॥
ब्वद्ध-रूफ् दारिथ् न्यंदर् चाववुनु है
ज्यग-निश थाववुनु राचसन् पथ् ।
दृऊय् दन-दिववुनु दामोदर् है
दृऊय् शंकर् है त्रिबुवन्-सार् ॥
कर्कि-अवतार् कुय् दृऊय् दारवुनु है
अदर्मी गालवुनु तथ् कालस् ।
दर्म् बंड्राववुनु विद्याधर् है
दृऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥
दृऊय् विष्णु-भगवानुनु सद्-ग्वर् है
पोश-कनि लोगुनस् त्रियुमु नियर् ।
राम-संन्दु पूज़नी रामेश्वर् है
दृऊय् शंकर् है त्रिबुवन-सार् ॥

अचलपदं (तस्मै) वितरन् विश्वेश्वरः अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
अयमेव श्रीवामनः गङ्गाधरः अयि
बलिदानवराजं महान्तं वदान्यं कुर्वन् ।
अयमेव स्वयं वर्तमानः अस्ति देवात्मा असुरात्मा च अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
अस्मा-एव साधूनां नित्यं प्रणामः अयि
भार्गवरामरूपेण अयि अयमेव वर्तमानः ।
क्षत्रियान् विनाशयन् हस्ते परशुं धृत्वा अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६० ॥
बुद्धावतारं धृत्वा योगनिद्रां आश्रितः अयि
यज्ञात् निधापयन् राक्षसान् विमुखान् ।
अयमेव धनदाता दामोदराख्यः अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
कल्क्यवतारं अस्ति अयमेव धारयन् अयि
पापात्मनः विनाशयन् तस्मिन् काले ।
धर्मं विवर्धयन् विद्याधरेति अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
अयमेव विष्णोर्भगवतः सद्गुरुः (पूज्यश्च) अयि
(येन) पुष्पार्थं निवेदितं तृतीयं नेत्रम् ।
रामस्यापि पूजायोग्यः रामेश्वरः अयि
अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कालस् ज़ालवुनु बस्मादार् है
तवय् नाव् य़वुहस् कालसंहार् ।
यमराज़स् अ्मि-सञ्जू थर-थर है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
दऊय् अमरनाथुकु अमरेश्वर् है
अयोध्याय द्वारकाय बिय मथुरा ।
नैपाल काशिय कश्मीर-पर् है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥ ८६५ ॥
बूगन् बूगवुनु* योगेश्वर् है
च्यथ् ब्वद् मन् प्रान् दऊय् आत्मा ।
दऊय् अंदर् है दऊय् न्यबर् है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
पुष्पदन्त-रूप कुय् बूग-मूच् दाववुनु
दऊय् वननाववुनु महिम्न-पार् ।
दऊय् आनंद-गन् नंदिकेश्वर् है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥
हनि-हनि मञ्ज़ दऊय् चराचर् है
कृष्णस् वननाववुनु लीला ।
थापना अमञ्जू हृदयुकु मंदिर् है
दऊय् शंकर् है चिबुवन-सार् ॥ ३० ॥

---

* ज़नवुनु (जयकृत्) इति पाठान्तरम् ।

कालं दाहकः भस्ममलिताङ्गः अयि

तेनैव नाम नियतं-तैरस्य कालसंहार-इति ।

यमराजस्यापि अस्मात् महाकम्पो-भीतिश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव अमरनाथक्षेत्रस्य अमृतेश्वरः अयि

अयोध्यायां द्वारकायां पुनः मथुरायाम् ।

नेपालदेशे काश्यां कश्मीरदेशे अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६५ ॥

भोगानां भोगकृत् योगेश्वरः अयि

चित्तरूपः बुद्धिरूपः मनोरूपः प्राणरूपः अयमेव आत्मा ।

अयमेव अन्तः अयि अयमेव बहिश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पुष्पदन्तात्मना अस्ति भोगमोक्षात्मफलं दापयन्

अयमेव वाचयन् महिम्नाख्यं-स्तोत्रम् ।

अयमेव आनन्दराशिः नन्दिकेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अंशस्य-अंशस्य मध्ये अयमेव चराचरात्मना (परिणतः) अयि

कृष्णस्य वाचयन् स्तुतीः-कीर्तीश्च ।

वासस्थानं अस्य हृदयरूपं मन्दिरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३० ॥

---

31. MĒNAKĀ SCOLDS PĀRVATĪ FOR THUS SPEAKING WELL OF THE HORRIBLE BRIDEGROOM. PĀRVATĪ JUSTIFIES HERSELF. NĀRADA REPORTS THE STATE OF AFFAIRS TO ŚIVA.

द्यथय् पाठि पार्वतीय शिव-लीला ।
कनन् माताय कंरू छ्यस् बंडू दलीला ॥ ८६९ ॥
महात्मा तस् वंनुन् कोताह् वनय् क्याह ।
दंपुस् तमि द्यय् वनुनु पज्या च्य वाह् वाह् ॥ ८७० ॥
मंदछ् छ्यय्-ना वनान् छ्यख् ऊर्-तैशूर् ।
चह् छ्यख् किकू कूरू म्य-निश् व्वञ् दूर् चल् दूर् ॥
अछिव् वुछनय् वनान् छ्यख् बंडू दलीलाह् ।
असंङ्गू ब्रोंठंय् बन्येमंचू छ्यख् वकीलाह् ॥
चपाथ् तस् दिचन् छ्यय् वारयाह् शर्म ।
यिवान् कँह् छ्यख्-न अंछि-तंलि छ्यख् चह् नर्म ॥
सपंञ् शर्मन्द गौरी द्यथु वुछिथ् हाल् ।
द्यह् क्याह् बोज्यम् अमिस् वंलुमंतु मुहन् नाल् ॥
महादेवुनु महात्माह् बोज़ि सुय् पूर् ।
अहंकारस् बन्योमंतु आसि यस् सूर् ॥ ८७५ ॥
व्वलंगिथ् रोज़ि सुय् मायाय ज़ालय् ।
प्रयन् यस् परमशिवंञ् सर्प-मालय् ॥
सफेदस्-प्यठ् लगान् छिय् वारयाह् रंग् ।
सफेदी मानि सुय् युस् ज़ानि मत्संग् ॥
शरीरस् कुय् पतव्-लाकन् बनान् सूर् ।
बस्म् प्रयि तस् युस् रोज़ि देह-निश् दूर् ॥

इत्थं पार्वत्युक्तिं श्रुत्वा सभर्त्सनमिव प्रतिवदति मेना ॥ ३१ ॥

इत्थं प्रकारेण पार्वत्या शिवकीर्तिस्तुतिः

कर्णयोः मातुः कृता (गोचरीकृता) अस्ति-तस्यै महती कथा (वार्त्ता) ॥ ८६९ ॥

माहात्म्यं तस्यै कथितं-तया कियत् कथयिष्यामि किं (अलौकिकम्)।

प्रत्युक्तं-तस्यै तया (मात्रा) इदमेव कथनीयं योग्यमस्ति-किं त्वया अहो अहो ॥ ८७० ॥

लज्जा अस्ति-तव-न-किं कथयन्ती असि असमञ्जसम्।

त्वं असि कीदृशी कन्या मत्तः अधुना दूरं गच्छ दूरम् ॥

अत्तिभ्यां अदृष्ट्वैव कथयन्ती असि महतीं वार्त्ताम्।

अस्य (शिवस्य) पुरस्तादेव संपन्ना असि मध्यस्थरूपा ॥

चपेटिका तस्यै प्रत्तिप्ता-तया अस्ति-तव अतिशयेन लज्जा (काक्वा नेति)।

आगच्छन्ती किंचिदपि असि-न अत्तिविषये असि त्वं सुकुमारीव ॥

संपन्ना सुलज्जिता गौरी ईदृक् दृष्ट्वा वृत्तम्।

(व्यचारयच्च) इयं किं-नाम श्रोष्यति-मां अस्याः आवृतं मोहेन वेष्टनम् ॥

महादेवस्य माहात्म्यं श्रोष्यति स-एव पूर्णम्।

अहंकारस्य संपन्नं स्यात् यस्य भस्म ॥ ८७५ ॥

उल्लङ्घ्य स्थास्यति स-एव मायायाः जालम्।

प्रीतिजनकाः यस्य परमशिवस्य सर्पात्ममालाः (भवेयुः) ॥

शुक्लवर्णे संलग्नन्तः सन्ति अनेकाः रागाः।

शोकं मंस्यति स-एव यः जानाति सत्सङ्गम् ॥

शरीरस्य अस्ति अन्ततः संभवत् भस्म।

भस्म प्रियं-भविष्यति तस्य यः स्थास्यति देहात् दूरं (उदासीनः) ॥

तिथय् नारद्-जियन् य्यलि वुक्कु द्यथुय् रंग् ।
व्यथिथ् गव् पकनि लंगु सांपनु स्यठाह् तंग् ॥
सदाशिवस् निग् दवान् दवान् आव् ।
व्यनथ् कंहूनम् प्रवो अर्ज़स् म्य कन् थाव् ॥ ८८० ॥
छ्यह् य्वस्स त्वह्य आसवंज़् मैनावतौ हग् ।
वुक्किथ् सय् मुर्ख-ब्वंज़ू-किनि गय नाखग् ॥
दुक्कान् आमू महाराज़ाह् ज्यान् थिय्यम् ना ।
वरिथ् सुय् राज़कमार्य निय्यम् ना ॥
कुनिय् क्विव त्वंहि तुहंज़ू माया छ्यह् प्रज़ा ।
दुयौ तंसि बासि यम् आसि लूक-लज्ज़ा ॥
मंदक् यंमि चांवू तंमिय् प्रांवू गथ् बेशख् ।
चुह् मंदकख् कस् कुख् सर्वव्यापख् ॥ ३ १ ॥

---

32. NĀRADA PRAISES ŚIVA, AND ASKS HIM TO ABANDON HIS HORRIBLE FORM.

लज्ज़ाय-रंसि प्रजाय ।
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ८८५ ॥
कुस् कुय् द्वयुमु कस् मंदकख्
निर्मल-रूप-किनि कुय्-न शख् ।
ग्वन् च्यानि न गंज़ूरन आय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
बालक-अवस्था छ्यय् च्यय् न्यथ्
कुय् वूल-वालय् नाव् च्य सथ् ।

तथैव नारदर्षिणा यदा दृष्टं ईदृक् चरितम् ।

उत्थाय गतः चलितुं प्रवृत्तः संपन्नः अत्यन्तं बद्ध-इव-क्रुद्धः ॥

सदाशिवस्य समीपे धावन् धावित्वा आजगाम ।

विघ्नप्तिः कृता-तेन-तस्मै हे-प्रभो विघ्नप्तेः मम कर्णौ निधत्स्व ॥ ८८० ॥

अस्ति या युष्माकं वर्तमाना मैनावती स्वभूः ।

दृष्ट्वा सैव मूढबुद्धया संपन्ना अप्रसन्ना ॥

इच्छन्ती आसीत् महावरः रुचिरः आगच्छतु-मे नाम ।

कृत्वा स-एव राजकुमारीं नयतु-मे नाम ॥

एकरूपाः स्य यूयं भवतां मायाविवर्तः अस्ति प्रजात्मभूतसर्गः ।

द्वैतं तस्यैव भासिष्यते यस्य स्यात् लौकिकी-लज्जा ॥

लोकलज्जा येन परित्यक्ता तेनैव प्राप्ता गतिः निःसंदेहम् ।

त्वं लज्जितो-भविष्यसि कस्मात्, असि (यतः) सर्वव्यापकः ॥ ३१ ॥

नारदस्तुतिवृत्तं श्रीशिवं प्रति ॥ ३२ ॥

हे-लज्जया-विहीन प्रजायाः ।

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८८५ ॥

कः अस्ति-ते द्वितीयः कस्मात् लज्जिष्यसे

निर्मलेन-रूपेण अस्ति-ते-न संशयः ।

गुणाः त्वदीयाः नहि संकलने (सर्वत्र) आगताः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

बालकस्येवावस्था अस्ति-ते तवैव नित्यम्

अस्ति-ते बूलबालेति (सदार्जवोपेतार्थकं) नाम तव सत्यम् ।

जै-जै कुय् द्रक्षि दयाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
निर्लूब मुह् कुय् गोलुमंतुय्
आस्वर्य काम् कुय् ज़ोलुमंतुय् ।
आसिथ् द्रथु तौज़् उमाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
विरक्त वंसत्र् क्षिय्-न नाल्लि
फेरान् च़य् कुख् बाल्लि-बाल्लि ।
कुस् ज़ानि कुख् च़ह् कथ् ग्राय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
न्यथनंनि अमरनाथ् च़ह् कूख्
वंसत्र् चाव्वि तंमि यंमि लंबुख् ।
नालमंति करि प्रतिमाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ८९० ॥
परमशक्ति-संस्लि बूलबाल
नाल्लि छ्य् कुञ्रमच़ कल-माल ।
मस्तान बेपर्वाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
स्वकट-कनि छ्य् च़्य जटा
नाव् प्यंयु संकट-कटा ।
जटा-स्वकट-गंगाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥

जयजयकारः अस्ति-ते ईदृश्याः दयायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-निर्लोभ मोहः अस्ति-त्वया विनाशितः

आश्चर्य कामः अस्ति-त्वया दग्धः ।

भूत्वा ईदृक् तेजः उमायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-विरक्त वस्त्राणि सन्ति-ते-न वसितानि

संचरन् त्वमेव असि प्रतिपर्वतप्रायप्रदेशेषु

कः जानाति असि त्वं कस्मिन् स्थाने

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-नग्नमूर्ते अमरनाथः त्वं असि

वस्त्राणि त्यक्तानि तेन येन लब्धस्त्वम् ।

आलिङ्गनानि करिष्यति प्रतिमायाः (तव तत्र)

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९० ॥

हे-परमशक्तुरपेत सदार्जवस्वभाव

वैकक्षकरूपेण सन्ति-त्वया धृताः मुण्डमालाः ।

आनन्दमग्न निर्भय

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

मुकुटस्थाने अस्ति-ते तव जटा

नाम पतितं-ते संकटहर्तेति ।

जटामुकुटस्थायाः-गङ्गायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

नव् निदान् छिय् दन-पूर्
आश्वर् तिह् चाविथ् मलुय् सूर् ।
वलुनख् न मुह-मायाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
वृशबस् खभिथ् बस्माह् मलुथ्
हंस्ति-चम् त सह-मुसल वलुथ् ।
खश् ग्वयु च्य दय् दच्छाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
महाराज़ आयोख् बनिथ्
कस् कोर्य कुस् ह्यकि वनिथ् ।
मैना च्य वुक्नने द्राय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥ ८९५ ॥
डौग्रिथ् च्य गय चूबस् अंदर्
हावतस् तियुय् रूफाह् खंदर् ।
थियु लगिहिय् पतु-क्राय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
हंसनाद-प्यठ साहाय
रोज़् चाव् हंसुनु साय ।
ह्यंसा म्य क्यम् हंसाय
अनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
कृष्णम् तिथु दित दर्शुनुय्
थियु बासिहेख् त्रिबुवन् कुनुय् ।

नव शङ्खादयो-निधयः सन्ति-ते धनेन-पूर्णाः

आश्चर्यं तत् त्यक्त्वा परिमलितं-त्वया भस्म ।

आवृतस्तया-त्वं नैव मोहमायया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

(अधुना च) वृषभं आरुह्य भस्म परिमलितं-त्वया

हस्तिचर्म सिंहचर्म च वसितं-त्वया ।

रोचकं संपन्नं-ते तव इदमेव इच्छया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

महावरः आगतस्त्वं भूत्वा

कस्याः कन्यायाः (एतच्च) कः पर्याप्स्यति कथयितुम् ।

मेनका त्वां द्रष्टुं निर्गता

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९५ ॥

दृष्ट्वा त्वां गता क्षोभस्य मध्ये

प्रदर्शय-नाम-तस्यै तादृशं रूपं रुचिरम् ।

यथा उपहारीभवेत्सा-तव पाश्चात्यशोभायाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हंसनादस्यानात् सहाय

तिष्ठ प्रक्षिप (अस्मासु) राजहंसस्य छायां (राजत्वनिमित्तभूताम्)

हिंसा (तृष्णा) मम अस्ति-मे समीपवास्तव्या

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

कृपणस्य (ग्रन्थकर्तुः) तादृक् देहि-नाम दर्शनम्

यथा भासिष्यते-तेषां त्रिभुवनं एकरूपमेव ।

ञाविहे लूक-लज़्ज़ाय
अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ३१ ॥

---

33. ŚIVA TAKES A BEAUTIFUL AND ADORNED FORM. MĒNAKĀ'S WONDER.

दह् लीला बूज़िथ्य् खग् गव् महेश्वर् ।
अमान् अमान् दयोन् तस् हे मुनीश्वर् ॥ ८९९ ॥
कुह् सोरुय् वनुनु च्योनुय् म्य मञ्जूर् ।
बराबर् न-त म्यय् निग् म्वक्क तय् सूर् ॥ ९०० ॥
समदृष्टौ वनय् क्याह् छ्य् म्य कथ् हिगू ।
हिङ्गय् कुय् बुर्ज़ तय् क्यम्खाब् म्यय् निग् ॥
वनन्-वनन् नज़र् नारद्-जियन् चावू ।
महादेवन् महामाया पनञ्ज़् हावू ॥
स माया यथ् दपान् विश्वरूप-दर्शुन् ।
सुह् दर्शुन् यथ् वनन् अमृत-वर्शुन् ॥
करोर् सूर्यन्-हन्दुय् तीज़ाह् बनोवुन् ।
परंब्रह्मन् पनुनु प्रकाश् होवुन् ॥
परमशिवन् पनुनु प्रचंड् चोवुन् ।
करोर्-सूर्य-तीज़् यख्-ज्याह् मिलनोवुन् ॥ ९०५ ॥
थविव् त्वहि बोज़वन्यव् वार द्यानय् ।
करिव् ब्वद् च्यथ् थविथ् मथ् कुस् वनानय् ॥
कुनुय् सूर्य बुकुनु कुव न बनानय् ।
निथर् तथ् दर्शनस् छिव न दरानय् ॥

(यथा) अत्यक्ष्यत् लौकिकीं-लज्जाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ३२ ॥

शिवस्य सच्छोभिसालङ्कारादिवेषोद्भवं वृत्तं प्रक्राम्यते ॥ ३३ ॥

एतां स्तुतिं श्रुत्वा प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

हसित्वा हसित्वा अकथयत् तं (नारदर्षिं) हे मुनीश्वर ॥ ८९९ ॥

अस्ति (हि) सर्वमेव कथनं तव मम अङ्गीकृतम् ।

समानं अन्यथा ममैव समीपे मुक्ता भस्म च ॥ ९०० ॥

समदर्शनं कथयिष्यामि किं अस्ति मम कस्य समानम् ।

सदृशमेव अस्ति भूर्ज बहुमूल्यवस्त्रविशेषश्च मम समीपे ॥

कथानुसारं दृष्टिः नारदर्षिणा प्रदत्ता ।

महादेवेन महामाया स्वकीया प्रदर्शिता ॥

सा माया यां प्रवदन्ति विश्वरूपदर्शनमिति ।

तत् दर्शनं यत् कथयन्ति अमृतवर्षणमिति ॥

कोटिसंख्याकानां सूर्याणां तेजः उद्भावितं-तेन ।

परब्रह्मणा स्वकीयः प्रकाशः प्रदर्शितस्तेन ॥

परमशिवेन स्वकीयं तीक्ष्णतेजः आविष्कृतं-तेन ।

कोटिसूर्यतेज-(इव) युगपत् संयोजितं-तेन ॥ ९०५ ॥

समादद्धं यूयं, हे-श्रोतारः, सुष्ठु ध्यानेनैव ।

कुरुत बुद्धिम्, चित्तं निदद्धं, सत्यं अस्मि कथयन् ॥

एकमेव सूर्यं द्रष्टुं अस्ति-वः न प्रभावः ।

नेत्रे तस्मिन् दर्शने स्तो-वः न स्थिरीभवतः ॥

क्करोर् यति आसि तति क्याह् आसि प्रकाश् ।
वुछिथ् कुस् ह्यकि कस् आसि तिथु गाश् ॥
व्वह् क्याह् वन अद् महाराज़ाह् बन्योव् किथु ।
तिथिम् परिवारमंथ् थिथु शूबिहे तिथु ॥
डलन् छ्यम् ब्रद् वनय् क्याह् मांज़ि बदल् ।
शफख् आव् ब्यूठु तम् तति पादनंथ् तल् ॥ ९१० ॥
वुछिथ् नारद्-जियन् कंरुनस् नमस्कार् ।
च़्ह् कर्ता सारिकुथ् कुख् हे निराकार् ॥
कुनुथ् ओसुख् मनस् थ्यलि ग्वंथु च़ यख्-बार् ।
स्यठाह् वनहां त दिमहां ज़्यूठु व्यस्तार् ॥
अकिस् चन-माचस्-मज़ु सोरु संसार् ।
कंरुथ् व्वत्पथ् त क्याह् तांजिब् कुह् दथु कार् ॥
बनांविथ् पांक्ह् कारन् शक्लि-ओंकार् ।
च़्ह् कुख् परमात्मा मज़-बाग् म्वखतार् ॥
दयालो दथ् च़्ह् कुख् छ्यथ् बावंचूथ् प्रथ् ।
च़ ब्यनथ् जै च़ ब्यनथ जै च़ ब्यनथ् ॥ ९१५ ॥
व्यनथ् छ्यम् बिथ दथ् हे मृत्युंजय् ।
वुछनवाल्यन् तिकू अंकि दिह् थिथु वुछनथ् ॥
असान् असान् पकनि लंगु अद सदाशिव् ।
वनथ् कोताह् प्रचंडाह् पर्बतस् प्यव् ॥
वुछिथ् मैनावती मांपंज़् खबरदार् ।
नज़र् चांविथ् वुछुन् शंभू जटादार् ॥

कोटिसंख्या यत्र स्यात् तत्र कीदृक् स्यात प्रकाशः ।

द्रष्टुं कः शक्नुयात्, कस्य स्यात् तादृक् प्रकाशः ॥

अहं किं वदिष्यामि ततः महावरः संपन्नः कीदृक् ।

तादृशस्य परिवारस्य यादृक् योग्यमासीत् तादृक् ॥

चञ्चलीभवन्ती अस्ति-मे बुद्धिः, कथयिष्यामि किं मञ्जिष्ठारागस्य विधानार्थे ।

दिग्रागः (यः सूर्योदयास्तसमये उत्पद्यते) आगतः निविष्टः तस्य तत्र पादयोः तले ॥ ९१० ॥

दृष्ट्वा नारदर्षिणा कृतस्तेन-तस्मै नमस्कारः ।

(अवदच्च तं) त्वं कर्ता सर्वस्यैव असि, हे निराकार ॥

एक-एव आसीः मनसि यदा उद्गतं-ते तव एकदा ।

बहु कथयेयं, दद्यां च दीर्घं विस्तारम् ॥

एकस्मिन् क्षणमात्रकाले सर्वः संसारः ।

विहितस्त्वया उत्पन्नस्त्वया, किं च आश्चर्यं अस्ति ईदृक (वर्तमानं) कार्यम् ॥

समुद्भाव्य पञ्च कारणानि प्रणवाकारेण ।

त्वं असि परमात्मा तन्मध्यभागे स्वच्छन्दः ॥

हे-दयालो, ईश्वरः त्वं असि, अस्ति-ते भक्तिभावस्य प्रीतिः ।

ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते ॥ ९१५ ॥

(पुनरवदत्) विज्ञप्तिः अस्ति-मे पुनः इयमेव, हे मृत्युंजय ।

अवलोकयितॄणां तादृशीं दृष्टिं वितर यथा पश्येयुस्त्वाम् ॥

स्मित्वा स्मित्वा गन्तुं प्रवृत्तः ततः सदाशिवः ।

कथयिष्यामि कियत् प्रचण्डं-तेजः पर्वतं व्यापत् ॥

अवलोक्य मेनावती संपन्ना विदितवृत्ता ।

दृष्टिं प्रसार्य दृष्टस्तया शम्भुः जटाधरः (यः पूर्वदृष्टः) ॥

बन्योमंतु राज़-घ्वंचाह् तौज़वानाह् ।
बरिथ् तमन्दिय् तौज़-सूंत्य् आमंतु ज्यहानाह् ॥
सुह् महाराज़ाह् सुह् साज़ाह् राज़-च्यालाह् ।
कुह् कम् ताकथ् तम्युकु करि अख् खयालाह् ॥ ८२० ॥
सुह् ज़ंपानाह् सुह् सामानाह् विमानाह् ।
कुह् कम् ताकथ् तम्युकु वनि अख् निशानाह् ॥
महाराज़स् वुछिथ् दथु तौज़ुकुय् म्वख् ।
चंलुम् दख् तस् बन्योस् परमात्मुकुय् स्वख् ॥
वननि लंजू क्याह् मनंकि तमन्ना म्य द्राया ।
दह् छा पंज़ु किन वुछान् छ्यम् स्वप्न-माया ॥
वनन् वनन् दथय्-पांठि गय हर्शम् ।
ग्रहिदि सांरि किंदंरि बौठिम् म्य वर्शम् ॥
च्य व्वज़् हर्शेश्वरो हर्शस् ब्रह् कंरूथस् ।
च्य आनंदेश्वरो आनंद ब्रह् बंरूथस् ॥ ८२५ ॥ ३३ ॥

---

34. MĒNAKĀ, SEEING ŚIVA IN A FORM OF UNEARTHLY BEAUTY, PRAISES HIM.

म्य गम् कोसुथ् दिगंबरय् ।
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ८२६ ॥
प्रयमय् च्यानि द्रायस् ब्रह् गरय्
करहां हर्शेश्वरुकु दर्शन् ।
आनाह् कंरुम् कुरुक्षेत्र-सरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥

(स-एव) संपन्नः राजपुत्रः अतितेजस्वी ।

पूर्णतां तस्यैव तेजसा समागतं जगत् ॥

(समुत्पन्नः) सः (तादृक्) महावरः तत् अलङ्कारजालं राजयोग्यवेषादिकम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य करिष्यति (यः) केवलं स्मरणमात्रम् ॥ ९२० ॥

तत् याप्ययानं तं सामग्रीसमुदायं विमानं (च) ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य कथयिष्यति (वर्णनेन) एकं चिह्नमात्रम् ॥

महावरस्य अवलोक्य ईदृशं तेजस्वि मुखम् ।

अपगतं-तस्याः दुःखं, तस्याः (मेनकायाः) उद्भूतं-तस्याः परमात्मनः सुखम् ॥

कथयितुं प्रवृत्ता किं-नाम मनसः औत्सुक्यक्लेशाः मम अपगताः ।

इदं अस्ति-किं सत्यं किंवा पश्यन्ती अस्मि स्वप्नमायाम् ॥

कथयित्वा कथयित्वा इत्यमेव संगता-सा हर्षम् ।

(व्यवारयच्च) ग्रहाः सर्वे (सूर्यादयः) केन्द्रस्थानेषु स्थिताः-मे मे वर्षचक्रे (ज्योतिषप्रसिद्धे) ॥

त्वया अधुना हे-हर्षेश्वर हर्षं अहं आपादिता-त्वयाहम् ।

त्वया हे-आनन्देश्वर आनन्देन अहं पूर्णीकृता-त्वयाहम् ॥ ९५२ ॥ ३३ ॥

अनुत्तररूपसौन्दर्यं श्रीशिवस्य दृष्ट्वा मेनका स्तौति ॥ ३४ ॥

मम शोकः अपनीतस्त्वया, हे-दिगम्बर ।

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९२६ ॥

प्रेम्णा तव निर्गताहं अहं गृहात्

कुर्यां-नाम हर्षेश्वरस्य दर्शनम् ।

स्नानमात्रं कृतं-मया कुरुक्षेत्रसरसि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

प्रयमच पृथिविय परात्परय्
ज़्यवान् ज़्यवन कुह् वावुकु ब्योलु ।
ज़ोवरि ज़न्म-पाफ् ज़ालिय् हरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
ज़ोवरि-नाग-ज़ल ज़गदीश्वरय्
अथ् वाव-ब्यालिस् बन्योव् सग् ।
परमार्थ-रस् प्योस् परमेश्वरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
गलुम् चूब् अकि चनमातरय्
चलुम् खनमुह् वातिय् मुह् ।
भुवनेश्वरिय ताह्स् बवसरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ९३० ॥
अनंत अकाल हे अमरय्
यम्हेरि खसान् बन्योम् शम् दम् ।
यमकिंकर् गालियम् शंकरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
कामकि क्रूदकि भस्मास्वरय्
अखर् प्रक्लचू करनय् सूर् ।
हरशस् बह् करूयस् हर्शेश्वरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
हे शिव केशव ग्वफि अंदरय्
द्वय आकार कुख् अद्वय-रूफ् ।

प्रेमात्मिकायाः पृथिव्याः हे-परात्पर

तत्पद्यमानं ज़यवनाख्यक्षेत्रे अस्ति भावरूपं बीजम् ।

ज़ोवंस्-आख्ये-क्षेत्रे जन्मार्जितपापानि दग्ध्वा त्यक्ष्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

ज़ोवंस्-क्षेत्रनागजलेन हे-जगदीश्वर

अस्य भावात्मबीजस्य संपन्नः सेकः ।

(यत्र) परमार्थरूपरसः आपतितः हे-परमेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

विनष्टो-मे क्षोभः एकेन क्षणमात्रकालेन

नष्टो-मे खनमुहाख्यं-क्षेत्रं प्राप्य मोहः ।

(तत्र) भुवनेश्वरीदेव्या-प्रतिष्ठितया (स्वकन्यया च) तारिताहं भवसरसः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३० ॥

हे-अन्तरहित कालरहित हे अमृतमूर्ते

यमुहेर-नाम्नि-गिरौ आरोहन्त्याः संपन्नो-मे शमः दमः ।

यमकिङ्कराः नाशितास्त्वया-मे हे-शंकर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(स्वप्रकृतिं निन्दति) कामात्मनः क्रोधात्मनः भस्मासुरस्य

आसुर्या प्रकृत्या कृतं-तया-तव भस्म ।

हर्षे अहं आपादिता-त्वयाहं हे-हर्षेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(तत्र) हे शिवात्मन् केशवात्मन् गुहायाः मध्ये

द्वयेन आकारेण असि (वस्तुतः) अद्वैतरूपः ।

रामेश्वर त श्यामस्वंदरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
संकट-कटा च़ जटादरय्
नाव् प्यंयु म्य कोसुय् सोरु संकट् ।
वर् लंबु म्य़ च़य्-निश् हरे-हरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
हे अमरय् हे अज़रय्
वुछिय् च़ ज़रय् रूदुम्-न होश् ।
च़राच़रय् कुख् आश्वरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ९ ३ ५ ॥
तिक़ अछ्य म्य दितम् विश्वेश्वरय्
वुक़्हाय् करोर-सूर्युकु तीज़् ।
न-त अथ् तीज़स्-निश कति दरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
तीज़् ईयु बनोवुथ् बस्मादरय्
बय्यनय् च़ दयस् जै-जै-कार् ।
वाचूस् पयम् गयम् व्यस्मरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
कृष्णस् दिह् बक्ती म्वक्तीश्वरय्
गदादरय् सदाह् बोज़् ।
आनंद् दिह् आनंदेश्वरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ३ ४ ॥

रामेश्वरः श्यामसुन्दरश्च

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

संकट-हर्ता तव हे-जटाधर

(तदेव) नाम प्रसिद्धं-ते मम अपकृतस्त्वया सर्वः संकटः।

वरः लब्धः मया त्वत्त-एव हे-हरे-हर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

हे अमर हे अजर

अवलोक्य त्वां अल्पशो-ऽपि स्थिता-मम-न चेतना ।

चराचरात्मरूपेण असि आश्चर्यरूपः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३५ ॥

तादृशे नेत्रे मह्यं देहि-नाम-मे हे-विश्वेश्वर

पश्येयं-ते कोटिसूर्याणां तेजः ।

अन्यथा अस्मात् तेजसः कुत्र स्थास्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

तेजः ईदृक् समुद्भावितं-त्वया हे-भस्मपरिमलिताङ्ग

भूयात्ते तव ईश्वरस्य जयजयकारः ।

प्राप्ताहं स्मृतिं गताहं (च) विस्मृतिं (निश्चेष्टताम्)

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(अन्यकर्तुः) कृष्णस्य देहि भक्तिं हे-मुक्तीश्वर

गदाधरात्मविष्णुमूर्ते विघ्नप्रिशब्दं शृणु ।

आनन्दं देहि हे-आनन्देश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ३४ ॥

---

35. MĒNAKĀ'S SATISFACTION.

स्वठाह् य्यलि साँपनुस् मन् साविदानय् ।
वननि लंजू छ्यम् क्कमारौ बाग्यवानय् ॥ ९३९ ॥
नमस्कार् आश्यनम् कुस् कर्मलोनुय् ।
स्वठाह् रूपिठ् त खंदर् नुंदबोनुय् ॥ ९४० ॥
ज़नानन्-कुन् दपुन् दय् है मपनु ननु ।
खंदर् वाणिय ह्यितोम् त्वहि वनवुन् ॥ २५ ॥

---

36. MĒNAKĀ CALLS UPON THE BRIDESMAIDS TO SING IN HONOUR OF ŚIVA.

मिवे त्रिगिञ्रव् वनवुन् ज़ोनु है ।
महाराज़ सोनु है त्रिबुवन-सार् ॥ ९४२ ॥
वुञ् श्रोसु बुडु तय् वुञ् बन्योव् बालय्
सोनु है सालय् कमि हाल आव् ।
नव्यन्-हन्दु नवु है प्रान्यन्-हन्दु प्रोनु है
महाराज़ सोनु है त्रिबुवन-सार् ॥
स्वठाह् तीज़वान् है शूबाय-सान् है
गर सोनु पान भगवान् है चाव् ।
ज़ोनु है ज़ुवान् है मोनु है सोनु है
महाराज़ सोनु है त्रिबुवन-सार् ॥
संकट-गटि-मञ्ज अनवुनु गाश् है
यववुनु आश् है आग्नि-रस्यन् ।

अनुत्तरशोभाशालिरूपमवलोक्य मेनाया यद्वृत्तं तद्वर्णयति ॥ ३५ ॥

अतिशयेन यदा संपन्नं-तस्याः मनः सानन्दम् ।

वक्तुं प्रवृत्ता अस्ति-मे कुमारी महाभाग्यवती ॥ ९३९ ॥

नमस्कारः भूयात्तस्मै (यतः) अस्ति-तस्याः सत्कर्मभाग्यं (भर्ता)

अतिशयेन रूपवान् सुन्दरश्च मनोहर-एव ॥ ९४० ॥

जन्य-स्त्रियः-प्रति अकथयत् ईश्वरः अयि संपन्नः प्रत्यक्षः ।

सुन्दररूपया वाण्या आरभध्वमस्यार्थे यूयं उत्सवगीतिम् ॥ ३५ ॥

मेनाया जन्यस्त्र्याह्वानपूर्वं गानं वरं प्रति कटाक्षीकृत्य ॥ ३६ ॥

समावेता-भवथ हे-दिव्यस्त्रियः गानं ज्ञातं (अस्माभिरुचितं) अयि ।

(यतः) महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-(ऽस्ति) ॥ ९४२ ॥

अधुनैव आसीत् स्थविरः ननु अधुनैव संपन्नः बालकरूपः

अस्मद्गृहे अयि निमन्त्रणेन केन (अलौकिकेन) वृत्तेन आगतः ।

नवीनानां नवीनः अयि पुरातनानां पुरातनः अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

अतिशयेन तेजस्वी अयि शोभावान् (च) अयि

गृहे अस्माकं स्वयं भगवान् अयि प्रविष्टः ।

ज्ञातः (चायं) अयि जीवात्मभूतः अयि संमतः अयि (च) अस्माकं अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

संकटात्मनस्तामिस्रात् उत्पादयन् प्रकाशं अयि

निधापयन् आशां अयि निराशानाम् ।

साज़ कमारिय-हंन्दु कर्म-लोनु है
महाराज़ सोनु है चिबुवन-सार ॥ ९४५ ॥
ज़ोतन् तनि-सूत्य् मन् निववुनु है
खख् दिववुनु है म्वख् हांविथ् ।
कृष्णस् हृदयस् मञ्ज़ बासवुनु है
महाराज़ सोनु है चिबुवन-सार ॥ ३६ ॥

---

37. THE BRIDESMAIDS SING PRAISES OF VIṢṆU, WHO LEADS THE PROCESSION.

नंदलाल् आव् गिंदने राम् ।
आर कंरिवे आरय् ॥ ९४७ ॥
आरवल् दंज़ लोल-नारय्
आर-रंस्ति कंरु वन्वाम् ।
आर-कंच़ फीरु आर-आरय्
आर कंरिवे आरय् ॥
देह-द्वारकाय मञ्ज़ वारय्
वुछितोन् खेलवुनु राम्
दार्य मुच़रिथ् नवद्वारंय्
आर कंरिवे आरय् ॥
हरम्वख तय् हरद्वारय्
वनि-कंडितोन् सन्याम् ।
सूत्य् ज्ञान सुव्यच़ारय्
आर कंरिवे आरय् ॥ ९५० ॥

अस्माकं कुमार्याः सुकर्मभाग्यभूतो-भर्ता अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥ ९४५ ॥

देदीप्यमानः मूर्त्या मनः हरन् (अस्ति) अयि

सुखं ददत् अयि सुखं प्रदर्श्य ।

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हृदयस्य मध्ये भासमानो-(ऽस्ति) अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

सहागतसभ्याश्च श्रीविष्णुं स्तुतिभिर्गायन्ति जन्यस्त्रियः ॥ ३७ ॥

नन्द-नन्दनः आगतः क्रीडितुं रासलीलाम् ।

दयया कुरुत-भोः मण्डलीविशेषम् ॥ ९४७ ॥

पुष्पविशेषवाटिका दग्धा हार्दात्मसंतापेन

निष्कस्मेन कृतः वनवासः ।

दयया-आर्द्रीभूता संचारंगता जलाटवीषु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

देहात्मिकाया-द्वारकायाः मध्ये सुष्ठु

पश्यत-नाम-तं (दृश्यतां सः) क्रीडनशीलः रासलीलायाम् ।

पत्तद्वाराणि उद्घाटय नवद्वारात्मिकानि

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(प्रतिमुखं) हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे पुनः हरद्वाराख्ये-श्रीगङ्गातीर्थे

उपलक्ष्यतां-सः संन्यासी ।

हेतुना ज्ञानेन सद्विचारेणैव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५० ॥

लारि क्याह् द्रमि संसारय्
सासन् ति क॑रिवे सास् ।
अख् दय-नाव् तारि तारय्
आर क॑रिवे आरय् ॥
हार-पर्बत दर्बारय्
लछ्य-ब॑दि सास-ब॑दि सास्
नि॒यिवे दय-दन-द्यार॑य्
आर क॑रिवे आरय् ॥
ब॑निवे यिथ् गुपकार॑य्
ग्रहर-मज़ वन्वास् ।
ग्य॑विवे शंकराच़ारय्
आर क॑रिवे आरय् ॥
क॑रिवे खंदरीनारय्
रुव्-करनुकु अव्यास् ।
श्याम-खंदर् बोज़ि वारय्
आर क॑रिवे आरय् ॥
कृष्ण-जुव् च़ाव् सानि द्वारय्
सू॑त्य् ह्यथ् हरम्वखवास् ।
सूर्य-चंद्रम प्रकारय्
आर क॑रिवे आरय् ॥ ९ ५ ५ ॥

अनुयास्यति किं-वस्तु (सारात्मना) अस्मात् संसारात्

सहस्रशः-संख्याकानि-द्रव्याणि अपि कुरुत-भोः भस्म ।

एकं ईश्वरनाम तारयिष्यति पारं (भवसरः-पारम्)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

शारिकागिरिरूपात् महाधिकारिपदात्

लक्षसंख्याकानि सहस्रशः सहस्रम् ।

स्वीकुरुत-भोः ऐश्वर्यात्मधनद्रव्याण्येव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

भवत-भोः आगत्य गुपकाराख्ये-गोपाद्रिप्रदेशे

नगरमध्यात् वनवासिताम् ।

गायत-भोः शङ्कराचाराख्यगिरिस्थज्येष्ठेश्वरमन्दिरे

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

कुरुत-भोः स्वन्दरिनाराख्ये-स्थाने*

संमुखं-पङ्क्तिद्वयविधानेन† अभ्यासम् ।

(येन) श्यामसुन्दरः श्रोष्यति सुष्ठु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(अयं) कृष्णचन्द्रः प्रविष्टः अस्माकं द्वारे

सह धृत्वा हरमुखवास्तव्यं-महादेवम् ।

सूर्याचन्द्रमसोः प्रकारेण (स्त इमौ)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५५ ॥

---

* विष्णुपादनिकटे ॥

† पुरःपश्चाद्गतिविशेषपूर्वकः स्त्रीणां गानविशेषः ॥

कृष्णस् सूत्य् ल्वकच्यारय्
कृष्ण-जुव् करि अथवास् ।
गिंदनकि छिह् दह् तारय्
आर करिवे आरय् ॥ ३७ ॥

---

38. THE WOMEN ASSEMBLE TO WATCH THE BRIDEGROOM.

दह् बूज़िय् त्रयलूकच त्रिय आय ।
महाराज़स् वुछनि कमि लोल द्राय ॥ ९५७ ॥
नज़र् दार्यो बरौ-किनि याज़् त्रावूख् ।
महादेवज़् सवारौ पर्ज़नावूख् ॥
निथर् दितिनख् तिथिय् यिथु बोज़न आख् ।
खंदर् वानिय वज़ेहस् वनवन्-वाख् ॥
ह्यतुख् ज़न् वैकुण्ठ मंडुल् बनावुनु ।
समिथ् त्रिय-बाव ह्यतुहस् वननावुनु ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

---

39. THEY SING THE WEDDING SONG.

पारि पारि लगितोस् रथ-मवार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ९६१ ॥
वय चलु मृत्युंज़यने ज़य-सूत्य्
दय-सज़्य नय मज़ तोताह् द्राव् ।
हिमालय-पर्वतज़ वन्-हार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वात्मालापः) कृष्णाख्येन सह बाल्य-एव

श्रीकृष्णः करिष्यति हस्तावलम्बनम् ।

क्रीडाविधानस्य सन्ति दिवसाः त्रिकसंख्याकाः

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ३७ ॥

जन्यस्त्रीणां समितत्वम् ॥ ३८ ॥

इदं श्रुत्वा त्रैलोक्यस्य स्त्रियः समागताः ।

महावरं द्रष्टुं केन (महता) औत्सुक्येन निर्गताः ॥ ९५७ ॥

दृष्टिः पक्षकेभ्यः द्वारैः (च) यावत् प्रक्षिप्ता-ताभिः ।

महादेवस्य हस्त्यारोहादयः उपलक्षितास्ताभिः ॥

नेत्राणि वितीर्णानि- तेन-तासां तादृशानि यथा अवलोकने आगतः-
स-तासाम् ।

रुचिरया वाण्या उदितानि-ताभिस्तस्मै उत्सवगान-वाक्यानि ॥

आरब्धं इव वैकुण्ठ-सदृशं मण्डलं भावयितुम् ।

समेत्य स्त्रीभावेन प्रक्रान्तं-ताभिस्तस्य गायनम् ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

शिवमुपलक्ष्य विवाहोपयोगि गानम् ॥ ३९ ॥

स्वात्मनः-समर्पणे लगत-तस्य रथावरोहणम् ।

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ९६१ ॥

भयं अपगतं मृत्युञ्जयस्य जयेन

ईश्वरात्मनः उपत्यकायाः (नियतिशक्तेर्वा) मध्यात् शुकविशेषः
निर्गतः ।

(सः) हिमालय-पर्वतस्य वनशारिकात्मिकायाः (कन्यायाः)

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सानिस् पोग़-बागस् ग़ोसु गोग़ाह्
गोग़स्-प्यठ् पंपोग़ाह् ब्यूठु ।
रोग़ च़ाव् पोग़नूल् मज़्ज़ पोग़-वार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
पंपोग़-पाद वुक्कु साद ग़ाह्ज़ादाह्
बागस्-मज़्ज़ नागरादाह् द्राव् ।
आकाग़ अस्टथ् प्यव् दारि-दार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
पंपोग़ फर्ग़ाह् कर्रु बंगालस्
चिज़गत्पालस् सालस् दपु ।
बाल ब्यूठु बालादर्य प्यठ्-दार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
वनचूय् विगिज़्ज़ाह् वनवनि द्राय
आकाग़-प्यठ वक्कु अक्कुरक्कु ब्वन् ।
ग्वन् ब्यस् वनवान् कन् दार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
विमानन्-क्यथ् क्छिह् पतु-महाराज़य्
सिंहासनन् प्यठ् क्छिह् राज़य्-च्छषि ।
वंभि प्यैय् अंसि वुक्छिय् हस्ति-अंबार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
सालरौ डाल दिच़ प्यठ् डालानम्
दीवान्खानम् देवता बौठि ।

आस्माकीनस्य पुष्पोद्यानस्य आसीत् शोभाविशेषः
शोभाविशेषे पद्मं निविष्टम् ।
शनैः-शनैः प्रविष्टः जीवजीवपक्षी मध्ये पुष्पवाटिकायाः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
पद्मचरणोपेतः दृष्टो-ऽस्माभिः ऋजुस्वभावः सम्राड्नन्दन-इव
तस्मिन्नुद्याने देवखातकमिव निर्गतम् ।
(यत्र) आकाशात् अमृतं पतितं धारासारेण
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्] ॥
पद्मैरेव आस्तरणं कृतं प्रासादविशेषे
(यत्र) त्रिजगत्पालस्य निमन्त्रणं कथितम् ।
बालात्मा (शम्भुः) निविष्टः महोच्चस्वस्तिकस्य पक्षद्वारे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
वनवास्तव्या वनदेवता उत्सवगानगानाय निर्गता
आकाशात् (च) अवतीर्णाः अप्सरसः भूमौ ।
गुणान् सन्ति-तास्तस्य गापयन्त्यः कर्णौ समाधास्यति (इति अतः)
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
विमानानां-मध्ये सन्ति वरसमानवेषा-बालकाः
सिंहासनेषु-स्थिताः सन्ति राजर्षयः ।
अधः-पतिता-इव* वयं अवलोक्य हस्तिपृष्ठस्थपरिस्तोमविमानानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
जन्यैः आसनविशेषाः दत्ताः (कृताः) पृष्ठे सर्वतोभद्रगृहमध्यभाग-विशेषस्य
कोष्ठकविशेषे देवाः निविष्टाः ।

---

* अपूर्वतेजःपुञ्जावलोकनेन जातमूर्छाः संपन्ना इति भावः ।

अ्ड़ि अपार्य त अ्ड़ि दपार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
शिव-सत्संग-नोमु अन् कर्म-ज्याय
बाग्रोवु दर्म-सबाय मसु ।
परमार्थ रम् फिरु प्रयमच नार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
ख्यावनस् च्यावनस् क्खिख् सेवाय
कम् कम् राज़ ऋषि खंदमथ्गार्
मैल क्खिख् ख्यावान् ऐल-सुफार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
दथु महाराज़ पज़ि दछ्य थज़्य कार्य
ज्यल् ज्यल् वालितोम् राज़-क्कमार् ।
वौगिस्-प्यठ् ब्वज़् कोताह् प्रार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
द्वारस् सानिस् बन्योव् स्वर्गद्वाराह्
काज़ज़् माज़् शालमाराह् ज़न् ।
मालरौ कमि-हाल तति क्ताल मार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥
बंदन् चाविथ् कल क्खिस् वंदन्
वंदन् छ्यफ् दिचू लंदन् वोतु ।
चंदन-ज़िनु वोलु ज़ोलु बुखार्य
महाराज़ राज़-क्कमार्य आव् ॥

केचित् (जन्याः) पारभागे (तस्य) केचित् च अवारभागे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
शिवशास्त्रानुसारिसत्सङ्गनामकं भोजनं सत्कर्मात्मनि-स्थाने
विभक्तं धर्मात्मसभायाः मध्ये ।
परमार्थात्मा रसः प्रस्रावितः प्रेमात्मिकायाः नाडीकुम्भ्याः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवायाम्
के के (अलौकिकमाहात्म्याः) राजर्षयः सेवाकारिणः ।
रोचकानि सन्ति भोजयितारः ऐलापूगीफलानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
(अस्ति हि) ईदृक् महावरः युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन ग्रीवाङ्गेन-
वर्तमानः
शीघ्रं शीघ्रं समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी ।
(सोऽयं) अजिरलिखितपञ्चरागात्मकविमानचित्रे अतः-परं कियन्तं-
कालं प्रतीक्षिष्यते
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
द्वारस्य आस्माकीनस्य संपन्नं स्वर्गद्वारम्
वलभी (गृहोर्ध्वपुरं) अस्माकं शालमाराख्यप्रसिद्धोद्यानगृहं
इव (प्रतिभाति) ।
जन्यैः अचिन्त्यचरितेन तत्र संचारविशेषाः विहिताः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
सर्वबन्धनानि परित्यज्य शिरांसि सन्ति-तस्मे उपहरन्तः
(यत्र) शीतकालेन गूढं आश्रितं नन्दनं प्राप्तश्च-सः ।
चन्दनात्मकाष्ठं अवरोपितं प्रज्वालितं कोष्ठमध्यगते-औष्ण्योत्पादके-
ऽग्नियन्त्रविशेषे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

* अनुत्तरमाहात्म्यौन्नत्यवान् इति भावः ।

कृष्ण अर्द्धनारीश्वर-मंज़ू द्रिय् छ्यय्
चिय-बंग मर्द-पान दर्द वननान् ।
शिव-शक्ति-रूंफ् द्यव कँक़ाह् यार्य
महाराज़ राज़-क्रमार्य आव् ॥ ३९ ॥

---

40. THE BRIDESMAIDS PRAISE ŚIVA IN A SONG ACCOMPANIED BY DRUMS.*

हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ।
शिव-रूंफ् दारिथ् ॰ वृशबासन् तय् ॥ ९७५ ॥
चंद्रचूंड च्यान्यन् ॰ पद्मपादन् तय् ।
मीठि दिम शम कुख् ॰ त्रिलोचन् तय् ।
भैरवनाथ कर् ॰ चय् पापन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
ब्रह्म-रूंप संसार् ॰ संबालन् तय् ।
विष्णु-रूंफ् दारिथ् ॰ ज़गि पालन् तय् ।
संहार-रूंप कुख् ॰ थ्यय् गालन् तय् ।
निर्वन च्यय् क्रिय् ॰ च्यशवय् ग्वन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
नागिंद्रहार् क्रिय् ॰ नालि आसन् तय् ।
खख-म्वख कुख् बंडु ॰ दख् कासन् तय् ।

---

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ° should be read twice. The verses contain a varying number of lines, and, at the end of each verse, verse 975 is to be repeated.

(ग्रन्थकृतः स्वात्मालापः) हे कृष्णाख्य अर्धनारीश्वरस्य अपयः

अस्ति-ते ।

(यतः) स्त्रीवारभङ्ग्या पुमद्रूपेण हार्दिन गापय ।

(सो ऽर्धनारीश्वरः) शिवशक्त्यात्मरूपेण ननु-स्वित् किंचिन्नाम

संख्यया-पुर्णतां-नयिष्यति ॥

महावरः ॥ ३९ ॥

जन्यस्त्रीभिः स्वरविशेषेण पुनरपि गीयते* ॥ ४० ॥

हे अघोरात्मन् नीलकण्ठ असि अंशे अंशे च

शिवरूपं धृत्वा वृषभासनो (ऽसि) नाम ॥ ९७५ ॥

हे-चन्द्रचूड त्वदीययोः कमलरूपचरणयोः च ।

चुम्बनानि दास्यामि शान्तो-भविष्यामि असि त्रिलोचनः नाम

हे-भैरवात्मस्वामिन् कुरु क्षयं पापानां पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

ब्रह्मात्मना संसारं विस्तारयन् च ।

विष्णुरूपं धृत्वा जगतीं पालयन् (असि) नाम ।

रुद्रात्मना-संहाररूपेण असि स्थितिं (जगतः) नाशयन् पुनः ।

हे-निर्गुण तवैव सन्ति त्रय-एव गुणाः पुनः ।

हे अघोरात्मन्० ॥

सर्पराजात्महाराः सन्ति-ते वैकक्षकरूपेण भवन्तः नाम ।

अकस्मादेव असि महत् दुःखं अपनयन् पुनः ।

---

* स्तुतिरियमानकविशेषे वादनगानोपयुक्ता । सर्वेषु पदेषु ० एतच्चिह्नादारभ्य द्विरावृत्तिपाठः पाठकाले विधेयः । सर्वस्मिन्नस्मिन्स्तोत्रे ऽयं क्रमो ऽस्ति ।

निर्मल तनि कुख् ० बस्म् मलन् तय् ।
ञ्यन् ब्ववनन्-हन्द्र ० कुख् कारन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
त्रैलोक्यनाथ छिय् ञ्य ० श्वब-लख्यन् तय् ।
महाकल्पांथ् य्यलि ० कुय् बनन् तय् ।
चन-माथ्र् च्योनु ० वीद् वखनन् तय ।
माया ञ्यय्-कुन् ० ग्रांथ् गकुन् तय् ।
च्याञ्र दच्छाय-सूत्य् ० बिय साँपनन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
ज़ौवन् त देवन् ० कुख् न्यंगलन् तय् ।
अविनाश ञ्यय्-निश ० बिय नेरन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८० ॥
च्योनु द्यान् दारिथ् ० सारि मज्जन् तय् ।
खटवनि पान् तय् ० रटवनि वन् तय् ।
परम-शिव हृदयस् ० मज्ज बक्यन् तय् ।
परमात्म-ज्योती-रूफ् ० कुख् बामन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
मथ्-ञ्यथ्-रूप ० कुख् आनंद-गन् तय् ।
अनुबव-बाव-किनि ० कुख् तोठन् तय् ।
हे अगोर नौलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
परम-शक्ति-मस्ति च्यानि ० द्यान-खरन तय् ।
खनस् मादन् ० क्यय् मादन् तय् ।

निर्मलायां तनौ असि भस्म परिमलयन् पुनः ।

त्रयानां भुवनानां असि ।करणं नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-त्रैलोक्यनाथ सन्ति-ते तव शुभलक्षणानि पुनः ।

महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) अस्ति भवन् पुनः ।

(तत्) क्षणमात्रं त्वदीयं वेदः कथयति नाम ।

महामाया त्वामेव-प्रति शान्तिं गच्छति पुनः ।

तव इच्छया-हेतुना पुनरपि संभवति (जगत्) पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च असि निगिलन् नाम ।

हे-अविनाश तवैव-सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८० ॥

तव ध्यानं धृत्वा सर्वे सज्जनाः च ।

गूहयन्तः स्वात्मानं गृह्णन्तः च वनानि पुनः ।

हे-परमकल्याणात्मन् हृदयस्य मध्ये भक्तानां च (असि) ।

परमात्मज्योतिःस्वरूपः असि भासमानः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण असि आनन्दघनः नाम ।

अनुभव-भाव-हेतुना असि तुष्यन् च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-परमशक्तिसंयुक्त त्वदीयेन ध्यानस्मरणेन च ।

स्वर्णस्य साधकं अस्ति सादनाख्यमौषधं नाम ।

शिव शिव गक़्न्-कुय् ० पाँ-कूलन् तय् ।
पवन-सूत्य् वर्ग्- ० -स्वरन् फिरवन् तय् ।
अज़पाय पानि-पान० कुख् ज़पन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
वासनाय-किनि असि ० देह् मानन् तय् ।
सो-ऽहं-सो वनु ० मानि प्रानन् तय् ।
अमि बेखबर् कँह् ० छिन ज़ानन् तय् ।
दह् प्रान् ज़ुव-सान् ० च्यय् अर्पन् तय् ।
मुक्तीश्वर कर् ० ज़न्मन् छ्यन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
ग़ेर् च्योनु थंदु प्यठ् ० आकाशन् तय् ।
तल् पातालन् ० पाद् च्यानि ब्वन् तय् ।
आदिकार् च्योनु कुन ० काँह् ज़ानन् तय् ।
बडि आदिकार-संस्तु ० कुख् शूबन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८५ ॥
पाद्य-प्रनाम् कुय् ० अष्ट-भैरवन् तय् ।
सूत्य् सूत्य् रोज़हा ० च्यय् राथ्-द्यन् तय् ।
लीलाय च्याञ छ्यम् न ० ब्वद् वातन् तय् ।
च्यथ् कुम् डलन् ज़्यव् ० छ्यम् कलन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
अनाथन्-हन्दि नाथ ० श्वब-चरनन् तय् ।
ग़रने आम् कुख् ० संकर्षन् तय् ।

शिव शिव (इति स्मरणं) उद्भवति निर्झराणां नाम ।

वायुना (प्राणात्मना) (भर्गमन्त्रात्म पत्त्राणि च) स्मरणं
वर्तयिष्यन्ति च ।

अजपामन्त्रं स्वात्मना असि जपन् नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

(यत्त्वत्स्वात्मरूपं) वासनया वयं देहं मन्यमानाः-स्मः पुनः ।

सोऽहं सः (इति मन्त्रः) उच्चारितः (उच्चार्यते)
आस्माकीनेन प्राणेन पुनः ।

वयं अज्ञाः किंचित् स्मो न जानन्तः नाम ।

दश प्राणाः जीवेन-सह त्वय्येव समर्पिताः (सन्तु) पुनः ।

हे मुक्तीश्वर कुरु जन्मनां छेदं (निःशेषतां) नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

शिरः तव उन्नतं उपरि आकाशेभ्यः नाम ।

तलव्यापकौ पातालानां पादौ तव अधस्तात् च ।

अधिकारं तव नास्ति कश्चित् जानन् च ।

महता अधिकारेण-सहितः असि शोभमानः नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८५ ॥

पादप्रणतिः अस्ति-ते अष्टभैरवाणां पुनः ।

सहवासः सहवासः तिष्ठेयं त्वयैव रात्रिन्दिवं च ।

स्तुतिकीर्तौ तव अस्ति-मम न बुद्धिः प्राप्नुवती नाम ।

चित्तं अस्ति-मे तरलीभवत् जिह्वा अस्ति-मे मूकीभवन्ती च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-अनाथानां नाथ शुभदचरणयोः पुनः ।

शरणं आगतो-ऽस्मि असि दुःखसंकर्षणः नाम ।

कर् दया पूरक ॰ कुख् पूरन् तय् ।
निश्कल लौन् कर् ॰ म्योनुय् मन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
बंक्रि च्यांन्नूय् ॰ वंज़् कृष्णन् तय् ।
यिथु ब्वति रोज़हां ॰ मज़ू बक्यन् तय् ।
गङ्गादर हर ॰ हर यव् कन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ।
शिव-रूंफ् दांरिथ् ॰ दृशबासन् तय् ॥ ४० ॥

---

41. A Song in praise of Viṣṇu.

मुरली-शब्दाह् अस्य गव् कनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ९८९ ॥
यशोदा छ्यह् नंद-गूरिम् वनन्
ज़गथ् यम् ज़ाव् सुय् अस्य ज़ाव् ।
आसू मुच़रोवुमस् त आस्वर् कुह् ननन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ९९० ॥
यिम् ग्वन् खंटिमंति आंमि निर्वनन्
तिम् ह्यथ् अंद्र न्यबर् द्राव् ।
प्रकठ्-कंरि श्रीकृष्णंनि ज़्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
उद्धव-जियस् छ्यह् गोपिय वनन्
च़ह् कंखु ज्ञान् वनंनु चाव् ।

कुरु दयां पूरकानां असि पूरकः पुनः ।

हे-निष्कल लीनं कुरु ममैव मनः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

भक्तिः त्वदीया कथिता कृष्णाख्येन (मया) नाम ।

यथा अहमपि तिष्ठेयं मध्ये भक्तानां नाम ।

हे-गङ्गाधर हर पापहर निधेहि कर्णौ च ।

हे अघोरात्मन् ॥ ४० ॥

मध्यमुख्ययजमानं श्रीविष्णुमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ४१ ॥

मुरलीनाम्नो-वंशस्य-स्वरः अस्माकं संपन्नः कर्णगोचरः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति राधाकृष्णः* समागतः ॥ ९८९ ॥

यशोदा-गोपिका अस्ति नन्दाख्यं-स्वस्वामिनं कथयन्ती

जगत् यस्मात् जातं स-एव अस्मत्तः जातः ।

आस्यं उद्घाटितं-मयास्य तु (तत्र) आश्चर्यं अस्ति प्रत्यक्षीभवन्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥ ९९० ॥

यानि चरितानि (गुणाः) गोपितानि आसन् निर्गुणेन

तानि गृहीत्वा अन्तरात् बहिः निर्गतः (अयम्) ।

प्रकटीकृतानि-तानि (वयं वा) श्रीकृष्णस्य जन्मना

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

उद्धवाख्याय-यादवाय† सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

त्वं शुष्कं (नीरसं) ज्ञानं वक्तुं त्यज‡ ।

---

* राधया चिच्छक्त्या अभिन्नः परमात्मा ॥

† श्रीकृष्णे मथुरायां दृढतया कृतनिवेशे गोपीनां समाश्वासार्थं गोकुले उद्धवः प्रेषित इत्याख्यानम् ॥

‡ श्रीकृष्णभक्तिं विना ज्ञानं शुष्कं । तत्कथनं परित्यजेति भावः ॥

बक्रियि-स्तिन् छ्यह् मुक्ती बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कुखय् च़ह् आत्मा एकय् वनन्
सुय् गोख् च़ग् अख् य्वख्ताह् हाव् ।
न-त कुख् अग्रकृथ् ज़ीवाह् ननन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
गोवर्धन् तुलु निरञ्जनन्
प्यठ् किस्य यिथ पन-बर्गस वाव् ।
तिथुय् नाव् अ्मि छ्यह् मन-वाज्य खनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बक्रि तमि-सञ्जू करू अर्जुनन्
सुभद्रा निथ् ति ब्वजवान् द्राव् ।
यस् वरि तस् पापन् छिह् प्रज़् बनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ९९५ ॥
द्रौपदिय क्याह् करू दुर्योधनन्
च्यतम् याज़् प्योम् अख् कृष्ण-नाव् ।
अंबर-अंबर् गयेम् वरदनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
द्वयुमु काँह् कुन तस् हिहु ननन्
कस् आमि तमि-मन्दु हिहु खबाव् ।
वैकुण्ठ-गथ् प्रांत बिन्द्राबनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

केवलया-भक्त्यैव अस्ति मुक्तिः संभवन्ती

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

असि-चेत् त्वं आत्मा (सर्वव्यापी) एक-एव (इत्यं) आमनन्ति (वेदाः)

सः (तदा) भवसि त्वमेव एकां युक्तिं-कांचित् प्रदर्शय ।

अन्यथा असि असमर्थः जीवमात्रः उपलक्ष्यमाणः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

गोवर्धनाख्यो-गिरिः उत्थापितः निरञ्जनात्मना-कृष्णेन

पृष्ठे कनिष्ठिकाङ्गुलो यथा वृक्षपलाशं वायुः (उत्थापयति) ।

तादृशमेव नाम (श्रीकृष्णाख्यं) वयं स्मः मनोरूपायामूर्मिकायां खनन्तः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

भक्तिः तस्य कृता अर्जुनेन

(येन भक्तत्वेन) सुभद्राख्यां (श्रीकृष्णभगिनीं) अपहृत्य अपि बुद्धिमान् निर्गतः* ।

यं वृणुयात् तस्य पापानां (अपि) अस्ति (सन्ति) पुण्यता (पुण्यानि) संभवन्ती (भवन्ति)

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥ ९९५ ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवपत्न्याः) कीदृक् (चीरहरणाद्यात्मावमानं) कृतं दुर्योधनेन

स्मरणे यावत् आपतितं-तस्याः एकं कृष्णनामधेयम् ।

असंख्यत्वं-राशित्वं संपन्नं-तस्याः वस्त्राणाम्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

द्वितीयः कोऽपि नास्ति तस्य (ईश्वरः) सदृशः प्रत्यक्षरूपः

कस्य स्यान्नाम तस्य सदृशं सामर्थ्यं (स्वभावः) ।

वैकुण्ठगतिः (विष्णुलोकतुल्यता) प्राप्ता वृन्दावनेन

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति० ॥

* तद्भक्तिमत्त्वादेव कृतपापो ऽपि निर्मलबुद्धिर्निष्पाप एव गण्यते इति भावः ।

न्यथनञ़ द्राय अ॑सि मञ़ आँगनन्
मुरली-शब्द् याञ़् कनन् च़ाव् ।
न्यंद्रि-हच़न् व्वठ्-कंडू मनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
यिह् अस्य बन्योव् त तिह् कम् छुह् बनन्
सुय् ज़ानि यस् इथु वनिथ् आव् ।
न्यथनञ़ नेरव् त फेरव् वनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
गूरि-बाव् प्रावनाय आनन्दगनन्
व्यद् गय स्यद् अस्य द्वद् याम् ज़ाव् ।
मोरुय् ह्यकनाव्रि तंमि-संन्दि च्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥१०००॥
बोज़ुनु अवन् त करुनु मनन्
निदिध्यासन् छुह् अख् बक्नी-बाव् ।
साक्षात्कार् वुछु त योगी छिह् छ्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
यिकुन् राचून् त यिथ्यन् द्यनन्
राम् अ॑सि खेलान् तिय् याद् पाव् ।
तिय् याद् प्यथ् अस्य छ्यह् हन्-हन् छ्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
प्रयम् तंमि-संन्दु गनन्-गनन्
अ॑सि सुय् छ्यह् बनन् च़ह् मो नंग्राव ।

नग्नाः (दिगम्बराः) निर्गताः वयं मध्ये अङ्गनभूमीनाम्
(तस्य) मुरली(वंश)-स्वरः यावत् कर्णेषु प्रविष्टः ।
निद्रालीनानां (अस्माकं) प्रोच्चलितं मनसा
कथयन्ति० ॥
यत् (अवस्थानं) अस्माकं संभूतं तु तत् कस्य भवति संभवत्
स-एव जानाति यस्य ईदृक् संभूय आपतितम् ।
दिगम्बराः (भूत्वा) निर्गमिष्यामः तु संचरिष्यामः वनेषु
कथयन्ति० ॥
गोपालिकात्वं प्रापिता-वयं अनेनैवानन्तघनमूर्तिना
क्रियाः संपन्नाः सिद्धाः अस्माकं दुग्धं यावत् उद्भूतम् ।
सर्वमेव शिक्षिताः तदीयेन पानेन
कथयन्ति० ॥ १००० ॥
(प्रथमं) श्रोतव्यं श्रवणं पुनः कर्तव्यं मननम्
(ततः) निदिध्यासनं अस्ति एकः भक्तिभावः (उक्तदुष्कर-
साधनोत्कृष्टः) ।
(येन) साक्षात्कारः (तस्य) दृष्टो-ऽस्माभिः पुनः (यदर्थं) योगिनः
सन्ति खिद्यन्तः
कथयन्ति० ॥
यादृशीषु रात्रिषु यादृशेषु च दिनेषु
रासलीलां आस क्रीडन्त्यः तदेव स्मृतौ आपातय ।
तदेव स्मृतौ आगत्य अस्माकं अस्ति निखिलं (अवयवजातं)
क्षीणीभवत्
कथयन्ति० ॥
प्रेमैव तस्य घनी-घनीभूय (अस्माकं दृढमस्ति)
वयं स-एव स्मः भवन्त्यः (तदाकारचित्तवृत्तयः स्मः) त्वं
मा-भो नाशय-नः* ।

---

* अद्वैतज्ञानादिकथनेन तद्भक्तिसिद्धिं मा च्छेदयेति भावः ॥

वनुनु द्वलब् कुह् द्यु मज़्ज़नन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
द्रह् कंरु अस्य अक्रूरनि निनन्
गक्र् श्रीकृष्णस् द्रतु वातनाव् ।
न-त यिख् ह्यन मज़ु मान्यन् चंणन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
द्रह् बूज़िथ् उद्धव् कुह् कृष्णस् वनन्
द्रछू गोपियाह् अख् म्य-ति बननाव् ।
बक्नौ द्रहंज़ू ह्यम् जिगरस् मनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००५ ॥
ज़ान-द्रद् वौद्-कामदौनि थनन्
ह्यथ् च्यथ् ज़ोनुथ् म्य दामाह् च्याव् ।
ब्रद् म्यांज़् द्रद् ज़न् छ्यह् तनन् त गनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बंबुरम्-कुन् यिह् छ्यह् गोपिय वनन्
तथ् प्यव् बंबुर-गीता नाव् ।
बूज़िथ् तिह् बक्यन् मुक्नौ छ्यह् बनन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बंबरूज़लन् कुह् अंबर् छ्यनन्
मव् रोग् बंबुर अंबर् छाव्
अछ्यन्-कुन् वुछ् त तन् लाग् तनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

कथनीयं अतिदुष्करं अस्ति ईदृगस्मदवस्थानं सज्जनानां (मुनीश्वराणां)

कथयन्ति० ॥

इदं कृतं अस्माकं अक्रूरयादवस्य-कर्तृकेण नयनेन (इतः श्रीकृष्ण-संबन्धिनः)

गच्छ श्रीकृष्णं इहैव प्रापय ।

अन्यथा आगमिष्यसि बन्धने मध्ये आस्माकीनानां ऋणानाम्

कथयन्ति० ॥

(गोपीभ्यः) इत्थं (वृत्तं) श्रुत्वा उद्धवः अस्ति श्रीकृष्णं कथयन् (पुनः)

ईदृशीं कांचिद्गोपीं एकां मामपि सम्पादय ।

भक्तिः (भवद्विषया) अमीषां अस्ति मे हृदये मग्नीभवन्ती (अगाधे इव)

कथयन्ति० ॥ १००५ ॥

ज्ञानात्मकं-दुग्धं वेदात्मकामधेनोः स्तनयोः

गृहीत्वा त्वयैव ज्ञातं-त्वया (ग्रहीतुं त्वमेव जानासि) मां पानग्रासमात्रं पायय ।

बुद्धिः मदीया दधि इव अस्ति विरलीभवन्ती (कदाचित्) घनीभवन्ती च

कथयन्ति० ॥

भ्रमरं-उपलक्ष्य यत् सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः*

तत् (शास्त्रस्य) आपतितं (भूतं) भ्रमरगीता इति नामधेयम् ।

श्रुत्वा तत् भक्तानां मुक्तिः अस्ति भवन्ती

कथयन्ति० ॥

पुष्पविशेषेभ्यः अस्ति अम्बराख्यं (महासुगन्धि द्रव्यं) निर्गच्छत्

मा-नाम रुष्टो-भव भ्रमर अम्बराख्यं (सुगन्धं) उपभुङ्क्ष्व ।

अन्तिपार्श्वेषु पश्य तु तनुं (स्वां) संगमय अस्मत्तनुषु

कथयन्ति० ॥

---

* दृढवृत्तयो गोप्यः कृष्णसमानवर्णं भ्रमरमुपलक्ष्योन्मत्तीभूता इव हार्दं निवेदयन्ति यत्र ॥

महाराज़ ज्ञानना्वि थिथ् यज़ूमनन्
सूर्य त चन्द्रम गर ज़न् चाव् ।
ग्यामस् त प्रबातस् मिलु् रत् कुह् वनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कृष्णुनु् अथ अ्सि छ्यह् च्यय्-कुन् अनन्
अथस्-सूतिन् अथ मिल्लनाव् ।
दथि रास अथ-वास् ज़ाह् कुह् न छ्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

---

42. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG OF THE BRIDESMAIDS.

हंस पख ह्यथ् च्यथ्-फंबमौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्वख-नौरि ग्रम्भो ॥ १०११ ॥
ग्रांति-ग्रहरुकु दिम् विज्ञान राज्यय्
बक्ति व्वडि दिम् ग्रक्तिपातुकु ताजय् ।
म्वक्त मेलि पानय् ब्रगतौर्य ग्रम्भो
वनि थित म्य हरम्वख-नौरि ग्रम्भो ॥
कल्प-वृक्ष बक्ति रखि छुख् दुख् कासन्
निष्काम कर्मो कर् निर्वासन् ।

वरः (प्रसिद्धज्योतीरूपः शिवः) मंत्रापिता-वयं आगत्य (साक्षात्कारं दत्त्वा) यजमानेन (श्रीकृष्णेन)

सूर्यः चन्द्रमाः च गृहे इव प्रविष्टो-नः ।

सायंकालस्य (श्यामरूपस्य कृष्णस्य) पुनः प्रभातकालस्य (प्रभातशुक्लरूपस्य शिवस्य) संगमः शुद्धः अस्ति भवन्*

कथयन्ति० ॥

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हस्तौ वयं स्मः त्वामेव-उपलक्ष्य आनयन्त्यः

हस्तेन-सह हस्तं संगमय ।

ईदृशेन रासलीलाविधानेन हस्तसंयोगः जातु अस्ति न भेदं-(छेदं-) गच्छन्

कथयन्ति० ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

जन्यस्त्रीगानद्वारा ग्रन्थकृत्स्वयं प्रार्थयति ॥ ४२ ॥

हंसात्मपत्नी गृहीत्वा चित्तात्मक(चेतना)-कम्भसीरुनामकपत्तिणा हे-शम्भो

उपलक्षणे आगच्छ-नाम मम हरमुखगिर्यधित्यकायां (प्रतिमुखं सांमुख्ये च) हे-शम्भो ॥ १०११ ॥

शान्ति-पुरस्य देहि-मे विज्ञानात्मकं-राज्यम्

भक्तिरूपे शिरसि देहि-मे शक्तिपातात्मकं मुकुटम् ।

(तेन) (मुक्तिरूपा) मुक्ता संयोक्ष्यति (लब्धा भविष्यति) स्वयमेव बकपत्तिविशिष्टपक्षेण (चित्तवृत्तेश्च) हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

हे-कल्पवृक्षात्मन् भक्तिरूपायाः शाद्वलभूमेः असि दुःखात्मकरुष्टकान् अपनयन्

निष्कामेन कर्मणा कुरु निर्वासनताम् ।

---

* यस्य श्रीकृष्णस्य साक्षात्कारेण मुक्तिः सम्पन्ना नः । तथा च सूर्याचन्द्रमसोः 'दिनरात्रिकालस्य' इडा-पिङ्गलाधिदैवात्मकस्य गृहे सुषुम्नामार्गे प्रवेशो जायते । योगिसिद्धं चैतद्यदि हि सुषुम्नायामग्निनाद्यां प्राणापानात्मकप्राणद्वयस्य लयः सम्पद्यते । तदा मुक्तिर्भवति । दिनरात्रिरूपकालादिद्वैतबुद्धिर्विलीयते ॥

ग्रहज्यार् फिर् म्य प्रछ्ंच वीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्ग्वख-नीरि ग्रम्भो ॥
निर्वान-इन्द्रम् छुय् वर् विज्ञान्
पख्चौ-कनि इन्द्रिय् योज़-कनि प्रान् ।
नाम-रूप-पन् कंतु वाव-मीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि ग्रम्भो ॥
प्रारब्दस्-प्यठ् रोज़् यव् म शुरि-वाव्
इक्कि वाज़ि मज़ू उद्योग डोनाह् चाव् ।
डुल गंक्कितन् फचि या मीर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि ग्रम्भो ॥ १०१५ ॥
देह-दृंष्टि-रंस्तु युम् रोज़ि देहरुंय् मज़ू
करि आत्मस् व्यवीक-पूज़ाय मज़ू ।
मालिग्राम्-हिहु शूबि प्यठ् पौर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि ग्रम्भो ॥
गांति विज़या च्यांविथ् चांविथ् गम्
दम-दम ह्यम खांरिथ् वांलिथ् दम् ।
खर-दम ग्रम दम-ज्यंजूर्य ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्वख नीरि ग्रम्भो ॥
अन्तःकरनन् मज़ू च्योनु प्राकार्
कार्-कारवंनि च्यानि-सूत्य् इन्द्रिय-द्वार् ।
हंलि ज़ंदि कर् खंदि नंलिचीरि ग्रम्भो
वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि ग्रम्भो ॥

शीतलत्वं निर्वर्तय मे प्रकृत्यात्मकस्य वेतसवृत्तस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

(पुनश्च) निर्वाणात्मनः-सूत्रादिकर्तनयन्त्रस्य अस्ति वेष्टनं विज्ञानात्मकम्
बाङ्गशार्थं इन्द्रियाणि बन्धनसूत्रार्थं प्राणाः ।

(तव) नामात्मकं-सूत्रं कर्तितं वायुरूपपिच्चादिखण्डस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे ॥

प्रारब्धानुसारेण तिष्ठ मृल्लीष्व मा बाल-भावम्
ईदृश्याः मायायाः मध्ये उद्योगात्मकं अक्षोटफलं प्रक्षिप
(क्रीडाविशेषार्थम्) ।

(तत्) गोलवद्भ्रान्तं गच्छतु नाम (संभवतु) गर्तविशेषाद्बहिः
अथवा गर्तविशेषमध्ये हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥ १०१५ ॥

देहात्मालोकनेन-विना यः स्थास्यति देहस्य मध्ये
करिष्यति आत्मनः विवेकात्मपूजाय सज्जनाम् ।

(तस्मिन् कृते) सालिग्राम-सदृशः शोभिष्यते उपरि पीठस्य हे-शम्भो
उपलक्षणे ॥

शान्त्यात्मकं भङ्गरसं पाययित्वा त्यक्त्वा आधिम्
क्षणे-क्षणे सावधानतया ऊर्ध्वारोहणं अधोऽवरोहणं श्वासस्य
शब्दमेन शान्तो-भविष्यामि प्राणनिःस्पन्दात्मशृङ्खलया* हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

(यतः) अन्तःकरणानां मध्यभागे तव अन्तःस्थितिः
हे-सर्वकार्यकर्तः तव सहायेन (स्वाधीनानि विधाय) इन्द्रिय-
द्वाराणि ।

वक्राणि रन्ध्राणि कुरु ऋजूनि नालिकाछेदनयन्त्रेण† हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

---

* शमदमात्मकभङ्गारेणुपानयन्त्रे च ॥

† नलिचीरू नाम्नो यन्त्रस्य पञ्चरन्ध्रात्मकस्य कर्मन्द्रियपञ्चकद्वार-समूहस्य च

परमहंस ज़ाननावतम् मोहम् पद्
तथ् पदसय् यथ् स्वचि मद्गवन् श्वद् ।
थूल दृष्टी रंगि छ्यम् गौर्य शम्भो
वनि यित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥
बाव छाव य्यलि अन् ज़न् फ्लवन आख्
प्रयम् तमि-सन्दु छुय् स्वयम्-पाख् ।
मेल् दछि कालि दछि शालि टौर्य शम्भो
वनि यित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥ १०२० ॥
विश्वरूफ् ज़ान् निर्लेफ् विश्वम्भर्
विरक्त-बाव-किनि रोज़् दिगम्बर् ।
आग-यफ् चाव् अज्ञान-चौर्य शम्भो
वनि यित म्य हरस्वख नीरि शम्भो ॥
सुय् कलि निर्मल ज़ल निष्कामय्
मुह-मल वृंचू बरिमति यस् छिह् ज्यामय् ।
युम् दार-दर ग्वर-वर चौरि शम्भो
वनि यित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥
कृष्णस् मुह-आवलन-मज़्ज़ बठु खार्
गट दृष्टि फटनम् छुस् तार् व्यचार् ।
ग्वलि-रस्तु डूनु कलि मज़्ज़ ईरि शम्भो
वनि यित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥ ४१ ॥

हे-परमहंसस्वरूप ज्ञापय-नाम-मां सोऽहं पदम्

तस्मात् पदादेव यस्मात् अवशिष्यते सद्गुणरूपं शुद्धम् ।

स्थूला दृष्टिः रागेण-युक्ता (या) अस्ति-मे गैरिकेण हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

भावात्मकेन अन्नपाकेन यदा अन्नं इव विकासं आगतस्त्वम्

प्रेम तस्य अस्ति-ते स्वयं-पाकः ।

संयोगः संभविष्यति कालेन ईदृशस्य अशुद्धान्नविशेषस्य पक्वान्नराशेः हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं जानीहि लेपरहितं विश्वंभरम्

विरागात्मना-भावेन तिष्ठ दिगम्बररूपः ।

आशावलम्बं त्यज अज्ञानात्मक-चीरिनाम्नः कण्टकस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

स एव शोधयिष्यति निर्मलेन जलेन निष्कामात्मना

मोहरूप-मलस्य वृत्तया मलिनीकृतानि यस्य सन्ति वस्त्राणि ।

यः धैर्यात्माकर्षणविशेषेण सद्गुरुवररूपेण निष्पीडयिष्यति हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥

कृष्णाख्यं* मोहात्मवर्तात् तीरं-प्रति आरोपय

तामिस्रव्याप्तदृष्टिमध्ये विकासप्रकाशरूपः अस्ति-तस्य तारणोपायः विचारात्मा ।

(अन्यथा) त्वग्रहितं अक्षोटफलमिव महानद्याः-संसारात्मिकायाः मध्ये भ्रान्तो-भविष्यति† हे-शम्भो

उपलक्षणे० ॥ ४२ ॥

---

* ग्रन्थकर्तुः स्वानुकूलः संकेतः ॥

† यथाक्षोटफलं सत्वकं निमज्जति तदूरभावे सति निमज्जति नैव तथा गत-देहात्मबुद्धिः पुरुषोऽपि न निमज्जतीति भावः ॥

43. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY MĒNAKĀ.

बाल् नेरि च्याज़ वेरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥ १०२४ ॥
रंग-रंग फ्लु बेरंग कुलु
मत्संगुकुय् रंग-बुल्बुल् ।
लोल-ग्रोल्वाह् येरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥ १०२५ ॥
फिरनाव्तम् दिथ् ज्ञान-बल्
सूक्ष्म-स्थूल थलि समदृष्टि-ज़ल् ।
परमशिव कर्म क्रौरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
खस-वसि हंस-तोलवार्य
ग्रात्म देह ल्वति ग्वबि बार्य ।
प्रानापान ज़ेर्य ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
गोग्रि-गोग्रि होग्रि पोग्र-वार्य
द्यान-योग ग्रमृत-दार्य ।
कर्म-डोरि दर्म-बेरि ग्रम्भो
निर्नय-नयि फेरि ग्रम्भो ॥
कांफिल ग्रामि वायान् डोल्
ब्रौंठ् श्रृंगुमंतु होग्र-वोलु ।

पुनरपि स्ववाण्यात्मिकां मेनामभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ४३ ॥

बाला (अहं) निर्गमिष्यति तव आशया (लब्धेः) हे-कल्याणप्रभव

निर्णयात्मिकायामधित्यकायां संचरिष्यति हे-शम्भो ॥ १०२४ ॥

नानाविधेन विकसितः अनंशः वृत्तः (संसारात्मा)

(तत्र) सत्सङ्गात्मा (मदीयः) धूम्याटाख्यः-पत्ती ।

प्रेमरागात्मनीडं संतनिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०२५ ॥

संचारयस्व-नाम-मां दत्त्वा ज्ञानात्मबलम्

सूक्ष्मस्थूलभूतवर्गात्मके स्थले साम्यज्ञानात्मजलं (यत्र) ।

हे परमशिव सत्कर्मात्मनः कूपात् हे-शम्भो

निर्णया० ॥

आरोहावरोहात्मना (प्राणाभ्याससिद्धेन) हंसमन्त्रात्मजलसंयुक्तेनो-

त्थापनपात्रेण

(१) जीवात्मना (२) देहात्मना (१) लघुना (२) गुरुणा

भारेण ।

प्राणापानयोः चालनया (अभ्यासरूपया) हे-शम्भो

निर्णया० ॥

शोभामनूपलक्ष्य चेतनारूपायाः पुष्पवाटिकायाः

ध्यानयोगात्मिकया अमृतधारया (युक्ताया यत्र) ।

सत्कर्मात्माल्पक्षेत्रभागेषु धर्मात्मावृतिसेतुषु हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यत्र) पान्यसमूहः स्यात् धमन् आनकान्

पुरस्तात् संविष्टः स्मृतिकृत् ।

पतु वाति ब्रोंठ् छेर्य शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
शहर मञ्ज़ कर् हरम्बख ज़ान्
न वनम् मञ्ज़ मशरिथ् पान् ।
महालिश-हन्दि तेरि शम्भो
निर्नय नयि फेरि शम्भो ॥ १०३० ॥
कर् कथ् त्याग् कर् कथ् राग्
बक्थ् बख्चिथ् प्रथम-पोश् लाग् ।
अमरेश्वर-शेरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
द्यन् त राचू-हन्दु ज़ग् त प्रनु चार्
सूर्य-अग्न-जोश सोम-होश् फ्यार् ।
सूत्य् व्यचार-थेर्य शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
पञ्च-तत्व शम दम रट द्वार्
ज्योति-रूप स्वरह-यंह कौंद खार् ।
प्रखत बक्ति-बाव सेर्य शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
मोक्ष-दायख् छुह च्योनुय् नाव्
सूर्य-नेचू नज़राह् चाव् ।
मञ्ज़ मोह-अन्दिहेर्य शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

पाश्चात्यः प्राप्स्यति अग्रतः ध्वजस्य हे-शम्भो*

निर्णया० ॥

(तस्मात् स्वदयया) नगरस्यैव मध्ये कुरु हरम्बखतीर्थस्य ज्ञानं

(यावद्भूतजातं स्वात्माभिन्नज्ञानम्) ।

न-तु वनस्य मध्ये विस्मार्य स्वात्मानम् ।

महालिङ्गिनामाधित्यकास्थलगतस्य मेघस्य (इव) हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३० ॥

कुरु-नाम कस्य त्यागं कुरु कस्य रागम्†

भक्तिं प्रसार्य प्रीति-पुष्पाणि संयोजय ।

अमरेश्वरात्मनः-शिवस्य-शिरसि हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(तद्धुलात्) दिनात्मनः च रात्र्यात्मनः (च) रक्तवर्णं शुक्लवर्णं च संशोधय

सूर्याग्निसंतापेन (वामदक्षिणप्राणाभ्यासेन) सोमात्मसंविदं

(रसं) विभिन्नीकुरु (निष्कर्षय) ।

सह-कृत्वा विचारात्मकं-मार्जनीविशेषं हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यथा) पञ्चतत्त्वानां (भूरादीनां) शमेन दमेन बध्नीयां द्वारम्

हे-ज्योतिःस्वरूप स्वस्नेहात्महेत्या भ्रातृविशेषस्य परिपाकं-कुरु ।

परिपक्वायाः भक्तिभावात्मिकायाः इष्टुकायाः हे-शम्भो

निर्णया० ॥

मोक्षप्रदं अस्ति त्वदीयमेव नामधेयम्

सूर्यात्मनेत्रस्य प्रसादृष्टिं वितर ।

मध्य-एव मोहान्धकारस्य हे-शम्भो

निर्णया० ॥

---

* भक्तिं विना योगमार्गादिषु भ्रमणमायासमात्रदमापाततः फलितं भवति, भक्तिस्त्वदनुग्रहलब्धात्यन्तिकसिद्धिदा इति भावः ॥

† यथेच्छं रुचित्यागौ विषयविषयौ विधेहि इति भावः ॥

चन्द्रमंड च्योनु चरनारबिन्द्
च्यथ् बंवुरम् तंति करि बन्द् ।
फौरिथ् कंतु सुह् नेरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०३५ ॥
भक्त-लर्य प्यठ् कुह् च्योनु दर्बार्
बक्ति-वत्सल कृष्णस् ति खार् ।
शक्ति-पातच हेरि शम्भो
निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ ४३ ॥

---

44. A HYMN BY THE AUTHOR IN HIS OWN NAME, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY THE WOMEN.

कम् वंमत्र् नालि क्याह् वन लो-लो
मन क़ारथ् वंमत्र्-वन लो-लो ॥ १०३७ ॥
शिव-नाथनि श्रव-दर्शन लो-लो
च्यत्तके अमृत-वर्शन लो-लो ।
वनि यित म्य बक्राह् नन लो-लो
मन क़ारथ् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
हर-मज़्य वेरि लग दन-पन लो-लो
हर्द वीरू ज़न् छ्यन पन-पन लो-लो ।
सुय् छ्यननुय् कुख् च्ह् यावन लो-लो
मन क़ारथ् वंमत्र्-वन लो-लो ॥
जटदारवंनि वृशबामन लो-लो
मंकट-गट कुख् कामन लो-लो ।

(यथा) हे-चन्द्रावतंस त्वदीयं चरणकमलम्

चित्तात्मकं भ्रमरं तत्रैव (स्वमध्ये) करिष्यति बद्धम् ।

प्रत्यावृत्तर कुत्र-नाम सः निर्गमिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३५ ॥

मुक्तामये-गृहे (मुक्तात्मनि-गृहे च) अस्ति त्वदीयः संनिवेशः

हे-भक्तिप्रिय कृष्णाख्यं (मां) अपि अधिरोहय ।

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपायां अधिरोहिण्यां हे-शम्भो

निर्णया० ॥ ४३ ॥

ग्रन्थकृत्स्वयं स्तौति ॥ ४४ ॥

कानि-नाम (विचित्राणि) वस्त्राणि वसितानि (तस्यासन्) (इति)

किं वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) नाम

मनसा (समाधानेन मनोरूपे वा) अन्विष्येयं-त्वां

वनविशेषे नाम ॥ १०३७ ॥

श्रीशिवस्य शुभदर्शनेन नाम

चिदात्मनः अमृतवृष्टिसेकरूपेण नाम ।

दृष्टिविषये आगच्छ-नाम मम (यथा) भक्तः प्रकटीभूयामहं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

श्रीहरस्य रागे संगंस्यामि धनद्रव्यादिना (मनोवाक्कायादिना सर्वतो

भावेन) नाम

शरदि वेतसतरुः इव क्षीणीभवेयं प्रतिपन्नं नाम ।

तादृशं क्षीणावस्थाभवनमेव असि त्वं यौवनाद्यवस्थदेह नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

हे-जटामुकुटधारिन् वृषभवाहन नाम

संकटात्माध्यं असि-त्वं अपहरन् नाम ।

हटि वासुख् कुय् आसन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥ १०४० ॥
कस्स पूज़ा करथ् कमि ग्वन लो-लो
कम्बक्कम् बंक्ति छ्यन लो-लो ।
निर्दन-संन्दु खन-पोश् व्यन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥
प्रथ् मावसि पुनिमू-हन्दि द्यन लो-लो
श्रूचि बूज़न् च्यथ्-कि्ति रन लो-लो ।
म्वक्थ् बन च्यानि ख्यन अकि वन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥
मन-वाज्य नाव् च्योनु खन लो-लो
राज़-योगुकु राज़ाह् बन लो-लो ।
चैतन्य तोठ् च्यथ्-चेनन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥
च्यानि डेशन छ्यन व्यचन लो-लो
खश् साँपन् रंहि-वचन लो-लो ।
अस्य चियनंथ् चयलोचन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥
मत्वरशन्-हन्दि सज्जन लो-लो
हे सच्चिदानन्द-गन लो-लो ।
कृष्णम् तोठ् श्वबलख्यन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

गले वासुकिनागः अस्ति-ते भवन् नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४० ॥

कां पूजां कुर्यां-ते (कर्तुं शक्नुयां) केन गुणेन नाम

दुर्भाग्यस्य (मे) भक्तिः (तव) नास्ति नाम ।

(प्रसिद्धं च) निर्धनस्य (दरिद्रस्य) स्वर्णमयपुष्पतुल्यं औषधि

(तृणविशेषपत्रमात्रं) नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

प्रत्येकस्मिन् अमावस्यायाः पूर्णिमायाः दिने नाम

शुद्धसंपन्नानि भोजनानि त्वत्कृते-एव पचेयं नाम ।

मुक्तः संपत्स्यामि त्वत्कर्तृकेन आहारेण एकेन क्षणेन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

मनोरूपोर्मिकायां नाम त्वदीयं खनिष्यामि नाम

राजयोगस्य (प्राप्तस्वाराज्यसिद्धिः) राजा-एकः संपत्स्यामि नाम

हे-चैतन्यरूप तुष्य चेतनानां-(जीवानां-)चेतनप्रद नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

त्वदीयेन दर्शनेन स्मो-न स्वशरीरे-मान्त्यः नाम

प्रसन्नो भवस्व क्रमपङ्क्तिगाथाभिः नाम ।

अस्माकं स्त्रीणामेव हे-त्रिलोचन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

सत्पुरुषाणां (ब्रह्मज्ञानीनां) हे-सज्जन (महनीय) नाम

हे सत्यज्ञानानन्दघन नाम ।

कृष्णाख्याय (ग्रन्थकर्ते-मे) तुष्य हे-शुभ-(सत्त्वप्रधान-)लक्षण नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

---

45. ANOTHER HYMN OF PRAISE BY THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF THE WOMEN ADDRESSING PĀRVATĪ AS A ŚĀRIKĀ BIRD.

रंग बुल्बुल् कुय् जटदारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ १०४६ ॥
गौरि-रंग छिस् वस्त्र् सारी
नंनु् होवुन् ब्रह्मचारी पान् ।
त्याग-मज़्य् कुय् व्यवहारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
राग-द्वेश-निश कुय् ल्वति-बारी
पोश-लंज्यनय् प्यठ् कुह् शूवान् ।
संतोश वृंचू प्रान-सन्दारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
ब्रम् मानिथ् करान् खानदारी
गाम-कच्यनय् ओलु येरान् ।
गक्कि आसुनु् द्युय् संसारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
पर-पद-संस्तु यदि प्रकारी
कर्म आशरन् परम-शिव-स्थान् ।
अख् दाज़्रान् अनेक-प्रकारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ १०५० ॥
ब्रह्म-आज्ञाय-किनि व्यवहारी
बाल्-बच्यनय् आम्य आपरान् ।

पुनरपि ग्रन्थकृत् स्तौति स्त्रीणां मुखेन शारिकारूपां पार्वतीं संलक्ष्यीकृत्य ॥ ४५ ॥

धूम्राटपक्षी (मस्तकचूडः) अस्ति जटामुकुटधरः (जटया लक्षणीयः)
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १०४६ ॥

गैरिकानि सन्ति-अस्य वस्त्राणि सर्वाणि
प्रत्यक्षं प्रदर्शितः-अनेन ब्रह्मचारिरूपः स्वात्मा ।
परिव्राड्धर्ममध्ये-एव अस्ति व्यवहरन् (गार्हस्थ्यम्)
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

रागात्-द्वेषात् अस्ति लघु-भारः (तद्रहितः)
पुष्पशाखासु पृष्ठे अस्ति शोभमानः ।
संतोषरूपया वृत्त्या प्राणाप्यायनकरः
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

भ्रान्तिरूपं (संसारं) मत्वा कुर्वन् गार्हस्थ्यम्
तृण-लवकैरेव कुलायं वितन्वन् ।
द्रष्टुं-हि भवितव्यं ईदृशेनैव संसारिणा (मादृशेन)
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

परमपदस्थितः* अत्युच्चैः प्रकारेण
कर्मणा आश्रयन् परमकल्याणस्थानम् ।
एकं ध्यायन् अनेकप्रकारभूतम्
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १०५० ॥

देवस्याज्ञाकर्तृभावेन व्यवहरन्
बालशिशुकादीन् तृप्तिभुक्तिलवान् भोजयन् ।

---

* कौटशेन भाव्यमिति विवृणोति ।

ज़ीव-दयाय पर्-व्वपकारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥
यज़रस् वनि-दिथ् च़वापारी
अविनाश बाग़ छुय् बोलान् ।
कृष्णस् वुफि तारि हंसद्वारी
हारी कर् पारीज़ान् ॥ ४५ ॥

---

46. PARABLE OF THE MEANS OF SALVATION IN THE FORM OF A HYMN IN PRAISE OF THE RĀSA-LĪLĀ.

मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो
आत्म-रूप-नारायण् त लो-लो ॥ १०५३ ॥
सूत्य् सूत्य् वच़ू-गोपियन् त लो लो
तथि मज़्ज़ छुह् रास् खेलन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
अन्दकार-काल-सर्पन् त लो-लो
भूतात्म वलु हन्-हन् त लो-लो ।
इन्द्रिय-गूरि-बालकन् त लो-लो
व्यह् दिथ् छुह् होग़ डालन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १०५५ ॥
ज्ञान-रूप-कृष्णन् त लो-लो
मुह-ग्वलु दिथ् त मद्ग्वन् त लो-लो ।
प्रकृच़ू-ज़ल् हन्-हन् त लो-लो
श्वद् करु अम्रथ् ज़न् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥

जीवदयालुत्वेन परोपकरणशीलः

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

अत्युच्चस्थानेषु अनुसृत्य परितः

अविनाशेति भाषणानि अस्ति भाषमाणः ।

कृष्णाख्यं-मां उड्डाय तारय-भोः हंसद्वाराख्यगिरेः (हंसमन्त्राभ्यासमिद्धेः)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १५ ॥

रासलीलामिव लक्ष्यीकृत्य पुनर्ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ४६ ॥

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम

(तत्र) परमात्मरूपः (मदीयात्मरूपो वा)-नारायणः तु नाम

॥ १०५३ ॥

सह सह (कृत्वा) वृत्तिरूपाः-गोपीः तु नाम

तत्रैव मध्ये अस्ति रासलीलां क्रीडन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

अन्धकारात्मना-कालसर्पेण तु नाम

जीवस्वरूपः आवृतः प्रत्यंशं तु नाम ।

इन्द्रियात्म-गोपालबालकानां तु नाम

विषं दत्त्वा अस्ति (स सर्पः) स्मृतिं अपाकुर्वन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०५५ ॥

ज्ञानात्मना-श्रीकृष्णेन तु नाम

आविलीभावं दत्त्वा तु सद्गुणरूपं तु नाम ।

प्रकृत्यात्मकं-जलं प्रत्यंशं तु नाम

निर्मलं कृतं अमृतं इव तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

बावनाय-जमुनाय तन् त लो-लो
वंच्-गोपिय नावन् त लो-लो ।
न्यथनञ्र पान् हावन् त लो-लो
लूक-लज्ज़ाय त्रावन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
बंखंच् तुलसी छावन् त लो-लो
श्रीकृष्णस् प्रावन् त लो-लो !
कृष्ण-नाव् कुह् आनन्द-गन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् मोच् बक्यन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् प्रान् प्रानियन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् अन् प्रानन् त लो-लो ।
कृष्ण-नाव् कुह् संज़ीवन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् आर्त्यन् दन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् ग्वनियन् ग्वन् त लो-लो
कृष्ण-नाव् कुह् अबिज्यथ् ज़न् त लो-लो ।
कृष्ण-कृष्ण कंरु कृष्णन् त लो-लो
मरतलि मपंदुस् खन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

भावनात्मिकायां-यमुनायां तनूः तु नाम

वृत्तात्मिकाः-गोप्यः स्नापयिष्यन्ति तु नाम ।

दिगम्बराः देहं प्रदर्शयिष्यन्ति तु नाम

लोकेभ्यः-त्रपां त्यक्ष्यन्ति तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

भक्तिरूपां तुलसीं उपभोक्ष्यन्ति तु नाम

श्रीकृष्णं (तत्साक्षात्कारं) प्राप्स्यन्ति तु नाम ।

कृष्णनामधेयं अस्ति परमानन्दपूर्णं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति मुक्तिः भक्तानां तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति प्राणरूपः प्राणिनां तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति अन्नं (तृप्तिकारणं) प्राणानां तु नाम ।

कृष्णनामैव अस्ति संजीवनं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति दीनानां धनरूपं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति गुणिनां गुणरूपं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति सर्वसिद्धिदं-मुहूर्तं इव तु नाम ।

कृष्ण-कृष्णेति कृतं कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता मया) तु नाम

रीतिधातोः संपन्नं-तस्य स्मर्णं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

---

47. PRAISE BY THE AUTHOR UNDER THE FORM OF A PARABLE SUNG BY THOSE DESIROUS OF SALVATION.

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो
हर-दृष्टि गक़ि वरि कति हरि शंभो ॥ १०६१ ॥
राचू-वन-खत वन् कुस् वन् कुह् गंबीर्
तथि मज़ साद् तफ् अद मानोथ् वीर् ।
गाल् अज्ञान अर्खालु हरि शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो
खप्रकाश-रूप सन्खख् वुक्त कुय् न दूरु
अन्दकार-क़ाय् ज़ाल् मल् विज्ञान-सूर् ।
हाह् कुय् मज़ आनस् ठरि शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥
हंस-पखवय्-सूत्य् वुफनावुन् पान्
ज़ीवात्म हालव् होश-मैदान् ।
लूब-तोन्ति मज़ चलु मुहचर्य शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश् यर्य शंभो ॥
सुय् वाँगजि-वारि द्यन् बरि शंभो
युस् पर्ज़नावि खानदार् गरि शंभो ।
नर्य बाड्रान् लोस लूक-लर्य शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥ १०६५ ॥
मोचदायख् प्रावनावि साचात्कार्
चन-माचस् मज़ गालि मुह-अन्दकार् ।

मुमुक्षुजनोपकृतये पुनरपि ग्रन्थकृदेव स्तौति ॥ ४७ ॥

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
हरदयादृष्ट्या संपस्यति पुष्टं (तदा) कुत्र-नाम जीर्णीभूय-
पतिष्यति हे-शम्भो ॥ १०६१ ॥

रात्रिरूपात्-वनात् कथय किं-नाम वनं (अधिकं) अस्ति गम्भीरम्
तस्यैव मध्ये साधय तपः ततो मंस्यामस्त्वां वीरम् ।

नाशय अज्ञानात्मकं दुःस्पर्शदारु पतितं-तद्भवेत् हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स्वात्मप्रकाशरूपेण संमुखं पश्य-नाम अस्ति न दूरम्
अन्धकारात्म-छायां दाहय परिमलय विज्ञानात्मभस्म ।

निःश्वासवायुः अस्ति मध्ये आदर्शस्य निरोधः हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

हंसाभ्यासात्मपक्षाभ्यामेव (हे हंस पक्षाभ्यां च) उड्डापय-नाम-तं
स्वात्मानम्
जीवात्मरूपः शलभः चैतन्यस्थले ।

लोभात्मचञ्चोः मध्यात् संचलितः मोहात्मचटिकायाः हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स-एव परमद्मनिवासे दिनं व्यतीयिष्यति हे-शम्भो
यः उपलक्षिष्यति कुटुम्बिनं स्वगृहे हे-शम्भो ।

बाहवः निर्माय श्रान्ताः परगृहाणि हे-शम्भो
भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः
हे-शम्भो ॥ १०६५ ॥

मोक्षप्रदानशीलः प्रापयिष्यति स्वसाक्षात्कारम्
क्षणमात्रस्यैव मध्ये नाशयिष्यति मोहात्मान्धकारम्

सूर्यस् निश् गट कति दरि शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥
राज़योग-राज़ यस् पकि च्यय् छिवु सूत्य्
दय-दन-वालि तस् वति मेलन् कूति ।
इन्द्रिय-चूरन् कति डरि शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥
यदि सूर्युकु प्योमतु कुह् सञ्रस् गाह्
वुछिज़ि तञ्रस् गञ्रस् अञ्रस् क्याह् ।
नञ्रस् प्यठ् बालादर्य शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥
विष्णुर्पन् कृष्णस् स्व-स्वरूफ् हाव्
च्यय्-आनन्द-अमृत्य् न्यय् च्यावनाव् ।
निमेश उन्मेश् गरि-गरि शंभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-यर्य शंभो ॥ ४७ ॥

---

48. THE ASSEMBLING AND FEASTING OF THE WEDDING PARTY. THEY THEN COMMENCE THE WORSHIP OF THE DEITY OF THE HOUSE-DOOR.

महाराज़स् सूत्य् सालर् आय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥ १०७० ॥
दछि मान पछि मान् बीठि ओच्य् ज्याय
दच्छा-बूज़न् आसि तयार् ।

(तदा) सूर्यस्य (इव) समीपे तमः (इव) कुत्र स्थिरीभविष्यति
हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

राजयोगेश्वरः यस्य चरिष्यति त्वयैव सदृशः सह

दैवधनयुक्ताः तस्य मार्गं संगंस्यन्ति किपन्तः (अनेके) ।

इन्द्रियात्माचौरेभ्यः कुत्र भेष्यति (भयं प्राप्स्यति) हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

उच्चस्थानात् सूर्यस्य आपतितः अस्ति निम्नस्थाने प्रकाशः

पश्येन्नाम तनुत्वस्य घनत्वस्य आन्ध्ये किं-नाम (कं भेदम्) ।

प्राकाशो पृथुतः प्रांशुपुरप्रासादस्य हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

विष्णुप्रीत्यर्थं (धर्मकारणेन) कृष्णाख्याय (मे) स्वस्वरूपं प्रदर्शय

चैतन्यात्मानन्दामृतं नित्यं पायय ।

प्रतिनिमेषं प्रत्युन्मेषं प्रतिक्षणं हे-शम्भो

भावनात्मकं यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
॥ ४७ ॥

जन्यागमनवृत्तम् ॥ ४८ ॥

महावरेण सह जनाः समागताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ १०७० ॥

इच्छया मानेन श्रद्धया सह निविष्टाः शुद्धायां भूमौ

(तत्र) इच्छानुकूलानि-भोजनानि आसन् निष्पन्नानि ।

खश् गव् द्रय् ईश्वर-इच्छाय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥
ताज़-ताज़ बूज़न् रननय् आय
माज़रचू-हन्दु छुख् न कँह् ति हाजय् ।
राज़ सबि बीठि वाज़ बाग्रनि आय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥
बूज़न् ख्यथ् तिम् आँगन् चाय
तफ्थ् गैय् तिहज़्य सेवाय-सूत्य् ।
तन मन वार लगि द्वार-पूज़ाय
कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥ ४८ ॥

---

49. THE SONG OF THE WOMEN OF THE WEDDING PARTY AT THIS WORSHIP.

वनवनि अक़रक़ वक़ स्वर्गद्वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०७४ ॥
च्यानि सत्संग-सूत्य् गंगाद्वारय्
द्वारस् कर्म-क्रूलु खार वारय् ।
रंग-रंग बरहंग द्राव् गंग-आरय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०७५ ॥
हर-दृष्टि द्वारस् बन्योव् हरद्वारय्
दास-बाव दासस् बन्योव् कैलास् ।

अभीप्सितं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

अपर्युषितानि भोजनानि पच्यन्ते स्म

पौनःपुन्येन-यथेच्छानुकूलभोजनपृच्छायाः अस्ति-तेषां

न काचित् अपि अपेक्षा ।

राजानः पङ्क्तौ निविष्टाः सूदाः विभाजयितुं (अन्नादीनि) आगताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

भोजनानि भुक्त्वा ते अजिरप्रदेशे प्रविष्टाः

संतृप्ताः (संतुष्टाः) संपन्नाः तत्कृतया सेवया ।

तन्वा मनसा (तत्समाधानतया) सुष्ठु प्रवृत्ताः द्वारदेवतापूजने

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ ४८ ॥

तत्काले जन्यस्त्रीवाक्यगानं विवृणोति ॥ ४९ ॥

प्रगातुं अप्सरसः अवतीर्णाः स्वर्गद्वारात्

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम्* ॥ १०७४ ॥

त्वदीयेन सत्सङ्गेन हे-गङ्गाधर

द्वारे सत्कर्मात्मकचित्रविशेषं आरोपयिष्यामि सुष्ठ्वेव ।

नानाविधतया द्वारनासातः प्रसृतः गङ्गाप्रवाहः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०७५ ॥

हरस्य-दृष्ट्या द्वारस्थाने संपन्नं हरद्वारतीर्थम्

हरदासभावेन अधोदारुस्थाने संपन्नं कैलासस्थानम् ।

---

* स्वात्मपूजाविधानं च श्लेषेणात्र बोध्यं यत्र शिवस्य प्रवेशः प्रार्थ्यते इत्यप्यवधेयं बुद्धिमद्भिः ।

क्रूलु खोरु लब गय नबच तारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
बोद्-रस्ति शिव वोद्कि ओंकारय्
शुकदेव् त व्यास् छिय् वोद् वखनान् ।
ग्वनवान योज़स् छ्यय् खन-तारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
नवद्वार् मुचरिय् दारनाय दारय्
जटादार संकट-कट च्योनु द्यान् ।
पादन् तल् ब्रह् च्य़ इन्द्रिय् मारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
अस्य दर्कारय् कति छ्यय् हारय्
म्वहर त द्यारय् ठेलि बरि बरि ।
कल प्यठि छ्यकोय् लूब-रस्ति शूविदारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥
वुज़् सोनु वैकुण्ठ बन्योव् वार-कारय्
कूय्यन् मज़् ब्यूठु कूटि-तीरथ् ।
चन्दनुकु खबाव् द्राव् देवदारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ १०८० ॥
लगज़स् वेल वोतु विग्न-न्यवारय्
अग्नस्-प्यठ छिय् प्रारान् देव् ।
ग्वनवान खन हेरि खस् वार-वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥

चित्रविशेषः आरोपितः वरणाः संपन्नाः नभसः ताराव्याप्ताः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

हे-भेदरहित शिवात्मन् वेदस्य ओंकाररूप (तद्वाच्य)

शुकदेवः व्यासः च स्तः वेदं अधीयमानो ।

हे-सद्गुण त्वदुपवीतस्य सन्ति-ते सौवर्णतन्तवः

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

नवद्वाराणि उन्मोच्य धारणया धारयिष्यामि

हे-जटाधर संकटहर्तः तव ध्यानम् ।

पादयोः तले अहं तव इन्द्रियाणि (एव मेषोपहारः) क्षयिष्यामि

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

अस्माकं प्रयोजनार्हाणि कुत्र-नाम (न कुत्रापि) सन्ति क्षेपकाकिण्यः

स्वर्णमुद्राः-द्रव्याणि च पोटलिकाविशेषेषु पूर्णं पूर्णं ।

शिरसः ऊर्ध्वभागात् प्रक्षेप्स्यामः हे-निर्लोभ शोभायमान

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

निःसरणं अस्माकं वैकुण्ठरूपं संपन्नं साधुकारमेव

महादारुषु मध्ये निविष्टं कोटितीर्थाख्यं-तीर्थम् ।

श्रीचन्दनस्य स्वभावः समुद्भूतः देवदारुणा

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०८० ॥

विवाहसमयस्य वेला प्राप्ता हे-विघ्ननिवारण

अग्नि-समीपे सन्ति-तव प्रतीक्षमाणाः देवाः ।

हे-सद्गुणोपेत सौवर्ण्यां निःश्रेण्यां आरुह शनैः-शनैरेव

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

कृष्णम् परमात्मा निराकारय्
प्रानरूप नाडियन् कुख् फेरान् ।
विशयन् दारवुनु कुख् नवद्वारय्
वारय् करयो द्वारय्-पूज़् ॥ ४९ ॥

---

50. THE ARRIVAL OF MAHĀDĒVA HIMSELF. THE WEDDING DINNER.

महादेव् य्यलि महाराज़ाह् बनिय् आव् ।
तिहन्दु बावाह् वुक्षिय् बागम् अन्दर् चाव् ॥ १०८३ ॥
करिय् ओसु यवुमतु फर्शाह् तिमौ ज्यूठु
दच्छा बज़न् य्यने ह्यय् देवता ब्यूठु ॥
दच्छा बूज़न् वनय् क्याह् कय् वनान्-छिय् ।
यमिम् यमिचू दच्छा गक्षि तम् बनान् तिय् ॥ १०८५ ॥
प्रयन् ओसु यम् यिह् तम् तिय् दयन् लदु
वयन् यिय् ओसु तम् तिह् मृत्युंज़यन् लदु ॥ ५० ॥

---

51. A FURTHER DESCRIPTION OF THE WEDDING DINNER.

दच्छा-बूज़न् य्यथय् आँगन-अन्दर् चाय्
व्वत्तम् वैकुण्ठ-खत साँपञ् ततिचू ज्याय् ॥ १०८७ ॥
पद्म-पादौ कदम् तमि याञ् चोवुन् ।
सुह् आँगुन् परम-पदवी प्रावनोवुन् ॥
खसिय् वीगिम्-पठय् य्यलि यवि तमि पाद् ।
करुख् तय् सर्वतीर्थौ देवप्रसाद् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य परमात्मान्तर्यामिन् निराकारात्मन्
प्राणरूपेण नाडीनां-मध्ये असि संचरन्
विषयाणां संग्रहकर्ता असि नवद्वारद्वारा
सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ ४९ ॥

वरस्य महादेवस्यागमनवृत्तम् ॥ ५० ॥

महादेवः यदा महावरः भूत्वा आगतः
(तत्र) तेषां भावनां अवलोक्य उद्यानस्य मध्ये प्रविष्टः ॥
१०८३ ॥
विधाय आसीत् स्थापितं आस्तरणं तैः सुदीर्घम्
स्वेच्छानुकूलं भोजनं भोक्तुं गृहीत्वा देवान् निविष्टः ॥
स्वेच्छानुकूलं भोजनं कथयिष्यामि किं किं-वस्तु प्रवदन्ति
यस्य-पुरुषस्य यस्य-वस्तुनः इच्छा संभवेत् तस्य भवति-प्राप्ति-
विषयं तदेव ॥ १०८५ ॥
(तत्रापि) रुचिकरं आसीत् यस्य यत् तस्मै तदेव ईश्वरेण प्रेषितं
(प्रापितं)
पथ्यानुसारि यदेव आसीत् तस्मै तत् मृत्युञ्जयेन (महादेवेन)
प्रापितम् ॥ ५० ॥

उक्तवृत्तमेव पुनर्विवृणोति ॥ ५१ ॥

स्वेच्छानुकूलभोजनानि भुक्त्वेव अजिर-मध्ये प्रविष्टाः ।
सत्तमं वैकुण्ठस्थानादपि संपन्नं तत्रत्यं स्थानम् ॥ १०८७ ॥
पद्मसदृशचरणाभ्यां पादसंचारः तेन (महादेवेन) यावत् प्रक्रान्तस्तेन ।
तत् अङ्गनं परमपदस्थानं प्रापितं-तेन ॥
आमह्य चित्रितरेखात्मकविमानप्रतिबिम्बस्थाने यदा स्थापितानि तेन
पदानि ।
कृतस्तैः तत्र-स्थाने सर्वतीर्थैः निवेशात्मा-देवप्रसादः ॥

महार्यज़् वौगिसंय्-प्यठ् वातनावुख्
महाराज़स् म खोवरिय्-कनि यावुख् ॥ १०९० ॥
महाराज़ ओसु कुस् कस्स आसु महार्यज़् ।
महादेवस् महामाया साँपनज़् नज़्* ॥
स्यदथ् आयख् ज़ंगि करुनख् नमस्कार् ।
क्यकिख् लच्छिय कल प्यठि म्वहर त द्यार् ॥
अथस्-क्यथ् दीफ् ह्यथ् आसु दीपमाला ।
रत्न्-चाँगिज्य आलवान् आसु पान ज्वाला ॥
महाविद्या तिमन् आसु आपरावन् ।
तिथिय् नावद्-फलिय् यिम् मोक्ष् दावन् ॥
बनिथ् आस संपदा मञ्ज् किसि वाजय् ।
बन्येमंचु सरस्वती आसु द्वद-माजिय् ॥ १०९१ ॥
अन्दर् गंगासागर्य आसु पान गंगा ।
गंगज़ल् ह्यथ् गंगादर् ज़ल् च्यय्यम् ना ॥
पकान् गैय् वेगि-प्यठ याज़् वार वारय् ।
करनि लगि द्वार्-पूज़ा वार-कारय् ॥
क्यह् क्याह् कथ् वन ब्रान्दन् प्रावु किकु गथ् ।
यमिस् प्यठ सच्चिदानन्दन् यवुन् लथ् ॥
वनिथ् कुस् ह्यकि ततिकिस् व्यवहारम् ।
नज़र् चावुन् बन्योव् हरद्वार् द्वारम् ॥

---

* महदेवस् महामाया खोवरि किनि (महादेवस्य महामाया वामभागतः) इति पाठान्तरम् ॥

(तदैव) महाराज्ञीरूपा-वधूः विमानप्रतिबिम्बे-एव समानीता-तैः ।

महावरस्य सा वामभागतः निवेशिता-तैः ॥ १०९० ॥

महावर आसीत् कश्च का-च आसीत् वधूः ।

(तत्) महादेवस्य महामाया संभवन्ती-आसीत् प्रत्यक्षा ॥

सिद्धिः समागता-ताभ्यां सुशकुनार्थं कृतस्तया-ताभ्यां नमस्कारः ।

प्रक्षिप्तं-तयोः लक्ष्म्याः शिर ऊर्ध्वतः मुद्राः धनम् च ॥

हस्तयोः नीराजनदीपान् गृहीत्वा आसीत् दीपमालादेवता ।

(तान्) नीराजनदीपान् भ्रामयन्ती (तच्छिरसि) आसीत् स्वयं ज्वालामुखी ॥

महाविद्यादेवता तयोः आसीत् भोजयन्ती ।

तादृशानि फाणित-खण्डानि यानि मोक्षं दापयन्ति ॥

भूत्वा आसीत् संपद्देवी मध्ये कनिष्ठिकायाः ऊर्मिका ।

संभूता सरस्वतीदेवी आसीत् धात्री ॥ १०९५ ॥

अन्तःस्थितं गङ्गसागराख्यकमण्डलौ आसीत् स्वयं गङ्गा ।

गङ्गाजलं गृहीत्वा अयं-गङ्गाधरः जलं पिबतु-मे नाम ॥

संचरन्तौ गतौ विमानचित्रस्थानात् यदा शनैः शनैः ।

कर्तुं प्रवृत्तौ द्वारदेवता-पूजां साधुकारेणैव ॥

अस्ति का-नाम कथा (यां) कथयिष्यामि देहल्या अवाप्ता कीदृशी गतिः ।

यस्याः पृष्ठे सच्चिदानन्दात्मना निहितं पदम् ॥

कथयितुं कः शक्नुयात् तत्रत्यं व्यवहारम् ।

दृष्टिः (यत्र) निहिता-तेन संपन्नं हरद्वारतीर्थं द्वारस्य-स्थाने ॥

बनोवुन् दामबावय् दास् कैलाम् ।
हरिः-हर् श्याम-खन्दर् ह्यथ् अन्दर् चाम् ॥ ११०० ॥
बिहिथ् यति ओसु ब्रह्मा ह्यथ् ब्राह्मन् ।
महाराज़ा तंतुय् वोतु ह्यथ् नरायन् ॥
बिहिथ् पद्मामनस्-प्यठ् शक्लि ओंकार् ।
दितुख् अंगनुकु त लंगनुकु ज्यान् व्यस्तार् ॥
सपंज़् मैनावती खश् दथु दुक्खिथ् रंग् ।
परनि लंजू त्रिय-वानिय बावुकुय् बंग् ॥
नचन् नचान् दंपुन् तमना म्य है द्राम् ।
ज़गदीश्वर् हरिः-हर् गर है चाम् ॥ ५१ ॥

---

52. THE JOYFUL SONG OF MĒNĀ.

राज़-हंसाह् गर चामंय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥ ११०५ ॥
बाल बाल-पान वनि आमंय्
लाल-माल छ्यस् नालौ ।
कमि हाल छिस् माल-ज्यामय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
हनि हनि युस् काँकामंय्*
ग्रहर गामय् आलमस् ।
मनि-मज़्-बाग् वनि आमंय
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥

---

* काज्यामय् (अन्विष्टो-मया) इति पाठान्तरम् ॥

संपादिता-तेन दासभावेन-स्थिता शिला कैलासरूपा ।

(यन्मार्गेण) हर्षभिन्नो-हरः श्यामसुन्दरं सह-धृत्वा अन्तः

प्रविष्टस्तस्याः ॥ ११०० ॥

आसीनः यत्र आसीत् ब्रह्मा सह-कृत्वा ब्राह्मणान् ।

महावरः तत्रैव प्राप्तः सह-धृत्वा नारायणम् ॥

स्थित्वा पद्मासने (यत्राभूत्) आसनेन ओंकारात्मा ।

दत्तस्तैस्तत्र अग्नेः लग्नस्य च शोभनः विस्तारः ॥

संपन्ना मेनावती प्रसन्ना ईदृक् अवलोक्य प्रकारम् ।

पठितुं प्रवृत्ता स्त्रीवाणीयोग्यां भक्तिपूर्णां गीतिभङ्गिम् ॥

नृत्यं-विधाय नृत्यन्त्या कथितं-तया अत्यौत्सुक्यं मम भोः फलितं-मे ।

(यतः) जगदीश्वरः हरिहरात्मा गृहं भोः प्रविष्टो-मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गानं मेनाया एतत् ॥ ५२ ॥

राजहंसरूपः गृहं प्रविष्टो-मे

अद्य मे फलितं-मे (निर्गतं-मे) अत्यौत्सुक्यं (प्रयोजनम्)

॥ ११०५ ॥

बालरूपः बाल्यात्मनि उपलक्षणे आगतो-मे

मणिमालाः सन्ति-अस्य वैकक्षकरूपाः ।

केन (अचिन्त्येन) वृत्तेन सन्ति-अस्य निमन्त्रणयोग्यानि-वसनानि

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अंशं अंशं यः काङ्क्षितो-मया

नगरेषु ग्रामेषु विश्वस्मिन् ।

(सः) मनो-मध्य-भागे उपलक्षणे आगतो-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

श्याम-रूफ् ह्यय् म्य डेच्यामय्
प्यठ बामय् शिव-जौ ।
शिव कंरु् म्य तंति राम रामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥
मन-नागस् बाव-सामय्
गंण्डि म्य दैर्यकि चिल-सूंत्य् ।
प्रीम-ज़ल् च्योम् दाम-दामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥
शिव-रागुकुय् म्य वय्यामय्
कर्म-बुतरांचू बाव-ब्योलु ।
मथ्च्यथ्-ज़ल सूंत्य् ज़ामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥ १११० ॥
न्यथ् अविचारच हामय्
नेम-न्यन्द दिथ् कज्यमस् ।
प्रयम-रस बसनन आमय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥
अनुग्रह-स्यह-निश खामय्
प्रख गय म्वक्ति म्वक्रहाल् ।
गज्यम् फिकिर त चज्यम् पामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥
कृष्ण निप्रकल निप्रकामय्
शिव-नामय् स्वख् बर् ।

श्यामरूपं (विष्णुं) सह-धृत्वा मया अवलोकितो-मया

पृष्ठात् पटलस्य श्रीशिवः ।

शिवेति कृतो मया तत्रैव राम रामेति (च)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

मनोरूपे-ऽखातके भावात्मनिःश्रेण्यः

क्षिताः मया धैर्यात्मना कीलकेन ।

प्रेमात्मजलं पीतं-मया पानविशेषेण

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

शिवरागात्मकं मया उप्तं-मया

कर्मात्मिकायां-भूमौ भक्ति-बीजम् ।

सच्चिदात्मकजलेन (तत्) जातम् (उद्भिन्नम्)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ १११० ॥

नित्यं अविचारात्मकाः नीवाराः

नियमात्मकषणानि विधाय निष्काषिता-मया (यत्र) ।

प्रेमरसेन आवृतेः-शल्यप्रकाशावस्थां समागतं-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अनुग्रहात्मना-खेचेन अपक्वीभूतपूर्वम्

पक्वं संपन्नं मोक्षात्मकं मुक्तहालनामकं-धान्यम् ।

(येन) विनष्टाः-मे दुश्चिन्ताः पुनः अपगताः-मे लोकनिन्दाः

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्य निष्कलरूपेण निष्कामतया

शिवनामस्मरणेनैव सुखं समातिष्ठ ।

सुब हाविय् मञ्ज़ शामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥ ५२ ॥

---

53. THE GODS AND BRĀHMAṆS RECITE VEDIC HYMNS.

गनन् गनन् प्रयम् य्यलि तमि द्यथुय् वनु ।
कनन् यस् गव् सुह् ज़ीवन्-स्वक्थ् साँपनु ॥ ११४ ॥
परान् ओसु साम-वीदकु श्रूख् ब्रह्मा ।
उमा छ्यय् सूत्य्-सूतिन् कर् चह् चमा ॥ ११५ ॥
परान् ओसु वीद-श्रूचू तय् बक्ति-श्रूखय् ।
ब्रह्मा-जुव् सूत्य् ह्यथ् गन्दर्व-लूखय् ॥
तुलान् ओसु पान नारायण् चतुर्भुज़ ।
शिव-शास्तर् त्वता-नाम परि परिय् यज़् ॥
लगन् वुकु ब्राह्मनौ ह्यतु वीद्-वखनुनु ।
विगन् चलु ज्योति-रूफ् गव् अगन-मञ्ज़ ननु ॥
चिग्वन-प्रुशाह् अगन-मञ्ज़ गव् नमूदार् ।
बिहिय् सग्खख् करुन् प्रथ्-चीज़ आहार् ॥
जटौ-मञ्ज़ अगुन् नेरान् वीरभद्रय् ।
दपान् तस् नाव् छिय् कालाग्निरुद्रय् ॥ ११२० ॥
प्रयम्-बावुकु खयम् तस् कुय् मकानाह् ।
कुह् अन्-अपनुकु अगुन् तसन्दुय् निशानाह् ॥
कुह् सुय् च्यत्तुकु विमर्शाह् दीप्तिमान ।
तवय् हृदयस् अन्दर् तसन्दुय् कुह थान ॥

प्रभातविकासं प्रदर्शयिष्यति-त्वां मध्ये सायाह्नस्य

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ ५२ ॥

इत्थं मेनोक्तगीतिविशेषमनूद्य प्रक्रान्तं विवृणोति ॥ ५३ ॥

घनीभूतं घनीभूय प्रेमातिशयवाक्यजालं यदा तया ईदृगेव कथितम् ।

कर्णयोः यस्य गतं सः जीवन्मुक्त (इत्यानन्दपूर्णः)

संपन्नः ॥ १११४ ॥

(तस्मिन्नवसरे) पठन् आसीत् सामवेदस्य श्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा अस्ति-ते सहचारिणी कुरु त्वं क्षमां (असत्यापादेः) ॥

१११५ ॥

पठन् आसीत् वेदश्रुतीः पुनः भक्तियुक्तश्लोकान् ।

श्रीब्रह्मा सह धृत्वा गन्धर्वलोकान् ॥

उत्थापयन् आसीत् स्वयं नारायणः चतुर्भुजः ।

शिवज्ञानशास्त्राणि स्तुतिसूक्तीः अधीत्य अधीत्य उच्चैः-शब्दम् ॥

(यावत्) लग्नवेला समीक्षिता ब्राह्मणैः आरब्धं वेदाध्ययनम् ।

विघ्नः अपगतः ज्योतीरूपः संपन्नः अग्निमध्यात् प्रत्यक्षः ॥

त्रिगुणात्मा-पुरुषः अग्निमध्यात् संपन्नः प्रकटः ।

निविश्य संमुखं कृतस्तेन प्रत्येकद्रव्यस्य आहारः ॥

जटामध्यभागात् अग्निः(यः) निर्गच्छति वीरभद्रात्मा ।

वदन्ति तस्य नाम कालाग्निरुद्र-इति ॥ ११२० ॥

प्रेमभक्तिभावात्मा स्वयमाख्यप्रदेशः तस्य अस्ति निवासस्थानम् ।

अस्ति अन्न-जीर्णनस्य अग्निः (जाठराग्निः) तस्यैव चिह्न-

(कला-)मात्रम् ॥

अस्ति स-एव चित्तसंबन्धी विमर्शः देदीप्यमानः ।

तेनैव हृदयस्य मध्ये तस्यैव अस्ति स्थानम् ॥

सुह् ज्योती-रूफ् सदाशिव् ओसु पान ।
अंगन-मञ्ज़ नंनु-गकुनु ओसुम् बहान ॥
कुह् सुय् ज्योती-रूप हृदयस् मञ्ज़ स्वप्रकाश् ।
कुह् सुय् ज्योती-रूफ् न्यथ् सच्चिदाकाश् ॥
सुह् ज्योती-रूप कुय् नेत्रन् अन्दर् गाश् ।
सुह् ज्योती-रूप कुय् लंगनन् अन्दर् राश् ॥११२५॥
सुह् ज्योती-रूप कुय् सूर्यस् अन्दर् तीज़ ।
सुह् ज्योती-रूप कुय् प्रथ्-चीज़ुकुय् बीज़ ॥
सुह् ज्योती-रूप पानय् शिव् त केशव् ।
प्रसन् गव् अंगन-मञ्ज़ तस् नंनु-गकुनु प्यव् ॥
महामायाय मन् हरशस् स्यठाह् गव् ।
कंरून् अनुग्रह् वंरून् शंभू सदाशिव् ॥
ज़नानौ वंनु दयन् कंरू पान दया ।
दयाय दय् दयन् वंरू पान दया ॥
परंब्रह्मस् पनुनु त्रिय-शाव् बोवुख् ।
स्वन्दर् वानौ भवानो वननावूख् ॥११३०॥ ५३॥

---

54. SONG FOR THE PUṢPAPŪJĀ, DESCRIBING THE VARIOUS FORMS UNDER WHICH PĀRVATĪ CHOSE ŚIVA.

ओं कर् शूख् पर् श्रीगणेशाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥ ११३१ ॥
कमं पंपोश् सोनु ल्यंबि-मञ्ज़ खंतु सर
हर सोनु गर मानि बर याञ्ज़ चाव् ।

स-तु ज्योतीरूपः सदाशिवः आसीत् स्वयमेव-प्रत्यक्षः ।

अग्नि-मध्यात् प्रकटीभावः आसीत्तस्य मिषमात्रम् ॥

अस्ति स-एव ज्योतीरूपेण हृदयस्य मध्ये स्वप्रकाशात्मा ।

अस्ति स-एव ज्योतीरूपः नित्यं सच्चिदाकाशात्मा ॥

सः ज्योतीरूपात्मतया अस्ति नेत्रयोः मध्ये प्रकाशः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति लग्नानां मध्ये (मेघादि)

राश्यात्मा ॥ ११२५ ॥

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति सूर्यस्य अन्तर्गतं तेजः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति प्रत्येकवस्तुनः बीजम् ॥

सः ज्योतीरूपात्मना स्वयमेव शिवः केशवः च ।

प्रसन्नः संपन्नः अग्नि-मध्यात् तस्य प्रकटीभवनं आपतितम् ॥

महामायात्मपार्वत्याः मनः हर्षपूर्णं अतिशयेन संपन्नं (यतः) ।

कृतस्तया अनुग्रहः वृतस्तया कल्याणप्रभवः सदाशिवः ॥

जन्यस्त्रीभिः कथितं ईश्वरेण कृता स्वयं (प्रत्यक्षतया) दया (यतः)

दयया (पार्वत्या) ईश्वरः, ईश्वरेण वृता स्वयं (प्रत्यक्षं) दया

(पार्वती) ॥

परस्मै-ब्रह्मणे स्वकीयः स्त्रीभावः प्रकटीकृतस्ताभिः ।

रुचिरां वाणीं भवानी अनुवादिता-ताभिः ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

पुष्पपूजार्थं स्तुतिः ॥ ५४ ॥

ओंकारं (मुख्यं) कुरु श्लोकान् अधीहि (यदादौ) श्रीगणेशाय

(इत्यस्ति)

पुष्पपूजायाः अवसरः भोः प्राप्तः ॥ ११३१ ॥

सत्कर्मरूपं पद्मं अस्मदीयं पङ्क-मध्यात् आरूढं सरसः

हरः अस्माकं गृहे अस्मदीये द्वारे यदा प्रविष्टः ।

स्वर्गच अक़्रक़् वनवनि द्राय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
ज़ोनुन् त मोनुन् ज़गतच माज्य
तवय् द्रास् त्रिबुवन-राज़ नाव् ।
लगस् ना पंतु-क़ाय तय् ब्रोंठ्-ग्राय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
एकम् अनेकस् शरने आय
शिव-शक्ति-रूपम् सूत्य्-सूतिन् ।
ब्यंनु ब्यंनु रूफ् दोरु महामायाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
सुलि-वुलि तुलसुलि ग्वर-आज्ञाय
पूज़ा कंरू म्य बावनाय सान् ।
भूतेश्वर् वंरु माज्य राज्ञाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥ ११३५ ॥
सत-सूत्य् पर्बत प्रथम त माय
तंथि बज्य-ज्याय दिम प्रदख्यन् ।
ज़य् कंरु वामदेव् वंरु शारिकाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
ख्रिवि कंरु ज्योती-रूपन् सोनु पाय
साज़-पालनाय प्यठ् छ्यह् देवी ।
श्री-महादेव् वंरु माज्य ज़्वालाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥

स्वर्गाः अप्सरसः गातुं निर्गताः

पुष्पपूजायाः ० ॥

परिज्ञातस्तया च संमतस्तया जगतः मात्रा (पार्वत्या)

तेनैव निर्गतं(निष्पन्नं)-तस्य त्रिभुवनस्य-राजेति नाम ।

उपहारीभवेयं नाम पाश्चात्यशोभायां च पौरस्त्य-तरलतायाम्

पुष्पपूजायाः ० ॥

एकरूपस्य अनेकीभूतस्य शरणं अगता-वयम्

शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य नित्यसंयुक्तस्य ।

(लोकव्यवहारेण) भिन्नं भिन्नं रूपाणि धृतानि महामायया (च यत्र)

पुष्पपूजायाः ० ॥

सुवेलावसरे* तुलमुलुनाम्नि-क्षेत्रे गुर्वाज्ञया

पूजा कृता (तस्याः) मया भक्तिभावनया उपेता ।

(तत्र तद्रूपदेव्या) भूतेश्वरात्मा-शिवः वृतः जगन्मात्रा राज्ञीदेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ११३५ ॥

सत्येन (प्रद्युम्नपीठाख्ये) पर्वते प्रेम्णा हार्देन च

तस्मिन्नेव महास्थाने दास्यामि (नाम) प्रदक्षिणानि ।

(तेन) जयः कृतः (अस्माभिः) (तत्र) वामदेवात्मा-शिवः वृतः
श्रीशारिकादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

स्निग्धु-नाम्नि-क्षेत्रे कृतः ज्योतीरूपेण (शिवेन) अस्माकं रक्षोपायः (यत्र)

अस्मत्पालनार्थं (गिरि-)पृष्ठे अस्ति देवी ।

(तत्र) श्रीमहादेवात्मा (शिवः) वृतः जगन्मात्रा ज्वालामुख्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

---

* तानि रूपाणि क्रमान्निरूपयति ॥

अकिन्गामि अस्य कंरू मन-कामनाय
पूज़ा चिज़गथ्-माताय ।
ज़्यम्बकेश्वर् वंरु माज्य शिवाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
शिव् वंरु शक्ति दय् वंरु दयाय
पार्वतीय वंरु परमेश्वर् ।
ईश्वर् वंरु ईश्वर-इच्छाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
मनकिय् तमना सांरिय् द्राय
कोसल्या आय माय-सूंत्य् ।
श्यामरूंफ् राम-जुव् वंरु सीताय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥ ११४० ॥
बाग्यवांनी किछू आसू यशोदाय
तिछ्य यज़मान्-बाय पाद्य-प्रनाम् ।
विष्णु-रूंफ् कृष्ण-जुव् वंरु राधाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
श्रीमहागणपथ् वंरु वल्लभाय
माविचीय वंरु पान ब्रह्मा-जुव् ।
ग्वनवान् भगवान् वंरु संपदाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
दर्मुकु स्वंथु दितु कमंलेखाय
शक्ति वंरु शिव् त शिवन् वंरू शखथ् ।

अकिन्गोमु-नाम्नि-क्षेत्रे अस्माभिः कृता (क्रियते) मनःकामनासिद्ध्यै

पूजा त्रिजगन्मातुः ।

(यत्र) जम्बुकेश्वराख्यः (शिवः) वृतः जगन्मात्रा शिवादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

शिवः वृतः शक्त्या ईश्वरः वृतः दयया

पार्वतीरूपया वृतः परमेश्वररूपः ।

ईश्वरः वृतः ईश्वरेच्छया

पुष्पपूजायाः ० ॥

मनसः चिरन्तनान्यौत्सुक्यानि सर्वाण्येव फलितानि (यत्र)

कौसल्या आगता अतिप्रेम्णा ।

श्यामरूपः श्रीरामः वृतः श्रीसीतादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ११४० ॥

सुभाग्यशालिता कीदृशी (नाम अलौकिकी) आसीत् यशोदायाः

तादृश्याः यजमानपत्न्याः पादप्रणामो (ऽस्तु) ।

(यस्याः सविधे) विष्णुरूपः श्रीकृष्णदेवः कृतः राधिकया-देव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

श्रीमहागणपतिः वृतः वल्लभादेव्या

श्रीसाविज्या वृतः स्वयं ब्रह्मदेवः ।

सद्गुणोपेतः श्रीभगवान् वृतः संपद्देव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

(यत्) सद्धर्मस्य सेतुः दत्तः सत्कर्मलेखया

शक्त्या वृतः शिवः शिवेन च वृता शक्तिः ।

श्रीमहारुद्र् वरु् माज्य उमाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥
प्रान् वरु् ब्वज़ू द्यान् वरु् दारनाय
बक्ति-बावनाय वरु् मत्खबाव् ।
म्वक्य् करु् कृष्ण् वरु् शिव-लीलाय
पोश-पूज़ाय वेल है वोतु ॥ ५४ ॥

---

55. SONG IN PRAISE OF ŚIVA SUNG AT THE PUṢPA PŪJĀ.

म्वक-कनि तारख् छिम् तापदानस्
छ्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥ ११४५ ॥
आकाशि पोश-वर्शुन् हनि हनि कुस्
रथबान-कनि कुस् सूर्य-देवता ।
मायबान वन्योमतु कुस् आस्मानस्
छ्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
ह्यकस् प्यठ् चन्द्रम प्रज़लान् लाल् कुस्*
वाव-लूकपाल् कुस् करान् गजिगाह् ।
ब्रह्मा त विष्ण् छिम् सूत्य् ज़ंपानस्
छ्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
चित्रगवप्थ् ताह् कुस् करान् सामानस्
इन्द्राज़ म्वरछल-बरदार् कुस् ।

---

* अथस् क्यथ् चन्द्रम ह्यथ् रुमाल् कुस् इति पाठान्तरम् ॥

श्रीमहारुद्रमूर्तिः वृतः जगन्मात्रा उमादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

प्राणः वृतः बुद्ध्या ध्यानं वृतं धारणया

भक्तिभावनया वृतः सत्स्वभावः ।

प्राप्तमुक्तिः कृतः कृष्णः (यतः) वृतः शिवसूक्तिस्तुत्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ५४ ॥

पुनरपि पुष्पपूजोचिताः महभूतसामग्रीवर्णनोपेत-कीर्तिगीतीः प्रस्तौति ॥ ५५ ॥

मुक्तास्थाने तारकाः सन्ति-यस्य आतपत्रे

(तस्य) अस्ति-मत्तः ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ११४५ ॥

आकाशमार्गेण पुष्पवर्षणं अंशे अंशे अस्त्यस्य

रथवाहक-स्थाने अस्त्यस्य सूर्यदेवता ।

वितानरूपता संभूता अस्त्यस्य आकाशस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाटस्य पृष्ठे चन्द्रमाः देदीप्यमानः मणिः अस्त्यस्य

वायुलोकपालः अस्त्यस्य कुर्वन् चामरवीजनम् ।

ब्रह्मा विष्णुः च स्तो-ऽस्य सहचरौ याप्ययानस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

चित्रगुप्तः क्रमस्थापनं अस्त्यस्य कुर्वन् सामग्रयाः

इन्द्रराजः मयूरपिच्छवीजनकर्ता अस्त्यस्य ।

दर्मराज़ थ्वुमतु प्यठ् दर्म-दानम्
ह्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
मत-ऋषि मथ् ज़ल् ह्यथ् मञ्ज़ बानम्
अत्र् कोफूर् ह्यकान् छिस् ।
मतवय् ग्रहदि छिस् ह्यथ् विमानस्
ह्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
गंगामागर् ह्यथ् ह्यस् गंगा
वुद ज़ालान् ह्यम् दीपमाला ।
लक्ष्मी मीठि ह्यस् दिवान् दामानम्
ह्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥ ११५० ॥
नाबद् आपरान् महाविद्या ह्यम्
करान् जमुना ह्यम् वाव्ज्य-वाव् ।
द्वद-माजू मरस्वती सूत्य् ह्यस् पानस्
ह्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
ज़ंगि-थाल् अनवञ् ह्यम् पान सिद्दा
व्यूगु लेखान् ह्यस् कर्मलेखा ।
आत्म-रूप बमवुनु कुह् मनकिस् थानम्
ह्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
वासुख् त शेषनाग् छेरि-बर्दार् छिस्
रत्नन्-हन्दु स्वक-हार् कुस् नालि ।
गट चंजू गाग् आव् सारिमय् जहानम्
ह्यम् ईशानम् पोश-पूज़ा ॥

धर्मराजः नियतः प्रति धर्म्यदानवारणे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

सप्त-ऋषयः सप्त तीर्थजलानि गृहीत्वा मध्ये कमण्डलुपात्रस्य

सुगन्धपुष्पस्वेदविशेषं कर्पूरं आसिञ्चन्तः सन्त्यस्य ।

सप्तैव सूर्यादिग्रहाः सन्त्यस्य धृत्वा विमानम्

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

गङ्गासागराख्यकमण्डलुविशेषं धृत्वा अस्त्यस्य गङ्गा

रक्तोप्तबीजविशेषं दाहयन्ती अस्त्यस्य दीपमालादेवता ।

महालक्ष्मीः चुम्बनानि अस्त्यस्य ददन्ती वस्त्राधोभागे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५० ॥

फाणितानि मुखे-ऽर्पयन्ती महाविद्या अस्त्यस्य

कुर्वन्ती यमुना अस्त्यस्य तालपत्रव्यजनवायुचालनम् ।

धात्री सरस्वती सहचरन्ती अस्त्यस्य स्वरूपात्मनः-शिवस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

शकुनोचितामन्नादिपूर्णा-स्यालीं समीपमानयन्ती अस्त्यस्य स्वयं सिद्धिदेवता

चित्ररेखात्मकविमानबिम्बं लिखन्ती अस्त्यस्य कर्मलेखा ।

(यो ऽयं) आत्मरूपेण वासशीलः अस्ति मनसः स्थाने

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

वासुकिः शेषनागः च वेत्रवाहकौ-पुरोगौ स्तो-ऽस्य

रत्नानां मुक्तानां-हारः अस्त्यस्य वैकक्षकरूपेण ।

तमः अपगतं प्रकाशः समागतः सर्वस्यैव जगतः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

कुवीर्-जी त वरुण् छिम् खर्च-बर्दारय्
मोरु खर्गद्वारय् सूत्य्-सूत्य् ह्यथ् ।
रथ छिख् गंडिमति मञ्ज् मैदानस्
छ्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥
ह्यकस्-प्यठ् चन्दन-व्यंकु छुस् तीज़वानस्
बुथिम् छुस् क्करोर-सूथकु तीज़् ।
छ्यस् दया गुलि गंडिय् तस् दयावानस्
छ्यम् ईशानस् पोश-पूज़ा ॥ ११५५ ॥
अर्ग् कर् मनस् त पोश् कर् प्रानस्
कृष्ण पूज़ाय लाग् मनिदानस् ।
ज़ालिय् पाफ् गालिय् अज्ञानस्
मय् छ्यह् भगवानस् पोश-पूज़ा ॥ ५५ ॥

---

56. PRAISE OF ŚIVA AT THE PUṢPA-PŪJĀ, INCLUDING A LIST OF HOLY PLACES.

बाव-पपोश् फ्रांसि प्रथम-मरमय्
शिव-शंकरमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥ ११५७ ॥
शिव-ह्यान् दारन् वौद् व्यस्तारन्
अमृत्य् छिह् हारन् कारन् त देव् ।
वैकुण्ठ् माँपनु मानिम् गरमय्
रामेश्वरमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
अमरनाथकिम् निश अमरमय्
तीर्थयात्राय द्राय् ह्यथ् पुन्य-फल् ।

कुबेरः (लोकपालः) वरुणः (लोकपालः) च स्तो-ऽस्य व्ययविधाना-
धिकारिणौ

सर्वं स्वर्गद्वारमेव (तत्रत्यधनसंपदं) सह-कृतं धृत्वा ।

रथाः सन्ति-एतैः नियम्य-स्थापिताः मध्ये दीर्घस्थलस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाट-पट्टे चन्दन-तिलकं अस्त्यस्य तेजोमयदीप्तिकम्

मुखस्य अस्त्यस्य कोटिसूर्यस्येव तेजः ।

अस्त्यस्य दयाधिदेवता अञ्जलिं बद्ध्वा तस्य महादयालोः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५५ ॥

अर्घं (अक्षतरूपं) कुरु मनः पुष्परूपान् च कुरु प्राणान्

हे-कृष्णाख्य पूजार्थं संयोजयस्व संनिधिस्थाय ।

(स शिवः) दाहयिष्यति-तव पापानि विनाशयिष्यति-तव अज्ञानं
(तत्कार्यभूतजन्ममरणादिकं च)

सैव अस्ति भगवत-ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ५५ ॥

शिवस्तुतिः पुनरपि पुष्पपूजावसरे ॥ ५६ ॥

भक्तिपद्मानि प्रफुल्लानि प्रेमसरसः

(तैः) शिवशङ्करस्य अस्ति पुष्पपूजा (विधेया) ॥ ११५७ ॥

शिवध्यानं धारयन्तः वेदान् विस्तारयन्तः

अमृतं (इव) सन्ति सिञ्चन्तः कारणानि देवाः च ।

वैकुण्ठस्थानं (इव) संपन्नं अस्माकं गृहमेव

रामेश्वरात्मनः (शिवस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

अमरनाथक्षेत्रस्य समीपात् अमरस्य

तीर्थयात्रायाः निर्गताः (वयं) गृहीत्वा पुण्यफलम् ।

सर्व-तीर्थ-फल् छुह् बड़ु कश्मीर-मरसय्
मुक्तीश्वरसय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
ग्वड आदिदेवस् छुह् जै-जै-कारय्
गड़ु दिस् त छ्यम् अन्वारय् ब्रौंठ ।
गंनिशबल-ज़ल हल-सुमल दरसय्
लम्बोदरसय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥११६०॥
नवदल कल वन्द अमरेश्वरसय्
थंजिवारि कर शंकरसय् पूज़् ।
व्यज्यन्नारि प्रदख्यन् दिम चकदरसय्
विज़येश्वरसय् छ्यह् पोश-पूज़ा ।
बाल प्यठ् तोतलाय अर्चन् करसय्
अनथ्नाग कर माग-मासमय् आन् ।
शाफ् चलु इन्द्रस् त गव् आश्वरसय्
विश्वश्वरसय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
अर्ग पोश भर्गशिखाय पूज़् करसय्
मटन् वातिथ् हटन् अपराद् ।
म्वकुथ् गक्कि प्यतरन् चन-मातरसय्
श्रीभास्करमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
शिव-राग कार्कोट-नाग वौद् परसय्
पापहरन्-नाग हरनम् पाफ् ।
भीमसेनंनि-पाठि ह्यय् हलधर सय्
हरीहरसय् छ्यह् पोश पूज़ा ॥

सकलतीर्थानां-फलं अस्ति महत् कश्मीरमण्डलस्यैव

मुक्तीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रथमं आदिदेवस्य अस्ति जय-जय-कारः

जल-स्नानं देहि-तस्य नाम अस्ति-तस्य क्रमप्राप्तिः प्रथमं (पूजादेः)।

गणेशबलाख्यक्षेत्रजलेन हलमुसलायुधधारिणः

लम्बोदरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६० ॥

नवदलतीर्थं शिरः समर्पयिष्यामि अमरेश्वराय

यज्जिवोम्-नाम्नि-क्षेत्रे कुर्यां शङ्करस्य पूजाम् ।

विजयेश्वरक्षेत्रे प्रदक्षिणानि विधास्यामि चक्रधराख्यशिवस्य

विजयेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गिरि-पृष्ठे तोतलादेव्याः अर्चनां करिष्यामि

अनन्तनागतीर्थं कुर्यां माघमासे स्नानम् ।

(यत्र) शापः अपगतः इन्द्रस्य पुनः गतः आश्चर्यम्

विश्वम्भरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्घेण पुष्पैः भर्गशिखायाः पूजां करिष्यामि-तस्य

मार्तण्डक्षेत्रं प्राप्य अपगमिष्यन्ति अपराधाः ।

मुक्तिः संपत्स्यति पितृगणस्य क्षणमात्रे-एव

श्रीभास्करशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

शिवरागेण कार्कोटनागक्षेत्रे वेदं अधीयीय-तस्य

पापहरणनागक्षेत्रे अपगमिष्यन्ति-मे पापानि ।

भीमसेनवत् आश्रित्य हलधरम्

हरिहरात्मनः अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रीम-पोश-माल ह्यथ् बाल-प्यंठि तरमंय्
सुनशाय उमाय कर पोश-पूज़् ।
चमा करि म्यति द्यानाह् खरमंय्
उमाधरमंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥ ११६५ ॥
कूटिहेर अंन्दि-अंन्दि फेर तथ् मरमंय्
कूटी-तीर्थुकु कुस् महिमा ।
आश् थव मंकर्षणनिस् वरमंय्
कूटीश्वरमंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
खस रुख्मथ् ह्यथ् नंदिकेश्वरमंय्
शिवस् त शिवाय कर पोश-पूज़् ।
परमेश्वरिय त परमेश्वरमंय्
ज़म्बुकेश्वरमंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
त्र्यशर्वनि मञ्ज़ करिथ् न्यथ् व्रथ् दरमंय्
चिनर्वनि ब्वय्यनख् पाद्य-प्रनाम् ।
खन्दब्रार्य वन्द पान् श्याम-खन्दरमंय्
पीताम्बरमंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
चीर-खंड कन्द-सूंत्य् थालाह बरमंय्
प्रीम-सूंत्य् आपरिथ् वन्दहाम् पान् ।
नील-नाग नीलकंठम् दिगंबरमंय्
वीद्-सागरमंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
देव-स्थली छ्यह् देवमरमंय्
सार्यनिय् देवन् पाद्य-प्रनाम् ।

प्रेमात्मपुष्पमालाः गृहीत्वा गिरिपृष्ठात् तरिष्यामि-तस्य

सुनशायाः (देव्याः) उमायाः (तत्क्षेत्रे) करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

दयां करिष्यति ममापि ध्यानं (यथा) स्मरिष्यामि-तस्य

उमाधरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६५ ॥

कोटीश्वरक्षेत्रे परितः परिवर्तय तस्य सरसः

कोटितीर्थतीर्थस्य अस्ति-यस्य माहात्म्यम् ।

(तत्र) आशां निधास्यामि संकर्षणाख्यमहादेवस्य वरस्य

कोटीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

आरुह्यामि आज्ञापनं गृहीत्वा नन्दिकेश्वरात्

शिवस्य च शिवायाः करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

परमेश्वरीरूपायाः च परमेश्वरात्मनः

जम्बुकेश्वरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

त्रयाणामेव (पूजनाय) सज्जनां कृत्वा नित्यदा व्रतानि धारयिष्यामि

त्रिभ्य-एव भूयान्नाम-तेषां पाद-प्रणामः ।

त्रिसन्ध्याक्षेत्रे (तत्रस्थाय) उपहारी-कुर्यां स्वात्मानं श्यामसुन्दराय

पीताम्बरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सितासंयुक्तपायसेन फाणितेन स्थालीं पूरयिष्यामि-तस्य

अतिप्रेम्णा भोजयित्वा उपहारयेयं-तस्मै स्वात्मानम् ।

नीलनागाख्यक्षेत्रविशेषे नीलकण्ठस्य दिगम्बररूपस्य

वेदसागरभूतस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सर्वदेवानां-क्षेत्रस्थानं अस्ति देवसरः-नाम्निपुरगणे

(तत्र) सर्वेभ्य-एव देवेभ्यः पादप्रणतिरस्तु ।

वासुक-नाग श्रान शम प्यम स्वरसंय्
सय् कौंमरसंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥ ११७० ॥
कपाल-मोचन बक्कि-बाव् बरसंय्
पाप-क्षय् गक्कि्य् पर शाप-मोचन् ।
पालवनि कपाल-माला-दरसंय्
त्रिशूलधरसंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
न्यथ् सूंत्य् ह्यथ् पननिस् व्वपरसंय्
शिव-राग प्रयाग-मज़ु कर श्रान् ।
कूटी-तीर्थ पोश् लाग ईश्वरसंय्
त्रिपुष्करसंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
गंग-जटन् वांतिय् वर् मंग हरसंय्
अम्तंतच दार च्यावनाव्यम् ।
तमन्दिस् प्रारवुनु कुस् आसरसंय्
जटाधरसंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
स्वयम् गक्कि्य् त प्रयम् बरसंय्
कालाग्नि-रुद्रस् त भद्रकालिय ।
पूज़ निश्कल कल-माला-धरसंय्
कालशेखरसंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
तुलसुलि पर्ज़नाविथ् सथ्-ग्वरसंय्
राजर्यज़ माज्य राज्ञिय कर पूज़ ।
दूप-दीफ् आलवस् ह्यथ् चामरसंय्
भूतेश्वरसंय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥ ११७५ ॥

(यत्र) वासुकिनागतीर्थे स्नानेन शान्तचित्तो-भविष्यामि पतिष्यामि (च) स्मरणे

सैव कौँसरेति-नाम्ना-प्रसिद्धस्य-तीर्थस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७० ॥

कपालमोचनाख्ये-तीर्थविशेषे भक्तिभावनां धारयेयं-तस्य

पापक्षयः भूत्वा (क्षीणपापो भूत्वा) पठिष्यामि शापमोचनाख्य-स्तोत्रमन्त्रान् ।

जगत्पालकस्य कपालमालाधरस्यैव

त्रिशूलधरनाम्नः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नित्यदा सह धृत्वा स्वीयं परकीयं (च)

शिवानुरागेण प्रयागतीर्थमध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

कोटितीर्थाख्यतीर्थे पुष्पाणि निवेदयिष्यामि ईश्वराय

(तत्र) त्रिपुष्कराख्यमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गङ्गजटन्-नाम्नि-तीर्थे प्राप्य वरं प्रार्थयिष्यामि हरादेव

(तत्र) अमृतस्य धाराः पाययिष्यति-मां-सः ।

तस्यैव प्रतीक्षमाणः अस्मि आश्रयदानस्य

जटाधरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

स्वयम्-नाम्नि-गिरिक्षेत्रे गत्वा तु प्रीतिं धारयिष्यामि-तस्य

कालाग्निरुद्रात्मनः-शिवस्य (तत्सहवासिन्याः) भद्रकाल्याः च ।

पूजां-करिष्यामि निष्कलस्य कपालमालाधरस्यैव

कालशेखराख्यस्य-महादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

तुलमुलु-नाम्नि-क्षेत्रे उपलक्ष्य सद्गुरुमेव

महाराज्ञग्राः जगन्मातुः राज्ञीदेव्याः करिष्यामि पूजाम् ।

धपं-रत्नदीपं ऊर्ध्वे-भ्रामयिष्यामि-तस्य सह चामरेणैव

भूतेश्वरस्य-तद्रूपदेवतास्वामिनः अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७५ ॥

रामराद्न-प्यठ मन पूज़् करमय्
प्रारम् हरम्वख बरमय् तल् ।
बरज़्र-बल खस वात प्यठ् ब्रह्मसरमय्
ज़गदीश्वरमय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
हंस-द्वार नेर वात प्यठ् कोलमरमय्
शिव-लोल गंगाय मज़्ज़ कर श्रान् ।
विश्वरूफ् ज़ानिथ् विश्वेश्वरमय्
गंगधरमय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
अर्ज़ुन-देवन् ह्यथ् युधिष्ठिरमय्
नारान्-नाग कंरू द्यान पूज़ा ।
मनकिस् मन्दिरस् मज़्ज़ श्रीधरमय्
बोधेश्वरमय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥
पर्वत ग्रारिकाय लीला परमय्
वामदेव् रछि श्रस्य परनय् तल् ।
गाल्यम् संकटकिस् श्रस्वरमय्
चक्रेश्वरमय् छ्यह् पोग्र पूज़ा ॥
रंग-रंग क्रंग्-पोग्र फ्रंलि पाँपरमय्
ज़्वालाय बालाय पूज़ि लागस् ।
श्री-महादेवस् त भस्माधरमय्
हर्षेश्वरमय् छ्यह् पोग्र-पूज़ा ॥ ११८० ॥
नाग नाग फेर कूतु दय् बवसरमय्
लाग नाग-नाथस् कुन् मन् प्रान् ।

रामराधनगिरिसमीपवर्तिक्षेत्रात् मनसा पूजां करिष्यामि-तस्य

प्रतीक्षिष्ये-तस्य हरमुखगिरेः द्वारस्य उपत्यकामूले ।

(तत्र) बरज़्बल्-नाम्नि-प्रदेशे आरोक्ष्यामि प्राप्स्यामि पृष्ठे (समीप-स्थाने) ब्रह्मसरसः

जगदीश्वरस्य (तद्दिशवर्तिदेवावतारस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) हंसद्वारात् निर्गमिष्यामि प्राप्स्यामि (च) समीपं कौलसरसः

(तत्र) शिवहार्दिन गङ्गायाः मध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

विश्वरूपं परिज्ञाय विश्वेश्वरं-शिवम्

गङ्गाधरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्जुन-देवेन (यथा) सहायीकृत्य युधिष्ठिरम्

नाराण्-नाग-नाम्नि-क्षेत्रे कृता (करिष्यामि) ध्यानेन पूजाम् ।

(तत्र) मनोरूपस्य देवालयस्य मध्ये श्रीधरस्यैव

बोधेश्वर-देवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) पर्वताख्ये-प्रद्युम्नगिरौ शारिकायाः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यामि-तस्याः

(यत्र) वामदेवाख्यः-शिवः पालयिष्यति अस्मान् पादयोः तले (समाश्रितान्) ।

विनाशयिष्यति-मम संकटात्मकं असुरम्

चक्रेश्वरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नानाविधानि कुङ्कुमपुष्पाणि विकसितानि पाँपर्-नाम्नि-प्रदेशे

ज्वालामुख्याः बालादेवतायाः पूजायै समर्पयिष्यामि-तस्याः-तानि ।

श्री-महादेवस्य (तद्देवताऽभिन्नस्य) तु भस्मपरिमलिताङ्गस्य

हर्षेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११८० ॥

क्षेत्रे क्षेत्रे (प्रतिक्षेत्रं) संचरिष्यामि कियत् अस्मिन् भवसरसि

संयोजयिष्यामि नागनाथं प्रति मनः प्राणांश्च ।

पूज़् कर अन्दर् शिव-मन्दिरमय्
आत्म-रूप हरमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥
कृष्णम् शिवप्रयमुकु च्यावि च्यरमय्
तीर्थ-फल् दाव्यस् गरमय् मज़्
रूफ् हाव्यस् मज़् चनमातरमय्
शडचरमय् छ्यह् पोश-पूज़ा ॥ ५६ ॥

---

57. THE PROCEDURE AT THE PUṢPA-PŪJĀ.

अनिख् वनि-दिथ् चपारिय् पोश् सारिय् ।
करनि लगि पोश-पूजा चारि चारिय् ॥ ११८३ ॥
यिह्-कँकाह् ओसु लाज़िम् करनि लगि तिय् ।
प्रसन् साँपनु तिमन् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥
करिथ् प्रथ-रंग रंग पोशनय् डेर् ।
करुख् शिव-शक्ति-रूपम् अन्दि-अन्दिय् गेर् ॥ ११८५ ॥
परान् ओसु वौद-मंगल्-शूख् ब्रह्मा ।
उमा छ्यय् सूत्य्-सूतिय् कर् चह् चमा ॥
तिमन् बास्योव् न्यवर् अन्दर् शिवय् शिव् ।
चलुख्-नौरिथ् शिव-मन्दिय् लोल आलव् ॥ ५७ ॥

---

58. A RAPTUROUS SONG OF THE FAITHFUL AT THE PUṢPA-PŪJĀ IN HONOR OF ŚIVA.

वृशबम् युम् कुह् खमवुनुय
हृदयम् मज़् कुह् बमवुनुय ।

पूजां करिष्यामि अन्तःकरणात्मनि शिवालये-एव

स्वात्मदेवतारूपस्य हरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

कृष्णाख्यस्य शिवप्रीत्यात्मकं पाययिष्यति भङ्गारेणुधूमम्

(यथा) तीर्थसेवनफलं अदापयिष्यत् गृहस्यैव मध्ये ।

रूपं अप्रकटयिष्यत्-तस्मै मध्ये क्षणमात्रकालस्यैव (शीघ्रमेवेत्यर्थः)

षडक्षरमन्त्रात्मनः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ५६ ॥

पुनरपि प्रक्रान्तं स्तुतिपूर्वकपूजोपयोगितया प्रस्तौति ॥ ५७ ॥

आनीतानि-तैः विचित्य समन्तादेव पुष्पाणि सर्वाण्येव (नानाविधानि) ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पुष्प-पूजां अन्विष्य अन्विष्यैव ॥ ११८३ ॥

यत्-किञ्चित् आसीत् आवश्यकं विधातुं प्रवृत्ताः तदेव ।

प्रसन्नः संपन्नः तान् प्रति (तेन) स्वयं श्रीशिवदेवः ॥

कृत्वा सर्वप्रकारेण नानावर्णानां पुष्पाणां कूटानि ।

कृतस्तैः शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य परितः आवृतिक्रमः ॥ ११८५ ॥

पठन् आसीत् वैदिकमङ्गलश्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा-देवी अस्ति-ते सहचरन्ती कुरु त्वं क्षान्तिम् ॥

तेषां (तु) भासमानो-ऽभूत् बहिः अन्तश्च शिवात्मैव शिवः ।

निर्गतश्चान्तरात्-तेषां शिवस्यैव प्रेम्णा आहूतिशब्दः ॥ ५७ ॥

हार्दाद्बहिर्निस्सृतभक्त्युपेतस्तुतिप्रस्तावना ॥ ५८ ॥

वृषभं यः अस्ति आरोहणशीलः

हृदयस्य मध्ये अस्ति (स एव) निवसन् ।

यियि-ना दियि दर्शुनय
करमय् पोश-वर्शुनुय । ११८८ ॥
पानम् कुह् बस् मलवुनुय
ह्यकम् कुस् चन्द्रम नंनुय ।
द्वयुमु काँह् कुस् न कुय् कुनुय
करमय् पोश-वर्शुनुय ॥
प्रथ् ज्याय सुय् कुह् आमवुनुय
संकठ् त द्वख् कुह् कामवुनुय ।
ल्वलि-मञ्ज् ह्यमोन् ललवुनुय
करमय् पोश-वर्शुनुय ॥ ११९० ॥
मायाय खंद्एह् कुह् मंनुय
कुय् तथ् मुश्किल् तरंनुय ।
तमि मञ्ज सुय् कुह् तारवुनुय
करमय् पोश-वर्शुनुय ॥
स्वप्रकाश् रूंफ् कुस् नंनुय
गाश-रस्यन् कुन वंनुय ।
गाश-निश् रातस्वगुल् अंनुय
करमय् पोश-वर्शुनुय ॥
गछि-ना पालनाय कुनंय
ज़ांञ्-गाश् ह्यथि बख्चुनुय ।
अंसि ह्यमोन् पर्ज़नावुनुय
करमय् पोश-वर्शुनुय ॥

आगच्छेन्ननु ददातु साक्षात्कारम्

कुर्यां-नाम-तस्य पुष्पवर्षणमेव ॥ ११८८ ॥

स्वमूर्तौ अस्ति (यः) भस्म परिमलयन्

(यस्य) भाले अस्ति-तस्य चन्द्रमाः प्रकटः ।

द्वितीयः को-ऽपि अस्ति-तस्य न, अस्ति-सः एकाकीव

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

प्रत्येकस्मिन् स्थाने स-एव अस्ति वर्तमानः

संकटं (अस्माकं) दुःखं च अस्ति अपनयन् ।

परिष्वङ्गमधो आरप्स्यामहे-तं लालयितुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ ११९० ॥

मायारूपः समुद्र-एकः अस्ति अतिगम्भीरः

अस्ति तस्य अतिदुष्करं तरणम् ।

तस्य मध्यात् स-एव अस्ति तारयन्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

(तस्य) स्वप्रकाशात्मा स्वरूपः अस्ति-तस्य प्रत्यक्ष-एव

प्रकाशरहितानां नास्ति उपलक्षणविषयः ।

(यतः) प्रकाशात् (प्रकाशकाले दिवसे ऽपि) पेचकपक्षी अन्ध-एव

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

गच्छतु-नाम (संभविष्यति ननु) पालनायां संमुखः

ज्ञानात्मकं प्रकाशं प्रवृत्तो-भविष्यति अनुग्रहीतुम् ।

(येन हेतुना) वयं प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं उपलक्षयितुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

य़्यथ् थव् य़्यथ् कुन ज़्यंनुय
सुय् मथ् रोज़ि पथ्-कुनंय ।
द्रहय् कथ् न्यथ् मानवुनुय
करसंय् पोग्र-वर्शुनुय ॥
ग्वन-सूंत्य् मनसंय् संनुय
वनसंय् ह्यमोन् क़ारुनुय ।
दारनाय द्यान दारुनुय
करसंय् पोग्र-वर्शुनुय ॥ ११८५ ॥
खन पोग्र व्यन ज़ानुनुय
ग्रनंय् गक़ुत तस् कुनंय ।
लूब् कुस् न कुय् न्यथ् नंनुय*
करसंय् पोग्र-वर्शुनुय ॥
हर-नाव् वालिंज्य खंनुय
ग्रिव-लूख् ह्यंतु प्रावुनुय ।
तति कुन ज़्यथ् त मरुनुय
करसंय् पोग्र-वर्शुनुय ॥
स्थूल-रूंप सुय् कुह् ग्रूबवुनुय
सूंक्ष्म-रूंप देह-निग्र् व्यंनुय ।
मायाय अन्द रोज़वुनुय
करसंय् पोग्र-वर्शुनुय ॥
अस्य मज़् सुय कुह् कुनु ज़ंनुय
ग्रखंच-सूंत्य् बखंच् तोठवुनुय ।

* न्यथनंनुय इत्यपि पाठः ।

(तत्सद्भावात्) चित्तं निधेहि जनित्वा नास्ति पुनर्जन्म

स-एव सत्यात्मा स्यास्यति पश्चादवशिष्य ।

इमामेव कथां नित्यं मन्यमानो-ऽहम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

सद्गुणसंपन्नो मनस-एव अतिगम्भीरः

वनात् प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं मार्गयितुम् ।

(तदर्थं) धारणया ध्यानेन धारणीयः-सः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ ११९५ ॥

स्वर्णपुष्पमिव व्यनाख्यलतापत्त्रं ज्ञातव्यम्

शरणमेव गच्छ-नाम तं प्रत्येव ।

लोभः (पूजादेरन्यकृतायाः) अस्ति-यस्य न, (यतः) अस्ति-सः नित्यं नग्न-एव

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

हरेति-नाम हृत्कमले खातमस्माभिः

(येन) शिवलोकः आरब्धः अवाप्तुम् ।

तत्र नास्ति जनित्वा पुनः मरणम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

स्थूलरूपेण (देहादिना) स-एव अस्ति शोभमानः

सूक्ष्मात्मना देहात् भिन्न-एव ।

मायासकाशात् बहिरेव स्थितिशीलः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

अस्माकं (सर्वेषां) मध्ये स-एव अस्ति एकः पुमपः

शक्त्या-हेतुभूतया भक्तिविधानस्य तुष्यन् ।

पोश-पूज़ाय खंतु बंनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥
ऋगनन् ह्यंतु प्रज़लुनुय
अक्कंच्-सूंत्य् बल् निववुनुय ।
ब्रह्मा-मंन्दु विष्णुनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥ १२०० ॥
संसार-सर् कुह् बंडु संनुय
व्वन्दुकुय् च्यन्द कुन कंनुय ।
हर नाव-तार् तारवुनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥
चौर-खंड-थालाह् अंनुय
कन्द-नाबद-सूंत्य् गंनुय ।
दय् ह्यि दय-बत ख्यंनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥
कृष्णन् बक्ति-बाव् वंनुय
रंग-रंग बंग ब्यंनु ब्यंनुय ।
दियि तम् लोल मम् च्यंनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥ ५८ ॥

---

59. SONG ON PUTTING ON THE WEDDING GARLAND.

बक्त-वत्सल मोनुख् म्यांनि मननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल्* ॥ १२०४ ॥

---

* शक्तिराहित्ये मननात्ममालाया असंभव इति च द्योत्यते ।
भवता चण्डालो मुक्तिं प्रापितः, द्यूतकृत्युच्चन्द्रः संपादितः, इत्यादि कार्याणि स्वशक्त्यैव कृतानि । तत्स्मरणं च मननमुच्यते ॥

पुष्पपूजापुष्पाणां आरूढः (संपन्नः) कूटः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

अग्निना (च) आरब्धं प्रज्वलितुम्

आहुतीभिः बलं स्वीकुर्वन् ।

(यत्र) ब्रह्मदेवस्य विष्णोश्च (बलिमित्यन्वयः)

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ १२०० ॥

संसारात्म-सरः अस्ति महत् गम्भीरम्

चित्तात्मकं " पाकट "-विशेषकं नास्ति रिक्तम् ।

हरेति-नाम नौतरपण्यमस्ति (नः) तरणोपायः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

शर्करामिश्रपायसस्थाली आनीता (या)

सिताविशेषेण-फाणितादिना (च) घनीभूतासीत् ।

ईश्वरः आरप्स्यते विवाहविध्युपयुक्तान्नं भोक्तुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

(अन्यकर्तुःस्वालापानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्येन भक्तिभावः कथितः

नानाप्रकारेण भङ्गया (छन्दसां) भिन्नं भिन्नमेव ।

दास्यति तस्मै स्वप्रेमात्मानं आसवं पानाय

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ ५८ ॥

(प्रसङ्गतो मङ्गल्यमालाख्यविवाहोपयोगिपुष्पमालाबन्धन-

गीतिं तद्योग्यकीर्तीश्च गायंति ॥ ५९ ॥

हे-भक्तवत्सल संमतस्त्वं ममैव मनसैव

हे-शक्रभिन्नस्वामिन् बध्नीयां-ते मङ्गल्यमालाख्यपुष्पमालाम् ॥

१२०४ ॥

बूज़ि बूज़ि अवनय् युस् करि मननय्
निदिद्यामन ज्ञान-दीफय् ज़ाल् ।
साक्षात्कार कुख् शिवरूफ् ननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२०५ ॥
आदिकार् दितु-मंतु कुय् सथ्-ज़ननय्
मज़ु कुय् अन्द् ह्यथ् माया-ज़ाल् ।
निर्वन लगयो दथ्यनय् ग्वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
यिथु कुख् त तिथु कुख् किथु कुख् ननय्
सुय् ज़ानि यम् बनि दथु हिहु हाल् ।
वंनु दिथ् नंनु वुक्षि वुक्षि अनि क्षिह् बननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
देहान्दकारुकु कुलु ह्यथि कुननय्
तीव्र-वैराग्यकु सूराह् वाल् ।
शिवरूप तिय् बनि थिय् प्रहि-पननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
बीशन थिम् म्वख् च्यथ् कुन् अननय्
तिमनय् आय् मंगि काल् यंचू-काल् ।
तिहज़्य अक्षि-नाँटि मज़ु कल्पान्थ् बननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
लोल आलव अशि-फ्यरु बैंम् कननय्
च्यान्यन् गक्षिना तर् क्षिम् लाल् ।

श्रुत्वा श्रुत्वा पुराणादिश्रवणानि यः करिष्यति मननम्

तस्य निदिध्यासनात्मना ज्ञानदीपमेव प्रज्वलय ।

साक्षात्कारदानेन असि शिवरूपः प्रत्यक्षीभवन्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२०५ ॥

प्रधानभावः दत्तः अस्ति-त्वया सज्जनेभ्यः

मध्ये अस्ति-ते अन्तश्च गृहीत्वा मायाजालम् ।

हे-निर्गुण उपहारीभवेयं-ते ईदृशेषु गुणेषु

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

यादृशः असि, तादृशः च असि, कीदृशः असि प्रत्यक्षीभवन्

स-एव जानाति यस्य भविष्यति ईदृक् सदृशी अवस्था ।

मार्गणानि दत्त्वा प्रत्यक्षं दृष्ट्वा दृष्ट्वा अन्धाः सन्ति भवन्तः

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अयं जीवात्मा) देहान्धकारात्मा वृत्त प्रवृत्तो-भविष्यति निष्पतत्पत्त्री-भवितुम्

तीव्र-वैराग्यात्मकान् तुषारकणान् अवरोपय (अत्र विधेहि) ।

शिवभावेन तदेव भविष्यति (यदेव) पौषमासे-वृक्षपर्णानाम्

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-भीषणात्मन् ये सांमुख्यं त्वामेव प्रति आनयिष्यन्ति

तेषामेव आयुर्बलं कामयिष्यति महाकालः चिरकालपर्यन्तम् ।

तेषां अक्षिनिमेषमात्रस्य मध्ये कल्पान्तकालाः संभविष्यन्ति

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

प्रेमात्मना आह्वानेन (युक्ताः) बाष्पकणाः (मदीयाः) वंशात्मनोः कर्णयोः

तव संगच्छन्तु-नाम सस्नेहे स्तो-मे कनीनिके ।

सुय् म्वक्क बनिहेस् यथ् क्विह् म्वक्क वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१० ॥
पज़ि बाव पर् माननाव पान् पनुनुय्
शाह् पुरु वर्ताव अथि ह्यथ् माल् ।
मज़् बाज़रम् वान् लंदु निर्दननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
ह्यलि ह्यलि लावि लावि मावि मावि म्वन्यनय्
कुज़रकि खल फल वंकू म्वक्कहाल् ।
गाटम् गाट प्यव् हर्रम् कुह् क्वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
नेमच्यन् नारिज्यन् यमक्यन् यननय्
समदृष्टि-ज़ल् फिर् मालामाल् ।
निष्काम-कर्म-बूमि कल्पवृक्ष वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
ज़्यथ्-आकाश हाव् न्यथ् स्वख् पनुनुय्
क्राडनम् लगुमतु कुम् पाताल् .
रनु कुम् खनवट खड् कुम् खननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
योग अंगन विन् कुम् ज्ञान अन् रननय्
योगेश्वर कुय् मुर्ख-मन्दु माल् ।
अनिच्छाय कर्तम् अनुग्रह् पनुनुय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१५ ॥

(यत्र) तदेव मुक्तारत्नं अभविष्यत्तस्य यस्य सन्ति मुक्ता-इति (विशिष्टं) कथयन्तः (विज्ञाः)

हे-शक्तभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१० ॥

सत्येन भावेन (वास्तवमूल्येन च) उत्कृष्टं संमानयिष्यामि (परमानाख्यं तोल्यपरिमाणं च) आत्मानं स्वकीयम्

श्वासं (वणिक्त्वं च) पूर्णं प्रवर्तयेयं हस्ते गृहीत्वा मालाम् ।

मध्ये विपणेः-आपणं आरोपितं निर्धनेन (मया)

हे-शक्तभिन्न-स्वामिन् ० ॥

कणिशं कणिशं मुष्टिबन्धं मुष्टिबन्धं हस्तपूरं हस्तपूरं आवसितस्थानेषु

कैवल्यात्मनि खले फलरूपं (धान्यं) निःसृता मुक्तहालनामकं-विशिष्टधान्यभेदं (मुक्तात्मफलं वा) ।

प्रज्ञायाः हीनता (यत्र) संपन्ना आधिक्ये-सति अस्ति न्यूनीभवन्

हे-शक्तभिन्न-स्वामिन् ० ॥

शौचादिनियमात्मिकासु जलनालिकासु अहिंसादियमात्मिकासु अल्प-क्षेत्रभूमिषु (निम्नोन्नतस्वभावासु)

समदृष्टयात्मक-जलं प्रवर्तय परिपूर्णम् ।

(येन) निष्कामात्मकृतकर्मभूमेः कल्पवृक्षाः संभविष्यन्ति

हे-शक्तभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-चिदाकाशात्मन् प्रदर्शय नित्यं सुखं स्वकीयम्

अन्वेषणार्थं लग्नः अस्मि पाताले ।

कुणिः अस्मि कफोणिना गर्तं अस्मि खनन्

हे-शक्तभिन्न-स्वामिन् ० ॥

योगात्मना अग्निना विना अस्मि ज्ञानात्मकं ओदनं पचन्

हे-योगेश्वर अस्ति-तव मूर्खस्य (मम) निमन्त्रणम् (तत्र भोजने)

(तत्सद्भावे ऽपि) अकस्मादेव कुरु-नाम-मे अनुग्रहं स्वकीयम्

हे-शक्तभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१५ ॥

दय-दन प्रापथ् कुह् प्रथ्-कैँसि बननय्
बान-रस्तु कर्म-ह्यूनु कुस् कंकाल् ।
बडि-भगवान व्वज़् म्य लद्त बान पनुनुय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
गंड-गंड् वुज़ छ्यम् श्राम्यन् पननय्
वर् दिम् इन्द्रचन्द्र कुख् दयाल् ।
दंग्नाव् व्वलंगिथ् कुख् ञ्यन् ग्वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
साद छ्यम् इच्छा कमारी नननय्
स्यंज़ साज़गरू सूज़िथ् संबाल् ।
वरूनस् सज़्ज़िवरिकिय् वर्तननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
शक्तिपात-सूत्य् बक्ति-बाव न्यथनन्यनय्
बक्य् कर् मैना-बाव् हिमाल् ।
ताह् खूलु वर्-दिनक्यन् वर्दननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
यफ् करू मनस् चिदानन्द-गननय्
तफ् गव् स्यद् अथि मठू ज़फ्-माल् ।
मस्य् करूनस् इथि प्रयम-मस्-च्यननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२२० ॥
मैनाय हिमाल पर्बुथ् कुह् वननय्
चक्रेश्वर् कुथ् चिज़गत्याल् ।

दैवात्मधनस्य प्राप्तिः अस्ति प्रत्येकस्य संभवन्त्येव

(अहं) पात्ररहितः (कुपात्रः) सत्कर्मभाग्यहीनः अस्मि दरिद्र-
पामरः ।

हे-महैश्वर्यशालिन् संप्रति मह्यं प्रेषय-नाम पात्रं (दयात्मकं) स्वकीयमेव

हे शक्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ग्रन्थयः (संबन्धाः) अधुनापि अस्ति-मे अपक्वानां सूत्राणामेव

वराख्यकर्तनं (वरं च) देहि-मे इन्द्र(यन्त्र)रूपप्रकाशस्वभाव
(हे-भगवन्) असि (यतः) परमदयालुः ।

द्विगुणीकुरु उल्लङ्घ्य असि त्रिभ्यः गुणेभ्य-एव

हे-शक्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ऋजुस्वभावा अस्ति-मे इच्छात्मिका कुमारी प्रत्यक्षीभवन्ती

सिद्धिं (ऋज्वीं च) प्रसाधिकां प्रेषयित्वा संस्कारय (ताम्) ।

वृतपूर्वाहं-तस्य समुद्गकस्य* वर्तनेन

हे-शक्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

परमानुग्रहोद्भूतेन भक्तिभावेन दिगम्बराणां (विनाभूतानां) (नः)

भक्तिं कुरु मेनका-भावं हिमालयम् ।

संबन्धनानि उद्घाटितानि वरप्रदानात्मनां वधूयोग्यवस्त्राणाम्

हे-शक्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

अवलम्बना कृता मनसः चिदानन्दघनेनैव

तपः संपन्नं सिद्धं हस्ते विस्मृता जपविधानमाला ।

उन्मत्त-इव कृतस्तेनाहं ईदृशेन प्रेमात्ममद्यपानेन

हे-शक्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२२० ॥

मेनां हिमालयपर्वतः अस्ति कथयन्

(अयं) संसारात्मचक्रेश्वरः अस्ति त्रिजगत्पालकः ।

---

* यत्र विवाहादौ कुङ्कुमादिचूर्णं वरपक्षैः संस्थाप्य वधूपक्षेषु तत्कालं समर्प्यते ।

सा़्रि देव् च़क्रस् फौ़्रि प्रदख्यननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥
कृष्णम् हर्म्वख म्वख् ह्राव् पनुनुय्
थपि खार्तन् प्यठ् सोहंस-बाल् ।
फौ़्रि फौ़्रि नेरि नेरि निर्नय-वननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय् माल् ॥ ५८ ॥

---

60. THE WOMEN COMPLAIN THAT THE BRIDE HAS NO ORNAMENTS ŚIVA CREATES GOLD, AND IT IS SHOWERED LIKE SNOW UPON THE BRIDE.

दयन् दयाय सूंत्य् ह्यंतु दय-बत ख्यंनु ।
ज़नानौ वनवन्-वांनिय अन्दर् वंनु ॥ १२२४ ॥
शख्य् थियि व्वलमनम् संसार् दार्य ।
गख़्यम् आसंज़् लाँकरन् राज़-क्रमार्य ॥
दहय् कथ् गय शिवनाथम् कनन्-मज़् ।
सुह् कुय्-ना सार्यनिय् वांतिथ् मनन्-मज़् ॥ १२२५ ॥
दंपुख् तंमि लाँकरन् क्याह् गय म्य वंनितोम् ।
सुह् कुस् ओशद् कुह् वंनिथंय् पकु़ म्य अंनितोम् ॥
व्यनथ् कंरुहम् महाराजा थविव् कन् ।
महार्यज़ लाँकरन् गय गहन तय् खन् ।
दंपुख् तंमि गहन तय् खन् कथ् छिह् वनन् ।
कनन् कंरितोम् कुवना कैंमि बनन् ॥

सर्वे देवाः चक्रस्य संचीर्णाः प्रदक्षिणेषु*

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अन्यकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यस्य हरमुखगिरौ मुखं प्रदर्शय स्वकीयमेव

हस्तावलम्बेन आरोपय-नाम पृष्ठे हंसबालाख्ये-मोहंसात्मयोग-भूमिकायां ।

पुनः पुनः अधित्यकासु निर्गमिष्यति निर्णयात्मवनेभ्यः

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ ५९ ॥

स्वर्णमणिवृष्टिवृत्तविवक्षया वृत्तान्तान्तरं प्रक्रामति ॥ ६० ॥

ईश्वरेण दयया (महामायया) सह आरब्धं विवाहविधुपयोगि-भोजनं भोक्तुम् ।

जन्यस्त्रीभिः गीतिवाख्याः मध्ये कथितम् ॥ १२२३ ॥

(यथा) शक्तिः आगमिष्यति उल्लसनं गृहस्थव्यवहारं धारयिष्यति ।

(तथा) योग्या-अस्याः भवितुं अलंकृतिः राजकुमारीरूपायाः ॥

इयमेव कथा संगता श्रीशिवस्य कर्णयोः ।

सः (हि) अस्ति-नाम सर्वेषामेव व्याप्नुवन् मनःसु ॥ १२२५ ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन अलंकृतिः किं-नाम भवति मां कथयत-नाम-माम् ।

तत् किं औषधं अस्ति कथयित्वैव प्रतीतिं मे आनयत-नाम-मे ॥

विज्ञप्तिः कृता-ताभिस्तस्य हे-महाराज निधास्यथ कर्णौ (शृणु) ।

महाराज्ञ्याः-कृते अलंकृतिः अस्ति आभूषणानि पुनः स्वर्णम् ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन भूषणानि पुनः स्वर्णं किं-वस्तु सन्ति कथयन्तः ।

कर्णयोः कुरुत-नाम-मे (श्रावयत) अस्ति-युष्माकं-न-किं कस्यापि प्राप्तियोग्यम् ॥

---

* अस्य प्रदक्षिणेन संसारचक्रप्रदक्षिणफलं संजायते इति ।

सुह् छ्वा अन् हिहु यिथु सुह् सन्दारि प्रानन् ।
छुह् क्याह् ग्वन् तथ् ब्रह् द्यथु स्वन् छुम् न ज़ानन् ॥
व्वपदु य्यलि कम् त अम्दन् द्यथु स्वलुलु गव् ।
हिवुय् ग्राह् त गदाह् व्वज़् अस्य करुनु प्यव् ॥ १२३० ॥
तिथुय् बुतराचू-प्यठ् व्वत्यथ् बनिन् स्वन् ।
हिविय् मारिय् बनन् अद् लूब-निग् प्यन् ॥
वनिथ् द्यथ् तस् बेपर्वायसंय् गय राय् ।
कंरून् गगराय् ज़ि गह्नस् किचू करिव् ज्याय् ॥
ह्यंतुन् स्वन-ग्रीन् वालुन् दारि-दार्य ।
गह्न वोतु वारिविकु राज़कमार्य ॥ ६० ॥

---

61. SONG OF PRAISE TO ŚIVA, ON ACCOUNT OF THE SHOWER OF GOLDEN SNOW.

स्वन-ग्रीन बुतराथ् बरनय् आय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२३४ ॥
मार्यनिय् गह्नंकि तमनाह् द्राय
ग्रंकरन् कैचाह् लाँकरन् चावू ।
डाय्-गज़् स्वनंकि खंति बूमिकाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२३५ ॥
ग्रनने आय् व्वज़् च्य बेपर्वाय
बडि दय थित अस्य द्याय-प्यठ् ।
दरि नय् लर्य फेरन् लर्य ज्याय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

सः अस्ति-किं अन्नं इव यथा सः जीवयति (स्वस्थीकरोति) प्राणान् ।

अस्ति को-नाम गुणः तस्य अहं ईदृक् सुवर्णं अस्मि न जानन् ॥

उत्पन्नं यदा अल्पं सुज्ञातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्यं संपन्नं ।

समानमेव राजा भिक्षुः च अधुना अस्माकं कर्तव्यः आपतितः ॥ १२३० ॥

तथैव भूतधात्र्यां उत्पन्नं भवतु सुवर्णम् ।

समानाः सर्व-एव भविष्यन्ति ततः लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्थमेव तस्य निर्भयस्य संपन्ना मतिः ।

कृता-तेन मेघनिर्घोष-इव-गर्जना हि भूषणादेः कृते कुरुत प्रदेशं ॥

प्रवृत्तं सुवर्णमयहिमं पतितुं धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजातं प्राप्तं श्वशुरगेहीयं (वरगेहीयं) राजकुमार्याः ॥ ६० ॥

सौवर्णहिमवर्षणवृत्तं गीतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णहिमेन भूतधात्री पूरणं समागता

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शंकरेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालंकृतिः अवरोपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाणं सुवर्णस्य अधिरूढं भूमिपृष्ठं

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३५ ॥

शरणार्थं समागता-वयं अधुना त्वां हे-निर्भय

हे-महन् ईश्वर आगच्छ-नाम अस्माकं दयासांमुख्यं ।

निरुद्धं-भविष्यति न-चेत् विरुद्धपातेन पतिष्यन्ति सद्मानि निवासस्थानानि

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ममदृंशिट्-सूंत्य् पय् ह्यंतु त्रश्नाय
वाज़न् छ्यह् राज़न् सूंत्य् कस्स कोमू ।
राज़-बाय-हिश्य द्राय चुज़ तय् दाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
खनुकुय् अवतार् दोरु खनशाय
खंति प्रथ्-शाय खनंकिय् डेर् ।
खश् गव् दुय् ईश्वर-इच्छाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
मार्यनिय् स्यद् गय मन-कामनाय
लूब् चंलु त कुम् कम् रुदु म्वहताज्
मोरुय् संसार् गव् कुज़ त्राय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
दय-दन आमवुनु कुह् मज़ू बावनाय
सुय् दन गंकु दमि-निश गैय् सेर् ।
अद मंगु सारिय् तिय् प्रज़ाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२४० ॥
कर्म-फल् व्यपदोवु दर्म-अद्दाय
लूब् य्यलि गंलु त मुह् पानय् चंलु ।
पर् त पान् यखमान् बोज़न आय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
लूब् कामि कृष्णम् कर्यम् व्यपाय
रुथ्-गंखचू-हज़्य शूबाय सूंत्य् ।

समदर्शनेन निवृत्तिः गृहीता तृष्णया

पाचकानां अस्ति राजभिः सह का क्रिया ।

राज्ञीसमानवेशाः निर्गताः (संपन्नाः) चेटाः पुनः दास्यः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सुवर्णस्यैव अवतारः धृतः सुनशानाम्नया-देव्या

(येन) अधिरूढाः प्रतिस्थानं सुवर्णस्य राशयः ।

अभीष्टं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सर्वेषामेव सिद्धाः संपन्नाः मनःकामनाः

लोभः अपगतः कश्च कस्य संस्थितः अधीनः ।

सर्व-एव संसारः संगतः एकस्यां अवस्थायाम्

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ऐश्वर्यधनं संभवत् अस्ति मध्ये भक्तेः

तदेव धनं अस्मदिष्टं अस्मात् संपन्ना-वयं तृप्ताः ।

अनन्तरं प्रार्थितं सर्वयैव तदेव प्रजया

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२४० ॥

कर्मफलं उत्पादितं धर्म्य-श्रद्धया

लोभः यदा विनष्टः मोहश्च स्वयमेव विनष्टः ।

परः स्वात्मा च एकरूपेण समीक्षणे आगताः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वंप्रत्यालापः) लोभं अपनयिष्यति कृष्णाख्यस्य करिष्यति-
तस्य उपायम्

त्वदीयायाश्चित्शक्तेः (स्वकीयायाः) शोभया हेतुभूतयम् ।

हावि तस् व्वलसुन् पनुनु ज्याय ज्याय
जै-जै भगवथ्-माथाय ॥ ६ १ ॥

---

62. THE GUESTS DECIDE TO CLIMB ON TO THE ROOFS OF THE HOUSES.

महामायाय प्रत्यख् होवु दर्शुन् ।
दुदलि-बदल् प्यवान् ओसु लाल-वर्शुन् ॥ १ २ ४ ३ ॥
करान् आसि पानवञ् संवाद् सारिय् ।
करिव् बा व्वञ् लर्यन् खसनचू तयारिय् ॥ ६ २ ॥

---

63. THE PEOPLE SHOVEL THE GOLDEN SNOW FROM THE ROOFS, AND FIND THAT THE ROADS ARE BLOCKED UP WITH IT. THEY LAMENT THE INCONVENIENCE OF THE UNIVERSAL WEALTH AND INDRA RECOMMENDS THEM TO ASK ŚIVA TO STOP THE FALL.

सम्मिवो लूकौ खन-शीन् वालव्
पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥ १ २ ४ ५ ॥
आंगनन् टँग् खति पथ् ह्यतु बालौ
कुठि-पोरन् खतु तालवन्-सूत्य् ।
दुर्गथ् चावू गथ् प्रावू जदालौ
पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥
शिव-नाथ स्वामियो दयु न-म चालव्
क्याह् बनि फ्रत्यौं त थालौ-सूत्य् ।
वथ् मत लगितन् प्यठ् बंगालौ
पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥

प्रदर्शयिष्यति तस्मै उल्लासं स्वकीयं स्थाने स्थाने

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ ६१ ॥

स्वर्णमणिमयवृष्टिपातवर्णनम् ॥ ६२ ॥

महामायया प्रत्यक्षतया प्रदर्शितं दर्शनम्

(येन) करक-रूपेण निपतन् आसीत् मणिवर्षणम् ॥ १२४३ ॥

कुर्वन्तः आसन् परस्परं संवादं (मन्त्रणं) सर्व-एव ।

कुरुत भोः अतो-ऽनन्तरं सद्म-पटलेषु आरोहणस्य सज्जनाम् ॥ ६२ ॥

लोकानां वृष्टिमनु संवादः ॥ ६३ ॥

समवेता-भवथ हे-लोकाः सौवर्णहिमं अधः पातयिष्यामः

पटलानि संपन्नानि परिपूर्णानि मणिभिः ॥ १२४५ ॥

अजिरेषु कूटानि आरूढानि (यथा) पश्चाद्भावः (पराजयः) गृहीतः पर्वतैः

कोष्ठकपुरेषु (गृहोर्ध्वपुरेषु) आरूढं (स्वर्णवर्षणं) पटलैः-संयुक्तम् ।

दुर्गतिः (दरिद्रता) परित्यक्ता गतिः प्राप्ता चण्डालविशेषैः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

हे-शिवनाथ स्वामिन् ईदृक् नहि-भोः शक्नुयाम

किं संपत्स्यति काण्डोलैः स्थालीभिः च ।

मार्गः (गमनार्थं) मा-नाम संयुक्तो-भवतु पृष्ठभागात् गृहोर्ध्वभागेभ्यः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

कम् कुन प्यो-मंतु कुछ्य संबालव्
क्याह् बनि साञ्जौ ज़ालौ-सूंत्य् ।
वान-वांलि वानन् गेय् दिथ् फालव्
पग्र् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥
इन्द्राज़न् तोर दितुनख् आलव्
क्याह् बनि तुहङ्गौ नालौ सूंत्य् ।
बूज़ितन् शिव-जौ अंबरम् ति डालव्
पग्र् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥
लोलुकु अंशु चाव् चालौ-चालौ
म्वक्र वाल् नेचक्यौ लालौ-सूंत्य् ।
कृष्णो ज़फ् कर् मालौ मालौ
पग्र् आय् बंरि-बंरि लालौ-सूंत्य् ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

---

64. THE EARTH FINDS THE WEIGHT OF THE GOLD INCONVENIENT.

वननि लंजू पृथिवी क्यथ पांठि दरय् बह् ।
दूथय्-पांठि वालि य्वदै क्याह् करय् बह् ॥ १२५१ ॥
वननि लंजू दय् स ज़गत्पालमंय् कुन् ।
पज़्या दमि हाल चावुनु लाल-वर्शुन् ॥ ६४ ॥

---

65. THE EARTH IMPLORES ŚIVA TO STOP THE FALL OF GOLD.

पालवंनि दमि हाल वथ् लगि बाल-बाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२५२ ॥

अल्पं (ईदृग्वर्षणं) नास्ति पतितं (येन) कोष्ठानि (धान्यावस्थिति-गृहविशेषाः) संस्करिष्यामः

किं संपत्स्यति अस्माकं चिन्तात्मशीतज्वरेण ।

आपणव्यवहारिणः आपणेषु गताः दत्त्वा कवाटबन्धनानि

पटलानि संपन्नानि ० ॥

इन्द्रराजेन प्रत्युत्तररूपेण दत्तं-तेन-तेभ्यः संबोधनम्

किं-नाम भविष्यति यौष्माकीनैः आक्रन्दनादैः ।

शृणोतु-नाम श्रीशिवः अभ्रस्य अपि निवृत्तिं-करिष्यामः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु परित्यज हस्तपूरतया (प्रस्तुतिपूर्णमात्रेण)

मुक्ता (इव) वृष्टिवत्-निपातय नेत्रान्तर्गताभिः तारकाभिः ।

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) हे-कृष्णाख्य शिवेति-जपं कुरु मालाभिः मालाभिः (निरन्तरतया)

पटलानि संपन्नानि ० ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

पृथिव्याः भविलापकथनम् ॥ ६ ४ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता पृथिवी केन-प्रकारेण स्थिरा-भविष्यामि अहम् ।

इत्थमेव वृष्टिपातो-भवेत् यदि किं-नाम करिष्यामि अहम् ॥ १२५१ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव सा जगत्पालकं-शिवं प्रति ।

योग्यमस्ति-किं अनेन प्रकारेण पातनीयं मणिवर्षणम् ॥ ६४ ॥

पृथिव्याः शिवं प्रति सदयं विज्ञापनं प्रस्तौति ॥ ६ ५ ॥

पालनकर्तः अनेन प्रकारेण अयनं संगंस्यति पर्वतशृङ्गेषु

बालभूताहं इयत् शक्नुयां (सहिष्ये) कियत् मणिवर्षणम् ॥ १२५३ ॥

च्याञ़ पालनाय सूत्य् बाल त्रिज़गत्पाल
चालवञ़् छ्यम् ब्रय् ज़गतुकु वार् ।
हिरण्याच् मारिय् खारूथम् पाताल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
दशभुज़ चाव कैचाह् अशञ़ चाल
नशि मा संसार् पश कोताह्
पालवनि दथि साल शूबा दमि हाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२५५ ॥
बय कास् हे मृत्युंज़य व्वञ़् निशकाल
जय शिव ओंकार छ्यम् च्याञ़् सय् ।
कम् कर्त खन-शौनस् दम्-संबाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
खंड खंड काशिय कश्मीर नैपाल
बक्रि च्यानि थावान् छिह् म्यय् प्यठ् पाद् ।
तिहन्दि पास कैलास-वास कास्तम् ज़ाल*
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
शुक्ल-रंग गंगजट दारवनि बूल-बाल
न्यथननि नंग नालमति रटहाय् ।
मंग क्याह् ज़्य टंग आयम् बोज़्तम् नाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥

---

* अन्यथा कैलासवासस्त्वमेकाकी अवशेषिष्यसे, कैलासोऽपि निमग्नो भविष्यतीति द्योत्यते

त्वदीयया पालनया हेतुभूतया हे-बाल हे-त्रिजगत्पालक

सहमाना अस्मि अहमेव जगतः भारम् ।

(विष्णुरूपेण) हिरण्याक्षदैत्यं हत्वा आरोपिता-त्वयाहं पातालात्

बालभूताहं इयत्० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दमूर्ते) निःसारयिष्यामि कियतीः अस्रुणः प्रसृतीः

विनष्टो-भविष्यति मास्वित् संसारः विषादं-करिष्यामि कियत् ।

हे-रक्षणशील ईदृशे निमन्त्रणे (उत्सवे) शोभिता-भविष्यामि-किम्
अनेन प्रकारेण

बालभूताहं इयत्० ॥ १२५५ ॥

भयं अपनय हे मृत्युञ्जय इतोऽनन्तरं हे-अविनाश

जय शिव ओंकारात्मन्, अस्ति-मे तव आशा ।

न्यूनतां कुरु-नाम स्वर्णमयहिमस्य (यथा) समाश्वस्ता-भविष्यामि

बालभूताहं इयत्० ॥

खण्डे खण्डे काश्यां कश्मीरेषु नेपालदेशे

भक्ताः तव निदधन्तः सन्ति ममैव पृष्ठे पादौ ।

तेषां हेतोः (निमित्तं) हे-कैलासवासिन् अपनय-नाम-मे दुःखात्मज्वरम्

बालभूताहं इयत्० ॥

शुक्लवर्णां गङ्गात्मजटां धारणशील ऋजुस्वभाव

दिगम्बरं नग्नमेव आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वां-नाम ।

प्रार्थयिष्यामि किमन्यत् त्वत्तः उद्वेगं आगताहं शृणु-नाम-मे उच्चैर्नादान्

बालभूताहं इयत्० ॥

थावरन्-मङ्ग् बडि-बल-सम्ति हिमाल*
स्वन-शीन-सूतिन् कावरान् छ्यस् ।
निचक्यौ लालौ कोताह् म्वक्क वाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
निश्चल कलमाल-दारवनि कलवाल
प्रीम-मसकिय् प्याल कृष्णस् च्याव् ।
मसितो अनि तस् अद बनि मतु-वाल
बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

---

66. THE GODS, DISTRACTED BY THE IMMENSE MASS OF THE GOLDEN SNOW PRAISE ŚIVA, AND CONFESS THAT THEY HAVE MORE THAN THEY REQUIRE.

वुक्रिय् स्वन-शीन् गैय् हैरान् सारिय् ।
वञोख् शंभो लगोयो पारि-पारिय् ॥ १२६१ ॥
शक्तिनाथो बक्थ्-दिनस् लगोयो ।
शक्ति-सूत्य् व्वलसन थिनसय् लगोयो ॥
अनाहत शब्दकि नादो लगोयो ।
पद्मपादो स्वदो सादो लगोयो ॥
ज़ितेन्द्रिय योगाभ्यासो लगोयो ।
ग्वसाञो जूगि संन्यासो लगोयो ॥
अबीद-बखच-हन्दि बावो लगोयो ।
प्रयवनि राम-सन्दि नावो लगोयो ॥ १२६५ ॥

---

* सहायार्थं हिमालयं प्रति कथयति ।

पर्वतादिस्थान-मध्ये महाबलिन् हे-हिमालय

सुवर्णमयहिमेन श्यामीभवन्ती (दुर्बलतया) अस्मि ।

नेत्रयोः कनीनिकाभ्यां कियत्प्रमाणानि मुक्तात्म(-अश्रूणि) वृष्टिवन्ति-
पातयिष्यामि

बालभूताहं इयत्० ॥

हे-निष्कलात्मन् मुण्डमाला-धारणशील स्वानन्दामृतपायिन् (मद्यप)

स्वप्रेमात्मासवस्य कंसान् कृष्णख्य(-ग्रन्थकृतः) पायय ।

मत्तता आगमिष्यति तस्य ततः भविष्यति उन्मत्त-इव

बालभूताहं इयत्० ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

पृथ्व्याः कीर्तितविज्ञप्तिस्तुतेरनन्तरं देवानां तत्काले यत्संपन्नं
तैश्च यद्वर्णितं तद्वर्णयति ॥ ६६ ॥

समीक्ष्य स्वर्णमयहिमं संपन्नाः विमनसः सर्व-एव ।

अकथयंश्च हे-शम्भो संयोजयिष्यामस्त्वयि स्वात्मोपहारम् ॥
१२६१ ॥

हे-शक्तिनाथ भक्तेः-दानस्य उपहारीभवेमत्वयि ।

शक्त्या-सह विकासभावं आगन्तुं उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अनाहतात्मनः शब्दस्य नादात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

पद्मसमानपाद सिद्ध साधो उपहारीभवेम-त्वयि ॥

जितेन्द्रियाणां योगाभ्यासरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विरागिन् योगिन् संन्यासिन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥

भेदरहित-भक्तेः भावरूप उपहारीभवेम त्वयि ।

परानन्दवत्प्रीतिजनक रामस्य (रामेति) नामात्मन् (नामवाच्य)
उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२६५ ॥

कमल-च़रनो मनकि खरनो लगोयो ।
अन्दर् हृदयकि खन्दर्-वनो लगोयो ॥
च़्यतकि चेतन सतकि संगो लगोयो ।
रंगन्-हन्दि रंग बेरंगो लगोयो ॥
शमिथ् संसार-वैरागो लगोयो ।
देहकि त्यागो सतकि रागो लगोयो ॥
अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।
मनकि गाशो खप्रकाशो लगोयो ॥
ज्ञानकि योगकि होशो लगोयो ।
फ़लिथ् हृदयकि पंपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥
असथ् चावित् सतकि दैर्यो लगोयो ।
सतू-ग्वन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥
दया-दमकि सुव्यचारो लगोयो ।
निराकारो निराहारो लगोयो ॥
शिव-प्रयमकि आनन्दो लगोयो ।
अमरनाथकि खच्छन्दो लगोयो ॥
कुनुय् आसिथ् बड्डस्वामो लगोयो ।
मनकि आरम श्रीरामो लगोयो ॥
दृच्छा गननस् प्रकठ्-बननस् लगोयो ।
च़्य बिय पानस्-कुनय् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥
देहच सूरचू करञ्-तगनस् लगोयो ।
देहस् मञ्ज़ स्वह् गक्षिथ् लगनस् लगोयो ॥

* दृच्छयेदं दृष्ट्वा पुनः स्वात्मनि लीनं करोषि इति भावः ॥

कमलसमचरण मनसः स्मरणरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अन्तःस्थ हृदयस्थ रुचिरवर्ण उपहारीभवेम-त्वयि ॥

चित्तस्य चेतनात्मक सत्यस्य सङ्गात्मक उपहारीभवेम-त्वयि ।

रागाणां (प्रकाराणां) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)
रागरहित (निष्प्रपञ्च) उपहारीभवेम-त्वयि ॥

शान्तिं-प्राप्य (शमप्राप्तिरनन्तरं) संसार-वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य त्यागरूप सत्यस्य रागरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ज्ञानस्य योगस्य (च) चैतन्यरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विकसितस्य हृदयस्य पद्मात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्यं परित्यज्य सत्यस्य धैर्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवेम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्य सद्विचारात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवेम-त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रेम्णः आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अमरनायक्षेत्रस्य स्वच्छन्दरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

एक-एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः विश्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम-त्वयि ॥

इच्छायाः प्रादुर्भावे प्रकटीभवनस्य उपहारीभवेम-त्वयि ।

तव पुनरपि स्वात्मानं-प्रत्येव आनयने उपहारीभवेम-
त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्य चित्रात्मतायाः विधानतज्ज्ञतायां उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य मध्ये मोहं अपयाय त्वत्संगीभवने उपहारीभवेम-त्वयि ॥

च़्य सांचौ रोज़नस् प्वरशो लगोयो ।
खरूप-दृष्टि-हन्दि हरशो लगोयो ॥
क़मार-सन्दि गणेश-सन्दि माल्यो लगोयो ।
ज़गथ् व्वत्यथ्-करन्वाल्यो लगोयो ॥
लगोयो ज़ुव् पनुनु अर्पन् करयो ।
करिथ् अर्पन् ज़ुवस् ज़िन्दय् मरोयो ॥
खबर् कति आसु दथु आसख् च़्ह् शिवजौ ।
पननि पानय्-मज़ु बासख् शिवजौ ॥ १२८० ॥
खबर् कति आसु छुख् च़्य् हनि-हनि-मज़ु ।
कुनुय् आसिथ् च़्ह् आसख् प्रथ्-कुनि-मज़ु ॥
महात्म च्यानि निश अ्सि ड्लिमतिय् आसि ।
च़्य कोसुथ् लूव् लूबन् व्लिमतिय् आसि ॥
खनुकु च़्लु लूव् दनुकु द्राव् तमन्ना ।
सपनु मोलुम् सोरय् कर् च़्ह् चमा ॥ ६६ ॥

---

67. THE PEOPLE PRAY TO ŚIVA FOR THE CESSATION OF THE SHOWER OF GOLD.

स्वगु ज़ोनु शिवरूफ् द्रगु ज़ोनु खन्
राय् कति आसु अस्य डाय्-गज़् प्यन्* ॥ १२८४ ॥
अस्य ओसु राज़सौ-हन्दु अन्दकार्
पान्नि म्वहरि कडहोन् राज़-क़मार् ।
खन वंप दिमहोस् सूत्य् अख् ज़्ह् मन्
राय् कति आसु अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ १२८५ ॥

* अस्य गज़-बंदि प्यन् इति पाठान्तरम् ॥

तव साक्षितया स्थितीभावस्य अन्तर्यामिन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

स्वीयरूपप्रदर्शनात्मन् हर्षरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

स्वामिकुमारस्य महागणेशस्य पितृरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

जगतः उत्पत्तिविधानकर्तः उपहारीभवेम-त्वयि ॥

प्रवृत्ता-भविष्यामस्त्वयि जीवस्य स्वकीयस्य समर्पणं विधास्यामस्त्वयि ।

कृत्वा समर्पणं जीवस्य जीवन्त-एव लीना-भविष्यामस्त्वयि ॥

विदितं कुत्र-नाम आसीत् ईदृशः स्याः त्वं श्रीशिवः ।

स्वात्मना स्वात्ममध्ये भासिष्यसे श्रीशिवः ॥ १२८० ॥

विदितं कुत्र आसीत् आस त्वमेव प्रत्येकप्रत्यंशमध्ये ।

एक-एव भूत्वा त्वं स्याः प्रत्येकवस्तुमध्ये ॥

माहात्म्यात् तव सकाशात् वयं उल्लङ्घ्य-स्थिताः (विपर्ययं-गताः) आस्म ।

त्वया अपनीतस्त्वया लोभः लोभेन परिवृता-एव आस्म ॥

स्वर्णस्य विगतः लोभः धनस्य निर्गतं (फलितं) औत्सुक्यं (प्रयोजनम्) ।

संपन्नं विदितं सर्वमेव कुरु (नाम अस्माकं) त्वं क्षमाम् ॥ ६६ ॥

लोकप्रवृत्तिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

सुलभं ज्ञातमस्माभिः शिवरूपं दुर्लभं ज्ञातं सुवर्णम्

ज्ञप्तिः (शङ्का वा) कुत्र आसीत् (नासीत्) अस्माकं सार्धद्वि-
दण्डमानं पतिष्यति (स्वर्णवर्षणम्) ॥ १२८४ ॥

अस्माकं आसीत् आधिराज्यस्य मोहान्धकारः

पञ्चशः सुवर्णमुद्रा(दान-)पूर्वकं विस्वच्यामस्तां राजकुमारीम् ।

स्वर्णस्य रूप्यस्य अदास्याम-तस्यै संयुक्तं एकं द्वौ (वा) चत्वारिंशत्सेटक-
मित(मन्)मानम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२८५ ॥

शिवनाथ खग् साँपन् छिह् काँपन्
दरि नय् ज्यल् लर्य लर्य-फेरन् ।
ब्रन् प्यैय् बोञ्र प्यय बरन आय् वन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
वानी वञ्रमचू आसू वीदन्
श्रूचु गव् खन् तमि पान् छुह् श्रोचन् ।
सूर बन्यनय्-प्यठ् अज़् छुह् डोलन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
बय कास् दय अस्य द्राव् अर्मान्
इह् वुछिय् लक्ष्मी ति गय हैरान् ।
इछि मायाय निश स छ्यह् मन्दछन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
नाव-किनि बूज़िमति आसि अस्य लाल
राज़स् सानिस् आसू अख् माल् ।
ठ्द-ठ्द आंगनन् मञ्ज छिह् डोलन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
खतुमत अन्दकार् व्यथु राज़न्
व्यचि कुस् म्यचि-खत स्वगु गव् खन् ।
राज़-कमारन् चंवि कुस् कन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ १२८० ॥
आपदा छ्यह् ताप-सूत्य् गलि कति खन्
वाप कति बुतराचू फल् नेरन् ।

हे-शिवस्वामिन् प्रसन्नः भव, स्मः (वयं) कम्पमानाः

निरोधो-भवेत् (वर्षणस्य) नचेत् शीघ्रं सद्मानि विपर्ययेण-निपतिष्यन्ति ।

वृत्तविशेषाः-व्रन्-नामानः निपतिताः ब्रोज़नामानः (छायावृक्षाः) पतिताः परिपूर्णानि संपन्नानि वनानि

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

वाणीयं कथिता आसीत् वेदब्रह्मणा

शुद्धं (स्वभावतः) अस्ति स्वर्णं तेन देहः अस्ति शुन्धन् (शुद्धिभाक्) ।

भस्मनः कूटेष्वेव अधुना अस्ति अपरिचयार्हं (सुलभतयानादरणीयम्)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

भयं अपनय हे-ईश्वर अस्माकं निर्गतं (लब्धं) औत्सुक्यं (लभ्यं)

इदं अवलोक्य लक्ष्मीः अपि संपन्ना मुग्धा ।

ईदृश्याः द्रव्यसंपत्तेः सकाशात् सा अस्ति लज्जमाना

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नाममात्रेण श्रुतानि आसन् अस्माभिः रत्नानि

राज्ञः अस्मदीयस्य आसीत् एका माला ।

राशिरूपेण अजिराणां मध्ये सन्ति (रत्नानि) अपरिचेयानि (अनादरार्हाणि)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

अधिरूढः (विहितस्थितः) (द्रव्य-)अन्धकारः उत्तीर्णः (नष्टः) राज्ञाम्

स्वात्मनि-मितो-भविष्यति कः मृत्तिकातो-ऽपि सुलभं संपन्नं स्वर्णम् ।

राजकुमाराणां व्यत्यति (कुण्डलादिभूषणार्थं) कः (न कोऽपि) कर्णौ (कर्णरन्ध्रं विधास्यति)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२९० ॥

आपद्रूपं अस्ति (यत्) आतपेन विनङ्क्ष्यति (प्रस्तुत्य) कुत्र सुवर्णम्

बीजवापेन कुत्र भूमिपृष्ठात् फलानि उत्पत्स्यन्ति ।

प्रान् क्यथ-पाठि नवि ब्वि नय् अन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
सूरमति पंपोश्-हिवि च्यानि पाद्
अस्य छ्या खबर् दमि शंखचू आसि साद् ।
नूर् आसि सूर् तय् सूर् आसि स्वन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥
न्यथ् च्य् सथ्-च्यथ्-आनन्दगन्
कृष्णस् पादन् कुन् थव् मन् ।
कुन्दन् स्वन् छ्यस् सथ् सुम्रन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज़् प्यन् ॥ ६७ ॥

---

68. MAHADÉVA ASKS THEM WHY THEY ARE FRIGHTENED. THEY REPLY THAT THE EARTH IS COVERED WITH GOLD AND WILL NOT PRODUCE FRUIT. MOREOVER, THERE WILL BE NO LONGER ANY DISTINCTION OF RICH AND POOR. HE DIRECTS THE WIND-GOD TO COLLECT THE GOLD IN A HEAP. THIS IS DONE AND THE WORLD IS RESTORED TO ITS FORMER CONDITION.

असान् असान् लज्योख् वनने सदाशिव् ।
मंगुव लह्य वारयाह् स्वन् वुज़ क्याह् प्यव् ॥ १२८४
स्थाह् खश् सांपनुस् तुहज़न् ब्रह् लहरन् ।
स्दुय् वनितोम् व्वज़ क्वि क्याज़ि चहरन् ॥ १२८५
गण्डिथ् गुलि तस् दपुख् दय् हे महेश्वर् ।
हरे-हर कर् दया बुतराचू चह् वकू थर् ॥
क्वि काँपन् ताप-सूतिन् गलि-ना स्वन् ।
न्यबर् बुतराचू फल् क्यथ-पाठि नेरन् ॥

प्राणसमूहः केन-प्रकारेण अतिशयीभवेत् (वृद्धिं यास्यति) उत्पत्स्यति नचेत् अन्नम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

हे-भस्ममलिताङ्ग पद्म-सदृशौ त्वदीयौ पादौ

अस्माकं अस्ति-किं प्रवृत्तिः ईदृशेन सामर्थ्येन (युक्तः) स्यात् साधुः ।

तेजःपुञ्जः स्यात् भस्मरूपं पुनः भस्म स्यात् स्वर्णरूपम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नित्यं त्वमेव हे-सच्चिदानन्दघनात्मन्

कृष्णाख्यस्य पादद्वयं (त्वदीयं) प्रति निर्धेहि (निधापय) मनः ।

अतिशुद्धं स्वर्णं अस्ति-तस्य सैव (तादृशी त्वत्पादयोः) स्मरणमाला

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ ६७ ॥

इत्थं वृत्तस्तुतीः संश्रुत्वा महादेवस्य वृत्तं प्रस्तौति ॥ ६८ ॥

हसित्वा हसित्वा प्रवृत्तस्तान्प्रति वक्तुं श्रीमहादेवः ।

प्रार्थितं-युष्माभिः युष्माभिः अतिशयेन स्वर्णं अधुना कियत् (अल्पमेव) पतितं (तद्वर्णम्) ॥ १२९४ ॥

अत्यन्तं प्रसन्नः संपन्नो-ऽहं यौष्माकीनासु अहं स्तुतिगाथासु ।

आर्जवेन (सत्यतया) कथयत-नाम-मां अतः-परं स्य कुतो-नाम बिभ्यन्तः ॥ १२९५ ॥

बद्ध्वा अञ्जलीन् तस्मै प्रत्युक्तं-तैः इदमेव हे महेश्वर ।

हरिरूप-हर कुरु दयां भूतधात्रग्राः त्वं उद्भूतं (निमग्नं च) कम्पं (प्लुतं च)॥

स्मः कम्पमानाः आतपेन नङ्क्ष्यति-स्वित् सुवर्णं (इतीच्छामः) ।

बहिः भूतधात्रग्राः फलानि केन-प्रकारेण उद्भविष्यन्ति (निर्गमिष्यन्ति) ॥

हिविय् सारिय् बनन् अद मानि कुस् कस् ।
स्यठाह् प्येमति छिह् पायस् बस् करिव् बस् ॥
करिव् ज़ीवन्-हन्दुय् बचनुकु व्यपायाह् ।
ज़गथ् रक्षनचू कडिव् नञ् विष्णु-मायाह् ॥
व्यनथ् बूज़िथ् अमरनाथन् असुनु ह्यतु ।
तिथय् आकाश-प्यठ अवरन् वसुनु ह्यतु ॥ १३०० ॥
वनुन् वाव-लूकपालस् दाञ् दाञ् ।
वटुनु ह्यह् खन-शौनस् शौन-माञ् ॥
वटिथ् सोरुय् करिथ् थव् ज्यम यख्-ज्याह् ।
बन्यस् सुमौर-पर्बुथ् क्याह् छुह् पर्वाह् ॥
वनिथ् इथ् तस् दितुन् त्यूतु बल् त ज़ोरय् ।
अकिस् चन-मात्रसय् मञ् वटुन् सोरुय् ॥
अकिस् सातस् अन्दर् पृथ्वी सपञ् नञ् ।
फरागथ् ज़ीव-ज़ाचून् वार साँपञ् ॥
स्यदिस् सादस् थिह् दपुहस् तिय् करुनु प्योस् ।
ज़गथ् साँपनु तिथुय् सोरुय् थिथुय् ओसु ॥ १३०५ ॥
कृष्ण् लीला परिय् बोज़ुस् ग्वसाञ् ।
सुमौरस् दितु बज्यर् दच्छाय च्याञ् ॥
मनस् अञ् वार पक् संसार-ठाञ् ।
ज्ञानुकु खन् दिह् ब्वजू-सरतलि साञ् ॥ ६८ ॥

समानवृत्तयः सर्वे-एव भविष्यन्ति ततः मंस्यति कः कं (संमानयिष्यति सेव्यसेवकभावेन) ।

अत्यन्ततया पतिताः-स्मः (शरणं) स्मो-वयं चेतनां अलं कुरुत अलम् ॥

कुरुत-च जीवानामेव जीवनस्य उपायमात्रम् ।

जगतः परिपालनस्य निष्कासयत (आविष्कुरुत) प्रत्यक्षां वैष्णवीं (व्यापकरूपां) मायाम् ॥

(इत्थं) विज्ञप्तिं (तेषां) श्रुत्वा अमरनाथेन हसितं आरब्धम् ।

तथैव (तत्कालमेव) आकाशात् मेघजालेन अवतरितुं (अदर्शन-भावाय) आरब्धम् ॥ १३०० ॥

कथितं-तेन वायुदेवाय-लोकपालाय अंशमात्रेण अंशमात्रेण ।

वेष्टयितुं (गोलाकारतया संपादयितुं) आरभस्व स्वर्णमयहिमस्य हिमानीः ॥

वेष्टयित्वा सर्वमेव विधाय निधेहि राशिरूपं एकस्मिन्देशे ।

भविष्यत्यस्य सुमेरुपर्वतरूपं किं-नाम अस्ति भयम् ॥

कथयित्वा इदमेव तस्मै विस्रष्टुं-तेन तावन्मात्रं बलं वीर्यम् च ।

(यथा) एकस्य क्षणमात्रकालस्यैव मध्ये वेष्टयित्वा-स्थापितं-तेन सर्वमेव॥

एकस्य क्षणमात्रस्य अन्तरकाले पृथिवी संपन्ना प्रकटा (निर्लेपा) ।

निश्चिन्तता जीवजातीनां सुष्ठु संपन्ना (यथा) ॥

ऋजुस्वभावाय साधवे यत्किञ्चित् कथितं-तैस्तस्मै तदेव कर्तव्यं आपतितं-तस्य।

जगत् संपन्नं तादृगेव सर्वमेव यादृगेव आसीत् (पूर्वम्) ॥ १३०५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वमुपदर्शोक्तिः) कृष्णाख्यः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यति-तव शृणु-तस्य यतीन्द्र ।

सुमेरुपर्वतस्य विस्रष्टुं औन्नत्यं (उत्कृष्टत्वं च) इच्छया तव ॥

मनसः समानीता सुष्ठु प्रतीतिः सांसारिकमायाजालविशेषेण ।

ज्ञानरूपं सुवर्णं देहि (कुरु) बुद्ध्यात्मरीतिरूपधातुविकारस्य अस्म-त्संबन्धिनः* ॥ ६८ ॥

---

* योगिन एव जटात औषधिं निष्कास्य रीतिधातोः स्वर्णसंपादनसामर्थ्यम् इति गम्यते । तस्य सर्वं तद्वृत्तं लोकानुरूपमासीत् । वास्तवतः सो ऽक्षरो ऽच्युतः कूटस्थश्चिदा-नन्दस्वभावो विगतमायाप्रपञ्चो वरीवर्ति ।

69. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA THE OMNIPOTENT.

यक्षि च्याज़ दाज़ दाज़ वच्य खन-शौन-माज़ ।
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥ १३०८ ।

नंग कुस् लंगुमंतु मञ्ज़ प्यववज़ शाज़
ज़ंग छ्यम् न क्यथ-पाठि पक मंझिलस् ।
अंगहौनिस् म्य आन् करनाव् गंगवाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥

न्यशब्वंदु कंरुनस् मायाय-हज़्य ठाज़
फ्रक-फोत गंज़ूरुम् द्वक-रुद्रस् ।
म्वक्र कुम्-बासान् ज़गतच सेलाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥ १३१० ।

संकल्प-चूर् मञ्ज़ मच्य न्यंद्र्य म्याज़
अंज़् वासना ह्यथ् कुह् संज़् ज़ागन् ।
गंड थव् च्यथ् दन मञ्ज़ मन हंमियाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥

बावंकि पोग् आंसि पक्षि-हज़्य पूशाज़
राग-द्वेश-राज़्य वति लूट-नौनस् ।
राज़योग-राज़ आय् मञ्ज़ अदालंचू च्याज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥

तश्रा त ममता मौलिथ् मान्माज़
माज्य-कोर्थ मेज्यम् खानदारस् ।

सर्वसामर्थ्यं शिवं प्रति ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ६९ ॥

इच्छया त्वदीयया अंशं अंशं* वेष्टिताः स्वर्णहिमान्यः
हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य आरकूटस्य (अज्ञानरूपस्य) कुम-नाम सुवर्णं (स्वात्मज्ञानप्रकाशरूपम्) ॥ १३०८ ॥

नग्नः अस्मि संलग्नः मध्ये पतन्त्याः हिममिश्रमहाजलवृष्टेः
जङ्घे स्तो-मम नैव केन-प्रकारेण गमिष्यामि गन्तव्यप्रयाणकम् ।
अङ्गहीनस्य मे स्नानं विधापय गङ्गाजलेन
हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

विगतबुद्धिः कृतस्तेनाहं मायात्मिकाविद्यायाः वागुराविशेषेण
रिक्त-काचमुक्ता† संकलिता-मया पूर्णप्रवालस्य ।
'सन्ति-हि-मुक्ताफलान्यमूनि' (इत्थं) भासते-मे जगद्रूपस्य मृन्मय-तुच्छप्रायमुक्तारूपस्य-वस्तुनः
हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१० ॥

संकल्पात्मा-चौरः मध्ये गाढायाः निद्रायाः मदीयायाः
अन्यां वासनां सह-कृत्वा अस्ति स्तेयार्थं जागरूकः ।
ग्रथितं निधेहि चैतन्यरूपं धनं मध्ये मनोरूपे रूपकनिधाने‡
हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

भक्त्यात्मकानि पुष्पाणि आसन् श्रद्धात्मिकायाः पौष्पिक्याः
(यानि) रागद्वेषात्मिकया-राज्ञ्या मार्गे (एव) विलुण्ठ्य-नीतानि-तया-तस्याः ।
हे-राजयोगेण-देदीप्यमान आगता-वयं मध्ये न्यायालयस्य तव
हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

तृष्णा ममता च संयुज्य अन्योन्यस्पर्धया
मातृकन्ये संगते(मिलिते)-मे गृहस्थधर्मिणे-मह्यम् ।

---

* षड्भ्यामितं मानं दाञ् ॥
† रिक्तक्षत्रिमशिलाद्रवोद्भूतसूक्ष्ममुक्ताप्रतिबिम्बजातम् एतदस्तीति।
‡ 'थैली' इति नाम्नि रूपकादिनिधानकर्पटमयबन्धनविशेषे ।

संतोशुकु खन् न्यूहम् दाज़ दाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥
गंड् कुह् सुमीर-सूत्य् ज़ाज़-मालाय साज़
सुमीर् कुख् च़्य् तय् मालि-फलि छिह् देव् ।
अमि सुमरज़्-फिरज़ सौव् च्याज़ माज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥
कृष्णस् आन् शिव-शखच़-हन्दि प्रथम-पाज़
माज्य-भवाज़-हन्दि पास करनाव् ।
तमि पाज़ पपि तस् परमानन्द-दाज़
हा ग्वसाज़ साज़ सर्तलि कर्त खन् ॥ १३१५ ॥ ६८

---

70. HIMĀLAYA'S JOY AND GRATITUDE TO VIṢṆU FOR BEING ŚIVA'S BEST MAN.

ब्रह् क्याह् वन तति लूकन् हाल् कियु गव् ।
बनिथ् यति ओसु महाराज़ औ-सदाशिव् ॥ १३१६
ब्रह क्याह् वन तति लूकन् कियु सपनु मन् ।
बन्यो-मतु ओसु यति भगवान् यजमन् ॥
स्यठाह हिमाल् य्यलि खश्-हाल् माँपनु ।
करनि लगु आर्ती नारायणस् कुन् ॥
करुम् च्याज़य् दयाय-सूत्य् दयु कार् ।
परय् लीला करय् बावुकु नमस्कार् ॥ ७० ॥

संतोषात्मकं सुवर्णं नीतं-याभ्यां-मत्तः अंशं अंशं (निखिलमेव)

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

ग्रन्थिः अस्ति सुमीरनाम्ना-वृहेत्फलेन (सुमेरु-पर्वतेन च) ज्ञानात्ममालायाः अस्मदीयायाः

सुमेरुः असि त्वमेव पुनः मालाफलात्मानः सन्ति देवाः ।

अनया जपमालया (स्मृति-)परिवर्तनया कीर्तनाः-सेवाश्च त्वदीयाः सम्मताः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यं स्नानं शिवशक्त्यात्मसम्बन्धिना प्रेमजलेन

स्वशक्तिभूतमहामायायाः गौरवेण कारय ।

तेन जलेन पङ्क-भविष्यति तस्य परमानन्दावाप्तिरूपं-धान्यम्

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१५ ॥ ६९ ॥

अनन्तरं वृत्तोपयोगिव्यवहारं वर्णयति ॥ ७० ॥

अहं किं-नाम कथयिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां चरित्रं कीदृक् सम्पन्नम् ।

भूत्वा (तु) यत्र आसीत् महावररूपः श्रीसदाशिवः ॥ १३१६ ॥

अहं किं कथयिष्यामि (वर्णयितुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां कीदृक् (आनन्द-पूर्णं) सम्पन्नं मनः ।

सम्भूतः आसीत् यत्र श्रीविष्णुः यजमानः (वरपत्न्येषु प्रधानः) ॥

अतिशयेन हिमालयः यदा प्रसन्नावस्थः सम्पन्नः ।

कर्तुं प्रवृत्तः करुणात्मिकां-कीर्तिस्तुतिं नारायणं प्रति ॥

कृतं-मया तवैव दयया ईदृक् कृत्यम् ।

पठिष्यामि-ते स्तुतिं करिष्यामि-ते भक्तियुतं नमस्कार-मात्रम् ॥ ७० ॥

---

71. HIMĀLAYA PRAISES VIṢṆU FOR HIS MERCY AND FOR HIS INCARNATIONS, ESPECIALLY THAT OF KṚṢṆA.

गोकुलानन्द गोविन्द गोपालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२० ॥
मधु-कैटभ् मारवंनि द्वद-चूरय्
मन-मञ्जलिस् मञ्जू करय् गूर-गूरय् ।
पूतना-गालवंनि* त्रिजगत्पालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
यादव-कलंकि माधव रामय्
हे-निर्मल निष्कल निष्कामय् ।
गूरि-बालकन् स्लूत्य् मारवंनि कालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
राधाकृष्ण च्यय् नादाह् लायय्
श्रीधर प्रीम-स्वर मुरली वायय् ।
रोज़् श्याम बोज़् साम-वीदच तालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हृदयस् मञ्जू बसवंनि न्यथ् लसवंनि
असवंनि असवंनि गरुडस् खसवंनि ।
नालमति रटहाथ् मो दिम् डालय्
नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हनि हनि मञ्जू आसवंनि वासुदेवय्
रासमंडल् खेलवंनि कृष्ण-जीवय् ।

* गोपीनाथ बाल इति पाठान्तरः ॥

इत्थं निराकारतया श्रीनारायणं स्तुत्वा पुनरपि साकारावतार-
कीर्तिगाथाभिः स्तौति हिमालयः ॥ ७१ ॥

हे-गोकुलानन्द (गवां वाचां वानन्दपरिणाम) हे-गोविन्द गोपाल-भोः
हे-नादबिन्दुरूप परमानन्द नन्दनन्दन ॥ १३२० ॥

मधुकैटभात्म-दैत्य-विनाशन दधिहर
मनोरूप-बालोपयोगिदोलाशकटस्य मध्ये कुर्यां-नाम लालनाम् ।

हे-पूतनाख्यराक्षसीविनाशक त्रिजगत्पालक
हे-नादबिन्दुरूप० ॥

यादवकुलस्य (तदुद्भूत) हे-माधव राम-भोः
हे-निर्मल निष्कल निष्काम-भोः ।

गोपाल-बालकैः सह प्रवर्तक प्लुतादिक्रीडानाम्
हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-राधया-तदाख्य(स्वशक्त्याभिन्नरूप) कृष्ण त्वद्विषयमेव दूराह्वानं प्रक्षिप्यामि
हे-श्रीधर प्रेमस्वरेण वंशीं वादयेयम् ।

आतिष्ठ श्यामसुन्दर शृणु सामवेदस्य तालाः
हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हृदयस्य मध्ये वास्तव्य-भोः नित्यं जीवनशील
स्मितस्वभाव स्मितस्वभाव गरुडस्य आरोहणशील ।

आलिङ्गनेन गृह्णीयां-नाम-त्वां मा-नाम देहि-मे उपेक्षणानि
हे-नादबिन्दुरूप० ॥

अंशस्य अंशस्य मध्ये वर्तमान हे-वासुदेव
रागात्मरासक्रीडां क्रीडनशील हे-श्रीकृष्ण ।

न्यथ् बासवंनि सथ् दमि कलि-कालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२५ ॥
पंकज़ तनि वैज़यन्ती मालय्
तर्ज़ अकि नाॅलि तय् मोज् दुबालय् ।
संथ छिय् वलिथ् बसंत-दुशालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
केशव शिव-रूंप नारायणय्
वंनि दिथ् नंनु गोख् बिंद्राबनय् ।
च्यंनु ह्यंतु च्योनु प्रयम-मस् प्याल प्यालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
विदुर-जुवुनुय् गर य्यलि चाखंय्
बावनाय-सूंत्य् ख्योथ् सिवुमंतु हाखंय् ।
कति गोख् तति कोरवन्-हन्दि सालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
द्रौपदिय अकि कृष्ण-नाव-सूंत्य् श्यामय्
पैद-गैय् तस् तौति बंसत्र् ज्यामय् ।
यौति कंडिस् दुर्योधननंय् नालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
च्याज़ मायाय-सूंत्य् मज़ु द्वारकाय
मथुराय-हज़ु छिश्य लर्य तय् ज्याय ।
पैद-गय अकि दम मज़ु कमि हालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३३० ॥

नित्यं भासमान सत्यरूपेण अस्मिन् कलियुगकाले-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३२५ ॥

कमलवद्विकासमानायां तनौ वैजयन्ती-नाम माला

भङ्ग्या एकया उरोलम्बमाना (यया) पुनः शोभा द्विगुणा ।

हे-सोधो सन्जि-ते वसितानि पीतवर्णानि राङ्कववस्त्राणि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-केशव शिवस्वरूप नारायण-भोः

मार्गणानि दत्त्वा (कृत्वा) प्रकटः संपन्नस्त्वं (सद्योगिनां) वृन्दावनस्थाने ।

पातुं आरब्धमस्माभिः त्वदीयस्य प्रेमरसस्य आसवं कंसैः कंसैः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

विदुराख्यस्य-पाण्डुराजभ्रातुः (स्वभक्तस्य) सद्म यदा प्रविष्टस्त्वम्

भक्तिभावेन (तेनोपनीतं) भुक्तं-त्वया जलमात्रे-ऽर्धपक्वं शाकम् ।

कुतो-नाम गतस्त्वं (न गतः) तत्र कौरवाणां निमन्त्रणे-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवराज्ञ्याः) एकेन कृष्णेति-नाम-सम्बोधनेन हे-श्याम

समुत्पन्नानि तस्याः तावन्ति वस्त्राणि कुर्पासकानि (च) (उत्तराधर-वस्त्राणि) ।

यावन्ति निष्कासितानि-तस्याः दुर्योधनेन गलमार्गेण शरीरात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

तव मायया (सामर्थ्येन) मध्ये द्वारकायाः

मथुरायाः समानरूपशोभानि गृहाणि पुनः प्रदेशाश्च ।

समुद्भूतानि एकस्य निमेषकालमात्रस्य मध्ये केन (अलौकिकेन) प्रकारेण

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३३० ॥

अज़ामिल् द्राव् बंडु बाग्यवानंय्
न्यचिविस् ओसु तस् नाव् नारानंय् ।
मरन-विज़ि फूरु तस् तिय् निश्क़ालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
श्रीभगवान् कुख् पान प्रथ्-शाय
कुस् वोतु कुस् वाति च्याज़ माथाय ।
स्वकलाव् अस्य इमि मुहने ज़ालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
कृष्णस् शिव-रूंप दर्शुन् दित च़्य्
सुय् च़्य् च़्य् सुय् केवल कुख् न ज़्य् ।
श्याम प्रबात-रूंफ् हाव् तस् कालय्
नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ ७१ ॥

---

72. VIṢṆU IS PLEASED. LED BY NĀRADA, ALL UNITE IN PRAISING HIM.

त्वता बूज़िथ् स्यठाह् खश् गोस् केशव् ।
सुह् दामोदर् सुह् विश्वंभर सुह् माधव् ॥ १ ३ ३ ४ ॥
सपज़ स्यद् सार्थनिय् मन-कामनाय ।
दपान् आसिस् दह् कंरु च्याज़य् दयाय ॥ १ ३ ३ ५ ॥
तिथय् नारद्-जुवन् सेतार वोयुन् ।
दथय् पांठि नाद-ब्यन्दस् नाद् लोयुन् ॥
पद्म-पादस् स्यदस् सादस् दितुन् नाद् ।
करुम् प्रसाद् च़्ह् कुख् सादन्-हंन्दुय् साद् ॥ ७२ ॥

अजामिलाख्यः (पापवृत्तो ब्राह्मणः) निर्गतः (सम्पन्नः) महान् भाग्यशाली-एव*

(यस्य) पुत्रस्य आसीत् तस्य नाम नारायण-इति ।

(यस्मात्) मरणकाले मुखात्प्रवृत्तं (अतिप्रेमतया) तस्य तन्नाम (नारायणेति) हे-निष्काल

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

श्रीभगवान् असि-त्वं स्वयं प्रत्यक्स्थाने

कश्च पर्याप्तः कश्च पर्याप्स्यति तव मायाम् ।

उन्मोचय अस्मान् अस्मात् मोहस्य जालात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्याय शिवाभिन्नस्वरूपेण साक्षात्कारदर्शनं देहि- नाम त्वमेव

स-एव त्वमेव त्वमेव स-एव केवलात्मा असि न द्वयम् ।

हे-श्यामसुन्दर (सायंकाले च) प्रभातरूपं (शुक्लवर्णशिवस्वरूपं) (प्राभातिक- रूपं च) प्रदर्शय तस्मै ह्यस्तने-दिवस-एव (हे कालात्मन् वा)

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ ७१ ॥

मध्यवृत्तवर्णनम् ॥ ७२ ॥

इत्थं-स्तुतिं (हिमालयात्) श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः सम्पन्नस्तस्य केशवः ।

सः दामोदरात्मा स-एव विश्वम्भरः स-एव माधवः ॥ १३३४ ॥

सम्पन्नाः सिद्धाः सर्वेषामेव मनसो-ऽभिलाषाः ।

कथयन्तः आसन्-तं इदं (सर्वं) विहितं तवैव दयया ॥ १३३५ ॥

तथैव (तत्काले) नारदर्षिणा वल्लकी वादिता-तेन ।

इत्थमेव प्रकारेण नादबिन्द्वात्मकस्य (शिवाभिन्नविष्णोः) दूराह्वानं दत्तं- तेन (प्रवर्तितं-तेन) ॥

कमलचरणस्य सिद्धात्मनः साधोः दत्तं-(कृतं)-तेन सम्बोधनम् ।

कुरु-मे प्रसादं त्वं असि साधूनामपि साधुः (संसेव्यः) ॥ ७२ ॥

---

* यतस्तस्य त्वन्नाममात्रेण मोक्षप्राप्तिर्भूता इति भावः ॥

73. HIMĀLAYA AGAIN PRAISES NĀRĀYAṆA.

सत्यरशन्-हंन्दि सज़्जनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३३८ ॥
निर्ग्वनय् निरञ्जनय्
अथ् रूपस् ब्वह् क्याह् वनय् ।
कुख् च़्य् साक्षी च़्यथ्-च़ेननय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
यन-प्यठ गोस् च़्यथ्-निग़ छ़्यनय्
ज़ीवतस् मञ्ज़ आसंय् ह्यनय् ।
च़न्नुल् गोस् मरन ज़्यनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३४० ॥
तोठहम् नय् अकिय् च़नय्
वासनायन् मञ्ज़ कति छ़्यनय् ।
यिथुय् ओसुस् तिथु बिय बनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
सोनु सादन् कुह् विनय् त प्रनय्
च़ेनवनि छ़िय् च़्यय् मञ्ज़ मनय् ।
सूत्य् व्यचार सतू-ग्वनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
च़्य शिव-रूपस् लगय् पारी
मूल-तल कुख् निराकारी ।
वनि यिवान् कुख् मञ्ज़ मनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

हिमालयः श्रीनारायणं स्तौति ॥ ७३ ॥

हे-सत्पुरुषाणां (प्रधान) सज्जन

हे सच्चिदानन्दघनात्मन् ॥ १३३८ ॥

हे-निर्गुण निष्कल्मष

अस्य (त्वदीयस्य) रूपस्य अहं किं-नाम वदिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि कीर्त्यादिकम्) ।

असि त्वमेव सात्तिरूपः चिच्चैतन्यात्मा

हे सच्चिदा० ॥

यत्-कालात् सम्पन्नो-ऽहं त्वत्त-एव प्राप्तभेदः

प्राणिदशायाः मध्ये समागतो-ऽस्मि बन्धनाम् ।

चञ्चलः सम्पन्नो-ऽहं मरणात् जन्मना

हे सच्चिदा० ॥ १३४० ॥

संतुष्टो-भविष्यसि-मम न-चेत् एकस्मिन्नेव क्षणमात्रे

दुर्वासनानां मध्ये कुत्र भिन्नो-भविष्यामि ।

यादृगेव अभवं तादृक् पुनः भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

अस्माकं साधनं (साधुभ्यश्च) अस्ति विनयः च प्रणयः

हे-चैतन्यस्वभाव स्मः तवैव मध्ये मनसः ।

सहभूतं विचारेण सत्त्वगुणेनैव

हे सच्चिदा० ॥

त्वयि कल्याणस्वरूपे लगिष्यामि-त्वयि स्वात्मोपहारेण

वस्तुतः असि-त्वं निराकार-एव ।

उपलक्षणे आगच्छन् असि मध्यतः मनस-एव

हे सच्चिदा० ॥

म्वच़्रावतम् पथ्-कुन् सथ्-च़्यथ्
च्यावनावतम् आनन्द-अम्रृथ् ।
तमि च्यनय् च़्यय् हिहु बनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
च्रिय-वानिय च्रिलोच़नय्
वनवनय् बूज़ुथ् कनय् ।
अद बुतराथ् बरूथ् खनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १ २ ४ ५ ॥
च़्यथ् विमर्श़् कुख् ज्योति-रूफथ्
हृदयस् मज़् प्रज़्लान् दीफथ् ।
सूर्य प्रज़्ल्योव् अमि प्रज़्लनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
शक्तिय सूत्य् आख् व्वलसनय्
हन-वनय् निरञ्जनय् ।
लद्त कृष्णस् सुय् दय-दनय्
हे सथ्-च़्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
सतुकु खर् बूज़िथय् खश् गोस् सद्ग्वर्
प्रश्न् बूज़िथ् व्वत्तर् करूनस् बराबर् ॥ ७ ३ ॥

---

74. ŚIVA GIVES RELIGIOUS INSTRUCTION TO NĀRADA, RECOMMENDING INWARD ASCETICISM WHILE LIVING OUTWARDLY A WORDLY LIFE.

सज़्जन् बन् मन् कर् कैलासय्
बसितिय-मज़् वन्वासय् रोज़् ॥ १ २ ४ ८ ॥

अवशेषय-नाम-मे अन्ततः सत्यस्य-चैतन्यं (सच्चिदानन्दात्मकत्वं वा)

पायय-नाम-मां आनन्दात्मकममृतम् ।

तेन पानेनैव त्वयैव सदृशः अहं-भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

स्त्रीणां-वाण्या हे-त्रिलोचनाभिन्न

गीतवाणीशब्दैः श्रुतस्त्वया कर्णाभ्याम् ।

ततः भूतधात्री परिपूरिता-त्वया स्वर्णेनैव

हे सच्चिदा० ॥ १३४५ ॥

चित्तस्य विमर्शरूपः असि ज्योतिःस्वरूप-एव

हृदयस्य मध्ये जाज्वल्यमानः दीप-इव ।

सूर्यः अदीपिष्ट अनेन प्रदीपनेनैव (प्रकाशेन)

हे सच्चिदा० ॥

स्वशक्त्या सह आगतस्त्वं उल्लासम्

अकस्मादेव (हंसशब्देन वाण्या च) हे-निरञ्जन ।

प्रेषय-नाम (विसर्जय) कृष्णस्य (ग्रन्थकृतः) तदेव ऐश्वर्यधनं (अभेदात्म-
तयासुविज्ञानात्मकम्)

हे सच्चिदा० ॥

सदात्मानं स्वरं श्रुत्वैव प्रसन्नः सम्पन्नस्तं-प्रति सद्गुरुः ।

प्रश्नं श्रुत्वा उत्तरं कृतं-तेन-तं-प्रति पूर्णरूपम् ॥ ७३ ॥

महादेवस्य नारदं प्रत्युपदेशः ॥ ७४ ॥

सज्जनः भव मनः कुरु कैलासात्मकम्

जनपदप्राय-मध्ये (वसतिषु वर्तमानोऽपि) वनवासीव आतिष्ठ ॥ १३४९ ॥

च़त्तुकुय्-बस् मल् वल् अतलासय्
साद-प्रक्रूच़ संन्यासय् रोज़ ।
ओं शिव शंभो कर् अव्यासय्
बसितिय-मज़ू वन्वासय् रोज़ ॥ १३५० ॥
विशय-त्यागुकु दर् माग-मासय्
सत्संगुकुय् व्यपवासय् कर् ।
आत्म-तीर्थ मन् नाव् मोह-मस् कासय्
बसितिय-मज़ू वन्वासय् रोज़ ॥
पान् पर्ज़नाविथ् पान म आसय्
सर्व-संकल्पन् ग्रासय् कर् ।
तल्-प्यठ् चाविथ् चाव् तल्वासय्
बसितिय-मज़ू वन्वासय् रोज़ ॥
श्री-कृष्ण-महाराजन् ख्यूलु रासय्
गोपिय शुराह् सासय् ह्यथ् ।
बाल-ब्रह्मचारिथ् तोति नाव् द्रासय्
बसितिय-मज़ू वन्वासय् रोज़ ॥
महामाया ह्यथ् रक्वुनु दासय्
शिवनाथ् हृदया वासय् कुय् ।
तोति तस् नाव् द्राव् साद-संन्यासय्
बसितिय-मज़ू वन्वासय् रोज़ ॥
कृष्ण अन्दरिमि त्याग मल् सूर्-सासय्
न्यबरिमि राग व्वासय् कर् ।

चैतन्यात्मभस्म परिमलयन् वस्त्र कौशेयवस्त्रविशेषम्

साधुप्रकृत्या संन्यस्तसर्वव्यवहारः समातिषु ।

ओं शिव शम्भो (इति) कुरु अभ्यासं (नित्योच्चारकरणेन)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५० ॥

सर्वविषयत्यागात्मकस्य अनुतिषु (स्थिरो भव वा) माघमासस्य (व्रतं व्रते वा)

सत्सङ्गरूपमेव उपवासं (अनशनव्रतं) कुरु ।

आत्मान्वेषणात्मतीर्थे मनः स्नापय मोहात्मकेशान् लुञ्चय

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

स्वात्मानं उपलक्ष्य स्वयं (देहाभिमानितया) मा-नाम भूयाः

सर्वान्संकल्पान् ग्रासरूपान् कुरु (ग्रासीकुरु) ।

अध-ऊर्ध्वरूपं (व्यवहारं) त्यक्त्वा परित्यज मनो-भीतिं (मूर्खात्मिकाम्)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

(यथा) श्रीकृष्णमहाराजेन क्रीडिता रासलीला

गोपीनां षोडश सहस्रं सह-कृत्वा ।

कुमार-ब्रह्मचार्येवेति तथापि नाम ख्यातीभूतं-तस्य (तथैव)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

महामायां (स्वशक्त्यात्मिकां पार्वतीं) सह-कृत्वा पालयन् दासान्

शिवनाथः हृदये-एव वास्तव्यः अस्ति ।

तथापि तस्य नाम ख्यातं साधु-संन्यासीति

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

कृष्णाख्य आन्तरेण त्यागेन (अन्तःकरणैस्त्यागवान् भूत्वा) परिमलस्व भस्म-रेणुसमूहमेव

बाह्येन रागेण (बाह्यवृत्त्या रागीभूत्वा) उल्लासं कुरु ।

शुकदेवस् द्रय् वनिथ् गव् व्यासय्
बसितिय-मञ्ज् वन्वासय् रोज़् ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

---

75. THE GUESTS PREPARE TO DEPART. GRATITUDE OF ALL, INCLUDING VIṢṆU FOR THIS INSTRUCTION.

करनि लगि नेरनचू सारिय् तयारी ।
संबालनि लगि पनञ् पनञ् सवारी ॥ १३५६ ॥
विष्ण्-जी व्यथु क्कच्च-क्यथ् ह्यथ् सदाशिव् ।
स ब्वद् कति अन वन तति हाल् कियु गव् ॥
प्राबाथाह् श्यामरूफ् ह्यथ् क्कच्च-क्यथ् द्राव् ।
ज़नानौ वनु गटि-मञ्ज् गाश् है आव् ॥
तिकुय् मैनावती वानी वनान् आसू ।
कनन् अन्दर् गक्कि्य् मुक्ती बनान् आसू ॥ ७५ ॥

---

76. MĒNAKĀ'S SONG OF GRATITUDE.

सुबहकि पोशनूल रतु कुख्-बोलान्
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ १३६० ॥
शिवनाथ कथ च्याञ् अमृथ् छ्यह् हारान्
तिमनय् कथनय् थवुमतु च्यथ् ।
आसू कुम् दोरमतु अमृत-दार्य
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
महाराज़ सूत्य्-सूत्य् राज़-क्कमार्य
तोत ज़न् द्राख् वन्-हार्य ह्यथ् ।

शुकदेवाय इदमेव प्रोच्य गतः व्यासः

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

अथातः प्रक्रान्तवृत्तं विवृणोति ॥ ७५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ताः निर्गमनस्य सर्व-एव सज्जनाम् ।

सज्जनादिना-संस्कर्तुं लग्नाः स्वकीयां स्वकीयां अश्वादिवाहनानि ॥ १३५६ ॥

श्रीविष्णुः समुत्थितः अङ्कमध्ये गृहीत्वा श्रीशिवम् ।

तां मतिं कुतः आनयिष्यामि कथयिष्यामि तत्र वृत्तं (अनुत्तरानन्दस्य) कीदृक् सम्पन्नम् ॥

प्रभातरूपं (अवदातसद्विकासात्मकं शिवं) सायाह्नात्मश्यामवर्णः (कृष्णः) गृहीत्वा अङ्कमध्ये निष्क्रान्तः ।

जन्यस्त्रीभिः कथितं तासिस्वमध्ये प्रकाशः अङ्गं समागतः ॥

तादृशीमेव मैनावती वाणीं कथयन्ती आसीत् ।

कर्णयोः अन्तः गत्वा मुक्तिः सम्पद्यमाना आसीत्* ॥ ७५ ॥

मेनकोक्तां तत्कालयोग्यां गौतिवाणीं प्रस्तौति ॥ ७६ ॥

हे-प्रभातकालिक जीवजीवपक्षिन् रुचिरं विरवीषि

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः पक्षद्वारस्य (एकतात्मद्वारे च) पृष्ठे (स्थिता) ॥ १३६० ॥

हे-शिवनाथ कथाः त्वदीयाः अमृतं सन्ति प्रस्रवन्त्यः

तास्वेव कथासु निहितं (मया) चित्तम् ।

आस्यं अस्ति-मया सन्निहितं अमृतधारायै

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

महावरस्त्वं सहचारिणीं राजकुमारीम्

शुकः इव निष्क्रान्तस्त्वं वनशारिकां धृत्वा ।

---

* तस्या या वाणी कर्णमध्ये गच्छन्त्यासीत् सा मुक्तिदात्री बभूव इति भावः ॥

कन् यवु कथि च्याञ़ मन् गव् तार्य
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
चिबुवन-राज़ अमि यज़्य कार्य
सैलस् नेर् चाकवार्य-क्यथ् ।
ग्रालमार् बनावम् मनच वार्य
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
अतगत पान च्यय् पत-पत लार्य
कृष्ण् संसारस् लायिथ् लथ् ।
सथ् छ्यस् च्याञ़् न्यथ् सथ् व्यचारे
बोज़ान् छ्यसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ ७६ ॥

---

77 THE AUTHOR PRAISES VIṢṆU, WHO STANDS AS FATHER OF THE BRIDEGROOM.

होश पोशनूल यव् कन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३६५ ॥
राधा-कृष्ण कृष्णजी वन्
लोल अशिच-दारि लो-लो ।
रंग-किनि तसि हिहु बन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
ग्वड कर् मन् बिन्द्राबन्
अद नेर् बरि त दार्य लो-लो ।
श्याम-रूफ् वुछ् हन्-हन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

कर्णः निहितः कथायां त्वदीयायां मनः संपन्नं-नः आसक्तम्
शृणवती अस्मि-त्वत्तः० ॥

त्रिभुवनराजरूप अनया अत्युच्चया ग्रीवया (अनुत्तरैश्वर्येण)
संचारार्थं निर्गच्छ नौकाविशेषे* (चतुरवस्थात्म-प्रणवरूपे च) ।

शालमार्-नामकं-काश्मीरोद्यानविशेषः संपादितो-मया मनोरूपायाः वाटिकायाः
शृणवती अस्मि-त्वत्तः० ॥

आगमगमरूपेण (कन्यादायविशेषेण च) स्वात्मना त्वामेव अन्वनु धाविष्यति
कृष्णाख्यः संसारे प्रक्षिप्य लक्षाघातम् ।

आशा अस्ति-तस्य त्वदीया नित्यं सत्यात्मत्वं विचारयिष्यति
शृणवती अस्मि-त्वत्तः० ॥ ७६ ॥

सभ्यसत्तमं वरपित्रात्मभूतं विष्णुमभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ७७ ॥

समाधानेन हे-जीवजीवात्मपत्तिरूप (श्रीविष्णो च) निधेहि कर्णौ
वाणीरूपायाः वन्यशारिकायाः (मेनाया इति भावः) अति
हार्दिन† ॥ १३६५ ॥

हे-राधा-ऽवियुक्त-कृष्ण श्रीकृष्णेति उच्चरस्व
प्रेम्णा (युक्तया) अस्रुणो-धारया (व्याप्तमुखः सन्) लोलो-इति-
उत्तरेण-संबोध्य ।

रागेण (वेगेण च) तेनैव सदृशः भव
वाणीरूपायाः० ॥

प्रथमं कुरु मनः वृन्दावनात्मकम्
ततः निर्गच्छ द्वारात् पक्षद्वारात् च लोलो इत्युत्तरं संबोध्य‡ ।

श्यामसुन्दररूपं पश्य अखिलात्मतया
वाणीरूपायाः० ॥

---

* यस्यामेकपार्श्वे राजोपयोग्यप्रासादगृहं ततोऽन्यन्नौवाहकार्थमेव स्थानं वर्तते ॥

† अतिहार्दिन संबोधनार्थकं लोलो इति पदमस्ति ॥

‡ स्वमनः स्थिरीकृत्य श्रीकृष्णविहारभूम्यात्मकं विधायेन्द्रियद्वारा विषयान्भजेति भावः ॥

च्याव् वौद-कामदौनि थन्
बंख्चू-हन्दि चड-वार्य लो-लो ।
च्यथ् बन् आनन्द-गन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
नित्य वृंचू-गोपीयन्
कंरुमंतु कुह् मन् तारि लो-लो ।
व्यापख् श्रीवासुदेवन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
प्रीम-सूंत्य् कर् मन् रुक्मण्
नाद् लायुस् प्यारि लो-लो ।
बक्ति-बाव-सूंत्य् एख् बनि द्वन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७० ॥
ब्वद्-यशोदा छ्यस् ललवन्
मोह-पूतनाय मारि लो-लो ।
यक्ति बबि द्वद् च्यन् सज्जन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
बक्तिय-मञ्जु बन् अर्जुन्
रथबान् सुय् लारि लो-लो ।
गलि पान कूद-दुर्योधन्
वांनिय वन्-हार्य लो-लो ॥
मन-वाज्य कृष्ण-नाव् खन्
दैर्य-अलमास्-तारि लो-लो ।

धुक्त्व वेदात्मकामधेनोः स्तनौ (स्तन्यं)

भक्त्यात्मकेन दोहनकलशविशेषेण नाम ।

पीत्वा (तत्) भव आनन्दघनः

वाणीरूपायाः० ॥

नित्यं वृत्त्यात्मिकानां गोपीनाम्

कृतं (येन) अस्ति मनः निरुद्धावस्थतयात्युत्सुकं नाम ।

सर्वव्यापकेन श्रीवासुदेवेन

वाणीरूपायाः० ॥

प्रेम्णा कुरु मनः रुक्मिणीरूपम्

आह्वानं प्रक्षिप-तस्य (कुरु-तस्य) हे-प्रियेति नाम ।

भक्तिभावेन ऐक्यं भविष्यति द्वयोः

वाणीरूपायाः० ॥ १३७० ॥

(येषां) बुद्धिरूपा-यशोदा अस्ति-तं लालयन्ती

(तेषां) मोहात्मपूतनाराक्षसीं हनिष्यति-सः नाम ।

रागेण स्तनात् पयः पास्यन्ति सज्जनाः

वाणीरूपायाः० ॥

भक्त्यां भव अर्जुनः

रथवाहकः स-एव अनुसारी-भविष्यति नाम ।

विनङ्क्ष्यति स्वयं क्रोधात्मा-दुर्योधनः

वाणीरूपायाः० ॥

मनोरूपोर्मिकायां कृष्णेति-नाम खनस्व

धैर्यात्मवज्रमणितूलिकया नाम ।

माज्य यिम् राज़ तस् ह्वि ज़्यन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥*
खटि खटि कुह् नन् बासन्
अन्द्रिमि छ्यप-कार्य लो-लो ।
च़्यथ् वुज़मलि गट कासन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
वृन्दावनुकुय् वन्
मन् म्योनु व्वच़ारि लो-लो ।
सञ़ ज़न् लगि च़रनन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७५ ॥
दास् यति रास् खेलन्
व्यास् नारदु ति लारि लो-लो ।
बोलनावन् शुकदेव् ज़न्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
योगियौ बूगिथ् बूगन्
वनुहस् ब्रह्मचारि लो-लो ।

---

* मन-वाज्य छ्यण-नाव् खन्
दैर्य-अलमास्-तारि लोलो ।
किसि-प्यठ् कुस् गोवर्धन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
हिंसाय कंसस् मारन्
सूत्स-दार्य तर्-वार्य लोलो ।
माज्य यिम् राज़ तस् ह्वि ज़्यन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ इति पाठान्तरम् ॥

(एतादृशाः) मातुस्तादृश्याः ये (त एव) राजानः तस्य सदृशाः जनिष्यन्ति

वाणीरूपायाः० ॥

(येषां) गूढं गूढं अस्ति प्रकाशं भासमानम्

अन्तःस्थितेन ससंभ्रमगूढव्यवहारेण नाम ।

चैतन्यात्मिकायाः विद्युतः तामिस्रं अपनयिष्यन्ति

वाणीरूपायाः० ॥

वृन्दावनस्यैव (वृन्दावनरूपं) वनम्

मनः मदीयं उच्चरिष्यति नाम ।

(यत्) हरित्तृणं इव लगिष्यति चरणयोस्तस्य

वाणीरूपायाः० ॥ १३७५ ॥

भक्ताः यत्र रासलीलां क्रीडिष्यन्ति

व्यासः नारदः अपि अनुधाविष्यति नाम ।

उच्चारयिष्यन्ति (दासास्तान्) शुकदेवः इव*

वाणीरूपायाः० ॥

योगिभिः भुक्त्वा भोगान् (सांसारिकान्)

कथितस्तैस्तस्य ब्रह्मचार्यव नाम ।

---

* शुकदेववत्तान्भक्तान्नित्यकीर्तनरतान्मुक्तिभाजश्च विधत्ते ॥

निर्मल् निष्क्रल् निर्व्वन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
कृष्णस् तोठ् विष्णुर्पन्
न-त दृति क्याह् लारि लो-लो ।
ज़ाञ् मञ्ज़ तस्-ति सोहम् अन्
वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ ७७ ॥

---

78. ANOTHER SONG OF MĒNAKĀ IN PRAISE OF VIṢṆU, DETAILING THE EXPLOITS OF THE YOUTHFUL KṚṢṆA.

बालक-अवस्थाय लगयो ब्वह्
मन-मञ्ज़लिस् मञ्ज़ करय् हो-हो ॥ १३७८ ॥
बाल-कृष्ण क्राल मारान् यितमो
गोपाल नंद-लाल सूत्य् नितमो ।
श्याम प्रीम-दृद् दाम-दाम च्यतमो
मन-मञ्ज़लिस् मञ्ज़ करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
चिज़गत्पाल नालमति रटयो
पूतनाय गालवनि क्रच्य ह्यमयो ।
दृद-थञ्जि-चूर गूर-गूर करयो
मन-मञ्ज़लिस् मञ्ज़ करय् हो-हो ॥
यशोदानंद पत-पत यिमयो
गोपीनाथ आलव् दिमयो ।
राग् कुम् च्योनुय् ज़ाग् ह्यमयो
मन-मञ्ज़लिस्-मञ्ज़ करय् हो-हो ॥

निर्मलः निष्कलः निर्गुण-इति

वाणीरूपायाः० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वाभिप्रायोक्तिः) कृष्णाख्याय तुष्टो-भव विष्णवर्पणं (विष्णु-प्रीत्यर्थदानेन)

अन्यथा इह-संसारे किं-वस्तु अनुगतं-भवेत् (सारभूतमस्ति) नाम।

ज्ञानस्य मध्ये तस्यापि सो-ऽहं-रूपं प्रकटय

वाणीरूपायाः० ॥ ७७ ॥

पुनरपि विष्णवाभिमुख्येन कीर्तिगीतीः प्रस्तौति।

मेनाया एव पुनरुक्तिः ॥ ७८ ॥

बालकावस्थायां (तदनुरूपतायां) उपहारीभवेयं-तव अहम्

मनोरूपबाललालनशकटस्य मध्ये कुर्यां-ते वात्सल्यलालनाविशेषम्* ॥ १३७९ ॥

हे-बालकृष्ण प्रुतानि ददन् (आघ्नन्) आगच्छ-नाम-मम-सांनिध्यम्

हे-गोपाल नन्दनन्दनरत्न सह-कृत्य नय-नाम-माम्।

हे श्याममूर्त प्रेमात्मस्तन्यं पायं-पायं पिब-नाम-मत्तः

मनोरूपशटकस्य मध्ये० ॥ १३८० ॥

हे-त्रिजगत्पालक आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वाम्

पूतनारात्तस्याः विनाशक अङ्के गृह्णीयां-त्वां (तद्वत्)।

दुग्धनवनीतमूषकानुकारिन् सवत्सलवागुच्चारणं-लालनाविशेषं कुर्यां-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-यशोदाया-आनन्दकर्तः अन्वनु आगच्छेयं-त्वाम्

हे-गोपीस्वामिन् प्रीत्याह्वानानि दास्यामि-ते।

अनुरागः अस्ति-मे तवैव अवेक्षां धारयिष्यामि-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

---

* एतत्करणेन बाल एव स्वपितीति बोध्यम् ॥

भज गोविन्द गोविन्द करयो
असवंनि गिन्दवंनि ज़िन्द मरयो ।
बंडि दय च्याज़ बाल-खेल खरयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
दय अवतार् ह्यनसंय् लगयो
देवकिय निश ज़्यनसंय् लगयो ।
श्री-कृष्ण नाव् प्यनसंय् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
वसुदेवनिस् निनसंय् लगयो
गोकुल् ह्यथ् यिनसंय् लगयो ।
यशोदाय द्वद्-च्यनसंय् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥ १३८५ ।
श्याम-खन्दर वरनस् लगयो
जमुनाय मंज़ि तरनस् लगयो ।
नाश-रंस्ति बाश-करनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
पूतनाय दाम्-दिनसंय् लगयो
दाम् दिथ् प्रान् ह्यनस् लगयो ।
प्रयमंचू थंज़् ख्यनसंय् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
श्याम-रूंप ज्याम पैरनस् लगयो
कामदौन रक्कनि नेरनस् लगयो ।

भज गोविन्दं भज-गोविन्दमिति-स्तोत्रेण-स्तुतिं कुर्यां-ते

हे-स्मितमुख क्रीडनशील जीवदवस्थायामेव मृत-इव-भवेयं-त्वामनु ।

हे-महेश्वर तव बाल-क्रीडाः स्मरिष्यामि-तव*

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-ईश्वर अवताराणां धारणस्यैव उपहारीभवेयं-तव

देवक्याः सकाशात् जन्मग्रहणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

श्री-कृष्णेति नाम पतनस्य (नियमस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

वसुदेवराजस्य (स्वगृहादन्यत्र गोकुले) नयनस्य उपहारीभवेयं-तव

गोकुलं-प्रति गृहीत्वा आगमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) यशोदायाः स्तन्य-पानस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८५ ॥

श्यामतया-सुन्दरस्य वर्णस्य उपहारीभवेयं-तव

यमुनानद्याः मध्यभागात् तरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

हे-अविनाश बालभाषणानां-करणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

पूतनारात्तस्याः स्तन्यपानकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

स्तन्यपानं कृत्वा प्राणानां आकर्षणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

प्रेम्णोपहृतस्य नवनीतस्य भोजने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-श्यामरूप (दिव्य)उत्तरीयवस्त्राणां वसनस्य उपहारीभवेयं-तव

क्रोमधेनूनां पालनाय निर्गमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

---

* बालक्रीडा एव त्वदीयाः परमानन्ददायिन्य इति ज्ञेयम् ॥

गूरि-ग्रुरि ह्यथ् फेरनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
बैँसरी-शब्द् चावनस् लगयो
गोपी बोज़नावनस् लगयो ।
दय-लोल् गंज़्रावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
गूरि-गरि मन् मेलनस् लगयो
गेलनस् ठठ-करनस् लगयो ।
रास-मंडुल् खेलनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
इन्द्रस् क्रूद्-गालनस् लगयो
अन्न-रंस्तु रूद्-वालनस् लगयो ।
गोकुलंकि लूख् पालनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
गोवर्धन् दारनस् लगयो
कह किस्य-प्यठ् खारनस् लगयो ।
राचस् त दैत्य् मारनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
ग्रुरि खटिथ् थवनावनस् लगयो
वंक्रि चूरि निवनावनस् लगयो ।
बिय तिथिय् बनावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥

गोपालबालकान् सह-कृत्वा (तव) संचारस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्थो० ॥

वंशकशब्दस्य प्रचारणस्य उपहारीभवेयं-तव

गोपस्त्रियः (तत्)श्रावणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तासां) ईश्वरभक्तेः उपचयकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्थो० ॥

गोपालगृहेषु मनसः संमेलनस्य उपहारीभवेयं-तव

(तत्र गोपीनां) अनुकरणस्य उपहासकरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

रासक्रीडार्थमण्डल-संपादनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्थो० ॥ १३९० ॥

इन्द्रस्य क्रोधविनष्टीकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

निरन्तरतया वर्षणनिपातनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

गोकुलवास्तव्यानां लोकानां पालनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्थो० ॥

गोवर्धनपर्वतस्य धारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

तस्य-पर्वतस्य कनिष्ठाङ्गुल्यां आरोपणे उपहारीभवेयं-तव ।

राक्षसानां दैत्यानां च मारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्थो० ॥

गोपबालकानां गूढं निधापने उपहारीभवेयं-तव

वत्सानां चौर्येण नायने (ब्रह्मणो द्वारा) उपहारीभवेयं-तव ।

(प्रतिरूपेण) पुनरपि (तेषां वत्सबालकानां) तादृशानां समुद्भावने उपहारी-भवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्थो० ॥

ब्रह्मा मन्दछावनस् लगयो
ग़्लि गंडिथ् वदनावनस् लगयो ।
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
यशोदा पत-लारनस् लगयो
थ॑क्रा॑विथ् प्रारनस् लगयो ।
गंडनस् कल दारनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥ १३९५ ॥
आँगन॑कि कुलि चावनस् लगयो
देवता बनावनस् लगयो ।
आका॑ग्रि वुफनावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
अक्रूर् ग्वत दावनस् लगयो
पाज़्रि-म॑ज़्रि तन् नावनस् लगयो ।
आश़्र् वुछनावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
कंसान्तक क्रूद-निश़् शमयो
पंपोश़-पादन् मीठि दिमयो ।
न्यथ् च्योन् च़रनाम्ट॑थ् च्यमयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥
कृष्ण आ॑सू मुच़रावनस् लगयो
विष्ण विश्वरू॑फ् हावनस् लगयो ।

ब्रह्मणः लज्जापने उपहारीभवेयं-तव

अञ्जलिं बद्ध्वा (प्रकोष्ठद्वयं संबद्ध्य) (तस्य) रोदनविधापने उपहारीभवेयं-तव ।

परमेशात्मकृष्णकीर्तिस्तुतेः (तद्द्वारा) गापने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

यशोदायाः अनुधावने उपहारीभवेयं-तव

(तां) श्रान्तां-विधाय प्रतीक्षणे उपहारीभवेयं-तव ।

(तया) ग्रथित्वा (स्थापनार्थं) शिरसः (तद्वन्यनार्थं) धारणे (नम्रीकरणे) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३९५ ॥

अर्जिरस्थानीययोः वृक्षयोः पातने उपहारीभवेयं-तव

देवस्वरूपौ (तौ) संपादने उपहारीभवेयं-तव ।

आकाशमार्गेण उड्डापने (तयोः) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

अक्रूरस्य निमज्जन-दापने उपहारीभवेयं-तव

जलमध्ये तनोः स्नापने उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) आश्चर्यस्य प्रदर्शने (तस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कंसान्तक क्रोधात् शान्तो-भवेयं-तव-नाम

पद्मपादयोः चुम्बनानि दद्यां-तव-नाम ।

नित्यं तव चरणनिर्णजनजलामृतं पिबेयं-तव-नाम

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कृष्ण (ग्रन्थकृत् च) मुखस्य उन्मोचने उपहारीभवेयं-तव

हे-विष्णो विश्वरूपस्य (तन्मध्यतः) प्रदर्शने उपहारीभवेयं-तव ।

यशोदा मच़्रावनस् लगयो
मन-मज़्लिस् मज़् करय् हो-हो ॥ ७८ ॥

---

79. THE AUTHOR TAKING AS HIS TEXT THE PARTING EMBRACE BETWEEN VIṢṆU AND ŚIVA, EXPLAINS THAT VIṢṆU AND ŚIVA ARE ONE.

विश्वम्भर् ह्यथ् विश्वेश्वर् लगु पकाने ।
हलम् बरि बरि लगिस् तुलसी छकाने ॥ १४०० ॥
पकान् निश्कल् कच्छ ह्यथ् द्राव् निर्मल् ।
छकान् आसिस् लयौ-यठि ब्यल् त मादल् ॥
हरस् साँपनु हरिः केशव् बन्योव् शिव् ।
अद्वैत-रूप नारायण् प्रखटु गव् ॥ ७९ ॥

---

80. THE AUTHOR ADDRESSES PRAISES TO ŚIVA AND VIṢṆU AS ONE.

ओं-सच्चिदानन्दगन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०३ ॥
शम-दम तोठ् दम-दम ओं तोठ्
सत्संगकि समागम तोठ् ।
सत्प्वरशन्-हन्दि सज्जन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
एक अनेक-मुख अकि चन तोठ्
शिव-शक्ति-रूप द्वय लचन तोठ् ।
त्रय-गुन-संस्थि त्रय-लोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०५ ॥

(तेन) यशोदायाः उन्मादने (मोहविधाने) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ ७८ ॥

अङ्के शिवं कृत्वा विष्णोर्याचावर्णनमुखेन तदैक्यं निरूपयति ॥ ७९ ॥

विश्वम्भरः (विष्णु) (अङ्के) गृहीत्वा विश्वेश्वरं(श्रीशिवं) प्रवृत्तः परिक्रमितुम् ।

वस्त्राग्रभागान् (०भागेषु) आपूर्य आपूर्य (पूर्णीकृतानि) लग्नास्तेषु (सर्वे लोकाः) तुलसीदलानि प्रक्षेप्तुम् ॥ १४०० ॥

संचरन् (परिक्रामन्) (सः) निष्कलात्मा अङ्के गृहीत्वा निष्क्रान्तः निर्मलात्मानम् ।

प्रक्षिपन्तः आसंस्तस्य (लोकाः) सद्मपटलोर्ध्वभागेभ्यः बिल्वपत्राणि मादलीनामपार्वतीयौषधीम् च ॥

हरस्य संपन्नः हरिः केशवः संपन्नः शिवः* ।

(तत्र) अद्वैतरूपेण नारायणः प्रत्यक्षः संपन्नः† ॥ ७९ ॥

शिवाद्वैतरूपेण नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८० ॥

हे-प्रणववाच्य सत्यज्ञानानन्दघनरूप तुष्य

हे-सत्यदेव सत्यनारायणरूप तुष्य ॥ १४०३ ॥

शमदमात्मन् तुष्य प्रतिश्वासं प्रणवान्तर्यामिन् तुष्य

सत्सङ्गस्य समागमात्मन् तुष्य ।

सत्पुरुषाणामपि सज्जनरूप तुष्य

हे-सत्यप्रकाशात्मन्० ॥

एक-अनेकभूत एकस्मिन्नेव क्षणे (शीघ्रं) तुष्य

शिवशक्तिरूपेण विभिन्न-लक्षणेन तुष्य ।

गुणत्रयात्मन् त्रिलोचन तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४०५ ॥

---

* एकरूपत्वं तयोः प्रादुर्भूतम् इति भावः ॥

† तादृगङ्कस्थाङ्गिनोरभिन्नतावस्थायाम् इति भावः ॥

निर्वन तोठ् निरञ्जन तोठ्
चैतन्य तोठ् च्यत्तकि चेनन तोठ् ।
अकि पोग व्यन चुय् मञ्जु मन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
केशव केशव केशव तोठ्
हे शिव हे शिव हे शिव तोठ् ।
गरुडासन वृशबासन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
न्यथ् च्योनु व्रथ् दर श्रीधर तोठ्
श्याम-सुन्दर बसादर तोठ् ।
सङ्कर्शन संकर्षण तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
काशीनाथ मञ्जु तपोवन तोठ्
द्वारका-नाथ बिन्द्राबन तोठ् ।
अयोध्यानाथ रामरादन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
अमरनाथ शिव-दर्शन तोठ्
शिव-नाथ अमृत-वर्शन तोठ् ।
विश्वनाथ कपाल-मोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४१० ॥
अनुग्रह-सूतिन् हन-वन तोठ्
पालवनि नैपालकि वन तोठ् ।

हे-गुणातीत तुष्य निरञ्जन तुष्य

चैतन्यात्मन् तुष्य चित्तस्य चेतनात्मन् तुष्य ।

एकेन पुष्पेण वनपुष्पपत्रेण (विज्ञप्त्या च) त्वमेव मयि मनसः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-केशव हे-केशव हे-केशव तुष्य

हे कल्याणस्वरूप हे शिव हे शिव तुष्य ।

हे-गरुडासन (विष्णो) हे-वृषभासन (शिव) तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

नित्यं तव व्रतं धारयेयं हे-श्रीधर तुष्य

हे-श्यामसुन्दर हे-भस्मधर तुष्य ।

हे-सत्यदर्शन हे-संकर्षण तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-काशीनाथ मयि तपोवनस्य तुष्य

हे-द्वारकाधीश वृन्दावने तुष्य ।

हे-अयोध्यानाथ रामाराधनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-अमरनाथ शुभयुक्तदर्शन तुष्य

हे-शिवनाथ अमृतवृष्टिद तुष्य ।

हे-विश्वनाथ कपालमोचनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४१० ॥

अनुग्रहविधानेन अकस्मात् तुष्य

हे-पालनाकर्तः नेपालदेशस्य वने तुष्य ।

वस्त्र-रस्ति वस्तुर्-वन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
गरि-गरि चन-चन घन-घन तोठ्
आकाश पाताल हेरि ब्वन तोठ् ।
पूरि पश्चिमि ब्वत्तर दक्षिन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
श्याम-रूप तोठ् प्रबात-रूप तोठ्
स्व-प्रकाश-रूप ज्योती-रूप तोठ् ।
कृष्णस् शिवरात्रि-हन्दि घन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ ८० ॥

---

81. PRAISE OF THE ANTARYĀMIN NĀRĀYAṆA AS ONE WITH ŚIVA.

नारायणो नारायणो
परमेश्वर पूरक-पूरनो ॥ १४१४ ॥
अन्तःकरनन्-हन्दि आवासो
चैतन्य-ब्रह्मो चिदाकाशो ।
साक्षी-घरशो त्यथ्-चेननो
नारायणो नारायणो ॥ १४१५ ॥
जगथ्-नाथो जनार्दनो
हे निर्मल निष्कल निर्ग्वनो ।
निराकारो निरञ्जनो
नारायणो नारायणो ॥

हे-वस्त्ररहित (दिगम्बर) वसुत्रवनाख्यक्षेत्रे तुष्य ।

हे-सत्यदेव० ॥

प्रतिनाडीकालं प्रतिक्षणं प्रत्यहं तुष्य

आकाशे पाताले ऊर्ध्वे अधः तुष्य ।

पुरस्तात् पश्चात् उत्तरतः दक्षिणतः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

सायंकालात्मन् (श्यामरूपेति च) तुष्य प्रभातरूप (शुक्लशिव-रूपेति च) तुष्य

हे-स्वप्रकाशरूप ज्योतिःस्वरूप तुष्य ।

कृष्णाख्यस्य (मम) शिवरात्रयः दिवसे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ ८० ॥

शिवाद्वैतरूपेण साक्षाद्भूतसर्वान्तर्यामिनं नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८१ ॥

(दूरात्संबोधनार्थानि सर्वाणि पदानि) नारायण-भोः नारायण-भोः

परमेश्वर अणिमादिसिद्धीनां-पूरण-भोः ॥ १४१४ ॥

अन्तःकरणानां (मनोबुद्धिचित्ताहङ्काराणां) आभासप्रकाशक-भोः

चैतन्यब्रह्मस्वरूप-भोः चिदाकाशात्मन्-भोः ।

साक्षिभूतपुरुषात्मन्-भोः चितेश्च-चैतनात्मन्-भोः

नारायण-भोः नारायण-भोः ॥ १४१५ ॥

जगतां-नाथ-भोः प्रार्थितप्रद-भोः

हे निर्मल निष्कल निर्गुण-भोः ।

निराकार-भोः निरञ्जन-भोः

नारायण-भोः० ॥

वीदान्तन् ग्यवि-मति गोविन्दो
पान् ज़्यय् वन्दयो माधव मुकुन्दो ।
मुह-मद् गालवनि मधुसूदनो
नारायणो नारायणो ॥
ज्ञानकि विज्ञान-द्यानकि द्यानो
योगकि योगो प्रानकि प्रानो ।
मायाय-हन्दु अन्य् च्यानि ज़ाननो
नारायणो नारायणो ॥
बखचू-हञ्जू सीता ब्वज़ू-हन्दि वनो
क़ाडान् सूत्य् ह्यथ् सत्तू-ग्वनो ।
राम-आत्म ज़ान् मन लक्ष्मणो
नारायणो नारायणो ॥
अंतः-अयोध्याय-मञ्जू राथ् द्यनो
बावुकु भरथु कुय् पूज़नो ।
सूत्य् ह्यथ् अद्दाय गत्रगनो
नारायणो नारायणो ॥ १४२० ॥
श्वद्-वासनाय-हन्दु विभीषणो
करवुनु पान् ज़्यय् पथ् अर्पनो ।
राघव रघुनाथ रघुनन्दनो
नारायणो नारायणो ॥
द्यानुकु हनूमान् तन-मनो
नाव् च्योनु हृदयस् कुय् लेखनो ।

वेदान्तशासनैः संगीतकीर्ते वागधीश्वर-भोः

स्वात्मानं त्वय्येव उपहारीकुर्यां-ते लक्ष्मीनाथ मोक्षप्रद-भोः ।

मोहस्य-मदं नाशनशील मधुसूदन-भोः

नारायण-भोः० ॥

ज्ञानस्य विज्ञानस्य ध्यानस्य धीयरूप-भोः

योगस्य योग(प्राप्य)रूप-भोः प्राणस्य प्राणरूप-भोः ।

अविद्यायाः नाशः तव ज्ञानेन-भोः

नारायण-भोः० ॥

भक्तिरूपा सीता बुद्धयात्मनि वने-भोः

अन्विष्यन्ती सह कृत्वा सत्त्वात्मगुणं-भोः ।

रामात्मानमात्मस्वरूपं जानीहि हे-मनोरूप लक्ष्मण-भोः

नारायण-भोः० ॥

(यं) अन्तःकरणरूपायोध्यायां रात्रौ दिवसे(च)-भोः

भावनात्मा भरतः अस्ति पूजयन्-भोः ।

सह धृत्वा श्रद्धात्मकं शत्रुघ्नं-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२० ॥

शुद्धवासनात्मकः विभीषणः-भोः

कुर्वन् स्वात्मानं (नः) त्वामेव प्रति समर्पणं-भोः ।

हे-रघुकुलोद्भव रघुनाथ रघुनन्दन-भोः

नारायण-भोः० ॥

ध्यानरूपः हनूमान् तन्वा-मनसा(च)-भोः

नाम त्वदीयं हृदये अस्ति लिखन्-भोः ।

तमि-सूत्य् मुह-लंका ज़ालनो
नारायणो नारायणो ॥
गोपीनाथो जसोदानंदो
गोर्यन् सूत्य् वूगुथ् आनंदो ।
वंनु दिथ् नंनु गोख् बिन्द्रावनो
नारायणो नारायणो ॥
परं-ब्रह्मो परमानन्दो
बक्त्यन् हाविथ् च़रनारविन्दो ।
ज़्यंनु त मरंनु छ्यंनु च्यानि ज़्यनो
नारायणो नारायणो ॥
देहान्दकारकि मोह-दारनो
राक्षस-प्रक्षंच-हंन्दि मारनो ।
स्वयं-मोक्ष् छिय् कंस-रावणो
नारायणो नारायणो ॥ १४२५ ॥
निरगंल्-पाठि निरन्तर् मनो
आनन्द-अम्रुथ् च्याव् ज़्यथ्-गनो ।
अज़पा-ज़प-यज्ञ ज़फ् ज़पनो
नारायणो नारायणो ॥
निमेश उन्मेश प्रथ् चन-चनो
सन्मख् रोज़्तम् सनातनो ।
निरंच-हज़्य रंच प्रवंच व्यन्नो
नारायणो नारायणो ॥

तेनैव (सामर्थ्येन) मोहात्मलङ्कापुरीं दाहयन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-गोपीनाथ यशोदानन्दन-भोः

गोपालैः सह भुक्तस्त्वया आनन्दः-भोः ।

मार्गणं-कृत्वा प्रयत्नः भूतस्त्वं वृन्दावने-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-परंब्रह्म-भोः परमानन्दस्वरूप-भोः

भक्तानां प्रदर्शिते-त्वया स्वचरणारविन्दे-भोः ।

जन्म पुनः मरणं छिन्नीभूतं (अपगतं) तव जन्मना (अवतारेण)-भोः

नारायण-भोः० ॥

देहान्धकारात्मानं मोहं-धारणशीलौ-भोः

राक्षसीभूत-प्रकृत्या (तयोः) मारणशील-भोः ।

(ततः) स्वयं-मुक्तीभूतौ स्तस्तौ कंसरावणाख्यौ-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२५ ॥

निरर्गलप्रकारेण निरन्तरेण मनसा-भोः

आनन्दामृतं पाययस्व चैतन्यघन-भोः ।

अजपाजपयज्ञे (योगाभ्यासे) हंसात्मजपस्य जपनशील-भोः

नारायण-भोः० ॥

निमेषे उन्मेषे प्रत्येकस्मिन् क्षणे क्षणे-भोः

संमुखः तिष्ठ-नाम-मे हे-सनातनस्वरूप-भोः ।

निवृत्तयात्मिकायाः वृत्तेः प्रवृत्तेः भिन्न-भोः

नारायण-भोः० ॥

ञ्यन् कालन्-हंन्दि ह्यस-फेरनो
तमि फेरन कुन कुन् नेरनो ।
शिवरूप द्रुस्तु च्योनु अर्द-प्रदचनो
नारायणो नारायणो ॥
मायाय मिलु-करनंकि तेलनो
तेलन् तेलन् च्यानि मेलनो ।
दासन्-हंन्दि रास् खेलनो
नारायणो नारायणो ॥
देवन् ढप्नि च्यनिय् ख्यनो
पंचन् थिथ् सग् मूलस् दिनो ।
प्यतरन् आप्या च्यानि तर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ १४३० ॥
स्थावर-ज़ंगम् कुख् हन्-हनो
देह-दृष्टिय कर् व्यसर्ज़नो ।
कृष्णस् रूंफ् हाव् विष्णुर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ ८१ ॥

---

82. HIMĀLAYA PRAISES KṚṢṆA.

कर् म्य पद्मपंचन् नेचन् मञ्ज् वास्
रास् खेलवंनि अथ-रठ् चठ् म अथ-वास ॥ १४३२ ॥
सूंर्यरूंप माया छ्यह् च्यांज़्य् क़ाया
जिस माया-का भेद किसी-ने न पाया* ।

* Hindī.

त्रयाणां कालानां (भूतादीनां जाग्रदादीनां वा) चेतनासंचारण-भोः
तेन संचारेण अस्ति-न कुत्रापि निर्गमनम्-भोः ।
शिवरूपस्य संपूर्णं तव अर्धमेव-प्रदक्षिणविधानं-भोः*
नारायण-भोः० ॥

मायायाः संगविधानस्यापि विकासकारिन्-भोः
विकास्य विकास्य तव संयोगसंभव-भोः† ।
दासानां रासक्रीडायाः क्रीडन्-भोः
नारायण-भोः० ॥

देवानां तृप्तिरस्ति तवैव अदनेन-भोः
पत्राणां यथा सेकः मूलविषये दानेन-भोः ।
पितॄणां स्वधातृप्तिः तव तर्पणेन-भोः
नारायण-भोः० ॥ १४३० ॥

स्थावरात्मजङ्गमात्मनोः असि प्रत्यंश-भोः
देहात्मबुद्धिः कुरु विसर्जनं (अज्ञानं नाशयेति भावः)-भोः ।
कृष्णस्य (मे) रूपं प्रदर्शय विष्णवर्पणं (धर्मदयानिमित्तं)-भोः
नारायण-भोः० ॥ ८१ ॥

पूज्यं जन्यभूतदेवानां प्रधानयजमानभूतं कृष्णं हिमालयः स्तौति ॥ ८२ ॥

कुरु मम पद्मपत्ररूपाणां नेत्राणां मध्ये निवासम्
रासलीलां क्रीडनशील हस्तं गृहाण भिन्धि मा हस्तसंयोगम् ॥ १४३२ ॥
हे-सूर्यरूप माया अस्ति तवैव छायारूपा
यस्याः मायायाः भेदः केनापि न प्राप्तः ।

---

* ते शिवरूपस्य मात्रात्मकमप्युपासनं संपूर्णसिद्धिप्रदं भवतीति भावः ॥
† तन्मध्ये विकसति चेत्त्वत्संयोगेनैव ॥

पान कुख् मायाय मञ्ज़ निर्माया
वह माया देवलोक देखने आया* ।
ब्रह्मा विष्णु रुद्र इन्द्र शुकदेव व्यास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
राधा-कृष्ण रामा श्यामा
अरे नंदलाला अरे निश्कामा* ।
ख्यख्-ना कँह् च्यख्-ना अख् दामा
गंज़ूरावख्-ना म्यति सुदामा ।
दिथ् विकास् द्रख् म्य कास् व्वदास् कुस् व्वह् दास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
यशोदा बनि बनि कल च्यय् वंद-ना
कर्म-कृथ द्यान-दानि दर्म-द्रद् मंद-ना ।
हाल् च्यय् गुंद-ना च्यय् सूंय् गिंद-ना
चाविथ् बंदना देवकी-नंदना ।
आसर च्यानि आस् व्रज-वासिय बास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४२५ ॥
चिज़गत्याला बाल-गोपाला
देवकी-नंदना दीन-दयाला ।
हटि कुय् कोस्तुब-मन् वन-माला
अरे नंदलाला बैँसरी-वाला* ।
सास-व्वज़ चिय छ्यय् पत मलि-मलि सास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥

* Hindī.

स्वयं असि मायायाः मध्ये (वर्तमानोऽपि) निर्मायः

तां मायां देवलोकः दर्शनार्थं आगतः ।

ब्रह्मा विष्णुः रुद्रः इन्द्रः शुकदेवः व्यासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-राधाऽभिन्नकृष्ण हे-राम हे-श्याम

भोः नन्दनन्दन भोः निष्काम ।

भोक्ष्यसि-न-किं किञ्चित् पास्यसि-न-किं एकं पानमात्रम्

संकलयस्व-न-किं मामपि सुदामरूपम् ।

दत्त्वा विकासं दुःखं मे अपनय व्यग्रः अस्मि अहं दासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

यशोदारूपा भूत्वा भूत्वा स्वशिरः त्वय्येव उपहारीकुर्यां-न-किम्

सत्कर्मरूपमन्यन्यां ध्यानात्ममन्यदण्डेन धर्मात्मदुग्धं मथ्नीयां-न-किम् ।

स्वावस्थां त्वय्येव निवेदयेयं-न-किं त्वयैव सह क्रीडेयं-न-किम्

अपहाय बन्धनानि हे-देवकीनन्दन ।

आशया तव आगतो-ऽहं हे-व्रजवासिन् प्रकटीभव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४३५ ॥

हे-त्रिजगत्पालक बाल-गोपाल

हे-देवकीनन्दन दीनदयालो ।

कण्ठे अस्ति-ते कौस्तुभमणिः वनमाला (च)

भोः नन्दनन्दन वंशवादनशील ।

सहस्रशः स्त्रियः सन्ति-ते पश्चाद्धावन्त्यः परिमलयित्वा भस्मरेणुम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

अच्युत च़त्तसंय् म्यानिस् मञ्ज़ गन्
सय् कर् सत्यभामा मन् रुक्मण् ।
राधा प्रान् म्यानि पानस्-कुन् अन्
वृंचू गोपियन् तन् हाव् सन्वख् नन् ।
चन-चन छ्यन म आस् अख् श्वास् व्यश्वास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
खखियन् खख् दिथ् दुखियन् दुख् कास्
तन्-खख् मन्-खख् दिथ् सन्वख् आस् ।
शुराह् कलाय संस्तु च्योनु आवास्
शुराह् सिंगार पूरिथ् व्यक्लास् ।
शुराह् कुख् चुह् ह्यथ् त्रिय शुराह् सास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
गोपीनाथ च़्यय् पत पत लार-ना
मुरली-शब्द न्यूथ् मन् कन् दार-ना ।
गकुखय् छ्यन अकि चन पान् मार-ना
श्यामस् ताम् च़्यय् श्याम-रूप प्रार-ना ।
काम-दीन ह्यथ् थिख्-न त बन वन्-वास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
पोशनूल-सन्दि पाठि लोल ओलु येर-ना
वन वन कृष्ण-गीथ् वनवनि फेर-ना ।
पीताम्बरकिय् वस्त्र् पैर-ना
वृन्दावनकि वन-किनि नेर-ना ।

अच्युत-भोः चित्तस्य-एव मम मध्ये घनीभव

सत्तां कुरु सत्यभामात्मिकां मनश्च रुक्मिणीम् ।

राधात्मकाः प्राणाः मदीयाः स्व-सांनिध्यं (तान्) आनय

वृत्तगात्मिकानां गोपीनां वपुः प्रदर्शय संमुखः प्रकटीभव ।

प्रतिक्षणं भिन्नः मा भव एकस्मिन् श्वासे उच्छ्वासे (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

सुखितेभ्यः सुखं दत्त्वा (आधिक्येन) दुःखितानां दुःखं अपनय

तनु(शरीर)-सुखं मनःसुखं दत्त्वा संमुखः भव ।

षोडशभिः कलाभिः युक्तः तव आभासः

षोडश शृङ्गारान् (विलासान्) धृत्त्वा वेशः ।

बालक-मात्रं असि त्वं धृत्वा स्त्रीणां षोडश सहस्रम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-गोपीनाथ तवैव पश्चात् पश्चात् अनुसरेयं-न-किम्

(येन) वंशशब्दमात्रेण नीतं-त्वया मनः कर्णौ ध्रियां-न-किम् ।

भवेः-यदि विभिन्नः एकस्मिन् क्षणे स्वात्मानं हन्यां-न-किम्

सायंकालं यावत् त्वामेव हे-श्यामसुन्दर प्रतीक्षेय-न-किम् ।

कामदुघा-धेनूः गृहीत्वा (सह) आगमिष्यसि-चेन्न तर्हि भविष्यामि वानप्रस्थः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

कोरकपक्षिणः प्रकारेण रागात्मकं कुलायं संतनुयां-न-किम्

वने वने कृष्णगीतिं संगातुं संचरेयं-न-किम् ।

पीतरागरञ्जितानि वस्त्राणि वसित्वालंकुर्यां (-स्ववपुः)-न-किम्

वृन्दावनस्य वनमध्यात् निर्गच्छेयं-न-किम् ।

हिमाल् कुस् ब्वह् दास् छ्यय् सुमीर् कैलास्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४४० ॥
अकि नर्य रुक्मण् त बिय नर्य राधा
अथ-वास् करिथ् छ्यय् कर् म्य प्रसादा ।
बैंसरी-वायवनि लायोय् नादा
हाविथ् पादा गाल् व्यपादा ।
कृष्णस् प्रत्यख् बास् आस्-पास् आस्
रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ ८२ ॥

---

83. THE WOMEN-FOLK DANCE THE RĀSA DANCE AS GŌPĪS, AND PRAISE KṚṢṆA.

सम्मिवि करव् अथव्-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४१ ॥
ग-चथ् साँपञ् कुञ्य् राथ्
गोपौनाथ् नचनि लगु ।
वहर् द्वह् गव् त पहर् मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
दथ् बाल-पानस् दिमव् कुहाह्
दथुय् दहाह् कुह् गनौमथ् ।
सासस् थ्वगस् करव् सास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
शुर्यन् बाचन् लबि-कनि साविथ्
वछि-तल चाविथ् नेरव्-ना ।

हिमालयः अस्मि अहं दासः सहकृत्वा सुमेरुं कैलासं (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४४० ॥

एकेन बाहुना रुक्मिणीं तु अपरेण बाहुना राधाम्

पाणिग्रहणं कृत्वा स्तस्ति, कुरु मे प्रसादमात्रम् ।

वंशवादनशील दास्यामस्ते आह्वानम्

प्रदर्श्य पादमात्रं नाशय दुःखम् ।

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रत्यक्षं भासस्व अभितः-समीपे भव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ ८२ ॥

जन्यस्त्रियः समेत्य गोप्यनुरूपेण रासक्रीडामिव कुर्वन्त्यः कृष्णमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ८३ ॥

संगच्छध्वं करिष्यामः (च) पाणिग्रहणं-परस्परम्

आगच्छत रासलीलां क्रीडयितुम् ॥ १४४२ ॥

षण्मासाः संपन्ना एकैव रात्रिः

(यदा) गोपीनाथः नर्तितुं प्रवृत्तः ।

वर्षकालः दिनमात्रः संपन्नः पुनः प्रहरमात्रः मासः

आगच्छत० ॥

अस्याः स्वबाल्यावस्थायाः दास्यामः उपभोगमात्रम्

ईदृशः दिवसः अस्ति अन्यदा-दुर्लभः ।

सहस्रस्य युगकालस्य* करिष्यामः भस्म

आगच्छत० ॥

अपत्यानि कुटुम्बजनान् प्रान्तेषु शाययित्वा

वक्षस्थलात् परित्यज्य निर्गमिष्यामो-न-किं (अर्थतो निर्गमिष्यामः) ।

---

* उपलक्षणाज्जन्मार्जितपुण्यपापादिकर्मणाम् ।

सूत्य् सूत्य् ह्यथ् ब्यञ्र प्वफ् माज्य मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४५ ॥
वनिव् कस् छुव छ्ष्णुनु लोल
ज़ुवुकु ज़ुवय् त कंमि क्याह् चोलु ।
निववुनु मन् दिववुनु विकास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
लह्य कति सोनु हिवु बन्योव हाल्
अद कति ज़ानून् लंहि नंदलाल् ।
नौरिव्-ना पूरिथ् व्वल्लास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अंसि कमि वापथ् करव् त्याग्
अस्य गक्कि आसुन् छ्ष्ण-राग् ।
सुय् गव् तफ् ज़फ् योग् अब्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
कथ साञ्र महामन्थ्र् ज़ान्
वुछुनु सोनु मान् व्वत्तम् द्यान् ।
ख्यंनु च्यंनु सोनु गव् बंडु व्वपवास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
बर् दार्य बछ चांविथ् नेरव्
वथ् लंबू त मस्तान-वथ् फेरव् ।
दय-लोल-रंस्तु क्याह् लथि अतलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५० ॥

सह सह धृत्वा भगिनी पितृस्वसारं मातरं मातृस्वसारम्

आगच्छत० ॥ १४४५ ॥

कथयत कस्य अस्ति-वः कृष्णस्य प्रेम

जीवस्य (प्राणात्मकस्य) (यदि) जीवात्मा (अस्ति) च केन किं सोढम् ।

(योऽस्ति) अपहरन् मनांसि ददन् विकासम्

आगच्छत० ॥

युष्माभिः क्व-नाम अस्माभिः समानं संभूतं-युष्माभिः अवस्थानं

तर्हि कुत्र न्यस्यथ-तं यूयं नन्दनन्दनम् ।

निर्गमिष्यथ-न-किं आभूष्य विलासवेशम्

आगच्छत० ॥

वयं कस्य कृते करिष्यामः त्यागम्

अस्माकं इष्टः भवितव्यः श्रीकृष्णरागः ।

स-एव अस्ति तपः जपः योगः अभ्यासः

आगच्छत० ॥

कथाः आस्माकीनाः महामन्त्राणि जानीहि

दर्शनं अस्माकं मन्यस्व उत्तम-ध्यानम् ।

भोजनं पानं अस्माकं अस्ति महत् उपवासव्रततुल्यं

आगच्छत० ॥

महाद्वाराणि पक्षद्वाराणि चुल्लिपार्श्वभागान् (च) त्यक्त्वा निर्गमिष्यामः

मार्गः लब्धः उन्मत्तवत् च संचरिष्यामः ।

ईश्वर(कृष्ण)प्रीत्या-रहितं किं मूल्ययुतं-भवेत् कौशेयवस्त्रम्

आगच्छत० ॥ १४५० ॥

कथ गय न्यंगलिथ् अथ रूज़िथ्
कन् छिन तस् विन् कँह् बूज़िथ् ।
संकल्पन्-हंन्दु कंरु संन्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
दूथि हरश कंरु छय् शूकन्
कति बनि मञ्ज् लूकालूकन् ।
दक़्वञ्र अक़्रक़ वैकुण्ठ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
ह्यस् ह्यथ् गव् मुरली वायन्
दिवंचून् त गन्दर्व-कन्यायन् ।
थिम गरि रोज़ तिम गय व्यदास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
उवंशू वश् कंरू नच़नन्
गश् गोस् पुश् प्योस् वच़नन् ।
वुछि वुछि विगिञ्र गय वन्वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
रागन् स्वरन् साँगन् स्वर् ज़ौनि
नाग् आय् बेहोश् बोज़नि बौन् ।
गम् वम् कुह् कासन् बम्-ज़ौर तास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५५ ॥
तपीश्वर् आय् सूंत्य् ह्यथ् बालु
मञ्ज् अकहारस् मारान् ताल्

कथाः गताः निगरणभावं हस्ताः निरोधम्

कर्णौ स्तो-न तं विना किञ्चित् श्रवणशक्तौ ।

सर्वसंकल्पानां कृतो-ऽस्माभिः संन्यासः

आगच्छत० ॥

ईदृशेन हर्षेण कृतः (अस्माकं) नाशः शोकानाम्

कुत्र संभवेत् मध्ये लोकालोकपर्वतानाम्* ।

इच्छन्त्यः (सन्ति) दिव्यस्त्रियः वैकुण्ठवासं (ईदृशम्)†

आगच्छत० ॥

चैतन्यानि गृहीत्वा गतो (ऽयं) वंशीं वादयन्

देवीनां च गन्धर्वाणां-कन्यानां (च) ।

याः गृहे स्थिताः ताः संपन्नाः व्याकुलाः

आगच्छत० ॥

उर्वशी (अप्सराः) वशे कृता नर्तनेन (तस्यास्संबन्धिना वा)

मूर्छां आगता-तस्याः अपूर्णत्वं समापतितं-तस्याः गीतिवचनानाम् ।

(तत्) दृष्ट्वा दृष्ट्वा वनदेव्यः संपन्नाः वानप्रस्थाः

आगच्छत० ॥

रागेण स्वरेण वंशसामग्र्या सप्तस्वराः जिताः

नागाः आगताः नष्टचेष्टाः श्रोतुं वंशीम् ।

मनस्तापान् वाद्यविशेषः अस्ति अपाकुर्वन् वाद्यविशेषः वाद्यविशेषः

आगच्छत० ॥ १४५५ ॥

तपस्विनः आगताः सह धृत्वा आश्रितगिरिप्रस्थान्

मध्ये नाट्यागारस्य आघ्नन्तः तालान् ।

---

* सर्वस्मिञ्जगति ईदृग्घर्षसंभवो नास्तीति भावः ॥

† तासामतिदुर्लभमिति भावः ॥

हिमाल् सुमीर् ह्यथ् कैलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
सनकाद्यख् सत-ऋषि लूकपाल्
बिय यिम् छिह् व्वलङ्गिथ् मायाज़ाल् ।
गुलि गण्डि गण्डि छिस् प्रिछ़ान् इतिहास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
काया दारिथ् छुह् मायातीथ्
यूगुकु छुह् स्वामी त वूगुकु छुह् हीथ् ।
बूगिथ् छुह् निर्मल् त निरावास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
तन्-स्वख् मन्-स्वख् ह्यथ् मज़्-वाग्
स्वखियन् सूत्य् छुय् ग्यवान् रास् ।
रासिय सूत्य् ह्यथ् दासिय दास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अपारि नादाह् यपारि वादाह्
च्चपारि राधा-कृष्ण् छुय् ।
प्रथ्-कँसि सूतिन् करिथ् अथ-त्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६० ॥
यशोदा-माता गुरुस् छ्यह् मंदन्
नंद-गोप-नंदुन् गिंदन् छुस् ।
छदस् त थञ्ज़ छुस् करान् ग्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

हिमालयः सुमेरुं सह गृहीत्वा कैलासं (च)

आगच्छत० ॥

सनकादयः सप्त-ऋषयः लोकपालाश्च

पुनः ये (च) सन्ति कृतोल्लङ्घनाः मायाजालस्य ।

हस्तौ बद्ध्वा बद्ध्वा (बद्धाञ्जलयः) सन्ति-अस्य (श्रीकृष्णस्य) पृच्छन्तः इतिहासान् (पुरावृत्तानि)

आगच्छत० ॥

कायं (शरीरं) धृत्वा (अपि) अस्ति मायातीतः

योगस्य अस्ति (अयं) ईश्वरः पुनः भोगस्य अस्ति कारणमात्रम् ।

भक्त्यापि (भोगान्) अस्ति निर्लेपः निराभासः च

आगच्छत० ॥

तन्वाः-सुखं मनसः-सुखं (च) गृहीत्वा (धृत्वा) मध्यभागे

सुखितैः सह अस्ति गायन् रासलीलाम् ।

रासाभिज्ञानवतः सह धृत्वा दासीः दासान् (च)

आगच्छत० ॥

पारभागात् नादः अवारभागात् आह्वानवाक्

परित-एव राधायुक्तकृष्णः अस्ति ।

प्रत्येकया-गोप्या सह कृत्वा पाणिग्रहणम्

आगच्छत० ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता-तक्रं अस्ति मथ्नती

नन्दगोपनन्दनः क्रीडन् अस्ति-तस्याः ।

दुग्धस्य नवनीतस्य च अस्ति-तस्याः कुर्वन् ग्रासम्

आगच्छत० ॥

अथ कुस् कय-मज़ न्यवर् कडन्
चखि म्ज़ि प्रयम् वडन् कुस् ।
खग्-यिववुनु छ्यस् करान् चास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
कज़न् थ्ज़् गय पलन् पोज़ु
नचन् कुह् मज़ नारद् ग्वसोज़ु ।
शीन ज़न् मुह् गलु त चलु तल्वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
मशिथ् गव् गुपनन् गास-ख्यनु
वछ्न् त शुर्यन् मठु दाम्-दिनु ।
सौमाबस् हिहु सपनु अल्मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
रातस् द्वह् गव् त वहरस् राथ्
श्यामस् वुछनि आव् प्रवाथ् ।
पानय् साँपनु कालस् ग्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६५ ॥
युस् अस्य मज़ कोचन् प्रारन्
तस् पत लारन् छिय् कारन् ।
ब्रह्मा रुद्र् इन्द्र् व्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अस्य म्ज़िम्यन्-हन्दु कुस् बंडु पास्
करनावव् अ्सि शुराह् सास् ।

हस्तं अस्ति-तस्याः मन्थनीमध्यात् बहिः निष्कासयन्

क्रुधः मध्ये-एव प्रेम वर्धमानं अस्ति-तस्याः ।

प्रणयकोपपूर्वकं अस्ति-सा-तस्य कुर्वती भर्त्सनम्

आगच्छत० ॥

शिलानां नवनीतता (अतिकोमलता) संपन्ना महाशिलानां जलत्वम्

(यदा) नृत्यन् अस्ति मध्ये नारदर्षिः यतीन्द्रः ।

हिमराशिः इव मोहः नष्टः अपगतं च चित्तभयम्

आगच्छत० ॥

विस्मृतिं गतं गवादिपशूनां तृण-खादनम्

वत्सानां स्तनन्धयानां च विस्मृतं स्तन्यपानम् ।

पारतस्य सदृत्तः संपन्नः वज्रमणिः

आगच्छत० ॥

रात्रिकालस्य दिवसः संपन्नः (अतिप्रकाशमत्त्वात्) वर्षकालस्य च रात्रि-
मात्रकालः

सायंकालं (श्यामसुन्दरं च) द्रष्टुं समागतः प्रभातकालः (श्रीमहा-
देवश्च) ।

स्वयमेव संपन्नः कालस्य (महाकालस्य) ग्रासः

आगच्छत० ॥ १४६५ ॥

यः अस्माकं मध्ये अल्पपदवीनां प्रतीक्षमाणः (भवति)

तं पश्चात् अनुधावन्तः सन्ति ब्रह्मादिकारणदेवाः ।

ब्रह्मा रुद्रः इन्द्रः व्यासः (आदयः)

आगच्छत० ॥

अस्माकं मध्यवर्तिनीनां अस्ति-अस्य महत् गौरवम्

कारयिष्यामः वयं षोडशसहस्रसंख्याकाः ।

कृष्ण्स् त श्रीकृष्ण्स् अथ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ ८३ ॥

---

84. A METAPHORICAL PRAYER TO KṚṢṆA UNDER THE FORM OF A SONG SUNG AT THE RĀSA DANCE.*

श्याम-खन्दर व्यहृत ॰ खन्दर् ज्याय
वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥ १४६८ ॥
प्रान-पवन-सूंतिन् ॰ मुचरन आय
नव् द्वार् देह-द्वार- ॰ काय लो-लो ।
वृंचू गोपिय च्यय् ॰ वुकने द्वाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
बाल रठ् नालमति ॰ सूंत्य् पालनाय
साञ्र बंखंचू-हञ्य कु- ॰ ञाय लो-लो ।
निश्काम स्यद् कर् ॰ मन-कामनाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥ १४७० ॥
टोयोख् गज़ेन्द्रस् ॰ कथ् विद्याय
आयरिस् कथ् अ- ॰ द्वाय लो-लो ।
कमि ओचि खग् सांप- ॰ नुख् शवराय
वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥
केवल् बंखंचू-हंन्दु ॰ कर् म्य व्यपाय
सूंत्य् पननि प्रयम त ॰ माय लो-लो ।
वासुदेव वास् कर् म्य ॰ मञ्ज् वासनाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय लो-लो ॥

---

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ॰ should be read twice.

कृष्णाख्यस्य श्रीकृष्णस्य च हस्तसंयोगम्

आगच्छत० ॥ ८३ ॥

अथ षडाधारेश्वरभूतं श्रीकृष्णं समुपलक्ष्यैव रासलीलावाग्भिरेव गायति ॥ ८४ ॥

हे-श्यामसुन्दर समुपविश-नाम मनोहरायां भूमौ

आस्तरिष्यामि (आसनपटान्) मनोरूपायां मथुरायां नाम ॥ १४६८ ॥

प्राणवायुना-कारणेन उद्घाटितानि संपन्नानि

नव द्वाराणि (शारीरिकाणि) देहात्मद्वारकायाः नाम ।

वृत्त्यात्मिकाः गोप्यः त्वामेव द्रष्टुं निर्गताः

आस्तरिष्यामि० ॥

हे-बाल (शुद्धचैतन्य) गृहाण आलिङ्गनेन सह पालनार्थम्

आस्माकीनां भक्त्यात्मिकां कुब्जां नाम ।

हे-निष्काम सिद्धां कुरु मनसः-कामनाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७० ॥

तुष्टो-भूतस्त्वं गजेन्द्रस्य कस्याः विद्यायाः

शबरस्य (गुहस्य) कस्याः श्रद्धायाः नाम ।

केन शोचेन संतुष्टः संपन्नस्त्वं शबर्याः*

आस्तरिष्यामिः० ॥

केवलायाः भक्तेः (त्वदीयायाः) कुरु मम उपायम्

कारणेन स्वकीयेन प्रेम्णा अनुरागेण च नाम ।

हे-वासुदेव निवासं कुरु मम मध्ये वासनायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

---

* स्वात्मार्थानुग्रहप्रार्थनपूर्वकमतिदयालुतास्वचनार्थमिदम् ॥

राज़-द्वारस् च्यां- ० निस् बिचाय
आदीन् कर्म-हीन् ० आय लो-लो ।
च्यार कर् म्य आर-कृच्य ० स्वगीलाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
सुदाम् ज़ानिथ् ० कर् म्य व्यपाय
वलुमतु कुस् ज़्ये- ० ग्ठाय लो-लो ।
कुचरय् म्योनु पूर् ० सूत्य् पूरनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
बान-रस्तु द्रामतु ० कुस् गदाय
वूचुमतु दैव-संप- ० ताय लो-लो ।
बिचुकस् म्य चाव् राज़- ० हंसुनु साय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४०५ ।
फल-दायक च्यानि ० खल-किनि आय
अनुग्रह् म्य तोल् हरि ० चाय लो-लो ।
वंवुमतु कँह् ति कुम् न ० कर्म-बूमिकाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
श्वज़्राव् संकठ् त ० ग्रह-दशाय
वुलट् समयस्-प्यठ् ० ज़ाय लो-लो ।
फिर-युरु कर् चह् साज़ ० कर्म-लेखाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
बाव मुचुकुन्द म्योनु ० पनज़ द्रच्छाय
सोवु मज़ू मोह नि- ० द्राय लो-लो ।

राजद्वारे त्वदीये भिक्षाप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रक्षोपायं कुरु मम दयाहतायाः सुशीलायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

मुद्रामिव ज्ञात्वा (मां) कुरु मम उपायम्

समावृतः अस्मि अलक्ष्म्या नाम ।

रिक्तत्वं मदीयं पूरय कारणात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहितः (भाग्यहीनः) निष्क्रान्तः अस्मि भिक्षार्थम्

वञ्चितश्च दैव्या-संपदा नाम ।

भिक्षुकस्य मम निधेहि (शिरसि) राजहंसस्य छायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे-शुभफलदायिन् त्वदीयेन खलप्रदेशेन आगता

अनुग्रहं मयि तोलय अधिकया तुलनारीत्या नाम ।

उप्तं किञ्चित् अपि अस्ति-मया न सत्कर्मात्मक्षेत्रभूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) संकटान् दुर्ग्रहदशाः च

विरुद्धे समयविशेषे जाता नाम ।

वैपरीत्यं (दुर्भाग्यस्थाने सद्भाग्यं) कुरु त्वं आस्माकीनायां कर्मलिपौ

आस्तरिष्यामि० ॥

भावात्मा मुचुकुन्दराजः मम स्वकीयेन इष्टेन

शायितः मध्ये मोहात्मिकायां निद्रायां नाम ।

---

* यस्य शिरसि राजहंसः स्वछायां विधत्ते स राजा संपद्यते इति प्रसिद्धम् ॥

वुज़्नाव् मज़्ज़ स्म- ० रंचू ग्वकाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
पानस् पत दोरनाव् ० म्याज़्र राय
सूर्य-रूप ज़न् पंतु- ० क़ाय लो-लो ।
ज़ाल् मद्-कालियव- ० नस् ति कायाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
मार्कण्डेय ज़न् ० च्याज़्र आशाय
आयस् मंगने ० आयस् लो-लो ।
कालस् म्य ग्रास् कर्त ० वास् ज्याय ज्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४८० ॥
वथरय् आत्माराम ० निवृंचू-हज़्य राय
सूंत्य् पख् म्य शान्य् सौ- ० ताय लो-लो ।
दंड् कर् प्रवृंचू ० शूर्पनखाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
गाल् मोह-रावणस् त ० क्रूद्-सेनाय
ज़ाल् लूबच्य लं- ० ङ्काय लो-लो ।
विवीक-मन लक्ष्म- ० णनि बाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
सद्ग्वन-प्रकंचू ० कौसल्याय
म्वख् हाव् सूंत्य् द- ० याय लो-लो ।
राज्य् कर् आनन्द ० अयोध्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥

उद्बोधय (तं) मध्ये स्मृतिरूपायां गुहायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

स्वात्मनः पश्चात् धावय मम अनुभूतिं (इच्छां वा)

हे-सूर्यरूप इव पश्चाद्वर्तमानां छायां नाम ।

दाहय मदात्मनः कालयवनस्य अपि कायम्

आस्तरिष्यामि० ॥

मार्कण्डेयमुनिः इव तव आशया

आगताहं प्रार्थयितुं आयुर्बलं नाम ।

कृतान्तस्य मम ग्रासं कुरु-नाम भासस्व (च) स्थाने स्थाने

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८० ॥

आस्तरिष्यामि हे-आत्मनि-क्रीडनशील निवृत्तेः इच्छया

सह संगच्छ मम शान्त्यात्मिकया सीतया नाम ।

दण्डं कुरु प्रवृत्तिरूपायाः शुर्पनखारात्तस्याः

आस्तरिष्यामि० ॥

नाशय मोहात्मरावणं पुनः क्रोधात्मसेनाम्

दाहय लोभात्मिकां लङ्कां नाम ।

विवेकयुक्त-मनोरूपस्य लक्ष्मणस्य हे-भ्रातः

आस्तरिष्यामि० ॥

सत्त्वगुणप्रधानप्रकृत्यात्मिकायाः कौसल्यायाः

मुखं प्रदर्शय कारणात्मिकया दयया नाम ।

राज्यं कुरु परमानन्दरूपायां अयोध्यायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

ज्ञान ताज् दिथ् ० द्यान-दारनाय
सूत्य् खातन्व्य- ० ताय लो-लो ।
च्यथ् तख्तस् व्यह् ० ह्यथ् समताय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
ऊग्रियार् रोज़् मज़् ० योग-निद्राय
ह्यथ् समदृष्टि एक- ० ताय लो-लो ।
तुर्या-रूप मज़् ० राज़-सबाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४८५ ॥
अज़् ताज़् कैत्याह् ० गैय् कूति आय
वत-गथ् अथ् या- ० चाय लो-लो ।
एक कुस् वोतु च्याज़ ० अनेकताय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
वीर् करि ईर च्याज़ ० विष्णु-मायाय
बडि दय बेप- ० वाय लो-लो ।
यिम् तरि त तिम् तारि ० च्याज़ कृपाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
म्य ति तार् बव-सर ० आवलन-ज्याय
सूत्य् विवीक-व्व- ० पाय लो-लो ।
यिथु देह डूँग सो- ० हम् हम वाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
केशव नाव् ज़प- ० नाव् बावनाय
अज़पा ज़प-मा- ० लाय लो-लो ।

ज्ञानरूपं मुकुटं दत्त्वा ध्यानधारणया

सह स्वातन्त्र्यतया नाम ।

चैतन्यात्मनि सिंहासने उपविश सह-कृत्वा समताङ्गमिम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जागरूकः तिष्ठ मध्ये योगनिद्रायाः

सह-कृत्वा समदृष्टिं ऐक्यबुद्धिं (च) नाम ।

तुर्यारूपस्य (जाग्रदाद्यवस्थात्रयातीतोत्कृष्टस्थानस्य) मध्ये राजसभायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८५ ॥

अद्य-यावत्कालं अनन्तसंख्याकाः गताः अनन्तसंख्याकाः आगताः

पथिकाः अस्यां संसारयात्रायां नाम ।

हे-एकरूप को-नाम अधिगतवान् तव नानारूपताम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वीराश्च कृताः जलस्योर्ध्वमिव-भ्रामिताः तव विष्णुमायया

हे-महेश्वर निर्भय नाम ।

ये (च) तीर्णाः ते च तारिताः तव कृपया

आस्तरिष्यामि० ॥

मां अपि तारय संसारसरसः आवर्त-प्रदेशात्

सह विवेकात्मनोपायेन नाम ।

यया देहरूपं नौविशेषं सोऽहमात्मना दण्डेन चालयेयम्

आस्तरिष्यामि० ॥

केशवेति नाम स्मारय भावनायोगेन

अजपात्मिकया जपयोग्यमालया नाम ।

मन् नाव आत्म-तौ- ० र्यच जमुनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
राम-चन्द्र शिव लग- ० हाय् एकताय
हाविथ् चन्द्रक- ० लाय लो-लो ।
म्वह-गट कास् म्याञ़ ० ब्वंज़ू मैनाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४८ ० ॥
साविदान् मन् कर् ० यंज़ूमन्-बाय
य्वस्म द्राय मञ़् प्र- ० ज़ाय लो-लो ।
वर्तस् व्वञ़् वा- ० निय कन्याय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
विश्वरूप व्यूगु ल्यूखु ० कर्म-लेखाय
सूत्य् नाना-व- ० र्नाय लो-लो ।
शक्ति-पात दृष्टि थव् ० प्यठ् निग्रठाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
करनेश्वरियन्- ० हञ़ गूरि-बाय
रास् खेलनि नञ़ ० द्राय लो-लो ।
थफ् कर् कृष्णञ़ ० राग-राधाय
वथरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ ८४ ॥

---

85. THE SALUTATION OF PĀRVATĪ AS SHE MOUNTED THE WEDDING CAR.

विमानस् क्यथ् पकान् आसि ह्यथ् भवानी ।
स्वदंचू आठ् ब्रौंठ् ब्रौंठ् आसस् दवानी ॥ १४९४ ॥

मनः शोधयिष्यामि आत्मतीर्थात्मिकायां यमुनायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

श्रीरामचन्द्रात्मन् शिव उपहारीभवेयं भवदेकतायाम्

प्रदर्श्य चन्द्रकलां नाम ।

मोहात्मतामिस्रं अपनय मदीयायाः बुद्धिरूपायाः मेनिकायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ १४९० ॥

समाहितं मनः कुरु यजमानपत्न्याः

या निष्क्रान्ता मध्ये प्रजायाः (लोकसंघातस्य) नाम ।

वृणीष्व-तस्याः अधुना (मम) वाणीरूपां कन्याम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जगद्रूपः (हे विश्वरूपेति वा) वियोगः (चित्रमण्डलं वा) लिखितः कर्मलेखया

सह-कृत्वा नानातां नाम ।

शक्तिपातरूपया (अनुग्रहरूपया) दृष्ट्या निधेहि पृष्ठे सद्रूपनिष्ठायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

करणेश्वर्यात्मिकाः गोपालिकाः

रासक्रीडां क्रीडितुं नग्नाः निष्क्रान्ताः नाम ।

(अतः) हस्तावलम्बं कुरु कृष्णाख्यस्य (मम) अनुरागात्मराधायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ ८४ ॥

प्रक्रान्तवृत्तं प्रस्तौति ॥ ८५ ॥

विमानस्य मध्ये (स्थितां) परिक्रामन्तः आसन् धृत्वा भवानीम् ।

सिद्धयः अष्टौ अग्रे अग्रे-एव आसन्-तस्य धावन्त्यः ॥ १४९४ ॥

करन् जै-जै ज़या आसूस् दया ह्यथ् ।
वितस्ता नर्मदा गंगा गया ह्यथ् ॥ १४८५ ॥
त्रिसन्ध्या रुद्र-सन्ध्या पवन-सन्ध्या ।
करान् आसय् द्यान तसन्दिय् आन् सन्ध्या ॥
पकान् अम्रृथ् छकान् अमरावती आसू ।
ग्यवान् गौथ् तस् सरस्वती पान आसू ॥
ग्रयौ तर्फौ वनान् तस् भैरवी आसि ।
परान् तस् पान्छ् त्वथ् पञ्चस्तवी आसि ॥
खंदर् वानिय खंदरलहरी परान् आसू ।
महामाया महामाया करान् आसू ॥ ८५ ॥

---

86. PRAISE OF PĀRVATĪ AS ŚĀRIKĀ.

स्मरंञ् च्याञ् सारि पाफ् हारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ १५०० ॥
संकट-कट छ्यख् हे मुकुट-दारी
तीज़ च्यानि प्रज़लन आव् संसार् ।
सिंहासनंचूय् छ्यथ् सवारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥
गौरी नावस् लगहाय् पारी
च्याव् प्रथम-दद-चुडवारीय
ज़ांञ्ख् अभिनवगुप्ताचारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥

कुर्वन्ती जयजयवादं जयाख्या-देवता आसीत्तस्य दयां सह-कृत्वा ।

वितस्तानदी-नर्मदा-गङ्गा-गयां (च) सह-कृत्वा ॥ १४९५ ॥

त्रिसंध्यादेवी (तीर्थविशेषः) रुद्रसंध्या (तीर्थविशेषः) पवनसंध्या (तीर्थविशेषः) ।

कुर्वन्त्यः आसन् ध्यानेन तस्यैव स्नानं संध्यासेवनं (च) ॥

प्रचरन्ती अमृतं प्रक्षिपन्ती (प्रसिञ्चन्ती) अमरावती आसीत् ।

गायन्ती गीतिवाणीं तस्य सरस्वती स्वयं आसीत् ॥

षड्भिः दिग्भिः कथयन्तः तां भैरवीति आसन् ।

पठन्ति तस्याः पञ्च तत्त्वानि पञ्चस्तवीस्तोत्रं आसन् ॥

रुचिरया वाण्या सुन्दरलहरीनामस्तुतिं पठन्ती आसीत् ।

महामाया-देवता महामायां (अलौकिकचमत्कृतिं) कुर्वन्ती आसीत् ॥ ८५ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तौति ॥ ८६ ॥

स्मरणया तव सर्वाण्येव पापानि अपनीतानि

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे श्रीशारिके ॥ १५०० ॥

संकटच्छेदिनी असि हे मुकुटधारिणि

तेजोंऽशेन त्वदीयेन द्योतमानतां समागतः संसारः ।

सिंहवाहनात्मकं अस्ति-ते वाहनम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

गौरीति नाम्नि संगच्छेम-ते उपहारार्थम्

पायय-नः प्रेमात्मदुग्धकुम्भिकाः ।

अभिज्ञाता-त्वं श्रीमदभिनवगुप्ताचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नंटि लक्लि आकाशन् ग्रटन् तारी
नंनु नौरिथ् वंनु च्योनु महिमा ।
परम-शख्थ् माञ्ज़ूख् शंकराचारी
हार-पर्बतंचू हारीय ॥
शिव-शक्ति-रूंफ् ज़ानिथ् च्वापारी
गुलि गंडिथ् वंनुनय् म्य यारी कर् ।
ह्यथ् नखस् नियनख् मंज़ि कष्टवारी
हार-पर्बतंचू हारीय ॥
न्यथ् सुमीरस् ताञ्ज़ लारि लारी
कति आसू वातनंचू शख्थ् आसु सक्थ् ।
पर्बत-प्रदख्यन् पाफ् न्यवारी
हार-पर्बतंचू हारीय ॥ १५०५ ॥
शारिका नाव् कुय् बाव् कुम् च्योनुय्
नंवु नंवुराव् प्राव् प्रोनुय् याद् ।
हाल् बाव् वाल् पापन्-हंन्दि बारी
हार-पर्बतंचू हारीय ॥
आद्य-शख्थ् पान ख्य् सर्व-आदिकारी
पूज़ा करवंनि सारी च्यय् ।
साद् सन्थ् वैरागि जूगि ब्रह्मचारी
हार-पर्बतंचू हारीय ॥
चक्रेश्वरसंय् कुह् जै-जै-कारंय्
सारिवंय् रंटु दर्बारंय् सुय् ।

कुम्भेन संमार्जन्या आकाशेन पेषिण्या अर्गलेन

प्रत्यक्षं निर्गत्य कथितः (कथिता) तव महिमा ।

परमा(आद्या)-शक्तिः मता-त्वं शङ्कराचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

शिवशक्त्यात्मकं-रूपं विज्ञाय सर्वत-एव

अञ्जलिं बद्ध्वा कथितं-तेन मयि दयां कुरु ।

गृहीत्वा (आरोप्य) स्कन्धयोः नीता-तेन-त्वं मध्ये काष्ठवाटदेशे

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नित्यं सुमेरुगिरिं तावत् धावित्वा धावित्वा

कुत्र आसीत्-नः प्राप्तिः शक्तिः आसीत् (तत्) अतिदुष्करम् ।

(यस्य) प्रद्युम्नपीठगिरिप्रदक्षिणं पापानां निवारकमस्ति

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५०५ ॥

शारिकेति नाम अस्ति-यत्तव भावना अस्ति-मे त्वदीयैव

नवीनव्यवहारं (भक्तिसमावेशादिकं) नूतनं-विधेहि प्रापय प्राचीनं स्मरणे (जातिस्मृतिशक्तिं विधेहि) ।

स्वस्वरूपं प्रकाशय अवरोपय पापानां भारान्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

आद्या-शक्तिः स्वयं असि सर्वाधक्षरूपा

पूजां कुर्वन्तः सर्व-एव (ब्रह्मविष्णवादयः) तवैव ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः ब्रह्मचारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

पद्युम्नपीठस्थचक्रेश्वरस्य अस्ति जय-जय-कारः

सर्वैरेव (देवैः चतुर्विधजनैरार्तादिभिर्वा) आश्रितः अधिकारि-पदस्थानं तदेव ।

कांसिथख् संकठ् आमि संसारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥
च्यानि-सूत्य् सारि ज़ीव् देव व्यवहारी
च्यानि-सूत्य् व्लसन आव् संसार् ।
च्यानि-सूत्य् साज़्य् छ्यह् दुनियादारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥
अष्टादश ब्वज़र्वय् सूत्य् पर्बत
ह्यतकार-पुछ्य् छ्यख् बत बागरान् ।
सर्व-व्यापख् छ्यख् सर्व-व्यपकारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥ १५१० ॥
कर्म-लेखा छ्यख् पान परम-शक्ती
कर्म सानि पनञ्यू बक्ती लेख् ।
कृत-कर्म-फल् छ्यख् दिवर्ञ् सारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥
अज़पा गायत्री ज़पहाय् अन्द्री
श्री-खंदरी योग न्यन्द्री-मज़ु ।
मन प्रान ध्यान ज्ञान व्यचारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥
परमात्म-रूप छ्यख् ज़गतचू साक्षी
ज़ितेन्द्रिय इन्द्राक्षी छ्यख् ।
प्रान-गखचू सूत्य् छ्यख् पान व्यवहारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥

अपनीतास्त्वया-तेषां संकटाः आसन् संसारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

त्वत्कारणेन सर्वे जीवा देवाः व्यवहारिणः

त्वत्कारणेनैव विकासं समागतः संसारः ।

त्वत्कारणेनैव आस्माकीना अस्ति कुटुम्बपालनादिवृत्तिः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

अष्टादशभिः भुजैरेव साधनेन प्रद्युम्नपीठे

सर्वहितकारार्थं असि भक्तं (भाग्यधनद्रव्यादिकं) विभजमाना

सर्वजीववर्गव्यापिका असि सर्वोपकारकरणशीला

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१० ॥

कर्मलेखा (भाग्यलिपिकर्त्री) असि स्वयं हे-परमशक्ते

भाग्ये (भाले) अस्मदीये स्वकीयामेव भक्तिं लिख ।

कृतकर्मणां-फलं असि ददन्ती सर्वम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

अजपामन्त्रात्मिकां गायत्रीं जपेम-त्वां अन्तर्मनसि

हे-श्रीसुन्दरि योगात्मिकायां निद्रायाम् ।

मनसः प्राणस्य ध्यानस्य ज्ञानस्य विचारेण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

परमात्मत्वरूपेण असि जगतः साक्षिरूपा

जितेन्द्रिया इन्द्राक्षी असि ।

प्राण-शक्त्या हेतुना असि स्वयं व्यवहारकर्त्री

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

पान छ्यख् योगी त पान ज्ञानी
वानी-रूप भवानी छ्यख् ।
ब्वंज़ू सूत्य् ह्यस रटनचू व्यस्तारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥
चामर् लागहाय् पोग्र् चारि चारी
चंडी चय् छ्यख् चैतन्य-रूफ् ।
य्यथ्-गखथ् छ्यख् चेनवंज़् चपारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥ १५१५ ॥
मुह-ज़ाल मज़ वुफनुकु व्यपायाह
कर् राज़-हंसुनु सायाह् चाव् ।
हंस-नाद-सूत्य् तार् दमि हंस-दारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥
हिमालय-पर्बनंज़् राज़-कमारी
पादन् लगय् पारि-पारीय ।
कष्णंज़् बक्थ् बोज़् कन् दारि-दारी
हार-पर्बतचू हारीय ॥ ८६ ॥

---

87. PRAISE OF PĀRVATĪ AS MAHĀRĀJÑĪ.

सर्व-व्यापख् छ्यख् राज्ञी भवानी
परम-पदवी छ्यह् व्याज़ि ज़ाज़ूय ॥ १५१८ ॥
तुलमुलि-नागस् लच्य-बंदि लूखंय्
प्रथम-सूत्य् परवंनि छिह् ग्रूखंय ।

स्वयं असि योगिनी स्वयं च ज्ञानिनी

वाणीरूपा (अदृष्टवाग्रूपा) भवानी असि ।

बुद्ध्या साधनेन चेतनायाः ग्रहणस्य विस्तारिणी

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

चामररूपाणि निवेदयेमहि-ते पुष्पाणि विचित्य विचित्य

चण्डी त्वमेव असि चैतन्यरूपा ।

चिच्छक्तिः असि चेतयन्ती परितः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१५ ॥

मोहजालस्य मध्यात् उड्डयनस्य उपायम्

कुरु राजहंसस्य छायां शिरसि-निधेहि ।

हंसेति-मन्त्रनादसिद्ध्या तारय अस्मात् हंसद्वारात्मसंसारात्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

हिमालयपर्वतराजस्य राजकुमारि

पादयोः संगच्छेयं-ते उपहाराय ।

कृष्णाख्यस्य (मम) भक्तिं शृणु कर्णौ समाधाय

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ ८६ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तुत्वा श्रीमहाराज्ञीरूपां स्तौति ॥ ८७ ॥

सर्वभूतव्यापिनी असि-त्वं राज्ञीरूपा भवानी

परमपदवीप्राप्तिः अस्ति तव ज्ञानेन ॥ १५१८ ॥

तुलमुलनामक्षेत्रस्य-नागे लक्षसंख्याकाः लोकाः (जनाः)

प्रेम्णा पठन्तः सन्ति स्तुतिश्लोकान् ।

अन्पर् छुस् ब्वह् पर तिहज़्य मान्माज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
चिकोटी देवता च्याज़्य बक्ती
करवनि हे महाशक्तिय ।
पांज़्न् कारनन् छ्यह् दारना च्याज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥ १५२० ॥
च़ग्रवय् य़ुग् गैय् ज़्यय्-निग् बूदय्
ज़्यह् गलि त अख् छुय् मूजूदय् ।
कलि-य़ुगचू महाराज-रानी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
लछ्य-बदि रंग छुय् रूफय् च्योनुय्
जै-जै-कार् छुय् सोनुय ।
संसार् म्वक्य् करु अमि नाग-वाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
दूप दीप पूज़ा करवनि ज़्य मारी
गन्दर्व देव् ब्रह्मचारीय ।
साद् सन्य् वैरागि जूगि ग्वसाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥
थाल् छिय् चौर खंड कंद बरि-बरिय
ज़गदीश्वरिय कर्त आहार् ।
अविद्याय वासनाय गजू दाज़् दाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाज़्य ॥

अनधीतविद्याः अस्मि अहं पठिष्यामि तेषां स्पर्धया

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रिकोटिसंख्या-देवाः तवैव भक्तिम्

कुर्वन्तः (सन्ति) हे महाशक्तिरूपे ।

पञ्चानां कारणानां (ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवानां) अस्ति धारणा तवैव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२० ॥

चत्वारि-एव युगानि संपन्नानि त्वत्त-एव उत्पन्नानि

त्रीणि गतानि तु एकः (कलिः) अस्ति अवशिष्ट-एव ।

(तस्य वर्ततः) कलियुगस्य महाराजराजेश्वरि

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

लक्षशः प्रकारेण अस्ति-ते रूपं तवैव

जयजयकारः अस्ति-ते अस्माकम् ।

सर्वसंसारः मुक्तः कृतः अनेन नागजलेन

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

धूपेन (अगुर्वादिनिर्मितेन) रत्नदीपेन पूजां कुर्वन्तः तव सर्व-एव

गन्धर्वाः देवाः ब्रह्मचारिणः ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः यतयः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पात्राणि सन्ति पायसेन सितया फाणितेन पूर्णानि

हे-जगदीश्वरि कुरु-नाम तदाहारम् ।

अविद्यायाः वासनायाश्च नष्टं अंशं अंशम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

सूक्ष्म थूल ज़ड चैतन्य छ्यख् बासवञ्
शिव-शक्ति-रूप छ्यख् आसवञ् च़्य् ।
सर्व-त्याग् करिथ् बंक्ति च्यानि मानी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यू ॥ १५२५ ॥
ओं-शब्द गायत्री छ्यख् परम-शक्ती
सिंहासन कर् स्वकीय ।
वाथि बन्द् बब् माजू च़्य् छ्यख् साज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यू ॥
दर्शुन् हाव् अस्य छ्यिय् आर-कृतिय
श्री-भगवतीय लीन् कर् मन् ।
वीद-परिनि अस्य अज्ञान-म्यूच् छाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यू ॥
पादन् च्यान्यन् मीठि दिथ् द्राय
लारान् आय यिथ् त अञ् छ़ाल् ।
अमरनाथ-गंगाय हरम्वख-पाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यू ॥
अशवय् म्वन् ह्यथ् अवस्थाय च़ोरय्
पान छ्यख् च़्पारूय् महामाया ।
च़्यय् रस्तु यिह् कँछ़ाह् मान छ्यय् ठाज़ी
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ाञ्यू ॥
संकल्प-बुतराथ् छ्यम् खारखसचय्
दाँद् वाय ह्यसकिय् वव कर्म-ब्योलु

सूक्ष्मपदार्थे स्थूले जडे चैतन्ये (च) असि भासमाना

शिवशक्तिरूपेण असि संभवन्ती त्वमेव ।

सर्वत्यागं कृत्वा भक्ताः त्वदीयाः (एव) संमताः (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री असि परमा शक्तिः

सिंहासनेन (तन्निविष्टदर्शनदानेन) कुरु-नः मुक्तिम् ।

भ्रातरः बान्धवाः पिता माता त्वमेव असि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

दर्शनं (स्वस्वरूपं) प्रदर्शय अस्माकं स्मो-वयं दयार्थं-क्लिष्टाः

हे-श्रीभगवति लीनं (स्वभक्तौ) कुरु-नः मनः ।

वेदरूपतितउना अस्माभिः अज्ञानात्ममृत्तिका उत्पूता

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पादयोः त्वदीययोः चुम्बनानि दत्त्वा निर्गताः

धावन्तः आगताः आगत्य च आनीता झम्या ।

अमरनाथ-गङ्गया हरमुकुटगङ्गाजलेन (च)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रीनेव (सत्त्वरजस्तमांसि) गुणान् सह-धृत्वा अवस्थानां (जाग्रदादीनां) चतुष्टयं (च)

स्वयं असि चतुष्पार्श्वस्था महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् मंस्यामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

संकल्पात्मिका-भूमिः अस्ति-मे कण्टकगुल्मादिदुष्टा

वृषौ आकर्षिष्यामि समाधानरूपौ वप्स्यामि सत्कर्मबीजम् ।

अव्यचार-मूलस् लाय दर्म-खांज़ौ
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ांज़्य ॥ १५२० ॥
त्याग यवच्च क्रूद्-दत फुटरावय्
समदृष्टि ज़नि-सूत्य् थावय् सम् ।
ध्यान-फालस् कुन योग-अल-वांज़ौ
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ांज़्य ॥
अद्वैत-सग-सूत्य् कर्म-ब्योलु वविर्यय्
नेम-न्यंद दिय् ह्यस सारौ ह्यय् ।
वैराग-द्राति लोन वसि हरग्र छांज़ौ
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ांज़्य ॥
मय् छांज़् ज़ांज़्-हन्दि कज़ मुन कारय्
निर्नय-देगि-मज़ू रन बन म्वक्य् ।
परम-शक्ति-ध्यान् दार ख्यम मान्मांज़ौ
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ांज़्य ॥
मन-किनि प्रथ्-ज्याय ज़्यय् छुस् छारवुनु
कृष्ण छुस् दारनाय दारवुनु ध्यान् ।
वर् ज़या कर् दया पालना म्यांज़ौ
परम-पदवी छ्यह् च्याज़ि ज़ांज़्य ॥ ८१ ॥

---

88. A PRAYER OF THE AUTHOR TO ŚIVA.

शखंच्-रस्तु शखय् प्राव बखंच्-रस्तु संबल
बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥ १५२५ ॥

अविचारात्म-मूले प्रक्षिप्स्यामि (छेदनाय) धर्म-खाऽ़् (नामकं अल्पं हलफालम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५३० ॥

त्यागरूपेण लोष्टुभेदनेन* क्रोधात्मलोष्टानि भेत्स्यामि

समदृष्टयात्मना ज़ंनु-इति-नामकेन-वृहत्कुद्दालविशेषेण स्थापयिष्यामि समाम्† ।

ध्यानात्म-फालेन-सह प्रक्षिप्स्यामि योगात्मलाङ्गलदण्डम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

अद्वैतज्ञानात्मसेकेन सत्कर्मात्मबीजं उप्त्वा

(तत्र) नियमात्महस्ताकृष्टिविशेषं दत्त्वा समाधानेन सर्वाणीन्द्रियाणि गृहीत्वा ।

वैराग्यात्म-दात्रेण लविष्यामि मिलिष्यति हर्षात्मकः फलपूगः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

तमेव धान्यादिफलपूगं ज्ञप्ति-रूपे उलूखले अवहनिष्यामि सुष्ठु

निर्णयात्मस्थाल्यां पक्ष्यामि भविष्यामि मुक्तः ।

परमशक्तिसंबन्धिध्यानं धारयिष्यामि अत्स्यामि अन्योन्यस्पर्धम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

मनसा (अन्तःकरणेन) प्रतिस्थाने त्वामेव अस्मि अनुसरन्

कृष्णाख्यः अस्मि-अहं धारणया धारयन् ध्यानम् ।

वृणीष्व (स्वीकुरु) जयेति (जयकारं मत्तः) कुरु दयां परिपालनां मदीयाम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ ८७ ॥

ग्रन्थकृत् स्वयं शिवं स्तौति ॥ ८८ ॥

शक्तिहीनोऽपि शक्तिं प्राप्स्यामि भक्तिहीनोऽपि संस्कारवान्-भविष्यामि (दृढीभविष्यामि)

हे-भक्तिवत्सल त्वदीयेन अनुग्रहेण ॥ १५३५ ॥

---

* यत्र्चट लोष्टभेदनमुच्यते ॥ † समीकरिष्यामि तां भूमिम् ॥

नायक फल-दायक ज़न्म-स्वफल
ल्यंबि-मज़्ू फ्रक्ष पंपोग्राह्-हिहु ।
क्रल-दीफ् प्रज़ल मज़्ू-क्रल म्वकल
बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
कलनाय-रंस्तु वन्दहांय् निश्कल कल
कल-माल-दारवंनि कलवालो ।
च्यम प्याल च्यानि अमृंत-ज़ल ज़ल थल
बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
चन्द्रचूंड सूंर्य-निच कमल कूमल
शीन् ज़न् गल मेल ज़लसंय् सूंत्य् ।
न्यथ् च्यथ्-वुज़मलि मज़्ू ज़ल प्रज़ल
बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
निश्क्रल् ठहर मज़्ू मन-चंचल-चल
फल-रस्ति कर्म परम-गथ् प्रांविथ् ।
चांविथ् नरकस् स्वर्ग-मंडल डल
बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
श्रावन शीन् ज़न् द्यान-ज्यंगल गल
पान कुनि रोज़ न-त ज्ञान कुस् ज़ल् ।
च्यथ्-हिहि ज्याम विरक्त केवल वल
बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥ १५४० ॥
नित्य-कर्म च्यत-किनि बस्म् निर्मल् मल
नाव् कुम् क्षण् हावतम् शिवरूंफ ।

हे-नियन्तः सुफलदातः जन्मनः-सुफलरूप

पङ्कमध्ये विकसिष्यामि पङ्कजसदृशः ।

कुलप्रदीपः दीप्तिमान्-भविष्यामि संसारमध्यात् मोक्ष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

संकल्पं-विना समर्पयेयं हे-निर्विकल्प शिरः

मुण्डमालाधर आनन्दासवपायिन् ।

पास्यामि कंसान् त्वदीयस्य अमृतजलस्य जले स्थले

हे-भक्तिवत्सल० ॥

हे-चन्द्रचूड सूर्यनेत्र कमल कोमलाङ्ग

हिमं इव गलितो-भविष्यामि संगंस्यामि जलेनैव सह ।

नित्यं चेतनाविद्युता मध्ये जलस्य दीपिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

अनपेक्षः स्यास्यामि मध्ये मनश्चाञ्चल्यरहितः

फलेप्सारहितेन कर्मणा परमां-गतिं प्राप्य ।

त्यक्त्वा नरकयातनां स्वर्गमण्डलात् उल्लङ्घ्य-यास्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

श्रावणे हिमं इव ध्यानारण्ये लीनो-भविष्यामि

स्वयं कुत्रापि स्यास्यामि नहि त्रास्यामि अस्मि जलम् ।

त्वत्सदृशानि वस्त्राणि हे-विरक्तात्मन् हे-केवल वसिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ १५४० ॥

नित्यदा चिन्तन (अभ्यासेन) भस्म निर्मलं परिमलिष्यामि

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति प्रदर्शय-नाम-मे शिवस्वरूपम् ।

ग़ंत्र-चय रूग-निग़ अकि पंत्र बिल बल
बक्ति-वत्सल च्यानि ग़क्ति-पात-सूंत्य् ॥ ८८ ॥

---

89. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

ह्यथ् प्रबाथाह् क्कच्य-क्यथ् आव्
श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥ १५४२ ॥
रंग् अच्यन्-हंन्दु वुक्कि वुक्कि चाव्
क्कंतु त क्कंहनु नुन्दबोनु ।
गाग़-सूंतिन् गाग़् पर्ज़नाव्
श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥
अख्-अकिस्-निग़ प्रथ्-अखाह् ज़ाव्
अस्य कुनु प्वरुग़ाह् मोनु ।
कुनिसंय् क्किह् लच्य-बंदि नाव्
श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥
चैतन्य् य्यलि चेनन आव्
अद क्याह् गव् नंवु तय् प्रोनु ।
ज़ानवुनु ज़ान् देह-द्रष्टु चाव्
श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥ १५४५ ॥
प्रथ् चौज़ुकु सुय् कुह् स्वबाव्
प्रथ्-कुन्युकुय् दय-लोनु ।
रूंपुकुय् रूंफ् वावुकुय् वाव्
श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥

हे-इन्द्रियादिशत्रो रोगात् एकेन पत्रेण बिल्वस्य* उल्लाघो-भविष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ ८८ ॥

शिवाद्वैतभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ८९ ॥

परिगृह्य प्रभात-(स्वप्रकाश-) रूपं (शिवं) अङ्कमध्ये समागतः

श्याम-(सायंकाल-) रूपः (विष्णुः) प्रविष्टः गृहं आस्माकीनम् ॥ १५४२ ॥

रागं (अन्यद्विषयं) अत्तिसंबन्धिनं समीक्ष्य समीक्ष्य (विचार्य विचार्य) परित्यज

शुक्लवर्णं कृष्णवर्णं च अतिप्रेमास्पदं (स्वात्मानन्दात्मकम्) ।

प्रकाशात्मनैव प्रकाशस्वरूपं उपलक्षय

श्यामरूपः० ॥

एकस्यैकस्य-सकाशात् प्रत्येक-(जीव-)समूहः संजातः

अस्माभिः एकः पुरुषस्वरूपः संमतः ।

यस्य-एकस्यैव सन्ति लक्षशः (अनन्तशः) नामधेयानि

श्यामरूपः० ॥

चैतन्यस्वरूपः यदा (यस्यामवस्थायां) चेतनायां (स्मृतौ) आगतः

ततः किं-नाम संभवति नूतनः च पुरातनः ।

जानन्तं विजानीहि देहे-दृष्टिं (स्वात्मायमिति बुद्धिं) परित्यज

श्यामरूपः० ॥ १५४५ ॥

प्रत्येकस्य वस्तुनः स-एव अस्ति स्वभावसत्तात्मकः

प्रत्येकस्य भागधेयात्मा-दैवरूपः ।

रूपस्यैव (सूर्यादेः) रूपात्मा (तत्प्रभवात्मा) वायोरपि (प्राणादेः) वायुरूपः (तदुज्जीवकः)

श्यामरूपः० ॥

---

* श्चिचरोगहरणं वैकुण्ठधामप्रापणं च बिल्वेन चण्डाल्याः प्रसिद्धम् ॥

प्रान् हिहु तस् टोठु गंज़ुराव्
ल्वलि मज़ु-बाग् ललवोन् ।
य़थ् ऐनस् म्वख् पनुनु हाव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥
अख् चैतन्य-ब्रह्म् नंनु द्राव्
विष्णु कृष्णन् शिवजी ज़ोनु ।
आत्मस्-प्यठ् कुस् कुनुय् बाव्
श्याम-रूंफ् च़ाव् गर सोनु ॥ ८९ ॥

---

90. HYMN IN PRAISE OF THE ŚIVA-RĀTRI FESTIVAL

श्याम कुय् कच्च सोम-सूंर्य-रूंप प्रबाय्
शिव-रांचू-हन्दि द्वह च्यय् सतराय् ॥ १५४९ ॥
तेशस् पुनर्वसंय् कुह् अबिज्यथ् साय्
सूंर्य वातिय् तथ् मज़ु लगि वहराय् ।
अमृत वर्शन फल् दिथि बुतराय्
शिव-रांच-हन्दि द्वह च्यय् सतराय् ॥ १५५० ॥
कूंचू प्रकथ् हाँगिञ् सांञ् ल्वंचू ज़ान्
बव-सर खंद्रस् मज़ु च्यय् ईरान् ।
म्वक्क प्रावनाव् चाव् शक्तिपात बर्साय्
शिव-रांचू-हन्दि द्वह च्यय् सतराय् ॥
वटुक भैरव-नाथ कुख् चूह् शंभु-नाथ्
सांथौ ह्यथ् कुख् सांथंय्-साय् ।

प्राणसमूहं इव तं वत्सलं संकलय

अङ्कस्य मध्यभागे लालयिष्यामस्तम् ।

(तस्मात्) चित्तात्मनि मकुरे मुखं स्वकीयं प्रदर्शय

श्यामरूपः० ॥

(ततः) एकरूपं चैतन्य-ब्रह्म प्रत्यक्षं निर्गतं (निर्गच्छति)

(येन हेतुना) विष्णुः कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता) श्रीशिव-एव विज्ञातः ।

(यतः) आत्मनि (व्यापकरूपे) अस्ति-तस्य एक-एव भावः (परिज्ञान-मतिः)

श्यामरूपः० ॥ ८९ ॥

ग्रन्थकृच्छिवरात्रौ स्तौति ॥ ९० ॥

हे-श्यामसुन्दर अस्ति-ते अङ्कस्थितः सोमसूर्यस्वरूपेण-वर्तमानः प्रभातः (प्रकाशः)

शिवरात्र्याः (फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्याः) दिवसे अस्ति-ते द्विरागमन-मुहूर्ततिथिः ॥ १५४९ ॥

(ततोऽनन्तरं) तिष्यनक्षत्रस्य पुनर्वसुनक्षत्रस्य अभिजिन्नाम (विष्णुः च) मुहूर्त (यदस्ति)

सूर्यः प्राप्स्यति तस्य मध्ये (यदा) संगमिष्यति (आरब्धो भवि-ष्यति) वर्षावालः ।

(तत्काले) अमृतात्मना वर्षणेन फलानि दास्यति भूतधात्री

शिवरात्र्याः० ॥ १५५० ॥

फलुं प्रकृतिं शुक्तिमिव अस्माकं लघ्वीं जानीहि

संसारात्मनः समुद्रस्य मध्ये अस्ति भ्राम्यन्ती ।

मुक्त्यात्ममुक्तां प्रापयास्मान् पातय शक्तिपातस्वरूपां वृष्टिम्

शिवरात्र्याः० ॥

हे-वटुक भैरवनाथाख्य असि त्वं शम्भु-स्वामी

महच्चराणि संगृह्य असि नित्यसहावासः (नक्षत्राणि च) ।

पालवंनि साल यित पालुवंनि छिह् शिवराथ्
शिव-रांचू-हन्दि द्रह छ्यय् सतराथ् ॥
बान-रंस्तु बान प्रावि सय् गय सतराथ्
अशक्य् शख्य् प्रावि गव् शक्ति-पाथ् ।
फ्रस्तस् त वीरि बनि कल्प-वृक्ष् त पारिज़ाथ्
शिव-रांचू-हन्दि द्रह छ्यय् सतराथ् ॥
बाग्यवान् साविदान् अस्य थव् त द्यन्-राथ्
दर्मस् कर्म-हीनिस् कास् गाथ् ।
बान-रस्तिस् लद् दय-दन पहराथ्
शिव-रांचू-हन्दि द्रह छ्यय् सतराथ् ॥
च्यय् रंस्तु पारुदु ज़न् कुस् द्यन् त राथ्
पानस् कुन् निम् म्य दीनानाथ् ।
शिव-शक्ति-पद् मान शख्य् दिम् साख्याथ्
शिव-रांचू-हन्दि द्रह छ्यय् सतराथ् ॥ १५५५ ॥
कृष्णस् नालमति रठ् हे शक्ति-नाथ्
यख्-ज्याह् मिलनाव् पारस् त दाथ् ।
सुय् गव् अनुग्रह् सुय् गव् शक्ति-पाथ्
शिव-रांचू-हन्दि द्रह छ्यय् सतराथ् ॥ ८० ॥

---

91. HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

बाल कुय् लाल-चटि-कनि वासुख् हटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ १५५७ ॥

हे-जगत्पालक निमन्त्रणेन आगच्छ-नाम पालपराः स्मः शिवरात्रिम्

शिवरात्र्याः० ॥

पात्र-हीनः (भाग्यहीनः) पात्रं (भाग्यं) प्राप्स्यति (येन) सैव संभवति द्विरागमकृतिः

असमर्थश्च सामर्थ्यं प्राप्स्यति संभवति शक्तिपातः (अनुग्रहः) ।

फलाख्यफलरहितवृत्तस्य वेतसवृत्तस्य च संपत्स्यति कल्पवृक्षता पारिजात-वृक्षात्मता च

शिवरात्र्याः० ॥

भाग्यवतः प्रसन्नचित्तान् अस्मान् निधेहि (कुरु) च प्रत्यहोरात्रम्

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) सुकर्मरहितस्य अपनय कलङ्कम् ।

पात्र-रहितस्य (भाग्यरहितस्य) प्रेषय ऐश्वर्यधनं(पूर्णं) बृहत्स्थाली-विशेषं (पौषरात्रिं च)

शिवरात्र्याः० ॥

त्वामेव विना (भूतोऽहं) पारतं (चञ्चलं) इव अस्मि-अहं दिवसेषु च रात्रिषु (च)

स्वात्मानं प्रति नय-मां मां दीननाथ-बन्धो ।

शिवाभिन्नशक्तिज्ञानात्मपदं* संस्थामि शक्तिं देहि-मे साक्षात्करेण

शिवरात्र्याः० ॥ १५५५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्यं परिष्वङ्गेन गृहाण हे शक्तिनाथ

एकत्र संयोजयस्व स्पर्शमणिना च धातुम् ।

स-एव अस्ति अनुग्रहः स-एव अस्ति शक्तिपातः

शिवरात्र्याः० ॥ ९० ॥

श्रीशिवं स्तौति ॥ ९१ ॥

हे-बालकरूप अस्ति-ते रत्नहारस्थाने वासुकिः कण्ठे

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण स्मरणेन तव आपत् ॥ १५५७ ॥

---

* हे शिव शक्तिरूपां पद्मिनीं मे देहीति च श्लेषः ।

ऱ्यथ्-वुज़मलि माऱ्ञ परम-आकाश् खटि
अद कस् चटि राग-द्वेशुकु वाव् ।
गाश् अनि मज़्ज़ गटि आश् थवि मज़्ज़ चटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
चेश-हचि हश्नाय पान् म्योनु कोन नटि
य्यूतु खंम्बरुम् त्यूतु व्वपंदुम् लूब् ।
ममुद्रस् पोऱ्ञु-खारुनु गोम् नटि-नटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
निम् पानस्-कुन् यिम् दिम् मटि-मटि
पालना सांऱ्यय् मटि ऱ्यय् छ्यय् ।
असवंनि गंगा वसवंऱ् ऱ्य मज़्ज़ जटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५६० ॥
मनकिस् वनसंथ् मज़्ज़ युस् पान् खटि
हर हरम्वख ऱ्यय् पर्ज़नांविथ् ।
पर् त पान् कुनु व्यन्दि कति मोह-स्यन्दि फटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
वीरभद्र च्योनु ज़ोर् नय् आसि कति म्वटि
मदुकुय् मद्-हंस्तु ऱ्यथ् वगि तल् ।
नख क्याह् वसि थपि द्वसि-हन्दि नल्वटि
हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥
शंसत्र् ब्यनु ज़न् नेरि मज़्ज़ कुर्कटि
यस् क़टि च्यानि लोल नारंचू यंह ।

चिद्विद्युतं अस्माकं परमाकाशं स्थगयिष्यति

ततः कस्य भेत्स्यति रागद्वेषस्य वायुः ।

प्रकाशं आनयिष्यति मध्ये ध्वान्तस्य आशां स्थापयिष्यति मध्ये वज्रस्य

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

अतितर्षवत्या (हतया) तृष्णया आत्मा मम कुतो-न कम्पितो-भवेत्
(कुम्भेन च)

यावत् संभृतं-मया तावत् उत्पन्नं-मे लोलुभत्वम् ।

समुद्रान् जलारोपणं संपन्नं-मे कुम्भैः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

प्रापय-मां स्वात्मानं-प्रति आगच्छ-मां देहि-मे पृष्ठि-हस्तस्पर्शताडनाम्

पालना अस्माकं समर्पिता तव अस्ति ।

हे-स्मितमुख गङ्गा अवरोहन्ती तव जटामध्यात्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६० ॥

मनोरुपस्य वनस्यैव मध्ये यः त्वात्मानं गूहयिष्यति

हे-हर हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे त्वामेव उपलक्षयिष्यति ।

परं आत्मानं च एकरूपं मंस्यति कुत्र-नाम मोहात्मसिन्धुनद्यां मग्नो-
भविष्यति-सः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-वीरभद्ररुद्र तव बलं न-चेत् स्यात् कुत्र-नाम आयत्तो-भविष्यति

मदरूपः मत्तहस्ती चैतन्यात्मिकायाः वलायाः अधस्तात् ।

पूर्णतां किं-नाम उत्तीर्णो-भविष्यति अवलम्बेन मृल्लोष्टुमयप्राकारात्मना
उपरिबन्धनपटलेन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

शुद्धशस्त्रधातुः विभिन्नतां इव निर्गमिष्यति मध्यात् शस्त्रमलात्

यस्य प्रज्वला-भविष्यति त्वदीयस्य अनुरागात्मनः अग्नेः ज्वाला ।

दैर्यकि द्वकरि दब-सूंत्य् कालस् च़टि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
बेहोश् कर्मंतु कुस् मोहञ्ज़ लटि
सूरमंति थपि वृशबनि लटि-सूंत्य् ।
द्रमि बवसर तर अकि न-त अकि लटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
अपूर्व-स्वरूंपस्* क्याह् वदि क्याह् गटि
क्याह् ज़ेटि क्याह् छ्रुटि यंमि ठ्लु पान् ।
रावरावि क्याह् लबि क्याह् चावि क्याह् रटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ १५६५
देहकि यावन खटि रंग-सस्ति पटि
म्वल-रंस्ति कुय् तावनुनु बाज़ार् ।
बेरंग लयि च्याञ्ज़ लयि म्वक्रच रटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
पञ्ज़-म्वख च़वापोरु सुय् वाति अकि व्वटि
युस् ज़पि बौद-रंस्तु शडचर नाव् ।
च्यन् पोरन् फेरि बिहिथंय् मञ्ज़ व्वटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
कृष्णस् छ्यह् मन-कामन् दामन् वटि
ज़गतुकु कंड्डि-ज़ाल् न-त च़टि तस् ।
विरक्य् पाद् च्यांनि नय् रटि कति वटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ ९१ ॥

---

* अपरोक्ष-रूपस इति पाठान्तरम् ॥

(सः) धैर्यात्मनः अयोघनस्य आघातेन कालात्मकालिमानं भेत्स्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

निश्चेष्टः कृतो-ऽहं अस्मि मोहात्मिकया उन्मादमूर्छया (अपस्माररोगेण)।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग हस्तावलम्बेन स्ववाहनीभूतवृषभस्य पुच्छेन-करणेन

अस्मात् संसारमहासरसः तरिष्यामि एकस्यां नचेत् अपरस्यां वेलायाम्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(तस्य) अपूर्वस्वरूपस्य (त्वदात्मनः) किं-नाम उपचितं-भविष्यति किं-नाम-वा अपचितं-भविष्यति

किं-नाम दीर्घं-भविष्यति किं-नाम ह्रस्वं-भविष्यति येन तुलितः स्वात्मा।

विनष्टं-करिष्यति किं-नाम लप्स्यति किं-नाम परित्यक्ष्यति किं-नाम ग्रहीष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६५ ॥

देहस्य यौवनेन असारेण रागेण-सहितेन और्णपट्टेन

हे-अमूल्य (मूल्यरहितेन वा) अस्ति हसितप्रायः विपणिव्यवहारः।

(स पट्टः) हे-रागरहित मूल्यवान्-भविष्यति त्वदीयेन आसक्तत्वेन मुक्ता-रत्नात्मना तौल्येन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-पञ्चमुख (स्वच्छन्दमूर्त) चतुर्दिक्कं स-एव प्राप्स्यति एकेन प्लुतेन

यः जपिष्यति एकाग्रबुद्ध्या (अभेदबुद्ध्या वा) षडक्षरमन्त्रात्मकं नाम।

तिसृषु पूर्षु (लोकत्रये शरीरत्रये वा) परिक्रमिष्यति आसीन-एव मध्ये गृहाधस्तनपुरे (प्रथमयोगभूमिकास्थ एव)

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य अस्ति मनःकामना (तादृशी) वसनाधो-भागात्मवासनावृत्तिं वेष्टयिष्यते (निरोत्स्यति)

जगत्संबन्धि कण्टकजालं अन्यथा छेत्स्यति तस्य (तद्वस्त्रभागम्)।

विरक्तीभूय (हे विरक्त इति वा) चरणौ त्वदीयौ न-चेत् ग्रहीष्यति कुत्र-नाम फलितो-भविष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ ९१ ॥

---

92. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

करुनावतार नाव-निश् युस् न ज़ाह् डलि
कति फटि मोह-क्वलि हे-केशव् ॥ १५६९ ॥

लवि-कनि रूज़िथ् लूक-सबि मञ्ज़ रलि
महाराज़ ज्याम वलि साद-प्रक्वंचू ।
ब्रम् मानि संसार् ओम् ज़ानि थलि थलि
कति फटि मोह-क्वलि हे-केशव् ॥ १५७० ॥

देह-प्रय निश निर्नय नयि-मञ्ज़ चलि
ल्यंबि-मञ्ज़ फ्वलि पंपोशाह्-हिहु ।
फेरि थलि थलि नेरि ह्यूनु ज़न् मञ्ज़ ग्वलि
कति फटि मोह-क्वलि हे-केशव् ॥

कायाय-मायाय-हन्दि रूग-निश वलि
बस्म् मलि समताय-हज़ि स्मरंचू ।
ममता तस् ति गलि पोञ्ज़ु ज़न् भस्म-गलि
कति फटि मोह-क्वलि हे-केशव् ॥

वैराग-मक-सूंत्य् युस् राग-वीरि थलि
निश्कल् मन तथ् करि पेवन्द् ।
हर्द नेरि फल् तस् सोन्त पानय् सुह् फ्वलि
कति फटि मोह-क्वलि हे-केशव् ॥

पुनिमू-हंन्दि खांमियो च्याज़िय् अठ्कलि
चन्द्रम ज़न् गलि परिपूरन् ।

पुनरपि शिवाद्वयभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ९२ ॥

(जगत्पालनाद्यर्थं) हे-दयया-स्वीकृतमत्स्याद्यवतार नाम्नः (तव) यः न कदापि निवृत्तो-भविष्यति

कुत्र-नाम (सः) निमज्जयति मोहात्मकुल्यायां हे-केशवात्मन् ॥ १५६९ ॥

बहिरेव (औदासीन्येन) स्थित्वा लौकिकसभायाः मध्ये संगंस्यते

महावरस्य (इव) वसनानि वसिष्यते आर्जवप्रकृत्या ।

भ्रममात्रं मंस्यते संसारं ओमात्मकमेव ज्ञास्यति स्थले स्थले (पुरः पश्चात्)

कुत्र-नाम निमज्जयति ॥ १५७० ॥

देहप्रियतायाः सकाशात् सद्विचारात्मिकायां अधित्यकायां चलिष्यति

कर्दमविशेषमध्ये विकसितो-भविष्यति पद्मपुष्पसदृशः ।

संचरिष्यति स्थले स्थले निर्गमिष्यति अक्षोटफलं इव मध्यात् त्वचः

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

कायस्य-मायायाः-संबन्धिनः रोगात् उल्लाघीभविष्यति

भस्म परिमलिष्यति समज्ञानात्मिकया जपमालया (संयुक्तः) ।

ममता (देहाद्यहंभावः) तस्य अपि विनङ्क्ष्यति जलं इव भस्मगलु-नाम्नि-वितस्तादिनदीजलशोषकस्थले (काश्मीरिकवराहमूलाख्यप्रदेशाधस्तनप्रसिद्धे)

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

वैराग्यात्मना-कुठारेण यः संसाररागात्मवेतसवृक्षं छिन्नशाखं-विधास्यति

निरपेक्षेण मनसा (चित्तवृत्तिनिरोधरूपेण) तस्य विधास्यति संस्कार-विशेषम्* ।

शरत्काले निर्गमिष्यति फलं तस्य (पुरुषस्य) वसन्तकाले स्वयमेव सः विकसिष्यते

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

हे-पूर्णिमायास्तिथेः स्वामिन् (तस्यां पूजनीय) तवैव अनुरागपौनःपुन्येन

चन्द्रमाः इव विनङ्क्ष्यति परिपूर्णो-ऽपि ।

---

* स्वादिष्टफलोत्पत्त्यै यदेकस्य वृक्षस्यान्यवृक्षचर्मादिना संक्रामिकसंस्कारविशेष क्रियते तत् (पैंन्दा इति भाषया) ॥

चन्द्रचूंड आग च्याज़ स्वप्रकाग-ज्याम वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
कृष्णस् आनन्द-अमृंथ् गलि गलि
निश्कल पनज़ियु कलि-सूंत्य् च्याव् ।
निर्मल ब्वंज़ प्रकंच-हंन्दु मल् कलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७५ ॥ ८१ ॥

---

93. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे* ॥ १५७६ ॥
सारिय् पाफ् सानि हार्
बाल काल-संहारो वे ।
नाव् कुय् गंगाद्वार्
च्याव् अमृंत दारो वे ।
रूंफ् कुय् लिंगाकार्
अंग् सूंर्य-प्रकारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
तंसि कुह् सोरुय् आदिकार्
सादि युस् ओंकारो वे ।
सोहम् ज्ञानि सुय् सार्
ब्रम् मानि संसारो वे ।

---

* वे शब्दो ऽत्र पादपूरणार्थः ॥

हे-चन्द्रचूड आशया तवैव स्वप्रकाशात्मकानि-वसनानि वसिष्यते

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

कृष्णाख्यग्रन्थकृतः आनन्दात्मामृतं मुखपूरं मुखपूरम्

हे-निष्कल स्वकीयेन यन्त्रेण (अनुरागापेक्षया तद्दानेन च) पायय ।

(यथा) निर्मलीभूतायाः बुद्धेः प्रकृतेः मालिन्यं मार्ज्यति

कुत्र-नाम निमङ्क्ष्यति० ॥ १५७५ ॥ ९२ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९३ ॥

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५७६ ॥

सर्वाण्येव पापानि अस्माकं हर

हे-बालमूर्त महाकाल-संहारिन् नाम ।

नाम अस्ति-ते गङ्गाधर-इति

पाययास्मान् अमृतधाराः नाम ।

रूपं अस्ति-ते लिङ्गाकृतिमत्

अङ्गानि सूर्यसमानदीप्तीनि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

तस्यैव अस्ति सर्वमेव आधिपत्यम्

सात्मरति यः ओंकारं (प्राणाभ्यासात्मयोगेन) नाम ।

सो-ऽहमिति-मन्त्रं ज्ञास्यति स-एव सारात्मकम्

भ्रान्तिमात्रमेव मंस्यते संसारं नाम ।

यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
अनुग्रहकिय् अंबार्
निम च्यानि दरबारो वे ।
पाफ् प्वञ् ब्यंनु ब्यंनु चार्
सूंत्य् दर्म-व्यचारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
साम-वीदस् म्य व्यस्तार्
दिम् प्रीम-सेतारो वे ।
वांनिय म्याञ् कन् दार्
हा बस्मादारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ १५८० ॥
देव् आमंति छिह् लाच्यार्
कर्तख् व्वञ् च्यारो वे ।
सूंत्य् सूंत्य् ह्यय् चुह् कुमार्
तारक-दैत्य् मारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
कृष्णस् तफ् ज़फ् यार्
ब्वडनस् कुह् तयारो वे ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्
हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥
अनुग्रहस्य (त्वदनुग्रहपूर्वकत्वन्निर्दिष्टमार्गेण) राशीन्
नयिष्यामि त्वदीयायां पदसंसदि नाम ।
पापकर्म पुण्यकर्म भिन्नं भिन्नं विचिनु
सह-कृत्वा विचारात्मधर्मं नाम ।
आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्
हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥
सामवेदं (तद्रीत्यनुसारभवत्कीर्तिगानसामर्थ्यं) मयि विस्तारय
(तदर्थं) देहि-मे रागात्मिकां-वीणां नाम ।
(तत्प्रदानानन्तरं) वाण्याः मदीयायाः कर्णौ निधेहि
अङ्ग (हन्त) भस्मपरिमलिताङ्ग नाम ।
आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्
हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५८० ॥
देवाः समागताः (संपन्नाः) सन्ति निरुपायाः (उद्वेगातिशयम्)
कुरु-नाम-तेषां अतःपरं रक्षोपायं नाम ।
सह सहायं धृत्वा त्वं कार्तिकेयम्*
तारकाख्यदैत्यं जहि नाम ।
आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्
हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥
(अन्यकर्तुः स्वकीयालापः) कृष्णाख्यस्य तपः जपं (च) अकृतमेव-
कृतमिव संकलय
(यतोऽसौ) मज्जने (जन्ममरणादिषु) अस्ति सन्नद्ध-एव नाम ।

* तन्मारणाय नियतं कार्तिकेयकुमारमुत्पादयेति भावः ॥

सोरु् रोज़्यम् न ल्वकच्यार्
कर्तम् व्वञ् च्यारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ ९३ ॥

---

94. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

न्यथ् च्यांञ् पूज़ा शिव शंकर कर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८३ ॥
च्यानि अनुग्रह-रंस्तु कति उद्दर दर
ब्वक्क त्रस्ना क्यम् पत ख्यथ् च्यथ् ।
संचु च्याञ् राथ् द्वह् हे दिगम्बर बर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
स्यकि-आठ् कुम् दया-सागर गर
ज़ल् कुम् बासान् फल् आस् ज़्यथ् ।
चेग-हंतु यिथु न नागनाथ अमर मर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८५ ॥
कास्तम् अमर अज़र ज़र ज़र
बास्तम् प्रत्यख् सूर्य-हिहु न्यथ् ।
ज़ांञ्-गाश् कर्तम् चन्द्रशेखर खर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
च्यानि नाव सूंतिन् पाफ् हरिहर हर
पान कुख् पालना त संहार् थ्यथ् ।

स्थिरतरं स्यास्यति-तस्य न बाल्यं (कौमारयौवनाद्यवस्थानम्)

कुरु-नाम-तस्य अधुना उपायं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ ९३ ॥

पुनरपि श्रीशिवं स्तौति ॥ ९४ ॥

नित्यं तव पूजां हे-शिव शङ्कर कुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग स्थापयिष्यामि तवैव व्रतम् ॥ १५८३ ॥

त्वदीयेन अनुग्रहेण-विना कुत्र-नाम हे-संसारादुद्धारक स्थिरीभविष्यामि

बुभुक्षा पिपासा अस्ति-मे अनुलग्ना जरध्या पीत्वा ।

आशया तवैव रात्रीः दिवसानि (च) हे दिगम्बर पूरयेयम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

सैकतिला-भूः अस्ति-मे हे-दयासागर गृहम्

जलरूपं अस्ति-मे भासमानं फलं* आगतो-ऽहं (यतः) जन्मना† ।

पिपासाबाधितः (एव) यथा न हे-नागनाथस्वरूप अमर मरिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १५८५ ॥

अपनय-नाम-मे हे-अमर अजर निःशेषतया (ज्वरादिकं च)

भासमानो-भव-नाम प्रत्यक्षं सूर्यवत् नित्यम् ।

ज्ञानात्मप्रकाशं कुरु-नाम-मम हे-चन्द्रशेखर समुद्यतम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वदीयेन नाम्ना कारणेन (त्वत्स्मरणेन) पापं हे-हरिहरात्मन् अपाकुर्याम्

स्वयं असि पालनात्मा संहारात्मा च स्थित्यात्मा (तद्धेतुरिति) ।

---

* भ्रान्त्यात्मसंसारः सत्यतया मृगतृष्णावद्भ्रामते ॥

† सिकता जन्मिनस्त्वयमेव स्वभावः यद्दिनार्द्रत्वं शुष्यति ॥

बक्कि बाव च्यानि मन् बागम्बर बर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
प्रीम अंशु कुम् वसान् च्यानि वज्यर ज्यर
ज़न् छ्यम् नेचन् मज़्-बाग् व्यथ् ।
बक्कि-श्रूख् च्यानिय् हे परात्पर पर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
पूरि पश्चिम दक्षिन व्वत्तर तर
मोह-स्यन्दि व्यचारच नावि-क्यथ् ।
कृष्णस् गकृत केशव बव-सर सर
बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ ९४ ॥

---

95. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

होश् दिम् लगयो पंपोश-पादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ १५९० ॥
योगियन्-हंन्दि योग प्रानियन् हंन्दि प्रान
ज्ञानियन्-हंन्दि हा ज्ञानो ।
च्यानि प्रसाद सूंत्य् स्यद् छिह् तफ् सादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
अच्यत च्यानि-सूंत्य् च्यत्तुकुय् चेनुनु
न-त गक्कि मेनुनु क्रज़्ल्यन् पोञ्
प्रीम-ज़ल् कुय् वुज़ान् बाव-नागरादः
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥

भक्तिविधानेन भावनया (च) तव मनः हे-वागम्बर पूर्णीकुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु अस्ति-मे निःपतत् तवैव माहात्म्येन प्रवाहवत्

इव अस्ति-मे नेत्रयोः मध्यभागे वितस्तानदी ।

भक्तिपूर्णश्लोकान् तवैव हे परात्पर पठिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

पूर्वस्मात् पश्चिमात् दक्षिणतः उत्तरतः निस्तरेयम्

मोहात्मसिन्धुनद्याः विचारात्मिकायां नौकायामेव ।

(तदर्थं) कृष्णाख्यस्य (मे) संपद्यस्व-नाम हे-केशव भव-सरसि-अस्मिन् परीक्षितः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ९४ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९५ ॥

चेतनां देहि-मे उपहारीभवेयं-तव पद्मसदृशपादयोः

हन्त साधूनामपि साधो हन्त ॥ १५९० ॥

हे-योगिनामपि योगरूप प्राणिनामपि प्राणरूप

ज्ञानिनामपि हन्त ज्ञानरूप ।

त्वदीयेन प्रसादेन कारणेन सिद्धाः सन्ति तपः साधयन्तः

हन्त साधूनामपि० ॥

चित्तरहित तवैव हेतुना (प्रसादेन) चित्तस्यापि चेतनत्वं (अस्ति)

अन्यथा संपत्सरति मानमिव काण्डोलेषु जलस्य ।

प्रेमातिशयात्मकं-जलं अस्ति-ते उद्गच्छत् भक्त्यात्माखातेषु

हन्त साधूनामपि० ॥

ब्रह्म-ज़न्मस् यिथ् कुस् न ब्रह्म-स्मरंचू
वुछ् म म्याञ्र राचस-प्रकंचू कुन् ।
च्यानि सूंत्य् बक्थ् च्यांञ्र् कंरू प्रह्लादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
पूरन-प्ररग्र छ्यम् च्यांञ्रंय् लादन्
प्रनव-पान् वन्दहांय् पादन् ज़न् ।
नाद-व्यन्द कन् थाव् सान्यन् नादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
व्यचार-नेचन् ज़ांञ्र्-गाग्र अन् छिह् अंनि
हर हरम्बख ज़्यय् दिमहांय् वंनि ।
निश्कल-मन निश्काम रामरादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ १५९५ ॥
अनुग्रह् च्योनु गछि आसुनु सादन्
क्याह् कुह् पापन् कमन् ज़्यादन् प्यठ् ।
दय् कुख् त चय् कर् सान्यन् अपरादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
कृष्ण् अय् च्याञ्र कपटञ्र-तल नेरिहे
अद कति पैरिहे ज्याम नंवि नंवि ।
पुग्र कति प्यथिहेस् होञ्रन् त रादन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
कृपि मञ्ज् अय् तस् कृच्यराह् वनिहे
अद कति वनिहे ज़ेछ्यर् यूतु ।

ब्राह्मणजातिजन्मनि आगत्य अस्मि न ब्रह्मस्मृतौ

ईक्षस्व मा मदीयां राक्षसप्रकृतिं प्रति ।

त्वदीयेन कारणेन (प्रसादेन) भक्तिः त्वदीया कृता प्रह्लादेन

हन्त साधूनामपि० ॥

हे-पूर्णपुरुषात्मन् अस्ति-मयि तवैव अनुकम्पा

हे-प्रणव स्वात्मानं उपहारीकुर्याम-ते पादेषु (वेदात्मकेषु)चतुर्षु ।

हे-नादबिन्द्वात्मन् कर्णौ निधेहि आस्माकीनेषु करुणाक्रन्देषु

हन्त साधूनामपि० ॥

विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानात्मप्रकाशं समानय स्मो (यतः) अन्धाः (वयम्)

हे-हर हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रे तवैव अदास्याम-ते अन्वेषणानि ।

निरपेक्षेण-मनसा हे-निष्काम रामरादन्-नाम्नि-क्षेत्रे

हन्त साधूनामपि० ॥ १५९५ ॥

अनुग्रहः त्वदीयः भवितव्यः साधूनाम्

किं-नाम अस्ति पापानां अल्पानां बहूनां (वा) (विचारणां) प्रति* ।

ईश्वरः असि नाशं च विधेहि अस्माकं अपराधानाम्

हन्त साधूनामपि० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यः चेत् तव (वस्त्वादि) भिदात्मपरीक्षातः निरगमिष्यत्

तदा कुत्र-नाम अवसिष्यत् वसनानि नूत्रानि नूत्रानि ।

(पुनश्च) अपर्याप्तं कुत्र-नाम आपतिष्यत्तस्य वस्त्रपार्श्वभागेषु वस्त्रदैर्घ्यभागेषु च

हन्त साधूनामपि० ॥

अप्रत्यक्षभाषणात्मक (मानसव्यवहारस्य) मध्ये यदि तस्य संग्रहात्मकता (उपायान्तरं) समभविष्यत्

तदा कुत्र-नाम अकथयिष्यत् दैर्घ्यं इयत् ।

---

* दयालवः सन्तः पापन्यूनाधिक्यं न विचारयन्ति । समानामेव सर्वेषु दयामाविष्कुर्वन्ति ॥

याद् अय् रोज़हस् वुज़ कुम् आदन्
हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ ९५ ॥

---

96 IMPOSSIBILITY OF DESCRIBING ŚIVA.

निरञ्जन् वातिथय् प्यव् शूंज़-थानस् ।
निशानाह् कुस् वनय् तस् बे-निशानस् ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

---

97. PRAISE OF ŚIVA ON HIS DEPARTURE FOR THE FOREST.

रूप-रंस्ति कुस् ज़ानि कमि-सन नयि गोख् ।
दय गोख् शूंज़-शय ह्यथ् विज्ञान् ॥ १६०० ॥
साद-सत्संगकि निर्नय-पय गोख् ।
ज़ितेन्द्रिय गोख् लय-स्थान् ॥
साद नाद-बन्द वानिय-हन्दि वन गोख् ।
निश्कल मन गोख् निरबिमान् ॥
आनन्द् बूगनि आनन्दगन गोख् ।
निरञ्जन गोख् प्यठ् शूंज़-थान् ॥
अद्वैत अच्यत अन्तर्दान् गोख् ।
सूंत्य् ज्ञान गोख् ज़ाञ्-हंञ्ज़ ज़ान् ॥
केवल पनन्यन् निश बेगान गोख् ।
शिवनाथ पान गोख् शक्तिय-सान् ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

---

98. THE AUTHOR AND MĒNĀ PROCLAIM DEVOTION ON ŚIVA'S DEPARTURE.

लत लांथिय् संसारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६०६ ॥

स्मृतिगतः चेत् तिष्ठेयास्तस्य अधुनापि अस्ति-तस्य अवकाशः (कथन-निवृत्तेः)

हन्त साधूनामपि० ॥ ९५ ॥

ग्रन्थकृदुक्तिः ॥ ९ ६ ॥

निरञ्जनः प्राप्यैव समापतितः (द्रुतमेव प्रापत्) गृहादिनिर्मितिरहिते (ज्योतिः स्वरूपात्म) प्रदेशे

लक्षणादिकं कः वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) तस्य निर्लक्षणस्य ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

याचामनु स्तुतिप्रस्तावना ॥ ९ ७ ॥

हे-रूपरहित कः जानाति कया-स्वित् अधित्यकया गतस्त्वम् ।

हे-ईश्वर गतस्त्वं शून्यप्रदेशे (परमचिदाकाशे) संगृह्य (स्वशक्त्या-त्मकं) विज्ञानम् ॥ १६०० ॥

साधुसत्सङ्गस्य हे-निर्णयस्य-अभिज्ञान गतश्च-त्वम् ।

जितेन्द्रिय गतस्त्वं (सत्तामात्रात्मकं) लयस्थानम् ॥

हे-साधो नादबिन्द्वात्मन् वाण्यात्मकेन वनमार्गेण गतस्त्वम् ।

निष्कलेन मनसा (सह) गतस्त्वं निरभिमानपदम् ॥

स्वानन्दं भोक्तुं हे-आनन्दघन गतस्त्वम् ।

हे-निरञ्जन गतस्त्वं शून्यस्थानादप्युपरिस्थानं (चिदाकाश-लयस्थानम्) ॥

हे-अद्वैतस्वरूप अन्तःकरणाद्यतीत अन्तर्धानं गतस्त्वम् ।

सह-धृत्वा हे-ज्ञान गतस्त्वं ज्ञप्तेरपि ज्ञानरूपम् ॥

हे-केवलात्मन् स्वकीयानां समीपतः पररूपः संपन्नस्त्वम् ।

हे-शिवनाथ स्वयं गतस्त्वं स्वशक्त्या-सह ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

श्रीशिवस्य दूरगतिमधिगत्य तदनुरागातिशयं स्ववैराग्य-पुरःसरं प्रस्तौति ग्रन्थकृत् मेना च ॥ ९ ८ ॥

लक्षाघातान् प्रक्षिप्य (तिरस्कृत्य) संसारे

अनुधाविष्यामि-तं हे-नायिके ॥ १६०६ ॥

हंस-नादकिस् ज्यानवारस्
नालि ज्याम छिस् छतिय ।
वुफि तार्यम् हंसद्वारस्
पत-लारस् लतिय ॥
सूर् कर् तमि अंदकारस्
युस् वर् सूरमतिय ।
ब्वति दारनाय द्यान् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
अथ् तौज़-रूफ् आकारस्
फेर ब्रूंठि तय् पतिय ।
पाँपुरु ज़न् गत-मारस्
पत-लारस् लतिय ॥
लोल फंबकिस् अंबारस्
यंह् म्य दिच़ सूरमतिय ।
सह् कुम् व्वञ् कति प्रारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१० ॥
आरवल् मञ् लोल-नारस्
दज़ू-मचू ब्यह् प्रीम सूतिय ।
ग्रहज्यारस् ब्यह् मञ् आरस
पत-लारस् लतिय ॥
न्यथ् लगहा सञ्चारस्
सथ् बासनाव् सतिय ।

(यस्य) हंसनादात्मनः विहङ्गस्य*

वसितानि वस्त्राणि सन्ति शुक्लानि ।

उड्डयनं तारयिष्यति-मे (उड्डीय लङ्घयिष्यति) हंसद्वाराख्यगिरिम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्म कृतं (संपादितं) तेन (तदीयस्य) मोहात्मान्धकारस्य

यः वृतः भस्मप्रमत्तेन-तेन ।

(तदर्थं) अहमपि धारणया ध्यानं धारयेयं-तस्य

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अमुष्य तेजोरूपस्य आकारस्य

संचरेयं पुरस्तात् अपि पश्चात् ।

पतङ्गः इव स्वात्मसमर्पणं (स्वात्मार्पणगतिम्) कुर्यामस्याहं

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अतिस्नेहात्मनः पिचुनः कूटस्य

अग्निशिखा मदीयस्य दत्ता (उद्भाविता) भस्मपरिमलमत्तेनानेन ।

(परन्तु) आर्द्रत्वं (प्रतिबन्धात्मकं) (पिचुनः) अस्ति-मे अतः-परं कुत्र-
नाम प्रतीक्षिष्ये

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१० ॥

पीतवर्णपुष्पविशेषः (इव) मध्ये अनुरागात्मज्वलने

दग्धीभूता अस्ति प्रेम्णा हेतुना ।

शीतलप्रायस्य अस्ति मध्ये नदीरूपाटव्याः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

नित्यं लग्नो-भवेयं-नाम सद्विचारे

(येन) सत्यात्मत्वं भासमानं-कुरु हे-सति (परमशक्ति) ।

---

* विशुद्धसत्त्वपरिष्टतस्य हंसनादात्मनश्चिदाकाशसंचारशीलस्य शिवस्येत्यर्थः ।

ख़र् फिरुम् च़्यथ् सेतारस्
पत-लारस् लतिय ॥
वन्दुनु कुम् पान् यारस्
अन्दुमु कुम् इतिय ।
च़न्दुन् गोम् देवदारस्
पत-लारस् लतिय ॥
ग्रज़् व्वंकू खन्दर्य-नारस्
इति आसिथ् कुह् ततिय ।
वनवनसंय् कन् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
क़ाल मारि मारि ल्वकच्यारस्
करि म्य पोशन् फ्रतिय ।
शेरि लागस् जटदारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१५ ॥
कृष्णुनु दफ्त बाल-यारस्
करिहेस् नालमतिय ।
मेलि शसत्र् त संगि-फारस्
पत-लारस् लतिय ॥ ९८ ॥

---

99. WHAT MĒNĀ AND THE PEOPLE SAID TO EACH OTHER WHEN ŚIVA DEPARTED.

हर हरम्वख-वन् गोम्* ह्यथ् उमाय ।
च़्यथ् आनन्द-गन् गोम् ह्यथ् मायाय ॥ १६१७ ॥

---

* अस्मिन् खण्डे "हर हरम्वख-वन् गोम्" इति प्रतिपदान्तार्धभागेष्वनुषङ्गः ॥

स्मृतिरूपं-नादं प्रवर्तय-मे चित्तात्मिकायां वल्लक्याम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उपहर्तव्यः अस्ति-मे स्वात्मा स्वात्मरूपाय

(किंतु) समाप्तव्यं अस्ति-मे इहैव ।

चन्दनं संपन्नं-मे देवदारुदारुणः*

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उच्चैर्गीतिध्वनिः समुद्गतः स्वर्न्दिरिनार्-नाम्नि-प्रसिद्धे-वनदेवतास्थाने

इहैव भूत्वा अस्ति (सः) तत्रैव ।

(तद्विषयकस्य) कीर्तिगानस्य-कृते कर्णौ निधास्यामि

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्मासंचारान् दत्त्वा दत्त्वा बाल्यावस्थायाम्

कृताः मया पुष्पाणां काण्डोलपूरं-निचयाः ।

(तानि) शिरसि संयोजयेयं-तस्य जटामुकुटधारिणः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१५ ॥

कृष्णस्य (संबन्धि विज्ञापनादि) कथय-नाम बालसखये

(यथा) कुर्यात्-नाम-तस्य आलिङ्गनानि ।

(येन हेतुना) संगतं-भविष्यति शस्त्रं (इव) च (परस्परं) स्पर्शमणिः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ ९८ ॥

लोकोक्तिर्मेनया सह निर्याणकाले शिवयोः ॥ ९९ ॥

महादेवः हरमुखाख्यं-वनं गतो-मम गृहीत्वा उमाम् ।

चित्तं-इव आनन्दघनीभूतं गतं-मम गृहीत्वा मायाम् ॥ १६१७ ॥

* देवार्चने चन्दनार्थं देवदारु निवेद्यते । तच्च क्रमशो चैष्यमाण यथा लीनं भवति तथा मच्छरीरमपि भवत्विति बोध्यम् ॥

राम रामरादन् गोम् ह्यथ् सौताय ।
नर-नारायण् गोम् तपच ज्याय ॥
अशिसंथ् कति छ्यन् गोम् तसज़्य माय ।
वन क्याह् वर्तन् गोम् अथ् शूंज़-शाय ॥
अन्दकार् अर्पन् गोम् अहन्ताय ।
निर्वन् दिथ् त ग्वन् गोम् व्वपासनाय ॥ १६२० ॥
मिलनांविथ् द्वन् गोम् दिथ् निश्ठाय ।
दृष्टि-तल सज़्जन् गोम् मज़ू दारनाय ॥
स्वफल् प्रदख्यन् गोम् गरि याम् द्राय ।
विश्वरूंफ् हन्-हन् गोम् कुज़ चाय ॥
दृष्टि-तल चिबुवन् गोम् मज़ू तुर्याय ।
कृष्णस् पत मन् गोम् ब्वंज़ू राधाय ॥ ९९ ॥

---

100. LAMENTATION OF MĒNĀ ON ŚIVA'S DEPARTURE.

च्यय् विन् कंहि द्यन् ह्यक गुज़रांविथ्
कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥ १६२४ ॥
अज्ञानंय् कुम् वथ् रावरांविथ्
कोचन् मज़ू फिरनांविथ् म्य ।
च्वफेरस् कुनतम् व्वज़् वथ् हांविथ्
कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥
अंनु कुस् त पकनस् हत-ब्वज़ वत छ्यम्
पत छ्यम् लारान् मन-कामना ।

श्रीरामः रामराइनाख्योपत्यकार्त्तत्रप्रदेशं गतो-मे गृहीत्वा सीताम् ।

नर-नारायणः गतो-मे तपसः स्थाने (बदरिकाश्रमे) ॥

अश्रुणश्च कुत्र-नाम क्रेदः संपन्नो-मे तस्यैव प्रीत्या ।

कथयिष्यामि किं वृत्तं संपन्नं-मे अस्य शून्य-स्थानस्य ॥

अन्धकारमिव समर्पितं संपन्नं-मे अहन्तायाः ।

निर्गुणतां दत्त्वा गुणः च गतो-मे उपासनायाः ॥ १६२० ॥

संगमय्य द्वौ गतो-मे दत्त्वा निष्ठाम् ।

दृष्टित-एव सज्जनः गतो-मे मध्यं धारणायाः ॥

समुत्पन्नसत्फलं प्रदत्तिणं संपन्नं-मे गृहात् यावत् निर्गताहम् ।

जगद्रूपत्वं प्रत्यंशे संपन्नं-मे एकस्याः अवस्थायाः ॥

दृष्टित-एव त्रिभुवनं गतं-मे मध्ये तुरीयायाः ।

कृष्णस्य (विष्णोः ग्रन्थकर्तुश्च) पश्चात् मनः गतं-मे बुद्धात्मिकायाः राधिकायाः ॥ ९९ ॥

मेनाया उक्ति ॥ १०० ॥

त्वामेव विना केन-प्रकारेण दिनानि शक्नुयां व्यतेतुम्

कं गतस्त्वं परित्यज्य हे-कल्याणप्रभव ॥ १६२४ ॥

अज्ञानमेव अस्ति-मम सत्यमार्गं विनाश्य (विस्मार्य)

अल्पानां-मार्गविशेषाणां मध्ये परिभ्राम्य मां (स्थितम्) ।

चतुष्पथे निपातय(निदर्शय)-नाम-मे अधुना मार्गं प्रदर्श्य

कं गतस्त्वं० ॥ १६२५ ॥

अन्धः अस्मि तु गमनाय शतशः मार्गाः सन्ति-मे

पश्चात् अस्ति-मे धावन्ती मनसो-वासना ।

शूब्या गकुनु म्य च्य पयर् पाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
दया च्याञ् आय् अज़्-ताञ् थ्कान्
यथ् मंज़िलस् लूख् पकान्-गैथ् ।
कंबस् प्यठ् कुख् म्य चलान् साविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
ज़य-संस्ति च्यथ् अथि ओसु दय-लोनुय्
बूज़िथ् ज़ोनुय् न च्योनु महिमा ।
सत्य-देव कति ज़ोनुख् पर्ज़नाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
क्रौरि-मञ्ज़ खार् म्योनु ब्वंडुमंतु पानंथ्
भगवान दयावानंथ् कुख् ।
थियु न दूथ् नावस् गकुथ् मन्दकाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
कायाय काठिस्-प्यठ कुस् ब्वह् खसिथ्
रोज़ुनु त वसिथ् प्यंनु कुम् कूठु ।
दर्मस् ब्राह्मनस् निम् स्वकलाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६३० ॥
कुस् वोतुमंतु नख शम्शेरि दंद्र्य
श्वंगिथ् कुस् मुह न्यंद्र्य मञ्ज़ ।
च्याञ़ ज़ेरि रंस्तु कुस् ह्यक्यम् वुज़नाविथ्
कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

शोभते-तव-किं गमनं मां ते भूमौ निपात्य

कं गतस्त्वं० ॥

दयां (दयालुतां) त्वदीयां आगता-वयं अद्य-पर्यन्तं विकत्थमानाः

यस्मिन् प्रयाणके जनाः अगच्छन् ।

अवटस्य पृष्ठे असि मां चलन् संवेश्य

कं गतस्त्वं० ॥

हे-जयनशील तवैव हस्ते (आयत्तं) आसीत् (नः) कर्मभाग्यम्

श्रुत्वा ज्ञातं न (श्रोतुं न शक्ता वयं) तव माहात्म्यम् ।

हे-सत्यस्वरूपदेव कुत्र-नाम अभिज्ञातस्त्वं उपलक्षितुम्

कं गतस्त्वं० ॥

कूपमध्यात् उद्धारय मदीयं व्रुडितं आत्मानम्

हे-भगवन् महादयालुः असि-त्वं (यतः) ।

यथा न इदं नामधेयं गच्छेयं क्षेपयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

कायात्मनि शूलपृष्ठे अस्मि अहं आरुह्य (आरूढः)

आस्यानं च निपात्य पतनं (च) अस्ति-मे कष्टम् ।

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) ब्राह्मणं नय-मां उन्मोच्य

कं गतस्त्वं० ॥ १६३० ॥

अस्मि-अहं संप्राप्तः समीपं असेः धारायाः

सुप्तः अस्मि मोहात्मिकायाः निद्रायाः मध्ये ।

त्वदीयया प्रेरणया विना कः शक्नुयान्मां उद्बोधितुम्

कं गतस्त्वं० ॥

रूग्रिथ् म्य च़्लुहम् डौग्रिथ् बावंथ्
न्यथनंनिसंथ् ब्रोंठ वावंथ् कुम् ।
स्यदंच़्-हंन्दु ज्यामाह् थवुम् पैरांविथ्
कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥
नफ्च़ंञ् बाँबंरू छ्यम् तंबलांविथ्
दय-नाव् च्योनु मंशरांविथ् म्य ।
कस् ह्यक पनुनु दथु हाल् बांविथ्
कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥
रंनु कुस् प्योमंतु मञ्ज़ मैदानस्
आशावानस् म यूतु प्रारनाव् ।
अद्दा दिहम् ना अनिथ् मननांविथ्
कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥
कृष्णस् च़्थ् यूतु दीन् गंञ्ज़रांविथ्
मो कुन् चांविथ् लूकन् ताञ् ।
विष्णवर्पन् निन् खख् प्रावनांविथ्
कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥ १०० ॥

---

101. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

कृंपा कर्तम् हरिः-हरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६२६ ॥
लूसिथ् प्योमंतु कुस् बुज्यरय्
खंतुमंतु कम् बंडु बोरु ।

मथित्वा मां चलितस्त्वं-मां दृष्ट्वा भावेन

नग्नप्रायस्यैव (मम) पुरस्तात् वायुः अस्ति-मे (मुखवायुर्गन्तुं निरुणद्धि)।

सिद्धगात्मकं वसनं निधेहि-मयि आभूष्य

कं गतस्त्वं० ॥

उदरपूर्तीच्छात्मा संभ्रमः अस्ति-मे चञ्चलीकृत्य

ईश्वर-नाम त्वदीयं विस्मार्य माम्।

कस्मै शक्नुयां स्वकीयं ईदृक् वृत्तं प्रकटीकर्तुं (अभिप्रायेण)

कं गतस्त्वं० ॥

कुकरः अस्मि पतितः मध्ये दीर्घस्थलप्रायदेशस्य

धृताशं मा इयत् प्रतीक्षय (माम्)।

(तदर्थं) श्रद्धां दास्यसि-मे स्वित् (या) आनयिष्यति-त्वां सान्त्वयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिवेदनं) कृष्णाख्यं (मां) त्वमेव इयन्तं दीनं संकलय्य

मा-नाम प्रक्षिप परित्यज्य लोकानां आयत्ततायाम्।

ईश्वरार्थं नय-तं (मां) सुखं प्रापय्य (अनुभाव्य)

कं गतस्त्वं० ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

पुनरेकत्वेन वर्त्तमानौ हरिहरौ समुपलक्ष्य स्वप्रार्थनपूर्वकं स्तौति ॥ १०१ ॥

कृपां कुरु-नाम-मयि हे-हर्यभिन्नहर

(तत्र) अहं किं-नाम करिष्यामि हठम्* ॥ १६३६ ॥

श्रान्त्वा निपतितः अस्मि स्थाविरेण

आरूढः अस्ति-मयि महान् भारः।

---

* सर्वथा असमर्थस्त्वत्कृपायोग्यो अस्मीति भावः।

द्यथ् पञ्चालस् क्यथ-पाठि तरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आर कुह् वज़ान् व्वगनि दरय्
वार कुह् करान् शोर् ।
छुप कुह् करान् समन्दरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
वनि वनि यच़ू गोस् छुच़ु अन्दरय्
ननन् ज़न् छुस् च्योर् ।
छ़ुपि-हन्दु स्वख् दिम् योगेश्वरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
पख छ्यम् जर्यमच़ छुम् ज़रज़रय्
बन्योमतु छुस् मोर् ।
ह्यूनु छुस् खरन्-हन्दि आरच़रय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४० ॥
सन्म्वख् रोज़्तम् श्याम-स्वन्दरय्
प्रबाथ् हिवु च़पोर् ।
पंपोशस् यिथु न द्वह् लगि दरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आवास च्यानि-सूत्य् गामति छिह् खरय्
अन्तःकरन् च़ोर् ।
म्य बास् प्रकाश-रूफ् ईश्वरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥

ईदृशस्य (संसारात्मनः) पञ्चालगिरेः केन-प्रकारेण निस्तीर्णो-भवेयम्

अहं किं-नाम० ॥

(ईदृशावस्थायां) गिरिसरित् अस्ति प्रवाहध्वनिं-कुर्वन्ती उत्तानेन मार्गगति-विशेषेण

सुष्ठु अस्ति कुर्वन्ती महाकोलाहलम् ।

मौनं अस्ति कुर्वन् (कुर्वन्ती वा) समुद्रः (समुद्रं प्राप्य वा)

अहं किं-नाम० ॥

उच्चा उच्चा अतिशयेन संपन्नो-ऽहं निःसारः अन्तरेव

ख्यातीभवन् इव अस्मि अतिमूढः ।

मौनविधानस्य सौख्यं देहि-मे हे-योगेश्वर

अहं किं-नाम० ॥

पत्ताः (इन्द्रियोल्लासाः) सन्ति-मे स्वर्णाट्टङ्किताः (इव), अस्ति-मे भौतिहतत्वम्

संभूतः अस्मि मयूरः ।

कुरूपः अस्मि पादसंबन्धिना अर्तिहतत्वेन

अहं किं-नाम० ॥ १६४० ॥

प्रत्यक्षीभूतः तिष्ठु-नाम-मे हे-श्यामसुन्दर

प्रभातकालः इव परितः ।

पद्मपुष्पस्येव यथा न दिवसः संयुक्तो-भवेत् निरोधे

अहं किं-नाम० ॥

आभासेन त्वदीयेन समागतानि सन्ति विकासस्थैर्यम्

अन्तःकरणानि चत्वारि (मनोबुद्ध्यहंकारचित्तानि) ।

मम अनुभवगोचरो-भव-प्रत्यक्षं प्रकाशज्योतिः-स्वरूपः हे-ईश्वर

अहं किं-नाम० ॥

च्य-ग्वन् व्वलंगिथ् छुख् शंकरय्
शक्तिय च्याज़ छुस् लोरु ।
अ॑गुनिस् द्वग्नाव् कुनिय् वरय्
ब्वह्-क्याह् करय् ज़ोर् ॥
च़र॑गुं ज़न् म फिर् गर गरय्
दृह् वा॑ज़िगार् छ्वा सोरु ।
दुबार म डाल् प्यठ् खाल्-दरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
अन्दर् च़॑निथ् ज्ञान गरय्
हावुम् च़ूर्युमु पोर् ।
तथ् मज़ू रूज़िथ् आनन्द् वरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४५ ॥
कृष्णस् मुच़राव् बावकि बरय्
कुनिय् वरय् तोरु ।
दृथ् लर्य ह्यथ् च़्यय् बसि अमरय्
ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १०१ ॥

---

102. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

सन्म्वख् थित द्यान नित म्योनु मन्
गुहिर्यूज़ु* बनि काच़बोटाह् ज़न् ॥ १६४७ ॥
ज़य-स॑स्तु बय म॑ग्राबि हन्-हन्
प्रावनावि रूफ् च्योनु सनातन् ।

---

* गुहिर्यूज़ु नाम कीटविशेषः कृष्णवर्णः सोऽस्ति यो गोमयेन गुलिकां विधाय देवात्समद्रं प्रयितमिच्छतीत्याख्यायिका ॥

त्रीन्गुणान् अतीत्य असि-वर्तमानः हे-कल्याणकर

शक्तिः तव अस्मि संलग्नः ।

(सूत्रमिव) एकगुणं-सांसारिकगुणकं द्विगुणं-कुरु-मां (मोक्षसौख्यगुणकं कुरु) एकेनैव वेष्टनेन (वरप्रदानेन)

अहं किं-नाम० ॥

शारिमात्रं (गोट) इव मा संचालय गेहे गेहे

अयं कृष्णकरणशीलः अस्ति-किं दृढः ।

पुनर्वारं मा प्रक्षिप पृष्ठे प्रथमकक्ष्यादिमगृहे (जनुरर्थं उदरे)

अहं किं-नाम० ॥

अन्तरेव प्रवेश्य ज्ञानात्मनि गृहे

प्रदर्शय चतुर्थीं पुरम्* ।

तस्य मध्ये स्थित्वा (स्थिरतया) परमानन्दं अधिगमिष्यामि

अहं किं-नाम० ॥ १६४५ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) उद्घाटय भक्तिरूपस्य द्वारस्य

एकेनैव आवर्तन (वरप्रदानेन) अर्गलम् ।

अस्मिन् सद्मनि सह-धृत्वा त्वामेव निवासं-करिष्यति हे-अमर

अहं किं-नाम० ॥ १०१ ॥

पुनरपि प्रार्थयति ॥ १०२ ॥

साम्मुख्यभावे आगच्छ-नाम स्वध्यानेन नय (वशीकुरु) मदीयं मनः

कीटविशेषः (भूमावप्यसमर्थगतिमान्) संपत्स्यति पुत्तिका (पत्ति-विशेषः) (अतिशीघ्रखगतिसमर्थः) इव ॥ १६४७ ॥

जयमेव-फलयन् भयं विस्मारयिष्यति अंशमंशम्

प्रापयिष्यति रूपं त्वदीयं सनातनात्मकम् ।

---

* षष्ठपदचतुर्थकक्ष्यां प्रापय । जाग्रदाद्यवस्थात्रयान्निष्कास्य तुरीयपदं प्रापय ॥

च्यथ् ब्वद् मन् प्रान् करनावि अर्पन्
गुहिर्यूंज़ु बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
आविश पनज़ म्याज़ राय् मज़ु गन्
म्यानि म्वख पनज़ रोचि कर् वर्तन् ।
उन्मत्त-ब्वद् म्याज़ होशस् अन्
गुहिर्यूंज़ु बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
क्खु त अद्रु रोज़्या य्यलि दज़ि वन्
र्यहि मज़ु क्रा चीज़ाह् वासन् ।
सूर्यस् निश ह्या गट ठहरन्
गुहिर्यूंज़ु बनि काचबोटाह् ज़न् ॥ १६५० ॥
ननिसय् वल् वर्-दिनुकु वर्दन्
नंगरन् कुह् ताले प्यठ् संगरन् ।
सोंत रोज़्या कुलु हरमतु-पन्
गुहिर्यूंज़ु बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
अद क्याज़ि कुख् दय-गथ् हावन्
य्यलि नारदु कुय् बोज़नावन् ।
तिथि ग्वन खनरस् म्वकलावन्
गुहिर्यूंज़ु बनि काचबोटाह् ज़न् ॥
दया च्याज़ पाफ् प्रज़ ह्या गंज़ुरन्
पथ्-कालि प्यठ आय् थ्यकनावन् ।
कृष्णस् अथ् प्रश्नस् व्वत्तर् वन्
गुहिर्यूंज़ु बनि काचबोटाह् ज़न् ॥ १०२ ॥

चितं बुद्धिं मनः प्राणं (च) कारयिष्यति स्वसमर्पितम्

कीटविशेषः० ॥

समावेशेन स्वकीयेन मदीयस्य अनुभवस्य मध्ये घनीभव

मदीयया द्वारा स्वकीयायां रुचौ कुरु प्रवृत्तिं (वर्तनम्) ।

उन्मत्तभूतां-बुद्धिं मदीयां स्मृतिं (समाधानं) आनय

कीटविशेषः० ॥

शुष्कः च आर्द्रः अवशेक्ष्यति-किं यदा दग्धं-भविष्यति वनम्

ज्वालायाः मध्ये अस्ति-किं वस्तुमात्रं भासमानम्* ।

सूर्यस्य समीपे अस्ति-किं तमिस्रं स्थिरीभवन्

कीटविशेषः० ॥ १६५० ॥

नग्नस्य आच्छादय वरप्रदानात्मकं वसनम्

(यतः) नग्नानां (विरागिणां) अस्ति भाग्यं पृष्ठे पर्वतानाम् ।

वसन्तकाले स्यास्यति-किं वृक्षः जीर्णपतितपर्णः

कीटविशेषः० ॥

तर्हि कुतः असि स्वैश्वर्यं प्रदर्शयन्

यदा-नाम नारदर्षिः अस्ति-त्वां आवयन् (विज्ञापितवानिति प्रसिद्धम्) ।

(येन) तादृशेन गुणेन (युक्तस्य) स्वर्णकारस्य मुक्तिं-कुर्वनसि

कीटविशेषः० ॥

दयालुता त्वदीया पापं पुण्यं (च) अस्ति-किं संकलयन्ती

(इत्यमेव) पूर्वतनकालात् प्रभृति आगताः (पुराविदः) श्लाघमानाः (प्रशंसन्तः) ।

कृष्णाख्यस्य (मम) अस्य प्रश्नस्य उत्तरं कथय

कीटविशेषः० ॥ १०२ ॥

---

* ज्वाला हि करीषदारुष्टतादेरेकरूपोत्पद्यते इति भावः ॥

103. EXHORTATION BY THE AUTHOR TO ATTAIN SALVATION BY MEANS OF YŌGA PRACTICES.

सतच वति पख् सथ् बूमिकाय ज़ान्
ब्रह्मरन्ध्र-गगनस् खस् साविदान् ।
मिलविथ् ज़ान् च़्यथ् च़न्द्रम सूर्य प्रान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्दार-किनि वार कड् अर्मान्
सुषुम्ण-मार्गकि स्फार सान् ।
बासनिय् वासना व्वपासना मान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरिय सोदु योगाह् ज्यान्
द्वादशान्त मंडलस् वातनोवु प्रान् ।
अनाहत-शब्द् वुक्कु प्रनव् सनिदान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

शब्द-प्रकाश-दिपथ् आसूस् प्रज़लान्
खठ्कय्-खत निर्मल् बासान् ।
निश्कल् शशि-कलि अमृथ् च्यवान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

पन्द्रश कलाय कल्पना गलान्
शोडश-कला आच् म्वच़ान् ।
पूर्न् अमावस्य ऊत-शेश् ज़न् रोज़ान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

ग्रन्थकृत्-उक्तिः ॥ १०३ ॥

सत्यस्य मार्गं संचरस्व सप्त भूमिकाः जानीहि*

ब्रह्मरन्ध्राख्ये-चिदाकाशे आरुह समाहितो-भूत्वा ।

संगमय्य जानीहि चित्तं चन्द्रमसं सूर्यं प्राणान्

(तादृशः) प्रापयिष्यति-त्वां योगः परमानन्दस्थानम् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्वारक्रमेण सुष्ठु निष्कासय अत्यौत्सुक्यं (फलितोत्सुकफलो भव)

सुषुम्णाख्यनाडीमार्गस्य विस्तारेण (विकासेन) सह ।

(यत्र) भासमाना-भवेत्ते वासना (तामेव) उपासनं मानय

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरीनाम्नया-प्रसिद्धया (अपि) साधितः योगः शोभनः

द्वादशान्त-नाम्नि मण्डले (ब्रह्मरन्ध्रे) संप्रापितः प्राणः ।

अनाहतशब्देन (शब्दरूपो वा) समीक्षितः प्रणवः संनिधानः

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

(हंसति) शब्दस्य-प्रकाशरूपा दीप्तिः आसीत्तस्याः प्रज्वलन्ती

स्फटिकरत्नादपि निर्मला भासमाना ।

निष्कलतया (निरर्गलतया) शशिकलया (भालदेशस्थया योग-प्रसिद्धया) अमृतं पिबन्त्या

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

पञ्चदशकलयाज्ञानेन कल्पना (वासनात्मिका) नश्यन्ती (यस्याः)

षोडशी-कलात्मिका केवलं अवशिष्यती ।

पूर्णीभूय अमावस्यायां हुतशेषः इव तिष्ठन्ती

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

---

* सप्तभूमिका नाम ज्ञानस्य शुभेच्छाविचारणातनुमानसामत्त्वापत्तिरसंसक्तिः पदार्थभाविनी, तुर्यगाख्याः ॥

द्रुय् गव् परमशंख्चू-देविय-हंन्दु द्यान्
परम-दाम् अपूर्व परम-स्थान् ।
अपर् परापर् परपद् प्रदान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
ग्यव् गव् ज्ञान् तय् मुशख् गव् विज्ञान्
शब्द-प्रकाशस् कुह् च्यमकावान् ।
नंनु बासनाव् कृष्णस् द्यु निर्वान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

---

104. THE WOMEN, AS GŌPIS, SING KṚṢṆA'S PRAISES.

कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़य्
न्यसफ् शबन् न्यंन्दरि-हच़य् ॥ १६६१ ॥
नच़न् नच़न् वनन् छ्यह् वच़न्
अन्दस् त मज़्ज़स् पानय् कुह् नच़न् ।
श्यामस् क़ारान् अंक्रि गय छ्यच़य्
कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़य् ॥
तारा-मंडल ज़न् आस शूबन्
मुनीश्वरन् मन् ओसु लूबन् ।
ज़ह् ज़ज़ ह्यय् च़लु त अंसि आस कच़य्
कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़य् ॥
तिम ज़ज़ ज़न् आस सूर्य-च़न्द्रम्
पानस् सूतिन् करुनख् संगम् ।

इदमेव संभवति परमशक्तेः-श्रीदेव्याः-परसंविदः (उत्पद्यमानं) ध्यानम्

परमस्थानं अपूर्वं (लोकातीतं) परमानन्द(ब्रह्म)स्थानम् ।

अपरात्मकं परापरात्मकं परपदं प्रधानम्

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

घृतं (तद्रूपं) अस्ति ज्ञानं पुनः गन्धः अस्ति विज्ञानम्

शब्द-प्रकाशावस्यां अस्ति प्रकाशयन् ।

(तदेव) प्रत्यक्षं प्रकाशय कृष्णाख्यग्रन्थकर्त्रे ईदृशं-एव निर्वाणम्

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

स्वस्मिन् गोपौत्वमारोप्य पुनः कृष्णमुपलक्ष्य जन्यस्त्रियो गायन्ति ॥ १०४ ॥

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः

अर्धकाले रात्रेः निद्रया-हताः ॥ १६६१ ॥

नर्तित्वा नर्तित्वा कथयन्त्यः स्मः वचनानि

अन्तभागात् मध्यभागे च स्वयमेव अस्ति नृत्यन् ।

सायन्तनकाले अन्विष्यन्तीनां-नः अक्षिणी संपन्ने शुक्लवर्णे (अति-प्रतीक्षाश्रान्त्या)

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः ॥

तारकानां-मण्डलं इव आस्म-वयं शोभमानाः

(यद्दर्शनेन) मुनीश्वराणां मनः आसीत् लोलुभम् ।

द्वे-एव गोप्यौ सह-कृत्वा पलायितः तु वयं आस्म बह्वयः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

ते-द्वे स्त्रियौ इव आस्तां सूर्याचन्द्रमसौ

(यतः) स्वेन सह कृतस्तेन-तयोः संयोगः ।

पाताल् वक़ किन आकाश् खच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ्सि गय मच़य् ॥
तिहन्द्यन् कर्मन् कुह् जै-जै-कार्य्
इथ् प्योख् नाज़न् खरीदार्य् ।
नखस् ह्यच़न् त ज़ाञ्जन् ल्वच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ्सि गय मच़य् ॥ १ ६ ६ ५ ॥
प्कितव् हन्-हन् वनि दिथ् त्रावव्
कदम् तमि-सन्दि कुनि पर्ज़नावव् ।
प्रयम हच़य् छ्यह् मच़ गामच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ्सि गय मच़य् ॥
इय् दाञ्रविथ् क़ारनि द्राय
राधा-कृष्णस् ह्यथ् तिम आय ।
पूर्न् साँपञ्र आसिथ् क़ुच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ्सि गय मच़य् ॥
इथय्-पाठिन् कृष्णस् म्वख् हाव्
विष्खर्पन् म्याञ्र व्यनच़ू कन् थाव् ।
राधा बनिथ् मञ्ज़-बाग् नच़य्
कृष्णस् क़ारान् अ्सि गय मच़य् ॥ १ ० ४ ॥

---

105. THE AUTHOR CALLS UPON HIS HEARERS TO WORSHIP KṚṢṆA

कृष्ण् कुख् मञ्ज़ हनि-हनि लो-लो
त्रनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १ ६ ६ ८ ॥

पातालालोकं अवतीर्णं किं-वा आकाशं आरूढे

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

तत्संबन्धिनां सत्कर्मणां-भाग्यानां अस्ति जय-जय-कार-एव

(यासां) ईदृशः समापन्नस्तयोः ललितानां ग्राहकः-सः ।

स्कन्धयोः (पृष्ठे) संगृहीतास्तेन पुनः ज्ञातास्तेन लब्ध्य-एव

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥ १६६५ ॥

समागच्छत प्रतिदेशांशं मार्गणानि दत्त्वा त्यक्ष्यामः

पादचिह्नानि तस्य कुत्रापि उपलक्षिष्यामः ।

प्रेम्णा संव्याप्ताः स्मः उन्मत्ताः संपन्ना-वयम्

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्यमेव आधाय अन्वेषणाय निर्गताः

राधाऽभिन्नकृष्णं गृहीत्वा ताः आगताः ।

परिपूर्णाः संपन्नास्ताः भूत्वापि निस्साराः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्थं प्रकारेणैव कृष्णाख्यस्य (मम) मुखं प्रदर्शय

परमेश्वरार्थं मम विज्ञप्तौ कर्णौ निधेहि ।

राधास्वरूपः भूत्वा मध्यभागे नर्तिष्यामि

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥ १०४ ॥

पुनरपि कृष्णमुपलक्ष्य प्रार्थनस्तुतिः ॥ १०५ ॥

कृष्ण-एव असि मध्ये (अन्तरात्मा) प्रत्यंशं (सर्वस्मिञ्जगति) नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम मनोरूपायाः रुक्मिण्याः नाम ॥ १६६९ ॥

सोज़य् ब्रह्म-ज़न्मुकु मज़िमुयोर्
पामाह् प्यथिय् थिख् त न-त छ्वा म्य ज़ोर् ।
व्यचार पुछ् च्य सूंत्य् अनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७० ॥
योगकिस् बामस्-प्यठ् म्य खारनाव्
द्वह् तार मज़ू रूदि म्य मो प्रारनाव् ।
म्वख् हाव् तन् लाग् तनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥
रांछि छिम् च्यय् निश् वातनस् कूंति
ज़ोर निम् लडिथ् ह्यथ् पानस् सूंत्य् ।
च्यय् रंसु न-त क्याह् म्य बनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥
शरनागत-वत्सल् कुथ् नाव्
दर्मस् दथ् नावस् म मंदकाव् ।
वीर-दर्मय् च्योनु ननि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥
काम-क्रूद्-लूब-मुछनु शिशुपाल्
ज़ेननि आव् म्य कस् वन हाल् ।
ज़ोर निम् थिम् ओर-कनि लो-लो
वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥
बक्र-वत्सल कुख् बंडु बल-वीर्
म्वकलाविथ् निम् कंरुहम् गौर् ।

प्रेषयिष्यामि ब्राह्मणजन्मत्वमेव (ब्राह्मणं) मध्यवर्तिसंदेशहरम्

माननेच्छा समापतेच्चेत्तव आगमिष्यसि तु अन्यथा अस्ति-किं मम सामर्थ्यम् ।

विचारस्य कृते त्वां सह आनयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७० ॥

योगात्मनि गृहोर्ध्वपुरपटले मां आरोपय

दिवसानां त्रितयमात्रं मध्ये अवशिष्टं मम मा प्रतीक्षय ।

मुखं प्रदर्शय तनूं संगमय तन्वां नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

रक्षकाः (निरोधकाः) सन्ति-मे तवैव समीपे प्रापणार्थं कियन्तः (बहवः)

आग्रहेण नय-मां हठेन गृहीत्वा स्वेन सह ।

त्वामेव विना अन्यथा किं मम संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

शरणागतवत्सल-इति अस्ति-तव नामधेयम्

धर्मार्थं ईदृशं नामधेयं मा लज्जय ।

वीरधर्म-एव (सामर्थ्यं) तव प्रकटीभविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

कामात्मा क्रोधात्मा लोभात्मा मोहात्मा शिशुपालराजः

जेतुं (स्वयंवरे) आगतः मां कस्मै निवेदयिष्यामि वृत्तम् ।

हठात्प्रगृह्य नय-मां आगच्छ-मां प्रत्यक्षप्रदेशात् नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

हे-भक्तवत्सल असि महान् बलिष्ठवीरः

उन्मोच्य नय-मां कृत-एतैर्मे निरोधः (समावरणम्) ।

आर्च़र् म्योनु कुस् च़्य वनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७५ ॥
अ्क्ति लोसम् च़्यय् वुक्ति वुक्ति यिम्
दर्शुन् दिम् त सूत्य् पानस् निम् ।
यिथु न ज़ाह् अथ-वास् छ्यनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
द्यान-ज़ाम्बवन्तस् म्य कास् हान्
वासनाय ज़ाम्बवन्तीय सान् ।
मन-मन् नित दाजि-कनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
म्यानि संसार-यशुकुय् माजू-मोलु
तफ्थ् कर् ज़ुवराव् म्वकुकु ब्योलु ।
बक्ति-कुल्यनय् म्वक छ्यनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
तन्-स्वख मन्-स्वख बाव् प्रावनाव्
स्वख-म्वख कृष्णस् कृष्ण-म्वख् हाव् ।
अख् स्वखियाह् अख् वनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १०५ ॥

---

106. SONG OF A WOMAN SEEKING FOR ŚIVA.

बाल क्राडय् हर्म्वख-बाल शंभो
दिय् हरनञ्र क़ाल लोल डाल शंभो ॥ १६८० ॥

मनोदुःखं मदीयं को-नाम त्वां निवेदयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७५ ॥

अक्षिणी विश्रान्ते-मे त्वामेव दृष्ट्वा दृष्ट्वा आगच्छ-माम्

दर्शनं देहि-मे पुनः सह स्वेन नय-माम् ।

यथा न जातु पाणिग्रहणं (संयोग आवयोः) छिन्नं-भविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

ध्यानात्मकस्य-जाम्बवदृक्षस्य मम अपनय निन्दाम्

वासनात्मिकायाः जाम्बवत्याः सह ।

मनःस्वरूपं-स्यमन्तकमणिं नय दायार्थं नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

मदीयस्य संसारयशसः (प्रार्थिनौ) मातापितरौ*

परितृप्तौ कुरु उत्पादय मुक्तिरूपं (मुक्ताफलात्मकं वा) बीजम्† ।

संदृढीभूतभक्तिरूपवृक्षाणां मुक्ताफलात्ममुक्तिफलं निपतिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

तनुसुखात्मक(भोग)मनःसुखात्म(मोक्ष)भावं प्रापय नः

अकस्मादेव कृष्णाख्यस्य (मम) कृष्णरूपमुखदर्शनं प्रदर्शय ।

एकः (प्रधानः) सुखीरूपः केवलः संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १०५ ॥

शिवान्वेषणानुसारिणीस्तुतिः ॥ १०६ ॥

हे-बालरूप अन्विष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-कल्याणप्रभव

दत्त्वा हरिणस्य (इव) प्रुतानि प्रेम्णा लीलागतिविशेषान्

हे-शम्भो ॥ १६८० ॥

---

* संसारे पितरौ पुत्रस्य यशः कामयतः ॥

† [illegible] ॥

निर्नय-नयि नुनरच दिमहाय वनि
बाव-बठि-बठि बेरि-बेरि सनि त व्वगनि ।
सोहम् हरम्वख पनुाल शंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल शंभो ॥
शहर गाम छ्यय् सैर्-करनस् क्रस्म तारू
खसि वसि छ्यय् प्रान्-अपान क़टवारू ।
फेर् व्वन्दच स्वन्दि-हन्दि नाल शंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल शंभो ॥
यार-वल् छ्यय् सूत्य् बक्री-वाव् शंभो
शक्ति-पातच डूँग तय् नाव शंभो ।
वायनस् क्रिह् यथ् भैरव्-विताल शंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल शंभो ॥
बाल प्रारान् प्यठ् गंग-आरन् छ्यस्
लार्-तरफस् च्यय् पत लारन् छ्यस् ।
गंग-वल फ्रज्य म्य संगर्-माल शंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल शंभो ॥
तीज़-रूपुकु च्यान्युकु कुस् पन-पाँपुर्
ज्योति-रूप लोल-नार च्यानि सूर् मल पूरू ।
देह-अन्दकार-लथ् च्य-पथ् ज़ाल शंभो
बाल क़ाडय् हरम्वख-बाल शंभो ॥ १६८५ ॥
लोल-नार च्यानि दंज़-मंच छ्यस् आरवल्
बम्मादार वार वार वसत यार-बल् ।

निर्णयात्मविपिने नुनर्-नामग्रामप्रदेशस्य दृग्यां-ते मार्गाणानि

भावनात्मकूलेषु-कूलेषु प्रति-क्षेत्रसीमारोधसि (यत्र) निम्नप्राया-देशाः उन्नतप्रायाश्च ।

सोऽहं (इत्येव) हरमुखाख्ये पार्वतीयस्थले हे-शम्भो

हे-बालरूप-अन्विषिष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-शम्भो ॥

प्रतिनगरं प्रतिग्रामं अस्ति-ते संचारकरणस्य को-नाम विलम्बः

आरोढुं अवरोढुं अस्ति-ते प्राणापानरूपा अल्पनौका* ।

संचरस्व चित्तात्मिकायां सिन्धुनद्याः कुल्यायां हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

सनिःश्रेणिकनदीस्नानादिस्थानं सन्ति-ते (नावः) संगताः भक्तिश्चभावना (च) हे-कल्याणप्रभव

(यत्र) शक्तिपातात्मिकाः (अनुग्रहात्मिकाः) महानौकाः पुनः नौकाः हे-शम्भो ।

नाविकाः (च) सन्ति यस्मिन् भैरव-समूहाः वेतालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

बालरूपाहमपि प्रतीक्षमाना पृष्ठेषु मुकुटगङ्गाटवीनां अस्मि

लार् (लहर) पुरगणप्रान्ते त्वामेव अनु धावन्ती अस्मि ।

(येन तथानुधावनेन) गङ्गातीर्थे विकसिताः मे गिरिमालाः† हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तेजोमयस्वरूपस्य त्वदीयस्य अस्मि पतङ्गः

हे-ज्योतिःस्वरूप प्रेमात्माग्निना त्वदीयेन भस्म परिमलिष्यामि पूर्णतया‡ ।

देहात्मबुद्ध्यन्धकाररूपं तत्त्वं त्वामनु दाहयिष्यामि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६८५ ॥

प्रेमात्माग्निना त्वदीयेन दग्धीभूता अस्म्यहं आरवल्-नामपुष्पविशेषात्मिका

हे-भस्ममलिताङ्ग शनैः शनैः अवतार-नाम नदीस्नानोपयोगस्थानम् ।

---

* या महानदीषु महावायुसंभवेऽपि चालयितुं शक्यते ॥

† गिरिमालास्वरूणोदयः संपन्न इति भावः ॥

‡ सूर्-फाड्, मल-पूर्, इति ग्रामौ प्रसिद्धौ ॥

हार आर-हिय् ग्रांजूस कंडि-ज़ाल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
ह्यस हंस पखि खार् हर्म्वख् बालस्
यार् हिहु कर् वन्दस् त ऋंत-कालस् ।
यारिथ् बुर्ज़-ज्याम जोरि-ग्राल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
दग्र-भुज़ म्य मग्रि कति च्योनुय् स्यह्
लग्य मिलनावि अंग्रस् सूंतिन् यंह् ।
म्वकुथ् प्राव त्राव अग्रज़्र ज़ाल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
खर रोज़् बन् मन-कनुकुय् कन-दूर्
राज़योग-राज़ बोज़् प्रयम-साज़-सन्तूर् ।
अज़पा ज़ीर-बमच ताल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥
रोग्र-रोग्र व्यह्त होग्र पोग्रनूल-गोग्रन्
वांनिय वनवन्-हांरू ह्यस् ब्रह् तोग्रन् ।
लोल पोग्रन् करय् पोग्र-माल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥ १६८० ॥
राग-रंस्ति कुय् नाग-न्यंद्रि मैल्
क़ावनस् ह्यय् त्याग-बाग-बर्य हैल् ।
ग्राग-खन्दर्य लाल यित साल ग्रंभो
बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल ग्रंभो ॥

आषाढमासे (मेनाख्या हारी च) अटवीमालतीरूपा विकसिताहं-किं कण्टक-जालेषु हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

समाधानेन हंसाभ्याससिद्धात्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोपय हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रं (प्रतिमुखं च) पर्वते

मित्रं (तन्मैत्रीसंरोचकवृत्तिं) इव कुरु शीतकाले (बन्धात्वे) च ग्रीष्म(घर्म)काले (ऋतुकाले च) ।

(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जबहुमूल्यं समाने ज्ञात्वा) बहु-मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूप) मम विस्मृतो-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीयः स्नेहः (मा विस्मृतो भवत्विति)

प्रदीपवत्प्रकाशनधर्मदारुखण्डविशेषं संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला (येन स्नेहेन) ।

मुक्तिं (मुक्ताफलं च) प्राप्स्यामि परित्यक्ष्यामि (प्रस्रावयिष्यामि) अस्रुणः धाराः (प्रस्रुतिपूरं) हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कर्णभूषाविशेषः

हे-राज़योगेन(राज्ञां-सतां)-राजन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-रुचिरस्वरान् ।

(पुनः) अजपामन्त्रविकासात्मकस्य ज़ीरब्रमनाम्न-आनकस्य तालान् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

शनैःशनैर्गतिविशेषेण (साशङ्कमिव) आतिष्ठस्व-नाम समाधानेन हे-जीवंजीवा-त्मन् पुष्पषण्डेषु

वाणीश्च गीतिकृत् वन्यशारिका (मेनात्मिका) अस्मि अहं तुष्यन्ती ।

(तदर्थं) प्रेमात्मकैः पुष्पैः करिष्यामि-ते पुष्पमालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९० ॥

हे-वीतराग अस्ति-ते सशीतलक्षायाखातपुष्करिणीतटनिद्रायां रुचिः

उपभोगार्थं अस्ति-ते त्यागात्मोद्यान(बबूरू)सुगन्धलतायाः अभ्यासः ।

नित्यावेक्षाशीलसुन्दर्याः (मे) हे-मणिभूत आगच्छ-नाम निमन्त्रणेन हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

पोशौ-कनि दह् इन्द्रिय् लागय्
दूप-दौप-कनि प्रान् आलविथ् त ज़ागय् ।
शिव-पूज़ाय च्यथ्-शिवाल शंभो
बाल क़ाडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
आश वालवाश्य मज़ु बाश-पान् वुफनाव्
अविनाश-नोलक्राश्य हंस-बाश करनाव् ।
डाल दिथ् कड् मुहनि ज़ाल शंभो
बाल क़ाडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
वृत्तिय लंज्य निर्वासन् फम्वसीरू
व्यहनाविथ् युस् ज़ानि सुय् गव् वौर् ।
च्यन् कालन् वुफि अकि हाल शंभो
बाल क़ाडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
च्यन् बाग् दिथ् क्रख चिकबागुकु एख्
चन् हालन् मज़ु विज्ञान-विवौख् ।
मज़ु-बाग् अन्द मुह-ज्यंजाल शंभो
बाल क़ाडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥ १६८५ ॥
कस् छुह् मास्रथ् सुय् करि च्योनु हिहि कार्
निश्क्राम् रूज़िथ् करि दथु व्यवहार् ।
योग-लर्य लदि वूग बंगाल शंभो
बाल क़ाडथ् हरम्वख-बाल शंभो ॥
अमरेश्वर अथि कुय् अबय् त् वर्
विष्णवर्पन् कृष्णञ् पालना कर् ।

पुष्पाणां-स्थाने दश इन्द्रियाणि समर्पयेयं-ते

धूप-दीपयोः-स्थाने प्राणान् ऊर्ध्वतो-भ्रामयित्वा च अर्पयेत्रिर्थं ।

शिवपूजाविधानेन चित्ताख्यशिवालये हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

(स्वसाक्षात्काररूप)आशात्मकस्य जालविशेषस्य मध्यात् श्येनघाति-पक्ष्यात्मानं (मदीयं) उड्डापय

अविनाशिचापपक्ष्यात्मिकां (स्वमूर्तिं) हंसवत् (हंसेति वा) भाषणानि कारय ।

अवहेलामिव दत्त्वा निष्कासय मोहरूपात् जालात् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तरलवासनात्मिकायां शाखायां निर्वासनात्मकं फम्बसीरु-नामकं-पक्षिविशेषम्

स्थिरीकर्तुं (उपवेशयितुं) यः जानाति (शक्नुयात्) स-एव भवति वीरः ।

तिसृषु (त्रिषु) अवस्थासु (जाग्रदादिषु) (कालेषु वा) उड्डयिष्यते एकयैव अवस्थया हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

त्रयाणां भागं दत्त्वा असि त्रिकभागस्य एकरूपः (मूलकारणम्)*

(यतः) चतसृषु अवस्थासु मध्ये विज्ञानस्य-विवेकात्मा (त्वमेकरूप एव) ।

(त्वमेव) मध्यस्थितोऽपि बहिरेव (असि) मोहात्माडम्बरे हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९५ ॥

कस्य अस्ति सामर्थ्यं स-एव करिष्यति तव सदृशानि कार्याणि

निष्कामः स्थित्वा करिष्यति ईदृशं व्यवहारम् ।

योगात्म-सद्मनि आरोपयिष्यति भोगात्मकं प्रासादं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-अमरेश्वर हस्तयोः अस्ति-तव अभयः (तन्नाम्नी मुद्रा) च वरश्च

परमेश्वरार्थं (परमेश्वरप्रीतये) कृष्णाख्यस्य (मे) परिपालनां कुरु ।

---

* ब्रह्मण एकरूपस्य अंशरूपा ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा रूपा धृतसृष्टिस्थितिसंहार-कलात्मका विभज्यापि स्थिता वस्तुत एकरूपा एव तन्मूलभूता इति भावः। त्रिकबाग इति प्रसिद्धो ग्रामः यत्र हरमुखं प्रत्यक्षं दृश्यते। गोनसादिसर्पभीतिश्च तत्र नास्तीत्यादि द्योत्यते प्रसिद्धवृत्तम् ॥

च्यज़गत्पाल दीन-दयाल गंभो

बाल क़ाडय् हरम्बख-बाल गंभो ॥ १०६ ॥

---

107. THE CHORUS OF HIMĀLAYA'S RELATIONS ON THE DEPARTURE OF ŚIVA.

ज़ै कर् ज़ै कर् हे मृत्युंज़य्

ज़ै ब्रय्यनय् ज़ै-ज़ै ब्रय्यनय् ॥ १६८८ ॥

च़्यथ्-तुरगस् चावेयम् हय्

द्यव लब च्यानि निर्नयच़्य् नय् ॥

ग्रय् च्यांज़् ग़ूज़्-स्यानय् छ्य्

कंमि स वय् तय्-कंरू त कंमि लंबु पय् ॥ १७०० ॥

तंमि लंबु पय् यंमि रंटि इन्द्रिय्

ज़ै ब्रय्यनय् ज़ै-ज़ै ब्रय्यनय् ॥ १०७ ॥

---

108. WARNING GIVEN BY THE AUTHOR. HE PRAISES THE KALI-YUGA.

प्रबाथ् हो आव् अंक्कि मुच़राव्

न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥ १७०२ ॥

कुह् च्यमकान् आत्म-सूर्यंकु गाग्

न्यबर् अन्दर् इह् चिदाकाग् ।

मुच़र् अंक्कि-दार्य मो च़्वपराव्

न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥

छ्यतंनि ह्यंतिनय् च़्य छंहंनि कीग्

च़्ह् च़ेनान् कोन कुख् व्यपदीग् ।

हे-त्रिजगत्पालक दीनदयाकरणशील हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १०६ ॥

हिमालयसंबन्धिनां श्रीमहादेवं प्रति निर्गमनजयस्तुतिः ॥ १०७ ॥

जयं कुरु-नः जयं कुरु हे मृत्युञ्जयमहादेव

जयः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तव ॥ १६९८ ॥

चित्त(अन्तःकरणात्मनः)-अश्वस्य शिथिलीकृता-मया (दूरगमनाय शीघ्रगमनाय वा) शिबिका

स्वित् लप्स्यामि तव निर्णयस्यैव सीमारूपोपत्यकाम् ॥

प्रदेशस्थितिः तव शून्ये (परमाकाशस्थाने) अस्ति

केन-नाम सा पदवी पर्याप्तीकृता पुनः केन-नाम लब्धः पर्यन्तः ॥ १७०० ॥

तेनैव लब्धः पर्यन्तः येन निगृहीतानि इन्द्रियाणि

जयकारः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तवेति-शम् ॥ १०७ ॥

ग्रन्थकृत उपदेशोक्तिः ॥ १०८ ॥

प्रभातकालः अङ्ग समागतः अक्षिणी उद्घाटय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज निद्रां मा परित्यज* ॥ १७०२ ॥

अस्ति देदीप्यमानः आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

बहिः अन्तः अयं चिदेवाकाशो-यस्य-तादृशः ।

उद्घाटय अक्षिणी-पक्षद्वाराणि मा निरुन्धि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शुक्लीभवितुं प्रवृत्ताः तव कृष्णाः केशाः

त्वं चेतयमानः कुतो-न असि उपदेशम् ।

---

* त्यागोऽत्र करणार्थे । अक्षिणी उन्मील्य निद्रां कुरु (अत्यायापि समाहितो भवेति भावः) ॥

समय् गव् रंग् वदलियय् आव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
समय् ज़न् क्षाँड-ज्यग्नाह् ज़ान्
गछ्यस् यिथ् तिथ् गंड्नु सामान् ।
नंवुय् नंवु पाथ्राह् ह्यथ् चाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७०५ ॥
ज्ञानुकु दीफ् प्रज़्लवुनु ज़ान्
व्यचार-निचौ वुक् शिव-द्यान् ।
वुज़िय् यिथु न खयाल्कु वाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
संगर्-मालन् छ्यचर् साँपनु
ज़गथ् सोरुय् ह्यतुन् नाँपुन् ।
चह् स्वख् अद्वैत ऐनस् हाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
व्यद्योगाह् कर्त स्वामी स्वर्
स्वदथ् पानय् दियिय् ईश्वर् ।
सुह् करिय् यिथु चह् करहास् बाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
म कर् चेर् फेर् होशस् कुन्
व्यद्योग-ज्याम नालिय् चह् कुन् ।
च्यतस् वुज़नाव् आलकु साव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

कालः व्यतीतः अवस्था विपरिणामं समायाता

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

समयं नट-नाट्यव्यवहारमिव जानीहि

योग्यमस्ति-तस्य यादृक् तादृक् बद्धुं साधनम् ।

नवीन-एव नवीनं रूपकं गृहीत्वा प्रविष्टः (प्रविशति)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७०५ ॥

ज्ञानरूपं दीपं जाज्वल्यमानं जानीहि

विचारात्मनेत्राभ्यां पश्य शिवध्यानम् ।

उद्बोधितः (तव वहमानः)-भवेत् यथा न संकल्पात्मा वायुः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(देहसंधीनां च) गिरिपृष्ठमालानां शैथिल्यं संपन्नम्

जगत् सर्वमेव प्रवृत्तं प्रद्योतितुम् ।

त्वं मुखं (स्वं) अद्वैतात्मकं आदर्शं प्रदर्शय (प्रतिबिम्बितं कुरु)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

उद्योगं कुरु-नाम स्वामिनं स्मर

सिद्धिं स्वयमेव दास्यति-ते ईश्वरः ।

सः करिष्यति-ते (अनुग्रहं) यादृशं त्वं करिष्यसि-तस्य आदरम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

मा कुरु विलम्बं (चिरकालं) परिवृत्तो-भव स्मृतिं प्रति

उद्योगरूपाणि-वसनानि कण्ठादारभ्य त्वं प्रक्षिप (वस्त्राणु-
द्योगात्मकानि वस्त्र) ।

चित्तं उद्बोधय आलस्यं शायय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

गक़ुनु ऊस्यार् बंडू गथ् छ्यथ्
क्वस्य ज़्य लागंज़् लागथ् छ्यथ् ।
निराशन् पानय् गाश् हो आव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥ १७१० ॥
कर्म-ख्राव् दर्म-पादन् पाव्
गक़् आत्म-तीर्थ तन् मन् नाव् ।
बंखंच-सर प्रीम-पोऽवाह् क्राव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥
ख्वगन् चन् मञ्ज् कुह् चूर्युम् ज्यान्
ख्यथ् च्यथ् गक़ान्-कुह् खश् भगवान् ।
पतिमू-पहरस् कुह् दथु स्वबाव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥
ख्वगन् च्यन् गक़ि करुनु व्वपवास्
ग्रहस्थ् त्यागुनु बनुनु वन्-वास् ।
कुह् वुज़्-च्यन् बस् कुनुय् दय-नाव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥
ख्वग-राज़स् कुह् ज़ै-ज़ै-कार्
दऊय् कुह् स्यद्-दिनुकु स्वख्तार् ।
चुह् बूगन् बूग् मोचंय् प्राव्
न्यंन्द्र् मो चाव् न्यंन्द्र् मो चाव् ॥
गनोमथ् ज़ान् अ्मि-संन्दु राज्य्
कलस् यठ् थव् व्यचारुकु ताज् ।

गमनं (जागरणं) जागरं महता गतिः अस्ति-ते

किं-नाम तव संयोजनीयं मूलधनं अस्ति ।

निराशानां स्वयमेव प्रकाशः अङ्ग समायातः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १११० ॥

सत्कर्मात्मकाणुपादकां धर्मात्मपादयोः धारय

गच्छ आत्मात्मतीर्थं तनुं मनः स्नपय ।

भक्तिरूप-सरसः अनुरागात्मपानीयं उपभुङ्क्ष

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(सत्यादीनां) युगानां चतुर्णां मध्ये अस्ति चतुर्थः प्रशस्तः

(यत्र) भुक्त्वा पीत्वा संपद्यते प्रसन्नः श्रीभगवान्* ।

पाश्चात्यरात्रिप्रहरस्य अस्ति ईदृक् स्वभावः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगेषु त्रिषु (सत्यत्रेताद्वापरेषु) योग्यमस्ति कर्तव्यं उपवासव्रतम्

गृहस्थाश्रमः त्याज्यः भवितव्यं वानप्रस्थाश्रमित्वम् ।

अस्ति-हि संप्रति (कलियुगे) पर्याप्तं एकमेव ईश्वरनाम(-स्मरणम्)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(अस्य) युगराजस्य अस्ति (अस्तु) जय-जय-कारः

अयमेव अस्ति सिद्धिदानस्य (विषये) स्वतन्त्रः (समर्थः) ।

त्वं भोगान् भुङ्क्ष (भुञ्जन्नपि) मोक्षमेव प्राप्नुहि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

सुलभं (कृतकृत्यापादि) जानीहि अस्य राज्यम्

शिरसः पृष्ठे निधेहि विचारात्मकं किरीटम् ।

---

* कृच्छ्रचान्द्रायणमुख्यानशनव्रतान्वितापिल्लघूपासनया परमेश्वरः प्रमोदति कलियुगे इति ॥

कमान् तुल्त निग्रानाह् पाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७१५ ॥
दयस् निग्र य्यलि च्वनवय् चाय्
दिचून् य्यठ-कनि अमिसय् ज्याय् ।
असन्दु पानय् बज्यर् गञ्जूराव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
ग्वगन्-हन्दु अनुग्रङ्कुय् अन्
तप-अग्र पाकवन् गैय् ज़न् ।
यिवान् कुस् दथि य्वगस् मञ्जू क्वाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
श्वंगुन् कुय् खग् यिवान् वुञ्-क्यन्
स्यदथ् कुय् दय् दिवान् वुञ्-क्यन्
दथिस् वेलस् सुह् मो मग्रराव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
यिवान् किय् वुकनि कम् कम् दौव्
ह्यसस् कुस् आसि वुञ्-क्यन् ज़ौव् ।
स्यदच्-हन्दि यार-बल क्यस् नाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥
फ्रलय् लंजू बावक्यन् पोग्रन्
मुवारख् साहिबि-हौग्रन् ।
दथिस् वेलस् करञ् ह्यन् क्वाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७२० ॥

धनुर्ज्यां उत्थापय (च) लक्ष्यं पातय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१५ ॥

ईश्वरस्य निकटे यदा चत्वारि (युगानि) प्रविष्टानि

वितीर्ण-तेन आदित-एव (सभायाः) अस्मै-एव (कलये) आसनस्थानम् ।

अस्य स्वयमेव महत्त्वं संकलय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगानामनुरूपं अनुग्रहात्मकं अन्नम्

तपोरूपाग्निना पाचयन्तः अतीताः जनाः ।

संपद्यमानः अस्ति-अस्मिन् अस्मिन्नेव युगे पाकपरिणामः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शयनं अस्ति-ते मनोहरं आगच्छत् संप्रति-काले

सिद्धिं अस्ति ईश्वरः ददन् साम्प्रतिके-काले ।

ईदृशायां वेलायां तं मा-भोः विस्मर

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

आगच्छन्तः सन्ति निरीक्षितुं के के देवाः (अचिन्त्यवृत्ता महान्तः)

स्मृतिमान् कः स्यात् अधुना जीवः (इति) ।

सिद्धिरूपे नदीक्षेत्रस्थाने अस्ति (त्वदर्थं) नौका

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

विकासः प्रवृत्तः भावात्मकानां पुष्पाणाम्

धन्यवादः (दिष्ट्या) चेतनावतां-पुरुषाणाम् ।

ईदृशे सुवेले कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति फलसंचयम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७२० ॥

करञ् ह्यन् वूलि ज्यानावार्
कृष्ण कर् पोग्नूलनि कार् ।
प्रयम-सूत्य् कृष्ण-गीयाह् गाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १०८ ॥

---

109. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA, USING THE WORDS OF SARASVATĪ.

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ।
दथिस् सायस् तलय् चायस्
प्यस् पायस् वरे ग्रंभुः ॥ १०२९ ॥
कुह् सायम्-काल् गालन् काल्
पालन् अस्य-हिवि-कंकाल् ।
दथिस् कालस् खरे युस् तस्
कलिकालस् वरे-ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥
प्रदूग्य् दूग्र् कुय् कासन्
सदाग्रिव् दीव् ह्यय् आसन् ।
कुह् आनन्दुकु बच्याह् बासन्
नचान् प्यठ् डाँबर्य ग्रंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति भाषणानि पक्षिणः

(ग्रन्थकृतः स्वसंबोधनं) कृष्णाख्य कुरु जीवंजीवपक्षिणः कृत्यम्* ।

प्रेम्णा (अनुरागेण) कृष्ण-कृष्णेति-गीतिं गायन्-भव

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १०८ ॥

सरस्वतीद्वारा ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ १०९ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ।

ईदृशस्य शोभनच्छायस्य तले प्रविष्टा

आपतिताहं स्मरणे (येन) वरीष्यति कल्याणप्रभवः ॥ १७२२ ॥

अस्ति सायाह्नकालः (तत्कालस्मरणादि) विनाशयन् महाकालम्†

पालयति अस्मत्सदृशदरिद्रान् (संसृतिभयात्) ।

ईदृशे समये स्मरिष्यति (स्मरति) यः तं-शिवम्

(अस्मिन्वर्तति) कलिकाले (ईदृक्कालं) वरीष्यति शम्भुः इति ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

प्रदोषकालः (तत्काले पूजितः) दोषान् अस्ति अपनयन्

शिवः देवान् सह-कृत्वा वर्तमानः ।

(यस्मिन्काले) अस्ति आनन्दरूपः नर्तकः भासमानः

नृत्यन् पृष्ठे (गृहीत्वा) डमरुवाद्यं शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

---

* श्रीकृष्णगोपियो इति तद्रुतसमानरुतानि ॥

† सायंकालिकपूजास्मरणादिना मर्त्या अमरत्वमुपयान्ति ॥

नच़ान् कुय् कीश् सुच़रावियु
विशीशंय् ज्याम पैरावियु ।
कुह् कमि-ताम् हरश-किनि चावियु
दुपटाह् प्यठि नर्य शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १०० ५ ॥
छ्यह् स्मरन् च़्यथ्-खनंचू सादन्
खरुस् द्यानाह् ज्यरुस् पादन् ।
यवियु कन् लोलक्यन् नादन्
अपरादन् हरे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
छ्यह् ब्रह्माण्डंचू यरूय् फ्रंजमंचू
रंगारंग छ्यस् फ्रलय् लंजमंचू ।
ब्रह् लागस् छ्यस् करंञ् तंजमंचू
वरे म्य द्यथ् यर्य शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
महामाया छ्यह् मन् मुहन्
प्रपंच़स् कारनन् देवन् ।
करान् कुय् थामि च़्यथ् बद् मन्
दछ्य-हिश्य स्वन्दर्य शंभुः ।

नृत्यन् अस्ति जटाः उन्मोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृत्तगाढ़ः) संभूय ।

अस्ति (च) केनापि (अवाङ्मानसगोचरेण) हर्षेण प्रमार्य

प्रच्छदपटं पृष्ठभागात् भुजस्य शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरणं (तस्य) चित्तात्मस्वर्णस्य सादन् (नाम द्रवीकरणद्रव्यम्)

(तदर्थं) स्मर-तस्य ध्यानं उट्टङ्कय-तस्य पादयोः ।

(सः) निधास्यति-तव कर्णौ प्रेम्णातिशयकृतेषु आक्रन्देषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(अयं सर्गः) अस्ति (हि) ब्रह्माण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति-तत्र पुष्पविकासः प्रवृत्तः ।

अहं निवेदयिष्यामि-तस्य अस्ति-तस्य कर्तुं तज्ज्ञतया-ज्ञाता

वरिष्यति मम इमां (तां) लतां शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्तिः) अस्ति मनः मोहयन्ती

प्रपञ्चस्य (सर्गस्य) कारणीभूतानां देवानां (ब्रह्मादीनाम्) ।

कुर्वन् अस्ति निस्तब्धाः चित्तं बुद्धिं मनश्च

ईदृशीं सुन्दरीं (पार्वत्यात्मनावतीर्णां) शम्भुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
वज्ञान् थालज्य त गंटा छ्यय्
वसूलाह् ह्यय् करान् ज़ै ज़ै ।
लबिथ् पय् सूंत्य् शब्दस् लय्
करिय् अकिसंय् गरे शंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
कुह् मोंच्य-दात दथु ज़ानन्
अमिस् छिय् देवता मानन् ।
सुह् ह्यय् कुय् हरशक्यन् थानन्
म्य निग् वेंसाह् वरे शंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १७३० ॥
ग्यवान् कुय् श्याम-खन्दर् ताल्
खर् सांपनु मनुकु मन्थर् ।
दथिस् नग्मस् अन्दर् कृष्णस्
कटाचाह् अख् करे शंभुः ।
सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १०८ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(यत्र) वाद्यमानाः (शब्दायन्त्यः) घालीवाद्यानि घण्टाः (वाद्य-विशेषाः) च सन्ति

आनकवाद्यं सहकृत्वा कुर्वन्तः (सन्ति) (तद्वादकाः) जय जयेति ।

(किं नाम) लब्ध्वा संज्ञां सह शब्देन लयम्

करिष्यति एकेनैव नाडीकालेन शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

अस्ति (हि) मोक्षस्य-दाता* इत्थं (अस्य सायंकालस्य) जानीयां-तम्

अमुमेव सन्ति देवताः आमनन्त्यः ।

तं सह-कृत्वा अस्ति हर्षाणां स्थानेषु

मम समीपे आयुष्यकालं व्यतिकरोतु-नाम शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १७३० ॥

(तस्मिन्नवसरे) गायन् अस्ति श्यामसुन्दरः (श्रीविष्णुः) तालोपेतं

(यत्र) अञ्जनरूपं संपन्नं (चूर्णीभवति) मनोरूपं मन्दिरम् ।

इदृशस्य नाट्यव्यवहारस्य अन्तरे कृष्णे (ग्रन्थकर्तुः स्वाभिधानम्)

कटाक्षमात्रं (दयायाः) एकं करिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥ १०९ ॥

---

* मोक्षदो मुकुन्द इति ग्रन्थकृत्स्वगुरुं सूचयति ।

110. PRAISE OF ONE WHO HAS TAKEN REFUGE WITH ŚIVA.

बय-रंस्तु थावतम् ज़य-मानो
द्य रंटुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३२ ॥
ताप-मंज़ि कंतु गछ़ अनज़ानंय्
ब्रोंठ कुम् ज़्यूठु स्थकि-मैदानंय् ।
न्यथनंनि-मंन्दि सायबानो
द्य रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
मज़्ज़ कंज्यनंय् प्योस् कम्-ज़ोरंय्
पत-कनि ह्यम् कुस् नन-वोरुय् ।
अर्ज़ुन-देवनि रथबानो
द्य रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
माद् सन्थ् गैय् पथ्-कुन् म्य चांविथ्
हंस-पखवंय् पान् वुफनांविथ् ।
अंनु त रंनु कुस् करान् मान्-मानो
द्य रंटुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३५ ॥
नाग-रंस्ति छ्यम् च्यांज़ंय् आग्रा
अनिसंय् अन् गटि-मज़्ज़ गाग्रा ।
रनिसंय् कितु लद्त विमानो
द्य रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
मत वुछ्त म्यांनिस् कर्मस् कुन्
दर्मस् ब्राह्मनस् कुय् दह् दिनु पुनु ।
म्वकलांविथ् निम् भगवानो
द्य रंटुमय् च्योनु दामानो ॥

शरणागतस्तुतिं पुनरपि प्रस्तौति ॥ ११० ॥

भय-रहितं स्थापय-नाम-मां जय-सहितं (च)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते त्वदीयः वस्त्राधोभागः (त्वामेव शरणं समुपागतोऽस्मि) ॥ १७३२ ॥

प्रचण्डसंतापमध्येन कुत्र-नाम गमिष्यामि अजानन्नेव

पुरस्तात् अस्ति-मे दीर्घं सैकतिलं-महास्थण्डिलस्थानम् ।

नग्नप्रायस्य (मम) हे-आतपवारणवितानात्मन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मध्यभागे कण्टकानां पतितो-ऽहं अल्पसामर्थ्य-एव

पाश्चात्यभागे गृहाण-मां (यतोऽहं) अस्मि नग्नपाद-एव* ।

(हे) अर्जुनदेवस्य (पाण्डुसूनोः) रथवाहक

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

साधवः सन्तश्च गताः अवशेषभूतं मां परित्यज्य

हंसपक्षाभ्यामेव स्वात्मानं उड्डाप्य ।

अन्धः कुक्करः च अस्मि कुर्वन् स्पर्धाम्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ १७३५ ॥

हे-नाशरहित अस्ति-मे तवैव आशा

अन्धस्यैव (मे) आनय तमोमध्ये प्रकाशम् ।

कुक्करस्य (हस्तपादादिरहितस्य मे) कृते प्रेषय-नाम विमानं (सद्गतये)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मा-नाम पश्य मदीयं (दुः)कर्म प्रति

धर्मार्थं ब्राह्मणाय अस्ति-ते इदं दानं पुण्यकारि ।

उन्मोच्य नय-मां हे-भगवन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

---

* संसारसंतापतप्तसैकतिलभुवि संचलितुमशक्तोऽस्मि इति भावः ।

दर्म-दान-र॑स्तु कुस् कर्म-ह्यूनुय्
ब्रह्मज़ाञ्-र॑स्तु दूशलद् च्यूनुय् ।
इथि ग्वन कुस् ज़्य वर् मंगानो
दय र॑टुमय् च्योनु दामानो ॥
श्रीदीनन् श्रवतार् दारिथ्
तार्य-गामत्यन् बव-सर तारिथ् ।
कृष्णस्-ति तार् हा दयावानो
दय र॑टुमय् च्योनु दामानो ॥ ११० ॥

---

111. PRAYER AND PRAISE BY THE SAME.

निश्काम निश्कल निर्मल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥ १७४० ॥
गंडु दिमयो अशकि ज़ल शंभो
अशकि ज़ल नित्र-कमल शंभो ।
नित्र-कमल पंकज़-डल शंभो
पंकज़-डल मञ्जु ज़ल थल शंभो ।
मञ्जु ज़ल थल द्यान-यारबल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
पान् वन्दयो श्वद् कायाय शंभो
श्वद्-कायाय निर्मायाय शंभो ।
निर्मायाय शांथ्-प्रतिमाय शंभो
शांथ्-प्रतिमाय अथ् तौज़-क़ाय शंभो ।

धर्मेण-दानेन-रहितः अस्मि कर्महीन-एव

ब्रह्मज्ञान-रहितश्च दोषहतः क्षीणश्चास्मि ।

ईदृशेन गुणेन (युक्तोऽपि) अस्मि त्वत्तः वरं प्रार्थयन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

परवशानां (कृते) अवतारं धृत्वा

विलम्बितफलांश्च भवात्मसरसः उत्तार्य ।

कृष्णमपि तारय हन्त हे-महादयालो

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ ११० ॥

शरणाक्रन्दनस्तुतिरियं प्रस्तूयते ॥ १११ ॥

हे-निष्काम निष्कल निर्मल कल्याणप्रभव

वृणीष्व मां शरणागतवत्सल शम्भो ॥ १७४० ॥

स्नानीयजलधारां प्रक्षिपेयं-त्वयि (दद्यां-त्वयि) अस्रुणः जलेन शम्भो

अस्रुणः जलेन नेत्रकमलहैतुकेन शम्भो ।

नेत्रकमलेन (च) पङ्कजदलोपेतेन शम्भो

पङ्कजदलेन (च) मध्यस्थेन जलस्य स्थलस्य (च) शम्भो ।

मध्यभागेन (च) जलस्य स्थलस्य ध्यानात्मस्नानोपयोगनदीक्षेत्रभूतेन शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

स्वात्मानं उपहारीकुर्यां-ते शुद्धे स्वरूपे शम्भो

शुद्धस्वरूपं (च) निर्मायहैतुकम् शम्भो ।

निर्मायस्वरूपं (च) शान्तप्रतिमाहैतुकं शम्भो

शान्तप्रतिमायाश्च (उद्भवः) अस्याः तेजोरूपछायायाः शम्भो ।

तौज़-क़ाय् य्वस्स् योग-वुज़मल ग़ंभो
वर् म्य ग़रनागत-वत्सल ग़ंभो ॥
निचन् मज़् करयो ज्याय् ग़ंभो
करयो ज्याय् छ्यम् च्यांज़् माय् ग़ंभो ।
छ्यम् च्यांज़् माय् सतंचूय् राय् ग़ंभो
सतंचूय् राय् कर् म्य व्यपाय् ग़ंभो ।
कर् म्य व्यपाय् यिथु न ज़ाह् डल ग़ंभो
वर् म्य ग़रनागत-वत्सल ग़ंभो ॥
इन्द्रिय-पोश् फ्रंलि मन-बाग ग़ंभो
फ्रंलु मन-बाग् पृज़ि ज़्यय् लाग ग़ंभो ।
पूज़ि ज़्यय् लाग सूंत्य् सर्व-त्याग ग़ंभो
सूंत्य् सर्व-त्याग तीव्र वैराग ग़ंभो ।
तीव्र वैराग वन्दयो कल ग़ंभो
वर् म्य ग़रनागत-वत्सल ग़ंभो ॥
च्यांज़ आशाय ज़्यय्-कुन् आस् ग़ंभो
ज़्यय्-कुन् आस् प्यिनय् पास् ग़ंभो ।
प्यिनय् पास् कुस् च्योनु दास् ग़ंभो
कुस् च्योनु दास् संकठ् कास् ग़ंभो ।
संकठ् म्य कास् सर्व-मंगल ग़ंभो
वर् म्य ग़रनागत-वत्सल ग़ंभो ॥ १ ' ४५ ॥
हांविथ् पाद् गाल् म्य व्यपाद् ग़ंभो
गाल् म्य व्यपाद् ज़ाल् अपराद् ग़ंभो ।

तेजोमयकाया (च) या योगविद्युद्रूपास्ति शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

नेत्रयोः (स्वयोः) मध्ये कुर्यां-ते स्थितिं (स्थानं त्वदीयं) शम्भो

कुर्यां-ते (च) स्थानं (यतः) अस्ति-मे तव अनुरागः शम्भो ।

अस्ति-मे त्वदीया प्रीतिः सत्यस्यैव संमतिः शम्भो

सत्यस्यैव संमतिः (यतोऽस्ति) कुरु मम रक्षोपायं शम्भो ।

(तथा) कुरु मम रक्षोपायं यथा न जातु चञ्चलीभवेयं (भ्रंशिष्यामि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

इन्द्रियरूपपुष्पाणि विकसितानि मनोरूपोद्याने शम्भो

विकसितं मनोरूपोद्यानं पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं शम्भो ।

पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं सह-कृत्वा सर्वत्यागेन शम्भो

संयुक्तः सर्वत्यागः तीव्रवैराग्येण (यत्र स्यात्) शम्भो ।

तीव्रेण वैराग्येण उपहारीकुर्यां-त्वयि स्वशिरः शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तव आशया त्वदीय-एव-सामीप्ये आगतो-ऽहं शम्भो

त्वत्सामीप्यं (यतः) आगतो-ऽहं आपततु-ते दयागौरवं शम्भो ।

आपततु-तव दयागौरवं अस्मि (यतः) तव दासः शम्भो

अस्मि (यतः) तव दासः संकटं (संसारदुःखजालं) अपनय शम्भो ।

संकटं मम अपनय हे-सर्वमङ्गलरूप (यतः सर्वमङ्गलरूपोऽसि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७४५ ॥

प्रदर्श्य स्वचरणं विनाशय मे उपाधिं (आधिं व्याधिं) शम्भो

विनाशय मे आधिव्याधी दाहय अपराधान् शम्भो ।

ज़ाल् अपराद् कर् म्य प्रसाद् शंभो
कर् म्य प्रसाद् लायय् नाद् शंभो ।
लायय् नाद् व्वल केवल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
तोरु मुच़राव् अद्दाय बर शंभो
अद्दाय वर विज्ञान-गर शंभो ।
विज्ञान-गर योग-मंदिर शंभो
योग-मंदिर शंखच-हन्दि वर शंभो ।
शंखच-हन्दि वर य्वंखच-हन्दि क़ल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
ब्रह्म-ज़न्मुकु कुम् नव्-साल् शंभो
साल् कुम् त शक्ति-पात बर् म्य थाल् शंभो ।
थाल् बर् म्य वुछ श्वब-फल-फाल् शंभो
फाल् वुछ हाल् दिम् म्वकहाल् शंभो ।
म्वकहाल् दिम् अनुग्रह-खल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
तिथु करनाव् यथ् न आसि करनुय् कँह्
तिथु परनाव् यथ् न आसि परनुय् कँह् ।
तिथु दरनाव् यथ् न आसि दरनुय् कँह्
तिथु खरनाव् यथ् न आसि खरनुय् कँह् ।
मज़ु राग-नगर त्याग-ज्यंगल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

दाहय अपराधान् कुरु मे प्रसादं शम्भो
कुरु मे प्रसादं दास्यामि-ते आह्वानं शम्भो ।
दास्यामि-ते (च) नादं आगच्छ भोः-केवलस्वरूप शम्भो-इति
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

अर्गलं उद्घाटय अद्वात्मनः द्वारस्य शम्भो
अद्वात्म-द्वारस्य (तस्य) विज्ञानगृहरूपस्य (यत् विज्ञानगृह-
मस्तीति) शम्भो ।
विज्ञानगृहस्य (च) (विज्ञानगृहं च तत्) योगात्ममन्दिरस्य (यत्
योगमन्दिरमस्तीति) शम्भो
योगमन्दिरस्य (योगमन्दिरं च तत्) परमशक्तेः (यत्र परम-
शक्तिर्वृत्तेः परमशिवोऽस्ति) वरात्मनः शम्भो ।
(हे तथाभूत) परमशक्तेः वर युक्तिरूपेण (तद्दानेन) कुलेन (केन-
चिद्यन्त्रविशेषेण) शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

ब्राह्मणजन्मनः (तदात्मना) अस्ति-मे नवीनान्नभुक्तिकालनिमन्त्रणं*
(नववर्षारंभश्च) शम्भो
निमन्त्रणं अस्ति-मे च स्वानुग्रहेण पूरय मम स्यालीं शम्भो ।
स्यालीं पूरय मे द्रक्ष्यामि शुभफलात्मकं निमित्तं शम्भो
निमित्तं द्रक्ष्यामि अधुनैव देहि-मे मुक्तात्मकं† शम्भो ।
तत्-मुक्तात्मस्वक्तहाल्-धान्यान्नं देहि-मे अनुग्रहात्मनः खलात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तादृक् (कर्म) कारय-नः (यज्ञादिकं) यस्य न स्यात् कर्तव्यमेव (प्रयास-
साध्यत्वादिकं) किञ्चिदपि
तादृक् पाठय-नः (वेदादिकं) यत्र न स्यात् पठनीयमेव (श्रम-
लेशेनापि) किञ्चित् ।
तादृक् नियमय-नः (व्रतादिकं) यत्र न स्यात् नियमनीयं (प्रयासादिना)
किञ्चित् (अनशनादिकम्)
तादृक् स्मारय-नः (मन्त्रादिकं) यत्र न स्यात् स्मरणीयमेव
(धारणादिना) किञ्चित् ।
मध्यत-एव विषयरागात्मनगरस्य परित्यागात्मारण्यात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

---

* श्वशुरगेहे नवीनान्नभुक्तिकाले प्रथमं तदर्थं जामाता निमन्त्र्यते इति संप्रदायः ॥
† स्वक्तहाल् नामकधान्यविशेषान्नम् ॥

कृष्णस् तार् इमि बव-सर शंभो
इमि बव-सर कास् अरसर शंभो ।
कास् अर-सर फिर्तन् खर शंभो
फिर्तन् खर पान् करि सर शंभो ।
सर करि च्याज़ राय चाय तल शंभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥१७५०॥१११॥

---

112. PRAYER FOR GUIDANCE AND PRAISE OF THE MYSTIC SYLLABLE ōṁ.

सारिय् समव् त पायस् प्यमव्
शमव् त शान्तिय-कुनय् लमव् ।
अबौद् अनाथ् अतौथ् बनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १७५१ ॥
दथ् मोह-गुहलिस् ब्वद् छ्यन तरन्
च्यथ् ज्यानवारस् पख छ्यह् हरन् ।
नठ् वंकुमंचू राज़-हंसन् छ्यह् परन्
मन् छुन ठौकान् द्यान् छुन दरन् ।
श्वद् छिन पनंनि अन्तःकरन्
अव्यक्थ् वरुनु गंकु छुन वरन् ।
यिथु पज़ि तिथु छुन निशान मरन्
शरन् साँपनि श्री-सद्गवरन् ।
तम् कंडु त श्रों रंटु व्वज़् क्याज़ि छ्यनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वाभिप्रायकथनं) कृष्णाख्याय (मे) उत्तारयस्व अस्मात्
संसारसरसः शम्भो

अस्मात् संसारसरसः अपनय किंकर्तव्यमौढ्यं शम्भो ।

अपनय (तथा) किंकर्तव्यतामूढतां परिवर्तय-नाम-तं स्मृतिविधाने
शम्भो

परिवर्तय-नाम-तं स्मरणे स्वात्मानं करिष्यति उपलक्षितं
(परीक्षितं) शम्भो ।

उपलक्षितं (परीक्षितं) करिष्यति त्वदीयायाः संमत्याः आसक्तेः
सकाशात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७५० ॥ १११ ॥

स्वविधेयविषयवरप्रार्थनास्तुतिं प्रक्रामति ॥ ११२ ॥

सर्व-एव (वयं) समेता-भवेम पुनः चेतनायां पतिष्यामः

शान्ता-भविष्यामः शान्तिसांमुख्यमेव च प्रचरिष्यामः ।

अभेदज्ञानाः अनाथाः (इव) अकिञ्चनाः भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवं (योगाङ्गभूत-
तदभ्यासासक्ता भविष्यामः) ॥ १७५१ ॥

अस्मिन् मोहात्मनिकुञ्जे बुद्धिः अस्ति-न (अस्माकं) तरन्ती

चित्तात्मनः खगस्य पक्षाः सन्ति विनाशमुपयान्तः ।

कम्पः समुद्भूतः राजहंसानां अस्ति पादानाम्

मनः अस्ति-न (नः) स्थिरीभवन् ध्यानं अस्ति-न (नः)
दृढीभवन् ।

शुद्धाः सन्ति-न स्वकीयानि अन्तःकरणानि

अव्यक्तेन वरणीयतां इच्छाम, अस्ति-न वृणवन ।

यथा योग्यं-भवति तथा अस्ति-न लक्ष्यं लक्ष्यीभवत्

शरणागताः संपन्नाः श्रीसद्गुरूणाम् ।

आयासः (श्रमः) निष्कासितः (अस्माभिः) पुनः प्रणवः गृहीतः
(आश्रितः) अतः कुतो-नाम छिन्ना-भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संतोश वृंचू गछि प्रान् संदारुन्
शाह् गछि बूज़िथ् वालुन् त खारुन् ।
देऊकु अबिमानेय् गछि मारुनु
संकल्पन् पत गछि नो लारुनु ।
वैराग् दारुनु गछि संसारुनु
गंबीर-पानस् छुचर् हारुनु ।
सहज़-पान् गछि पानय् तारुनु
तारुनु गव् तिय् ओं व्वचारुनु ।
दय् वनु वीदौ त दय् सज्जनौ
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
बडु लूट्राह् यिथ् देऊकु ब्रम् प्यव्
लूटनि लगु वन क्याह् किथु गम् प्यव् ।
दछ्य दबि-दबि-मज़ू शम् प्यव् त दम् प्यव्
स्यज़र् त पज़र् क्रिया त क्रम् प्यव् ।
ब्राह्मन-ज़न्मुकु माहाथम् प्यव्
अथि मज़ू यिथ् दर्मराज़ाह् ओम् प्यव् ।
विवीख् ह्यथ् ड्यूठु ब्रमन् त काँप्यव्
तल् गव् त तस् प्यठ् निरालम् प्यव् ।
दय-दन अथि आव् खज़ान खनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
संसार-समुद्राह् कुह् संनुय्
तम्रा-ज़लाह् कुस् फेरवुनुय् ।

संतोषात्मिकया वृत्त्या योग्यमस्ति प्राणानां संजीवनम्

श्वासः योग्यो-ऽस्ति समाधाय अवरोहणीयः आरोहणीयः च ।

देहात्मबुद्धिः अभिमान-एव योग्यो-ऽस्ति आहन्तव्यः

संकल्पान् अनु योग्यं नास्ति धावनम् ।

वीतरागता धारणीयास्ति योग्या संसारस्य

गम्भीरभूतस्वात्मनः तुच्छत्वं अपहर्तव्यम् ।

सहजस्वात्मा योग्यो-ऽस्ति स्वयमेव निस्तारणीयः

निस्तारः अस्ति तदेव ओमिति उच्चारणं (निरन्तरम्) ।

इदमेव कथितं वेदैः इदमेव च सज्जनैः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

महान् परिलुण्ठकः आगत्य देहस्य भ्रमात्मा आपतितः

लुण्ठितुं प्रवृत्तः, कथयेयं किं-नाम कीदृशः संतापः आपतितः ।

इदृशे मल्लामल्लियुद्धे (माध्यस्थ्ये) शमः आपतितः दमः च आपतितः

आर्जवं सत्यता च क्रिया क्रमः च आपतितः ।

ब्राह्मणत्व-जन्मनः माहात्म्यं (महास्तम्भश्च) आपतितम् (०तः)

अस्यैव मध्ये आगत्य न्यायकर्ता प्रणवः आपतितः ।

विवेकं (सचिवं) संगृह्य दृष्टः पूर्वोक्तभ्रमेण तु कम्पितं (तेन)

अधस्तात् गतं तस्य च पृष्ठे अनालम्भात्मा-प्रपातः पतितः ।

(अधुना च) ऐश्वर्य-धनं हस्ते समायातं निधर्यं (तत्प्राप्तये) खनिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संसाररूपः-समुद्रः अस्ति (हि) अतिगभीर-एव

(यत्र) तृष्णात्मकं-जलं अस्ति-तस्मिन् परिभ्राम्यत् ।

राग-द्वेश-छम् मक़् छिस् ब्यंनु ब्यंनुय्
फाटनाववुनु छुस् मुह आवलुनुय् ।
आशाय-बंठि छिस स्वप्न बनवुनुय्
हाँगिञ्र वंफ् स्यकि ज़ल् बासवुनुय् ।
वांति कति लग क़ाँटि-कितु छुस् रंनुय्
केशव-रूंफ् छुम् ओम् तारवुनुय् ।
द्यु नाव् मञ्ज़ अनुबवस् अनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५५ ॥
शार्यर् पनुनु छुय् कुनिसंय् ज़ह् हावन्
दुगोशु दुच्यंतु छुय् द्वंग्नावन् ।
छुख् रातम्बगुल् मञ्ज़-बाग् कावन्
अञ्र पननिय् द्वह् रावरावन् ।
पत्युमु शंत्रुय् न च्यतस् थावन्
ब्रोंठ्-छुन्-ति नंवुय् नंवु नंवुरावन् ।
बरमंदिञ्रन् पानस् छ्यप दावन्
सूंर्यस् तामथ् हान् वातनावन् ।
ओं शब्द-प्रकाश् वुछ् पूरनो
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
अरूंपस् छुस् सरूंफ् वनिय्
स्वरुन् चांविथ् अच्यंत्तु बनिय् ।
यिह् आसि तिह् बासि तति काँह् न छुनिय्
तुर्यातीथाह् निर्लेफ् ननिय् ।

(यत्र) राग-द्वेषात्मानः-कूर्माः मत्स्याः सन्ति-तस्मिन् भिन्नं भिन्नमेव (नानाविधाः)

निमज्जयन्सर्वान् अस्ति-तस्मिन् मोहात्मा जलभ्रमः ।

आशात्मकानि-कूलानि सन्ति-तस्य स्वप्नः संभवन्

(यत्र) शुक्तिकायां रजतं सिकतायां जलं भासमानं-भवति ।

उत्ताने कुत्र-नाम संगंस्यामि बाहुतरणार्थं अस्मि कुणिरेव

केशवेतिपदोपेतं (श्रीविष्णुनाम) अस्ति-मे ओं-इति तारकमेव ।

ईदृक् नाम मध्ये अनुभवस्य आनयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७५५ ॥

वलिरत्वं स्वकीयं अस्ति-ते एकस्यैव द्वित्वं प्रदर्शयन्

द्विभाषनं दिग्भ्रमं अस्ति-ते द्विगुणीकुर्वत् ।

असि (च) पेचकपक्षी (इव) (शून्यात्मा च) मध्यभागे काकानाम् (इन्द्रियाणां च)

आन्ध्यं स्वकीयेनैव दिनानि विनष्टीकुर्वन् (क्षिपन्) ।

पाश्चात्यं शत्रुत्वं नहि स्मरणे स्थापयन्

पुरस्तादपि नवीनमेव नवं नवीकुर्वन् ।

मध्याह्नकाले (अपि) स्वात्मानं निगूढत्वानि दापयन्

सूर्यस्य यावत् (तद्धेतुना) हानिं संप्रापयन् (आरोपयन्) ।

(तस्मात्) ओमिति शब्दस्य-प्रकाशत्वं पश्य भो-पूर्णस्वरूप

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

रूपरहितस्य कः सरूपत्वं कथयिष्यति

स्मृतिं परित्यज्य अचित्तः (मुग्धः) भविष्यति ।

यत् (किञ्चित्) स्यात् तदेव भासिष्यते तत्र कश्चिदपि न कुत्रापि

तुर्यावस्थातोऽप्यतीतरूपः निर्लेपः प्रकटीभविष्यति-तव ।

म्वचि नाद-ब्यंदाह् मञ्ज़ हनि हनिय्
ब्रह्मानंदाह् व्वगनि सनिय् ।
प्रथ्-कुनि मञ्ज़ आसिथ् अंदकनिय्
तथ् कलि यथ् निश्क़ल् ओं गनिय् ।
सुथ् ज़ानि यस् वनि असि क्याह् वनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
वनुनु कुह् सुलब् त दर्लव् कुह् पालुनु
पालुनु गव् सोरथ् कँह् चालुनु ।
चालुनु गव् स्वह-र्यह पान् ज़ालुनु
ज़ालुनु गव् देह-अबिमान् गालुनु ।
गालुनु गव् मद्-निग़ पान् वालुनु
वालुनु गव् बय कासुनु कालुनु ।
पावुनु च्यतस् रामचन्द्र-शालुनु
व्वपाथ् क्राडुनु दमि कलि-कालुनु ।
न-त क्याह् व्वथु नख बूज़ि बूज़ि कनौ
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
न्यथ् सर्व-संकल्प-संन्यासौ आस्
निर्वृत्त-हड़्य वृत्त अन्यासौ आस् ।
व्यवहारस् मञ्ज़ व्वदासौ आस्
बस्तिय-मञ्ज़-बाग् वन्वासौ आस् ।
अबिलाशौ रस्तु व्वक्षासौ आस्
आसिथ् न आसिथ् विकासौ आस् ।

अवशिष्टं-भविष्यति नादबिन्दुस्वरूपमेव मध्ये अंशस्य अंशस्य (प्रत्यंशम्)
ब्रह्मानन्दमात्रमेव उत्ताने (हे उत्तानस्वभावेति वा) गभीरी-
भविष्यति-ते ।
प्रत्येकव्यवहारस्य मध्यस्थितो-ऽपि भूत्वा बहिःस्थित-एव (उदासीन-
वदासीनः)
तस्यां वासनायां (स्थितः) यस्यां निष्कलस्वरूपभावेन ओमित्य-
भ्यासः घनीभविष्यति-ते ।
स-एव जानाति यस्य संपत्स्यति (ईदृश्यवस्था), वयं किं-नाम कथयिष्यामः
सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥
प्रकथनं अस्ति (हि) सुलभं (सुकरं) पुनः दुर्लभं (दुष्करं) अस्ति
परिपालनं (ईदृशमार्गस्य)
परिपालनं-नाम अस्ति सर्वमेव किञ्चित् सोढव्यम् ।
क्षमापरिपालनं-नाम (तदेव) अस्ति (परमेश्वर-)अनुरागात्मवह्नि-
शिखया स्वात्मा प्रज्वालनीयः
प्रज्वालनं-नाम अस्ति देहात्मबुद्ध्यभिमानः विनाशनीयः ।
विनाशनं-नाम (तदेव) अस्ति मदसकाशात् स्वात्मा अवतारणीयः
अवतारणं-नाम अस्ति भयं अपहर्तव्यं महाकालस्य ।
आपातनीयः (समुद्भावनीयः) चेतनायां (स्मर्तव्यः) रामचन्द्र-
शृगालयोर्धर्मविषयकसंवादः (रामायणादिषु प्रसिद्धः)
उपायः अन्वेषणीयः अस्य कलिकालस्य ।
अन्यथा किं-नाम समायातं (समाप्तीभवति) समाप्तिं श्रुत्वा श्रुत्वा
कर्णाभ्याम्
सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥
नित्यं सर्वसंकल्प-संन्यासी (संत्यक्तसर्वसंकल्पः) भव
निवृत्तिमार्गस्य वृत्त्या अभ्यासं-कुर्वन् भव ।
व्यवहारस्य मध्ये उदासीनः भव
जनपदवसतिषु (लोकव्यवहारस्य मध्येऽपि) वानप्रस्थाश्रमी-इव
भव ।
अभिलाषैः रहितः (निःस्पृहः) (भूषादिना) विलासशीलः भव
भूत्वा न भूत्वा (च) नित्यविकासवान् भव ।

च्यववुनु निरामय-खामौ आस्
आत्म-निश्चयुकु विश्वासौ आस् ।
वथ् हावू गथ् प्रावू आनंद-गनौ
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
कूति पोश् फ्रक्लि ब्रह्मांडच थर्य
ओं ज़ोनु यिमौ तिम् गेय् वरे ।
ओं शिव-हरे ओं-शिव-हरे
तमि पर् सारुय् युस् ओं परे ।
तमि कर् सोरुय् युस् ओं करे
तमि खर् सोरुय् युस् ओं खरे ।
अद कस् मारन् त अद कुस् मरे
विज्ञान-रूपय् ओं तस् वरे ।
कृष्णस् सुह् ओं-कार् मन-वाज्य खनव्
व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

---

113. PRAISE OF THE SYLLABLE ŌṀ.

ओमय् कुय् आत्म-देवय्
ओमय् कुय् कृष्णज़ीवय् ।
ओमय् खर् कुख् त्वमेवय्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥ १७६१ ॥
ओमय् कुय् विष्णु ब्रह्मा
ओमय् कुय् शिव् त उमा ।

पानशीलः निरामयानन्दामृतकंसानां भव

स्वात्मज्ञप्ति-निश्चयस्य नित्यविश्वासशीलः भव ।

सन्मार्गः प्रदर्शितः गतिः (च) प्राप्ता आनन्दपूर्णसज्जनैः

(तस्मात्) सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

कति-नाम (असंख्यानि) पुष्पाणि प्रफुल्लानि ब्रह्माण्डरूपस्य अल्पोद्यानस्य

प्रणवः संज्ञातः यैः त-एव गताः (संगताः) वरे (पूर्णफलावाप्तिम्) ।

ओं शिवाभिन्नहरे ओं शिवाभिन्नहरे (इति प्रोच्य)

तेनैव अधीतं सर्वमेव यः ओं (इति) प्रणवशब्दं अध्येष्यते ।

तेनैव कृतं सर्वमेव यः ओमिति (प्रणवोच्चारं) करिष्यति

तेन स्मृतं सर्वमेव यः ओमितिरूपं (प्रणवं) स्मरिष्यति ।

ततो-नाम कं (न कमपि) मारयिष्यति ततो-नाम च कः (न कश्चिदपि) मरिष्यति

विज्ञानरूप-एव प्रणवः तं वरीष्यते (समबुद्धिः सर्वविषया ततो जायते) ।

कृष्णाख्यं(स्य) ग्रन्थकर्तारं(र्तुः) सः (तं) ओंकारं मनोरूपाङ्गुलिमुद्रायां उट्टङ्कयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

ओंकारस्तुतिः ॥ ११३ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते आत्मदेवः (उपासनीयः)

प्रणव-एव अस्ति-ते कृष्णाख्यावतारपरमेश्वरः ।

प्रणवमेव स्मर (नित्याभ्यासेन) असि (यतः) त्वं-पदवाच्यस्तदभिन्नो-जीवात्मा

प्रणवात्म-एव स्वरः (शब्दः) त्वं-असि न (देहाद्यभिमानवान्) जीवः ॥ १७६१ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते विष्णुः ब्रह्मा (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते शिवः उमाख्यशक्तिश्च च* ।

---

* माण्डूक्याद्युपनिषत्सु प्रसिद्धः ॥

ओमय् कासि च़्य ब्रमा
ओमय् स्वर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ओमय् कुय् वीद् पुरान्
ओमय् कुय् देव् बासान् ।
कुनुय् अचर् स्वरिथ् ज़ान्
ओमय् स्वर् कुख् न ज़ीवय् ॥
कुनुय् अचर् स्वठाह् ज़ान्
कुनुय् अचर् स्वठाह् मान् ।
ओमय् कासिय् व्वपादय्
ओमय् स्वर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ओमय् कुय् योग् तय् ज़ान्
ओमय् कुय् दारना द्यान् ।
ओमय् कुय् ज्ञान विज्ञान्
ओमय् स्वर् कुख् न ज़ीवय् ॥ १७६५ ॥
वनान् ब्रह्मस् छिह् अशब्द्
अशब्दय् कुय् ओमुकु शब्द् ।
दच्छा व्वद्योग् ति प्रारब्द्
ओमय् स्वर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ओमय् कुय् सथ-च़्यथ-आनन्द्
ओमय् कुय् आद्य् मद्य् अन्द् ।
ओमस् ज़ीवुथ् पनुनु वन्द्
ओमय् स्वर् कुख् न ज़ीवय् ॥

(अभ्यस्तश्चेत्) प्रणव-एव अपाकरिष्यति तव भ्रमं (अविद्याकृतम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते वेदरूपः (तत्सारात्मा) पुराणानि (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते देवः (प्रत्यक्षं) भासमानः ।

एकमेव (तं) अक्षरं (प्रणवात्मानं) स्मृत्वा जानीहि (पुनःपुनर्जानीहि)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

एकमेव अक्षरं (प्रणवात्मकं) अनन्ततरं जानीहि

एकमेव तमक्षरं अनन्तं मानयस्व ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-तव उपाधिं (आधिव्याध्यात्मकम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते योगः पुनः ज्ञानम्

प्रणव-एव अस्ति-ते धारणात्मा ध्यानं (च) ।

प्रणव-एव अस्ति (स्वात्म)ज्ञानं विज्ञानं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १७६५ ॥

कथयन्तः ब्रह्म सन्ति अशब्दरूपम्

(तत्) अशब्दमिति अस्ति-ते प्रणवस्य शब्दं (तन्मात्रवाच्यम्) ।

(तच्च) इच्छात्मकं उद्योगात्मकं (क्रियात्मकं) च प्रारब्धात्मकं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सच्चिदानन्दात्मा

प्रणव-एव अस्ति-ते आदिरूपः मध्यरूपः अन्तरूपश्च ।

प्रणवात्मनि जीवनं स्वकीयं उपहारीकुरु

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

ओमस् छिय् चोर् पादय्
ओमय् खर् दिथ् समादय् ।
कुनुय् अचर् कुह् प्रदान्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ओमय् कुय् सत्समागम्
ओमय् बासिय् च्य सोहम् ।
ओमय् कासिय् देऊकु ब्रम्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
ब्रह्म-निष्ठा ओमय् कुय्
खरुनु ह्यत कुस् गमय् कुय् ।
थकिथ् छ्यनिथ् तमय् कुय्
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥ १७७० ॥
नारायण् कुय् नरन् मञ्ज़
अकार् कुय् अचरन् मञ्ज़ ।
मतुकु खर् कुय् खरन् मञ्ज़
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
काकाजियन् ओमय् खरु
सुह् पानय् आत्मदेवन् वरु ।
सहज़ पान् तमि मर-करु
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥
महापुरुशौ ओमय् मोनु
ललौश्वरिय ओमय् ज़ोनु ।

प्रणवस्य सन्ति-एव चत्वारः पादाः

प्रणव-एव स्वररूपः दत्त्वा समाधिमस्ति* ।

(यः) एक-एव अक्षररूपः अस्ति प्रधानम्

(तद्रूप)प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सत्समागमरूपः

प्रणव-एव (अभ्यस्तश्चेत्) प्रकटीभविष्यति तव सोऽहमिति-मन्त्रः
(तद्वाच्यस्तल्लक्ष्यस्तन्नित्याभ्यासवानात्मा वा) ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-ते देहाभिमानित्वस्य भ्रमम्

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

ब्रह्मनिष्ठानामावस्थानं प्रणव-एव अस्ति

स्मरणे (तमेव) आरभस्व-नाम को भयावसरः अस्ति-ते (तदा) ।

श्रमं-प्राप्य खेदं-प्राप्य विश्रान्तिस्थानं अस्ति-ते (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १७७० ॥

(यथा तद्रूपो वा) नारायणः अस्ति नराणां मध्ये

अकारश्च अस्ति अक्षराणां मध्ये ।

सद्रूपस्य स्वरः अस्ति स्वराणां मध्ये (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

भुसुण्डकाकेन (काकपदवाच्यसद्भिश्च) प्रणव-एव स्मृतः (अभ्यस्तः)

सः (ते वा) स्वयमेव स्वात्मदेवेन (ईश्वरेण) वृतः (वृता वा)
(साक्षात्कारदानेन) ।

(येन) सहजः (स्वाभाविकः) स्वात्मा तेन उपलब्धः (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

महापुरुषैः (सद्भिः) प्रणव-एव संमतः

लल्लादेव्या-योगीश्वर्या प्रणव-एव सुज्ञातः ।

---

* जीवस्य यो नित्यसमाधिरस्ति स प्रणवस्तौनत्वेनैवेति भावः ।

कृष्ण कुय् आत्मा च्योनु
ओमय् खर् कुख् न ज़ीवय् ॥ ११३ ॥

---

114. PRAISE OF THE GOOD WAY

फ़क-डोनाह् गव् मञ्ज़ ज़ल खरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥ १७७४ ॥
फ़क-डूनु ज़ल म्यूलु च़ंलु ज़रज़रय्
व्यनु व्यनु रोज़्या ग्रमाह् त नूर् ।
मौलिय् गव् सूर्यस् सूत्य् ज़रय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥ १७७५ ॥
पथ् ब्रोंठ् क्यख् लाब् दात कुह् हरय्
अरय् हिहु आस् म बन् ठूरू ।
व्यच़ार दार लद् यूगुकु गरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥
च़मत्कार् तुलनाव् अमरय्
च़ह् बन् ग्रमाह् त ब्रह् पाँपूर्* ।
दिह् दंरु थवतम् रूफाह् खरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥
सुहनि सह्लाब-सूत्य् बव-सरय्
प्रस्त-कारन् वसि-प्यय सूर् ।
संगीन् कर् म्योनु काकज़् गरय्
वुक् सागरय्-निग्र क्रा सुह् दूर् ॥

---

* अत्र दीर्घोपधोच्चारणं मूर्द्धना पूर्त्यथम् ।

हे-कृष्णाख्य अस्ति-ते आत्माजीवस्वरूपः तव

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ ११३ ॥

जीवस्य सत्ताद्योतनपूर्वकं सद्विचारमार्गं प्रस्तौति ॥ ११४ ॥

बुद्बुदमात्रं (जीवरूपं) संपन्नं मध्यात् जलस्य प्रकटम्

पश्य सागरात् (ब्रह्मरूपात्) अस्ति-किं तत् दूरम् ॥ ११७४ ॥

बुद्बुदः जले (यदा) मिलितः अपगतः भीतिक्लेशः (यथा)

भिन्नः भिन्नः स्यास्यति-किं महाप्रदीपः प्रकाशः च ।

संयोगं गतः (इव) सूर्येण सह दीप्तयः

पश्य सागरात्० ॥ ११७५ ॥

पश्चात् पुरस्तात् प्रक्षिप (परोपकृति धनादिकं वितर) लाभादिकं दाता अस्ति श्रीमहादेवः

क्रकचः इव भूयाः मा भूयाः वासीरूपः* ।

विचारात्मना दारुणा निर्मापय योगात्मकं गृहमेव

पश्य सागरात्० ॥

स्वोल्लासचमत्कारं उत्थापय (उपभोजय) (नः) हे-अमर

त्वं भव महाप्रदीपः अहं तु शलभः† ।

देहं अतिदृढं स्थापय-नाम-मे भवद्रूपं स्मरेयम्

पश्य सागरात्० ॥

मोहात्मना जलपूरेण-हेतुना भवात्मसरसि

परिपक्वकार्याणां (च) निपतिष्यति भस्म (इव) ।

(तस्मात् स्वदयया) अतिदृढं कुरु मदीयं काकलपत्रात्मकमिव गृहम्

पश्य सागरात्० ॥

---

* क्रकचो हि दारुभेदनकाले तच्चूर्णं पुरः पश्चात्प्रक्षिपति। वासी तु दारुचूर्णं स्वपार्श्वभाग एव नयति ॥

† यथा शलभः स्वदेहं ज्योतिषि लायति, तथाहमपि परप्रकाशरूपे त्वयि लीनो भवेयम् ॥

न्यबर् वज़ान् छ्वुचु अन्दरय्
बन्योमंतु कुस् ज़न् सन्तूर् ।
वायवंनि वाय्तम् पननिय् स्वरय्
वुछ् सागरय्-निश छ्वा सुह् दूर् ॥
कृष्णस् वायनाव् गंगादरय्
सोहम् हम ह्यथ् व्यचार खूरु ।
देह डूँगस्-क्यथ् तरि बव-सरय्
वुछ् सागरय्-निश छ्वा सुह् दूर् ॥१७८०॥११४॥

---

115. THE SAME, UNITED WITH PRAISE TO RĀMA.

राम-जुव् श्याम-रूंफ् हावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥१७८१॥
योग शोग ह्यथ् च़्यथ् हार्य
अचि मंझ् शान्ति-वार्य ।
ब्रह्मानन्द-पोश् छावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
करि सत्संग वोल्-बाश
च़टि सुह वालवाश्य ।
हंस पखवंय् वुफनावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
बक्ति-ओलु येरनावे
शक्ति सूंत्य् बसनावे ।

बहिर्भागे शब्दायन् (वस्तुतः) निःसारः अन्तरेव

संपन्नप्रायः अस्मि इव वीणाविशेषः ।

हे-शब्दसत्ताप्रदायिन् शब्दवन्तं-कुरु-नाम-मां स्वकीयेनैव शब्देन

पश्य सागरात्० ॥

कृष्णाख्यं (मां) नौचालनां-विधापय हे-गङ्गाधर

सोऽहमित्यजपामन्त्रात्मना नौकादण्डेन गृहीत्वा विचारात्मकं केनिपातम् ।

(यथा) देहात्मनि महानौकाविशेषे तरिष्यति संसारात्मसरसः

पश्य सागरात्० ॥ १७८० ॥ ११४ ॥

मनोरामात्मकं रामं प्रति प्रार्थनापूर्वं स्तौति ॥ ११५ ॥

श्रीरामजीवः श्यामरूपं (सन्ध्यात्मनि तमसि वा रूपं) प्रदर्शयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति (च) ॥ १७८१ ॥

योगात्मकः शुकः गृहीत्वा चिदात्मिकां शारिकां (देवीं च)

प्रवेक्ष्यति मध्यं शान्त्यात्मिकायाः-वाटिकायाः (लघुपुष्पोद्यानस्य) ।

ब्रह्मानन्दात्मपुष्पाणि उपभोक्ष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

करिष्यति सत्सङ्गात्मकान् पक्षिविरावान्

क्रेत्स्यति मोहात्मकं जालविशेषं (वागुराम्) ।

हंसेति-मन्त्रसिद्धात्महंसस्य पक्षाभ्यां उड्डापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

भक्त्यात्मककुलायं संतानयिष्यति

संविच्छक्त्या सह निवासयिष्यति ।

अम्टंत्कि-फल् ख्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
पोशनूल् ज़न् गंज़्रावे
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावे ।
नाम-स्मरंज़्-संस्तु थावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८५ ॥
रूठुमंतु ज़न् मननावे
आत्म-तीर्थ मन् नावे ।
निश्काम-ज़ल-दाम् च्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
दय-नाव् कति मन्दक्रावे
दय-गथ् नंज़् हावे ।
कृष्णस् वैकुण्ठ् दावे
परम-गंथ् प्रावनावे ॥ ११५ ॥

---

116. POET EXPLAINS THE SOURCE OF HIS OWN POWER.

अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
आदिदेव् बननुकु च्यय् आदिकार् कुय् ।
हारौ रंस्तुय् बव-सर तार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७८८ ॥
आदि-अन्त-शब्दन् मज़् ओं-कार् कुय्
ज़पनंय् मज़् अज़पा ज़फ् सार् कुय् ।

अमृतात्म(मोक्ष)-फलानि खादयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

जीवंजीवपक्षिणं इव संभोत्स्यति

कृष्णेति-(कृष्णकीर्ति-)गीतिं गापयिष्यति ।

स्वनामसंस्मरणे-युक्तं (मां) स्थापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ १७८५ ॥

अवमानितं इव सान्त्वयिष्यति

आत्मात्मतीर्थं मनः संस्नापयिष्यति ।

निष्कामसत्कर्मात्मजलपानं पाययिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

ईश्वर-नामधेयं क्व(कुत्रापि न) ह्रेपयिष्यति

स्वैश्वर्यगतिं प्रत्यक्षां प्रदर्शयिष्यति ।

कृष्णाख्यस्य (मम) वैकुण्ठगतिं दापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ ११५ ॥

स्वात्मानमुपलक्ष्य स्वसामर्थ्यकथनपुरःसरमुपदिशति ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

देवानामाद्यः भवितुं तवैव अधिकारः (सामर्थ्यं) अस्ति ।

द्रव्यं विनैव संसारसरसः तरणोपायः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७८८ ॥

आदावन्ते-(च)-शब्दानां मध्ये ओंकारः (प्रणवः) अस्ति

जपानां (च) मध्ये अजपामन्त्रस्य जपः सारभूतः अस्ति ।

द्यान मञ़ आत्मुकु द्यान् शूबिदार् कुय्
दारनाय-दार् दारनाय दार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
ब्रूंठि यिथ् प्रारब्दुकु व्यवहार् कुय्
पथ् ब्रोंठ् नेरनस् फेरनस् वार् कुय् ।
बा़यि बन्द् बब् त मा़ज़ू कुस् ऱ्य दर्कार् कुय्
ऱ्यथ् कर् यार् ऱ्यथ् कर् यार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥ १७९० ॥
परादौन् मुर्ख-ब्वज़ू ल्वकच्यार् कुय्
यावनस् मञ़ कामुकु अन्दकार् कुय् ।
बुज्यरस् न-ह्यकुनु संकल्प-बार् कुय्
कर् घ्रग्ग-कार् कर् घ्रग्ग-कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
ग्वड अवनय् बोज़ुनु दर्कार् कुय्
तव पत अद मननुकु आदिकार् कुय् ।
निदिद्यासन् ज़ेन् तोर तयार् कुय्
साक्षात्कार् साक्षात्कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥

ध्यानस्य मध्ये स्वात्मनः ध्यानं शोभमानं अस्ति

(तं) धारणायुक्तं धारणया धारय ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

पुरः आगत्य प्रारब्धस्य व्यवहारः अस्ति

पश्चात् पुरः निर्गन्तुं परिवर्तितुं सुकरत्वं अस्ति ।

भ्रातरः बन्धवः पिता माता च को-नाम तव साह्यकृत् अस्ति

चित्तं (अन्तःकरणानि च) कदा मित्राणि चैतन्यं कुरु मित्रम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७९० ॥

पराधीनमेव मूर्खबुद्धिकं कौमारं अस्ति

यौवनस्य मध्ये कामस्य अन्धकारः अस्ति ।

वृद्धावस्थायां असामर्थ्यं संकल्पभारश्च अस्ति

कदा-नाम (कदापि न उक्तावस्थासु) पौरुषमस्ति कुरु पुरुषत्वं (पौरुषं) (उद्योगेन स्वीकुरु) ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

प्रथमतः कथाश्रवणस्य श्रवणं योग्यं अस्ति

ततः पश्चात् च मननस्य अधिकारः अस्ति ।

निदिध्यासनं जय तत्स्थानात् सज्जः अस्ति

(परमेश्वरः) साक्षात्कारः प्रत्यक्षम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

मुह-स्यन्दि सुमि-कनि दन्द्रिय-द्वार् छिय्
यिम् पार् गैय् तिम् दह् औतार् छिय् ।
दह् ग़म्राव् दह् खंदमथ्गार् छिय्
कर् दग्रहार् कर् दग्रहार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
पानस् नाल्लि छुननुकु यक्रियार् छुय्
अथि आमंतु बक्रि-हंन्दु म्वक्रहार् छुय् ।
कुस् मनाह् छुय् करान् कसंन्दु आंकार् छुय्
छुख् चह् म्वक्रार् छुख् चह् म्वक्रार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
हार्-बर् लारिय् न सूत्य् अय् च्य खार् छ्य्
आसू वहारांविथ् नफ्चंज़् खार् छ्य् ।
प्रारब्द-फल् बूगिथ् पत लार् छ्य्
ग्रट-अनवार् ग्रट अन् वार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७८५ ॥
कमिस् कारुबार् छुय् त कुस् बेकार् छुय्
नाहक देह-दृष्टि-हंन्दु अन्दकार् छुय् ।
मन् ज़ेन् वौदचि ज़्यवि यकरार् छुय्
साह्यब्कार् साह्यब् कार ।

मोहात्मसिन्धुनद्याः सेतुभूतानि इन्द्रियद्वाराणि सन्ति

ये (तु) तत्पारं गताः ते दश अवताराः (इव) सन्ति ।

(तानीन्द्रियाणि) दश शमय दश (दिक्पालाः) सेवकाः सन्ति

कुरु दशेन्द्रियविषयाहुतिमेव कुरु दशहरयोगसंगतिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

स्वस्य गलावलम्बे पातनाय स्वातन्त्र्यं अस्ति

हस्ते समागतः भक्तिरूप-मुक्ताहारः अस्ति ।

(तत्र) को-नाम निरोधं अस्ति कुर्वन् कस्य-नाम अङ्गीकारः अस्ति

असि त्वं स्वतन्त्रः असि त्वं मुख्यतारकः ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

काकिणीमितं उपयोगि-भवेत्-तव न संगतं हि तव खारीकं (महा-भारः) अस्ति

मुखं उद्घाट्य (प्रसार्य) कुक्षिरूपा खार्-नाम्नी (पेषणयन्त्रस्योपरि या स्थाप्यते) अस्ति-ते ।

प्रारब्ध-फलं भुक्त्वा पश्चादेव अपयानावस्था अस्ति

जलयन्त्रस्यपेषणीयन्त्रस्यानानुवारः (इव) पेषणीयन्त्रात्मदेहं समानय सत्फलावस्थाम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७९५ ॥

कस्य-नाम कार्यव्यवहारः अस्ति कः च अकार्यः अस्ति

निरर्थमेव देहात्मबुद्धिरूपं आन्ध्यं अस्ति ।

मनः जय वेदस्य जिह्वया(वाचा) स्वीकारः अस्ति

स्वतन्त्राधिकारः (इति) (मनोजयी) ईश्वर-एव कार्यरूपोऽप्यस्ति ।

अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
तीव्र-वैरागुकु खास सब्ज़ार् कुय्
शिव-शिव बोलुनु पान आब्-शार् कुय् ।
व्यहखय् राग-रंस्तु वुकनस् वार् कुय्
शान्थ् शालमार् शान्थ् शाल मार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
शक्तिपातकि शहरुकु सुबदार् कुय्
दर्म् अर्थ् काम् मोच्च दिनु यक्तियार् कुय् ।
दथुय् सरकार् कुय् दथुय् सरकार् कुय्
कर् च़ह् दरबार् कर् च़ह् दरबार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥
कृष्ण नाव् प्योमंतु दुनियाह्-दार् कुय्
लूकन्-हंन्दु हिहु च़्य-ति व्यवहार् कुय् ।
दिववुनु पानय् त्रिबुवन-सार् कुय्
सर्व आदिकार् सर्व-आदिकार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यच़ार् सथ् व्यच़ार् ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

तीव्रवैराग्यात्मकं शोभनं हरित्तृणास्तरणं अस्ति

शिव-शिवेति भाषमाणः स्वयं जलप्रपातविशेषः अस्ति ।

निवेशं-करिष्यसि-चेत् रागरहितः दर्शनस्य सौष्ठवं अस्ति

शान्त्यात्मकं शालमाराख्योद्यानं शान्तिमेव हे-मृगधूर्त मारय (जय)।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

अनुग्रहपदात्मकस्य पुरस्य अधिकारी अस्ति

(तस्य) धर्मः अर्थः कामः मोक्षः दातुं सामर्थ्यं अस्ति ।

ईदृशं प्रधानकार्यं अस्ति ईदृशः राजा अस्ति

कुरु त्वं उपासनामेव कुरु त्वं राजसभास्थितिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

(स्वात्मानं प्रति ग्रन्थकृदुक्तिः) कृष्णेति नाम आपतितं कुटुम्ब-भरणं अस्ति-ते

लोकानां सदृशं तवापि व्यवहारः अस्ति ।

दाता स्वयमेव त्रिभुवनसारभूतः (शिवः परमेश्वरः) अस्ति

सर्वं सामर्थ्यं सर्वाधिकारम् ।

हे-अमरात्मन् स्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११६ ॥

---

117. EXHORTATION AS TO THE UNREALITY OF THE WORLD.

सर कर् संसार् नदरुय् द्राव्
डल् म होश ञ्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८०० ॥

बन्द् कर् लूब-संकल्पकु वाव्
पानय् पकि प्रारब्दचू नाव् ।
कर् पूर्व-कर्मक्यन् पंबछ्यन् क्राव्
डल् म होश ञ्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

संसारस्-मञ्ज् रोज़् निर्मल्
वुछ्त ख्यलवथ्रस् लारि मा ज़ल् ।
पाञ्जिस्-मञ्ज् आसिथ् त्राव-त्राव्
डल् म होश ञ्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

मायाय-मञ्ज् निर्माया रोज़्
ख्यर रोज़् वैराग-राग-ख्यर् बोज़् ।
सत्संगक्यन् वंगनय् कन् घाव्
डल् म होश ञ्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

मायाय-हिलि खोछ् पत छ्यस् खाज़ू
समदृष्टि छ़टवार्य पकनाव् तीज़् ।
दर्म-व्वद्योग कर्म-खोरि वायनाव्
डल् म होश ञ्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

सोहम् हम वाय् मोहनि-शाठि
ज़ाञ् नाव् पकनाव् ख्यज़ि वति-पाठि ।

पुनरपि सांसारिकावस्थाप्रदर्शनपूर्वकमुपदिशति ॥ ११७ ॥

परीक्षाविषयः कृतः संसारः निःसारः (मृणालमेव) निर्गतः (ज्ञातः)

(तस्मात्) चलितो-भव मा चेतनातः (विमर्शात्) चैतन्य-(स्मरण)रूपाणि पद्मपुष्पाणि उपभुङ्क्ष्व ॥ १८०० ॥

निरुद्धं कुरु लोभविषयसंकल्पात्मकं वायुम्

स्वयमेव संचरिष्यति प्रारब्धभोगरूपा नौका ।

कुरु पूर्वकर्मानुरूपाणां पद्मबीजानां उपभोगम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारस्य-मध्यवर्त्यपि तिष्ठ निर्लेपः

पश्य-नाम पद्मपत्रस्य संगंस्यते मा-नाम जलम् ।

जलस्यैव-मध्ये भूत्वा परिपूर्णजलः

चलितो-भव मा चेतनातः ॥

मायायां-मध्ये-वर्तमानो-ऽपि गतमायः तिष्ठ

समाहितः तिष्ठ वैराग्यरागयुक्तस्वरं शृणु ।

सत्सङ्गसंबन्धिषु छन्दः(वृत्त)विशेषेषु कर्णौ निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मायारूपाया-जलनौल्याः भीतो-भव अनुवर्तमाना अस्ति-यस्याः स्निग्ध-मलकलुषता

समदृष्टिरूपं लघुनौविशेषं चालय त्वरितम् ।

धर्मात्मनोद्योगेन सत्कर्मारित्रे प्रवाहय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सोऽहमित्यभ्यासात्मना दण्डेन संचालय मोहात्मसैकतिलद्वीपमार्गेण

ज्ञप्तिरूपां नौकां प्रवाहय ऋजुना मार्गप्रकारेण ।

सहस्र-दल डल पद्मासन् प्राव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८०५ ॥
अन्द्रि वैर-क़ुरु रोज़् नरकि-पाठि
स्रह-बरुतुय् पख् सज़्जन गाठि ।
लाब् प्राव् प्यज़्य-हिहु क़ुचरय् म हाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
पर्द-तलि क्रिय् कर् वुक्र् क्यवि ज़ूजि
अन्द्रि प्राव् गोरु ज़न् ज्ञानचू गूजि ।
न्यबरि देह-अंदकार् कंडु फुटराव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
अत-गत कुकिलि-पोटु ज़न् यज़्र म येर्
जुवरकि-पाठि क्रसंग-मज़्बाग नेर् ।
म्वक्र कुय् सज़्जन-बाज़रुकु बाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
मन-क्यनबबु दय-लोल लाब् वर्
मेलिय् सद्गर सोदागर् ।
बाव-वाव होश-बुमिपोश् फ्रलनाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
संसार-बोरु ल्वचराव् चाव् फ्रख्
गिलि-हन्दि-पाठि डल-ज़ल-प्यठि पख् ।
राज़हंस-पानस् अज़्ज़ म गज़्राव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८१० ॥

सहस्रपत्रपद्मस्थानरूपे सरःस्थाने (ब्रह्मरन्ध्रे) पद्मासनं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८०५ ॥

अन्तःकरणेन निर्वैरः (सर्वभूतेषु) तिष्ठ नडवत् (अन्तःशून्यः बहिर्दृढः)

स्नेहपूर्णः गच्छ सज्जनात्मना क्षेत्रस्थानेन ।

(ततः) उपलब्धिं प्राप्नुहि असारतृणविशेषसदृशं स्वरिक्तत्वं मा प्रदर्शय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पटलाधस्तात् क्रियां (नेत्रनिर्निमेषाभ्यासेन संचयं) कुरु पश्य तृण-
मूलकस्येव आस्तरणपटलम्

अन्तः प्राप्नुहि शृङ्गाटफलं इव ज्ञानात्मकं फलसारम् ।

बहिः देहान्धकारात्मकं कण्टकजालं भञ्जय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जन्मस्वागमागमेन तृणतन्तुविशेषं इव वितानं मा वितनु

जलफलविशेषवत् निन्द्यसङ्गमध्यभागात् निर्गच्छ ।

मुक्ताफलस्येव अस्ति-ते सज्जनात्मपण्यवीर्यः मूल्यादरः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनसा-नीलोत्पलफलवत् ईश्वरप्रेमात्मकं लाभं वृणु

संमिलिष्यति-तव सद्गुर्वात्मा व्यवहारकः ।

भक्तगात्मवायुना चैतन्यात्मनीलोत्पलं विकासय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारभारं लघ्वीकुरु परित्यज भीतिश्वासम्

पक्षिविशेषवत् सरोजलपृष्ठात् प्रचर ।

राजहंसात्मस्वात्मानं पक्षिविशेषं मा कलय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१० ॥

श्वद्-वासनाय शम् रटनय् कम्
शम द्म वुफ् चाव् दिह् म किसि दम् ।
यदि होशकि गोश पान् वुफनाव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
ज़बिकुकि-सन्दि-पाठि यद्ध म तुल् फूदि
बूद् रोज़् सूद् छुय् आत्म-बूदि ।
पोशनूल-सन्दि-पाठि छ्रष्ण-गीथ् गाव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
ज़गतच ताप-हच्य वुडरू-निशं चल्
साय कर् सज्जन कुलिसय् तल् ।
ज़ल् च्यथ् फल् ख्यथ् लाग् डल्काव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
ग्वर-शब्द कुकिलु ज़न् बोल् शंभू
कर् म क्कर-सन्दि-पाठि क्करूकू ।
अंग-दूश संग-दूश देह् म रावराव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
वासनाय-गाद्य लूव व्वठ् मो दाव्
मनचूय् त्रश्ना कन-किनि चाव् ।
ब्वंज़-ब्रग् संतोश-ताज् दिथ् थाव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८१५ ॥
ज़ीव-दयाय-हन्दु कर् व्यवहार्
अविद्याय हारवच्य वीद-न्याय् हार् ।

गृद्धवामनया शान्तो-भव ग्रहीष्यन्ति-(न)-त्वां के-नाम (कामक्रोधादयः)

शमेन दमेन आकाशगतिं त्यज (कुरु) देहि मा जलपक्षिवत्
निमज्जोन्मज्जनानि ।

प्रोच्चेन चैतन्यात्मना प्रकाशदर्शनस्थानेन स्वात्मानं उड्डापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पक्षिविशेषवत् उच्चैः मा उत्थापय शिरःपक्षविस्तारम्

सुबोधः तिष्ठ फलं अस्ति-तव आत्मबोधेन ।

जीवंजीवपक्षिविशेषवत् कृष्णस्य-गीतिं गायस्व

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जगद्रूपायाः आतपतप्तायाः मरुभूमेः दूरे-भव

छायाविश्रान्तिं कुरु सज्जनात्मनः छायावृक्षस्य अधः ।

जलं पीत्वा फलं भुक्त्वा अनुकुरु मूढप्रायजनम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

गुरूक्तमनुसारेण कोकिलः इव भाषमाणो-भव हे-शम्भो-इति

कुरु मा कुक्कुटपक्षिवत् शब्दविशेषं-निरर्थम् ।

अङ्गानां-दोषेण कुसङ्गदोषेण (च) देहं मा विनष्टं-कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

वासनात्मकं-मीनं लोभेन प्रोड्डयनं मा दापय

मनःस्थां तृष्णां कर्णाभ्यां परित्यज ।

बुद्ध्यात्मकं-बकं संतोषात्ममुकुटं दत्त्वा निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१५ ॥

सर्वभूतदयात्मकं कुरु व्यवहारम्

अविद्यात्मकस्य पक्षिविशेषस्येव परस्परभेदन्यायं अपाकुरु

अविनाश-नीलक्राश्य बाश करनाव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
व्वदरकि लूबकि छम् तय् मछ्
शंम्रिथ् संतोशच्य ग्वफि अछ् ।
कामनाय सौमिञ़ बारव् म दाव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
रज़ि छुय् सर्प-ब्रम् न-ज़ि छुय् नाश्
पज़ि पज़ि वुछ्त छुख् चिदाकाश् ।
दज़िथ् रज़ि-हिवु बन् त्यञ़िथ् नटि-बाव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
वीर कुवीर् छुख् छिय् न दन द्यार्
समयकि स्वख दुख वीरुथ् म हार् ।
वीर् च्याञ़ दैर-बोञ़-निश वीर्य-माव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
स्वप्रकाश ब्वंज़ स्वन-लाँकि वथराव्
व्यचार नेचौ नज़राह् चाव् ।
रंग-रंग बेरंग् वुछ्त कियु द्राव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८२० ॥
शान्ति-शालमारू कुय् शिव-अनुग्रह्
अन्दरिमि त्याग न्यबरिमि राग व्यह् ।
संन्यास-वृत्त अतलास् पैराव्
डल् म होश च़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

अविनाशरूपस्य-पक्षिविशेषस्य भाषणानि कारय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उदरनिमित्तस्य लोभस्य (रूपान्) कूर्मान् पुनः मत्स्यान्

शमित्वा संतोषात्मिकायां गुहायां प्रविश ।

कामनात्मिकां सिंहीं आक्रोशनानि मा दापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

रज्ज्वामिव अस्ति-तव सर्पभ्रमः नापि (वस्तुतः) अस्ति-ते नाशः

सत्येन सत्येन पश्य-नाम असि चिदाकाशस्वरूपः ।

दग्ध्वा रज्जुसदृशः भव त्यक्त्वा घटभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हे-वीर कुबेरः (इव) असि, सन्ति-ते नहि धनानि द्रव्याणि

समयानुसृतेन सुखेन दुःखेन शौर्यं मा त्यज ।

वीराः त्वदीयात् धैर्यात्मच्छायावृत्तात् अल्पवेतसवृत्तलतात्मानः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

स्वप्रकाशरूपायां बुद्धावेव डल-सरोमध्यगतविशिष्टभूमौ आस्तृणु

विचारात्मभ्यां नेत्राभ्यां दूरदृष्टिं प्रक्षिप ।

नानारूपेण नीरूपः (सन् परमात्मा) पश्य-नाम कीदृशः निर्गतो-ऽस्ति (विकासमागतः)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२० ॥

शान्त्यात्मोद्यानविशेषे अस्ति-ते शिवानुग्रह-एव (कारणम्)

अन्तर्गतेन त्यागेन बहिर्गतेन रागेण आस्स्व ।

संन्यासवृत्तात्मकं कौशेयवासोविशेषं आच्छादय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज़-ऋषि नगर-मञ्ज़ आस् वन्वास्
निश्काम् रोज़् त्रिय आसिथ् दास् ।
ज़नख्-राज़ राज़सिय मञ्ज़ याद् पाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
शक्तिपात-निशात शिव-मंडल् प्राव्
छावुन् बंखच्छ् ख्यखच्छ् शंखच्छ्-हन्दु डल् ।
आत्मस् परमानन्द-मस् च्याव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
निश्कल-रूपुकुय् प्वलावाह् ख्यह्
निर्मायाय-हंज़्ज़ च्याह्याह् च्यह् ।
मोह-वति थकनुकु रोज़िय् न ताव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
ज़्यथ् तकिय दिथ् थ्यठ् सथ्-फर्शस्
ब्वंज़-बार्या आत्मा-प्वरशस् ।
योग-वालादर्य थ्यठ् लरि साव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८२५ ॥
विवेक-वय्-सर मञ्ज़ कर् आन्
अद्वैत पाज़्रि नाव् मन् तय् प्रान् ।
तुर्या-बाग योग-निद्रा चाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
हंसनाद-स्वर कर् शाह् ढूलि ढूलि
मांडक-शब्द मिज़्र-खंडख् बूलि ।

हे-राजभूत-ऋषिरूप नगरमध्ये-ऽपि भव वनवासीव

निष्काम-एव तिष्ठ स्त्रियाः भूत्वा दासः ।

जनकराजविशेषं राज्याधिकारस्य मध्ये स्मृतौ समानय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपोद्याने शिवमण्डलं (सायुज्यम्) प्राप्नुहि

उपभुङ्क्ष्व-तत् भक्तिरूपं युक्तिरूपं ऐश्वर्यरूपं डलसरः ।

आत्मानं परमानन्दस्वरूपसुधां पायय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

निष्कलरूपसारूप्यात्मकं भोज्यविशेषं खादस्व

निर्मायत्वरूपं चव्यौषधिपानं पिब ।

मोहात्ममार्गस्य गमनश्रमस्य अवशिष्टो-भवेत् न संतापः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

चिदात्मकं उपधानं दत्त्वा पृष्ठे सत्यात्मशय्यायाः

बुद्ध्यात्मभार्यां आत्मरूपपुरुषाय ।

योगात्महर्म्यस्य पृष्ठे पार्श्वतः स्वापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२५ ॥

विवेकात्मसरोविशेषस्य मध्ये कुरु स्नानम्

अद्वैतबोधात्मना पानीयेन स्नापय मनः पुनः प्राणान् ।

तुरीयावस्थोद्याने योगनिद्रां कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हंसेति-नादस्वरेण (हंसपक्षिशब्देन वा) कुरु श्वासं उन्माय उन्माय

प्राणशब्देन (माण्डकः प्राणश्चोच्यते) मण्डूकसंबन्धि भाषणम् ।

पवनस् त गगनस् सूत्य् मिलनाव्
डल् म होश्र ज़्यत्तकिय् पंपोश्र् क्राव् ॥
अन् ज़ल् बूगनि ग्रट ज़न् फेर्
कर्म-फल-क़ल-तल ओटु-हिवु नेर् ।
ग्रख् दियि लख्-त्रख् च्यांज़् अख् पाव्
डल् म होश्र ज़्यत्तकिय् पंपोश्र् क्राव् ॥
स्यज़र्कि स्वथि पख् सतसय् सूत्य्
अज़् ताज़् वत-गथ् आय् गैच् कूति ।
त्याग-खोरन् लाग् वैराग-ख्राव्
डल् म होश्र ज़्यत्तकिय् पंपोश्र् क्राव् ॥
बव-सर सैरुकु कड् अमार्न्
मोह-गत-कदलस् नौरिथ् ज़ान् ।
कर्म-स्यज़् ब्वज़्-नाव् स्यज़् पकनाव्
डल् म होश्र ज़्यत्तकिय् पंपोश्र् क्राव् ॥ १८३० ॥
यख्-ज्याह् मिलविथ् पानुवय् त्वथ्
देह-अग्र-बोटाह् सूत्य् आख् ह्यथ् ।
राज़ नेर् सैरस् कुस् कुय् वाव्
डल् म होश्र ज़्यत्तकिय् पंपोश्र् क्राव् ॥
पर्ज़नाविथ् अमर-पान् आस्
ख्यथ् च्यथ् ह्यथ् दिथ् बाग्यवान् आस् ।
सूत्य्-वाज्यन्-हंज़ थविज़ि न ग्राव्
डल् म होश्र ज़्यत्तकिय् पंपोश्र् क्राव् ॥

प्राणवायुना हृदाकाशेन च सह संयोजय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अन्नानि जलानि भोक्तुं पेषणी इव वर्तस्व

कर्मफलात्मकुलयन्त्रात् पिष्ट-सदृशः निर्गच्छ (भव) ।

परिपाकं दास्यति लक्षसंख्यद्रोणमानं त्वदीयं एकं पादसेटम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

आर्जवेन सेतुना चरस्व सत्येनैव सह

अद्य यावत् पान्थाः आगताः गताः कियन्तः (असंख्याः) ।

त्यागात्मपादयोः संयोजय वैराग्यात्मपादुकाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

भवसरसः संचारस्य उपभुङ्क्ष्व ईप्सितम्

मोहात्ममहाप्रवाहसेतुविशेषात् निर्गमनं जानीहि ।

कर्मसिद्धया बुद्धयात्मनौकां ऋज्वीं गमय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३० ॥

युगपत् संयोज्य पञ्चैव तत्त्वानि (पृथ्व्यप्तेजोवाय्वाकाशानि)

देहात्माग्नियन्त्रोपेतनौकां सह आगतस्त्वं गृहीत्वा ।

राजेव निर्गच्छ संचाराय कः अस्ति-ते मरुत् (नैःस्वं वा)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उपलक्ष्य अमरात्मस्वात्मानं आस्स्व

भुक्त्वा पीत्वा गृहीत्वा दत्त्वा भाग्यशाली भव ।

सहचारिवर्गस्य-संबन्धिनीं निधेहि न उपालम्भम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज़योग-अभ्यास मन-डूँग रठ्
हठ-कर्म इन्द्रिय-वगव्यन् म च़ठ् ।
फटनकि खोफ गाल् वासनाय वाव्
डल् म होश ़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
दीर्घ-फिरि म्वकलख् वुछ् वाव-माल्
बाल-पान आलविथ् बाल् रठ् बाल् ।
पूरु् पख् दूरु् छुय् नख-पूरु् चाव्
डल् म होश ़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
मन् ज़ेन् खख् प्राव् स्यद् गछ़ि योग्
इन्द्रिय् खुल चाव् बूगन् बूग् ।
निर्मल् आस् कास् देह-ब्रम-बाव्
डल् म होश ़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८३५ ॥
साद-प्रछ़ूं ग्राह्ज़ाद गरि नेर्
राद-राद सैराह् करिथ् पथ् फेर् ।
सूत्य् आख् ह्यथ् थिह् ख्यथ् तिह् आनन्द् प्राव्
डल् म होश ़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
पछ़ि-वछ़ि सूत्य् प्राव् ज्ञान-गूरि-बाव्
़्यथ्-च़डि मज़ आत्म-द्वद् पर्ज़नाव् ।
न्यर्नय खरु् ख्याव् च्याव् वीद-गाव्
डल् म होश ़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
कर्म-कृय द्यान-दानि दर्म-द्वद् मन्द्
ओशद् नेरि तथ् यशोदानन्द् ।

राजयोगस्याभ्यासेन मनोनौकां गृह्णीष्व

हठयोगकर्मणा इन्द्रियात्म-कटान् मा छिन्धि ।

निमज्जनस्य भयेन नाशय वासनात्मकं वायुम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

नदीभ्रममार्गसंचारात् मोक्ष्यसि निरीक्षस्व वायुगतिम्

बाल्यावस्थया परिवर्त्य कूलं-प्रति बधान बालां (वासनां) ।

पूर्णतया गच्छ दूरं अस्ति शनैः प्रक्रान्तिं त्यज (कुरु)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनः जयस्व सुखं प्राप्नुहि सिद्धः गमिष्यति (भविष्यति) योगः

इन्द्रियाणि स्वतन्त्राणि (उन्मुक्तानि) कुरु भोगान् भुङ्क्ष्व ।

निर्मलः भव अपनय देहभ्रान्तिभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३५ ॥

साधु-प्रकृत्या राजपुत्र (इव) गृहात् निर्गच्छ

तृणपूर्णाधःशून्यजलक्षेत्रेषु संचारं कृत्वा पश्चात् वर्तस्व ।

(प्रारब्धं) सह आगतस्त्वं गृहीत्वा यत् भुक्त्वा तत् आनन्दं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अतिथिभूतवत्सकेन सहैव प्राप्नुहि ज्ञानात्मगोपालभावम्

चिदात्मदोहनपात्राणि मध्ये आत्मरूपदुग्धं उपलक्षस्व ।

निर्णयात्मकं जलतृणविशेषं भोजय दुग्धि वेदात्मगाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सत्कर्मात्ममन्थन्यां ध्यानात्ममन्थानेन धर्मात्मदुग्धं मथ

औषधं निर्गमिष्यति तस्मात् यशोदानन्दनात्मा (श्रीकृष्णेति स्वरूपसाक्षात्कारात्मकम्) ।

तस् छुह् बूग् बूगिथ् ब्रह्मचारि नाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
दृक्षि प्रकृच् मोक्ष-दायख् नाम्
व्यवहारस् मज़् रूदु निश्काम् ।
ल्यंवि मज़् यिथु सुह् पंपोशाह् द्राव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
मोह-स्यन्दि तारिय् करुनावतार्
कृष्ण बंठु खारिय् गंगादार् ।
बव-सर आवलन केशव नाव्
डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

---

118. THE POET DESCRIBES HIS OWN CONDITION.

योग-बल सहस्र-दल डल दितु म्य दम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४१ ॥
निश्कल शग्नि-कलि वुज़ु म्य ज़ंज़म् हरे
ज़्यत्त नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
बाल-पान आम् च्योनु खयम् प्रयम् हरे
पानि-पान सह-र्यहि व्यथु म्य व्यंज्यम् हरे ।
तिथु गोम् प्रयम् च्योनु पथ् ह्यथि यम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
तेलि सुय् खरूपस् यस् चलि ब्रम् हरे
न-त छा चेलि-कर्म तीज़-शालि शम् हरे ।

तस्य-हि अस्ति भोगान् भुक्त्वा ब्रह्मचारीति नाम (अभिख्या)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

ईदृश्या प्रकृत्या (स्वभावेन) मोक्षदायक (इति) नामधेयं

व्यवहारस्य मध्ये-ऽपि स्थितः निष्कामः ।

कर्दमराशेः मध्यात् यथा सः पद्मपुष्पमिव निर्गतः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मोहात्मसिन्धुनद्याः तारयिष्यति-त्वां स दयावतारः

(रे) कृष्णाख्य तटं (सः) उद्धरिष्यति-त्वां गङ्गाधरैकस्वरूपः ।

भवात्मसरसः आवर्तात् केशवेति तन्नामधेयम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

स्वावस्थां निरूपयति ॥ ११८ ॥

योगबलेन सहस्रदलपद्मयुते सरसि (ब्रह्मरन्ध्रे) दत्तं मया निमज्जनं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो मया अग्रभागः (यत्र) सोऽहमिति नौकादण्डः हे-हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कलरूपया शशिकलया (तदवात्या) उद्धृतं मम अतिशैत्यं (शुद्धसत्त्वं च) हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यतः) बाल्यावस्थायामेव समागतं-मे त्वदीयं स्वभावतः प्रेम हे-हरे

स्वयमात्मनैव स्नेहरूपाया-ज्वालायाः उद्गतं मम अत्यन्तोच्चाऽर्चिस्त्वं हे-हरे ।

तथा समागतं-मे प्रेम तव (यथा) निवृत्तिं ग्रहीष्यति यमः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

प्रकाशं-करिष्यति स-एव स्वस्वरूपं यस्य अपयास्यति भ्रमः हे-हरे

अन्यथा अस्ति-किं त्रिविध(पुण्यपापमिश्र)कर्मणा तेजःस्वभावस्य शमः हे-हरे ।

मेलि मस् च्यनु कस् गेलि आलम् हरे
ज़्यत्त नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
दोरुम् द्यान् ह्यस खोरुम् दम् हरे
तोरुम् पान् व्वच्चोरुम् ओं हरे ।
चोरुम् त तोरुम् म्वक्तस् चम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४५ ॥
आश्चर्य-यानस् क्रिह् आश्चर्य थम् हरे
आश्चर्य बसवुनु छुस् निरालंब् हरे ।
आश्चर्य ज़ानान् क्रिस् व्वत्तम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
फ्रक-रंस्तु शेंख् छुय् करान् ओं-ओं हरे
ठिञ्र-रञ्च गंटाय खर् क्रिह् कम्-कम् हरे ।
ज़ेर्य-रंस्तु बोज़् अज़पा ज़ीर-बम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
सांख्य-योग् सोन्थ् आम् ह्यथ्-समागम् हरे
हर्ग्र-रस बासुन् द्राम् चंलु म्य गम् हरे ।
होग्र-पोग्र-थर्य प्योम् शान्ति-ग्रब्नम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
सकाम-कर्म-बारिचु तुल् म्य क्रम् हरे
निश्काम-कोच त्रावनाव् रंतु कदम् हरे ।
निर्वासन आसन कड तम् हरे
ज़्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

मिलिष्यति आसवः पातुं कस्य (यस्य) उपहसिष्यति जगत् हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

धृतं-मया ध्यानं समाधानेन आरोपितो-मया प्राणवायुः (श्वासो वा) हे-हरे

उत्तारितो-मे स्वात्मा उच्चारितो-मया प्रणवः हे-हरे ।

(आदौ) विचितो-मया पुनः तारितं-मया (विहितं-मया) मुक्तासमूहस्य छिद्रं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८४५ ॥

आश्चर्यकारिस्थानस्य (शरीररूपस्य) सन्ति आश्चर्यदाः (इन्द्रियरूपाः) स्तम्भाः हे-हरे

(तत्र) आश्चर्येण वास्तव्यः अस्ति-तस्य निराश्रयरूपः हे-हरे ।

आश्चर्यरूपं जानन्तः सन्ति-तस्य उत्तमपुरुषाः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यत्र) आध्मानं विनैव शङ्खः अस्ति कुर्वन् ओम्-ओमित्युच्चारं हे-हरे

(तत्रैव) आहतिरहितायाः घण्टायाः स्वराः सन्ति अनन्ताः (अलौकिकाः) हे-हरे ।

(तत्रैव) आहननं विनैव शृणु अजपात्मकं वाद्यविशेषशब्दं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

साङ्गत्ययोगात्मा वसन्तकालः समागतो-मम हित(गृहीत्वा वा)-समागमं हे-हरे

हर्षात्मरसेन अङ्कुरः निर्गतो-मे अपगतं (च) मम (संसृत्यात्म) भयं हे-हरे ।

सच्चेतनारूप-पुष्पलतायाः आपतितो-मे शान्त्यात्मचन्द्रमण्डलोद्भूतसुधारससेकः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

कृतसकामकर्मरूपभारस्य उत्थापय मम अङ्कसंग्रहं हे-हरे

निष्कामकर्मात्ममार्गविशेषेण चालयस्व साधु पद्धतिं हे-हरे ।

(यया) निर्वासत्वरूपेण आसनेन निष्कासयिष्यामि भ्रान्तिं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

ख-खयम् वासुदेव् कुह् सर्वख-थम् हरे
श्वद-च्यत्त-बूद-मय् कुह् शब्द-ब्रह्म् हरे ।
आत्म-तत्त्व ज़ाग् त्याग् अनात्म् हरे
च्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८५० ॥
सूरयः क्रिह् तत्पद त्रावान् त्वम् हरे
वर् ज़या सय् प्रिया च्यांज़ूय् छम् हरे ।
कर् दया वुक् म कृष्णस् क्रिया क्रम् हरे
च्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ ११८ ॥

---

119. HE ELOQUENTLY PRAISES ŚIVA FOR HIS GIFT OF KNOWLEDGE OF THE MEANS OF SALVATION.

कृष्ण् च्यांनिस् होशस् लगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५१ ॥
च्यानि ह्यस-सूंत्य् च्यय् वुक्ति मज़ू ज़गे
बव-सर सूंक्ष्म् स्थूलंचू थल् ।
समदृष्टि सगय्-सूंतिन् सगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सह् कुस् दमन् मज़ू कंडि-ज़ालस्
कठिनिस् बालस् खसुन् कुस् ।
च्यय् तुरंगु रटनावतन् योग-वगे
यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
ज्ञानंचू संज़ीवनी अनतस्
अज्ञान रूगस् बनतस वैद्य् ।

स्वप्रकाशरूपः वासुदेवः अस्ति सर्वस्वस्तम्भः हे-हरे

शुद्धचिज्ज्ञानमयः अस्ति शब्दब्रह्मरूपः हे-हरे ।

आत्मनः तत्त्वेन जागृहि त्यज अनात्मत्वं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८५० ॥

पण्डिताः (प्राप्तबोधाः) सन्ति तत्पदेन (अपरोक्षबोधेन) त्यजन्तः प्रत्यक्षदृश्यमानपदार्थं हे-हरे

वृणीष्व जयकारं सैव प्रीतिः त्वदीयैव अस्ति-मे हे-हरे ।

कुरु दयां पश्य मा कृष्णाख्यस्य (मम) क्रियां क्रमं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ ११८ ॥

ससच्चेतनतया स्तौति ॥ ११९ ॥

कृष्णाख्यः (अहं) तव चित्स्वरूपे उपहारीभविष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं (सुज्ञातं) तत् सुशिक्षितं (सामर्थ्यं) कस्य ॥ १८५२ ॥

त्वत्संबन्धिना सुज्ञानेन त्वामेव द्रक्ष्यति मध्ये जगतः

संसारसरसः सूक्ष्मां स्थूलरूपां स्थलीम् ।

समज्ञानात्मना सेकेनैव आसेक्ष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

(लोभात्मा) सिंहः अस्ति-तस्य (कृष्णस्य) धमन् मध्ये कण्टकजालस्य

अतिदुर्गमस्य पर्वतस्य (अनन्तजन्मव्यत्ययात्मनः) आरोहणं अस्ति-तस्य ।

चित्तात्मकस्य तुरङ्गमस्य ग्राहय-नाम-तं योगात्मरज्जुं (जानुद्वययोगात्मनाश्वस्य)

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

ज्ञानरूपां संजीवनौषधिं प्रापय-नाम-तस्य

अज्ञानरूपस्य रोगस्य भव-नाम-तस्य वैद्यः ।

ग्रहज्यार् फिर्तस् दादिस् दगे
यिह् च़्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५५ ॥
मुहनिस् म्वंडिस् मख् ह्यथ् यितस्
दितस् पान् पर्-माननुकु पर् ।
देहाबिमानस् दुप ज़न् दगे
यिह् च़्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥
चिदानन्दुकु रस् सूत्य् प्रानन्
पनन्यन् थानन् ह्यस च्यावनाव् ।
राज़-योग सबाय मञ्ज़ तगि-तगे
यिह् च़्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥
सहज़-व्यचार रसु कँह् न खरन्
अन्तःकरन ह्यथ् तन्मयता ।
प्रकाशस् सूत्य् विमर्श लगे
यिह् च़्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥
अक्कि अबलख् सूत्य् निवृच़ू-नवार
गंडिथ् च़्ह् तस् वार करनाव् सैर् ।
समदृष्टि-सडकि ब्रह्मनिष्ठ-बग्य
यिह् च़्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥
प्रवृच़ू मञ्ज़ यच़ू क्विवेमच़ वृच़ू
स्रुच़-कुन् यिन् त मुजराह् दिन् ।
कुकिल-फोज़ ज़न् च्याञ्ज़ अकि छगे
यिह् च़्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८६० ॥

आरोग्यशीतलत्वं प्रवर्तय-नाम-तस्य पीडायाः कष्टस्य

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८५५ ॥

मोहात्मनः स्थाणोः कुठारं गृहीत्वा आगच्छ-नाम-तस्य

देहि-नाम-तस्य स्वात्मानं परेमेश्वर-मननात्मकं (परं स्वात्मरूप-
मेव यथा मंस्यति तादृगिति वा) काष्ठमयकूटम् ।

देहाभिमानं धूपं इव आहनिष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

चिदानन्दात्मकं रसं सह प्राणैः

स्वकीयेषु स्थानेषु (इन्द्रियेषु) समाधानेन पायय* ।

राजयोगात्मिकायाः सभायाः मध्ये पङ्क्तिक्रमस्थित्या

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

सहज(स्वाभाविक)विचारेण विना किञ्चित् न स्मरन्

अन्तःकरणानि गृहीत्वा तन्मयताम् ।

प्रकाशात्मना सह विमर्शः युक्तो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

नेत्रात्मकं शोभनाश्वयुगं सह (निमित्तेन) निवृत्तग्रात्मदृढरज्ज्वा

बद्ध्वा त्वं तं सुष्ठु कारय संचारम् ।

समदृष्टग्रात्मघण्टापथे ब्रह्मनिष्ठतारथे

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

प्रवृत्तेः मध्ये अतिशयेन मत्तीभूताः वृत्तयः

स्मृतिं अनु आगमिष्यन्ति तु फलितत्वं दास्यन्ति ।

कोकिलसमूहः इव त्वदीयेन एकेन समावेशचालनेन

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८६० ॥

---

* जक्षन्क्रीडन्नमाणः स्त्रीभिर्वा यानैर्वा नोपजनं स्मरन्निदं शरीरमितिश्रुति-
पादितजीवन्मुक्तावस्थं विधेहीति भावः ॥

सार्यय् वत च्याज़ अमृंथ् छ्यह् छकान्
यफ् कर्त अ्नि-पा्ठि पकान् छुय् ।
कमि-ताम् मार्ग मार्गस्य मगे
यिह् च़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सेर् अय् करहांन् पननिय् डेरय्
सेरय् बापथ् कंतु फेरे ।
अद् क्याज़ि व्वपर्-गरन् लगे
यिह् च़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
निरामयुकु मय् च्यावनाव्तन्
पय् दिथ् न्याव्तन् लय-स्थान् ।
मय् ज़न् फिरनाव्तन् रगि रगि
यिह् च़्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ ११८ ॥

---

120. THE AUTHOR'S DEVOTION.

लगयो परम गंचूय्
ब्रह्माकार वृंचूय् ॥ १८६४ ॥
सद्ग्वन प्रकंचूय्
बोद्-रंस्ति वोद-अ्वंचूय् ।
योग-ज्ञान-संचूय्
ब्रह्माकार वृंचूय् ॥ १८६५ ॥
तुर्या ज़ागरथंय्
च्यन् म्वंच्राव् न्यथंय् ।

सर्वा-एव पदव्यः त्वदीयाः अमृतं सन्ति चरन्त्यः

हस्तावलम्बं कुरु-नाम अन्धवत् गच्छन् अस्ति ।

केनापि (अलौकिकेन) मार्गेण मार्गमासस्य मघोपलक्ष्यामावस्यातिथौ*

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

तृप्तं-चेत् अकरिष्यस्तं स्वकीयेन अनुग्रहात्मपुञ्जेन

सेटकमितान्नस्य कृते कुत्र प्रचरिष्यति ।

ततः कुतो-नाम परकीय-गृहेषु अनुगतो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

निरामयात्मकं आसवरसं पायय-नाम-तम्

संकेतं (आजीवनसेकं वा) दत्त्वा नायय-नाम-तं लयस्थानं (सायुज्यम्) ।

रसं (संक्रान्तिगुणं च) इव परिवर्तय-नाम-तं नाड्यां नाड्याम्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ ११९ ॥

स्वात्मसमर्पणास्तुतिं प्रस्तौति ॥ १२० ॥

उपहारीभवेयं-ते परस्यां गतौ

ब्रह्माकारायां वृत्तौ† ॥ १८६४ ॥

सत्त्वगुणात्मिकायां प्रकृतौ

हे-भेदरहित वेदश्रुतिप्रतिपादितायाम् ।

योगज्ञानसत्ताभूतायाम्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६५ ॥

तुर्या-जाग्रदवस्थामेव (जाग्रत्यपि तुरीयावस्थात्युत्तमोच्यते)

तिसृषु (जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यात्मावस्थासु) अवशेषय नित्यमेव ।

---

* सा हि प्रसिद्धोत्तमा शिवतिथिरुपोषिता समाधानेनार्चितशिवा चेन्मोक्ष दात्रीत्याम्नायः । तल्लक्षणपद्यं चैतत् ।

यत्र सो ऽस्तमयमेति विवस्वांश्चन्द्रमःप्रभृतिभिः सह सर्वैः ।

कापि सा विजयते शिवरात्रिः स्वप्रभाप्रसरभास्वररूपा ॥ इति ।

† या ब्रह्माकारवृत्त्यात्मिका तव परमा गतिरस्ति तस्यामित्यन्वयः ॥

ङ्गियार् न्यन्द्रि-हचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
आग्रिय् शूञ्-मकान्
वेग मोग-खोत पकान् ।
कडयो च्य आलचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
शब्द-प्रकाश् लवुय्
गगराय-खोत गवुय् ।
वुज़मलि-खोत ल्वचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
अग्न गगन पवन वुतराच्
सलिलय् ज़न् सुलब् वाच् ।
यस्स हन् ब्यह् मञ्जमचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥
निश्कल पवन फिर् कल्
ज़ल् ज़न् बनि शीतल् ।
बव-सन्ताप तचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥ १८७० ॥
रुद्र-तुल आसु कथय्
दम् दिय् म्वक ह्यथय् ।
शिव-अर्नव खचय्
ब्रह्माकार वृचय् ॥

जागरूको-भूत्वा (पुरुषः) (तस्यावस्था यत्र) निद्राहतप्राया (स्यात्)

ब्रह्माकारायां (तादृश्यां) वृत्तौ ॥

आश्रित्य शून्यप्रायस्थानम्

वेगेन मेघादप्यधिकं चलन् ।

समावर्तयेयं तव नीराजनामेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

(यया) शब्दप्रकाशः लब्धः

मेघगर्जित-सकाशादपि गुरुतरः ।

(या च) तडितः-सकाशादपि लघुतरा

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

अग्नेः आकाशात् पवनात् भूतधात्रयाः

सलिलादपि इव सुलभत्वेन प्राप्ता-या ।

या मात्रा अस्ति मथिता

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

निष्कलेन प्राणवायुना वर्तयस्व यन्त्रम्

जलं इव भविष्यति शीतलप्राया ।

संसारसंतापेन तप्तभूता

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७० ॥

विद्रुममाना आसीत् कया

निमज्जनं दत्त्वा मुक्ताफलं गृहीत्वा ।

शिवरूप-समुद्रात् आरूढा

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

ब्वज़ू त्य तार् कंचय्
वर च्यानि सूक्ष्म् खंचय्।
ज़ानि छिस् बाल् कंचय्
ब्रह्माकार वृंचय् ॥
सहज़-पानंचू चुह् थव् पकु
मूर्खन् किचु इह् छ्य् प्रकु ।
तस् प्रिनि यस् इह् व्यंचय्
ब्रह्माकार वृंचय् ॥
दसितो च्यानि मसितो
वसिथय् छुह् नश खसिथय् ।
मस्-मच्य नंचू ब्वह् न चय्
ब्रह्माकार वृंचय् ॥
कृष्णस् हाव् तिथु रास्
थिथु अख् गंजूरि हथ्-सास् ।
नंचि नंचि पाव् प्रंचय्
ब्रह्माकार वृंचय् ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

---

121. PRAYER FOR INCREASE IN KNOWLEDGE OF GOD.

वूल-बाल बालकन् सूत्य् खेलनावतम्
बालक-अवस्था प्रावनावतम् ।

बुद्धिरूपया कर्तनशिल्पिकत्र्या तन्तुः कर्तिता

वरात्मवेष्टनेन त्वदीयेन सूक्ष्मा आरूढा ।

ज्ञप्तिरूपकाण्डोल्यां सन्ति-यस्य बालाः अनेकाः

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

सहज-स्वात्मनः त्वं आस्थापय प्रतीतिम्

मूर्खानां कृते इयं अस्ति पृच्छा ।

तस्य गुणदं-भविष्यति यस्य इयं संमता-भवेत्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

शीघ्रमेव (द्वारेण) त्वदीयेन मत्तता

अवरुद्ध अस्ति मोदः आरूढप्रायः ।

आसवमहाघटस्य रन्ध्रबन्धिनी अहं न त्वमेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रदर्शय तादृशीं रासलीलां

यथा एकरूपमेव संकलयेत् शतसहस्रं (असंख्यभूतसमूहम्) ।

नर्तित्वा नर्तित्वा संघातय चेतनात्मवेष्टनाधारवस्तुनि

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

स्वाभिमतप्रार्थनस्तुतिं प्रक्रामति ॥ १२१ ॥

हे-सदार्जवस्वभाव बालकैः सह क्रीडय-नाम-माम्

बालकसदृशीमवस्थांप्रापय(च)-नाम-माम् ।

ज़ान् करनाविथ् पान् पर्ज़नाव्तम्
ख़्दि वाज़िनि पाठि हाव्तम् रूफ़् ॥ १८७६ ॥
कठिनि बव-सर क़ाँठ् वायनाव्तम्
मोह-पोज़ु वोतुम् हटिसय् ताज़् ।
लटिसय् वृशबस् थफ़् करनाव्तम्
ख़्दि-वाज़िनि पाठि हाव्तम् रूफ़् ॥
थज़रय्-प्यठ अख़् नज़राह् चाव्तम्
शिशिरम्-नाग म्य थाव्तम् नेब् ।
वनि यिथ् अज़रकि सज़रय् म रावतम्
ख़्दि-वाज़िनि पाठि हाव्तम् रूफ़् ॥
ब्राह्मन-ज़न्म् दिथ् मत मंदक्कावतम्
नब-प्यठ ब्वन् मत दावतम् दब् ।
अमरनाथो अमर् बनावतम्
ख़्दि-वाज़िनि पाठि हाव्तम् रूफ़् ॥
दासन्-हन्दु दासाह् गंज़ूरावतम्
मत मंशिरावतम् पनज़् ज़ान् ।
यति कुख् पानय् तंतु वातनावतम्
ख़्दि-वाज़िनि पाठि हाव्तम् रूफ़् ॥ १८८० ॥
अज़पा-ज़प यज्ञ ज्योथ् प्रज़लावतम्
ऊत-शेश् ज़न् म्वचरावतम् म्य ।
हे महेश दीश दीश मत दंशरावतम्
ख़्दि-वाज़िनि पाठि हाव्तम् रूफ़् ॥

उपलब्धिपरिचयं कारयित्वा स्वात्मानं प्रत्यापय

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण प्रदर्शय-नाम-मे स्वरूपम्* ॥ १८७६ ॥

अतिदुर्गमे संसारसरसि बाहूत्तरणं संचालय-नाम-माम्

मोहात्मजलं प्राप्तं-मे कण्ठदेशं यावत् ।

पुच्छे स्ववाहनभूतवृषभस्य अवलम्बं कारय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

उच्चप्रदेश-पृष्ठात् एकां दृष्टिं वितर-नाम-मयि

शिशिरं-नागक्षेत्रात् (०क्षेत्रे वा) मम निधेहि-नाम-मे संकेतम् ।

उपलक्षणे आगत्य आन्ध्यरूपे गभीरस्थाने मो नष्टो-भव-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

ब्राह्मणवर्णवज्जन्म दत्त्वा मा-नाम लज्जापय-नाम-माम्

आकाशात् (ऊर्ध्वस्थानात्) अधः मा-नाम दापय-नाम-मे निपाताघातम् ।

हे-अमरनाथ अमरं (अजरामरणं) संपादय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

स्वदासानां एकं-दासं संकलय-नाम-माम्

मा-नाम विस्मारय-नाम-मां स्वकीयां क्षमिम् ।

यत्र (स्थाने) असि स्वयमेव तत्र प्रापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८० ॥

अजपामन्त्रस्य-जपेन यज्ञेन ज्योतिः (स्वात्मगतं) प्रज्वालय-नाम-मयि

हुताच्छिषभूतं इव अवशेषय-नाम-मां माम् ।

हे महेश्वर देशे देशे मा-नाम कलङ्कितं-कुरु-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

---

* अत्रेयमाख्यायिका— सुदर्शनाभिधः कश्चिद्वणिग्भूत् । स तु काले काले क्रीडङ्गो बालकेभ्यः फलानि मिष्टान्नादिकं च विभज्यादात् । तैर्बालकैः सह क्रीडनार्थं बालकरूपं धृत्वा श्रीशिवः समगमत् । फलदानकाले उक्तवणिजो दृग्गोचरमनागतं शिवं बालका अस्मै किं न दीयते इति व्याजह्रुः । स तु कंचिदनालक्ष्य शङ्कितचेता भूत्वा तान्बालकानेव तत्प्रदर्शनाय शरणं जगाम । ते च तत्प्रार्थनचोदनाभिस्तं प्रति प्रसन्नीकृत्य साक्षाद्दर्शनं दापयामासुरिति ॥ cf. verse 240.

मथ्-च़्यथ्-आनन्द अमृथ् च्यावतम्
न्यथ् वासनावतम् सो-ऽहं-सो ।
ओं शिव शंभो शब्द शंम्रावतम्
खेदि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
मन-नागस् प्रथम-पोज़ु वुज़नावतम्
सुलि वुज़नावतम् त हावतम् रूफ् ।
मज़ु प्रवातस् सातस् म सावतम्
खेदि-वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
मोह-मायाय सूत्य् मत तंबलावतम्
सतच्चय् कथ् पावनावतम् याद् ।
च़्यत्तुकुय् चेनुनु न्यथ् चेननावतम्
खेदि वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥
सतकि निर्नय पय पकनावतम्
दय पनज़िय् नथि हावतम् वथ् ।
नाव् कुम् कृष्ण शिव-बाव् बंडरावतम्
खेदि वाज़िनि पाठि हावतम् रूफ् ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

---

122. PRAYER FOR ACCEPTANCE, AS ABHINAVAGUPTA WAS ACCEPTED.

सारिय् ह्यथ् निम् सर्व-व्यपकारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८८६ ॥
बाह् ग्रथ् चाट ह्यथ् सुह् बाल-ब्रह्मचारी
सारिय् ह्यथ् गव् शिव-लूकस् ।

सदात्म-चिदात्म-आनन्दात्मकं अमृतं पायय-नाम-माम्

नित्यं अनुभावय-नाम-मां सो-ऽहं स (इति) ।

ओं शिव शम्भो (इति) शब्देन शान्तिभाजं-कुरु-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

मनोरूपनागे स्वप्रेमात्मजलं प्रोद्भावय-नाम-माम्

सुवेले (ब्राह्मे मुहूर्ते) उद्बोधय-नाम-मां तु प्रदर्शय-नाम-मे रूपम् ।

मध्ये प्रभातकालस्य (बाल्ये च) क्षणमात्रं मा स्वापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

मोह-मायया कारणेन मा-नाम चपलय-नाम-माम्

सत्यस्यैव कथां समापातय-नाम-मे स्मरणे ।

चित्तस्यैव चेतनत्वं नित्यं चेतय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

सद्वस्तुनः निर्णयात्मना अनुसरणेन गमय-नाम-माम्

हे-ईश्वर स्वकीयायामेव उपत्यकायां प्रदर्शय-नाम-मे मार्गम् ।

नाम अस्ति-मे कृष्ण (इति) शिवभावनां वर्धय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

पुनरपि खेष्टप्रार्थनस्तुतिं निरूपयति ॥ १२२ ॥

सर्वानेव (बन्ध्वादिसहचारिवर्गं) गृहीत्वा नय-मां (स्वसमीपं) हे-सर्वोपकार-करणशील

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १८८६ ॥

(यथा) द्वादश-शतं शिष्यान् सह-कृत्वा सः (अभिनवगुप्ताचार्यः) बाल्याच्चरित-ब्रह्मचर्यः

सर्वानेव गृहीत्वा गतः शिवलोकम् ।

दति दिह् ह्यश् गव् कुस् दिह-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
बक्ति च्यानि कति महाकालन् मारी
लगयो-पारी शिव-रूपस् ।
पालना करवनि काल-संहारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
हरस्वख दृष्टि अस्य सर्व-पाफ् हारी
याज़् आय् नुनरकि नारी-किनि ।
स्यन्दि-आन शिव-द्यान शाफ् न्यवारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
रामरादन खति भरत-बाल सारी
बाल च्यय् सूत्य् गय पारीज़ान् ।
बरज़-बल सुचरिय् प्रथम-बरज़ तारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८९० ॥
नादब्यंद-हंसनाद कुख् च्वा-पारी
नाडी-चक्र-सूत्य् गय ब्रह्म-ज़ान् ।
ब्रह्म-सर सर गोख् तरि हंस-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न ॥
स्वख-स्वख प्रथमुक् अंशु गव् ज्यारी
न्यथनंनि सनि-च्वगनि वनि तति आख
शिव-लोल कोलसर सर्व-पाफ् हारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न ॥

इहत्यं देहं गृहीत्वा गतः कः देहधारी

अभिनवगुप्ताचार्यः इव* ॥

भक्ताः तव क्व-नाम (न कुत्रापि) यमेन हताः

उपहारीभविष्यामि-ते (तादृशं) शिवरूपम् ।

(हे) जगत्पालनां करणशील कालसंहारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हरमुखाख्यगिरिस्थानात् (यावद्भूतसमूहैक्यस्य वा) दर्शनेन अस्माकं सर्वपापानि हृतानि

यावत् आगता-वयं नुनर्-ग्रामस्य (सुषुम्नाख्येन वा) नाडीमार्गेण ।

(तत्र वहत्) सिन्धुनद्याः (सङ्गमात्मनद्या वा) स्नानेन शिवध्यानेन (च) शापाश्च निवारिताः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

रामराधनाख्यक्षेत्रे (रामाराधनरूपे) आरूढाः भरताख्यगिरिं सर्व-एव

हे-वत्सल त्वयैव सह संपन्ना उपलब्धिः ।

बरञ्जबलाख्यस्थाने (प्राप्यमणिपूरात्मनि) उद्घाटय प्रेमात्मद्वारस्य अर्गलानि

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९० ॥

नादबिन्द्वाश्रितहंसनादेन असि चतुष्पार्श्वतः (परितः)

(यत्र) नाडीचक्राभ्यासेन संपन्न-नः ब्रह्मज्ञानम् ।

ब्रह्मसरःस्थानरूपे (ब्रह्मरन्ध्रे) उपलब्धः संपन्नस्त्वं तीर्णा-वयं हंसद्वाराख्यगिरितः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

अकस्मादेव प्रेम्णः अश्रु संपन्न-नः प्रवहत्

हे-दिगम्बर निम्नोन्नते उपलक्षणं तत्र आगतस्त्वम् ।

शिवरागात्मनि कौलसरो-नाम्नि-सरसि सर्वपापानि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

अभिनवगुप्ताचार्येणेव ॥

---

* केवलं स एव गुहां प्रविश्य सद्वादशशतशिष्यवर्गः अनेनैव देहेन गतः शिवलोकम् । तत्प्रवेशगुहा च बौरु-पुरगणे प्रसिद्धा वर्तते ॥

कोफुर-रंग छुख् च्हु गंगादारी
अस्य प्यठ् गंग-जट जारी चाव् ।
बखंति नन अद बन सर्वादिकारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
भैरव-नाथ पत पत लारि-लारिय्
बीरू प्यठ् निम् लारिय्-किन् ।
ग्वफि-मञ्ज़ अम्टय् दिम् दारि-दारिय्
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
गंज़ म्य द्वर्गय् त चंज़ म्य खारी
लंज़ म्य वय् थंजिवारी-किन् ।
ग्वफि-मञ्ज़ गंजिगाह् करय् जट-दारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८९५ ॥
जे जे छुय् च्य जे शिव ओंकारी
थित दर्शुन् दित नित कृष्णस् ।
चावनाविथ् सर्व-संकल्प-बारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १२२ ॥

---

123. PRAYER FOR THE THREE GREAT BLESSINGS.

सदाशिव स्वामियो कर् म्योनु च्यारय् ।
दह् ब्राह्मन-ज़न्म् मा मेल्यम् दुबारय् ॥ १८९७ ॥
दया-दर्मय् व्यचारय्-सूत्य् वारय् ।
सहा रोज़्तम् त बोज़्तम् कथ तारय् ॥

कर्पूरमलिताङ्गतया (तत्समानवर्णः) अपि त्वं हे-गङ्गाधर

अस्मान् प्रति जटागङ्गां प्रवहन्तीं प्रक्षिप ।

भक्तः प्रकटो-भवेयं ततः भविष्यामि सर्वाधिकारयुक्तः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हे-भैरवनाथ अनु अनु अतिशयेन धावित्वा

भीरुपुरगणस्थानं प्रति नयस्व-मां लहरपुरगणमार्गद्वारा ।

(तत्र) गुहामध्ये अमृतं देहि-मे धारासंपातपूर्वकं-प्रक्षिप्य

अभिनवगुप्ताचार्यस्येव* ॥

गलिता मे दुर्गतिः च नष्टा (च) मम क्लिष्टता

संमिलिता मम पदवी यज्जिवोम्-नाम्नो-ग्रामप्रदेशात् (परमोत्कृष्टपदात्) ।

(तत्र) गुहामध्ये चामरवीजनां (त्वदर्चाव्यवहृतिं) कुर्यां-ते हे-उपलक्ष्यमाण-जटाधारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९५ ॥

जय-जयेतिकारः अस्ति-ते ते जय शिव ओंकार(प्रणव)स्वरूप

आगच्छ-नाम दर्शनं देहि-नाम नय-नाम (स्वस्वसीपं) कृष्णाख्यं (माम्)।

त्याजयित्वा सर्वसंकल्पभारान्

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १२२ ॥

पुनरपि स्वाभिमतानुरूपं प्रार्थयति ॥ १२३ ॥

सदाशिव स्वामिन् कुरु मदीयं उपायम् ।

इदं (वर्तमानं) ब्राह्मण-जन्म मा-नाम मिलिष्यति-मे पुनर्वारम् ॥ १८९७ ॥

स्वदयायाः-धर्मेण (स्वभावेन) विचारेण सुष्ठ्वेव ।

साक्षात्कृत् तिष्ठ-नाम-मे तु शृणु-नाम-मे कथानां (विज्ञप्तीनां) त्रयम् ॥

---

* अकस्मादेव सर्वव्यवहारमध्यगमपि विषयभोगद्वारैव ब्रह्मविदं संपादय माम् इति भावः ॥

छ्यह् अख् कथ् दह् वनञ् गंकुम् पनञ् ज़ान् ।
दमिय् ज़न्मय् गंकुम् नेरुन् दह् अमान् ॥
सथय् बासुन् त कासुन् गंकु म्य अज्ञान् ।
मरुन् गंकुस् न पंशु-हिवु मूर्ख् नादान् ॥ १८०० ॥
मरन-विज़ि स्वरुन् गंकुस् शिव-ध्यान् ।
अचिय् पथ्-कुन् म्वचिय् त्रावुन् गंकुस् प्रान् ॥
दहय् कथ् नंञ् छ्यह् कंञ् छ्यय् संगिफारस् ।
चन्दुन् कुय् हंटू वुकतस् त शीतज्यारस् ॥
स कंञ् यथ् लंजू त तथ् चीज़स् वन्योव् स्वन् ।
स हंटू यथ् लंजू त तथ् तोरुन् पनुनु ग्वन् ॥
हच्य तय् कज़ य्यलि दथु आसि स्वबाव् ।
ब्वह् क्याह् वन आसि किथु अद शिव-संन्दु नाव् ॥
कुह् अस्वथ् म्य न्यथय् शिव-व्रथय् दंरु ।
कुह् अस्वथ् म्य द्वहय् शिव शिव कंरु ॥ १८०५ ॥
कुह् अस्वथ् म्य द्वहय् ओसु शिव-संन्दु लोल् ।
कुह् अस्वथ् म्य शिवंय् ज़ोनु मांजि तय् मोलु ॥
त्वता च्यांञ्यु म्य दकु पंज़ू या अपंज़ू वंञ् ।
दच्छाय च्याञ् कंडू वानी म्य-निश् नंञ् ॥ १२३ ॥

---

124. THE POWER OF ŚIVA'S NAME.

पथ्-कुन् अमृथ् कुह् प्योमंतु यार्य
बेखबरिय-मञ्ज़ सवंज़ू सांपंञ् ।

अस्ति एका कथा (तत्र) इयं कथनीया अभीष्टा-मे स्वस्य (स्वात्मनः) ज्ञप्तिः ।

अस्मिन्नेव जन्मनि अभीप्सितं-मम निर्गमनीयः (सफलीभावः) अयं इष्टः ॥

सद्वस्त्वेव भासतां अपगच्छतां च इष्टं मे अज्ञानम् ।

मरणं (मर्तुं) इच्छामि (इष्यते-मया) न पशुजाति-सादृश्येन मूर्खः निर्बोधः ॥ १९०० ॥

मरणवेलायां स्मरेयं इच्छामि श्रीशिव-ध्यानम् ।

समाविश्य (स्वरूपे) अन्ततः अवशिष्य (देहमात्रेण) त्यजेयं इच्छामि प्राणान् ॥

इयमेव कथा प्रसिद्धा अस्ति शिला अस्ति स्पर्शमणिः ।

चन्दनं अस्ति काष्ठं पश्य-नाम-तस्य तु शीतलत्वम् ॥

सा शिला येन संगता तस्य तु वस्तुनः संपन्नं स्वर्णम् ।

तत् काष्ठं येन संगच्छते तस्य तु संक्रामितस्तेन स्वकीयः गुणः ॥

काष्ठस्य च शिलायाः यदा ईदृशः भवेत् स्वभावः (गुणः) ।

अहं किं वदिष्यामि भवेत् कीदृशं तर्हि श्रीशिवस्य नाम (तत्स्मरणं) ॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) नित्यमेव शिवसंबन्धि-व्रतं धृतम् ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) प्रत्यहं शिव शिवेति कृतं (कीर्तितं मया) ॥१९०५॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) सदैव आसीत् श्रीशिवस्य अनुरागः ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) शिव-एव ज्ञातः (मया) माता पिता च ॥

स्तुतिकीर्तिः त्वदीयैव मया ईदृशी समीचीना वा असमीचीना कथिता (मया) ।

इच्छया (दयया) त्वदीयया प्रादुष्कृता वाणी मत्सकाशात् प्रत्यक्षा ॥ १२३ ॥

अथ शिवनामस्मरणोत्कृष्टताफलनिरूपणपूर्वकं ग्रन्थसमाप्तिं पथ्कुन्दति समाप्तिवाचकार्थान्तरपदेन निर्दिशति ॥ १२४ ॥

पुरा-हि अमृतं अस्ति पतितं वन्यवृक्षविशेषे

अज्ञातप्रायमध्ये (स वृक्षः) सदा-हरित्पर्णः संपन्नः ।

अट युस् शिव-नाव् ज़्यवि-प्यठ् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८०८ ॥
समयाह् वातिथ् पान देह् चावे
ज़्यत्स्वरूफ् तस् ति द्यान् पावे याद् ।
ब्रह्मांडस् प्यठ् प्रान् तस् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् इति लोल-अशु चावि दारि-दारे
वैतरन् नदी क्याह् करि तस् ।
अकि शिव-नाव-सूत्य् ज़गतस् तारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८१० ॥
युस् शिवनाथस् अनज़ान् माने
तस् कुस् चाने यम-द्वारस् ।
दर्म-राज़ ब्रोंठ तस् मीठि दिनि लारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
अख् शिव-नाव् लक्ष्य-बदि पाफ् गाले
चित्रगवप्य् कुस् कलम् डाले तस् ।
कुस् पाप-दंड् तस् बहिय-प्यठ् च्यारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् शिव-पूज़ाय किति पोश् चारे
तस् करि देवलूख् पोश-वर्शुन् ।
सुय् खसि विमानच सवार्य
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

तर्हि यः शिवस्य-नाम जिह्वाग्रे आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९०८ ॥

समयं प्राप्य स्वयं देहं त्यक्ष्यति

चित्स्वरूपः (शिवः) तं अपि ध्यानं पातयिष्यति स्मृतौ ।

ब्रह्मरन्ध्रस्य पृष्ठे प्राणं तं आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः इह अनुरागाश्रु त्यक्ष्यति धारासंपातम्

वैतरणी नदी किं करिष्यति तस्य ।

एकेन शिवनामस्मरणेन जगतीं तारयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥ १९१० ॥

यः श्रीशिवं अज्ञानेनापि मानं-विधास्यति

तं कः प्रवेशयिष्यति यम-द्वारम् ।

यमराजः पुरस्तात् तस्य चुम्बनानि दातुं धाविष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

एकं शिव-नाम लक्षशःसंख्याकानि पापानि नाशयिष्यति

चित्रगुप्तः कां लेखनीं वर्तयिष्यति तस्य ।

किं-नाम पापदण्डं तस्य लेख्यपत्र-पृष्ठे बध्नीयात्

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः श्रीशिवपूजायाः कृते पुष्पाणि विचेष्यति

तस्य करिष्यन्ति देवलोकाः पुष्पवर्षणम्* ।

स-एव आरोक्ष्यति विमानस्य वाहनम्

तं क्व हनिष्यति० ॥

---

* देवानां पूज्यः स भवेत् इति भावः ॥

संसारस् यिनु छुह् ग्रट-अन्वारे
प्रारब्द् छुय् फल् खार्य-मञ्ज् ।
फल् सोरि छ़ल् ब्यहि कुस् कस् प्रारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
कृष्णस् सुय् शिव शिव करनावे
च्यावनावे तस् प्रयम-अम्रृत्य् ।
सुय् नाव् ज्ञान-योग् तस् पारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥

॥ इति शिवम् ॥

॥ इति शिवपरिणये स्वात्मानुरागात्तशिवनामस्मरणफलानुकथनं समाप्तम् ॥

॥ उत्तरार्धं च संपूर्णतां गतम् ॥

॥ ग्रन्थश्चायं समग्रः समाप्तः श्रीशिवार्पणं पाठकश्रोत्रादिसत्फल-मोदाय च भूयात् ॥

संसारमार्गे आगन्तुं अस्ति पेषिणीयन्त्रानुवारेण

प्रारब्धं अस्ति फलं उपरिस्थकाण्डोल्याम् ।

फलं अवसितं-(यदा)-भवेत् कलयन्त्रं निविष्टं-भवेत् (तदा) कः कं अनुधाविष्यति

तं कु हनिष्यति० ॥

कृष्णाख्यं (मां) स-एव (तन्नाम) शिव-शिवेति (स्मरणं) कारयिष्यति

पाययिष्यति तं (मां) स्वप्रेमात्मामृतम् ।

तदेव नाम ज्ञान-योगं तस्य पारयिष्यति

तं कु-नाम हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥

Baptist Mission Press, Calcutta.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PK
7035
K74S5
1913

Krsna Rajanaka
Sivaparinayah

[redacted]